

วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

Journal of Roi Et Rajabhat University

ปีที่ 13 ฉบับที่ 3 กันยายน – ธันวาคม 2562

Volume 13 No.3 September – December 2019

สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
Humanities & Social Sciences

<https://www.tci-thaijo.org/index.php/ruu>

ISSN 1905-6036 (Print)

ISSN 2673-0731 (Online)

วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

Journal of Roi Et Rajabhat University

ปีที่ 13 ฉบับที่ 3 กันยายน – ธันวาคม 2562

Volume 13 No.3 September – December 2019

วัตถุประสงค์

เพื่อส่งเสริมและเผยแพร่ผลงานวิชาการ ผลงานวิจัย บทความทางวิชาการ บทความทั่วไป บทความวิจารณ์หนังสือ ที่มีคุณค่าต่อการพัฒนาสังคม เป็นสื่อกลางแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเชิงวิชาการ ของนักวิจัย นักวิชาการ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา บัณฑิตศึกษา โดยมีขอบเขตเนื้อหา ในสาขาภาษาศาสตร์ ศีรษะศาสตร์ บริหารธุรกิจ การจัดการทั่วไป การตลาด นิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ นิเทศศาสตร์ สังคมศาสตร์ ศิลปะ วัฒนธรรม ส่งเสริมการเกษตร สิ่งแวดล้อม ศิลปกรรม สารสนเทศศาสตร์ และสาขาที่เกี่ยวข้อง ครอบคลุมสหวิทยาการ ด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

กำหนดการเผยแพร่

ปีละ 3 ฉบับ ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม – เมษายน
ฉบับที่ 2 เดือนพฤษภาคม – สิงหาคม
ฉบับที่ 3 เดือนกันยายน – ธันวาคม

ที่ปรึกษา

ศาสตราจารย์พิเศษ นายแพทย์สมพร โพธินาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เฉลย ภูมิพันธุ์
อาจารย์ ดร.ธนาภรณ์ พันทวี

บรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศรีสุนันท์ ประเสริฐสังข์

กองบรรณาธิการผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกมหาวิทยาลัย

ศาสตราจารย์ ดร.ชัยยงค์ พรหมวงศ์	มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี
รองศาสตราจารย์ ดร.ปาริชา มารีเคน	มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์
รองศาสตราจารย์ ดร.เสาวลักษณ์ โกศลกิตติอัมพร	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
รองศาสตราจารย์ ดร.พิศมัย ศรีอำไพ	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
รองศาสตราจารย์ ดร.สีชาติ อันทะไชย	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พันธ์ศักดิ์ พลสารัมย์	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิตติมา กาวีระ	มหาวิทยาลัยพะเยา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพศาล สุวรรณน้อย	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
Professor Dr. William R. Barratt	Indiana State University
Professor Dr. Leslie B. Barratt	Indiana State University

สถานที่จัดพิมพ์

โรงพิมพ์ตักสิลาการพิมพ์ โทรศัพท์ 088 560 8139

กองบรรณาธิการผู้ทรงคุณวุฒิภายในมหาวิทยาลัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมใจ ภูมิพันธุ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ยุวธิดา ขาปัญญา	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิตราภรณ์ วงศ์คำจันทร์	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัชนีเพ็ญ พลเยี่ยม	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรรณัตร วรวิวรรณ	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
อาจารย์ ดร.มงคล เอกพันธ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

คณะกรรมการบริหารวารสาร

- 1. กรรมการฝ่ายเลขานุการ**

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศรีสุนันท์ ประเสริฐสังข์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิตราภรณ์ วงศ์คำจันทร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สังธรรม พรทวีกุล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ขอบฟ้า จันทร์เจริญ
นางสาวอ้อมขวัญ กฤษณะกาฬ
- 2. กรรมการฝ่ายประชาสัมพันธ์และสมาชิก**

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิตราภรณ์ วงศ์คำจันทร์
อาจารย์ ดร.หทัย น้อยสมบัติ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สังธรรม พรทวีกุล
นางสาวอ้อมขวัญ กฤษณะกาฬ
นางสาวชีวรัตน์ ศิลพันธุ์
นางสาวพัฒนา สัจจาวาท
- 3. กรรมการฝ่ายข้อมูลและสารสนเทศ**

อาจารย์ ดร.พิทักษ์ พลคชา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ขอบฟ้า จันทร์เจริญ
อาจารย์บัณฑิต ศรีเกษ
นายสุรินทร์ จันทรปุ้ม
นางสาวอ้อมขวัญ กฤษณะกาฬ
- 4. กรรมการฝ่ายกลั่นกรองบทความ**

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัชนีเพ็ญ พลเยี่ยม
อาจารย์ ดร.ทิพย์สุดา ปรีดาพันธุ์
อาจารย์ ดร.มนชิตา ภูมิพยัคฆ์
อาจารย์ ดร.กัญญาวดี แสงงาม
- 5. กรรมการตรวจรูปแบบบทความไทย ภาษาอังกฤษ**

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมใจ ภูมิพันธุ์
อาจารย์ ดร.เดือนเพ็ญ รัชภัคแพทย์
อาจารย์กิ่งดาว ตลเจิม
อาจารย์ ดร.หทัย น้อยสมบัติ

ผู้ทรงคุณวุฒิกลั่นกรองบทความ

รองศาสตราจารย์ ดร.สุวกิจ ศรีปัดดา	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
รองศาสตราจารย์ ดร.สมาน อัครภูมิ	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
รองศาสตราจารย์ ดร.จำลอง วงษ์ประเสริฐ	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
รองศาสตราจารย์ ดร.นิราศ จันทจริตร	มหาวิทยาลัยนครพนม
รองศาสตราจารย์ ดร.ชวลิต ชูกำแพง	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
รองศาสตราจารย์ ดร.สุบรรณ เอี่ยมวิจารณ์	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
รองศาสตราจารย์ ดร.ประสาท เนื่องเฉลิม	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีรชัย เนตรถนอมศักดิ์	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สัญญาศรณ สวัสดิ์ไธสง	มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พนารัตน์ มาศมมาดล	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภูริศ พงษ์เพ็ญจันทร์	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิกร ยาสมร	สถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชาคร คัยนันท์	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมาน เอกพิมพ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จตุรงค์ ธนสีลังกูร	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัยยุทธ ศิริสุทธิ	มหาวิทยาลัยนครพนม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุมาลี ศรีพุทธรินทร์	มหาวิทยาลัยนครพนม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วันดา ผาระนัด	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นครชัย ขาญอุไร	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรธานี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วันทนี นามสวัสดิ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รพีพรรณ พงษ์อินทร์วงศ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิระพร ชะโน	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฉายรุ่ง ไชยกำบัง	มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์
อาจารย์ ดร.ปิยาภรณ์ พุ่มแก้ว	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
อาจารย์ ดร.ปริญญา ปรีพุฒ	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
อาจารย์ ดร.ชีวัน ทองสอดแสง	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตขอนแก่น

หมายเหตุ บทความที่ตีพิมพ์ในวารสารเป็นทัศนะ ลิขสิทธิ์ และความรับผิดชอบของผู้เขียนเจ้าของผลงาน

หน่วยงาน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
อาคารเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา 5 ธันวาคม 2550 (ชั้น 7)
เลขที่ 113 หมู่ 12 ตำบลเกาะแก้ว อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด 45120
โทรศัพท์ 043 556 231 หรือ 043 556 001-8 ต่อ 1027
โทรสาร 043 556 231 หรือ 043 556 009
<https://www.tci-thaijo.org/index.php/reru> Email: reru.journal101@gmail.com

บทบรรณาธิการ

วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด ฉบับปีที่ 13 ฉบับที่ 3 ประจำเดือนกันยายน – ธันวาคม 2562 จัดทำขึ้นโดยบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด เพื่อเผยแพร่บทความจากวิทยานิพนธ์ บทความวิจัย บทความวิชาการ ของนักศึกษา คณาจารย์ นักวิชาการทั่วไป ทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด ซึ่งถือเป็นการแลกเปลี่ยนความรู้ แนวคิด ประสบการณ์และสร้างเครือข่ายเชิงวิชาการ และงานวิจัยสาขาต่าง ๆ

วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ดฉบับนี้ ได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง จนสามารถผ่านการประเมินเป็นวารสารที่ได้รับการยอมรับในระดับชาติ ตามเกณฑ์คุณภาพของ TCI กลุ่ม 2 สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ กองบรรณาธิการวารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด มีความยินดีรับบทความวิจัย (Research article) บทความทางวิชาการ (Academic article) บทความปริทัศน์ (Review article) และบทวิจารณ์หนังสือ (Book review) ที่ยังไม่เคยเผยแพร่ในวารสารฉบับอื่นมาก่อน ผู้สนใจสามารถดูรายละเอียดได้ที่ <https://www.tci-thaijo.org/index.php/reru>

กองบรรณาธิการขอขอบพระคุณ คณะผู้เขียนและผู้ทรงคุณวุฒิกลั่นกรองบทความทุกท่านที่ช่วยเสนอแนะแนวคิดให้กับผู้เขียนและกองบรรณาธิการอย่างดียิ่ง ซึ่งหวังเป็นอย่างยิ่งว่าวารสารฉบับนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนางานวิจัย และงานวิชาการทั้งระดับท้องถิ่น ระดับชาติและระดับนานาชาติต่อไป

กองบรรณาธิการ

สารบัญ

บทความ	หน้า
บทความวิจัย.....	1
การพัฒนาการเขียนสื่อสารภาษาไทย ของนักศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ศูนย์การศึกษานอกกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย โดยใช้แผนผังความคิดประกอบแบบฝึกทักษะ เชิญพร สีสุดทา, ประสพสุข ฤทธิเดช และ กัลยา กุลสุวรรณ.....	3
ความคิดเห็นของผู้ใช้ยานพาหนะต่อพฤติกรรมการทำงานของพนักงานรักษาความปลอดภัย ต่อการป้องกันการโจรกรรมยานพาหนะภายในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต เศรษฐศิริ จอมแก้ว, เตชา สังขวรรณ และ นิถมน รัตนะรัต.....	10
การพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียนรายวิชาการจัดชั้นเรียนและสิ่งแวดล้อม เพื่อการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นปีที่ 4 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด สันติ ทิพนา.....	20
การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนระดับ ชั้นประถมศึกษา ปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ถัดดาวรรณ ว่องไว, วันเพ็ญ นันทะศรี และ วาโร เฟ็งสัวส์ดี.....	29
การพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดสกลนคร สไบแพร สัพโส, อภิสิริณี สมศรีสุข และ วาโร เฟ็งสัวส์ดี.....	37
คุณลักษณะการรู้ด้านการเป็นพลเมืองดีของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 25 อัญชลี ธีระสา, อัจฉริยา พรหมท้าว และ อาทิตย์ อาจหาญ.....	46
กลยุทธ์การฝึกอบรมที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงานระดับปฏิบัติการ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร จังหวัดร้อยเอ็ด ดุษฎีเดือน ปัญโญวัฒน์ และ ภัทธริยา พรหมราชภูร์.....	55

สารบัญ (ต่อ)

บทความ	หน้า
การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในโรงเรียนสังกัดแผนกศึกษาธิการและกีฬา แขวงจำปาสัก สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว สุกสาคอน สุลิวัง และ ปริญญา ปริพุดม.....	68
นโยบายของรัฐบาล คสช. กบการละเมิดหลักสิทธิมนุษยชน และมุมมองของประชาชนบ้านจัดระเบียบ ตำบลหลุบเลา อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดสกลนคร กรณีศึกษาข้อพิพาทด้านสิทธิที่ดินและป่าไม้ กิตติยา วงศ์ศรีชา และ อลงกรณ์ อรรถแสง.....	77
การพัฒนาชุดฝึกทักษะการอ่านและการเขียนภาษาไทย เพื่อแก้ปัญหาการอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 วรรณภรณ์ พระเมตตา, ไพศาล วรคำ และ อาทิตย์ อาจหาญ.....	85
การพัฒนาแนวทางการทำงานเป็นทีมของครูสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาเขต 21 อรพรรณ คิอินธิ และ ไพบุลย์ ลีम्मณี.....	94
การบริหารงานวิชาการด้านกิจกรรมเสริมประสบการณ์ตามแนวคิดแบบมอนเตสซอรี ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดเชียงใหม่ พัทธนันท์ ปาเป็ง, ประวดี พันผาสุก และ ศิริมาศ โกศลย์พิพัฒน์.....	104
การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง กฎหมายและการดำเนินชีวิต และความสามารถในการแก้ปัญหา อย่างมีวิจารณญาณ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก ผกาวัลย์ นามนัย และ มนตรี วงษ์สะพาน.....	115
การพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เรื่อง วัสดุรอบตัว โดยใช้การจัดการเรียนรู้เทคนิคผังกราฟิก อนันต์ธชัย คำหาญ, พิทักษ์ วงษ์ชาติ และ ภาตทอง ปานศุภวัชร.....	128
โปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ทองม้วน โยธชัย และ ไพบุลย์ ลีम्मณี.....	139

สารบัญ(ต่อ)

บทความ	หน้า
การพัฒนาแนวทางการเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการทำงานเป็นทีมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 วีรศรณีย์ หอมทอง และ ประสาท เนื่องเฉลิม.....	149
แนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 กิตติยา ไชยคำภา และ ประสาท เนื่องเฉลิม.....	158
การพัฒนาตัวบ่งชี้ปัจจัยดึงดูดที่กำหนดแรงจูงใจในการท่องเที่ยวของวนอุทยานแห่งชาติภูผายล จังหวัดอุดรธานี มานน เขียวประจวบ และ นิชา ศักดิ์ชูวงศ์.....	170
การพัฒนาการคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ ตามแนวทางสะเต็มศึกษา สุนิสา บางวิเศษ และ ประสาท เนื่องเฉลิม.....	184
การวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อแก้ปัญหาการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 นิภาพร โพธิราช, อรุณ ชูกระเดื่อง และ อาทิตย์ อาจหาญ.....	196
การจัดการเชิงรุกที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารสินเชื่อของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ การเกษตรภาคตะวันออกเฉียงเหนือ อรอุมา ชุมประสงค์ และ การุณ พงศ์ศาสตร์.....	205
คุณภาพบัณฑิตตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติของผู้สำเร็จการศึกษา วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสวรรค์ประชารักษ์ นครสวรรค์ รพีพรรณ วิบูลย์วัฒนกิจ และ พีระ เรื่องฤทธิ์.....	216
บทความวิชาการ.....	227
สิทธิของบิดามารดาในการรับมรดกของบุตร กานต์สินี ทิพย์มณฑียร และ ชัชวรินทร์ ลีโรจนวุฒิกุล	229
ภาคผนวก.....	237
หลักเกณฑ์การเสนอบทความเพื่อลงตีพิมพ์ในวารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด.....	239

บทความวิจัย

การพัฒนาการเขียนสื่อสารภาษาไทย ของนักศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ศูนย์การศึกษานอกระบบ
และการศึกษาตามอัธยาศัย โดยใช้แผนผังความคิดประกอบแบบฝึกทักษะ

The Development of Thai Writing Communication for Secondary Students in the Non-Formal
and Informal Education Center by Using Mind Mapping and Drills

เชิญพร สีสุดตา¹, ประสพสุข ฤทธิเดช² และ กัลยา กุลสุวรรณ³
Chernporn Srisudta¹, Prasopsuk Rittidet² and Kanlaya Kunsuwan³

Received : 18 ก.ย. 2561
Revised : 5 ก.ค. 2562
Accepted : 13 ก.ค. 2562

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนากิจกรรมการเรียนรู้การเขียนสื่อสารภาษาไทยของนักศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยใช้แผนผังความคิดประกอบแบบฝึกทักษะให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 2) หาค่าดัชนีประสิทธิผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทางการเขียนสื่อสารภาษาไทย 3) เพื่อเปรียบเทียบการเขียนสื่อสารภาษาไทยของนักศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยใช้แผนผังความคิดประกอบแบบฝึกทักษะก่อนเรียนกับหลังเรียน และ 4) ศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการเรียนรู้ การใช้แผนผังความคิดประกอบแบบฝึกทักษะของนักศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น กศน. อำเภอขามสะแกแสง จังหวัดนครราชสีมา ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 1 ห้องเรียน นักศึกษา 40 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 8 แผน 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ 3) แบบประเมินการเขียนสื่อสารภาษาไทย 4) แบบสอบถามความพึงพอใจ สถิติที่ใช้ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบสมมติฐานใช้สถิติ t-test (Dependent Sample) ผลการวิจัยพบว่า

1) ประสิทธิภาพของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทางการเขียนสื่อสารภาษาไทย ของนักศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยใช้แผนผังความคิดประกอบแบบฝึกทักษะมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ เท่ากับ 83.0/85.83 2) ดัชนีประสิทธิผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทางการเขียนสื่อสารภาษาไทยของนักศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยใช้แผนผังความคิดประกอบแบบฝึกทักษะ มีค่าเท่ากับ 0.7166 แสดงว่านักเรียนมีความก้าวหน้าในการเรียนเพิ่มขึ้นร้อยละ 71.66 3) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยหลังเรียน สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 4) ความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยการใช้แผนผังความคิดประกอบแบบฝึกทักษะ ของนักศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} = 4.66 , S.D. = 0.54)

คำสำคัญ : ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน, แผนผังความคิดประกอบแบบฝึกทักษะ, การเขียนสื่อสารภาษาไทย

¹ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาหลักสูตรและการเรียนการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม อีเมล: ch_airlir_sr@hotmail.com

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อาจารย์สาขาวิชาหลักสูตรและการเรียนการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อาจารย์สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

¹ Graduate Student, Master of Education (Curriculum and Instruction) Rajabhat Maha Sarakham University, Email: ch_airlir_sr@hotmail.com

² Assistant Professor, Ph.D., Lecturer in Rajabhat Maha Sarakham University

³ Assistant Professor, Ph.D., Lecturer in Rajabhat Maha Sarakham University

Abstract

The purposes of this study were : (1) to develop Thai writing communication activities for students of the Non-Formal and Informal Education Center by using mind mapping and drills with the efficiency criterion of 80/80, (2) to examine an effectiveness index of Thai writing communication activities, (3) to compare pre-test and post-test scores in Thai writing communication of students by using mind mapping and drills, and (4) to measure students' satisfaction toward the Thai writing communication activities using of mind mapping and drills. The sample was selected using the cluster random sampling in the second semester of 2017 academic year comprising 40 secondary students from Non-Formal and Informal Education Center, Khamsakeasang Khamsakeasang district, Nakhon Ratchasima province. The research tools included: 1) 8 lesson plans, 2) achievement tests 3) assessment form of Thai writing communication, and 4) a satisfaction questionnaire. The statistics used were percentage, mean, standard deviation, and t-test (Dependent Sample) for hypothesis testing. The results of the study were as follows:

1) The efficiency of Thai writing communication activities using mind mapping and drills was 83.0/85.83 2) The effectiveness index of Thai writing communication activities using mind mapping and drills was equal to 0.7166 3) The achievement, it was found that posttest score was higher than the pretest at .05 level of significance. 4) Students' satisfaction toward the Thai writing communication activities using mind mapping and drills was overall at a high level. (\bar{x} = 4.66, S.D. = 0.54)

Keywords : Learning Achievement, Mind mapping and drills, Thai writing communication

บทนำ

การสอนภาษาไทยให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามหลักสูตรนั้นจำเป็นต้องฝึกฝนทักษะต่าง ๆ ให้สัมพันธ์กัน ทั้งทักษะการฟัง ทักษะการดู ทักษะการอ่าน และทักษะการเขียน โดยเฉพาะทักษะการเขียนสื่อสารซึ่งนับว่าเป็นทักษะที่มีความจำเป็นที่ใช้ในการรับสารและส่งสาร การเขียนเป็นทักษะที่มีความสำคัญแทนคำพูด ในการเรียนการสอนเกือบทุกวิชาต้องอาศัยการเขียนเพื่อบันทึก เพื่อรวบรวมถ้อยคำของครู ของเพื่อน หรือของวิทยากร ดังนั้นการเขียนจึงเป็นรากฐานในการเรียนวิชาต่าง ๆ การเขียนในชีวิตประจำวัน การเขียนข้อความ ประโยค กลุ่มคำ หรือวลี จะต้องเขียนให้ถูกต้องตามอักขรวิธี ถ้าหากเขียนผิดพลาดจะทำให้ความหมายของคำเปลี่ยนไป ผู้สื่อสารและผู้รับสารไม่สามารถสื่อความหมายให้ตรงกันได้ ทำให้เกิดความบกพร่องในการสื่อสาร สาระการเขียนจึงเป็นสาระการเรียนรู้ที่สำคัญ เป็นทักษะที่ต้องฝึกฝนให้เกิดแก่ผู้เรียน เพราะการเขียนเป็นการสื่อสารเพื่อถ่ายทอดความรู้ ความคิด ประสบการณ์ และจินตนาการให้ผู้อื่นเข้าใจ (สมปิต ตัญตรีรัตน์, 2531 : 15)

การเขียนมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการดำเนินชีวิตในยุคปัจจุบัน การติดต่อสื่อสารเพื่อกิจธุระ การประกอบอาชีพ การแสวงหาความรู้ ความเพลิดเพลิน ตลอดจนการประกอบกิจกรรมต่าง ๆ ต้องอาศัยการเขียนทั้งสิ้น นอกจากนี้ ทักษะการเขียนยังมีความสัมพันธ์กัน กล่าวคือ เมื่อผู้เขียนเขียนข้อความ ผู้อ่านรับสารก็จะอ่านข้อความ เมื่ออ่านแล้วเกิดความรู้สึก ความคิดเห็นความเข้าใจ หรือไม่ อย่างไร ก็จะส่งสารออกมา ในที่สุดผู้เขียนก็จะทราบได้ว่าข้อเขียนของตนเป็นเช่นไร มีคุณค่าหรือต้องแก้ไขอย่างไร ผู้เขียนสารที่ดีนอกจากจะต้องมีความรู้ด้านภาษาที่ต้องเป็นสื่อถ่ายทอดแล้ว ยังต้องรู้จักคำ ประโยค ข้อความที่เป็นใจความ แก่นของเรื่องหรือแนวคิด ข้อคิดจากการอ่าน หาประโยคใจความ ประโยคข้อความที่เป็นข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็น และข้อความที่แสดงอารมณ์ความรู้สึก ปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้ ผู้เขียนสารจำเป็นจะต้องนำไปใช้ในการส่งสารของตนเอง เพื่อให้สารนั้นมีคุณค่าต่อผู้อ่าน (ประดับ จันทร์สุขศรี, 2551 : 36) นอกจากจะเป็นผู้ส่งสารที่ดีแล้ว ต้องคำนึงถึงการใช้ภาษา

หลักภาษา คำ หรือวลี ต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับประโยคที่ต้องการสื่อสารอีกด้วย ในประโยคเดียวกันควรจะใช้ภาษาระดับเดียวกัน เพื่อความเหมาะสมและถูกหลักภาษา

จากการประเมินสภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย ของนักศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ศูนย์การศึกษาอนุกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย โดยผู้วิจัยได้กำหนดเนื้อหา บทเรียนตามแผนการสอน การเขียนสื่อสาร ประเภทต่าง ๆ เพื่อทดสอบทักษะการเขียนของนักศึกษา พบว่านักศึกษาส่วนใหญ่ใช้ภาษาถิ่น คือ ภาษาไทยสำเนียงโคราช หรือภาษาโคราช ซึ่งเป็นภาษาไทยถิ่นกลาง คำศัพท์ทั่วไปตรงกับภาษาไทยถิ่นกลาง มีสำเนียงค่อนข้างเหนอและห้วนสั้น แบบภาคกลาง แต่มีการผันคำต่ำ-สูง ที่เป็นเอกลักษณ์ของตนเองที่แตกต่างจากภาษาไทยถิ่นกลางบ้าง โดยมักใช้เสียงวรรณยุกต์เอก (เสียงต่ำ) แทนเสียงวรรณยุกต์โท (เสียงสูง) (มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชาติ, 2560 : 52) นักศึกษา ใช้ภาษาโคราชในการพูดติดต๋อสื่อสารระหว่างกลุ่ม นักศึกษาจึงติดสำเนียงภาษาพูด และนำภาษาพูดมาเขียนสื่อสาร ทำให้นักศึกษาบางกลุ่มมีปัญหาด้านการเขียนสื่อสาร การเขียนสะกดคำ การใช้วรรณยุกต์ผิด การเขียนไม่คล่อง การใช้หลักภาษาไทยไม่ถูกต้อง ซึ่งการเขียนสื่อสารนั้นเป็นเรื่องสำคัญมากสำหรับผู้เรียน ครูจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการเขียนสื่อสารแก่นักศึกษาเป็นอย่างมาก หากไม่เล็งเห็นความสำคัญของการเขียนนักศึกษาจะเขียนหนังสือไม่ถูก สื่อความหมายไม่ได้ ซึ่งเป็นปัญหาของนักศึกษาไทยในปัจจุบัน ผลจากการเขียนไม่ได้ เขียนไม่ถูก ย่อมส่งผลกระทบต่อการเรียนการสอนในวิชาอื่น ๆ ด้วย

จากสภาพปัญหาข้างต้น ผู้วิจัยจึงต้องการที่จะศึกษาค้นคว้ารูปแบบการวิจัยและวิธีการสอนที่สามารถพัฒนาการเขียนสื่อสาร ให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีทักษะเกี่ยวกับการใช้ภาษาไทย และแลกเปลี่ยนความรู้ในการติดต๋อสื่อสารเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่ตนเองต้องการ คนที่เรียนอ่อนได้รับการเอาใจใส่จากครูและเพื่อน เป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียน เกิดการเรียนรู้ที่มีความหมาย พบว่าวิธีการจัดการเรียนรู้โดยใช้แผนผังความคิดประกอบแบบฝึกทักษะ ซึ่งเป็นกรนำทฤษฎีที่เกี่ยวกับสมองไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด (วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์, 2545 อ้างถึงใน ประสพสุข ฤทธิเดช, 2557 : 53) แบบฝึกทักษะสามารถลดภาระขั้นตอนของครู แต่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน การที่ครูสร้างและนำแบบฝึกไปใช้ในการเรียนการสอน ต้องเหมาะสมกับระดับ วัย ความรู้ ความสามารถของผู้เรียน โดยมีคำชี้แจงสั้น ๆ ที่ทำให้เข้าใจง่ายขึ้น สามารถใช้เวลาได้เหมาะสม สร้างให้น่าเชื่อถือและท้าทาย ทำให้การเขียนสมบูรณ์ คือ สามารถสนองความสนใจ และความสามารถของผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียน ขจิรัตน์ หงส์ประสงศ์ (2524: อ้างถึงใน ประสพสุข ฤทธิเดช, 2557 : 5)

ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนาการเขียนสื่อสารภาษาไทยของนักศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ศูนย์ศึกษาอนุกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย โดยใช้แผนผังความคิดประกอบแบบฝึกทักษะ ดำเนินการวิจัยโดยใช้รูปแบบการวิจัยก่อนเรียนและหลังเรียน เพื่อพัฒนาการเขียนสื่อสารภาษาไทยของนักศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้การเขียนสื่อสารภาษาไทย ของนักศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยใช้แผนผังความคิดประกอบแบบฝึกทักษะให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. หาค่าดัชนีประสิทธิผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทางการเขียนสื่อสารภาษาไทย
3. เพื่อเปรียบเทียบการเขียนสื่อสารภาษาไทยของนักศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยใช้แผนผังความคิดประกอบแบบฝึกทักษะก่อนเรียนกับหลังเรียน
4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการเรียนรู้ การใช้แผนผังความคิดประกอบแบบฝึกทักษะ ของนักศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรในการวิจัยในครั้งนี้ คือ นักศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอขามสะแกแสง ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 7 ตำบล ได้แก่ กศน. ตำบลขามสะแกแสง กศน. ตำบลพะวงด กศน. ตำบลชีวี กศน. ตำบลโนนเมือง กศน. ตำบลเมืองเกษตร กศน. ตำบลหนองหัวพาน และ กศน. ตำบลเมืองนาท มีนักศึกษาจำนวน 560 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยในครั้งนี้ คือ นักศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น กศน. ตำบลขามสะแกแสง อำเภอขามสะแกแสง ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 1 ห้องเรียน นักศึกษา 40 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเขียนสื่อสารภาษาไทย ของนักศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ฉบับก่อนเรียนและหลังเรียน เรื่องการเขียนสื่อสาร การเขียนบรรยายประสบการณ์ การเขียนแนะนำตนเอง การเขียนบ่นสื่ออิเล็กทรอนิกส์ การเขียนเรียงความ การเขียนย่อความ การเขียนแสดงความคิดเห็น การเขียนรายงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 1 ชุด

2.2 แบบประเมินการเขียนสื่อสารภาษาไทย ของนักศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ฉบับก่อนเรียนและหลังเรียน เรื่องการเขียนสื่อสาร การเขียนบรรยายประสบการณ์ การเขียนแนะนำตนเอง การเขียนบ่นสื่ออิเล็กทรอนิกส์ การเขียนเรียงความ การเขียนย่อความ การเขียนแสดงความคิดเห็น การเขียนรายงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 1 ชุด

2.3 แบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ความสามารถ การพัฒนาการเขียนสื่อสารภาษาไทย ของนักศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยใช้แผนผังความคิดประกอบแบบฝึกทักษะ จำนวน 1 ชุด

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองกับนักศึกษา

3.1 ทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) กับนักศึกษากลุ่มตัวอย่าง ด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเขียนสื่อสารภาษาไทย ของนักศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยใช้แผนผังความคิดประกอบแบบฝึกทักษะ จำนวน 1 ชุด

3.2 ผู้วิจัยทำความเข้าใจกับนักศึกษา เกี่ยวกับขั้นตอนการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ทางการเขียนสื่อสารภาษาไทย ของนักศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยใช้แผนผังความคิดประกอบแบบฝึกทักษะ เพื่อให้ศึกษามีความเข้าใจตามขั้นตอนที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ และเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างเรียน โดยการทดสอบย่อยเมื่อสิ้นสุดกิจกรรมแต่ละแผน จำนวน 8 แผน รวม 16 ชั่วโมง

3.3 ทดสอบหลังเรียน (Post-test) กับนักศึกษากลุ่มตัวอย่าง เมื่อสิ้นสุดการทดลองจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทางการเขียนสื่อสารภาษาไทย ของนักศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยใช้แผนผังความคิดประกอบแบบฝึกทักษะ โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเขียนสื่อสารภาษาไทย โดยใช้แผนผังความคิดประกอบแบบฝึกทักษะ จำนวน 1 ชุด

3.4 นักศึกษาตอบแบบสอบถามความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทางการเขียนสื่อสารภาษาไทย ของนักศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยใช้แผนผังความคิดประกอบแบบฝึกทักษะ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 1 ชุด เพื่อเก็บข้อมูลและนำข้อมูลที่ได้จากการทดสอบ และจากการสอบถามไปวิเคราะห์ต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 วิเคราะห์หาประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้ทางการเขียนสื่อสารภาษาไทย ของนักศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยใช้แผนผังความคิดประกอบแบบฝึกทักษะ ตามเกณฑ์ 80/80

4.2 วิเคราะห์หาค่าดัชนีประสิทธิผลของกิจกรรมการเรียนรู้ทางการเขียนสื่อสารภาษาไทย ของนักศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยใช้แผนผังความคิดประกอบแบบฝึกทักษะ

4.3 วิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนเรียนและหลังเรียน

4.4 วิเคราะห์ความพึงพอใจของนักศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทางการเขียนสื่อสารภาษาไทย โดยใช้แผนผังความคิดประกอบแบบฝึกทักษะ

สรุปผล

1. ประสิทธิภาพของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทางการเขียนสื่อสารภาษาไทย ของนักศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยใช้แผนผังความคิดประกอบแบบฝึกทักษะ มีประสิทธิภาพ E1/E2 ตามเกณฑ์ เท่ากับ 83.0/85.83

2. ดัชนีประสิทธิผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทางการเขียนสื่อสารภาษาไทย ของนักศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยใช้แผนผังความคิดประกอบแบบฝึกทักษะ มีค่าเท่ากับ 0.7166 หรือร้อยละ 71.66

3. นักศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ย หลังเรียน สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. นักศึกษามีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทางการเขียนสื่อสารภาษาไทย ของนักศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยใช้แผนผังความคิดประกอบแบบฝึกทักษะในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} = 4.66, S.D. = 0.54)

อภิปรายผล

การพัฒนาการเขียนสื่อสารภาษาไทย ของนักศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอขามสะแกแสง โดยใช้แผนผังความคิดประกอบแบบฝึกทักษะ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น แล้วนำไปใช้ในการพัฒนานักศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 ผลการวิจัยเป็นไปตามสมมติฐานที่ผู้วิจัยได้ตั้งไว้ได้ดังนี้

1. ประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้ทางการเขียนสื่อสารภาษาไทย ของนักศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยใช้แผนผังความคิดประกอบแบบฝึกทักษะ มีประสิทธิภาพเท่ากับ 83.0/85.83 หมายความว่า นักศึกษาได้คะแนนหลังเรียนจากการทำแบบฝึกทักษะประจำแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 8 แผน คิดเป็นร้อยละ 83.0 และคะแนนเฉลี่ยจากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คิดเป็นร้อยละ 85.83 แสดงว่าประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้ทางการเขียนสื่อสารภาษาไทย ของนักศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยใช้แผนผังความคิดประกอบแบบฝึกทักษะ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 เป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ แสดงว่าแผนการเรียนรู้มีความเหมาะสม มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับจุดประสงค์ มีการวัดผลประเมินผลที่เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน ซึ่งทำให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียน และผลการเรียนของผู้เรียนดีขึ้น (ทศนา แคมณี, 2557 : 58)

2. ค่าดัชนีประสิทธิผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทางการเขียนสื่อสารภาษาไทย ของนักศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยใช้แผนผังความคิดประกอบแบบฝึกทักษะ มีค่าเท่ากับ 0.7166 แสดงว่าหลังจากที่นักศึกษาได้เรียนด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้แผนผังความคิดประกอบแบบฝึกทักษะ แล้วนักศึกษามีความก้าวหน้าหลังเรียนเพิ่มขึ้นจากก่อนเรียน คิดเป็นร้อยละ 71.67 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยการนำเอารูปแบบการจัดการกิจกรรมที่น่าสนใจมาจัดการเรียนการสอน ซึ่งแผนผังความคิดประกอบแบบฝึกทักษะที่สร้างขึ้นนี้ สอดคล้องกับเนื้อหาและผู้เรียน คือ แผนภาพความคิดและแบบฝึกทักษะเป็นที่น่าสนใจ แปลกใหม่ และสนใจผู้เรียนด้วยการเริ่มจากข้อง่ายไปหาข้อยาก เพื่อให้ผู้เรียน

มีกำลังใจในการทำแบบฝึกหัด การให้ผู้เรียนได้ทำแบบฝึกหัดแต่ละครั้งต้องเลือกให้เหมาะสมกับวัย และความสนใจของผู้เรียน แบบฝึกหัดควรมีหลากหลายรูปแบบ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความคิดที่กว้างไกล (บัวทอง บรรณการ, 2547 : 42)

3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยใช้แผนผังความคิดประกอบแบบฝึกทักษะ พบว่าคะแนนหลังเรียนสูงกว่าคะแนนก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากผู้วิจัยได้สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามหลักวิชาที่ถูกต้องเหมาะสมกับสาระ และเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน โดยเรียงลำดับจากง่ายไปหายาก จึงทำให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น (ธวัชชัย บูชาจันทร์กุล, 2541 : 68)

4. นักศึกษามีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทางการเขียนสื่อสารภาษาไทย ของนักศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยใช้แผนผังความคิดประกอบแบบฝึกทักษะมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.66 หมายความว่านักศึกษามีความพึงพอใจมากที่สุด เนื่องจากนักศึกษา มีความพึงพอใจและมีความสุขกับการเรียน จากการได้ลงมือปฏิบัติจริง ได้เข้าใจขั้นตอนการทำงาน และสามารถปฏิบัติได้สำเร็จ เกิดความภาคภูมิใจในตนเอง นักศึกษาสามารถแนะนำเพื่อนได้ ทำให้สร้างความมั่นใจในตนเอง กล้าแสดงความคิดเห็น และสามารถสร้างผลงานของตนเองได้ ส่งผลให้นักศึกษามีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรม โดยจัดกระบวนการเรียนรู้ 5 ลักษณะ ได้แก่ 1) การเรียนรู้ที่มีความสุข 2) การเรียนรู้จากการคิด ปฏิบัติจริง 3) การเรียนรู้ร่วมกับคนอื่น 4) การเรียนรู้แบบองค์รวม สอดคล้องสัมพันธ์กับชีวิตจริง 5) การเรียนรู้ด้วยตนเองโดยการสังเกต (นวลละออง มุ่งแสกกลาง, 2547 : 76)

จากผลการวิจัย การพัฒนาการเขียนสื่อสารภาษาไทย ของนักศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยใช้แผนผังความคิดประกอบแบบฝึกทักษะ เป็นไปอย่างมีระบบตามขั้นตอน และเมื่อได้ผ่านการตรวจพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญ และผู้มีประสบการณ์แล้ว จะทำให้ครูผู้สอนสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และส่งผลให้แผนจัดการเรียนรู้พัฒนาขึ้น อย่างมีประสิทธิภาพสนองความต้องการของผู้เรียนและบรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ในการจัดทำแผนผังความคิดประกอบแบบฝึกทักษะ กลุ่มสาระการเรียนรู้ วิชาภาษาไทย ครูผู้สอนควรศึกษาหลักการ ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำแผนผังความคิดประกอบแบบฝึกทักษะให้เข้าใจถ่องแท้ เพื่อจะได้จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ และสามารถพัฒนาผู้เรียนได้จริง

1.2 การเลือกเนื้อหาเรื่องต่าง ๆ มาประกอบในการจัดการเรียนรู้ นอกจากเรื่องที่ทำให้ความรู้และประสบการณ์แก่ผู้เรียน ควรเลือกเนื้อหาที่ส่งเสริมด้านคุณธรรมจริยธรรมด้วย

1.3 การนำรูปแบบแผนผังความคิดประกอบแบบฝึกทักษะไปใช้ ควรเลือกรูปแบบที่เหมาะสมกับเนื้อหากิจกรรมที่มอบหมายให้ปฏิบัติ

1.4 ครูผู้สอนควรจัดให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะการเขียนสื่อสารภาษาไทยจากกิจกรรมที่หลากหลาย

1.5 ครูผู้สอนควรพัฒนาด้านการเขียนให้สวยงาม ถูกต้องตามหลักภาษา และการปลูกฝังมารยาทในการเขียนให้กับผู้เรียน

1.6 การกำหนดกรอบแผนผังความคิด ครูควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้กำหนดกรอบด้วยตนเอง เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ เนื่องจากผู้เรียนแต่ละคนมีศักยภาพด้านความคิดวิเคราะห์แตกต่างกัน ทำให้รูปแบบหรือประเด็นการนำเสนอความคิดเป็นไปอย่างหลากหลาย

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้แผนผังความคิดประกอบแบบฝึกทักษะ ในเนื้อหาอื่น ๆ

2.2 การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยใช้แผนผังความคิดประกอบแบบฝึกทักษะ กับการสอนด้วยวิธีอื่น เพื่อนำผลมาปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- ทีศนา แคมมณี. (2557). *ศาสตร์การสอน* (พิมพ์ครั้งที่ 18). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธวัช บูชาจันทร์กุล. (2542). *การสร้างแบบฝึกเสริมทักษะการอ่านในใจโดยใช้แผนภาพ (Mapping) สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3*. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม.
- นงเยาว์ เลี่ยมขุนทด. (2547). *การพัฒนาแผนการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่องการอ่านและการเขียนสะกดคำโดยใช้แผนผังความคิดชั้นประถมศึกษาปีที่ 1*. รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- นันทนา ไชทาน. (2553). *การพัฒนาการเขียนย่อความ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยโดยชุดฝึกทักษะแบบ แผนผังความคิด (Mind Mapping) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5*. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการเรียนการสอน. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- เนาวรัตน์ ชื่นมณี. (2540). *การพัฒนาแบบฝึกทักษะภาษาไทยการสะกดคำยาก เรื่อง เปิดหอย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2*. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการประถมศึกษา. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ประดับ จันทร์สุศรี. (2551). *คู่มือการเรียนการสอนภาษาไทยคิดและเขียนเชิงสร้างสรรค์ : เรื่องความ ย่อความและสรุปความ ช่วงชั้นที่ 2 - ช่วงชั้นที่ 4*. กรุงเทพฯ: องค์การค้ำ ของ สกสค.
- ประสพสุข ฤทธิเดช. (2557). *นวัตกรรมการศึกษาการสอนภาษาไทย*. มหาสารคาม: อภิชาติการพิมพ์.
- ภักดี พลศักดิ์. (2553). *การพัฒนาชุดฝึกทักษะการอ่านและการเขียนคำที่สะกดไม่ตรงตามมาตราตัวสะกด ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3*. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอน. อุบลราชธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชาติ. (2560). *บทเรียนจากเพื่อนบ้าน*. กรุงเทพฯ: ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน).
- วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์. (2545). *สัมมนาหลักสูตรการสอนภาษาไทย*. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สมควร น้อยเสนา. (2549). *การพัฒนาการอ่านและการเขียนภาษาไทยสำหรับนักเรียนที่มีปัญหาการเรียนรู้โดยใช้แผนผังความคิดและแบบฝึกทักษะ*. รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สมปัด ตัญตรีรัตน์. (2531). *การสอนภาษาไทยในระดับประถมศึกษา*. ขอนแก่น: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย ขอนแก่น.

ความคิดเห็นของผู้ใช้ยานพาหนะต่อพฤติกรรมการทำงานของพนักงานรักษาความปลอดภัย ต่อการป้องกันการโจรกรรมยานพาหนะภายในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต

The Opinions of the Vehicle Users on the Working Behavior of the Security Guards Against Theft of Vehicles within Thammasat University, Rangsit Campus

เศรษฐศิริ จอมแก้ว¹, เดชา สังขวรรณ² และ นิธมณ รัตนารัต³
Sadsiri Jomkaew¹, Dechar Sangkhawan² and Niramon Rattanarat³

Received : 17 มี.ค. 2562

Revised : 24 ก.ค. 2562

Accepted : 25 ก.ค. 2562

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้ใช้ยานพาหนะต่อพฤติกรรมการทำงานของพนักงานรักษาความปลอดภัยต่อการป้องกันการโจรกรรมยานพาหนะภายในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต และ 2) เพื่อแสวงหาแนวทางในการพัฒนาการทำงานของพนักงานรักษาความปลอดภัยต่อการป้องกันการโจรกรรมภายในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ใช้งานพาหนะภายในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต จำนวน 385 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในขั้นตอนต่อไปผู้ศึกษาได้นำข้อมูลที่รวบรวมได้มาดำเนินการประมวลผลและวิเคราะห์ค่าทางสถิติ ผลการวิจัยพบว่า ผู้ใช้งานพาหนะให้ความคิดเห็นต่อพฤติกรรมการทำงานของพนักงานรักษาความปลอดภัยต่อการป้องกันการโจรกรรมยานพาหนะภายในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากในด้านรักษาความปลอดภัย บริเวณจุดเข้า-ออก และด้านรักษาความปลอดภัยบริเวณลานจอดรถ ในระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านรักษาความปลอดภัย บริเวณจุดประจำอาคาร และด้านรักษาความปลอดภัยบริเวณจุดจราจร ตามลำดับ และผู้ใช้งานพาหนะให้ความคิดเห็นต่อการพัฒนาการทำงานของพนักงานรักษาความปลอดภัยต่อการป้องกันการโจรกรรมยานพาหนะภายในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต ด้านรักษาความปลอดภัยบริเวณลานจอดรถ ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ : พฤติกรรมการทำงาน, ป้องกันการโจรกรรมยานพาหนะ, พนักงานรักษาความปลอดภัย

Abstract

The objectives of this research are 1) to study the opinions of vehicle users on the working behaviors of security guards towards vehicle theft prevention within Thammasat University, Rangsit campus, 2) to seek guidelines for work improvement of the security guards against theft in Thammasat University, Rangsit campus. A questionnaire was used as a tool to collect data from 385 vehicle users within Thammasat University, Rangsit campus. Statistics employed in data analysis were mean and standard deviation. Next, the researcher evaluated and analyzed statistical values of the collected data. The results show that vehicle users'

¹ นักศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารงานกระบวนการยุติธรรม มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ อีเมล: ipaeww89@gmail.com

² ผู้อำนวยการโครงการปริญญาโทบริหารงานกระบวนการยุติธรรม คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

³ คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

¹ Master of Arts Program Justice Administration Department Thammasat University, Email: ipaeww89@gmail.com

² Director of the Master's Degree Program in Administration of Justice Faculty of Social Work Thammasat University

³ Faculty of Social Work Thammasat University

opinions toward the working behaviors of the security guards against vehicle theft within Thammasat University Rangsit campus in an overall was at a high level. When considering each aspect, it was found that the security in the entry-exit area and the parking area was at a high level. However, it was found that security in the building area and traffic points were at a moderate level. The vehicle users provided recommendations for work improvement of security guards at the parking area, the overall was at the high level to prevent theft of vehicles within Thammasat University, Rangsit campus.

Keywords : Working behaviors, Prevent vehicle theft, Security guard

บทนำ

ปัจจุบันสภาพปัญหาอาชญากรรมในสังคมไทย มีทั้งเพิ่มขึ้นและลดลงสลับกันไม่คงที่ โดยแต่ละปีนั้นมีการดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดอาญาปีละหลายแสนคน และอาชญากรรมที่เกิดขึ้นมีลักษณะรุนแรงหรือโหดร้ายอย่างไม่เคยปรากฏมาก่อน ในสังคมไทย เป็นปัญหาสำคัญที่สร้างผลกระทบและส่งผลเสียหายต่อความปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สิน เช่น ฆ่าผู้อื่น ทำร้ายร่างกาย ข่มขืน ลักทรัพย์ ชิงทรัพย์ ปล้นทรัพย์ ฉ้อโกง ยักยอกทรัพย์ เป็นต้น ส่งผลให้ผู้ตกเป็นเหยื่อนั้นถึงแก่ชีวิตหรืออยู่ในสภาพที่ไม่สามารถจะดำเนินชีวิตได้อย่างปกติ และเดือดร้อนเพราะทรัพย์สินนั้นถูกขโมย นอกจากนี้ปัญหาอาชญากรรมยังส่งผลกระทบต่อโครงสร้างของสังคมไทยในทุก ๆ ด้าน เช่น ในด้านสังคมทำให้ศีลธรรม ความไว้วางใจ ความสัมพันธ์ของคนในสังคมลดน้อยลง เป็นต้น ด้านเศรษฐกิจ เช่น สถานการณ์ความไม่สงบสุขของจังหวัดชายแดนใต้ หรือคดีฆาตกรรมนักท่องเที่ยวต่างชาติ เป็นผลทำให้ประเทศขาดความเชื่อมั่นจากนักลงทุน เศรษฐกิจจบเซามีการปลดพนักงาน เกิดการว่างงานขาดรายได้ที่จำเป็นต้องใช้ในการดำเนินชีวิต จนเป็นสาเหตุทำให้เกิดอาชญากรรมเพิ่มขึ้น เป็นต้น

ในประเทศไทยสถิติคดีอาชญากรรมเพิ่มขึ้นตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2555-2557 พบว่าปี พ.ศ. 2555 มีเหตุเกิดขึ้น 668,458 คดี จับกุม 510,596 ราย ส่วนปี พ.ศ. 2556 มีเหตุเกิดขึ้น 767,687 คดี จับกุม 611,022 ราย และปี พ.ศ. 2557 มีเหตุเกิดขึ้น 729,210 คดี จับกุม 559,370 ราย แต่จะพบว่าจำนวนคดีอาชญากรรมตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2555-2557 คดีที่รัฐเป็นผู้เสียหาย ได้แก่ การพนัน ยาเสพติด อาวุธปืน และการค้าประเวณี เป็นคดีที่มีผู้กระทำความผิดมากที่สุด จำนวน 1,841,611 คดี คิดเป็นร้อยละ 85.05 ของคดีอาชญากรรมทั้งหมด และยังจับกุมไม่ได้อีก 309,406 ราย คิดเป็นร้อยละ 16.80 จากคดีที่ได้รับแจ้งมา รองลงมา คือ คดีประทุษร้ายต่อทรัพย์สิน ได้แก่ ปล้นทรัพย์ ชิงทรัพย์ ชิงทรัพย์ ลักทรัพย์ ทรัพย์ โจรกรรมทรัพย์ ฉ้อโกงทรัพย์ จำนวน 146,404 คดี คิดเป็นร้อยละ 6.76 ของคดีอาชญากรรมทั้งหมด และยังจับกุมไม่ได้อีก 76,902 ราย คิดเป็นร้อยละ 52.53 จากคดีที่ได้รับแจ้งมา (สถิติคดีอาญา 5 กลุ่มตำรวจอาญาจักรสำนักงานตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. 2556-2557)

จากสถิติข้างต้นแสดงให้เห็นว่าพนักงานเจ้าหน้าที่ตำรวจนั้นไม่สามารถที่จะป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมได้ทั่วถึง พนักงานรักษาความปลอดภัยซึ่งทำหน้าที่เพื่อตัดช่องโอกาสของการเกิดอาชญากรรม จึงเข้ามามีบทบาท โดยมีตัวอย่างทั้งจากภาครัฐและภาคเอกชนต่าง ๆ ได้ใช้บริการของพนักงานรักษาความปลอดภัยมากขึ้น เช่น ธนาคาร โรงพยาบาล สถานที่ราชการ และสถาบันการศึกษาต่าง ๆ เป็นต้น งานการรักษาความปลอดภัยจึงเป็นสิ่งสำคัญในการรับประกันถึงความปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สินของประชาชน ความสูญเสียทางร่างกาย จิตใจ ชื่อเสียงและเกียรติยศในสังคม ถ้าหากว่าการรักษาความปลอดภัยไม่มีประสิทธิภาพและขาดประสิทธิผล ย่อมส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของประชาชน ก่อให้เกิดความเสียหาย ขาดความมั่นใจ ในความปลอดภัยในการดำรงชีวิต เกิดความไม่ปกติสุข ความวุ่นวาย ส่งผลต่อความรู้สึกหวาดกลัว หวาดระแวง ต่อการเกิดการสูญเสียทั้งร่างกาย ชีวิต ทรัพย์สินของประชาชน (จงใจ เชนอำนวนย, 2551 : 1)

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เป็นสถาบันการศึกษาแห่งหนึ่งที่มีการป้องกันอาชญากรรมภายในสถาบัน ที่ผ่านมามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์เคยจ้างเหมาพนักงานรักษาความปลอดภัยบริษัทเอกชนมาดูแลด้านการรักษาความปลอดภัย และจรรยา

แต่ปัจจุบันได้เปลี่ยนมาใช้วิธีบริหารโครงการระบบรักษาความปลอดภัยและจราจรเอง ซึ่งมีระบบการทำงานการรักษาความปลอดภัยต่าง ๆ เช่น การมีพนักงานเฝ้าตรงจุดต่าง ๆ ของอาคารสถานที่ มีการติดตั้งกล้องวงจรปิด คอยเก็บบัตรยานพาหนะที่เข้าออกมหาวิทยาลัยตรงป้อมทางเข้าออก เป็นต้น อย่างไรก็ตามอาชญากรรมก็ยังคงเกิดขึ้นเพราะตัวของพนักงานรักษาความปลอดภัยนั้นยังขาดประสิทธิภาพในการทำงาน และยังไม่มีความรู้ไม่เพียงพอที่จะป้องกันการเกิดอาชญากรรม โดยเฉพาะอาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับการโจรกรรมยานพาหนะยังเกิดขึ้นอยู่บ่อยครั้ง เช่น รถจักรยานหาย รถจักรยานยนต์หาย เป็นต้น เป็นผลทำให้ผู้ที่เป็นเจ้าของยานพาหนะเดือดร้อนเป็นอย่างยิ่ง แม้ว่าจะมีพนักงานรักษาความปลอดภัย การโจรกรรมยานพาหนะก็ยังคงเกิดขึ้น ซึ่งอ้างอิงจากสถิติการโจรกรรมยานพาหนะภายในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ช่วงเดือน ตุลาคม 2556 – กันยายน 2557 มีคดีการโจรกรรมยานพาหนะทั้งหมด 23 คดี ส่วนช่วงเดือน ตุลาคม 2557 – กันยายน 2558 มีคดีการโจรกรรมยานพาหนะทั้งหมด 48 คดี โดยทั้งสองช่วงจะเห็นได้ว่ายานพาหนะจะถูกโจรกรรมมากในช่วงเวลาที่มหาวิทยาลัยเปิดเทอม และช่วงที่ถูกโจรกรรมน้อยส่วนมากอยู่ระหว่างเดือน เมษายน พฤษภาคม มิถุนายน ซึ่งตรงกับเวลาช่วงปิดเทอม และอัตราการเพิ่มขึ้นของการโจรกรรมยานพาหนะภายในสองปีนี้คิดเป็น 47.92 เปอร์เซ็นต์ สรุปได้ว่าการโจรกรรมยานพาหนะส่วนมากจะเกิดขึ้นในช่วงเวลาที่มหาวิทยาลัยอยู่ในช่วงเปิดเทอม ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่ผู้คนเข้าออกมหาวิทยาลัยเป็นจำนวนมาก

จากปัญหาข้างต้นการรักษาความปลอดภัยจึงเป็นทางเลือกที่เหมาะสมอีกทางเลือกหนึ่งที่จะลดโอกาสการโจรกรรมยานพาหนะภายในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ได้ ซึ่งผู้ศึกษาเชื่อว่าพนักงานรักษาความปลอดภัยนั้นมีความจำเป็นจะช่วยตัดช่องโอกาสในการเกิดการโจรกรรมยานพาหนะแทนในส่วนที่เจ้าหน้าที่ตำรวจไม่สามารถควบคุมดูแลได้ แต่การป้องกันการโจรกรรมยานพาหนะจะมีประสิทธิภาพมากหรือไม่ ต้องขึ้นอยู่กับการทำงาน และความรู้ในการป้องกันการโจรกรรมยานพาหนะนั้น ๆ ด้วย เพราะชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนที่ฝากไว้กับการรักษาความปลอดภัยของพนักงานรักษาความปลอดภัยเป็นสิ่งสำคัญ ดังนั้นการศึกษานี้ผู้ศึกษาสนใจทำการศึกษาค้นคว้าความคิดเห็นของผู้ใช้ยานพาหนะต่อพฤติกรรมการทำงาน ของพนักงานรักษาความปลอดภัย และแนวทางเกี่ยวกับการป้องกันการโจรกรรมยานพาหนะภายในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต เพื่อจะได้นำข้อเสนอแนะไปปรับปรุงประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานรักษาความปลอดภัยต่อไป เนื่องจากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์เคยจ้างเหมาพนักงานรักษาความปลอดภัยบริษัทเอกชนมาดูแลด้านการรักษาความปลอดภัย และจราจร ปรากฏว่าบริษัทเอกชนที่รับจ้างเหมาเอาเรียดเอาเปรียบผู้ปฏิบัติงานด้านรักษาความปลอดภัย โดยมีการหักเงินค่าจ้างการบังคับให้ทำงานควบกะ ไม่ทำบัตรประกันสังคมให้แก่ผู้ปฏิบัติงานมีการปรับเปลี่ยนผู้ปฏิบัติงานบ่อยครั้ง ทำให้การทำงานของพนักงานรักษาความปลอดภัยขาดความรู้ความชำนาญ ไร้ความรับผิดชอบ และขาดจิตวิญญาณในการปฏิบัติงาน ถึงแม้จะมีการเปลี่ยนผู้รับจ้างเหมาบริษัทเอกชนมาหลายครั้งหลายบริษัท แต่ก็ยังคงเกิดปัญหาเหมือนเดิม ทางมหาวิทยาลัยจึงได้เปลี่ยนมาใช้วิธีบริหารโครงการระบบรักษาความปลอดภัยและจราจรเอง ซึ่งได้แก้ไขจุดบกพร่องต่าง ๆ ข้างต้นให้ดีขึ้น

ในปัจจุบันถึงแม้ว่าทางมหาวิทยาลัยจะบริหารระบบรักษาความปลอดภัยเอง แต่การทำงานของพนักงานรักษาความปลอดภัยต่อการป้องกันการโจรกรรมยานพาหนะ ภายในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต ยังพบเจอปัญหาอยู่ ซึ่งจะยกตัวอย่างในขณะที่ผู้ศึกษาซึ่งศึกษาอยู่ พบว่ายังมีรถสูญหายของรถจักรยานยนต์ รถจักรยานของนักศึกษา และรถจักรยานของผู้ศึกษาเองด้วย ทั้งที่มีพนักงานรักษาความปลอดภัยคอยดูแล มีกล้องวงจรปิด อยู่ตามจุดต่าง ๆ ของอาคาร รวมไปถึงมีการแลกบัตรเวลาจะเข้าออกมหาวิทยาลัยด้วยยานพาหนะ แต่ยังมีอาชญากรรมยานพาหนะเกิดขึ้น จึงทำให้ผู้ศึกษาเชื่อว่าการโจรกรรมยานพาหนะที่ยังคงเกิดขึ้นภายในมหาวิทยาลัยนั้น เป็นผลมาจากการทำงานที่ขาดประสิทธิภาพของตัวพนักงานรักษาความปลอดภัยเอง ดังนั้นผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาค้นคว้าความคิดเห็นของผู้ใช้ยานพาหนะต่อพฤติกรรมการทำงานของพนักงานรักษาความปลอดภัยต่อการป้องกันการโจรกรรมยานพาหนะภายในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต ว่ามีการทำงานอย่างไร และผู้ใช้ยานพาหนะมีแนวทางที่จะช่วยป้องกันการโจรกรรมยานพาหนะอย่างไรบ้าง ซึ่งคาดว่า จะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาการทำงานของพนักงานรักษาความปลอดภัยต่อการป้องกันการโจรกรรม

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้ใช้ยานพาหนะต่อพฤติกรรมการทำงานของพนักงานรักษาความปลอดภัยต่อการป้องกันการโจรกรรมยานพาหนะภายในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต
2. เพื่อแสวงหาแนวทางในการพัฒนาการทำงานของพนักงานรักษาความปลอดภัยต่อการป้องกันการโจรกรรมภายในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

- 1.1 ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ใช้ยานพาหนะภายในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- 1.2 กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ใช้ยานพาหนะภายในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จำนวน 385 คน คำนวณจากสูตรไม่ทราบจำนวนประชากรประชากรโดยใช้ระดับความเชื่อมั่นที่ 95% โดยใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ

$$n = \frac{Z^2 pq}{e^2}$$

เมื่อ n แทน ขนาดกลุ่มตัวอย่าง

Z แทน ระดับความมั่นใจที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ ที่มีค่าเท่ากับ 95%

โดยที่ $\alpha = .05$ หรือ $1 - \alpha/2 = .975$ จะทำให้ $Z = Z_{0.975} = 1.96$

p แทน สัดส่วนของประชากรหรือความน่าจะเป็นของประชากรที่น่าสนใจศึกษาเท่ากับ 50%

q แทน สัดส่วนของประชากรที่ไม่ได้สนใจศึกษา = $1-p$

e แทน สัดส่วนของความคลาดเคลื่อนที่ยอมให้เกิดขึ้น = $5\% = 0.05$

ณ ระดับความเชื่อมั่น 95% และยอมให้คลาดเคลื่อนได้ 5% ดังนั้น

$$\begin{aligned} n &= \frac{(1.96)^2(0.5)(1-0.5)}{(0.05)^2} \\ &= 384.16 \\ &= 385 \text{ คน} \end{aligned}$$

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ข้อมูลเกี่ยวกับภูมิหลัง ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และประเภทรถที่ใช้ภายในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบเลือกตอบ

2.2 ความคิดเห็นของผู้ใช้ยานพาหนะต่อพฤติกรรมการทำงานของพนักงานรักษาความปลอดภัยต่อการป้องกันการโจรกรรมภายในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต ลักษณะแบบสอบถามใช้มาตรวัดระดับความเห็นตามแบบวิธีลิเคอร์ทสเกล (Likert Scale)

2.3 แนวทางการพัฒนาการทำงานของพนักงานรักษาความปลอดภัยต่อการป้องกันการโจรกรรมภายในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต แบบสอบถามใช้มาตรวัดระดับความเห็นตามแบบวิธีลิเคอร์ทสเกล (Likert Scale)

2.4 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบปลายเปิด

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาค้นคว้ามีขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูลจาก 2 แหล่งดังนี้

3.1 ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เป็นข้อมูลจากการเก็บแบบสอบถาม โดยมีขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

3.1.1 ผู้ศึกษาลงพื้นที่เก็บข้อมูลด้วยตนเองโดยการเก็บข้อมูลจากผู้ใช้ยานพาหนะในมหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต

3.1.2 ผู้ศึกษาขอความร่วมมือจากผู้ตอบแบบสอบถาม โดยผู้วิจัยอธิบายและชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับ
วัตถุประสงค์ของแบบสอบถาม ชี้แจงการทำวิจัยให้ทราบ และวิธีการกรอกข้อมูลแก่ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นรายบุคคล
และรับแบบสอบถามกลับคืนด้วยตนเองเมื่อกรอกข้อมูลสมบูรณ์

3.1.3 ผู้ศึกษาทำการตรวจความถูกต้องและความครบถ้วนสมบูรณ์ของชุดแบบสอบถาม มาลงรหัส (Code)
ตามเกณฑ์และระดับการวัดตัวแปรของข้อคำถามในเครื่องมือแต่ละส่วน แล้วจึงนำไปประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูล
ในขั้นต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยการนำแบบสอบถามที่ได้มารวบรวมดำเนินการดังนี้

4.1.1 การตรวจสอบข้อมูล (Editing) ผู้วิจัยจะตรวจสอบความสมบูรณ์ความถูกต้องของแบบสอบถาม
และคัดแบบสอบถามที่ไม่สมบูรณ์ออก

4.1.2 การลงรหัส (Coding) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่สมบูรณ์ของข้อมูลมาลงรหัสตามที่กำหนด

4.1.3 การประมวลผลผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ผ่านการลงรหัสแล้วมาบันทึกในเครื่องคอมพิวเตอร์โดยใช้
โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

4.1.4 วิเคราะห์ค่าความคิดเห็นของผู้ใช้ยานพาหนะต่อพฤติกรรมการทำงานของพนักงานรักษาความปลอดภัย
ต่อการป้องกันการโจรกรรมภายในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต และแนวทางทางการพัฒนาการทำงาน
ของพนักงานรักษาความปลอดภัยต่อการป้องกันการโจรกรรมภายในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต โดยใช้
เกณฑ์ในการแปลความหมายดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	แปลผล
4.21 – 5.00	มีการรักษาความปลอดภัยในระดับมากที่สุด
3.41 – 4.20	มีการรักษาความปลอดภัยในระดับมาก
2.61 – 3.40	มีการรักษาความปลอดภัยในระดับปานกลาง
1.81 – 2.60	มีการรักษาความปลอดภัยในระดับน้อย
1.00 – 1.80	มีการรักษาความปลอดภัยในระดับน้อยที่สุด

4.2 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

4.2.1 ค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) เพื่อใช้อธิบายความถี่และร้อยละของข้อมูล
ที่ได้จากแบบสอบถามส่วนที่ 1 ภูมิหลังของผู้ใช้ยานพาหนะ

4.2.2 ค่าเฉลี่ย (Mean) เพื่อใช้อธิบายค่าเฉลี่ยของข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้ใช้
ยานพาหนะต่อพฤติกรรมการทำงานของพนักงานรักษาความปลอดภัยต่อการป้องกันการโจรกรรมภายใน
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต และแนวทางทางการพัฒนาการทำงานของพนักงานรักษาความปลอดภัย
ต่อการป้องกันการโจรกรรมภายในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต

4.2.3 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation หรือ S.D.) เพื่อใช้อธิบาย ความเบี่ยงเบนของข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม ความคิดเห็นของผู้ใช้ยานพาหนะต่อพฤติกรรมการทำงานของพนักงานรักษาความปลอดภัยต่อการป้องกันการโจรกรรมภายในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต และแนวทางทางการพัฒนาการทำงานของพนักงานรักษาความปลอดภัยต่อการป้องกันการโจรกรรมภายในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต

ผลการวิจัย

1. ความคิดเห็นของผู้ใช้ยานพาหนะต่อพฤติกรรมการทำงานของพนักงานรักษาความปลอดภัย ต่อการป้องกันการโจรกรรมยานพาหนะภายในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต สรุปผลการวิจัยดังตาราง 1

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของผู้ใช้ยานพาหนะต่อพฤติกรรมการทำงานของพนักงานรักษาความปลอดภัยต่อการป้องกันการโจรกรรมยานพาหนะภายในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต ในภาพรวม

ความคิดเห็น	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	การแปลค่า
1. ด้านรักษาความปลอดภัยบริเวณจุดเข้า-ออก	3.56	0.55	มีการรักษาความปลอดภัยมาก
2. ด้านรักษาความปลอดภัยบริเวณจุดประจำอาคาร	3.40	0.57	มีการรักษาความปลอดภัยปานกลาง
3. ด้านรักษาความปลอดภัยบริเวณจุดจราจร	3.38	0.60	มีการรักษาความปลอดภัยปานกลาง
4. ด้านรักษาความปลอดภัยบริเวณลานจอดรถ	3.53	0.47	มีการรักษาความปลอดภัยมาก
ภาพรวม	3.46	0.32	มีการรักษาความปลอดภัยมาก

จากตาราง 1 พบว่าผู้ใช้ยานพาหนะให้ความคิดเห็นต่อพฤติกรรมการทำงานของพนักงานรักษาความปลอดภัยต่อการป้องกันการโจรกรรมยานพาหนะภายในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต ในภาพรวมมีการรักษาความปลอดภัยในอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.46 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าการรักษาความปลอดภัย อยู่ในระดับมากในด้านรักษาความปลอดภัยบริเวณจุดเข้า-ออก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.56 ด้านรักษาความปลอดภัยบริเวณลานจอดรถ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.53 อีกทั้งมีการรักษาความปลอดภัยในระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านรักษาความปลอดภัยบริเวณจุดประจำอาคาร มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.40 และด้านรักษาความปลอดภัยบริเวณจุดจราจร มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.38 ตามลำดับ

2. แนวทางการพัฒนาการทำงานของพนักงานรักษาความปลอดภัยต่อการป้องกันการโจรกรรมยานพาหนะภายในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต สรุปผลการวิจัยดังตาราง 2

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานแนวทางการทำงานของพนักงานรักษาความปลอดภัยต่อการป้องกันการโจรกรรมยานพาหนะภายในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต

ความคิดเห็น	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	การแปลค่า
1. เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยควรควบคุมเกี่ยวกับยานพาหนะทุกคันที่เป็นนักศึกษา เจ้าหน้าที่ และอาจารย์ที่ต้องมีสติ๊กเกอร์ที่ออกโดยมหาวิทยาลัยทุกคัน	3.57	0.88	ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนามาก
2. เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยควบคุมดูแลเกี่ยวกับยานพาหนะสำหรับผู้ที่มาติดต่อควรมีแลกบัตรบริเวณจุด-เข้าออกทุกครั้ง	3.48	0.73	ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนามาก
3. เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยที่ประจำทุกจุดควรมีการจดบันทึกเลขทะเบียนรถที่มาจอดในแต่ละจุดทุกคัน	3.42	0.61	ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนามาก
4. เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยควรมีสอดส่องดูแลรถในแต่ละจุดอย่างน้อยทุก ๆ 1 ชั่วโมง	3.91	0.98	ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนามาก
5. เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยควรมีหัวหน้าชุดที่ควบคุมดูแลและรับรายงานการปฏิบัติงานหน้าที่ทุก 4 ชั่วโมง	3.79	0.94	ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนามาก
6. ควรมีหัวหน้าชุดมอบหมายงานให้พนักงานรักษาความปลอดภัยในแต่ละจุดเป็นประจำทุกวัน	3.28	0.67	ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาปานกลาง
7. ควรจัดให้มีการฝึกอบรมเกี่ยวกับการควบคุมดูแลรักษาความปลอดภัยให้แก่เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยในแต่ละจุดทุก 3 เดือน	3.18	0.76	ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาปานกลาง
8. ควรจัดให้มีเครื่องมือการสื่อสารที่ทันสมัย เช่น วิทยุสื่อสาร โทรศัพท์ ที่เพียงพอต่อเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยในแต่ละจุด	3.75	0.77	ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนามาก
ภาพรวม	3.55	0.48	ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนามาก

จากตาราง 2 พบว่าผู้ใช้นยานพาหนะให้ความคิดเห็นต่อการพัฒนาการทำงานของพนักงานรักษาความปลอดภัยต่อการป้องกันการโจรกรรมยานพาหนะภายในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต ด้านรักษาความปลอดภัยบริเวณลานจอดรถในภาพรวม ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.55 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมาก ได้แก่ เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยควรมีสอดส่องดูแลรถในแต่ละจุดอย่างน้อยทุก ๆ 1 ชั่วโมง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.91 เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยควรมีหัวหน้าชุดที่ควบคุมดูแล และรับรายงานการปฏิบัติงานหน้าที่ทุก 4 ชั่วโมง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.79 ควรจัดให้มีเครื่องมือการสื่อสารที่ทันสมัย เช่นวิทยุสื่อสาร โทรศัพท์ ที่เพียงพอต่อเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยในแต่ละจุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.75 เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยควรควบคุมเกี่ยวกับยานพาหนะทุกคันที่เป็นนักศึกษา เจ้าหน้าที่ที่

และอาจารย์ที่ต้องมีสติ๊กเกอร์ที่ออกโดยมหาวิทยาลัยฯ ทุกคัน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.57 เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยควบคุมดูแลเกี่ยวกับยานพาหนะสำหรับผู้ที่มาติดต่อควรมีแลกซ์ตริบริเวณจุด-เข้าออกทุกครั้ง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.48 เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยที่ประจำทุกจุด ควรมีการจดบันทึกเลขทะเบียนรถที่มาจอดในแต่ละจุดทุกคัน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.42 ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาในระดับปานกลาง ได้แก่ ควรมีหัวหน้าชุดมอบหมายงานให้พนักงานรักษาความปลอดภัยในแต่ละจุด เป็นประจำทุกวัน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.28 และควรจัดให้มีการฝึกอบรมเกี่ยวกับการควบคุมดูแลรักษาความปลอดภัยให้แก่เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยในแต่ละจุดทุก 3 เดือน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.18 ตามลำดับ

อภิปรายผล

การศึกษาความคิดเห็นของผู้ใช้ยานพาหนะต่อพฤติกรรมการทำงานของพนักงานรักษาความปลอดภัยต่อการป้องกันการโจรกรรมยานพาหนะภายในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต ผู้ศึกษาได้นำประเด็นสำคัญมาอภิปรายผลดังนี้

1. จากการศึกษาพบว่า ผู้ใช้ยานพาหนะให้ความเห็นต่อพฤติกรรมการทำงานของพนักงานรักษาความปลอดภัยต่อการป้องกันการโจรกรรมยานพาหนะภายในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิตในภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากในด้านรักษาความปลอดภัยบริเวณจุดเข้า-ออก ด้านรักษาความปลอดภัยบริเวณลานจอดรถในระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านรักษาความปลอดภัยบริเวณจุดประจำอาคาร และด้านรักษาความปลอดภัยบริเวณจุดจราจรตามลำดับ ที่เป็นเช่นนี้เพราะบริเวณการรักษาความปลอดภัยบริเวณจุดเข้า-ออกและลานจอดรถนับได้ว่าเป็นจุดที่สำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งบริเวณจุดเข้าออก เป็นจุดที่คัดกรองผู้ใช้ยานพาหนะที่เข้ามาภายในมหาวิทยาลัย ดังนั้นเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยจึงจำเป็นต้องเข้มงวดควบคุมอย่างเข้มงวด และลานจอดรถซึ่งเป็นจุดสำคัญที่เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยต้องคอยสอดส่องดูแลที่เข้ามาจอดภายในลานจอดรถ ส่วนบริเวณประจำอาคารและจราจร เจ้าหน้าที่จะให้บริการอย่างเข้มงวดจราจรเฉพาะเวลาเร่งด่วนในช่วงเวลา 07.00-09.00 น., 11.00-13.00 น. เท่านั้น ดังนั้นไม่ว่าการรักษาความปลอดภัยไม่ว่าจุดไหนก็ตามล้วนแล้วแต่มีความสำคัญในการป้องกันการโจรกรรมยานพาหนะ และการป้องกันการก่ออาชญากรรมที่จะเกิดกับผู้ใช้ยานพาหนะภายในมหาวิทยาลัย ดังนั้นเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยต้องมีการปฏิบัติหน้าที่ในแต่ละจุดอย่างเคร่งครัด เพื่อมิให้เกิดความสูญเสียต่อชีวิต ทรัพย์สินของผู้ใช้ยานพาหนะ ซึ่งผลการศึกษามีความสอดคล้องกับแนวคิดการรักษาความปลอดภัยในสถานที่ราชการ ที่เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยต้องทำหน้าที่ควบคุม ดูแลการรักษาความปลอดภัยและผู้ที่เข้ามาปฏิบัติงานในบริเวณพื้นที่ตั้งของหน่วยงานของรัฐ ให้ปฏิบัติตามระเบียบปฏิบัติการรักษาความปลอดภัยที่ได้กำหนดไว้ ควบคุม ดูแลการปฏิบัติต่อผู้มาติดต่อที่เข้ามาในพื้นที่หรือปฏิบัติงานชั่วคราวในพื้นที่ของหน่วยงานของรัฐ หลังจากยามรักษาการณ์ได้ส่งมอบบุคคลนั้นเข้ามาในพื้นที่ควบคุมแล้ว ให้คำแนะนำ ดูแล และพิจารณาแก้ไข ป้องกันปัญหาในกรณีได้รับแจ้งถึงเหตุน่าสงสัยหรือผิดสังเกตภายในพื้นที่หรือบริเวณใกล้เคียงจากยามรักษาการณ์ เจ้าหน้าที่ หรือบุคคลอื่น ก่อนนำแจ้งต่อเจ้าหน้าที่ควบคุมการรักษาความปลอดภัย

อีกทั้งสอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับการรักษาความปลอดภัยจากอาชญากรรมโดยภาคเอกชน ตามที่พระราชบัญญัติธุรกิจรักษาความปลอดภัย พ.ศ. 2558 (2561 : ออนไลน์) มาตรา 41 กำหนดหน้าที่ให้แก่พนักงานรักษาความปลอดภัยรับอนุญาต มีหน้าที่ ดังต่อไปนี้ 1) ช่วยเหลือพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจกับกุมผู้กระทำความผิดตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา 2) รักษาความปลอดภัยในชีวิต ร่างกายทรัพย์สินรวมทั้งระงับเหตุและรักษาความสงบเรียบร้อยในบริเวณหรือสถานที่ที่รับผิดชอบตามข้อกำหนดในสัญญาจ้าง 3) เมื่อมีการกระทำความผิดอาญาหรือเหตุที่น่าเชื่อว่ามีเหตุร้ายเกิดขึ้นให้แจ้งฝ่ายพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจท้องที่ทันทีและปิดกั้นและรักษาสถานที่เกิดเหตุให้คงสภาพเดิม จนกว่าพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจผู้มีอำนาจจะเดินทางมาถึง อีกทั้งพนักงานรักษาความปลอดภัยรับอนุญาตมีหน้าที่รักษาความปลอดภัยแก่บริเวณและสถานที่ รวมถึงทรัพย์สินของนายจ้าง ตลอดจนอาจรวมถึงการจัดการจราจรในพื้นที่รับผิดชอบตามข้อกำหนดในสัญญาจ้าง ซึ่งการได้รับมอบอำนาจจากนายจ้างผู้เป็นเจ้าของบริเวณและสถานที่ดังกล่าว พนักงานรักษาความปลอดภัย

รับอนุญาตจึงมีสิทธิและหน้าที่เพียงเท่าที่นายจ้างได้มอบอำนาจไว้ และไม่เกินกว่าที่กฎหมายกำหนดให้ผู้ใช้เป็นเจ้าของทรัพย์สินกระทำได้ เพื่อปกป้องสิทธิของตนเอง (ทิพย์อาภา เสฐจินตนิน, 2551 : 53) หากการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานรักษาความปลอดภัยรับอนุญาตได้กระทำไปโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายอาจต้องรับผิดชอบทั้งทางแพ่งทางอาญา และทางปกครอง

2. ผลการศึกษาพบว่า ผู้ใช้ยานพาหนะให้ความเห็นต่อการพัฒนาการทำงานของพนักงานรักษาความปลอดภัยต่อการป้องกันการโจรกรรมยานพาหนะภายในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต ด้านรักษาความปลอดภัยบริเวณลานจอดรถในภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมาก ได้แก่ เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยควรสอดส่องดูแลรถในแต่ละจุดอย่างน้อยทุก ๆ 1 ชั่วโมง เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยควรมีหัวหน้าชุดที่ควบคุมดูแลและรับรายงานการปฏิบัติงานหน้าที่ทุก 4 ชั่วโมง ควรจัดให้มีเครื่องมือการสื่อสารที่ทันสมัย เช่นวิทยุสื่อสาร โทรศัพท์ ที่เพียงพอต่อเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยในแต่ละจุด เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยควรควบคุมเกี่ยวกับยานพาหนะทุกคันที่เป็นนักศึกษา เจ้าหน้าที่และอาจารย์ที่ต้องมีสติ๊กเกอร์ที่ออกโดยมหาวิทยาลัยฯ ทุกคัน เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยควบคุมดูแลเกี่ยวกับยานพาหนะสำหรับผู้ที่มาติดต่อ ควรมีแลกบัตรบริเวณจุด-เข้าออกทุกครั้ง เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยที่ประจำทุกจุด ควรมีการจดบันทึกเลขทะเบียนรถที่มาจอดในแต่ละจุดทุกคัน ในระดับปานกลาง ได้แก่ ควรมีหัวหน้าชุดมอบหมายงานให้พนักงานรักษาความปลอดภัยในแต่ละจุดเป็นประจำทุกวัน และควรจัดให้มีการฝึกอบรมเกี่ยวกับการควบคุมดูแลรักษาความปลอดภัยให้แก่เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยในแต่ละจุดทุก 3 เดือนตามลำดับ ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากผู้ใช้ยานพาหนะเห็นว่ามิเหตุการณโจรกรรมยานพาหนะภายในมหาวิทยาลัยเกิดขึ้นบ่อยครั้ง ดังนั้นเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยควรสอดส่องดูแลในแต่ละจุด จากทุก 2 ชั่วโมง เป็น 1 ชั่วโมง อีกทั้งมีการรายงานผลการปฏิบัติงานต่อหัวหน้าชุดทุก 4 ชั่วโมง เพื่อให้ระบบรักษาความปลอดภัยมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น อีกทั้งเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยต้องมีอุปกรณ์และเครื่องมือในการสื่อสารที่เพียงพอและทันสมัย มีการจดบันทึกเหตุการณ์ในการตรวจสอบดูแลทุกครั้ง และควรมีการจัดฝึกอบรมด้านการรักษาความปลอดภัยให้แก่เจ้าหน้าที่อย่างต่อเนื่อง ซึ่งผลการศึกษาที่มีความสอดคล้องกับผลงานวิจัยของสุริยะวิช สุริยะธง (2554 : 71) ได้ศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการป้องกันและปราบปรามการโจรกรรมรถจักรยานยนต์ของศูนย์ป้องกันและปราบปรามการโจรกรรมรถยนต์ ผลการศึกษาพบว่าแนวทางแก้ไขปัญหา และปรับปรุงขั้นตอนกระบวนการป้องกันและปราบปรามการโจรกรรมรถจักรยานยนต์ ควรส่งเสริมให้มีการฝึกอบรม ฝึกทบทวน ปรับปรุงประสิทธิภาพของสารสนเทศที่มีความเกี่ยวข้องเฉพาะด้าน และจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอต่อการดำเนินกิจกรรมในแต่ละด้าน ตลอดจนความเอาใจใส่ของผู้บริหารในระดับสูงในการแก้ไขปัญหาพร้อมกับผู้ปฏิบัติงาน และแนวคิดของ ไพฑูรย์ เพิ่มศิริวิศาล (2549 : 7 - 8) กล่าวว่า การป้องกันมิให้คนร้ายทำการโจรกรรมรถ นับว่าเป็นมาตรการสำคัญมากเป็นลำดับแรก การป้องกันอาชญากรรมโดยเนื้อหาทางวิชาการมีทฤษฎีการป้องกันอาชญากรรมที่ได้รับการยอมรับและนำมาศึกษาอยู่แล้ว การป้องกันที่ดีที่สุดนั้นจะต้องเป็นการลดระดับความเป็นทฤษฎี (นามธรรม) สู่นำมาปฏิบัติ (รูปธรรม) การป้องกันอาชญากรรมอาจแบ่งได้เป็น 2 ส่วน คือ 1) การป้องกันมิให้เหตุเกิด 2) การตรวจสอบสกัดจับกุมหลังเกิดเหตุ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยควรเข้มงวดกวดขัน เกี่ยวกับการให้รถบรรทุกทุกชนิดนำสิ่งของออกโดยไม่มีใบอนุญาต ควรมีการจดบันทึกหรือแลกบัตร และขออนุญาตกับทางมหาวิทยาลัย

1.2 เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยควรให้ความสำคัญกับการเปิดไฟส่องสว่างให้ครบทุก จุดบริเวณที่จอดรถมากยิ่งขึ้น

1.3 ควรจัดให้มีการฝึกอบรมเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ในด้านการจราจรของพนักงานรักษาความปลอดภัยมากยิ่งขึ้น

1.4 ควรจัดให้มีหัวหน้าชุดมีการจัดประชุมพนักงานรักษาความปลอดภัยให้มีการประสานงานที่ดีเมื่อมีการเกิดเหตุร้ายภายในมหาวิทยาลัย

1.5 ควรกำหนดมาตรฐานในการรักษาความปลอดภัยให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติธุรกิจรักษาความปลอดภัย พ.ศ. 2558 (2561 : ออนไลน์) มาตรฐาน 26 ที่ต้องกำกับตรวจสอบการทำงานของพนักงานรักษาความปลอดภัย มีระบบการบันทึกเหตุการณ์ประจำวัน มีศูนย์ประสานงาน มีอุปกรณ์สื่อสารระหว่างศูนย์ประสานงานกับพนักงานรักษาความปลอดภัย และให้ความรู้เกี่ยวกับการรักษาความปลอดภัยและฝึกทบทวนสม่ำเสมอ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ในการศึกษาครั้งต่อไปควรที่จะเพิ่มแบบสอบถามการสัมภาษณ์เกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้ใช้ยานพาหนะต่อพฤติกรรมการทำงานของพนักงานรักษาความปลอดภัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต ให้มากกว่านี้เพื่อให้ได้ข้อมูลที่หลากหลายและชัดเจนมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- จงใจ เชนเงิน. (2551). *ความคิดเห็นของประชาชน ที่มีต่อประสิทธิภาพการให้บริการ ของสถานีตำรวจภูธรพระนครศรีอยุธยา*. วิทยานิพนธ์ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- ไพฑูริย์ เพิ่มศิริวิศาล. (2549). *ตำรวจลับสวนคดีโจรกรรมรถ*. นครปฐม: โรงพิมพ์นายร้อยตำรวจ.
- พระราชบัญญัติธุรกิจรักษาความปลอดภัย พ.ศ. 2558. (2561). สืบค้นเมื่อ 5 มีนาคม 2561, จาก https://library2.parliament.go.th/giventake/content_nla2557/law104-051158-24.pdf
- สุริยะภูษิต สุริยะธง. (2554). *ปัญหาและอุปสรรคในการป้องกันและปราบปรามการโจรกรรมรถจักรยานยนต์ของศูนย์ป้องกันและปราบปรามการโจรกรรมรถยนต์*. วิทยานิพนธ์ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

การพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียนรายวิชาการจัดชั้นเรียนและสิ่งแวดล้อม เพื่อการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นปีที่ 4 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

Developing 21st Century Learning Skills of Fourth Year Students Enrolled in Class
and Environment Management for Thai Language Learning, Faculty of Education,
Roi Et Rajabhat University

สันติ ทิพพา¹

Santi Thipphana¹

Received : 8 ธ.ค. 2561

Revised : 19 ส.ค. 2562

Accepted : 21 ส.ค. 2562

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 2) เพื่อเปรียบเทียบทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาที่เรียนรายวิชาการจัดชั้นเรียนและสิ่งแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นปีที่ 4 สาขาวิชาภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด ก่อนเรียนและหลังเรียน จำนวน 121 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แผนการจัดการเรียนรู้ตามรายละเอียดของรายวิชา มคอ. 3 และแบบประเมินทักษะในศตวรรษที่ 21 รายวิชาการจัดชั้นเรียนและสิ่งแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ภาษาไทย ผลการวิจัยพบว่า

1) ผลการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียนรายวิชาการจัดชั้นเรียนและสิ่งแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นปีที่ 4 สาขาวิชาภาษาไทย ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถมากขึ้น และสามารถนำทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เข้ามาปรับใช้ในการจัดชั้นเรียนและสิ่งแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ภาษาไทยเป็นอย่างดี 2) ผลการเปรียบเทียบทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียนรายวิชาการจัดชั้นเรียนและสิ่งแวดล้อม เพื่อการเรียนรู้ภาษาไทย เพื่อเปรียบเทียบก่อนเรียนและหลังเรียน พบว่าหลังเรียนมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าก่อนเรียน โดยผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ก่อนเรียน อยู่ในค่าเฉลี่ย 2.70 ระดับปานกลาง และหลังเรียน มีทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 อยู่ในค่าเฉลี่ย 4.36 อยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ : การพัฒนา, ทักษะการเรียนรู้, ศตวรรษที่ 21

Abstract

This research aimed 1) to develop 21st century learning skills, and 2) to compare pretest and posttest scores in 21st century learning skills of fourth year students enrolled in Class and Environment Management for Thai Language Learning course, Faculty of Education, Roi Et Rajabhat University. Data were collected from 121 fourth year, Thai major students. The research tools comprised lesson plans and the 21st century learning competency assessment for the course “Class and Environment Management for Thai Language Learning”. Results of the study were as follows:

1) Enhancing 21st century learning skills in the fourth year Thai major students showed that they were more knowledgeable and able to apply the 21st century learning skills for class and environment management for Thai language learning. 2) Comparing the 21st century learning skills of students,

¹ อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด อีเมล: thipphana@reru.ac.th

¹ Lecturer, Major Thai Language Department, Faculty of Education, Roi Et Rajabhat University, Email: thipphana@reru.ac.th

it revealed that all students' post-test scores were higher than their pre-test. The pretest average score of students in 21st century learning skills was 2.70 which was at a moderate level and the posttest was 4.36 at a high level.

Keywords : 21st century learning skills, Class and environment management, Thai language learning

บทนำ

การจัดชั้นเรียนและสิ่งแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ภาษาไทย เป็นวิชาที่นักศึกษาวิชาชีพครู สาขาวิชาภาษาไทย ชั้นปีที่ 4 ทุกคนควรจะสนใจและตระหนักถึงความสำคัญเพราะการจัดชั้นเรียนและสิ่งแวดล้อมเป็นปัญหาที่จะส่งผลกระทบต่อระดับประเทศ ระดับกลุ่มชน และระดับบุคคล เพราะฉะนั้นการบริหารการจัดการชั้นเรียนเพื่อแก้ปัญหาดังกล่าวข้างต้น เป็นความท้าทายของครูผู้สอน เนื่องจากต้องจัดชั้นเรียนและสิ่งแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ภาษาไทยที่ดี จะช่วยเตรียมความพร้อมให้ผู้เรียนมีทักษะให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 โดยทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 (21st Century Skills) ที่สำคัญที่สุด คือ ทักษะการเรียนรู้ (Learning Skill) ดังที่ วิจารณ์ พานิช (2555 : 16-21) ได้กล่าวถึงการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยสรุปได้ว่าควรเป็นการเรียนจากการค้นคว้าเองของศิษย์ โดยครูช่วยแนะนำและช่วยออกแบบกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนแต่ละคนสามารถประเมินความก้าวหน้าของการเรียนรู้ของตนเองได้ ซึ่งสาระวิชาที่มีความสำคัญแต่ไม่เพียงพอสำหรับการเรียนรู้ เพื่อมีชีวิตในโลกยุคศตวรรษที่ 21 สอดคล้องกับ ประไพ สิทธิเลิศ (2542 : 3) กล่าวถึงครูผู้สอนว่าเป็นผู้จัดประสบการณ์เพื่อให้เกิดการเรียนรู้แก่ผู้เรียน ประพฤติตนเป็นผู้กำกับการชี้แนะสาระที่ท้าทายและหลักความรู้ที่ทำให้ผู้เรียนสามารถศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ปฏิบัติคุณธรรม จริยธรรม ตลอดจนประพฤติและปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีทั้งด้านวิชาการสมัยใหม่และวิถีการดำเนินชีวิต

การจัดการเรียนการสอนโดยให้ผู้เรียนได้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความหมาย ความสำคัญ องค์ประกอบ และหลักการบริหารจัดการชั้นเรียนและสิ่งแวดล้อม มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดบรรยากาศในชั้นเรียนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาไทย มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับลักษณะชั้นเรียนที่พึงประสงค์ มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการสร้างวินัยในชั้นเรียนและสิ่งแวดล้อมในชั้นเรียน มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการสร้างแรงจูงใจในชั้นเรียน มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวิเคราะห์พฤติกรรมผู้เรียน การปรับพฤติกรรมผู้เรียน และมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาประชาธิปไตยในชั้นเรียน สามารถจัดชั้นเรียนและสิ่งแวดล้อมภายในชั้นเรียนได้ดี เพื่อเชื่อมโยงกับการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 จึงเป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนรายวิชาการจัดชั้นเรียนและสิ่งแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ภาษาไทย ได้ลงมือปฏิบัติจริงในการจัดชั้นเรียนและสิ่งแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ภาษาไทยอย่างแท้จริง โดยใช้แนวคิดของปรีชาภรณ์ ตั้งคุณานันต์ 2557 : 4-5) กล่าวว่า ผู้เกี่ยวข้องจึงควรให้ความสำคัญในเรื่องการจัดการชั้นเรียนและแหล่งเรียนรู้ เพื่อจะได้ยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สร้างความสุขในชั้นเรียน ส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้และช่วยลดปัญหาการออกกลางคันของผู้เรียนได้ในระดับหนึ่ง

การวิจัยในครั้งนี้ได้ใช้แนวคิดแบบ Active Learning และการเรียนการสอนทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เข้ามาใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เพื่อให้สอดคล้องกับรายวิชาและสามารถจัดการเรียนการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ในแต่ละสัปดาห์

จากความสำคัญและความเป็นมาของรูปแบบวิธีการสอนแบบเน้นทักษะในศตวรรษที่ 21 ดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีแนวคิดที่จะพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญด้วยวิธีการสอนที่หลากหลาย ในรายวิชาการจัดชั้นเรียนและสิ่งแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ภาษาไทย เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดชั้นเรียนและสิ่งแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ภาษาไทย และมีทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ด้วย

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาที่เรียนรายวิชาการจัดชั้นเรียนและสิ่งแวดล้อม เพื่อการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นปีที่ 4 สาขาวิชาภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
2. เพื่อเปรียบเทียบทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาที่เรียนรายวิชาการจัดชั้นเรียนและสิ่งแวดล้อม เพื่อการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นปีที่ 4 สาขาวิชาภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด ก่อนเรียนและหลังเรียน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นวิจัยเรื่อง การพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียนรายวิชาการจัดชั้นเรียนและสิ่งแวดล้อม เพื่อการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นปีที่ 4 สาขาวิชาภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามขั้นตอน ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ นักศึกษาสาขาวิชาภาษาไทย ชั้นปีที่ 4 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด จำนวน 121 คน ภาคเรียนที่ 1/2561

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แผนการจัดการเรียนรู้ (รายละเอียดของรายวิชา มคอ. 3) รายวิชาการจัดชั้นเรียนและสิ่งแวดล้อม เพื่อการเรียนรู้ภาษาไทย โดยกำหนดหัวข้อการจัดการเรียนการสอน ดังนี้

ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการจัดชั้นเรียนและสิ่งแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ภาษาไทยในศตวรรษที่ 21 บทบาทของครูในการจัดชั้นเรียนและสิ่งแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ภาษาไทยในศตวรรษที่ 21 การจัดบรรยากาศในชั้นเรียนและสิ่งแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ภาษาไทยอย่างมีความสุข เทคนิควิธีและกระบวนการจัดการชั้นเรียนเพื่อการเรียนรู้ภาษาไทยในศตวรรษที่ 21 การปฏิรูปลตนเองสู่การเป็นครูภาษาไทยมืออาชีพในศตวรรษที่ 21 การจัดชั้นเรียนและการสอนภาษาไทยในศตวรรษที่ 21 การจัดการกิจกรรมในการแก้ปัญหาชั้นเรียนวิชาภาษาไทยในศตวรรษที่ 21 การพัฒนาประชาธิปไตยในชั้นเรียนในศตวรรษที่ 21 และการปฏิบัติกรวิเคราะห้พฤติกรรมผู้เรียนกับการจัดชั้นเรียนที่เหมาะสม

2.2 แบบประเมินทักษะในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียนรายวิชาการจัดชั้นเรียนและสิ่งแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ภาษาไทย สาขาวิชาภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

3. วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 แผนการจัดการเรียนรู้ (รายละเอียดของรายวิชา มคอ. 3) รายวิชาการจัดชั้นเรียนและสิ่งแวดล้อม เพื่อการเรียนรู้ภาษาไทย

3.1.1 ศึกษาและวิเคราะห์หลักสูตรและคำอธิบายรายวิชา

3.1.2 ศึกษาเอกสารวิชาการและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรายวิชา

3.1.3 ศึกษาเอกสารวิชาการที่เกี่ยวข้องกับทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และกรอบมาตรฐาน

การเรียนรู้ (TQF)

3.1.4 ศึกษาและเชื่อมโยงทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 กับกรอบมาตรฐานการเรียนรู้ (TQF)

จากนั้นกำหนดพฤติกรรมที่คาดหวังเกี่ยวกับทักษะในศตวรรษที่ 21

3.1.5 ออกแบบการเรียนรู้และงานเขียนรายละเอียดรายวิชาโดยระบุกิจกรรมการเรียนการสอน ที่ดำเนินการเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียนอย่างละเอียด

3.2 แบบประเมินทักษะในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียนรายวิชาการจัดชั้นเรียนและสิ่งแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้

ภาษาไทย ดำเนินการสร้างแบบประเมิน ดังนี้

3.2.1 ศึกษาวิธีการสร้างแบบประเมินทักษะในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียน

3.2.2 สร้างแบบประเมินแบบสอบถามทักษะในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียน แบบประเมินมีลักษณะที่เกี่ยวข้องกับทักษะในศตวรรษที่ 21 และเกี่ยวกับการจัดชั้นเรียนและสิ่งแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ภาษาไทย โดยกำหนดพฤติกรรมที่ต้องการวัดจำนวน 15 ข้อ โดยผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ตรวจสอบเรียบร้อยแล้วและผ่านการตรวจสอบเชิงเนื้อหา และมีค่าความเชื่อมั่น .06 ครอบคลุมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ทั้ง 3 ด้าน คือ

1) กลุ่มทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ได้แก่ 1) การคิดเชิงวิพากษ์และการแก้ปัญหา (Critical Thinking and Problem Solving) 2) นวัตกรรมและการสร้างสรรค์ (Innovation and Creativity) 3) การสื่อสารและการร่วมมือกัน (Communication and Collaboration)

2) กลุ่มทักษะสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี (Information Media and Technology Skills) ประกอบด้วย การรับรู้สารสนเทศ (Information Literacy) การรู้สื่อ (Media Literacy) และการรู้ ICT (ICT Literacy)

3) กลุ่มทักษะและอาชีพ (Life and Career Skills) ประกอบด้วย ความสามารถในการปรับตัวและยืดหยุ่น (adaptability and flexibility) ความคิดริเริ่มและการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง (initiative and self direction) ปฏิสัมพันธ์ ทางสังคมและข้ามวัฒนธรรม (social and cross-cultural interaction) ความรับผิดชอบและความสามารถผลิตผลงาน (accountability and productivity) ความเป็นผู้นำและรับผิดชอบต่อสังคม (leadership and social responsibility)

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยจะดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

4.1 ก่อนดำเนินการวิจัยอธิบายถึงจุดประสงค์และจุดมุ่งหมายในการวิจัย ให้กับศึกษากลุ่มตัวอย่างเข้าใจถึงวัตถุประสงค์ เพื่อให้การเรียนการสอนได้ดำเนินไปตามปกติเหมือนที่เคยปฏิบัติมา

4.2 ให้ผู้เรียนประเมินทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของตนเองโดยตัวผู้เรียนเอง ซึ่งเป็นการประเมินก่อนผ่านกระบวนการ

4.3 ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์แบบประเมินผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ตามแบบประเมินนักศึกษากลุ่มตัวอย่าง โดยใช้การจัดการเรียนการสอนตาม มคอ. 3 ที่ได้จัดทำไว้

4.4 เมื่อดำเนินการสอนตามแผนที่กำหนดไว้ทั้งรายวิชา จึงให้ผู้เรียนประเมินทักษะ เรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของตนเองโดยตัวผู้เรียนเอง ซึ่งเป็นการประเมินหลังผ่านกระบวนการ

4.5 ผู้สอนประเมินทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียนเป็นรายบุคคล

4.6 แบบประเมินมาวิเคราะห์ทางสถิติโดยใช้ค่าเฉลี่ย

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียนก่อนเรียนและหลังเรียน และวิเคราะห์ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยใช้ค่าเฉลี่ย

สรุปผล

การวิจัย เรื่อง การพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียนรายวิชาการจัดชั้นเรียนและสิ่งแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ภาษาไทย ผลการวิจัยพบว่า

1. การพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 นักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาภาษาไทย ชั้นปีที่ 4 สามารถนำความรู้ด้านการจัดชั้นเรียนและสิ่งแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ภาษาไทย และทักษะในศตวรรษที่ 21 ไปใช้ในการเรียนการสอน โดยผ่านการประเมินของผู้สอนทุกคน ร้อยละ 60 ขึ้นไป และปรับประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ โดยการพัฒนาทักษะ

การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียนรายวิชาการจัดชั้นเรียนและสิ่งแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ภาษาไทย ผลการเปรียบเทียบทักษะในศตวรรษที่ 21 โดยผู้สอนพบว่า หลังเรียนมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าก่อนเรียนทุกคน เป็นร้อยละ 60 ขึ้นไป เนื่องจากในกระบวนการจัดการเรียนการสอนตลอดรายวิชาได้เน้นการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ทีมเป็นฐานค้นคว้า ลงพื้นที่จริง แหล่งการเรียนรู้ต่างๆ วิเคราะห์สรุปเป็นองค์ความรู้แลกเปลี่ยนความรู้ภายในกลุ่ม และภายในห้องเรียน

2. การเปรียบเทียบทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียนรายวิชาการจัดชั้นเรียนและสิ่งแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ภาษาไทย พบว่า หลังเรียนมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าก่อนเรียนทุกคน โดยภาพรวมก่อนเรียน ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 อยู่ในค่าเฉลี่ย 2.70 ระดับปานกลาง และหลังเรียนผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 อยู่ในค่าเฉลี่ย 4.36 อยู่ในระดับมาก เมื่อผู้สอนได้ใช้แบบประเมินสมรรถนะที่สำคัญของผู้เรียน (ทักษะในศตวรรษที่ 21) โดยผู้เรียนรายวิชาการจัดชั้นเรียนและสิ่งแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นปีที่ 4 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด แล้วนำมาเปรียบเทียบผลก่อนเรียนและหลังเรียน ดังตาราง 1

ตาราง 1 การเปรียบเทียบผลก่อนเรียนและหลังเรียน

ลำดับ	รายการประเมิน	ก่อนเรียน			หลังเรียน		
		ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	การแปลผล	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	การแปลผล
1	นักศึกษา มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ ความหมาย ความสำคัญ องค์ประกอบ ปัญหา แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับการจัดชั้นเรียนฯ	2.72	0.53	ปานกลาง	4.21	0.67	มาก
2	นักศึกษา มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ การจัดบรรยากาศในชั้นเรียน และสิ่งแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ศตวรรษที่ 21	2.92	0.66	ปานกลาง	4.42	0.67	มาก
3	นักศึกษา มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ ลักษณะชั้นเรียนที่พึงประสงค์ในการเรียนรู้	2.84	0.74	ปานกลาง	4.44	0.67	มาก
4	นักศึกษา มีความรู้ความเข้าใจ สร้างวินัยในชั้นเรียนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาไทย	2.85	0.63	ปานกลาง	4.36	0.68	มาก
5	นักศึกษา มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ การสร้างแรงจูงใจ	2.66	0.66	ปานกลาง	4.38	0.65	มาก
7	นักศึกษา มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ การพัฒนาประชาธิปไตย	2.80	0.62	ปานกลาง	4.33	0.71	มาก
8	นักศึกษา มีความรู้เกี่ยวกับบทบาทของครูภาษาไทยในการจัดชั้นเรียนฯ	2.69	0.65	ปานกลาง	4.47	0.68	มาก

ตาราง 1 (ต่อ)

ลำดับ	รายการประเมิน	ก่อนเรียน			หลังเรียน		
		ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	การแปลผล	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	การแปลผล
9	นักศึกษาสามารถจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อมของห้องเรียนทางด้านสังคมเพื่อการเรียนรู้ภาษาไทยได้	2.61	0.65	ปานกลาง	4.31	0.63	มาก
10	นักศึกษาสามารถการจัดการชั้นเรียนและสิ่งแวดล้อมทางด้านจิตวิทยาได้	2.44	0.53	น้อย	4.23	0.67	มาก
11	นักศึกษาสามารถนำนวัตกรรมมาใช้ในการบริหารจัดการในชั้นเรียนและสิ่งแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ภาษาไทยได้	2.54	0.55	ปานกลาง	4.40	0.72	มาก
12	นักศึกษามีเทคนิควิธีและกระบวนการจัดการชั้นเรียนเพื่อการเรียนรู้ภาษาไทยเป็นอย่างดี	2.60	0.63	ปานกลาง	4.37	0.68	มาก
13	นักศึกษาสามารถจัดกิจกรรมในการแก้ปัญหาชั้นเรียนฯ	2.65	0.66	ปานกลาง	4.39	0.65	มาก
14	นักศึกษาเมื่อเรียนวิชานี้แล้วสามารถจัดชั้นเรียน และสิ่งแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ภาษาไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพ	2.81	0.67	ปานกลาง	4.45	0.70	มาก
รวม		2.70	0.64	ปานกลาง	4.36	0.68	มาก

จากตาราง 1 พบว่า ผลการเปรียบเทียบทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียนรายวิชาการจัดชั้นเรียน และสิ่งแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ภาษาไทย โดยผู้เรียนจำแนกตามรายการประเมินหลังเรียนมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าทุกรายการ โดยภาพรวมก่อนเรียน ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 อยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 2.70) หลังเรียนผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.36)

นอกจากนี้ข้อรายการประเมินที่มีคะแนนมากที่สุด คือ ข้อ 8 นักศึกษามีความรู้เกี่ยวกับบทบาทของครูภาษาไทย ในการจัดชั้นเรียนและสิ่งแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ภาษาไทย มีค่าเฉลี่ย 4.47 รองลงมา คือ ข้อ 15 นักศึกษาเมื่อเรียนวิชานี้แล้วสามารถจัดชั้นเรียนและสิ่งแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ภาษาไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีค่าเฉลี่ย 4.45 และ ข้อ 3 นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับลักษณะชั้นเรียนและสิ่งแวดล้อมที่พึงประสงค์ในการเรียนรู้ภาษาไทย มีค่าเฉลี่ย 4.44 ตามลำดับ

อภิปรายผล

จากการศึกษาการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียนรายวิชาการจัดชั้นเรียนและสิ่งแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ภาษาไทย ผู้วิจัยจะนำเสนอการอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. การพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาสาขาวิชาภาษาไทย ชั้นปีที่ 4 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด เพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 นอกเหนือจากการเรียนรู้ในเนื้อหาสาระวิชาเอก เนื้อหาด้านวิชาชีพครู ที่จะทำให้เกิดทักษะพื้นฐานของการเป็นครูมืออาชีพแล้ว จำเป็นต้องมีการพัฒนาทักษะด้านความรู้เกี่ยวกับเหตุการณ์โลกปัจจุบัน เหตุการณ์ความเคลื่อนไหวทางสังคม เพื่อการดำรงชีวิตอยู่ในอนาคตได้อย่างเหมาะสมและรู้เท่าทัน สามารถพัฒนาตนเองให้เรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อไปพัฒนาเยาวชนและนักเรียนให้มีคุณภาพ อีกทั้งทักษะการเรียนรู้และด้านนวัตกรรมก็มีส่วนสำคัญสำหรับครูภาษาไทย คือต้องสามารถสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ ขึ้นมาใช้ภายในบทเรียนหรือเนื้อหาที่ตนเองสอน สามารถเลือกใช้สารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัยมาใช้ในการเรียนการสอน สามารถสอนให้นักเรียนได้เรียนรู้ทักษะชีวิตและการทำงาน มีความเป็นผู้นำและรับผิดชอบต่อสังคม เพื่อความสำเร็จทั้งการเป็นครูภาษาไทยและการดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข สอดคล้องกับ นิรดา เวชญาติักขณ (2559 : 16) กล่าวว่า การบริหารจัดการชั้นเรียน (Classroom Management) ไม่สามารถแยกจากหน้าที่การสอนของครู เมื่อทำการวางแผนการสอนก็หมายถึง การที่ครูกำลังวางแผนการบริหารจัดการชั้นเรียนให้เกิดเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ แต่ในความหมายโดยทั่วไป คือ การจัดสภาพในชั้นเรียนซึ่งส่วนใหญ่เข้าใจกันว่าเป็นการจัดตกแต่งห้องเรียนทางวัตถุหรือทางกายภาพให้มีบรรยากาศน่าเรียน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนเท่านั้น แต่เมื่อพิจารณาอย่างละเอียดรอบคอบจะเห็นว่าการบริหารจัดการชั้นเรียนนั้น ครูจะต้องมีภาระหน้าที่หลายด้านตั้งแต่การบริหารจัดการตนเองในการพัฒนาความรู้ด้านเทคโนโลยีเพิ่มขึ้น การจัดกิจกรรมหรือวางแผนการสอนให้เหมาะสมกับเนื้อหาสาระวิชาการจัดบรรยากาศในชั้นเรียน การคิดหาวิธีการประเมินผลการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับผู้เรียน นอกจากนี้สอดคล้องกับ งานวิจัยของ มารศรี แร่นว้าป่า และคณะ (2561 : 109) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี พบว่า 1) การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ทั้ง 5 ด้าน คือ ความคิดสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ การแก้ปัญหาการสื่อสาร และการร่วมมือทำงานของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานีในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 56.67) และด้านที่มีการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สูงสุดอยู่ในระดับมาก คือ ด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และด้านการสื่อสาร ส่วนด้านที่มีการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ต่ำสุดอยู่ในระดับน้อย คือ ด้านการแก้ปัญหา 2) แนวทางการพัฒนาการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ด้านการแก้ปัญหาของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี จะต้องพัฒนาใน 6 ด้านต่อไปนี้ คือ ด้านผู้สอน ด้านวิธีสอนและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านการวัดผลและการประเมินผล ด้านผู้เรียน ด้านบรรยากาศในการจัดการเรียนการสอน

2. ผลการเปรียบเทียบทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ก่อนเรียนและหลังเรียนของนักศึกษาที่เรียนรายวิชาการจัดชั้นเรียนและสิ่งแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ภาษาไทย ตามรายการแบบสอบถามผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดชั้นเรียนและสิ่งแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ทางภาษาไทยในศตวรรษที่ 21 มีค่าเฉลี่ยก่อนเรียน 2.70 และหลังเรียน มีค่าเฉลี่ย 4.36 สอดคล้องกับงานวิจัยของ วาสนา กิรติจำเริญ และคณะ (2559 : 9) ได้ศึกษาการศึกษาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษารายวิชาการออกแบบและการจัดการเรียนรู้จากการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบ Big Five Learning ผลการวิจัยพบว่า 1) ความสามารถในการทำงานเป็นทีมและให้ความร่วมมือของนักศึกษาจากการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบ Big Five Learning ของนักศึกษาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) ความสามารถในการสื่อสารและการนำเสนอของนักศึกษาจากการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบ Big Five Learning ของนักศึกษาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) ความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบ Big Five Learning หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากผลการวิจัยเรื่อง การพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียนรายวิชาการจัดชั้นเรียนและสิ่งแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ภาษาไทย ผลการประเมินทักษะในศตวรรษที่ 21 โดยผู้เรียน พบว่าหลังเรียนมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าก่อนเรียนทุกคน เนื่องจากในกระบวนการจัดการเรียนการสอนตลอดรายวิชาได้เน้นการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ทีมเป็นฐาน ศึกษาค้นคว้า ลงพื้นที่จริงในการสัมภาษณ์ครูประจำการ ที่มีประสบการณ์ในการจัดชั้นเรียนและสิ่งแวดล้อมในชั้นเรียนและศึกษาเรียนรู้

จากแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ เช่น จากสื่ออินเทอร์เน็ต สื่อวิดีโอ วิเคราะห์และสังเคราะห์ และสามารถสรุปเป็นองค์ความรู้ แลกเปลี่ยนความรู้ภายในกลุ่มและภายในห้องเรียน แล้วออกมานำเสนอหน้าชั้นเรียน ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับผู้สอน ในรายวิชาการจัดชั้นเรียนและสิ่งแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ภาษาไทย หลังจากนั้นสื่อวิดีโอที่นักศึกษาได้รายงานในแต่ละกลุ่ม ได้อัพโหลดไฟล์ไปอยู่ในสื่อโซเชียลเน็ตเวิร์ก เพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการจัดชั้นเรียนและสิ่งแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ ภาษาไทยต่อไป สอดคล้องกับ ฌิรดา เวชญาลักษณ์ (2559 : 11) กล่าวว่าการบริหารจัดการชั้นเรียนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ ในศตวรรษที่ 21 มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ความเปลี่ยนแปลงด้านการศึกษาและวิธีการในการบริหารจัดการชั้นเรียน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ซึ่งครูควรปรับบทบาทจากครูผู้สอนมาเป็นโค้ช (Coach) และเป็นผู้อำนวยความสะดวก ให้คำแนะนำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้โดยการค้นคว้าอย่างอิสระในการเรียนรู้แบบ PBL (Problem-Based Learning) เน้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองโดยใช้แนวคิดการเรียนการสอนแบบ Teach Less, Learn More และทฤษฎีการเรียนรู้ แบบสร้างสรรค์นิยม (Constructivist Learning) ที่กระตุ้นให้ผู้เรียนสามารถสร้างความรู้ ที่เป็นของตนเองขึ้นมาจากความรู้ ที่มีอยู่เดิม หรือจากความรู้ที่ได้รับเข้ามาใหม่ จึงควรบูรณาการการเรียนรู้ในลักษณะองค์รวมด้วยรูปแบบ หรือวิธีการที่หลากหลาย เน้นการจัดการเรียนการสอนตามสภาพจริง การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้ร่วมกัน การเรียนรู้จากธรรมชาติ การเรียนรู้ จากการปฏิบัติจริง รวมถึงการประเมินผลการเรียนรู้จากการปฏิบัติตามสภาพความเป็นจริงอย่างเป็นขั้นตอน ประกอบด้วย

- 1) ชั้นวางแผน ครูผู้สอนวิเคราะห์ผู้เรียนและเนื้อหาวิชาที่สอนเพื่อจะเลือกรูปแบบการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม หรือบูรณาการการเรียนรู้โดยใช้สถานที่ภายนอกห้องเรียน
- 2) ขั้นตอนการสอน ครูผู้สอนชี้แจงกระบวนการเรียนรู้ โดยครู เป็นผู้ชี้แจงกติกาการเรียนรู้อบรมกัน เป็นผู้คอยชี้แนะและควบคุมชั้นเรียน ซึ่งการชี้แจงกฎ กติกา และเป้าหมายปลายทาง
- 3) ขั้นสรุปบทเรียน ครูผู้สอนตั้งคำถามให้ผู้เรียนสะท้อนบทเรียน เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้นำเสนอ สิ่งที่ได้นับคว้าตามที่ได้เรียนรู้ จากสภาพความเป็นจริง
- 4) ขั้นประเมินผล ครูผู้สอนทำการทดสอบหลังเรียนพร้อมทั้งแจ้งผลการทดสอบให้ทุกคนทราบ

นอกจากนี้ผู้สอนจัดการเรียนการสอนแบบการมีส่วนร่วมของนักศึกษา โดยการเน้นให้ปฏิบัติจริงในห้องเรียน มีการแลกเปลี่ยนข้อมูล แสดงความคิดเห็น และอภิปรายผล บอกข้อดีข้อเสียในการจัดการชั้นเรียนแบบต่าง ๆ โดยมีครูผู้สอน เป็นผู้แนะนำ จึงทำให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน มีการเรียนรู้ด้วยตนเองด้วยการศึกษาหาข้อมูลเพิ่มเติมจากสื่อต่าง ๆ ส่งผลให้ผู้เรียนในรายวิชาการจัดชั้นเรียนและสิ่งแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ภาษาไทยได้มีการพัฒนาทักษะ การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สอดคล้องกับสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2557: 304) ที่ระบุว่าทักษะที่จำเป็นสำหรับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 คือ การรู้วิชาเพียงอย่างเดียวในศตวรรษที่ 21 จะไม่เพียงพอ นอกจากนี้หากมองถึงการใช้ชีวิตแล้ว ชีวิตคนเราไม่ได้มีเพียงมิติเดียว ดังนั้นนอกจากการศึกษาควรจะต้องเป็นกลไกในการสร้างเสริมองค์ความรู้แล้ว ยังจะต้องให้ความสำคัญกับเรื่องการสร้างเสริมทักษะชีวิต และทักษะอาชีพด้วย (Life and Career Skills) เช่น ทักษะการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ซึ่งต้องมีทั้งศาสตร์และศิลป์ ทักษะทางสังคม การมองโลกในแง่ดี การควบคุมอารมณ์ ทำประโยชน์เพื่อผู้อื่น มีภาวะผู้นำ รู้จักการให้ทำดีโดยไม่หวังผลตอบแทน นอกจากนี้ผลการวิจัยนี้ยังสอดคล้องกับ ฤตินันท์ สมุทรทัย (2561 : ออนไลน์) ที่ได้นำร่องการพัฒนาหลักสูตรผลิตครูสำหรับศตวรรษที่ 21 ไปพัฒนาทดลองใช้ในการจัดการเรียนการสอนกับนักศึกษา แล้วพบว่า ผลการนำแนวคิดหลักสูตรการผลิตครูสำหรับศตวรรษที่ 21 สามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะตามองค์ประกอบของหลักสูตรการผลิตครูสำหรับศตวรรษที่ 21 ได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับ วิจารณ์ พานิช (2555 : 16-21) ได้กล่าวถึงการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยสรุปได้ว่าควรเป็นการเรียน จากการค้นคว้าเองของศิษย์ โดยครูช่วยแนะนำและช่วยออกแบบกิจกรรม ที่ช่วยให้ผู้เรียนแต่ละคนสามารถประเมินความก้าวหน้าของการเรียนรู้ของตนเองได้ ซึ่งสาระวิชาที่มีความสำคัญแต่ไม่เพียงพอ สำหรับการเรียนรู้เพื่อมีชีวิต ในโลกยุคศตวรรษที่ 21 ปัจจุบันการเรียนรู้สาระวิชาหลัก (Core Subjects) ประกอบด้วย ภาษาแม่ และภาษาสำคัญของโลก ศิลปะ คณิตศาสตร์ การปกครองและหน้าที่พลเมือง เศรษฐศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ โดยวิชาแกนหลักนี้จะนำมาสู่การกำหนดเป็นกรอบแนวคิดและยุทธศาสตร์สำคัญต่อการจัดการเรียนรู้ในเนื้อหาเชิงสหวิทยาการ (Interdisciplinary) หรือหัวข้อสำหรับศตวรรษที่ 21 โดยการส่งเสริมความเข้าใจในเนื้อหาวิชาแกนหลักและสอดแทรกทักษะ

แห่งศตวรรษที่ 21 ต่อไป และยังคงสอดคล้องกับ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (2551 : 12) กล่าวว่า การเรียนรู้ในสาระทักษะการเรียนรู้ เป็นสาระเกี่ยวกับรายวิชาการเรียนรู้ด้วยตนเอง รายวิชาการใช้แหล่งเรียนรู้ รายวิชาการจัดการความรู้ รายวิชาการคิดเป็น และรายวิชาการวิจัยอย่างง่าย ในส่วนของรายวิชาการเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นสาระการเรียนรู้เกี่ยวกับการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ ในด้านการเรียนรู้ด้วยตนเอง เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้า ฝึกทักษะในการเรียนรู้ด้วยตนเอง เพื่อมุ่งเสริมสร้างให้ผู้เรียนมีนิสัยรักการเรียนรู้ ซึ่งเป็นทักษะพื้นฐานของบุคคลแห่งการเรียนรู้ที่ยั่งยืน เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการชี้นำตนเองในการเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ครูผู้สอนทุกรายวิชาสามารถนำกระบวนการสอนที่เน้นทักษะในศตวรรษที่ 21 ไปใช้ให้เหมาะสมกับรายวิชาอื่น ๆ

1.2 ครูผู้สอนสามารถนำทักษะการทำงานเป็นทีม ฝึกปฏิบัติ ค้นคว้า สรุปลองค้ความรู้ และนำเสนอผลงานผ่านสื่อออนไลน์ เพื่อช่วยกระตุ้นให้นักศึกษามีความสนใจในการเรียนและไม่เบื่อหน่าย

1.3 ครูผู้สอนควรใช้วิธีการที่หลากหลาย โดยตั้งพฤติกรรมที่คาดหวังให้ชัดเจน เพื่อผู้สอนจะได้ออกแบบการจัดการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสมและทันสมัย

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในทุกรายวิชา

2.2 ควรศึกษาด้านทักษะด้านอื่น ๆ เช่น ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านมนุษยสัมพันธ์ ฯลฯ

เอกสารอ้างอิง

- ณิรดา เวชญาลักษณ์. (2559). การบริหารจัดการชั้นเรียนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21. *วารสารบัณฑิตศึกษา*, 13(61), 11.
- ประไพ สิทธิเลิศ. (2542). *ความเป็นครู*. กรุงเทพฯ: สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา.
- ปรียาภรณ์ ตั้งคุณานันต์. (2557). *การจัดการชั้นเรียนและแหล่งเรียนรู้*. กรุงเทพฯ: มินิ เซอร์วิส ซัพพลาย.
- วาสนา กิรติจำเริญ และคณะ. (2559). การศึกษาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษารายวิชาการออกแบบและการจัดการเรียนรู้จากการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบ Big Five Learning. *วารสารชุมชนวิจัย*, 10(3), 9.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). *วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: ตลาดนัด ปับลิเคชั่น.
- มารศรี แนวจำปา และคณะ. (2561). แนวทางการพัฒนาการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี. *วารสารศรีวันชัยวิจัย*, 8(2), 109.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2557). *แนวทางการพัฒนาการศึกษาไทยกับการเตรียมความพร้อมสู่ศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *ทักษะการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ: สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงศึกษาธิการ.
- ฤตินท์ สมุทรทัย. (2561). *การวิจัยนำร่องการพัฒนาหลักสูตรการผลิตครูสำหรับศตวรรษที่ 21*. สืบค้นเมื่อ 19 พฤศจิกายน 2561, จาก <http://www.thaiedresearch.org/index.php/home/paperview/66/?topicid=5>

การพัฒนาารูปแบบการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

The Development of Mathematics Learning Management Model for Sixth Grade Students in Schools under Sakon Nakhon Primary Educational Service Area Office 1

ลัดดาวรรณ ว่องไว¹, วันเพ็ญ นันทศรี² และ วาโร เฟ็งสวัสดิ์³
Laddawan Wongwai¹, Wanphen Nanthasri² and Waro Phengsawat³

Received : 27 มี.ค. 2562

Revised : 4 ก.ค. 2562

Accepted : 5 ก.ค. 2562

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีความมุ่งหมายเพื่อพัฒนาและตรวจสอบประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 การวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ระยะ ประกอบด้วย ระยะที่ 1 การพัฒนารูปแบบ การจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ และระยะที่ 2 การตรวจสอบประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนไพศาลวิทยา ปีการศึกษา 2560 จำนวน 30 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจทางการเรียนคณิตศาสตร์ 2) แบบทดสอบวัดทักษะกระบวนการ ทางคณิตศาสตร์ในการแก้ปัญหา 3) แบบวัดความพึงพอใจต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบที (t-test for dependent Samples) ผลการวิจัย พบว่า

1) ผลการพัฒนาารูปแบบการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ มีประสิทธิผลอยู่ในระดับมาก ประกอบด้วย 2 องค์ประกอบ คือ 1.1) กระบวนการ ได้แก่ เนื้อหาที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้และวิธีการจัดการเรียนรู้ 1.2) ผลผลิต ได้แก่ ผลที่เกิดจากการจัดการ เรียนรู้คณิตศาสตร์ ได้แก่ นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจทางการเรียนคณิตศาสตร์ นักเรียนมีทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์ และนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ 2) ผลการตรวจสอบประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ประกอบด้วย 2.1) ผลจากการเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียน พบว่ามีคะแนนหลังเรียน สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 2.2) ผลการศึกษาทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์ในการแก้ปัญหา พบว่านักเรียนมีพฤติกรรมการเรียนรู้ด้านทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์ อยู่ในระดับมาก และ 2.3) ผลการศึกษา ความพึงพอใจที่ต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ พบว่านักเรียนมีความพึงพอใจการเรียนวิชาคณิตศาสตร์อยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ : การพัฒนารูปแบบ, การจัดการเรียนรู้, รูปแบบการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์

¹ นักศึกษา ป.โท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร อีเมล: Laddawan_pim02@hotmail.com

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

¹ Graduate Student Master of Education Program in Educational Administration and Development, Faculty of Education, Sakon Nakhon Rajabhat University, Email: Laddawan_pim02@hotmail.com

² Assistant Professor Dr., Lecturer in sakon nakhon Rajabhat University

³ Assistant Professor Dr., Lecturer in sakon nakhon Rajabhat University

Abstract

This study aimed to develop and assess the effectiveness of mathematics learning management model for 6th grade students. There were 2 phases in this study. The first phase was the development of mathematics learning management model while the second phase was effectiveness assessment of the mathematics learning management model. The sample group consisted of 30 sixth grade students in the academic year 2017, selected through purposive sampling. The research tools employed in this study were 1) mathematics achievement test; 2) a test on mathematical process skills in problem solving; and 3) a satisfaction questionnaire of mathematics learning, which was 5-level rating scale. Statistics used for data analysis consisted of percentage, mean, standard deviation and t-test for dependent samples. The findings are as follows.

1) The developed mathematics learning management model was effective at a high level. The model comprises 2 components, which were 1.1) the process; consisted of contents and procedure used in learning management, and 1.2) outcomes; this consisted of knowledge and understanding of students in mathematics learning. Students gain mathematical process skills and students are satisfied with mathematics learning. 2) The efficiency assessment of the developed mathematics learning management model, it was found that 2.1) mathematical knowledge and understanding of students after implementation of the model was higher than before the implementation at a statistical significance at .05 level; 2.2) the study of mathematical process skills, it was found that the mathematical process skills of students was at a high level, and 2.3) students' satisfaction toward mathematics learning management through the implementation of developed model, it was found that students' satisfaction was at a high level.

Keywords : Model development, Learning management, Mathematics learning management model

บทนำ

ปัญหาในการจัดการเรียนรู้ของครูคณิตศาสตร์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศงขลา เขต 1 พบว่านักเรียนมีเจตคติที่ไม่ดีต่อวิชาคณิตศาสตร์ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร อาจเป็นเพราะครูผู้สอนมักจะสอนด้วยวิธีการสอนที่ไม่มีความหลากหลายยึดตัวเองเป็นสำคัญ ผู้เรียนไม่ได้แสดงออกเท่าที่ควรหรืออาจเป็นเพราะวิชาคณิตศาสตร์เป็นวิชาที่ยากเกินไป จึงส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์อยู่ในระดับต่ำ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจนำทฤษฎีการเรียนรู้แบบการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ การเรียนรู้แบบนิรนัย การเรียนรู้คณิตศาสตร์ตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ การเรียนรู้โดยใช้สื่อ การเรียนรู้ในรูปแบบซิปปา การเรียนรู้แบบ 4MAT การเรียนรู้แบบแก้ปัญหาตามรูปแบบการแก้ปัญหาของโพลยา และการเรียนรู้การแก้ปัญหาของ POLYA มาใช้ในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศงขลา เขต 1 และตรวจสอบประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ กระบวนการจัดการเรียนรู้ประกอบด้วย เนื้อหาที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ เรื่อง โจทย์ปัญหาทศนิยม ครูต้องใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้ 4 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน (Introduction to the lesson) ขั้นสอน (Teaching) ขั้นปฏิบัติงาน (Practice) และขั้นสรุปและประเมินผล (Summary and evaluation) ทำให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจทางการเรียนคณิตศาสตร์ มีทักษะและกระบวนการ

ทางคณิตศาสตร์ในการแก้ปัญหา และนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาสำหรับการจัดการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1
2. เพื่อตรวจสอบประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ที่พัฒนาขึ้น ประกอบด้วย
 - 2.1 นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจทางการเรียนคณิตศาสตร์
 - 2.2 นักเรียนมีทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์ในการแก้ปัญหา
 - 2.3 นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดระยะในการดำเนินการวิจัยออกเป็น 2 ระยะ ไว้ดังนี้

ระยะที่ 1 การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนระดับ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

1. สัมภาษณ์เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (Documentary Analysis)
2. สร้างรูปแบบการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สำหรับครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงาน

เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

ระยะที่ 2 การตรวจสอบประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

1. ตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยผู้เชี่ยวชาญ
2. ทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์กับกลุ่มเป้าหมาย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มเป้าหมาย ไว้ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนไพศาลวิทยา อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 จำนวน 30 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ไว้ดังนี้

2.1 การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 เรื่องโจทย์ปัญหาทศนิยม เป็นข้อสอบแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ และใช้เป็นแบบทดสอบฉบับจริง 30 ข้อ

2.2 แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่องการแก้โจทย์ปัญหาทศนิยม เป็นข้อสอบแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ และใช้เป็นแบบทดสอบฉบับจริง 30 ข้อ โดยให้สอดคล้องกับตารางวิเคราะห์ตัวชี้วัดเพื่อวัดระดับพฤติกรรมด้านความรู้ ความจำ ความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์และการประเมินค่า มีค่าความยากรายข้อ ตั้งแต่ 0.43 - 0.78 และค่าอำนาจจำแนกรายข้อ ตั้งแต่ 0.30 - 0.74 ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.85

2.3 แบบทดสอบวัดทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์ในการแก้ปัญหา เป็นแบบฝึกทักษะจำนวน 5 ข้อ ๆ ละ 10 คะแนน รวมแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ 50 คะแนน มีค่าความยากง่ายข้อ ตั้งแต่ 0.35 - 0.74 และค่าอำนาจจำแนกรายข้อ ตั้งแต่ 0.32 - 0.72 ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.82

2.4 แบบวัดความพึงพอใจต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 30 ข้อ ตามแบบลิเคิร์ต (Likert) ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.80

3. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบที (t-test for dependent Samples)

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยด้านเนื้อหาที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 8 แผน 16 ชั่วโมง ประกอบด้วยเนื้อหา ดังนี้

4.1.1 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่องโจทย์ปัญหาการบวกทศนิยม	จำนวน 2 ชั่วโมง
4.1.2 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่องโจทย์ปัญหาการบวกทศนิยม	จำนวน 2 ชั่วโมง
4.1.3 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่องโจทย์ปัญหาการลบทศนิยม	จำนวน 2 ชั่วโมง
4.1.4 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 เรื่องโจทย์ปัญหาการลบทศนิยม	จำนวน 2 ชั่วโมง
4.1.5 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 เรื่องโจทย์ปัญหาการคูณทศนิยม	จำนวน 2 ชั่วโมง
4.1.6 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6 เรื่องโจทย์ปัญหาการคูณทศนิยม	จำนวน 2 ชั่วโมง
4.1.7 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 7 เรื่องโจทย์ปัญหาการหารทศนิยม	จำนวน 2 ชั่วโมง
4.1.8 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 8 เรื่องโจทย์ปัญหาการหารทศนิยม	จำนวน 2 ชั่วโมง

4.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

4.2.1 นำรูปแบบการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สำหรับครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ให้ผู้เชี่ยวชาญตอบแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น จากนั้นทำการวิเคราะห์ข้อมูล

4.2.2 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ไปทดสอบก่อนเรียน (Pre-Test) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนไพศาลวิทยา ซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 30 คน

4.2.3 ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 ใช้เวลาสอน 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ชั่วโมง รวม 16 ชั่วโมง

4.2.4 หลังจากจัดกิจกรรมด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์แล้ว นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชุดเดิมไปทดสอบหลังเรียน (Post-Test) กับนักเรียนกลุ่มเป้าหมายอีกครั้งหนึ่ง และผู้วิจัยตรวจให้คะแนน เพื่อนำไปเปรียบเทียบระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน

4.2.5 ให้ผู้เรียนตอบแบบสอบถามวัดความพึงพอใจรูปแบบการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ แล้วผู้วิจัยนำคะแนนมาวิเคราะห์และสรุปผลระดับความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ดังนี้

5.1 พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนระดับ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

5.2 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ โดยการทดสอบค่าที (t-test for dependent Samples)

5.3 เปรียบเทียบทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์ในการแก้ปัญหา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังได้รับการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์

5.4 ศึกษาความพึงพอใจต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังได้รับการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์

สรุปผล

จากการดำเนินการตามขั้นตอนของการวิจัย เรื่องการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 สรุปผลได้ดังนี้

1. ผลการพัฒนาแบบการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา ปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 มีประสิทธิผลอยู่ในระดับมาก (\bar{x} = 4.18, S.D. = 0.48) ประกอบด้วย 2 องค์ประกอบ คือ 1) กระบวนการ ได้แก่ เนื้อหาที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ และวิธีการจัดการเรียนรู้ 2) ผลผลิต ได้แก่ ผลที่เกิดจากการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ได้แก่ นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจทางการเรียนคณิตศาสตร์ นักเรียนมีทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์ และนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์

2. ผลการตรวจสอบประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ มีรายการดังต่อไปนี้

2.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ที่เรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (\bar{x} = 24.77, S.D. = 0.51)

2.2 ทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์ในการแก้ปัญหาของนักเรียน ที่เรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ อยู่ในระดับร้อยละ 83.17 ซึ่งผ่านเกณฑ์ที่ตั้งไว้

2.3 ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์อยู่ในระดับมาก (\bar{x} = 4.27, S.D. = 0.42)

อภิปรายผล

ผู้วิจัยนำเสนอการอภิปรายผลจากการวิจัย เรื่องการพัฒนาแบบการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ดังนี้

1. ผลการพัฒนาแบบการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 พบว่ามีประสิทธิผลอยู่ในระดับมาก รูปแบบการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นประกอบด้วย 2 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) กระบวนการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1.1) ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน (Introduction to the lesson) เป็นการทบทวนความรู้เดิม ขั้นนี้เป็นการดึงความรู้เดิมของผู้เรียนในเรื่องที่จะเรียน เพื่อให้ผู้เรียนมีความพร้อมในการเชื่อมโยงความรู้ใหม่กับความรู้เดิมของตน ซึ่งผู้สอนอาจใช้วิธีการต่าง ๆ ได้อย่างหลากหลาย การนำเข้าสู่บทเรียนหรือเรื่องที่สนใจ ซึ่งอาจเกิดขึ้นเองจากความสงสัยหรือความสนใจของตัวนักเรียนเอง หรือเกิดจากการอภิปรายภายในกลุ่ม เรื่องที่น่าสนใจอาจมาจากเหตุการณ์ที่กำลังเกิดขึ้นอยู่ในเวลานั้น หรือเป็นเรื่องที่เชื่อมโยงกับความรู้เดิมที่เพิ่งเรียนรู้ออกมาแล้ว วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์ (2551 : 70-71) กล่าวถึงขั้นตอนการจัดการเรียนการสอน ขั้นนำ เป็นขั้นที่ครูแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ อธิบายขั้นตอนและเอกสารประกอบการเรียน และจัดแบ่งกลุ่มนักเรียนคละตามระดับความสามารถ 1.2) ขั้นสอน (Teaching) ขั้นนี้ครูเป็นผู้คอยนำทางให้ผู้เรียนได้ค้นพบคำตอบ จะคอยแนะนำ

แนวทางการคิด วิธีการหาคำตอบ โดยให้ผู้เรียนได้เป็นคนลงมือแสดงวิธีหาคำตอบด้วยตนเอง เป็นขั้นที่จะให้ความรู้ เนื้อหาอย่างละเอียด เพื่อสนองวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ต้องเลือกสื่อให้ตรงกับเนื้อหาและวิธีการสอน ต้องมีการจัดลำดับขั้นตอนการใช้สื่อให้เหมาะสมและสอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้ 1.3) ปฏิบัติ (Practice) เป็นขั้นที่ให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติได้ด้วยตนเอง เพิ่มพูนประสบการณ์ตรงแก่ผู้เรียน เป็นขั้นที่นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันทำแบบฝึกหัด นักเรียนจะได้รับแบบฝึกหัด และบัตรเฉลย นักเรียนจะผลัดกันทำหน้าที่ มีการอภิปรายและตรวจสอบว่ากลุ่มมีข้อผิดพลาดในการทำอะไร แล้วแก้ไขข้อผิดพลาดลงในแบบฝึกหัด และให้นักเรียนฝึกปฏิบัติเป็นรายบุคคล เพื่อประเมินนักเรียนเป็นรายบุคคล ว่านักเรียนเข้าใจสิ่งที่เรียนไปมากน้อยเพียงใด สุภาพร ปิ่นทอง (2554 : 35) กล่าวถึงขั้นตอนการจัดกิจกรรมขั้นลงมือปฏิบัติ ดังนี้ ครูนำเสนอโจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ให้กับนักเรียนทั้งชั้น แล้วให้นักเรียนร่วมกันแก้โจทย์ปัญหา ให้นักเรียนร่วมกันทำแบบฝึกทักษะที่เกี่ยวข้องกับบทเรียนโดยตรง และในสถานการณ์อื่น ๆ ที่แตกต่างจากตัวอย่าง เพื่อฝึกทักษะการนำไปใช้ 1.4) ขั้นประยุกต์ใช้ความรู้ (Apply knowledge) ขั้นนี้เป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนการนำความรู้ความเข้าใจของตนเอง ไปใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่หลากหลาย ทิศนา ขัมมณี (2548 : 283-284) ขั้นนี้เป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนการนำความรู้ความเข้าใจของตนเอง ไปใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่หลากหลาย เพื่อเพิ่มความชำนาญ ความเข้าใจ ความสามารถในการแก้ปัญหาและความจำในเรื่องนั้น ๆ หลังจากการประยุกต์ใช้ความรู้ อาจมีการนำเสนอผลงานจากการประยุกต์อีกครั้งหนึ่งก็ได้ 1.5) ขั้นสรุปและประเมินผล (Summary and evaluation) เป็นขั้นของการสรุปผลจากการทำกิจกรรมการเรียนการสอนและการประเมินผลการปฏิบัติงานตามขั้นตอนและจุดประสงค์ของหน่วยโดยพิจารณาความรู้เชิงวิชาการ ความพึงพอใจ และความเข้าใจในสิ่งต่าง ๆ รวมทั้งคุณสมบัติส่วนตัว เช่น คุณสมบัตินักเรียนเป็นผู้นำ ความรับผิดชอบ ความมีระเบียบวินัย การแสดงความคิดเห็นต่อกลุ่ม และการยอมรับฟังความคิดเห็นของกลุ่ม ทิศนา ขัมมณี (2548 : 283-284) ได้กล่าวถึงขั้นสรุปและจัดระเบียบความรู้ เป็นขั้นของการสรุปความรู้ที่ได้รับทั้งหมด ทั้งความรู้เดิมและความรู้ใหม่ และจัดสิ่งที่เรียนให้เป็นระบบระเบียบ เพื่อช่วยให้นักเรียนจดจำสิ่งที่เรียนรู้ได้ง่าย

2) ผลผลิต ประกอบด้วย ผลที่เกิดจากการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ได้แก่ นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจทางการเรียนคณิตศาสตร์ นักเรียนมีทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์ และนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์

2. ผลการเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจทางการเรียนคณิตศาสตร์ของผู้เรียนก่อนเรียนและหลังเรียน พบว่าค่าเฉลี่ยคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05 จากการศึกษาความรู้ความเข้าใจผู้วิจัยได้ดำเนินการทดสอบนักเรียนก่อนเรียน หลังจากนั้นครูจัดการเรียนการสอนโดยวิธีการ 5 ขั้น โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น แนะนำ อธิบาย หรือสอนให้สมาชิกในกลุ่มได้เข้าใจด้วยการเปิดโอกาสให้สมาชิกในกลุ่มได้ใช้ความสามารถ ปรึกษาหารือกันและนักเรียนที่เรียนเก่งได้มีโอกาสได้ช่วยเหลือนักเรียนอ่อน นักเรียนช่วยเหลือซึ่งกันและกัน จนทำให้ทุกคนเรียนดีขึ้น และครูได้ทำการทดสอบหลังเรียน ผลปรากฏว่านักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจุฑาทิพย์ ผลชู (2552 : 112) ทำการศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ตามแนวคิดของทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์เรื่องการบวก การลบ และการคูณทศนิยม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอนุบาลพยัคฆภูมิพิสัย พบว่านักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนเฉลี่ยร้อยละ 78.38 ซึ่งปฏิบัติตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

3. ผลการศึกษาทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์ในการแก้ปัญหา พบว่านักเรียนมีพฤติกรรมการเรียนรู้ด้านทักษะและกระบวนการในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด เนื่องจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูเป็นกิจกรรมที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ทำให้นักเรียนมีความสุขและสนุกกับการทำกิจกรรมร่วมกันเป็นกลุ่ม เพราะได้แสดงความสามารถ มีการแข่งขันระหว่างกลุ่มได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ได้เปลี่ยนบรรยากาศในการเรียนทำให้ตื่นเต้นและครึกครื้น ประกอบกับครูมีเทคนิคการสอนที่หลากหลาย ทำให้นักเรียนตั้งใจเรียน สามารถใช้ทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์ในการแก้โจทย์ปัญหาได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอนุรักษ์ สุวรรณสนธิ์ (2550 : 63) ได้ศึกษาทักษะและกระบวนการ

ในการแก้โจทย์ปัญหาของโพลยาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่พบว่านักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยด้านทักษะและกระบวนการในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ร้อยละ 70 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด

4. ผลการศึกษาความพึงพอใจต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ พบว่าความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สำหรับครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 อยู่ในระดับมาก เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด เนื่องจากนักเรียนมีความกระตือรือร้น สนใจในการปฏิบัติกิจกรรมไม่เกิดความเบื่อหน่าย ลดความวิตกกังวล และสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล นักเรียนได้รับการพัฒนาความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น ส่งผลให้นักเรียนเกิดความพึงพอใจต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ และเห็นคุณค่าของการเรียนคณิตศาสตร์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของธิดารัตน์ พินิจสุวรรณ (2551 : 106) ทำการศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาชุดกิจกรรมสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่องการแก้โจทย์ปัญหาการบวก ลบ คูณ หาร ทศนิยมระคน โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหา 5 ขั้นตอน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการศึกษาความพึงพอใจในการใช้ชุดกิจกรรมของนักเรียนที่ได้รับการสอน โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหา 5 ขั้นตอน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่านักเรียนมีความพึงพอใจต่อการได้รับการจัดการเรียนรู้ ในการแก้โจทย์ปัญหาการบวก ลบ คูณ หารทศนิยมระคน โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหา 5 ขั้นตอน ในระดับพึงพอใจมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

การพัฒนาารูปแบบการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ผลการเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจทางการเรียนคณิตศาสตร์ของผู้เรียนก่อนเรียนและหลังเรียน พบว่าค่าเฉลี่ยคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05 ดังนั้นผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องจึงควรสนับสนุนให้ครูผู้สอนนำกิจกรรมการเรียนการสอนนี้ไปใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอนให้เกิดผลแก่ผู้เรียนต่อไป

1.2 ผลการศึกษาทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์ในการแก้ปัญหา พบว่านักเรียนมีพฤติกรรมการเรียนรู้ด้านทักษะและกระบวนการในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด ครูควรเพิ่มกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์

1.3 ผลการศึกษาความพึงพอใจต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ พบว่าความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนครูควรให้ความสำคัญกับนักเรียนเท่า ๆ กัน โดยจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนทุกคนได้แสดงออกถึงความสามารถของตนที่ต่างกันไป ใช้วิธีการให้ยอมรับฟังความคิดเห็นของเพื่อน ๆ ไม่หัวเราะเวลาเพื่อนตอบผิด ทำให้เพื่อนเกิดความมั่นใจและเห็นคุณค่าของตนเอง โดยครูคอยให้กำลังใจและเป็นที่ยอมรับที่ดี

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการพัฒนาารูปแบบการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ในรายวิชาคณิตศาสตร์ในเนื้อหาอื่นและระดับชั้นอื่น ๆ ให้ครบทุกระดับชั้น

เอกสารอ้างอิง

- กมลทิพย์ กุลกิจ. (2554). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ โดยใช้รูปแบบการสอนแบบร่วมมือกันเรียนรู้แบบ STAD เรื่องการบวก ลบ คูณ หารระคน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- จันทร์ฉาย ทองงาม. (2551). การพัฒนาทักษะการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา สำหรับนักเรียนชั้นต้นปีที่ 1. สืบค้นเมื่อ 12 กันยายน 2561, จาก <http://www.vijai.org/Webboard/question.asp?QID=87>
- ธิดารัตน์ พลหนองคูณ. (2556). การพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ตามแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือรูปแบบ STAD เรื่องพื้นที่ผิวและปริมาตร ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ปรียาภรณ์ เกลาเกลี้ยง. (2556). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนด้วยชุดการสอน เรื่องความน่าจะเป็น ที่เน้นยุทธวิธีการแก้ปัญหามรูปแบบการแก้โจทย์ปัญหาของโพลยา. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- อารีรัตน์ โพธิ์คำ. (2551). การพัฒนาชุดการสอนแบบศูนย์การเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ เรื่องพื้นที่ผิวและปริมาตร สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบางลายพิทยาคม. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. นครสวรรค์: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.

การพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดสกลนคร

The Development of Creative Leadership Indicators of Primary School

Directors under Primary Educational Service Area Offices in Sakon Nakhon Province

สไบแพร สัพโส¹, อภิสิต สมศรีสุข² และ วาโร เฟ็งสวัสดิ์³
Sabaiprae Sappaso¹, Apisit Somsrisuk² and Waro Phengswat³

Received : 22 เม.ย. 2562

Revised : 27 มิ.ย. 2562

Accepted : 28 มิ.ย. 2562

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมาย เพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา และตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลโครงสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่พัฒนาขึ้น กับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา จำนวน 435 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มหลายขั้นตอน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมทางสถิติ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเป็นชนิดมาตราส่วน ประมาณค่า 5 ระดับ มีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ระหว่าง 0.60-1.00 มีค่าอำนาจจำแนก ระหว่าง 0.46-0.91 และมี ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.99 สถิติที่ใช้ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าไค-สแควร์ ดัชนีวัดระดับความสอดคล้อง ดัชนีวัดความสอดคล้องที่ปรับแล้วค่าความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่าพารามิเตอร์ ดัชนีที่แสดงขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ที่ยอมรับ ผลการวิจัยพบว่า ตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบหลัก 15 องค์ประกอบย่อย 65 ตัวบ่งชี้ จำแนกเป็น ความยืดหยุ่น จำนวน 8 ตัวบ่งชี้ ความคิดสร้างสรรค์ จำนวน 16 ตัวบ่งชี้ จินตนาการ จำนวน 19 ตัวบ่งชี้ และวิสัยทัศน์ จำนวน 22 ตัวบ่งชี้ โมเดลโครงสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่าไค-สแควร์ (Chi-square) เท่ากับ 25.96 ค่าองศา อิสระ (df) เท่ากับ 24 ค่านัยสำคัญทางสถิติ (p-value) เท่ากับ 0.35 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) เท่ากับ 0.99 ค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้องที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) เท่ากับ 0.96 ค่าความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่าพารามิเตอร์ (RMSEA) เท่ากับ 0.01 ค่าดัชนีที่แสดงขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ยอมรับ (CN) เท่ากับ 702.19 และค่าน้ำหนักองค์ประกอบ ทั้ง 65 ตัวบ่งชี้ มีค่าตั้งแต่ 0.45-1.00

คำสำคัญ : ภาวะผู้นำ, ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์, การพัฒนาตัวบ่งชี้

¹ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
อีเมล: sabaipraepreanchana@gmail.com

² อาจารย์ประจำสาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

³ รองศาสตราจารย์ อาจารย์ประจำสาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

¹ Graduate Student, Educational Administration and Development, Faculty of Education, Sakon Nakhon Rajabhat University, Email: sabaipraepreanchana@gmail.com

² Lecturer of Education, Sakon Nakhon Rajabhat University

³ Associate Lecturer of Education, Sakon Nakhon Rajabhat University

Abstract

The objectives of this study were to develop creative leadership indicators of primary school directors and to examine the congruence between the developed structural model on creative leadership indicators of primary school directors and the empirical data. The study was divided into 2 phases. The first phase was the development of creative leadership indicators of primary school directors by analyzing relevant documents and researches, while the second phase was the examination of congruence between the developed structural model on creative leadership indicators of primary school directors and the empirical data by confirmatory factor analysis. The sample group consisted of 435 primary school directors who were selected through multi-stage sampling. Data were analyzed by using statistics software and collected by the employment of 5-level rating scale questionnaire with content validity between 0.60-1.00, discrimination value between 0.46-0.91 and overall reliability value, calculated by Cronbach's alpha coefficient, at 0.99. Used statistics for data analysis involved: mean, standard deviation, chi-square, goodness of fit Index (GFI), adjusted goodness of fit Index (AGFI), root mean square error of approximation (RMSEA), and critical N. Research results showed that creative leadership indicators of primary school directors comprise 4 main components, 15 sub-components and 65 indicators. The four components of creative leadership included: flexibility with 9 indicators; creativity with 16 indicators; imagination with 19 indicators, and vision with 22 indicators. The developed structural model on creative leadership indicators of primary school directors showed congruence with the empirical data, ($\chi^2=25.96$, $df=24$, $p=0.35$, $GFI=0.99$, $AGFI=0.96$, $RMSEA=0.01$, $CN=702.19$). The factor loading of 65 indicators were between 0.45-1.00.

Keywords : Leadership, Creative Leadership, Indicators development

บทนำ

ผู้นำเป็นบุคคลสำคัญที่จะสร้างพลังขับเคลื่อนองค์กรและสังคมสู่การเปลี่ยนแปลงในโลกยุคใหม่ที่มีลักษณะเป็นพลวัต มีการเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา ทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม กระแสการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและรุนแรงที่ทุกคนต้องเผชิญ ดังนั้นทุกองค์กรจำเป็นต้องมีผู้นำที่มีศักยภาพสูง มีคุณลักษณะที่เหมาะสมและมีพลังที่จะขับเคลื่อนองค์กรให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดี และสามารถนำพาองค์กรสู่ความสำเร็จ เมื่อทุกองค์กรมีประสิทธิภาพก็จะทำให้สังคมโดยรวมสามารถก้าวทัน และเตรียมความพร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคใหม่ได้เป็นอย่างดี นำมาซึ่งความสุขความเจริญทุกภาคส่วนของสังคม ดังนั้นการสร้างผู้นำที่มีความสามารถและมีพลังที่จะขับเคลื่อนองค์กรสู่การเปลี่ยนแปลงอย่างสร้างสรรค์จึงเป็นสิ่งจำเป็นในโลกยุคใหม่นี้ วิมล จันทรแก้ว (2555 : 1)

ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์เป็นคุณลักษณะที่สำคัญในยุคปัจจุบันและอนาคตของทุก ๆ องค์กร จากความเปลี่ยนแปลงทางสภาพสังคม เศรษฐกิจ และทรัพยากรสิ่งแวดล้อม การนำพาองค์กรหรือสังคมจึงต้องมีการแก้ไขปัญหาคือจะเข้ามากระทบหรือเป็นการมองหาโอกาสที่องค์กรจะได้รับ เพื่อสร้างความเป็นผู้นำขององค์กรเอาไว้ ล้วนต้องอาศัยความสร้างสรรค์เพื่อผลักดันให้เป็นไปตามเป้าหมายที่ต้องการ สอดคล้องกับ กิตติกาญจน์ ปฏิพันธ์ (2555 : 10) กล่าวว่าเมื่อสังคมปัจจุบันและที่กำลังจะเกิดขึ้นในอนาคต เห็นได้ชัดว่าการเปลี่ยนแปลงอย่างกว้างขวาง การเปลี่ยนแปลงที่เห็นชัดเจนคือการแข่งขันที่เกิดขึ้นในสถานการณ์

สภาพแวดล้อมที่มีความสลับซับซ้อน และไร้ทิศทาง ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์จะเป็นสิ่งที่สร้างความแตกต่างของการเปลี่ยนแปลงนั้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2555 : 1-2) ที่ได้ประมวลคุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษา ด้านสติปัญญาที่เอื้อต่อการจัดการและบริหารการศึกษาตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติจำนวนหลายข้อ หนึ่งในนั้น คือการเป็นบุคคลที่มีความคิดสร้างสรรค์ สำหรับคุณลักษณะด้านบุคลิกภาพนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาต้องเป็นบุคคลที่มีจินตนาการ ส่วนคุณลักษณะด้านการทำงาน ผู้บริหารต้องสามารถพัฒนาและใช้วัตรกรรมการบริหารสถานศึกษา จนเกิดผลงานที่มีคุณภาพสูงขึ้น เป็นลำดับนั้นหมายถึง การใช้วัตรกรรมในการบริหารงานที่ขาดไม่ได้เลยในการเป็นผู้นำทางวิชาการ คือผู้บริหารต้องเป็นผู้นำในการริเริ่มการใช้วัตรกรรมเพื่อการเรียนการสอน และมีการแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ มาปรับใช้ตลอดเวลา สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2550 : 2-4) สอดคล้องกับแนวคิดของ ธีระ รุญเจริญ (2553 : 141) ที่กล่าวว่า การที่ผู้บริหารโรงเรียนจะนำองค์กรไปสู่ความสำเร็จได้ต้องมีบุคลิกภาพของการเป็นบุคคลที่มีความคิดสร้างสรรค์ด้วย นอกจากนี้ ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีความคิดสร้างสรรค์จะส่งผลให้ครูมีความคิดสร้างสรรค์เช่นเดียวกัน ฉะนั้นการที่ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความคิดสร้างสรรค์ ย่อมส่งผลให้ผู้เรียนมีความคิดสร้างสรรค์เช่นเดียวกัน จะเห็นว่าพฤติกรรมของผู้บริหารโรงเรียนจะส่งผลกระทบต่อการทำงานโดยรวมหรือมีผลต่อบุคลากรโดยตรง การจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาที่เอื้อต่อความคิดสร้างสรรค์ จึงมีความจำเป็นมาก ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนจะนำพาโรงเรียนไปสู่เป้าหมายหรือไปสู่ความเป็นเลิศได้นั้น ผู้บริหารโรงเรียนจำเป็นต้องเป็นผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์ก่อนใคร เพราะผู้นำที่มีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ จะเป็นต้นแบบและเป็นมาตรฐานให้ผู้อื่นยึดเป็นตัวอย่างได้

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียน โดยการนำข้อมูลเชิงประจักษ์ จากปรากฏการณ์จริงมาทดสอบกับโมเดลเชิงทฤษฎี ซึ่งได้ศึกษามาอย่างกว้างขวาง มีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดสกลนคร
2. เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลโครงสร้างตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดสกลนคร ที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดสกลนคร ปีการศึกษา 2561 รวมทั้งสิ้น จำนวน 637 คน กลุ่มสารสนเทศ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1, เขต 2 และ เขต 3 (2561 : ออนไลน์)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดสกลนคร ปีการศึกษา 2561 ได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Random Sampling) รวมทั้งสิ้น จำนวน 435 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามประกอบด้วยข้อคำถามใน 4 องค์ประกอบหลัก 15 องค์ประกอบย่อย 65 ตัวบ่งชี้ ลักษณะของแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยเกี่ยวกับสถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ได้แก่ เพศ ตำแหน่ง วุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน และแบบสอบถามระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดสกลนคร เป็นแบบ

มาตราประมาณค่า 5 ระดับ มีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ระหว่าง 0.60 - 1.00 ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ โดยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของ Cronbach เท่ากับ 0.99 และค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.46 - 0.91

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามพร้อมส่งแบบสอบถามถึงผู้บริหารที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทางไปรษณีย์และสอดซองจดหมายติดแสตมป์ให้ผู้ตอบแบบสอบถามส่งแบบสอบถามกลับ และขอความอนุเคราะห์ให้ตอบกลับภายใน 3 สัปดาห์โดยทางไปรษณีย์ หากพบว่าโรงเรียนใดยังไม่ส่งแบบสอบถามคืนตามกำหนด ผู้วิจัยจะส่งหนังสือขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามอีกครั้ง ซึ่งจะส่งทางไปรษณีย์ด่วน (EMS) ได้รับแบบสอบถามครบตามจำนวนที่ต้องการ 435 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่าง เป็นการวิเคราะห์เพื่อให้ทราบลักษณะภูมิหลังของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เพศ ตำแหน่ง วุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน โดยใช้ค่าความถี่และค่าร้อยละ

4.2 วิเคราะห์ข้อมูลความเหมาะสมของตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) มาเปรียบเทียบกับค่าที่กำหนดโดยวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย โดยใช้เกณฑ์ในการคัดเลือกตัวบ่งชี้เพื่อกำหนดในโมเดลที่จะนำไปทดสอบดังนี้คือ ค่าเฉลี่ยเท่ากับหรือมากกว่า 3.00 สุทธิรัช คนกาญจน์ (2547: อ้างถึงใน อภารัตน์ ราชพัฒน์, 2554 : 117-118) และวัดค่าการวัดความเบ้ (Skewness) และความโด่ง (Kurtosis) โดยปกติแล้วถ้าตัวแปรสุ่มใดมีการแจกแจงแบบปกติ (มีความโค้งรูประฆังคว่ำ) เมื่อวัดดูมีความเบ้ (Skewness) จะเท่ากับ 0 และความโด่ง (Kurtosis) เท่ากับ 3 ดังนั้นจึงนิยมใช้ค่าทั้งสองเป็นค่ามาตรฐานในการทดสอบว่าตัวแปรสุ่มที่สนใจมีการแจกแจงปกติ (เริงชัย ต้นสุชาติ, 2548 : 45-49) โดยที่สัมประสิทธิ์ความเบ้ (Coefficient of Skewness) โดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ด้วยวิธีของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation (r) (กัลวัฒน์ มัญชะสิงห์, 2554 : ออนไลน์) มีค่าตั้งแต่ - 1 ถึง 1 ค่าลบแสดงความสัมพันธ์ทางลบหรือทางตรงกันข้าม ค่าบวกแสดงความสัมพันธ์ทางบวกหรือทางเดียวกัน

สรุปผล

สรุปผลการวิจัย ตามลำดับต่อไปนี้

1. ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในจังหวัดสกลนคร พบว่าได้องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา จำนวน 4 องค์ประกอบหลัก 15 องค์ประกอบย่อย 65 ตัวบ่งชี้ ประกอบด้วย ความยืดหยุ่น จำนวน 8 ตัวบ่งชี้ ความคิดสร้างสรรค์ จำนวน 16 ตัวบ่งชี้ จินตนาการ จำนวน 19 ตัวบ่งชี้ และวิสัยทัศน์ 22 ตัวบ่งชี้ ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1.1 องค์ประกอบหลักความยืดหยุ่น พบว่า มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมอยู่ในระดับมากทั้ง 2 องค์ประกอบย่อย โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ การเปิดกว้างรับสิ่งใหม่ (\bar{x} = 4.33) และการปรับตัวตามสถานการณ์ (\bar{x} = 4.31) ซึ่งมีจำนวน 8 ตัวบ่งชี้ ค่าเฉลี่ยความเหมาะสมตัวบ่งชี้ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ท่านมีความพยายามปรับตัวให้สามารถรับกับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นได้ และท่านพยายามปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตนให้เข้ากับสภาพแวดล้อม (\bar{x} = 4.43) ส่วนตัวบ่งชี้ที่มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมต่ำสุด คือ ท่านสนองต่อความพึงพอใจทั้งตนเองและสังคมได้อย่างสูงสุด (\bar{x} = 4.04) ซึ่งแม้ว่าจะมีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมที่ต่ำสุด แต่ก็มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก นั้นแสดงให้เห็นว่าตัวบ่งชี้ทุกตัวมีค่าเฉลี่ยผ่านเกณฑ์ ถือได้ว่าทุกตัวบ่งชี้เป็นตัวบ่งชี้ที่สำคัญขององค์ประกอบหลักความยืดหยุ่น

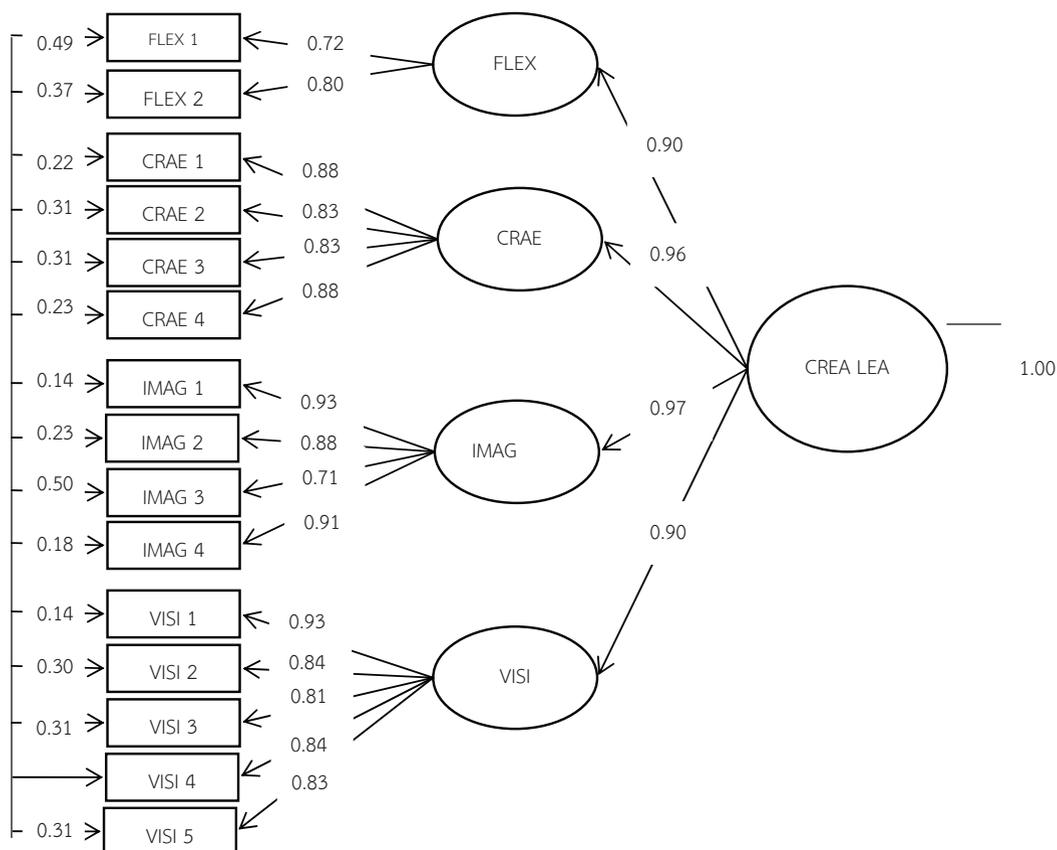
1.2 องค์ประกอบหลักความคิดสร้างสรรค์ พบว่า มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมอยู่ในระดับมากทั้ง 4 องค์ประกอบ โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ ความคิดริเริ่ม (\bar{x} = 4.00) ความคิดยืดหยุ่น (\bar{x} = 4.00) ความคิดคล่องแคล่ว

(\bar{x} = 3.95) และความคิดละเอียดลออ (\bar{x} = 3.88) ซึ่งมีจำนวน 16 ตัวบ่งชี้ ค่าเฉลี่ยความเหมาะสมตัวบ่งชี้ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ท่านมีความคิดที่หลากหลายอย่างอิสระ (\bar{x} = 4.25) ส่วนตัวบ่งชี้ที่มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมต่ำสุด คือ ท่านมีคำตอบที่หลากหลาย และมีปริมาณที่มากในเวลาที่ยำกัด (\bar{x} = 3.78) ซึ่งแม้ว่าจะมีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมที่ต่ำสุด แต่ก็มีค่าความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก นั่นแสดงให้เห็นว่าตัวบ่งชี้ทุกตัวมีค่าเฉลี่ยผ่านเกณฑ์ ถือได้ว่าทุกตัวบ่งชี้เป็นตัวบ่งชี้ที่สำคัญขององค์ประกอบหลักความคิดสร้างสรรค์

1.3 องค์ประกอบหลักจินตนาการพบว่า มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมอยู่ในระดับมากทั้ง 4 องค์ประกอบย่อย โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ สติปัญญา (\bar{x} = 4.08) อารมณ์ขัน (\bar{x} = 4.04) คิดใหม่ (\bar{x} = 4.01) และการคิดเชิงอนาคต (\bar{x} = 3.98) ซึ่งมีจำนวน 19 ตัวบ่งชี้ ค่าเฉลี่ยความเหมาะสมตัวบ่งชี้ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ท่านเป็นบุคคลที่ส่งเสริมให้บุคลากรในโรงเรียนของท่านมีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ (\bar{x} = 4.15) ส่วนตัวบ่งชี้ที่มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมต่ำสุด คือ ท่านมีการค้นพบสิ่งใหม่โดยการใช้ความรู้หรือความคิดใหม่ ๆ ที่มีการคิดค้นอย่างต่อเนื่องและไม่มีสิ้นสุด (\bar{x} = 3.90) ซึ่งแม้ว่าจะมีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมที่ต่ำสุด แต่ก็มีค่าความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก นั่นแสดงให้เห็นว่าตัวบ่งชี้ทุกตัวมีค่าเฉลี่ยผ่านเกณฑ์ ถือได้ว่าทุกตัวบ่งชี้เป็นตัวบ่งชี้ที่สำคัญขององค์ประกอบหลักจินตนาการ

1.4 องค์ประกอบหลักวิสัยทัศน์ พบว่า มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมอยู่ในระดับมากทั้ง 5 องค์ประกอบย่อย โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ การจัดการความเปลี่ยนแปลง (\bar{x} = 4.38) การมองการณ์ไกล (\bar{x} = 4.23) การสร้างเครือข่าย (\bar{x} = 4.22) การสร้างกลยุทธ์ (\bar{x} = 4.17) และการกำหนดเป้าหมาย (\bar{x} = 4.02) ซึ่งมีจำนวน 22 ตัวบ่งชี้ ค่าเฉลี่ยความเหมาะสมตัวบ่งชี้ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ท่านเคารพสิทธิ เชื่อถือ เอื้ออาทรซึ่งกันและกัน และท่านสามารถให้ความเป็นอิสระและความเท่าเทียมกันกับทุกคนในเครือข่าย (\bar{x} = 4.32) ส่วนตัวบ่งชี้ที่มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมต่ำสุด คือ ท่านสามารถเปลี่ยนแปลงการบริหารเพื่อปรับปรุงกระบวนการทำงาน ที่สามารถคาดการณ์ได้ (\bar{x} = 4.00) ซึ่งแม้ว่าจะมีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมที่ต่ำสุด แต่ก็มีค่าความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก นั่นแสดงให้เห็นว่าตัวบ่งชี้ทุกตัวมีค่าเฉลี่ยผ่านเกณฑ์ ถือได้ว่าทุกตัวบ่งชี้เป็นตัวบ่งชี้ที่สำคัญขององค์ประกอบหลักวิสัยทัศน์

2. โมเดลโครงสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดสกลนคร กับข้อมูลเชิงประจักษ์ มีความสอดคล้องกัน โดยมีค่าไค - สแควร์ (Chi - Square: χ^2) เท่ากับ 25.96 ค่าองศาอิสระ df เท่ากับ 46 ค่า χ^2 / df เท่ากับ 1.082 ดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) เท่ากับ 0.99 ดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) เท่ากับ 0.96 ค่าความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่าพารามิเตอร์ (RMSEA) เท่ากับ 0.014 ค่าดัชนีแสดงขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ยอมรับ (CN) เท่ากับ 702.19 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ดังภาพประกอบ 1

Chi - Square = 25.96, df = 24, p-value = 0.35510, RMSEA = 0.014

ภาพประกอบ 1 โมเดลภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
ในจังหวัดสกลนคร

อภิปรายผล

1. ผลการพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดสกลนคร พบว่าตัวบ่งชี้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตัวบ่งชี้ทุกตัวมีค่าเฉลี่ยผ่านเกณฑ์ คือค่าเฉลี่ยเท่ากับหรือมากกว่า 3.00 เพื่อคัดสรรกำหนดไว้เป็นโมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างแสดงให้เห็นว่าองค์ประกอบทั้ง 4 องค์ประกอบ คือ ความยืดหยุ่น ความคิดสร้างสรรค์ จินตนาการ และวิสัยทัศน์ เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดสกลนคร ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด หลักการ ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา รวมถึงผู้วิจัยได้ดำเนินการหลายขั้นตอน เพื่อให้ได้ตัวบ่งชี้ที่เกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา โดยได้ดำเนินการนำข้อมูลมาร่างตัวบ่งชี้สร้างแบบสอบถามเพื่อหาคุณภาพตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดสกลนคร ถึงผู้เชี่ยวชาญ เมื่อได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา ผู้วิจัยวิเคราะห์หาความตรงเชิงเนื้อหา ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง โดยทุกตัวมีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.60-1.00 แล้วผู้วิจัยทำสอบถามถึงผู้บริหาร

และรองผู้บริหารเพื่อวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัก ซึ่งปรากฏว่าแบบสอบถามโดยภาพรวม มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ 0.99 จึงถือว่าตัวบ่งชี้ใช้ได้ทุกตัว สอดคล้องกับงานวิจัยของ ไกศิษฐ์ เพลรินทร์ (2552 : 38) อภารัตน์ ราชพัฒน์ (2554 : 36) และประยูร เจริญสุข (2553 : 9-18) ที่พัฒนาตัวบ่งชี้ตามขั้นตอนดังกล่าวจนได้ตัวบ่งชี้ที่สอดคล้องกับงานวิจัย นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้ดำเนินการพัฒนาตัวบ่งชี้ตามขั้นตอนของ Johnstone, Burstein, Oakes & Guiton. (1992); Blank (1993); Nardo et al. (2005: อ้างถึงใน นางลักษณ์ วิรัชชัย, 2551 : 8-15) ที่ได้ดำเนินการพัฒนาตัวบ่งชี้ 6 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนการกำหนดวัตถุประสงค์ของการพัฒนาตัวบ่งชี้ การนิยามตัวบ่งชี้ การรวบรวมข้อมูล การสร้างตัวบ่งชี้ การตรวจสอบคุณภาพตัวบ่งชี้ และการนำเสนอรายงาน

2. ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สองของตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดสกลนคร พบว่า ทั้ง 4 องค์ประกอบ เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดสกลนคร ได้เนื่องจากเป็นองค์ประกอบที่มีความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง โดยความยืดหยุ่น (FLEX) มีน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.90 ความคิดสร้างสรรค์ (CREA) มีน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.96 จินตนาการ (IMAG) มีน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.97 และวิสัยทัศน์ (VISI) มีน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.90 ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างได้ให้ความสำคัญกับองค์ประกอบจินตนาการเป็นอันดับแรก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากจินตนาการส่งผลต่อภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารและคุณภาพการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับ กิตติกาญจน์ ปฏิพันธ์ (2555 : 215) ทำการวิจัยเรื่อง โมเดลสมการโครงสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษา พบว่าภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์เป็นพฤติกรรมของผู้บริหารที่แสดงออกโดยการให้บริการตอบสนองความต้องการของบุคลากรเป็นอันดับแรก ด้วยการมีสภาพแวดล้อมแบบเปิด มีความไว้วางใจซึ่งกันและกัน ให้ความเป็นอิสระและกล้าสนับสนุนความคิดใหม่ ๆ โดยมีตัวแปรสังเกต 3 ตัวแปร ได้แก่ มีจินตนาการ มีความยืดหยุ่น และมีวิสัยทัศน์ และมีปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์แล้วจำนวน 3 ปัจจัยคือ มีแรงจูงใจ ภายในมีความรู้เชิงลึก และมีสภาพแวดล้อมแบบเปิด สุขพัชรา ชัมเจริญ (2556 : 46-48) ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง โครงสร้างองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารในสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และได้สรุปองค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ประกอบไปด้วย 1) มีความยืดหยุ่น 2) มีความสามารถทางสติปัญญา 3) มีจินตนาการ 4) มีการแก้ปัญหา สอดคล้องกับ สมชาย รุ่งเรือง และธีระวัฒน์ จันทิก (2560 : 38) ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาผู้นำสู่การสร้างแรงผลักดันเชิงสร้างสรรค์ จากการศึกษาพบว่า รูปแบบการพัฒนา ผู้นำสู่การสร้างแรงผลักดันเชิงสร้างสรรค์ มีความสำคัญมากในการพัฒนาองค์กร ให้ความก้าวหน้าที่ยั่งยืนและอยู่รอดในโลกที่มีความก้าวหน้าและเปลี่ยนแปลงอย่างไม่หยุดยั้ง ทั้งนี้องค์ประกอบที่สำคัญของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ได้แก่ 1) จินตนาการ (Imagination) 2) ความยืดหยุ่น (Flexibility) 3) วิสัยทัศน์ (Vision) 4) การแก้ปัญหา (Problem Solving) เป็นต้น 1) ความยืดหยุ่น 2) ความคิดสร้างสรรค์ 3) จินตนาการ 4) วิสัยทัศน์ เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดสกลนคร ซึ่งสอดคล้องกับกรอบแนวคิดในการวิจัยและสมมติฐานการวิจัย ดังนั้น องค์ประกอบหลักภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ทั้ง 4 องค์ประกอบหลัก จึงประกอบด้วยตัวบ่งชี้รวมภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดสกลนคร ทั้ง 65 ตัวบ่งชี้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการวิเคราะห์เพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้รวม โดยใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์ แล้วทำการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน และการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสองเป็นสำคัญ ซึ่งพบว่า เป็นวิธีการที่สามารถ

พัฒนาตัวบ่งชี้รวมได้ดี ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการกำหนดตัวบ่งชี้หรือกำหนดนโยบาย สามารถนำวิธีการพัฒนาตัวบ่งชี้ตามวิธีการนี้ไปใช้ในการพัฒนาตัวบ่งชี้ในเรื่องอื่น ๆ ต่อไป

1.2 ผลการวิจัย พบว่า ตัวบ่งชี้ทั้ง 65 ของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมในจังหวัดสกลนคร เป็นตัวบ่งชี้ที่สำคัญสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์และมีความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง เป็นตัวบ่งชี้ที่สามารถแสดงถึงภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดสกลนครได้

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา โดยศึกษาตามขนาดของโรงเรียน เพื่อให้ได้สารสนเทศเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียนที่ชัดเจนมากขึ้น

2.2 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดอื่น เพื่อให้ได้ตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียนที่เหมาะสมกับบริบทนั้น ๆ

2.3 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการสร้างแบบวัดและประเมินภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา เพื่อให้มีเครื่องมือวัดภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ตลอดจนใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาตนเองและสถานศึกษาต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กลุ่มสารสนเทศ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1. (2561). *ระบบสารสนเทศเพื่อการศึกษา*.

สืบค้นเมื่อ 1 เมษายน 2561, จาก https://data.bopp-obec.info/emis/school_web.php?Area_CODE=4701

กลุ่มสารสนเทศ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2. (2561). *ระบบสารสนเทศเพื่อการศึกษา*.

สืบค้นเมื่อ 1 เมษายน 2561, จาก https://data.bopp-obec.info/emis/index_area.php?Area_CODE=4702

กลุ่มสารสนเทศ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3. (2561). *ระบบสารสนเทศเพื่อการศึกษา*.

สืบค้นเมื่อ 1 เมษายน 2561, จาก https://data.bopp-obec.info/emis/index_area.php?Area_CODE=4703

กัลวัฒน์ มัญชะสิงห์. (2554). *การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ (Correlation Analysis)*. สืบค้นเมื่อ 1 เมษายน 2561,

จาก <http://kalawat.esu.ac.th/joomla1522/index.php/component/content/article/44-resarch/83-correlation-analysis>.

กิตติกาญจน์ ปฏิพันธ์. (2555). *โมเดลสมการโครงสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษา*.

ดุชนิพนธ์ ปรัชญาดุชนิพนธ์ิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

โกศิษฐ์ เพลรินทร์. (2552). *การพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา*. ดุชนิพนธ์

ศึกษาศาสตร์ดุชนิพนธ์ิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ธีระ รุญเจริญ. (2553). *ความเป็นมืออาชีพในการจัดและบริหารการศึกษา: ยุคปฏิรูปการศึกษา (ฉบับปรับปรุง) เพื่อปฏิรูปรอบ 2 และการประเมินภายนอกรอบ 3 (พิมพ์ครั้งที่ 2)*. กรุงเทพฯ: ช่าวฟ้า.

นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2551). *การพัฒนาตัวบ่งชี้การประเมิน. การประชุมวิชาการ เปิดขอบฟ้าคุณธรรมจริยธรรม ครั้งที่ 1*.

29 สิงหาคม 2551. ณ โรงแรมแอมบาสเดอร์: 8-15.

ประยูร เจริญสุข. (2553). *การพัฒนาตัวบ่งชี้งานวิชาการสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*. ดุชนิพนธ์ ศึกษาศาสตร์ดุชนิพนธ์ิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

- เริงชัย ต้นสุชาติ. (2548). *เศรษฐมิติ= Econometrics*. เชียงใหม่: โรงพิมพ์ไทนคัลเลอร์.
- วิมล จันทร์แก้ว. (2555). รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3. *ดุชนิพนธ์ ศึกษาศาสตร์ดุชนิพนธ์* สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรังสิต.
- สมชาย รุ่งเรือง และ ชีระวัฒน์ จันทร์ทิ. (2560). รูปแบบการพัฒนาผู้นำสู่การสร้างสรรค์แรงผลักดันเชิงสร้างสรรค์. *Verdian E-Journal, Silpakom University*, 10(1), 29-46.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2550). *รายงานการวิจัยผลกระทบโลกาภิวัตน์ต่อการจัดการศึกษาไทยใน 5 ปี ข้างหน้า*. กรุงเทพฯ: บริษัทออฟเซทเพรส จำกัด.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2555). *จะปฏิรูปการศึกษาให้เกิดผลจริงได้อย่างไร. รายงานเรื่องภาวะการศึกษาไทย ปี 2552-2553 (พิมพ์ครั้งที่ 2)*. กรุงเทพฯ: สำนักงานวิจัยและพัฒนาการศึกษาระทรวงศึกษาธิการ.
- สุขพัชรา ชิมเจริญ. (2556). *โครงสร้างองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารในสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. *ดุชนิพนธ์ ปรัชญาดุชนิพนธ์* สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- อาภารัตน์ ราชพัฒน์. (2554). *การพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*. *ดุชนิพนธ์ ปรัชญาดุชนิพนธ์* สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

คุณลักษณะการรู้ด้านการเป็นพลเมืองดีของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25

The Secondary School Student Characteristics Towards Civic Literacy in the Secondary
Education Service Area Office 25

อัญชลี ธีระสา¹, อัจฉริยา พรหมท้าว² และ อาทิตย์ อาจทัญญู³
Anchalee Theerasa¹, Atchariya Ptomtow² และ Athit Athan³

Received : 23 เม.ย. 2562

Revised : 26 มิ.ย. 2562

Accepted : 1 ก.ค. 2562

บทคัดย่อ

วิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาองค์ประกอบคุณลักษณะความรู้ด้านการเป็นพลเมืองดี ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบวัดคุณลักษณะ จำนวน 36 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่น (Reliability) เท่ากับ .90 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ และการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน คุณลักษณะการรู้ด้านการเป็นพลเมืองดี ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis) ได้ 6 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านความรับผิดชอบ ต่อส่วนรวม ด้านการรับผิดชอบต่อตนเอง ด้านการเคารพกฎหมาย กติกาของสังคม ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง ด้านการเคารพสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น ด้านการประพฤติปฏิบัติตน 2) ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) พบว่า โมเดลการวิจัยสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (χ^2) เท่ากับ 643.997 df เท่ากับ 359 p เท่ากับ 0.050 TLI เท่ากับ 0.9 SRMR เท่ากับ 0.05 RMSEA เท่ากับ 0.045 และค่า χ^2/df เท่ากับ 1.793 และ ค่า R^2 เท่ากับ 0.7122 พิจารณาค่าน้ำหนักทั้ง 6 องค์ประกอบ 29 ตัวแปร พบว่า ค่าน้ำหนักองค์ประกอบทุกตัวมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยจัดเรียงตามค่าน้ำหนักองค์ประกอบจากมากไปน้อย ดังนี้ องค์ประกอบด้านการเคารพกฎหมาย กติกาของสังคม องค์ประกอบด้านการประพฤติปฏิบัติตน องค์ประกอบด้านการรับผิดชอบต่อตนเอง องค์ประกอบด้านความรับผิดชอบต่อส่วนรวม องค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วมกับการเมือง และองค์ประกอบด้านการเคารพสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น ตามลำดับ องค์ประกอบด้านการเคารพกฎหมาย กติกาของสังคม มีน้ำหนักมากที่สุด ขณะที่องค์ประกอบด้านการเคารพสิทธิเสรีภาพของผู้อื่นมีต่อคุณลักษณะการรู้ด้านการเป็นพลเมืองดีน้อยที่สุด

คำสำคัญ : คุณลักษณะ, การรู้ด้านการเป็นพลเมืองดี, นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น

¹ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิจัยและประเมินผลการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อีเมล: aonglee1631@gmail.com

² อาจารย์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

³ อาจารย์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

¹ Graduate Student Master of Education Research and Evaluation Branch Rajabhat Maha Sarakham University,
Email: aonglee1631@gmail.com

² Lecturer in Faculty of Education, Rajabhat Maha Sarakham University

³ Lecturer in Faculty of Education, Rajabhat Maha Sarakham University

Abstract

This research aimed to study the civic literacy characteristics of secondary school students at Secondary Educational Service Area Office 25 in the first semester of academic year 2018. Research tool used in the study was a set of rating scale civic literacy measures with 36 items and reliability of .90. The statistics employed for data analysis were exploratory factor analysis (EFA) and confirmatory factor analysis (CFA) of civic literacy characteristics. Results of the study were as follows: 1) Results of exploratory factor analysis revealed that civic literacy characteristics comprised six components: collective responsibility, self-responsibility, respect the law and society's regulation, political participation, respect the rights and freedom of others, and self-conduct. 2) Results of confirmatory factor analysis showed that civic literacy characteristics model was congruent with the empirical data ($\chi^2 = 643.997$, $df = 359$, $p = .050$, $TLI = 0.90$, $SRMR = 0.05$, $RMSEA = 0.045$, $\chi^2/df = 1.793$ and $R^2 = 0.7122$). When considering the factor loadings of the six components with 29 variables, it was found that factor loading of every component was statistically significant at .01 level. The component with the highest factor loading was respect the law and society's regulation followed by self-conduct, self-responsibility, collective responsibility, political participation, and respect the rights and freedom of others, respectively.

Keywords : Characteristics, Civic literacy, Secondary school students

บทนำ

การศึกษาเป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาประเทศ เพราะการศึกษาขัดเกลาให้เยาวชนเป็นทั้งผู้มีความรู้ ความสามารถ และมีปัญญา รู้จักแก้ไขปัญหา รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และรวมถึงการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข การให้การศึกษาในศตวรรษที่ 21 มีความยืดหยุ่น สร้างสรรค์ ท้าทาย และซับซ้อน และเป็นการศึกษาที่จะทำให้โลกเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วซึ่งเต็มไปด้วยสิ่งท้าทายและปัญหา นอกจากนี้ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมแล้ว ผู้เรียนจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 (21st Century Skills) เพื่อการดำรงชีวิตอยู่ในศตวรรษที่ 21 มีองค์ประกอบดังนี้ 1) ความรู้เกี่ยวกับโลก (Global Awareness) 2) ความรู้เกี่ยวกับการเงิน เศรษฐศาสตร์ ธุรกิจ และการเป็นผู้ประกอบการ (Financial, Economics, Business and Entrepreneurial Literacy) 3) ความรู้ด้านการเป็นพลเมืองที่ดี (Civic Literacy) 4) ความรู้ด้านสุขภาพ (Health Literacy) 5) ความรู้ด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental Literacy) ที่ทุกคนจำเป็นต้องศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิต อย่างไรก็ตาม การเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็ว ทำให้ประชาชนในชาติ ขาดจิตสำนึกในหน้าที่ของตนเอง เกิดการเห็นแก่ตัว การเอารัดเอาเปรียบกัน การล่วงละเมิดสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น การไม่เคารพและให้เกียรติผู้อื่น การพูดจาไม่มีสัมมาคารวะ เป็นต้น จึงต้องมีการพัฒนาและเรียนในเรื่องรอบตัวเราไปพร้อมกับการเจริญไปในอนาคต และสิ่งที่ทุกคนควรจะสำนึกอยู่เสมอ คือ การเป็นพลเมืองที่ดีของประเทศชาติ เพราะเป็นพื้นฐานสำคัญของการพัฒนาชาติให้เจริญรุ่งเรืองต่อไป (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545 : 3)

การสร้างนักเรียนให้เป็นพลโลกหรือพลเมืองโลก (Global Citizen) เป็นวิสัยทัศน์ที่ปรากฏใน “หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อมุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนซึ่งเป็นกำลังของชาติ ให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทย และเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษาต่อ การประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่า ทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ” (หลักสูตรแกนกลาง

พุทธศักราช 2551) กระบวนการเรียนรู้ต้องปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รู้จักรักษาและส่งเสริมสิทธิ หน้าที่ เสรีภาพ เคารพกฎหมาย ความเสมอภาค และศักดิ์ศรี ความเป็นมนุษย์ มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย รู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมและของประเทศชาติ รวมทั้งส่งเสริมศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมของชาติ การกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และความรู้อันเป็นสากล ตลอดจนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเองมีความริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545 : 3)

ดังกรณีของ น.ส.ปณิตา ยศปัญญา ที่ออกมาเปิดโปงการทุจริตโครงการคนไร้ที่พึ่ง ได้รับการบรรจุเข้ารับราชการ ที่สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (ป.ป.ท.) แล้ว โดยจะทำงานที่ ป.ป.ท. เขต 4 จ.ขอนแก่น รับผิดชอบพื้นที่ 12 จังหวัดภาคอีสานตอนบน ร้องเรียน ผอ.ศูนย์ฯ พร้อมพวก 6 คนนั้น ซึ่งเหตุการณ์เกิดขึ้นในสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25 จากกรณีที่เกิดขึ้นนี้ทำให้ทุกคนต้องตระหนักถึงหน้าที่ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์ ความสุจริต เป็นที่ตั้งในชีวิต ซึ่งการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาหน้าที่พลเมือง ที่ผ่านมายังไม่ได้ผลดี เนื่องจากปัญหาการจัดการเรียนการสอน ความเป็นพลเมืองสำหรับประเทศไทยนั้น “วิชาหน้าที่พลเมือง” ได้ถูกลดทอนความสำคัญให้เหลือเพียงเป็นสาระหนึ่งในสาระ การเรียนรู้สังคมศึกษาเท่านั้น นอกจากนี้เนื้อหาตามที่หลักสูตรกำหนดก็เป็นวิชาการมาก อีกทั้งหลักสูตรและวิธีการจัดการเรียน การสอนเน้นความรู้ภาคทฤษฎี และวิธีการบรรยาย ทั้ง ๆ ที่ความเป็นพลเมือง คือ การเคารพตนเอง เคารพผู้อื่น เคารพกติกา และมีความรับผิดชอบต่อสังคม และการได้มาซึ่งคุณลักษณะดังกล่าว ควรจัดการเรียน การสอนแบบคิดวิเคราะห์ ฝึกฝน ผ่านกิจกรรมเชิงกระบวนการเรียนรู้ของกลุ่มร่วมกัน นอกจากนี้ในปัจจุบันความรู้ความเข้าใจเรื่องประชาธิปไตย ในโรงเรียน ซึ่งสัมพันธ์กับการสร้างความเป็นพลเมืองโดยตรงนั้น เท่าที่ปรากฏในสถานศึกษาเป็นแต่เพียงการเลือกตั้งสภานักเรียน ทั้ง ๆ ที่ ประชาธิปไตยเป็นเรื่องของวิถีชีวิต การอยู่ร่วมกันในสังคม (คณะอนุกรรมการนโยบาย ปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง ด้านพัฒนาการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองดี, 2553 : 2) จึงทำให้เกิดปัญหาหลายอย่าง เช่น การทะเลาะวิวาท การประท้วง การจับกลุ่มชุมนุมกัน การทำผิดศีลธรรมอันดีงาม เป็นต้น การเป็นพลเมืองที่ดี จึงเป็นการประพฤติปฏิบัติตามกฎระเบียบของสังคม มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเอง รู้จักบทบาทหน้าที่ของตนเอง ปฏิบัติตนให้เหมาะสม ไม่ล่วงละเมิดสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น และเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาความเจริญก้าวหน้า ความมั่นคงให้กับประเทศชาติ ปฏิบัติตนตามบรรทัดฐานและขนบธรรมเนียม ประเพณี จารีต เป็นสมาชิกของสังคมที่มีอิสรภาพ ควบคุมกับความรับผิดชอบต่อสังคม และมีสิทธิเสรีภาพควบคุมหน้าที่ โดยมีความสามารถ ในการยอมรับความแตกต่าง และเคารพกติกาในการอยู่ร่วมกัน พร้อมทั้งมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาของสังคม ถือเป็นแนวปฏิบัติ ในการดำเนินชีวิตเพื่อพัฒนาสังคมให้ยั่งยืน จากการเจริญเติบโตของประเทศ

จากที่กล่าวมาแล้วข้างต้น การรู้ด้านการเป็นพลเมืองดีจะทำให้มนุษย์อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ทำให้ผู้วิจัยสนใจ วิเคราะห์องค์ประกอบคุณลักษณะความรู้ด้านการเป็นพลเมืองดี ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 เนื่องจากการรู้ด้านการเป็นพลเมืองดีมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพื่อประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิต การอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข รวมทั้งการประพฤติปฏิบัติตามกฎระเบียบของสังคม มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเอง รู้จักบทบาทหน้าที่ของตนเอง ปฏิบัติตนให้เหมาะสม และเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาความเจริญก้าวหน้า มั่นคงให้กับประเทศชาติ เจริญเติบโตเป็นพลเมืองที่ดีของประเทศต่อไป การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 ซึ่งอยู่ในช่วงวัยรุ่น ซึ่งเป็นวัยที่ต้องปลูกฝังค่านิยม การลอกเลียนแบบ การแต่งกาย การพูดจา ส่งเสริมการคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ใหม่ ๆ เคารพผู้อื่น เคารพความแตกต่าง เคารพกติกา มีส่วนร่วมและรับผิดชอบต่อสังคมและพึ่งพาตนเอง เพื่อเติบโตเป็นประชากรที่ดีของสังคม จากสภาพข้างต้น ผู้วิจัยสนใจศึกษาคุณลักษณะความรู้ด้านการเป็นพลเมืองดี มีองค์ประกอบ แต่ละองค์ประกอบประกอบด้วยตัวแปรใด ทั้งนี้ เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณลักษณะความรู้ด้านการเป็นพลเมืองดี ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ช่วยปลูกฝังนักเรียน

ค่านิยมที่ต้งามให้กับนักเรียน ให้เป็นพลเมืองที่ดี ไม่มัวเมา ลุ่มหลง เห็นแก่ตัว เบียดเบียนผู้อื่น เพื่อนักเรียนจะได้เติบโตไปเป็นประชากรที่มีคุณภาพต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบเชิงสำรวจความรู้ด้านการเป็นพลเมืองดีของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25
2. เพื่อศึกษาคุณลักษณะเชิงยืนยันความรู้ด้านการเป็นพลเมืองดีของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 จำนวน 32,901 คน จากโรงเรียนทั้งหมด 84 โรงเรียน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 ได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Random Sampling) จำนวน 760 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบวัดคุณลักษณะการรู้สิ่งแวดล้อมของนักเรียนมัธยมศึกษา ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 1 ชุด ประกอบด้วยคำถาม 36 ข้อ ลักษณะเป็นข้อคำถามปลายเปิดแบบประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ได้ค่า IOC เท่ากับ 0.60 ค่าอำนาจจำแนกของคำถามรายข้อ เท่ากับ 0.50 และค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.80

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ โดยมีขั้นตอนดังนี้

3.1 จัดเตรียมแบบสอบถามคุณลักษณะการรู้ด้านการเป็นพลเมืองดี ที่เป็นเครื่องมือในการวิจัยให้เพียงพอกับจำนวนกลุ่มตัวอย่าง ขอหนังสือจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล จากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 และผู้อำนวยการโรงเรียนที่นักเรียนเป็นกลุ่มตัวอย่าง

3.2 ส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์โดยผ่านทางสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 ไปยังกลุ่มโรงเรียนที่นักเรียนเป็นกลุ่มตัวอย่าง

3.3 ดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตัวผู้วิจัยเอง ระหว่างเดือนสิงหาคม ถึง กันยายน 2561 ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้เกณฑ์ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิเคราะห์องค์ประกอบของ นงลักษณ์ วิรัชชัย (2543 : 33-59) ได้แก่ อัตราส่วนระหว่างหน่วยตัวอย่างและจำนวนพารามิเตอร์หรือตัวแปรควรจะเป็น จำนวน 10 ต่อ 1 กับกลุ่มตัวอย่างดังนี้

3.3.1 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis) ดำเนินการเก็บข้อมูลตั้งแต่วันที่ 16-30 สิงหาคม พ.ศ. 2561 จำนวน 360 คน

3.3.2 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) ดำเนินการเก็บข้อมูลตั้งแต่วันที่ 16-30 กันยายน พ.ศ. 2561 จำนวน 400 คน

3.4 นำแบบสอบถามที่เก็บรวบรวมข้อมูลแล้ว มาตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบ แล้วตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่ได้กำหนดไว้ทุกฉบับ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน

พบว่าตัวแปรที่มีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.61-4.10 โดยตัวแปรที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้าพเจ้ามีความรับผิดชอบต่อน้ำที่ของตนเอง และมีความรับผิดชอบต่อชุมชน (X_3) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.10 รองลงมา คือ ข้าพเจ้ามีความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ (X_1) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.05 และข้าพเจ้าเคยมีโอกาสร่วม ร่วมทำกิจกรรมอาสาสมัครในโครงการต่าง ๆ เมื่อมีโอกาสร่วม (X_{17}) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.01 ตามลำดับ ส่วนตัวแปรที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ข้าพเจ้าสนับสนุนและส่งเสริมบุคคลที่ประกอบอาชีพที่สุจริต (X_{30}) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.61 ส่วนการกระจายข้อมูล พบว่ามีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ตั้งแต่ 0.671-0.983 โดยในแต่ละตัวแปรมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานใกล้เคียงกัน ตัวแปรที่มีการกระจายข้อมูลสูงสุด คือ ข้าพเจ้ามีส่วนร่วมในการเดินทางเลือกตั้งและประชาธิปไตย ต่าง ๆ ทั้งของหน่วยงานราชการและภายในโรงเรียน เช่น การเลือกตั้งประธานนักเรียน (X_{24}) เท่ากับ .983 รองลงมา คือ ข้าพเจ้ามีความเชื่อมั่นในการปฏิบัติงานของรัฐบาลทุกสมัย (X_{24}) เท่ากับ .916 และข้าพเจ้ามีความประหยัดในการใช้จ่าย และจัดทำรายรับ-รายจ่าย เป็นประจำทุกวัน (X_7) เท่ากับ .907 ตามลำดับ ส่วนตัวแปรที่มีการกระจายข้อมูลน้อยที่สุด คือ ข้าพเจ้าให้เกียรติเพื่อนร่วมชาติ เพื่อนต่างชาติทุกคนที่เข้ามาในประเทศไทย (X_{34}) เท่ากับ .671

สำหรับการแจกแจงข้อมูล พบว่าจากการพิจารณาลักษณะการแจกแจงข้อมูลในแต่ละตัวแปร จากความเบ้ (Skewness) มีค่าตั้งแต่ -1.019 ถึง -.076 และความโด่ง (Kurtosis) มีค่าตั้งแต่ -.866 ถึง 1.995 ซึ่งค่าความเบ้น้อยกว่า 2.00 และค่าความโด่งมีค่าน้อยกว่า 7.00 แสดงว่าตัวแปรมีลักษณะการแจกแจงเข้าใกล้โค้งปกติ

4.2 ผลการตรวจสอบความเหมาะสมของข้อมูล

พบว่าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรแต่ละคู่ มีค่าตั้งแต่ -.179 ถึง .398 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 260 คู่ และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จำนวน 49 นั่นคือเมตริกซ์สหสัมพันธ์ไม่เป็นเมตริกซ์เอกลักษณ์ แสดงว่าข้อมูลชุดนี้มีความเหมาะสมจะนำไปวิเคราะห์องค์ประกอบ

4.3 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis)

4.3.1 การตรวจสอบความเหมาะสมของเมตริกซ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร

การทดสอบด้วย Bartlett's Test of Sphericity เป็นการทดสอบสมมติฐานว่าเมตริกซ์สหสัมพันธ์นี้เป็นเมตริกซ์เอกลักษณ์ (Identity matrix) หรือไม่ พบว่าค่า Chi-Square = 2498.525 และมีค่านัยสำคัญทางสถิติ (Sig.) = .000 ซึ่งน้อยกว่า .05 นั่นคือ เมตริกซ์สหสัมพันธ์ ที่ได้ไม่เป็นเมตริกซ์เอกลักษณ์ แสดงว่าตัวแปรทั้ง 36 ตัวแปร มีความเหมาะสมสำหรับนำมาวิเคราะห์องค์ประกอบได้

4.3.2 การสกัดองค์ประกอบ (Factor extraction) และการหมุนแกน (Rotation)

ผู้วิจัยได้สกัดองค์ประกอบ (Factor extraction) โดยใช้วิธีองค์ประกอบหลัก (Principle Component Analysis) และหมุนแกนองค์ประกอบแบบออร์ทोगอนอล (Orthogonal Rotation) ด้วยวิธีแวนริแมกซ์ (Varimax) ได้ 6 องค์ประกอบ พิจารณาตามเกณฑ์ที่กำหนดว่าองค์ประกอบต้องมีค่าไอเกน (Eigen value) มากกว่าหรือเท่ากับ 1.0 มีตัวแปรที่อธิบายองค์ประกอบตั้งแต่ 3 ตัวแปรขึ้นไป และตัวแปรในแต่ละองค์ประกอบจะต้องมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor loading) ตั้งแต่ 0.30 ขึ้นไป เมื่อพิจารณาตามเกณฑ์ดังกล่าวพบว่า องค์ประกอบคุณลักษณะการรู้ด้านการเป็นพลเมืองดีของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น มีทั้งหมด 6 องค์ประกอบ มี 36 ตัวแปร

ค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรรายข้อ มีค่าตั้งแต่ 0.355 ถึง 0.763 และมีทั้งหมด 6 องค์ประกอบ จำนวน 29 ตัวแปรย่อย (พฤติกรรมบ่งชี้) โดยสามารถอธิบายความหมายขององค์ประกอบทั้ง 6 องค์ประกอบ ได้ดังนี้

- ด้านความรับผิดชอบต่อส่วนรวม (Collective responsibility) หมายถึง การตระหนักถึงสถานภาพและบทบาทของตนเองต่อส่วนรวม การยอมรับฟังผู้อื่น การให้เกียรติผู้อื่น
- ด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง (Self-responsibility) หมายถึง การรู้หน้าที่ การรับผิดชอบต่อตนเอง และพึ่งตนเองได้ ไม่ยอมตกอยู่ภายใต้อิทธิพลหรืออำนาจของผู้ใด ใช้สิทธิเสรีภาพโดยมีความรับผิดชอบ
- ด้านการเคารพกฎหมาย กติกาของสังคม (Respect the law of society) หมายถึงการเคารพกติกา เคารพกฎหมาย ไม่ใช้กำลังแก้ปัญหาและยอมรับผลของการละเมิดกติกา
- ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง (Political participation) หมายถึง การตระหนักว่าตนเป็นส่วนหนึ่งของสังคม รับผิดชอบต่อการกระทำของตน และมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาโดยไม่ก่อปัญหา และลงมือทำด้วยตนเอง
- ด้านการเคารพสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น (Respect the freedom of others) หมายถึง การไม่ใช้สิทธิเสรีภาพของตน ไปละเมิดสิทธิเสรีภาพผู้อื่น ยอมรับความแตกต่าง และเคารพผู้อื่นที่แตกต่างจากตน เห็นคุณค่าของผู้อื่น
- ด้านการประพฤติปฏิบัติตน (Conduct) หมายถึง การประพฤติปฏิบัติตนให้อยู่ในสังคมอย่างมีความสุข รู้ทันข่าวสารบ้านเมือง และร่วมสืบสานวัฒนธรรมอันดีงาม

4.4 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis)

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลคุณลักษณะการรู้ด้านการเป็นพลเมืองดี พบว่าโมเดลการวัดคุณลักษณะการรู้ด้านการเป็นพลเมืองดี มีความตรงเชิงโครงสร้าง พิจารณาได้จาก ค่าสถิติที่ใช้ตรวจสอบความตรงของโมเดล ได้แก่ $\chi^2 = 643.997$, $df = 359$, $p = 0.050$, $TLI = 0.900$, $SRMR = 0.050$, $RMSEA = 0.045$ และค่า $\chi^2 / df = 1.793$

เมื่อพิจารณาค่าน้ำหนักองค์ประกอบของ 6 องค์ประกอบ 29 ตัวแปร พบว่าค่าน้ำหนักองค์ประกอบทุกตัว มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งมีค่าตั้งแต่ 0.483 ถึง 1.011 โดยจัดเรียงลำดับตามค่าน้ำหนักองค์ประกอบจากมากไปน้อย ดังนี้ องค์ประกอบด้านการเคารพกฎหมาย กติกาของสังคม องค์ประกอบด้านการประพฤติปฏิบัติตน องค์ประกอบด้านการรับผิดชอบต่อตนเอง องค์ประกอบด้านความรับผิดชอบต่อส่วนรวม องค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วมกับการเมือง และองค์ประกอบด้านการเคารพสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 1.011, 1.002, 0.959, 0.928, 0.913 และ 0.483 ตามลำดับ องค์ประกอบด้านการเคารพกฎหมาย กติกาของสังคม มีน้ำหนักความสำคัญสุด ขณะที่องค์ประกอบด้านการเคารพสิทธิเสรีภาพของผู้อื่นมีน้ำหนักความสำคัญต่อคุณลักษณะการรู้ด้านการเป็นพลเมืองดีน้อยที่สุด

สรุปผล

1. ผลการศึกษาองค์ประกอบเชิงสำรวจคุณลักษณะการรู้ด้านการเป็นพลเมืองดี ด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis) ได้จำนวน 6 องค์ประกอบ ได้แก่

1.1 องค์ประกอบที่ 1 ด้านความรับผิดชอบต่อส่วนรวม (Collective responsibility) มี 7 ตัวแปร น้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง .355 - .646 มีค่าผลรวมความแปรปรวน 5.667 คิดเป็นร้อยละ 16.193 ของความแปรปรวนทั้งหมด มีค่าความแปรปรวนสะสมร้อยละ 16.193

1.2 องค์ประกอบที่ 2 ด้านการรับผิดชอบต่อตนเอง (Self-responsibility) มี 6 ตัวแปร น้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง .409 - .654 มีค่าผลรวมความแปรปรวน 2.558 คิดเป็นร้อยละ 7.309 ของความแปรปรวนทั้งหมด มีค่าความแปรปรวนสะสมร้อยละ 23.502

1.3 องค์ประกอบที่ 3 ด้านการเคารพกฎหมาย กติกาของสังคม (Respect the law of society) มี 6 ตัวแปร น้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง .373 - .660 มีค่าผลรวมความแปรปรวน 1.869 คิดเป็นร้อยละ 5.339 ของความแปรปรวนทั้งหมด มีค่าความแปรปรวนสะสมร้อยละ 28.841

1.4 องค์ประกอบที่ 4 ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง (Political participation) มี 3 ตัวแปร น้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง .684 - .763 มีค่าผลรวมความแปรปรวน 1.632 คิดเป็นร้อยละ 4.664 ของความแปรปรวนทั้งหมด มีค่าความแปรปรวนสะสมร้อยละ 33.504

1.5 องค์ประกอบที่ 5 ด้านการเคารพสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น (Respect the freedom of others) มีตัวแปร 4 ตัวแปร น้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง .446 - .697 มีค่าผลรวมความแปรปรวน 1.339 คิดเป็นร้อยละ 3.825 ของความแปรปรวนทั้งหมด มีค่าความแปรปรวนสะสมร้อยละ 37.329

1.6 องค์ประกอบที่ 6 ด้านการประพฤติปฏิบัติตน (Conduct) มี 3 ตัวแปร น้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง .684 - .763 มีค่าผลรวมความแปรปรวน 1.259 คิดเป็นร้อยละ 3.598 ของความแปรปรวนทั้งหมด มีค่าความแปรปรวนสะสมร้อยละ 40.928

2. ผลการศึกษาองค์ประกอบเชิงยืนยันคุณลักษณะการรู้ด้านการเป็นพลเมืองดี ด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) พบว่าตัวแปรจำนวน 29 ตัวแปร ตัวแปรแต่ละตัวมีค่าเป็นบวก และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.1 ทุกตัวแปรประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ จัดเรียงลำดับตามค่าน้ำหนักองค์ประกอบจากมากไปน้อย ดังนี้ องค์ประกอบด้านการเคารพกฎหมาย กติกาของสังคม องค์ประกอบด้านการประพฤติปฏิบัติตน องค์ประกอบด้านการรับผิดชอบต่อตนเอง องค์ประกอบด้านความรับผิดชอบต่อส่วนรวม องค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วมกับการเมืองและองค์ประกอบด้านการเคารพสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 1.011, 1.002, 0.959, 0.928, 0.913 และ 0.483 ตามลำดับ นั่นคือ องค์ประกอบด้านการเคารพกฎหมาย กติกาของสังคม มีน้ำหนักความสำคัญสูงสุด ขณะที่องค์ประกอบด้านการเคารพสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น มีน้ำหนักความสำคัญต่อคุณลักษณะการรู้เท่าทันสื่อที่น้อยที่สุด แต่ละองค์ประกอบมีน้ำหนักโมเดลคุณลักษณะการรู้ด้านการเป็นพลเมืองดี มีดัชนีวัดระดับความสอดคล้อง ระหว่างโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ได้ χ^2 เท่ากับ 643.997 ค่า p เท่ากับ 0.050 ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ค่าดัชนีวัดความเหมาะสมโมอิงเกนซ์ (TLI) เท่ากับ 0.900 รากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของเศษเหลือในรูปของคะแนนมาตรฐาน (SRMR) เท่ากับ 0.050 และค่ารากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของความคลาดเคลื่อนโดยประมาณ (RMSEA) เท่ากับ 0.045

อภิปรายผล

1. ผลการศึกษาคุณลักษณะการรู้ด้านการเป็นพลเมืองดี ด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis) พบว่าตัวแปรในองค์ประกอบเดียวกันมีความสัมพันธ์กัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งได้องค์ประกอบคุณลักษณะการรู้ด้านการเป็นพลเมืองดีจำนวน 6 องค์ประกอบ 38 ตัวแปรที่สังเกตได้มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ 0.355 ถึง 0.763 ประกอบด้วย ด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง จำนวน 7 ตัวแปร ด้านการรับผิดชอบต่อตนเอง จำนวน 6 ตัวแปร ด้านการเคารพกฎหมาย กติกาของสังคม จำนวน 6 ตัวแปร ด้านการมีส่วนร่วมกับการเมือง จำนวน 3 ตัวแปร ด้านการเคารพสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น จำนวน 4 ตัวแปร และด้านการประพฤติปฏิบัติตน จำนวน 3 ตัวแปร

2. ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) คุณลักษณะการรู้ด้านการเป็นพลเมืองดีของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 พบว่าประกอบไปด้วย 6 องค์ประกอบ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าองค์ประกอบทั้ง 6 นี้ขึ้นอยู่กับบริบทของสังคมไทย ตามแนวคิดของการรู้ด้านการเป็นพลเมืองดี เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทของสังคมไทยเพื่อพัฒนาการรู้ด้านการเป็นพลเมืองดีในประเทศไทย ในความหมายของการรู้ด้านการเป็นพลเมืองดี หมายถึง การรู้ถึงความสามารถของบุคคลในการประพฤติปฏิบัติตน ด้วยความตระหนักในสิทธิเสรีภาพ มีความจงรักภักดี

ต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ รู้หน้าที่ มีความรับผิดชอบ ความถูกต้อง มีความเคารพผู้อื่น เคารพกฎหมาย ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกัน ในไทยและสังคมโลกอย่างสันติสุข ซึ่งทั้ง 6 องค์ประกอบมีดังนี้

2.1 ด้านความรับผิดชอบต่อส่วนรวม (Collective responsibility) หมายถึง การตระหนักถึงสถานภาพ และบทบาทของตนเองต่อส่วนรวม การยอมรับฟังผู้อื่น การให้เกียรติผู้อื่น

2.2 ด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง (Self-responsibility) หมายถึง การรู้หน้าที่ การรับผิดชอบต่อตนเอง และพึ่งตนเองได้ ไม่ยอมตกอยู่ภายใต้อิทธิพลหรืออำนาจของผู้อื่น ใช้สิทธิเสรีภาพโดยมีความรับผิดชอบ

2.3 ด้านการเคารพกฎหมาย กติกาของสังคม (Respect the law of society) หมายถึง การเคารพกติกา เคารพกฎหมาย ไม่ใช้กำลังแก้ปัญหาและยอมรับผลของการละเมิดกติกา

2.4 ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง (Political participation) หมายถึง การตระหนักว่าตนเป็นสมาชิกหนึ่ง ของสังคม รับผิดชอบต่อภาระกิจของตน และมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาโดยไม่ก่อปัญหา และลงมือทำด้วยตนเอง

2.5 ด้านการเคารพสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น (Respect the freedom of others) หมายถึง การไม่ใช้สิทธิเสรีภาพ ของตน ไปละเมิดสิทธิเสรีภาพผู้อื่น ยอมรับความแตกต่างและเคารพผู้อื่นที่แตกต่างจากตน เห็นคุณค่าของผู้อื่น

2.6 ด้านการประพฤติปฏิบัติตน (Conduct) หมายถึง การประพฤติปฏิบัติตนให้อยู่ในสังคมอย่างมีความสุข รู้ทันข่าวสารบ้านเมืองและร่วมสืบสานวัฒนธรรมอันดีงาม ซึ่งองค์ประกอบทั้งหมดที่ศึกษามาได้สอดคล้องกับงานวิจัยของ วสันต์ พรพุทธพงศ์ และคณะ (2558 : 1331) ได้ศึกษาเรื่องการรับรู้หน้าที่พลเมืองดีของเยาวชนในพื้นที่กรุงเทพมหานคร พบว่า ตัวแปรอิสระเพียง 2 ตัวแปร ได้แก่ ระดับการรับรู้ หน้าที่พลเมืองดีของเยาวชนด้านเศรษฐกิจ และด้านการเมืองการปกครอง ที่สามารถพยากรณ์การรับรู้หน้าที่พลเมืองดีของเยาวชนด้านคุณลักษณะพื้นฐานของพลเมืองดี ระดับการรับรู้หน้าที่พลเมืองดี ของเยาวชนในเขตพื้นที่กรุงเทพ ฯ โดยรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน ถวิลวดี บุรีกุล และคณะ (2555 : 23-31) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความเป็นพลเมืองในประเทศไทย (Citizenship in Thailand) ผลการศึกษา พบว่าคุณสมบัติของการเป็นพลเมืองดีประชาชน ให้ความสำคัญสูงสุด 5 อันดับแรก คือ การทำงานแบบสุจริต การมีความภูมิใจในการเป็นคนไทย การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง การเต็มใจ ที่จะเสียภาษีและการปฏิบัติตามกฎหมาย และทรงสิริ วิชิรานนท์ (2556 : 101) ได้ทำการวิจัยเรื่อง คุณลักษณะพลเมืองดี ของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ผลการศึกษาพบว่า ตัวแปรที่ศึกษามีทั้งหมด 5 ตัวแปร ได้แก่ ด้านคุณลักษณะพื้นฐาน ด้านความรู้และทักษะ ด้านการเมืองการปกครองในระบบประชาธิปไตย ด้านสังคมและวัฒนธรรม และด้านเศรษฐกิจ นักศึกษามีคุณลักษณะการเป็นพลเมืองดีโดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับดีมาก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

ผลการวิจัยครั้งนี้ได้วิเคราะห์องค์ประกอบคุณลักษณะการรู้ด้านการเป็นพลเมืองดี ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25 สามารถนำคุณลักษณะการรู้ด้านการเป็นพลเมืองดีของนักเรียนมัธยมศึกษา ตอนต้น ที่ได้เป็นแนวทางในการกำหนด คุณสมบัติเพื่อพิจารณานักเรียนที่รู้ด้านการเป็นพลเมืองดี

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาความคิดเห็นจากกลุ่มตัวอย่างที่นอกเหนือจากการวิจัยครั้งนี้ เช่น กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหาร สถานศึกษา หน่วยงานที่เกี่ยวกับการปกครอง และผู้ปกครอง เพื่อจะได้ข้อมูลจากทุกภาคส่วนมาวิเคราะห์คุณลักษณะการรู้ ด้านการเป็นพลเมืองดี

2.2 ควรมีการศึกษาคุณลักษณะการรู้ด้านการเป็นพลเมืองดีอย่างต่อเนื่อง เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงทางสังคม

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 พร้อมกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้อง และพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545*. กรุงเทพฯ: กระทรวงฯ.
- คณะกรรมการนโยบายปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองด้านพัฒนาการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองดี. (2553). *ยุทธศาสตร์พัฒนาการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมือง พ.ศ. 2553-2561*. กรุงเทพฯ.
- ถวิลวดี บุรีกุล และคณะ. (2555). *ความเป็นพลเมืองในประเทศไทย*. การประชุมวิชาการ ครั้งที่ 13. 22 - 24 มีนาคม 2555. ศูนย์ประชุมสหประชาชาติ. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.
- ทรงสิริ วิจิราพันธ์. (2556). *คุณลักษณะพลเมืองดีของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2543). *วิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน : การวิจัยปฏิบัติการของครู จัดพิมพ์เนื่องในโอกาส เกษียณอายุราชการ*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วสันต์ พรพุทธิพงษ์ และคณะ. (2558). การรับรู้หน้าที่พลเมืองดีของเยาวชนในพื้นที่กรุงเทพมหานคร. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยศิลปากร*, 8(1), 1331-1339.

กลยุทธ์การฝึกอบรมที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงานระดับปฏิบัติการ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร จังหวัดร้อยเอ็ด

Training Strategies Affecting Performance Efficiency among Operation Officers in Bank
for Agriculture and Agricultural Cooperatives, Roi Et Province

ศุจเดือน ปัญไวยวัฒน์¹ และ ภัทริยา พรหมราษฎร์²
Dujdaen Panyawat¹ and Pattariya Prommarat²

Received : 28 เม.ย. 2562

Revised : 19 ส.ค. 2562

Accepted : 27 ส.ค. 2562

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษากลยุทธ์การฝึกอบรม และประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงานระดับปฏิบัติการธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร จังหวัดร้อยเอ็ด 2) ศึกษาเปรียบเทียบประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงานระดับปฏิบัติการ จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล และ 3) ศึกษาผลกระทบของกลยุทธ์การฝึกอบรมต่อประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงานระดับปฏิบัติการ การวิจัยนี้ใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล จากประชากรทั้งหมด 360 คน คือ พนักงานธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร จังหวัดร้อยเอ็ด สถิติที่ใช้การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบแบบทีที่เป็นอิสระต่อกัน การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ผลการวิจัยพบว่า กลยุทธ์การฝึกอบรมและประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงานระดับปฏิบัติการธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรจังหวัดร้อยเอ็ดอยู่ในระดับมากที่สุด การเปรียบเทียบประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงานจำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล พบว่าพนักงานที่มีเพศ ระดับการศึกษา และตำแหน่งต่างกัน มีประสิทธิภาพในการทำงานไม่แตกต่างกัน พนักงานที่มีอายุและมีประสบการณ์ทำงานต่างกัน มีประสิทธิภาพในการทำงานแตกต่างกัน กลยุทธ์การฝึกอบรมทั้ง 3 ด้านส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการทำงาน คือ ด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ด้านการเรียนรู้ตามความต้องการ และด้านการเป็นหุ้นส่วนกับสถาบันการศึกษา

คำสำคัญ : กลยุทธ์การฝึกอบรม, ประสิทธิภาพการทำงาน, พนักงานระดับปฏิบัติการ

Abstract

This research aims to 1) study training strategies and performance efficiency of operation officers of Bank for Agriculture and Agricultural Cooperatives Roi Et Province, 2) compare the performance efficiency of operation officers classified by personal data and 3) study the effects of training strategies on the performance efficiency of the operation officers. The data were collected by using questionnaires from 360 samples.

¹ นักศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจและการบัญชี มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด อีเมล: Pyowwat@gmail.com.

² อาจารย์ประจำหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจและการบัญชี มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

¹ Graduate Student Master of Business Administration Program, Faculty of Business Administration and Accountancy, Roi Et Rajabhat University, Email: Pyowwat@gmail.com

² Lecturer in Master of Business Administration Program Faculty of Business Administration and Accountancy, Roi Et Rajabhat University

The data were analyzed by descriptive statistics, independent t-test, one way ANOVA, correlation coefficients and multiple regression analyses. The result found that the training strategies of Bank for Agriculture and Agricultural Cooperatives, Roi Et Province was high level. The performance efficiency of operation officers was high level. The comparison of performance efficiency of operation officers classified by personal data found that the term of gender, educational level and position were not different in performance efficiency. In contrast, age and experience were different in performance efficiency. Training strategies and performance efficiency had positive relation at high level. Three aspects of training strategies; knowledge sharing, learning by operation officers' needs and the partnership of educational institutions, affected the performance efficiency. The most affecting to performance efficiency was knowledge sharing.

Keywords : Training strategy, Performance efficiency, Operation officers

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจส่งผลให้องค์กรหรือหน่วยงานต้องมีการเตรียมความพร้อมที่จะรับมือกับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคตอยู่เสมอ การดำเนินงานเพื่อให้องค์กรสามารถบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้นั้น ผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานทุกคนต่างพยายามคิดค้นหาวิธีการ รวมทั้งใช้สรรพกำลังเพื่อขับเคลื่อนให้องค์กรหรือหน่วยงานของตนก้าวไปสู่ความก้าวหน้าและความสำเร็จ โดยปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญที่ช่วยให้องค์กรมีความได้เปรียบทางการแข่งขัน คือการพัฒนาบุคลากรให้มีความพร้อมมีความรู้ความสามารถอยู่เสมอ บุคลากรถือเป็นหัวใจสำคัญในการนำพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จ และเป้าหมายที่องค์กรตั้งไว้ การบริหารทรัพยากรบุคคลเป็นการที่องค์กรจะกระทำภารกิจหลักให้บรรลุวัตถุประสงค์และมีประสิทธิภาพนั้น หน่วยงานจำเป็นต้องมีบุคลากรที่มีคุณภาพในปริมาณที่เหมาะสมกับงาน ในการพิจารณาผลการทำงานว่า มีประสิทธิภาพหรือไม่นั้น สามารถพิจารณาได้จาก ด้านพนักงานมีส่วนร่วมอย่างแข็งขัน ด้านทัศนคติที่เป็นบวก ด้านมีการแก้ปัญหาร่วมกัน ด้านมีการตั้งเป้าหมายร่วมกัน (จิตติมา อัครธิตพิงศ์, 2556 : 72) ซึ่งการพัฒนาบุคลากรถือเป็นการลงทุนที่คุ้มค่ากับการพัฒนาความมั่นคงขององค์กร เพราะในอนาคตนอกจากจะมีการแข่งขันทางด้านสินค้าราคา บริการหลังการขายต่าง ๆ ยังจะต้องแข่งขันกันในเรื่องของคุณภาพและคุณค่าของบุคลากรในองค์กรที่จะสามารถปฏิบัติงานให้กับองค์กรธุรกิจนั้น ๆ ให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ การมีรากฐานทางการศึกษาที่ดี แม้จะเป็นการพัฒนาตนเองในลำดับแรก หากแต่สถานศึกษาที่ไม่สามารถจะผลิตบุคลากรที่สามารถปฏิบัติงานได้ทันทีที่จบการศึกษา แต่การที่บุคลากรจะมีความรู้ความสามารถและมีความพร้อมในการปฏิบัติงานนั้น จะต้องอาศัยการฝึกอบรมจากบุคคลที่มีความรู้และมีประสบการณ์ตรง มีทักษะและทัศนคติที่ดี การฝึกอบรมนั้นคือกระบวนการเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานเฉพาะด้านของบุคคล โดยมุ่งเพิ่มพูนความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skill) และทัศนคติ (Attitude) อันจะนำไปสู่การยกมาตรฐานการทำงานให้สูงขึ้น ทำให้บุคคลมีความเจริญก้าวหน้าในหน้าที่การงานและทำให้องค์กรบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ (สมคิด บางโม, 2551 : 13)

จากเหตุผลที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจและเห็นความสำคัญในการศึกษาเกี่ยวกับกลยุทธ์การฝึกอบรมที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานระดับปฏิบัติการธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร จังหวัดร้อยเอ็ด โดยกลยุทธ์การฝึกอบรม คือ วิธีการและกิจกรรมการฝึกอบรม (Training) ในการพัฒนาบุคลากรในองค์กรสมัยใหม่ที่มีรูปแบบความน่าสนใจ ตรงกับความต้องการของบุคลากรและองค์กรที่ต้องการพัฒนาศักยภาพของพนักงานเพิ่มเติม ทำให้พนักงานในองค์กรเกิดการเรียนรู้จนสามารถเปลี่ยนพฤติกรรมในส่วนของความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skill) และทัศนคติ (Attitude) ที่จะส่งผลให้การทำงานมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำรูปแบบการฝึกอบรมสมัยใหม่

มาประยุกต์ใช้ 4 รูปแบบ ประกอบด้วย 1) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ หมายถึง การที่กลุ่มคนที่มีความสนใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่งร่วมกัน มารวมตัวกันและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ด้วยความสมัครใจ เพื่อร่วมสร้างความเข้าใจหรือพัฒนาแนวปฏิบัติในเรื่องนั้น ๆ 2) การเรียนรู้ อย่างไม่เป็นทางการ หมายถึง เป็นการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจากการศึกษาตามอัธยาศัย เป็นการจัดสภาพแวดล้อม และปัจจัยเกื้อหนุน ทั้งสื่อ แหล่งความรู้ บุคคล สถานการณ์ต่าง ๆ เพื่อให้บุคคลได้เรียนรู้ในรูปแบบที่หลากหลาย เรียนตามความสนใจ ความพร้อม โอกาส 3) การเรียนรู้ตามความต้องการ หมายถึง การศึกษาที่เกิดขึ้นตามความต้องการของผู้ศึกษา ที่ต้องศึกษา วิถีชีวิตที่เป็น การเรียนรู้จากประสบการณ์ จากการทำงาน จากบุคคล จากครอบครัว จากชุมชน จากแหล่งความรู้ต่าง ๆ เพื่อเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ ความบันเทิงและการพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยมีลักษณะที่สำคัญ คือ ไม่มีหลักสูตร ไม่มีเวลาเรียนที่แน่นอน 4) การเป็น หุ่นส่วนกับสถาบันการศึกษา หมายถึง การศึกษาโดยการสร้างความร่วมมือระหว่างองค์กรกับสถาบันการศึกษา เพื่อเป็นการสร้าง องค์กรความรู้ใหม่ให้บุคลากรในองค์กร สามารถเพิ่มความรู้ ความสามารถ ทักษะและทัศนคติในการปฏิบัติงานทันสมัยเพิ่มขึ้น เพื่อให้บุคลากรและพนักงาน มีทักษะตรงกับงานที่ปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย และสร้างความเข้าใจต่อการมีส่วนร่วม ในการขับเคลื่อนภารกิจหลักและกิจกรรมต่าง ๆ มีขั้นตอน วิธีการ รวมถึงการใช้ทรัพยากรขององค์กรอย่างคุ้มค่า เพื่อให้ เกิดประโยชน์สูงสุด มีคุณภาพงานได้มาตรฐานตามที่กำหนด ซึ่งในงานวิจัยนี้กำหนดการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน 4 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านคุณภาพงาน หมายถึง ผลของการทำงานโดยการใช้ทรัพยากรในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ คำนึงถึง มีความถูกต้อง ความประณีตและเรียบร้อยของงาน ไม่มีความผิดพลาดเกิดขึ้น 2) ด้านวิธีการ หมายถึง การทำงานจะต้องอยู่ใน กระบวนการการทำงานที่ถูกต้อง ตามวิธีการและขั้นตอนที่องค์กรกำหนดไว้ 3) ด้านเวลา หมายถึง ความสามารถในการทำงาน ที่ได้รับมอบหมาย ให้สำเร็จคล่อง ตามทันต่อการใช้ประโยชน์ตามระยะเวลาหรือมาตรฐานที่องค์กรกำหนดไว้ 4) ด้านต้นทุนของงาน หมายถึง ผลการใช้ทรัพยากรในการปฏิบัติงานในบทบาทหน้าที่ โดยคำนึงถึงการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างเหมาะสม รู้จักระมัดระวัง ไม่ให้เกิดความเสียหายหรือฟุ่มเฟือยและต้องได้รับประโยชน์สูงสุด (สมใจ ลักษณะ, 2549 : 274-277)

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษากลยุทธ์การฝึกอบรมพนักงานระดับปฏิบัติการ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร จังหวัดร้อยเอ็ด
2. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงานระดับปฏิบัติการธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร จังหวัดร้อยเอ็ด
3. เพื่อเปรียบเทียบประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานระดับปฏิบัติการ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคลของพนักงาน ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง ประสบการณ์ในการทำงาน
4. เพื่อศึกษาผลกระทบของกลยุทธ์การฝึกอบรมต่อประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงานระดับปฏิบัติการ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร จังหวัดร้อยเอ็ด

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยกลยุทธ์การฝึกอบรมที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน ของพนักงานธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร จังหวัดร้อยเอ็ด เป็นการศึกษาเชิงปริมาณโดยมีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากร คือ พนักงานระดับปฏิบัติการทุกตำแหน่ง ซึ่งเป็นพนักงานในสังกัดสำนักงานธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรจังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 426 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

คำนวณขนาดตัวอย่างด้วยวิธีของ Taro Yamane ที่ระดับความคลาดเคลื่อน .05 ได้ขนาดตัวอย่าง 207 คน แต่ผู้วิจัยต้องการให้การเก็บข้อมูลให้ครอบคลุมจำนวนพนักงานทั้งหมดจึงดำเนินการเก็บรวบรวมโดยแจกแบบสอบถาม 400 ชุด สุ่มตัวอย่างโดยแบ่งตามสัดส่วนประชากร ได้แบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์สำหรับวิเคราะห์ข้อมูล 360 ชุด

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม (Questionnaires) ซึ่งได้สร้างตามความมุ่งหมาย และกรอบแนวคิดที่คำนวณขึ้น โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 วิจัยส่วนบุคคลของพนักงานระดับปฏิบัติการธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร จังหวัดร้อยเอ็ด ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) โดยครอบคลุมข้อมูลเกี่ยวกับ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง ประสบการณ์ในการทำงาน

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับกลยุทธ์การฝึกอบรมพนักงานระดับปฏิบัติการธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 17 ข้อ ประกอบด้วย ด้านการแลกเปลี่ยนความรู้ จำนวน 6 ข้อ ด้านการเรียนรู้อย่างไม่เป็นทางการ จำนวน 4 ข้อ ด้านการเรียนรู้ตามความต้องการ จำนวน 4 ข้อ และด้านการเป็นหุ้นส่วนกับสถาบันการศึกษา จำนวน 3 ข้อ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale)

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานระดับปฏิบัติการธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 17 ข้อ ประกอบด้วย ด้านคุณภาพงาน จำนวน 5 ข้อ ด้านวิธีการ จำนวน 5 ข้อ ด้านเวลา จำนวน 3 ข้อ ด้านต้นทุนของงาน จำนวน 4 ข้อ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale)

การตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม ดำเนินการหาความตรง (Content Validity) ของแบบสอบถาม โดยนำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน แล้วคำนวณหาค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม หรือค่าสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC: Index Of Item Objective Congruence) ซึ่งแบบสอบถามของการวิจัยครั้งนี้มีดัชนีความสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.67-1.00 จากนั้นทดสอบความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยการนำแบบสอบถามที่ผ่านการประเมินความเชื่อมั่นจากผู้เชี่ยวชาญ ไปทดลองใช้ (Tryout) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วนำแบบสอบถามที่ได้มาหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ซึ่งข้อคำถามเกี่ยวกับกลยุทธ์การจัดการฝึกอบรมของพนักงานระดับปฏิบัติการธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 17 ข้อ มีค่าสัมประสิทธิ์ อัลฟา .956 ข้อคำถามเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงานระดับปฏิบัติการธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 17 ข้อ มีค่าสัมประสิทธิ์ อัลฟา .949 ซึ่งต้องมีค่ามากกว่า 0.7 เป็นไปตามเกณฑ์ แสดงว่าเครื่องมือมีความเชื่อมั่น สามารถนำไปใช้เก็บข้อมูลได้ (Hair et al., 2010)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนและวิธีการ ดังนี้

3.1 ดำเนินการจัดทำแบบสอบถามมีจำนวนเท่ากับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

3.2 ขอหนังสือราชการจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด โดยแนบพร้อมทั้งแบบสอบถามส่งไปยังกลุ่มตัวอย่าง คือ สำนักงานธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร จังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อขอความอนุเคราะห์และความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

3.3 ดำเนินการจัดส่งแบบสอบถามถึงสำนักงานธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร จังหวัดร้อยเอ็ด โดยเริ่มส่งแบบสอบถามตั้งแต่วันที่ 15 ธันวาคม 2561 จำนวน 400 ชุด เมื่อครบกำหนดวันที่ 31 ธันวาคม 2561 มีแบบสอบถามที่สมบูรณ์จำนวน 360 ชุด คิดเป็นร้อยละ 90 ของจำนวนแบบสอบถามทั้งหมด

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยทำการตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลที่รวบรวมได้จากแบบสอบถามแล้วนำมาทำการวิเคราะห์ โดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมวิเคราะห์สถิติทางสังคมศาสตร์ วิเคราะห์หาค่าสถิติต่าง ๆ ตามลำดับขั้นตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นข้อมูลประเภทนามบัญญัติ (Nominal Scale) ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาร้อยละ (Percentage)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับกลยุทธ์การฝึกอบรมของพนักงานระดับปฏิบัติการ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร จังหวัดร้อยเอ็ด เป็นแบบมาตราส่วนระดับประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยกำหนดเกณฑ์ในการแปลความหมายของค่าเฉลี่ย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2553 : 120-121)

ค่าเฉลี่ย	4.51-5.00	หมายถึง	มีกลยุทธ์การฝึกอบรมอยู่ในระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	3.51-4.50	หมายถึง	มีกลยุทธ์การฝึกอบรมอยู่ในระดับมาก
ค่าเฉลี่ย	2.51-3.50	หมายถึง	มีกลยุทธ์การฝึกอบรมอยู่ในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	1.51-2.50	หมายถึง	มีกลยุทธ์การฝึกอบรมอยู่ในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย	1.00-1.50	หมายถึง	มีกลยุทธ์การฝึกอบรมอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานระดับปฏิบัติการ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร จังหวัดร้อยเอ็ด เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยกำหนดเกณฑ์ในการแปลความหมายของค่าเฉลี่ย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2553 : 120-121)

ค่าเฉลี่ย	4.51-5.00	หมายถึง	ความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการทำงานมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	3.51-4.50	หมายถึง	ความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการทำงานมาก
ค่าเฉลี่ย	2.51-3.50	หมายถึง	ความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการทำงานปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	1.51-2.50	หมายถึง	ความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการทำงานน้อย
ค่าเฉลี่ย	1.00-1.50	หมายถึง	ความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการทำงานน้อยที่สุด

ตอนที่ 4 การเปรียบเทียบประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามเพศ วิเคราะห์โดยใช้การทดสอบแบบที่ เป็นอิสระต่อกัน (Independent t-test) การเปรียบเทียบจำแนกตามอายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งงาน และประสบการณ์ในการทำงาน วิเคราะห์โดยใช้การทดสอบค่าเอฟ (F-Test) ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One way ANOVA)

ตอนที่ 5 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์และผลกระทบของกลยุทธ์การฝึกอบรมที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร จังหวัดร้อยเอ็ด การวิเคราะห์สหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน (Pearson Correlation Coefficient) และการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณ (Multiple Regression) เกณฑ์การแปลผลค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สันดังนี้ (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2553 : 316)

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r)	แปลความหมาย
0.91 -1.00	มีความสัมพันธ์ระดับสูงมาก
0.71 -0.90	มีความสัมพันธ์ระดับสูง
0.31 -0.70	มีความสัมพันธ์ระดับปานกลาง
0.01 -0.30	มีความสัมพันธ์ระดับต่ำ
0.00	ไม่มีความสัมพันธ์กัน

สรุปผล

การวิจัยกลยุทธ์การฝึกอบรมที่มีผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร จังหวัดร้อยเอ็ด เก็บรวบรวมข้อมูลจากพนักงานธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ในจังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 360 คน สามารถสรุปผลตามวัตถุประสงค์การวิจัยได้ดังต่อไปนี้

1. ความคิดเห็นต่อกลยุทธ์การฝึกอบรมและประสิทธิภาพในการทำงาน ของพนักงานธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร จังหวัดร้อยเอ็ด ดังตาราง 1 และตาราง 2

ตาราง 1 กลยุทธ์การฝึกอบรมของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวม

กลยุทธ์การฝึกอบรมของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร จังหวัดร้อยเอ็ด	\bar{x}	S.D.	ระดับกลยุทธ์
1. ด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้	4.78	0.19	มากที่สุด
2. ด้านการเรียนรู้อย่างไม่เป็นทางการ	4.68	0.23	มากที่สุด
3. ด้านการเรียนรู้ตามความต้องการ	4.59	0.25	มากที่สุด
4. ด้านการเป็นหุ้นส่วนกับสถาบันการศึกษา	4.49	0.34	มาก
โดยรวม	4.66	0.12	มากที่สุด

จากตาราง 1 พบว่า กลยุทธ์การฝึกอบรมของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร โดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}=4.66$, S.D. =0.12) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่สูงที่สุด คือ ด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ($\bar{x} = 4.78$, S.D. =0.19) รองลงมา คือ ด้านการเรียนรู้อย่างไม่เป็นทางการ ($\bar{x} = 4.68$, S.D. =0.23) และด้านการเรียนรู้ตามความต้องการ ($\bar{x} = 4.59$, S.D. =0.25) ตามลำดับ

ตาราง 2 ประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงานธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมร้อยเอ็ด วิเคราะห์ข้อมูล โดยการหาค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ประสิทธิภาพในการทำงาน	\bar{x}	S.D.	ระดับประสิทธิภาพ
1. ด้านคุณภาพงาน	4.77	0.22	มากที่สุด
2. ด้านวิธีการ	4.72	0.20	มากที่สุด
3. ด้านเวลา	4.80	0.21	มากที่สุด
4. ด้านต้นทุนของงาน	4.77	0.23	มากที่สุด
โดยรวม	4.76	0.15	มากที่สุด

จากตาราง 2 พบว่า ประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงาน ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}=4.76$, S.D. =0.15) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ คือ ด้านเวลา ($\bar{x} = 4.80$, S.D. =0.21) รองลงมา คือ ด้านคุณภาพงาน ($\bar{x} = 4.77$, S.D. =0.22) และด้านต้นทุนของงาน ($\bar{x} = 4.77$, S.D. =0.23) ตามลำดับ

2. การเปรียบเทียบประสิทธิภาพการทำงานของพนักงาน ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร จังหวัดร้อยเอ็ดจำแนกตามเพศ และระดับการศึกษา พบว่าประสิทธิภาพในการทำงานไม่แตกต่างกันทั้งโดยรวมและรายด้าน การเปรียบเทียบประสิทธิภาพการทำงานของพนักงาน ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามอายุพบว่าโดยรวมแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านคุณภาพงาน แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน และจำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน พบว่าโดยรวมแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านวิธีการไม่แตกต่างกัน ส่วนด้านอื่น ๆ แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .01

3. ผลกระทบของกลยุทธ์การฝึกอบรมที่มีผลต่อประสิทธิภาพประสิทธิผลการทำงานของพนักงานระดับปฏิบัติการ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร จังหวัดร้อยเอ็ด ดังตาราง 3 และตาราง 4

ตาราง 3 ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาความเหมาะสมของสมการถดถอยเชิงพหุคูณ ของตัวแปรด้านผลกระทบของกลยุทธ์ การฝึกอบรม กับประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงานระดับปฏิบัติการธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ การเกษตร จังหวัดร้อยเอ็ด

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
3	.863 ^c	.745	.743	.23054

กลยุทธ์การฝึกอบรม ด้านแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ด้านการเรียนรู้ตามความต้องการ และด้านการเป็นหุ้นส่วนกับสถาบัน การไปสร้างสมการพยากรณ์ประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานระดับปฏิบัติการธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวม ได้ค่าสัมประสิทธิ์ของการพยากรณ์ปรับปรุง (Adj R2) เท่ากับ 0.743 โดยได้สมการพยากรณ์ ดังนี้ สมการในรูปคะแนนดิบ

$$Y = 1.988 + 0.325x_1 + 0.167x_2 + 0.081x_3$$

หรือประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานระดับปฏิบัติการธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร จังหวัดร้อยเอ็ด = 1.988 + 0.325 (ด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้) + 0.167 (ด้านการเรียนรู้ตามความต้องการ) + 0.081 (ด้านการเป็นหุ้นส่วนกับสถานศึกษา)

สมการในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$Y/ = 0.492x_1 + 0.313x_2 + 0.144x_3$$

หรือประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานระดับปฏิบัติการธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร จังหวัดร้อยเอ็ด = 0.492 (ด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้) + 0.313 (ด้านการเรียนรู้ตามความต้องการ) + 0.144 (ด้านการ เป็นหุ้นส่วนกับสถานศึกษา)

จากสมการพยากรณ์ของตัวแปรกลยุทธ์การฝึกอบรม พบว่า ด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ มีผลกระทบต่อประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานระดับปฏิบัติการธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร จังหวัดร้อยเอ็ดมากที่สุด $Beta = 0.492$ รองลงมา คือ ด้านการเรียนรู้ตามความต้องการ $Beta = 0.313$ และด้านด้านการเป็นหุ้นส่วนกับสถานศึกษา $Beta = 0.144$

ตาราง 4 ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวแปรด้านกลยุทธ์การฝึกอบรม ที่มีผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานระดับปฏิบัติการธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร จังหวัดร้อยเอ็ด

Model	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	Collinearity Statistics			
	B	Std. Error	Beta	t	Sig.	Tolerance	VIF
(Constant)	1.988	.083		24.074	.000		
ด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (x_1)	.325	.029	.492	11.067	.000	.356	2.810
ด้านการเรียนรู้ตามความต้องการ (x_2)	.167	.030	.313	5.543	.000	.224	4.455
ด้านการเป็นหุ้นส่วนกับสถาบันการศึกษา (x_3)	.081	.022	.144	3.664	.000	.462	2.165

จากตาราง 4 ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบการเกิดปัญหา Multicollinearity โดยใช้ค่า VIF (Variance Inflation Factors) พบว่า ค่า VIF อยู่ระหว่าง 1.97–2.80 แสดงว่าตัวแปรอิสระไม่เกิดปัญหาเนื่องจากค่า VIF น้อยกว่า 10 (Foxall & Yani-de-Soriano, 2005) และพบว่า กลยุทธ์การฝึกอบรม ด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ด้านการเรียนรู้ตามความต้องการและด้านการเป็นหุ้นส่วนกับสถาบันการศึกษา ส่งผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานระดับปฏิบัติการธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร จังหวัดร้อยเอ็ดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยกลยุทธ์การฝึกอบรมที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงาน ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร จังหวัดร้อยเอ็ด สามารถอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์การวิจัยได้ดังนี้

1. กลยุทธ์การฝึกอบรมของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน เนื่องจากยุทธศาสตร์การดำเนินงานของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ปีบัญชี 2558–2562 มุ่งเน้นการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ โดยน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการกำกับดูแลกิจการที่ดี (Corporate Governance) ที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม (Social Responsibility) มาเป็นแนวทางในการขับเคลื่อนภารกิจองค์กร ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรอย่างบูรณาการ ภายใต้วิสัยทัศน์และพันธกิจเพื่อพัฒนาภาคการเกษตรและภาคชนบทให้เป็นสังคมอุดมปัญญา เป็นแหล่งแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยประสานงานอย่างใกล้ชิดกับเครือข่ายและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย อีกทั้งการปรับตัวขององค์กรกับการเข้าสู่

ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) ซึ่งการฝึกอบรมเป็นการพัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพของทรัพยากรบุคคล เป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เป็นการลงทุนที่คุ้มค่ากับการพัฒนาความมั่นคงขององค์กรในอนาคต ซึ่งในการช่วงชิงความได้เปรียบทางธุรกิจไม่ได้แข่งขันกันที่คุณภาพของสินค้า ราคา การบริการหลังการขาย วิธีการจัดจำหน่าย และการส่งเสริมการขายแต่เพียงเท่านั้น ยังจะต้องแข่งขันกันในเรื่องของคุณภาพและคุณค่าของคนในองค์กร ที่จะสามารถสร้างองค์กรธุรกิจให้เจริญเติบโตอย่างมั่นคง การฝึกอบรมที่ดีจะสามารถเพิ่มประสิทธิภาพของพนักงาน เป็นการเพิ่มผลผลิตให้กับองค์กร ช่วยทำให้เกิดเจตคติที่ดีกับองค์กร การฝึกอบรมทำให้มีการขาดงานน้อยลงและลดอัตราการลาออก ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของ Cook (2008) ที่กล่าวว่า การฝึกอบรมบุคลากรในองค์กรสามารถช่วยวางแผนอัตราค่าจ้างพนักงานในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ การโยกย้ายเลื่อนตำแหน่งแต่งตั้ง ทำให้พนักงานมีความกระตือรือร้นในการพัฒนาตนเอง

การฝึกอบรมจะทำให้องค์กรได้ประโยชน์อย่างเต็มที่จากความสามารถของพนักงาน สอดคล้องกับยังยุทธ เกษสาคร (2544 : 8-10) ได้กล่าวว่า การฝึกอบรมมีความสำคัญต่อองค์กร เป็นการป้องกันปัญหาความไม่รู้วิธีการปฏิบัติงาน (Prevention) เป็นกรรมวิธีที่ช่วยป้องกันปัญหาต่าง ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นจากความไม่รู้ เพราะตามปกติแล้วผู้สำเร็จการศึกษาใหม่ มักจะมีความรู้ทางด้านทฤษฎีตามหลักสูตรที่ตนเองจบการศึกษามาเท่านั้น แต่ยังไม่มีความรู้ ประสบการณ์ ความเข้าใจที่จะนำสิ่งที่ตนเรียนรู้ขึ้นมาประยุกต์ใช้กับชีวิตการทำงานจริง ๆ รวมทั้งด้านการปรับตัวปรับความรู้สึกให้เข้ากับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปจากที่ตนคุ้นเคย ดังนั้น เมื่อแต่ละองค์กรได้คัดเลือกบุคลากรบรรจุเข้าเป็นพนักงานประจำแล้ว จึงมักจัดให้มีการปฐมนิเทศ (Orientation) ขึ้นเพื่อแนะนำชี้แจงให้บุคลากรใหม่ได้รู้ถึงประวัติความเป็นมาขององค์กรระเบียบปฏิบัติ กฎข้อบังคับต่าง ๆ ขององค์กร การปฏิบัติตนในโอกาสต่าง ๆ และการปรับตัวให้เข้ากับบุคคลและสิ่งแวดล้อม ช่วยให้บุคคลเหล่านั้นเกิดความมั่นใจในการปฏิบัติงานในองค์กรมากยิ่งขึ้นและเนื่องจากเข้าใจและทราบล่วงหน้าก่อนแล้วในเรื่องต่าง ๆ จึงอาจป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้น เช่น การปรับตัวเมื่อต้องอยู่ร่วมกับบุคคลต่าง ๆ ที่ร่วมงานกันตามสายการบังคับบัญชาหรือมีเจตคติที่ดีต่อการเริ่มชีวิตการทำงานในองค์กร เช่นเดียวกับสหชาติ ไชยรา (2544 : 2-25) กล่าวถึงความจำเป็นที่ต้องมีการฝึกอบรมเพราะองค์กรมุ่งหวังผลผลิตที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิภาพ ผู้ที่จะทำให้ผลผลิตไปสู่จุดหมายปลายทางที่องค์กรกำหนดไว้ คือ บุคลากรในองค์กรลำพังผู้จัดการหรือผู้บริหารยังไม่เพียงพอ จำเป็นต้องอาศัยบุคคลอื่น ๆ ที่ร่วมแรงร่วมใจกันทำงานให้ประสบผลสำเร็จ ฉะนั้นจำเป็นต้องมีหน่วยงานสอนให้เขาได้เรียนรู้งานนั้น ๆ ทั้งนี้ เพื่อความเข้าใจงานอันจะนำไปสู่ความรวดเร็วในการทำงานและเป็นการป้องกันความผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้นจากการทำงานนั้น ๆ ได้ ขณะที่บุคคลในองค์กรจำเป็นต้องได้รับการพัฒนา เพราะโดยธรรมชาติของมนุษย์ เมื่อทำงานไปนาน ๆ ความเฉื่อยชา ความเบื่อหน่ายจะเกิดขึ้น ฉะนั้น องค์กรจำเป็นต้องจัดกิจกรรม เพื่อกระตุ้นจิตใจให้เขาได้เรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ เพื่อไม่ให้เขาเกิดความรู้สึกว่าเขาอายุมากแล้วปล่อยให้เด็กรุ่นหลังทำงาน จะต้องให้คนในองค์กรเกิดจิตสำนึกว่าทุกคนไม่มีใครแก่เกินเรียน ความคิดเห็นข้างต้นสอดคล้องกับบุญณภัส สกฤตพัฒน์ (2555 : 3) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องศึกษาประสิทธิภาพการฝึกอบรมของเคเอฟซี ผลการวิจัยพบว่า ทรัพยากรมนุษย์นั้นว่าเป็นทรัพยากรที่ล้ำค่าที่สุดขององค์กร เพราะว่าทรัพยากรมนุษย์คือบุคลากรที่มีความรู้ มีความสามารถในการส่งเสริมสร้างสรรค์และพัฒนาเทคโนโลยีวิชาการ ตลอดจนคิดค้นนวัตกรรมใหม่ ๆ ให้แก่องค์กร จนสามารถดำเนินการให้บรรลุตามเป้าหมายและเจริญก้าวหน้าได้ ปัญหาสำคัญของการฝึกอบรมในองค์กรส่วนใหญ่ มักพบว่า เน้นการฝึกอบรมกันอย่างเดียว โดยไม่ได้ให้ความสำคัญหรือมุ่งเน้นด้านการปรับปรุงการฝึกอบรมให้ดีขึ้น ให้ได้ผลสูงสุดตามวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม ผู้บริหารในองค์กรมักคิดว่า การฝึกอบรมสามารถจัดปัญหาต่าง ๆ ภายใต้งานให้หมดไป และความเจริญก้าวหน้าจะเข้ามาแทนที่แต่ความเป็นจริงการฝึกอบรมนั้น ก็เหมือนกับกิจกรรมอื่น ๆ คือถ้าจัดให้มีขึ้นได้เป็นอย่างดีมีคุณภาพ มีการปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้นอยู่เสมอ ก็จะก่อให้เกิดประโยชน์อย่างสูงสุดและต่อเนื่อง สอดคล้องกับวารุณี อัครโภคิน (2554 : 146) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ผลวิจัยพบว่า การทำงานที่เกิดจากแรงจูงใจภายใน ย่อมมีผลต่อลักษณะงานที่ปฏิบัติ ผู้ที่มีแรงจูงใจเกิดขึ้นแล้ว จะไม่เจือจางหายไป แต่จะกลับเป็นพลังจากภายในตัวตนที่ยั่งยืน ส่งเสริมความต้องการทางด้านจิตใจ คือความรู้สึกมีความสามารถในตนเอง การมีความสัมพันธ์ การกำหนดด้วยตนเอง

มีความเป็นตัวของตัวเอง มีอิสระในการตัดสินใจด้วยตัวเอง การมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันระหว่างเพื่อนร่วมงาน การที่มีการพัฒนาเพิ่มพูนความรู้สำหรับตน เพื่อที่จะได้มีโอกาสก้าวหน้าในตำแหน่งงานที่เพิ่มขึ้น ปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้เมื่อมีอยู่ในบุคลากรที่ปฏิบัติงานในองค์กร ก็ย่อมจะนำความสำเร็จและพัฒนาให้องค์กรก้าวหน้าไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

2. ประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงาน ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน เนื่องจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร กำหนดวัฒนธรรมองค์กรที่มุ่งเน้นให้บุคลากรของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรประพฤติปฏิบัติตนเป็นคนเก่ง คนดี และมีความสุขในการทำงาน สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพด้วยสำนึกรับผิดชอบต่อการบริการลูกค้าให้ได้รับบริการที่ถูกต้อง รวดเร็วและเสมอภาค สร้างความพึงพอใจให้แก่ลูกค้าและผู้ให้บริการ รวมทั้งมุ่งมั่นสนับสนุนให้เกษตรกร ลูกค้า มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นอย่างมั่นคง สอดคล้องกับสมใจ ลักษณะ (2549 : 274-277) ซึ่งกล่าวว่า การพัฒนาประสิทธิภาพในการทำงานมีเป้าหมายความสำเร็จอยู่ที่การเพิ่มประสิทธิภาพขององค์กร ซึ่งองค์กรจะมีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับ ประสิทธิภาพในการทำงานของคนและองค์กรจะต้องดำเนินไปพร้อมกัน ประกอบด้วย ความรู้ ความสามารถ และคุณสมบัติส่วนบุคคล ซึ่งจะต้องมีความกระตือรือร้นและการพัฒนาตนเอง และสอดคล้องกับสัมพันธ์ สีมุ่ย (2553 : 97-100) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษาประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมของบุคลากรรองการบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอโนนไทย จังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า การทำงานเป็นทีมของบุคลากรรองการบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอโนนไทย จังหวัดนครราชสีมา มีปัจจัยด้านต่าง ๆ ที่คาดว่าจะสาเหตุที่จะทำให้ประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมของบุคลากรลดลง โดยเฉพาะปัจจัยด้านการกำหนดภารกิจ และเป้าหมายของทีมงาน ด้านการมอบหมายงานตามบทบาทหน้าที่ ด้านการสื่อสารกันอย่างเปิดเผย ด้านการกระจายความเป็นผู้นำและด้านการตัดสินใจร่วมกัน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นของบุคลากรส่วนใหญ่ พบว่า ด้านการตัดสินใจร่วมกัน มีประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมอยู่ในระดับมากเป็นอันดับแรก ด้านการกระจายความเป็นผู้นำ มีประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมอยู่ในระดับมากเป็นอันดับที่สอง ด้านการสื่อสารกันอย่างเปิดเผย มีประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมอยู่ในระดับมากเป็นอันดับที่สาม ด้านการมอบหมายงานตามบทบาทหน้าที่ มีประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมอยู่ในระดับมากเป็นอันดับที่สี่ และด้านการกำหนดภารกิจและเป้าหมายของทีมงาน มีประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมอยู่ในระดับปานกลางเป็นอันดับสุดท้าย เมื่อพิจารณาประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมทั้ง 5 ด้าน สรุปได้ว่า มีระดับประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมโดยรวมอยู่ในระดับมาก จากผลการวิจัยในครั้งนี้ สามารถใช้ข้อมูลที่ได้จากการศึกษานำมาวางแผนปรับปรุงและพัฒนาประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมในองค์กรให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

3. การเปรียบเทียบประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงานธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคลพบว่า พนักงานที่มีเพศ และระดับการศึกษา ต่างกัน มีประสิทธิภาพในการทำงานไม่แตกต่างกัน เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างเป็นกลุ่มพนักงานระดับปฏิบัติการ ซึ่งมีภาระงานที่ชัดเจนและมีเกณฑ์การวัดผลงานที่ใกล้เคียงกัน จึงทำให้มีประสิทธิภาพในการทำงานไม่แตกต่างกัน ขณะที่พนักงานที่มีอายุ และประสบการณ์ทำงานต่างกัน ทำให้มีประสิทธิภาพในการทำงานแตกต่างกัน โดยพบว่าพนักงานที่มีอายุน้อย มีค่าเฉลี่ยของประสิทธิภาพสูงกว่าพนักงานที่มีอายุมาก เนื่องจากบุคคลในช่วงอายุต่าง ๆ มีแรงผลักดันในการทำงานที่แตกต่างกัน คนในวัยหนุ่มสาวที่อายุน้อย จะมีแรงผลักดันในการทำงานที่สูงเพื่อสร้างความเจริญก้าวหน้าในหน้าที่การงาน เมื่อสูงวัยขึ้นข้อจำกัดด้านสุขภาพร่างกาย จะส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานที่เปลี่ยนไป เช่นเดียวกับกับประสบการณ์ในการทำงาน ซึ่งมีการสั่งสมเรียนรู้ไปตามอายุ และมีความอึดตัวเมื่อวัยสูงขึ้น อาจขาดความกระตือรือร้นในการทำงานที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงาน สอดคล้องกับจรนพรพรรณ อมรรุจิโรจน์ (2551 : 78-80) ศึกษาการวัดประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานไอที สถาบันการเงินแห่งหนึ่งโดยวิธี Data Envelopment Analysis (DEA) พบว่า ค่าคะแนนประสิทธิภาพการทำงานมีความสัมพันธ์กับอายุของพนักงาน นั่นคือ พนักงานที่มีอายุน้อยจะมีค่าประสิทธิภาพมากกว่าพนักงานที่มีอายุมาก โดยกลุ่มอายุที่มีค่าประสิทธิภาพมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ คือ กลุ่มอายุ 25-29 ปี

4. กลยุทธ์การฝึกอบรมด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ด้านการเรียนรู้ตามความต้องการ และด้านการเป็นหุ้นส่วน สถาบันการศึกษามีผลกระทบเชิงบวกต่อประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงานธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร จังหวัดร้อยเอ็ด และพบว่ากลยุทธ์การฝึกอบรมด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้มีผลกระทบเชิงบวกมากที่สุด ซึ่งการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เป็นวิธีการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร จังหวัดร้อยเอ็ด ได้ทำเป็นประจำ จากการพูดคุยให้คำปรึกษาหารือระหว่างเพื่อนร่วมงานด้วยกัน เพราะแต่ละคนมีการสะสมความรู้ ประสบการณ์ทั้งจากที่องค์กรจัดฝึกอบรมให้ หรือเรียนรู้จากการปฏิบัติงานจริงแล้วนำมาแลกเปลี่ยนกัน และยังได้เปิดให้ทุกคนได้เรียนรู้ตามความต้องการ ความสนใจ ของตนเอง ในรูปของสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการเรียนรู้ เช่น การเรียนรู้ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ นอกจากนี้องค์กรยังมีการส่ง พนักงานเข้าฝึกอบรมในหลักสูตรระยะสั้น ที่ออกแบบร่วมกับสถาบันการศึกษา หรือมีการให้ทุนกับสถาบันการวิจัย เพื่อสร้าง องค์ความรู้ และถ่ายทอดให้กับพนักงานในองค์กรสอดคล้องกับ อำนาจ วัตจินดา (2560) ได้อธิบายว่าการเพิ่มพูนทักษะ ความสามารถในการเรียนรู้ของพนักงาน องค์กรควรให้มีการเรียนรู้ผ่านสื่อต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของแต่ละคน ตามที่บุคลากร องค์กรและจัดให้มีการเข้าร่วมอบรมสัมมนา ทั้งจากหน่วยงานภาครัฐและสถาบันการศึกษาที่มีการจัดการต่าง ๆ เพื่อให้บุคลากรมีองค์ความรู้ใหม่ ๆ ในงานปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น สอดคล้องกับสมจิตร์ สุวรักษ์ (2554 : 126) ได้ศึกษางานวิจัย เรื่อง การจัดการความรู้ที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน ของบุคลากรในสำนักงานส่งเสริมวิชาการ และงานทะเบียน พบว่าการแลกเปลี่ยนความรู้ในเรื่องต่าง ๆ ที่ได้จากการประชุมให้กับผู้บังคับบัญชาหรือเพื่อร่วมงานเสมอ และข้อที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลางลำดับน้อยที่สุด คือ ท่านมีโอกาสสรุปและเผยแพร่แนวคิดที่ได้รับให้เพื่อนร่วมงานทราบ หลังจากเข้าร่วมสัมมนา สอดคล้องกับจันทร์จิรา เพลาราช และสมาน ลอยฟ้า (2558 : 1-10) พบว่าการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ของบุคลากรห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันของบุคลากร และบรรณวิชุดุประสงค์ตามที่ตั้งไว้ คือ ช่วยเพิ่มพูนประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน และพบว่ากลยุทธ์การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทั้งการประชุม สัมมนา การสร้างเครือข่าย สังคมออนไลน์จะทำให้บุคลากรได้ทำกิจกรรมพร้อมกัน และส่งผลให้ช่วยเพิ่มพูนประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากร โดยจะต้องมีปัจจัยเสริมด้านผู้นำ เทคโนโลยีสารสนเทศ วัฒนธรรมองค์กร และกลยุทธ์องค์กรจะทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น และสอดคล้องกับเกศวรางค์ ยิ่งยง, ธนสุวิทย์ ทับหิรัญรักษ์ และสุคนธ์ เครือนี้คำ (2560 : 31-40) ศึกษาพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานบัญชี ของเจ้าหน้าที่กองคลังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขต จังหวัดหนองคาย ได้แก่ การเพิ่มพูนความรู้ การฝึกอบรม ทักษะ ความชำนาญ ประสบการณ์และความผูกพันต่อองค์ความรู้ การฝึกอบรม ทักษะและความชำนาญ ประสบการณ์และความผูกพันต่อองค์กรส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานบัญชี ของเจ้าหน้าที่กองคลัง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดหนองคาย อยู่ในระดับค่อนข้างมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05, 0.01, 0.001

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร จังหวัดร้อยเอ็ด ควรให้การสนับสนุนให้เกิดกิจกรรม ด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ด้านการเรียนรู้ตามความต้องการ และด้านการเป็นหุ้นส่วนสถาบันการศึกษา เนื่องจาก 3 ด้านนี้ ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงานระดับปฏิบัติการ

1.2 ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มพนักงานที่มีอายุและประสบการณ์ทำงานต่างกัน มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ที่แตกต่างกัน องค์กรจึงควรมีการพัฒนาแนวทางฝึกอบรมที่เหมาะสมสำหรับพนักงานที่มีอายุและประสบการณ์ทำงานต่างกัน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับกลยุทธ์การฝึกอบรมที่มีความสัมพันธ์ และผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการทำงาน แยกเป็นรายด้าน เพื่อให้ได้แนวทางในการนำไปพัฒนาการฝึกอบรมที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการทำงาน

2.2 ควรมีการวิจัยเชิงคุณภาพ ในลักษณะการจัดประชุมกลุ่มย่อย เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบการฝึกอบรมที่สามารถตอบสนองความต้องการของพนักงาน ซึ่งจะช่วยสร้างแรงจูงใจในการทำงานที่หลากหลายมิติยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กัญณภัส สกกุลพัทธอน. (2555). *การศึกษาประสิทธิภาพการฝึกอบรมของเคเอฟซี*. วิทยานิพนธ์ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- เกศวรางค์ ยิ่งยง, ธนสุวิทย์ ทับหิรัญรักษ์ และสุคนธ์ เครือ่น้ำคำ. (2560). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานบัญชีของเจ้าหน้าที่กองคลังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดหนองคาย. *วารสารบัณฑิตศึกษา* : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, 10(1), 30-40.
- จิตติมา อัครธิตินพงศ์. (2556). *เอกสารประกอบการสอน วิชาการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์*. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- จันทร์จจิรา เพลาราช และสมาน ลอยฟ้า. (2558). การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของบุคลากรห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ. *วารสารอินฟอร์เมชั่น*, 22(1), 1-10.
- ชูศรี วงศ์รัตนะ. (2553). *เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย* (พิมพ์ครั้งที่ 12). นนทบุรี: ไทยเนรมิตกิจ อินเตอร์ โปรเกรสซีฟ.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร. (2561). *แผนงานระยะ 5 ปี (ปีบัญชี 2560-2564) และแผนงานประจำปีบัญชี 2560*. สืบค้นเมื่อ 25 กรกฎาคม 2561, จาก <https://www.baac.or.th>
- ยงยุทธ เกษสาคร. (2544). *เทคนิคการฝึกอบรมและการประชุม*. กรุงเทพฯ: เอส แอนด์ จี กราฟฟิค.
- รจนพรรณ อมรรุจิโรจน์. (2551). *การวัดประสิทธิภาพการทำงานของพนักงาน IT สถาบันการเงินแห่งหนึ่ง โดยวิธี Date Envelopment Analysis*. การค้นคว้าอิสระ วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารเทคโนโลยี. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วารุณี อัสวโภคิน. (2554). *การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*. ดุษฎีนิพนธ์ การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษา. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สหชาติ ไชยรา. (2544). *การพัฒนาบุคลากรของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดอำเภอเมืองหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู*. การค้นคว้าอิสระ การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สัมพันธ์ สีมุ่ย. (2553). *การศึกษาประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอโนนไทย จังหวัดนครราชสีมา*. วิทยานิพนธ์ วิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิศวกรรมศาสตร์. นครราชสีมา: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.
- สมคิด บางโม. (2551). *เทคนิคการฝึกอบรมและการประชุม* (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: วิทย์พัฒนา.
- สมจิตร สุวรักษ์. (2554). *การจัดการความรู้ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรในสำนักงานส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน*. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเทคโนโลยีการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม. ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- สมใจ ลักษณะ. (2549). *การพัฒนาประสิทธิภาพในการทำงาน* (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: เพิ่มทรัพย์การพิมพ์.
- สมใจ ลักษณะ. (2552). *การพัฒนาประสิทธิภาพในการทำงาน* (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.

- สหชาติ ไชยรา. (2544). *การพัฒนาบุคลากรของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดอำเภอหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู*. รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- อำนาจ วัดจินดา. (2560). *กลยุทธ์การฝึกอบรมสมัยใหม่*. สืบค้นเมื่อ 20 เมษายน 2561, จาก https://www.hrcenter.co.th/file/columns/hr_f_20170512_162126.pdf
- Cook, A.L. (2008). *Job Satisfaction and Job Performance is the Relationship Spurious*. Master's. Thesis of Science in the Psychology, Texas: Texas A & M University.
- Foxall, G.R. & Yani-de-Soriano, M.M. (2005). Situational influences on consumers, attitudes and behavior. *Journal of Business research*, 58, 518-525.
- Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., & Anderson, R. E. (2010). *Multivariate data analysis: A global perspective*. Upper Saddle River, NJ: Pearson.
- Taro Y. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis*(3rdEd). New York: Harper and Row Publications.

การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทางการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในโรงเรียนสังกัดแผนกศึกษาศึกษาธิการและกีฬา แขวงจำปาสัก สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

The Development of Learning Activity Packages Based on the Inquiry Approach of Mathematics for Secondary 8th Grade Students in Schools Under the Department of Education and Sports, Champasak Province, Lao People's Democratic Republic

สุกษาคอน สุลียง¹ และ ปริญา ปริพุด²
Souksakhone Soulivong¹ and Pariya Pariput²

Received : 25 มิ.ย. 2562
Revised : 1 ส.ค. 2562
Accepted : 2 ส.ค. 2562

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75 และศึกษาค่าดัชนีประสิทธิผลของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทางการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ เรื่อง เศษส่วน เป็นรายชุดกิจกรรม 2) เพื่อศึกษาดัชนีประสิทธิผลของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทางการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ เรื่องเศษส่วน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 ของโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นบ้านกลาง จำนวน 31 คน ที่ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (cluster random sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทางการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ จำนวน 7 ชุด รวมใช้เวลาในการจัดการเรียนรู้ 14 ชั่วโมง มีค่าความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในมากที่สุดค่าเฉลี่ยเท่า 4.52 และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ตามแนวทางการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ เป็นแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ ค่าคุณภาพของเครื่องมือ ค่าความยากง่าย (p) ได้ค่าระหว่าง .21 - .75 และค่าอำนาจจำแนก (r) ระหว่าง .23 - .58 ค่าความเชื่อมั่น .739 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติขั้นพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และร้อยละ ผลการวิจัยพบว่า 1) ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทางการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ เรื่อง เศษส่วน มีประสิทธิภาพ เท่ากับ 76.18/76.05 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือ 75/75 2) ค่าดัชนีประสิทธิผลของชุดกิจกรรมเท่ากับ 0.5849

คำสำคัญ : ชุดกิจกรรมการเรียนรู้, สืบเสาะหาความรู้, คณิตศาสตร์

Abstract

This research aimed 1) to develop mathematics learning activity packages with the efficiency criteria of 75/75 and to study the effectiveness index of each mathematics learning activity package, and 2) to study the overall effectiveness index of the mathematics learning activity packages based on the inquiry approach in the title of fractions for mathematics learning strand of 8th grade. Cluster random

¹ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอน มหาวิทยาลัยมหาวิทยาลักษณ์ราชภัฏอุบลราชธานี

² อาจารย์ ดร., ที่ปรึกษาวิชาวิทยานิพนธ์ อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

¹ Graduate Student, Master of Education Program in Curriculum and Instruction, Faculty of Education, UbonRatchataniRajabhat University

² Ph.d., Lecturer in Faculty of Education, UbonRatchatani Rajabhat University

sampling was employed to select 31 eighth grade students of Bankrang Secondary School in academic year 2018. Research instrument included 7 mathematics learning activity packages based on the inquiry teaching method with the overall of 14 hours for learning activities. Overall suitability of the developed learning activity packages was at the highest level with the average value of 4.52. Another research tool was a multiple choice achievement test with 40 items and 4 choices for each item. The difficulty indices of the test were between .21 - .75 and the discrimination indices ranged between .23 - .58, with the reliability value of .739. The basic statistics for data analysis were mean, standard deviation and percentage. Results found that 1) the efficiency of mathematics learning activity packages based on the inquiry approach for fractional learning was 76.18 / 76.05 which was higher than the criteria 75/75 and 2) the overall effectiveness index of the learning activity packages is 0.5849.

Keywords : learning activity package, inquiry-based, Mathematics

บทนำ

คณิตศาสตร์มีบทบาทสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาความคิดมนุษย์ ทำให้มนุษย์มีความคิดสร้างสรรค์ คิดอย่างมีเหตุผล เป็นระบบ มีแบบแผน สามารถวิเคราะห์ปัญหาหรือสถานการณ์ได้อย่างถี่ถ้วนรอบคอบ ช่วยให้คาดการณ์ วางแผน ตัดสินใจ แก้ปัญหาและนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างถูกต้องเหมาะสม และยังเป็นเครื่องมือในการศึกษาทางด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และศาสตร์อื่น ๆ เมื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551 : 1)

การเรียนคณิตศาสตร์ในชั้นมัธยมตอนต้น เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจ และทักษะทางด้านคณิตศาสตร์พื้นฐาน พัฒนาคำถาม และทักษะทางคณิตศาสตร์เข้าในการเรียนวิชาอื่น ๆ และนำไปใช้เข้าเรียนต่อในชั้นมัธยมตอนปลาย การเรียนคณิตศาสตร์อยู่ชั้นมัธยมตอนต้น เพื่อให้นักเรียนได้พัฒนาใน 3 ด้าน คือ 1) ด้านความรู้ หมายถึง เข้าใจเกี่ยวกับวิธีการพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ เช่น เลขคณิต พหุคูณคณิต เรขาคณิต และสถิติพื้นฐาน เข้าใจภาษาคณิตศาสตร์พื้นฐาน รวมทั้งการอ่าน และการเขียน 2) ด้านทักษะ หมายถึง สามารถคำนวณเลขส่วน เลขกำลัง สมการ อสมการ ระบบสมการ และระบบอสมการ พหุคูณคณิตพื้นฐาน และสามารถแก้สมการมูลฐานไตรมุมมิติ สามารถวาดภาพและอ่านเส้นแสดงของตำราชั้น 1 และชั้น 2 สามารถแก้ปัญหาพื้นฐานของเรขาคณิตแทนเพียงและคำนวณปริมาตรของลูกบาศก์พื้นฐาน สามารถเสนอข้อมูลด้วยแผนวาดต่าง ๆ และคำนวณค่าสถิติพื้นฐาน สามารถนำใช้ความรู้พื้นฐานทางคณิตศาสตร์เพื่อเข้าใจสถานการณ์ปัญหาทางวิทยาศาสตร์พื้นฐาน สามารถนำใช้กระบวนการพื้นฐานทางคณิตศาสตร์เข้าในการแก้โจทย์และปัญหาในชีวิตประจำวัน สามารถสื่อสาร โดยนำใช้สัญลักษณ์ทางคณิตศาสตร์อย่างชัดเจน สามารถให้เหตุผลต่อวิธีการแก้โจทย์ปัญหาและต่อคำตอบ 3) ด้านคุณลักษณะ อันพึงประสงค์ หมายถึง มีความสนใจ แสวงหาในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ที่มีลักษณะท้าทายทางด้านสติปัญญาและรู้คุณค่าของคณิตศาสตร์ มีความเชื่อมั่นตนเองและรับฟังความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล มีวิธีแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบมีความอดทนตลอดถึงเหตุผลและมีแนวความคิดสร้างสรรค์ (กระทรวงศึกษาธิการและกีฬา, 2552 : 18)

แต่ในการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในเรื่องเศษส่วน มักพบปัญหานักเรียนคำนวณไม่ถูกต้อง ไม่เข้าใจความหมายในเลขเศษส่วน ขาดทักษะคิดคำนวณ ทักษะการแก้โจทย์ปัญหา ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในภาพรวมของวิชาคณิตศาสตร์ต่ำลงด้วย เห็นได้จากผลการประชุมครูผู้สอนวิชาคณิตศาสตร์เกี่ยวกับ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่ามีตัวแปรคือ ความรู้พื้นฐาน เจตคติ พฤติกรรมการสอน ของครู ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน และจากประเด็นที่ประชุม พบว่าพฤติกรรมการสอนของครูเป็นหัวใจหลักที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาคณิตศาสตร์ (สุกสาออน สุลิวง, ไพบวัน ความพวง และปริญา ปริพูน, 2562 : 63)

การสอนตามแบบสืบเสาะหาความรู้เป็นเครื่องมือหนึ่งที่จะช่วยให้ผู้สอนนำไปใช้ในการสอนนักเรียน เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนให้ดียิ่งขึ้น การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์โดยใช้วัฏจักรการเรียนรู้ 5 ขั้น มีวัตถุประสงค์เพื่อให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้เปิดโอกาสให้นักเรียนได้สำรวจและค้นหาเรียนรู้ได้ด้วยตัวเอง ขั้นตอนการจัดกิจกรรมเรียนรู้ประกอบด้วย 1) ขั้นสร้างความสนใจ เป็นการเตรียมความพร้อมของนักเรียนโดยการแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ ทบทวนความรู้เดิมของนักเรียน สร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นกับนักเรียน 2) ขั้นสำรวจและค้นหา เป็นขั้นที่นักเรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมเป็นกลุ่ม เพื่อช่วยในการสำรวจและค้นหาคำตอบให้เกิดแนวคิดและองค์ความรู้ของตนเองและกลุ่ม 3) ขั้นอธิบายและลงข้อสรุป เป็นขั้นที่นักเรียนนำแนวคิดที่ได้จากการทำกิจกรรมกลุ่มนำเสนอให้เพื่อนในชั้นได้รับทราบร่วมกัน แล้วสรุปเป็นแนวคิดของชั้นเรียน 4) ขั้นขยายความรู้ เป็นขั้นที่นักเรียนได้นำความรู้ที่ได้จากการทำกิจกรรมทั้งหมด ไปประยุกต์ใช้ให้เกิดการแก้ปัญหาต่าง ๆ 5) ขั้นประเมินผล เป็นขั้นที่นักเรียนได้ประเมินตัวเองจากการทำกิจกรรม ว่าได้เรียนรู้สิ่งใดบ้าง เพื่อไปสู่การประยุกต์ใช้ในเรื่องอื่น ๆ จึงส่งผลทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น สอดคล้องกับทิภาพ บุตรโคตร (2559 : 88) ได้ศึกษาวิจัยพบว่า นักเรียนที่เรียนโดยใช้ชุดการสอนที่เน้นการเรียนแบบสืบเสาะหาความรู้วิชาคณิตศาสตร์ เพิ่มเติม 2 เรื่อง ภาคต่อกรวย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับปาริชาติ เชียงสากุล (2557 : 149) ได้ศึกษาการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ (5Es) เป็นฐาน ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง การบวก ลบ คูณ และหารเศษส่วน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่าชุดกิจกรรม มีประสิทธิภาพ 78.56/78.00 และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจ ที่จะสร้างชุดกิจกรรมให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น จึงได้ดำเนินการศึกษาการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามแนวคิดการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในโรงเรียนสังกัดแผนกศึกษาธิการและกีฬา แขวงจำปาสัก สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เพื่อพัฒนาคุณภาพในการจัดการเรียนการสอนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ให้สูงขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75 และศึกษาค่าดัชนีประสิทธิผลของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ เรื่อง เศษส่วน เป็นรายชุดกิจกรรม
2. เพื่อศึกษาดัชนีประสิทธิผลของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามแนวคิดการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ เรื่องเศษส่วน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในโรงเรียนสังกัดแผนกศึกษาธิการและกีฬา แขวงจำปาสัก สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ปีการศึกษา พ.ศ 2562 จำนวน 18 โรงเรียน มี 44 ห้อง รวมนักเรียน จำนวน 1,500 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนมัธยมตอนต้นบ้านกลาง ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 31 คน เป็นโรงเรียนสังกัดแผนกศึกษาธิการและกีฬา แขวงจำปาสัก สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster random sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล วิธีการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

2.1 ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ เรื่องเศษส่วน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ โดยทำการทดลองชุดกิจกรรม จำนวน 7 ชุด รวมใช้เวลาในการทดลองจำนวน 14 ชั่วโมง

2.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ตามแนวคิดการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ เรื่องเศษส่วน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เป็นแบบทดสอบอิงกลุ่ม มีลักษณะเป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ ใช้ทดสอบนักเรียนก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้

3. วิธีสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือ

ผู้วิจัยสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

3.1 ศึกษาและวิเคราะห์หลักสูตรการศึกษาขั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ประกาศใช้เป็นทางการ พ.ศ. 2552 และหลักสูตรสถานศึกษาในด้านคำอธิบายวิชา จุดมุ่งหมายเนื้อหาสาระ แนวทางจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนการสอนการวัด และประเมินผล หนังสือแบบเรียน และคู่มือครูกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

3.2 ศึกษาตำรา และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับชุดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับความหมายของชุดกิจกรรม แนวคิดของชุดกิจกรรม ประเภทของชุดกิจกรรม องค์ประกอบของชุดกิจกรรม ประโยชน์ของชุดกิจกรรม

3.3 ศึกษาตำรา และเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ เรื่องเศษส่วน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดทำชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามแนวคิดการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้

3.4 สร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ เรื่องเศษส่วน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ โดยผู้วิจัยได้จัดทำชุดกิจกรรมทั้งหมด 7 ชุดกิจกรรม โดยแต่ละชุดกิจกรรมการเรียนรู้ มี 6 องค์ประกอบ คือ 1) คำชี้แจงการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ 2) คู่มือครูสำหรับการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ 3) คู่มือนักเรียนสำหรับการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ 4) แผนการจัดการเรียนรู้ 5) สื่อการเรียนรู้ 6) การวัดผลประเมินผล

3.5 สร้างแผนการเรียนรู้และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ให้สอดคล้องกับชุดกิจกรรมการเรียนรู้

3.6 นำชุดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้การสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ ทั้ง 7 ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ที่สร้างขึ้น พร้อมทั้งแผนการจัดการเรียนรู้ และแบบทดสอบชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อขอคำแนะนำแก้ไขในส่วนที่ยังบกพร่อง และนำมาปรับปรุงแก้ไข

3.7 นำชุดกิจกรรมการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ และแบบทดสอบ ทั้ง 7 ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้ว เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบหาคุณภาพและความเหมาะสมของชุดกิจกรรมการเรียนรู้

3.8 นำชุดกิจกรรมคณิตศาสตร์ตามแนวคิดการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ เรื่องเศษส่วน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ผู้เชี่ยวชาญประเมินความเหมาะสม มาหาค่าเฉลี่ยเพื่อพิจารณาระดับความเหมาะสมเป็นรายชุด ตั้งแต่ระดับ 3.51 ขึ้นไป จะถือเป็นชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีความเหมาะสม บุญชม ศรีสะอาด (2545 : 112) ผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญพบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.51

3.9 นำชุดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้การสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ มาปรับปรุงในส่วนที่บกพร่อง ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน จากนั้นนำไปทดลองใช้เพื่อหาคุณภาพก่อนนำไปใช้จริง โดยทดสอบกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 โรงเรียนมัธยมสมบุญชิวตะพาน ในสังกัดแผนกศึกษาธิการและกีฬา แขวงจำปาสัก สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว รายบุคคล 1:1 และกลุ่มเล็ก 1:10 ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมและข้อบกพร่องของชุดกิจกรรมการเรียนรู้มาปรับปรุงแก้ไข

3.10 สำหรับแบบทดสอบได้วิเคราะห์หาคุณภาพโดยนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญชุดเดิม เพื่อประเมินความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา และความสอดคล้องกับผลการเรียนรู้โดยหาค่า IOC (สมนึก ภัททิยธณี, 2546 : 221) ซึ่งพบว่าค่า IOC อยู่ระหว่าง .60 – 1.00 ค่าความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในมากที่สุด (\bar{X} = 4.52)

3.11 นำแบบทดสอบที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญจัดพิมพ์แล้วนำไปทดลองใช้ (Try-Out) กับนักเรียนโรงเรียนมัธยมสมบุญอ่าวตะพาน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 เป็นโรงเรียนสังกัดแผนกศึกษาศึกษาธิการและกีฬา แขวงจำปาสัก สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 52 คน แล้ววิเคราะห์หาค่าความยากง่าย (p) ได้ค่าระหว่าง .21 - .75 และค่าอำนาจจำแนก (r) ระหว่าง .23 - .58 ค่าความเชื่อมั่น (r_{tt}) ของแบบทดสอบทั้งฉบับโดยใช้สูตรคูเลอร์-ริชาร์ด (Kuder-Richardson : KR-20) ได้ค่าความเชื่อมั่น .739

3.12 ปรับปรุงชุดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ เรื่องเศษส่วน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ พิมพ์เป็นฉบับสมบูรณ์ เสนอต่อที่ปรึกษา เพื่อนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนมัธยมตอนต้น บ้านกลาง ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 31 คน เมือง ปากเซ แขวง จำปาสัก สาธารณรัฐประชาธิปไตย ประชาชนลาว

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ โดยวิเคราะห์หาค่าประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ เรื่องเศษส่วน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75 โดยหาคะแนนระหว่างเรียนของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้และคะแนนผลการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแบบทดสอบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก 40 ข้อ โดยใช้ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และหาค่าประสิทธิภาพเพื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้ แล้วคำนวณหาค่าดัชนีประสิทธิผล

4.2 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติขั้นพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และร้อยละ

สรุปผล

1. ผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพ (E_1/E_2) ของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ เรื่องเศษส่วน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ปรากฏในตาราง 1 ดังนี้

ตาราง 1 ประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามแนวคิดการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้เรื่องเศษส่วน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์

ผลของการทดลอง	n	คะแนนเต็ม	ร้อยละ	E_1/ E_2
ประสิทธิภาพของกระบวนการจากการทำชุดกิจกรรม	31	125	76.18	76.18/76.05
ประสิทธิภาพด้านผลลัพธ์จากการทำแบบทดสอบหลังเรียน	31	40	76.05	

จากตาราง 1 พบว่า ประสิทธิภาพของกระบวนการ (E_1) ของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ เรื่องเศษส่วน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เท่ากับ 76.18 และประสิทธิภาพของผลลัพธ์

(E₂) เท่ากับ 76.05 ดังนั้น ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามแนวทางการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ เรื่องเศษส่วนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ มีประสิทธิภาพ เท่ากับ 76.18/76.05 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ 75/75

2. ผลการศึกษาค่าดัชนีประสิทธิผลของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามแนวทางการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ เรื่องเศษส่วน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ปรากฏผลดังตาราง 2

ตาราง 2 ค่าดัชนีประสิทธิผล ของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามแนวทางการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ เรื่องเศษส่วน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ของแต่ละชุดกิจกรรม

ชุดกิจกรรม	ผลรวมคะแนนก่อนเรียน	ผลรวมคะแนนหลังเรียน	ค่าดัชนีประสิทธิผล
ชุดที่ 1	89	223	0.61
ชุดที่ 2	94	229	0.63
ชุดที่ 3	131	234	0.58
ชุดที่ 4	116	227	0.57
ชุดที่ 5	128	228	0.55
ชุดที่ 6	109	217	0.54
ชุดที่ 7	122	227	0.56
รวม	789	1585	0.5849

จากนั้นผู้วิจัยได้คำนวณหาค่าดัชนีประสิทธิผลของการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามแนวทางการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ เรื่องเศษส่วน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ปรากฏผลดังตาราง 3

ตาราง 3 ค่าดัชนีประสิทธิผล ของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามแนวทางการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ เรื่องเศษส่วน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยรวม

จำนวนนักเรียน (n)	ผลรวมของคะแนน		ดัชนีประสิทธิผล
	ทดสอบก่อนเรียน	ทดสอบหลังเรียน	
31	789	1585	0.5849

จากตาราง 3 พบว่าค่าดัชนีประสิทธิผล ของชุดกิจกรรมเท่ากับ 0.5849 หรือคิดเป็นร้อยละ 58.49 แสดงว่านักเรียนมีคะแนนในการเรียนเพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 58.49

อภิปรายผล

จากการทำวิจัยเรื่อง การพัฒนาชุดกิจกรรมคณิตศาสตร์ตามแนวทางการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ เรื่องเศษส่วน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในโรงเรียนสังกัดแผนกศึกษาธิการและกีฬา แขวงจำปาสัก สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว พบว่า

1. ชุดกิจกรรมคณิตศาสตร์ตามแนวทางการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ เรื่องเศษส่วน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในโรงเรียนสังกัดแผนกศึกษาธิการและกีฬา แขวงจำปาสัก สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 76.18/76.05

เนื่องจาก ชุดกิจกรรมที่สร้างขึ้นได้ผ่านวิธีการอย่างเป็นระบบ และมีวิธีการที่เหมาะสมโดยเริ่มจาก ศึกษาหลักสูตรการศึกษา หลักสูตรสถานศึกษาในด้านคำอธิบายวิชา จุดมุ่งหมายเนื้อหาสาระแนวทางจัดกิจกรรมเรียนรู้ สื่อการเรียนการสอน การวัด และประเมินผล หนังสือแบบเรียน และคู่มือครูกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ แล้ววิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เลือกลงเนื้อหาสาระการเรียนรู้ในประเด็นที่ศึกษา จัดทำแผนซึ่งผู้วิจัยได้วิเคราะห์เกี่ยวกับตัวชี้วัดจุดประสงค์การเรียนรู้และกำหนด จำนวนชั่วโมงสอนให้สอดคล้องกับจุดประสงค์และเนื้อหาของรายวิชา เสนอผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจวิเคราะห์คุณภาพและนำไป ปรับปรุงแก้ไข จากนั้นทำการทดลองกับกลุ่มตัวอย่างและหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งกระบวนการนี้สอดคล้องกับ สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ (2550 : 53) ที่กล่าวว่า ขั้นตอนในการผลิตชุดกิจกรรมการเรียนรู้ประกอบด้วย 1) กำหนดเรื่อง เพื่อทำชุดกิจกรรมการเรียนรู้ อาจกำหนดตามเรื่องในหลักสูตรหรือกำหนดเรื่องใหม่ขึ้นมาก็ได้ การจัดแบ่งเรื่องย่อยจะขึ้นอยู่กับ ลักษณะของเนื้อหา และลักษณะการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ นั้น ๆ การแบ่งเนื้อเรื่องเพื่อทำชุดกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละระดับ ย่อมไม่เหมือนกัน 2) กำหนดหมวดหมู่เนื้อหา และประสบการณ์ อาจกำหนดเป็นหมวดวิชา หรือบูรณาการแบบสหวิทยาการ ได้ตามความเหมาะสม 3) จัดเป็นหน่วยการสอน จะแบ่งเป็นกี่หน่วย หน่วยหนึ่ง ๆ จะใช้เวลาเท่าใดนั้น ควรพิจารณา ให้เหมาะสมกับวัย และระดับชั้นนักเรียน 4) กำหนดหัวเรื่อง จัดแบ่งหน่วยการสอนเป็นหัวข้อย่อย ๆ เพื่อสะดวกแก่การเรียนรู้ แต่ละหน่วยควรประกอบด้วยหัวข้อย่อย ๆ หรือประสบการณ์ในการเรียนรู้ประมาณ 4-6 ข้อ 5) กำหนดความคิดรวบยอด หรือหลักการ ต้องกำหนดให้ชัดเจนว่าจะให้นักเรียนเกิดความคิดรวบยอดหรือสามารถสรุปหลักการ แนวคิดอะไร ถ้าผู้สอนเอง ยังไม่ชัดเจน ว่าจะให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้อะไรบ้าง การกำหนดกรอบความคิด หรือหลักการก็จะไม่ชัดเจน ซึ่งจะรวมไปถึง การจัดกิจกรรม เนื้อหาสาระ สื่อ และส่วนประกอบอื่น ๆ ก็จะไม่ชัดเจนตามไปด้วย 6) กำหนดจุดประสงค์การสอน หมายถึง จุดประสงค์ทั่วไป และจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม รวมทั้งการกำหนดเกณฑ์การตัดสินผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ไว้ให้ชัดเจน 7) กำหนด กิจกรรมการเรียน ต้องกำหนดให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม ซึ่งจะเป็แนวทางในการเลือก และผลิตสื่อการเรียน กิจกรรมการเรียน หมายถึง กิจกรรมทุกอย่างที่นักเรียนปฏิบัติ เช่น การอ่าน การทำกิจกรรมตามบัตรคำสั่ง การเขียนภาพ การทดลอง การตอบคำถามการเล่น เกม การแสดงความคิดเห็น การทดสอบ เป็นต้น 8) กำหนดแบบประเมินผล ต้องออกแบบ ประเมินผลให้ตรงกับวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม โดยใช้การสอบแบบอิงเกณฑ์ (การวัดผลที่ยึดเกณฑ์ หรือเงื่อนไขที่กำหนดไว้ ในวัตถุประสงค์ โดยไม่มีการนำไปเปรียบเทียบกับคนอื่น) เพื่อให้ผู้สอนทราบว่าหลังจากผ่านกิจกรรมการเรียนรู้มาเรียบร้อยแล้ว นักเรียนได้เปลี่ยนพฤติกรรมการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้มากน้อยเพียงใด 9) เลือก และผลิตสื่อการเรียน วัสดุ อุปกรณ์ และวิธีการที่ผู้สอนใช้ถือเป็นสื่อการสอนทั้งสิ้น เมื่อผลิตสื่อการสอนในแต่ละหัวเรื่องเรียบร้อยแล้ว ควรจัดสื่อการสอนเหล่านั้น แยกออกเป็นหมวดหมู่ในกล่องหรือแฟ้มที่เตรียมไว้ก่อนนำไปหาประสิทธิภาพเพื่อหาความตรง ความเที่ยงก่อนนำไปใช้ เราเรียกสื่อการสอนแบบนี้ว่า ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ 10) สร้างข้อทดสอบก่อนและหลังเรียนพร้อมทั้งเฉลย การสร้างข้อสอบ เพื่อทดสอบก่อนและหลังเรียน ควรสร้างให้ครอบคลุมเนื้อหา และกิจกรรมที่กำหนดให้เกิดการเรียนรู้ โดยพิจารณาจากจุดประสงค์ การเรียนรู้เป็นสำคัญ ข้อสอบไม่ควรมากเกินไปแต่ควรเน้นรอบความรู้สำคัญในประเด็นหลักมากกว่ารายละเอียดปลีกย่อย หรือถามเพื่อความจำเพียงอย่างเดียว และเมื่อสร้างเสร็จแล้วควรทำเฉลยไว้ให้พร้อม ก่อนส่งไปหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรม การเรียนรู้ 11) หาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เมื่อสร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้เสร็จเรียบร้อยแล้ว ต้องนำชุดกิจกรรม การเรียนรู้ นั้น ๆ ไปทดสอบโดยวิธีการต่าง ๆ ก่อนนำไปใช้จริงเช่น ทดลองใช้เพื่อปรับปรุงแก้ไข ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ ความถูกต้อง ความครอบคลุม และความตรงของเนื้อหา เป็นต้น ทำให้นักเรียนที่เรียนด้วยชุดกิจกรรม นั้นมีผลการเรียนดีขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัย ปาริชาติ เชียงสากุล (2557 : 149) ได้ศึกษาการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ โดยใช้รูปแบบ การเรียนการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ (5Es) เป็นฐานในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่อง การบวก ลบ คูณ และหารเศษส่วน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า มีประสิทธิภาพ 78.56/78.00 สอดคล้องกับงานวิจัย ปิยนุช นุตตะรงค์ (2557 : 69) ได้ศึกษาการสร้างบทเรียนการสอนคณิตศาสตร์ เรื่อง ความน่าจะเป็น โดยใช้สืบเสาะหาความรู้และกิจกรรมโครงงานคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยปรากฏว่า บทเรียนสำหรับการสอนคณิตศาสตร์ เรื่อง ความน่าจะเป็น

โดยวิธีสืบเสาะหาความรู้และกิจกรรมโครงงานคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีประสิทธิภาพของกระบวนการต่อประสิทธิภาพของผลลัพธ์เท่ากับ 81.21/75.10 และสอดคล้องกับงานวิจัย เจิมจันทร์ ข้วนแก้ว (2558 : 67) ได้ศึกษาการสร้างกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสานระหว่าง 5E และ STAD เรื่อง การประยุกต์เกี่ยวกับอัตราส่วนและร้อยละ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ พบว่าแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ 77.25/75.25 สอดคล้องกับงานวิจัย ดังนั้น จึงควรส่งเสริมให้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ เรื่อง เศษส่วน กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ต่อไป

2. ผลการศึกษาค่าดัชนีประสิทธิผลของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามแนวคิดการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ เรื่อง เศษส่วน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์พบว่า ค่าดัชนีประสิทธิผลของชุดกิจกรรมเท่ากับ 0.5849 หรือคิดเป็นร้อยละ 58.49 แสดงว่านักเรียนมีคะแนนในการเรียนเพิ่มขึ้นร้อยละ 58.49 เนื่องจากผู้วิจัยได้พัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ เรื่อง เศษส่วน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการจัดเนื้อหาจากง่ายไปหายาก และสอดคล้องกับเนื้อหาหลักสูตร สาระวิชาในชั้นเรียน มีภาพประกอบการสอนเพื่อดึงดูดความสนใจในการเรียน เปิดโอกาสให้นักเรียน นำเสนอด้วยตัวเอง และเป็นกลุ่ม ทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น สอดคล้องกับ ทิภาพร บุตรโคตร (2559 : 88) ได้ทำการวิจัยการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์เพิ่มเติม 2 เรื่อง ภาคตัดกรวย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้ชุดการสอนที่เน้นการเรียนแบบสืบเสาะหาความรู้ ผลการวิจัยพบว่า ดัชนีประสิทธิผลของชุดการสอนที่เน้นการเรียนแบบสืบเสาะหาความรู้วิชาคณิตศาสตร์ เพิ่มเติม 2 เรื่อง ภาคตัดกรวย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เท่ากับ 0.6783 แสดงว่า เมื่อนักเรียนได้รับการสอนโดยใช้ชุดการสอนที่เน้นการเรียนแบบสืบเสาะหาความรู้แล้ว นักเรียนมีความก้าวหน้าในการเรียนรู้เพิ่มขึ้น 0.6783 หรือคิดเป็นร้อยละ 67.83 และสอดคล้อง เจิมจันทร์ ข้วนแก้ว (2558 : 67) ได้ศึกษาการสร้างกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสานระหว่าง 5E และ STAD เรื่อง การประยุกต์เกี่ยวกับอัตราส่วนและร้อยละ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ พบว่าดัชนีประสิทธิผลของทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์เท่ากับ .706 แสดงว่านักเรียนมีทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์เพิ่มขึ้น คิดเป็นร้อยละ 70.60

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

- 1.1 ครูและนักเรียนควรสร้างข้อตกลงร่วมกันก่อนการทำกิจกรรมโดยให้นักเรียนเป็นผู้กำหนดกิจกรรม
- 1.2 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมครูต้องอธิบายชี้แจง วิธีการปฏิบัติกิจกรรม เพื่อให้นักเรียนเข้าใจตรงกัน
- 1.3 ครูควรบันทึกสภาพปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นภายในห้องเรียน เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขในการสอนชุดกิจกรรมครั้งต่อไปให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น
- 1.4 ครูควรหากิจกรรมที่สร้างความสนใจให้นักเรียนโดยการตั้งคำถามปลายเปิด หรือใช้ภาพหรืออุปกรณ์ที่นักเรียนสามารถสัมผัส และมองเห็นได้เพื่อกระตุ้นความอยากรู้อยากเห็นให้กับนักเรียนมากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

- 2.1 ควรทำการวิจัยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะในระดับชั้นอื่น ๆ
- 2.2 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบผลการเรียนของนักเรียน ในกลุ่มที่ใช้ชุดกิจกรรมการเรียนการสอนในรูปแบบการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้กับกลุ่มผู้เรียนที่ใช้กิจกรรมการเรียนการสอนโดยรูปแบบปกติ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน (พิมพ์ครั้งที่ 2)*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กระทรวงศึกษาธิการและกีฬา. (2552). *หลักสูตรชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น*. นครหลวงเวียงจันทน์: โรงพิมพ์กระทรวงศึกษา.
- เจิมจันทร์ ขวัญแก้ว. (2558). *การสร้างกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสานระหว่าง 5E และ STAD เรื่องการประยุกต์เกี่ยวกับอัตราส่วนและร้อยละ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนคณิตศาสตร์. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พิภาพร บุตรโคตร. (2559). *การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ เพิ่มเติม 2 เรื่อง ภาคตัดกรวยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้ชุดการสอนที่เน้นการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้*. หนองคาย: โรงเรียนปทุมเทพวิทยาคาร.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). *การวัดผลการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 7)*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ปาริชาติ เชียงสกุล. (2557). *การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ (5Es) เป็นฐานในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่อง การบวก ลบ คูณ และหารเศษส่วนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6*. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนคณิตศาสตร์. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ปิยนุช นุตตะรังค์. (2557). *การสร้างบทเรียนการสอนคณิตศาสตร์ เรื่อง ความน่าจะเป็น โดยวิธีสืบเสาะหาความรู้และกิจกรรมโครงการคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5*. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนคณิตศาสตร์. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ. (2550). *การพัฒนาผลงานทางวิชาการสู่การเลื่อนวิทยฐานะ*. กรุงเทพฯ: อี เค บุคส์.
- สมนึก ภัททิยธนี. (2551). *การวัดผลการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 6)*. กาฬสินธุ์: ประสานการพิมพ์.
- สุกสาคอน สุลีวง, ไพวัน คามพวง และปริญญา ปริพุด. (2562). ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนคณิตศาสตร์ แขวงจำปาสัก ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวในการประชุมวิชาการด้านคณิตศาสตร์ศึกษา ครั้งที่ 5. 26-28 มกราคม 2562. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี. อุบลราชธานี: สมาคมคณิตศาสตร์ศึกษา. 63.

นโยบายของรัฐบาล คสช. กับการละเมิดหลักสิทธิมนุษยชน และมุมมองของประชาชน
บ้านจัดระเบียบ ตำบลหลุบเลา อำเภอภูพาน จังหวัดสกลนคร กรณีศึกษาข้อพิพาท
ด้านสิทธิที่ดินและป่าไม้

The NCPO Government's Policy on Human Rights Violations and the Perspectives of
People in Ban Chat Rabiap, Lup Lao Subdistrict, Phu Phan District, Sakon Nakhon
Province: A Case Study of Disputes on Land and Forest Rights

กิตติยา วงศ์ศรีชา¹ และ อลงกรณ์ อรรคแสง²
Kittiya Wongsricha¹ and Alongkorn Akkasaeng²

Received : 19 มิ.ย. 2562

Revised : 15 ก.ค. 2562

Accepted : 27 ก.ค. 2562

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประกาศและคำสั่งของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ในช่วงปี 2557-2560 ที่ละเมิดหลักปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน และเพื่อศึกษามุมมองของประชาชนผู้ถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน ในมิติของสิทธิทางด้านที่ดินและป่าไม้ ของประชาชนในพื้นที่บ้านจัดระเบียบ ตำบลหลุบเลา อำเภอภูพาน จังหวัดสกลนคร โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกและการวิจัยเชิงเอกสารในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า ประกาศและคำสั่งของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ในช่วงปี 2557-2560 มีประกาศและคำสั่งหลายฉบับที่ละเมิดหลักปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน และนโยบายทวงคืนผืนป่าของรัฐบาล คสช. ส่งผลกระทบต่อชาวบ้านจัดระเบียบ ตำบลหลุบเลา อำเภอภูพาน จังหวัดสกลนคร ทั้งด้านรายได้และทรัพย์สิน ด้านสภาพทางจิตใจ และด้านอำนาจทางสังคม

คำสำคัญ : นโยบายรัฐบาล, สิทธิมนุษยชน, ความยากจน

Abstract

The purposes of research are to study the announcement and the order of the National Council for Peace and Order in 2014-2017 that violates the Universal Declaration of Human Rights, and to study the perspectives of people who have been violated human rights in the dimension of land and forest rights of people in Ban Chat Rabiap, Lup Lao Subdistrict, Phu Phan District, Sakon Nakhon Province. The data was collected by using the in-depth interview methods and documentary research.

The result found that there are many announcements and orders of the National Council for Peace and Order in 2014-2017 that violate the Universal Declaration of Human Rights and forest

¹ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการเมืองการปกครอง คณะวิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

อีเมล: pondkittiya@gmail.com

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อาจารย์ประจำสาขาวิชาการเมืองการปกครอง คณะวิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

¹ Graduate Student Master of Education Program Politics and Governments College of Politics and Governance , Mahasarakham University, Email: pondkittiya@gmail.com

² Assistant professor Dr. Faculty of Politics and Governance College of Politics and Governance , Mahasarakham University

rehabilitation policy; they affected the villagers of Ban Chat Rabiap, Lup Lao Subdistrict, Phu Phan District, Sakon Nakhon Province in terms of income and property, mental state and social power.

Keywords : Government policy, human rights, poverty

บทนำ

สำหรับสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนในประเทศไทยในปัจจุบัน ยังมีสภาพที่น่าเป็นห่วงเนื่องจากเมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม 2557 เวลา 16:30 น. เกิดการรัฐประหารขึ้นในประเทศไทย โดยคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) อันมี พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็นหัวหน้าคณะโค่นรัฐบาลรักษาการนายนิวัฒน์ธำรง บุญทรงไพศาล เพื่อคัดค้านร่าง พระราชบัญญัติ นิรโทษกรรม หลังการเข้ายึดอำนาจจากรัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้ง และเข้าบริหารประเทศด้วยเหตุผลในการ “รักษาความสงบ” ของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ รัฐบาลทหาร และ คสช. ได้ดำเนินมาตรการในทุกด้านด้วยการใช้อำนาจ “ควบคุม” เป็นหลัก หลังจากนั้นมีการประกาศและคำสั่งเกิดขึ้นมากมายหลายฉบับภายในรัฐบาลชุดนี้ รวมถึงคำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติ เรื่องการปราบปรามและการหยุดยั้งการบุกรุกทำลายทรัพยากรป่าไม้ หลังจากมีประกาศคำสั่ง คณะรักษาความสงบแห่งชาติฉบับที่ 64/2557 เรื่องการปราบปรามและการหยุดยั้งการบุกรุกทำลายทรัพยากรป่าไม้ ซึ่งเป็นประกาศที่กำหนดให้หน่วยงานต่าง ๆ ที่มีภารกิจ และอำนาจหน้าที่เกี่ยวข้อง เข้าดำเนินการปราบปรามและจับกุมผู้บุกรุก ยึดถือครอบครอง ทำลาย หรือกระทำให้ด้วยประการใด ๆ อันเป็นการทำให้เสื่อมเสียแก่สภาพป่า รวมทั้งผู้สมคบและสนับสนุนช่วยเหลือให้ได้ผลอย่างจริงจังในทุกพื้นที่ ทางคณะรักษาความสงบแห่งชาติได้มอบให้กองอำนาจการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร และกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ร่วมกันกำหนดยุทธศาสตร์และจัดทำ “แผนแม่บทแก้ไขปัญหาการทำลายทรัพยากรป่าไม้ การบุกรุกที่ดินของรัฐ และการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน” (คำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติ, 2557 : 3 ตอนพิเศษ 115 ง) ขึ้นเพื่อรองรับคำสั่งในเรื่องนี้ ซึ่งต่อมาแผนแม่บทป่าไม้ฯ นี้ได้รับการอนุมัติให้ผลบังคับใช้เมื่อต้นเดือนสิงหาคม 2557 แผนแม่บทป่าไม้ฯ ฉบับนี้ได้วางเป้าหมายรูปธรรมที่สำคัญ คือ การพิทักษ์รักษาพื้นที่ป่าไม้ให้มีสภาพป่าที่สมบูรณ์ให้ได้พื้นที่อย่างน้อย 40% ของพื้นที่ประเทศภายในระยะเวลา 10 ปี และกำหนดเป้าหมายการหยุดยั้งการตัดไม้ทำลายป่า และทวงคืนผืนป่าจากผู้บุกรุกครอบครองภายใน 1 ปี แม้ในคำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติฉบับที่ 66/2557 จะระบุให้ทำการดำเนินการใด ๆ ตามคำสั่งฉบับที่ 64/2557 จะต้องไม่ส่งผลกระทบต่อประชาชนผู้ยากไร้ ผู้ที่มีรายได้น้อย และผู้ใช้ที่ดินทำกิน ซึ่งได้อาศัยอยู่ในพื้นที่เดิม นั้น ๆ ก่อนคำสั่งนี้มีผลบังคับใช้ หรือในตัวแผนแม่บทป่าไม้ฯ เอง ก็ระบุว่า การดำเนินการเรื่องนี้จะจัดลำดับความเร่งด่วนกับนายทุนหรือผู้บุกรุกป่าไม้รายใหญ่เป็นลำดับแรก แต่ปรากฏว่าการเข้าจับกุมดำเนินคดีและการเข้าไล่รื้อ ชุมชนที่เกิดขึ้นในหลายพื้นที่ทั่วประเทศ กล่าวได้ว่ามีแนวโน้มจะส่งผลกระทบต่อประชาชนที่ยากจนหรือผู้ใช้ที่ทำกินมากกว่านายทุน ผู้มีอิทธิพล หรือผู้ครอบครองที่ดินขนาดใหญ่ คำสั่งและแผนปฏิบัติงานดังกล่าว ถูกจัดทำขึ้นโดยขาดการมีส่วนร่วมจากภาคส่วนต่าง ๆ โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมของประชาชนที่อาศัยหรือทำกินอยู่ในพื้นที่ป่าที่ได้รับผลกระทบโดยตรง นโยบายนี้ยังมีแนวโน้มจะนิยามปัญหาเรื่องการบุกรุกทำลายป่าจากมุมมองของ “ความมั่นคงของชาติ” เป็นหลัก

มองปัญหาว่าการลดลงของพื้นที่ป่าไม้ในประเทศ เกิดจากการบุกรุกของชาวบ้าน นำไปสู่แนวทางการจัดการปัญหาด้วยการปราบปรามและใช้อำนาจอย่างเด็ดขาด (สถานการณ์สิทธิมนุษยชนในภาคอีสาน 18 เดือนหลังการรัฐประหาร, 2559 : ออนไลน์)

หากเป็นเช่นนี้แล้ว ปฏิบัติการทวงคืนผืนป่าแทนที่จะเป็นการแก้ไขปัญหาลดลงของทรัพยากรป่าไม้ กลับมีแนวโน้มนำไปสู่การสั่งสมความขัดแย้งและความรุนแรงในการจัดการที่ดินและป่าไม้ ตลอดจนทำให้ปัญหาความเหลื่อมล้ำในสังคมไทยทวีความรุนแรงจนถึงขั้นวิกฤตได้ในอนาคต ซึ่งหมู่บ้านจัดระเบียบ ตำบลหลุบเลา อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดสกลนคร ก็เป็นหนึ่งในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบจากนโยบายทวงคืนผืนป่า โดยแรกเริ่มชาวบ้านหมู่บ้านจัดระเบียบ ตำบลหลุบเลา อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดสกลนคร เข้ามาอยู่อาศัยทำกินตั้งแต่สมัยปี 2518 เรื่อยมาจนถึงหมู่บ้านขึ้นเมื่อปี 2522 แม้ว่ารัฐบาลได้มีการออกกฎกระทรวง

ตามพระราชบัญญัติป่าสงวน ประกาศเขตป่าสงวนดงชมพูวาน-ดงกระเซอ เมื่อ 22 พฤศจิกายน 2530 แต่ชาวบ้านก็อยู่อาศัยทำกินเรื่อยมา แต่เมื่อมีการบังคับใช้คำสั่ง คสช.ที่ 64/2557 และคำสั่ง 66/2557 ที่เกี่ยวกับการปราบปรามและหยุดยั้งการบุกรุกทำลายทรัพยากรป่า ก็ได้มีการดำเนินการอย่างเด็ดขาด ไม่มีการปรีกษาหรือกับชุมชนที่อาจได้รับผลกระทบแต่อย่างใด (ความไม่เป็นธรรมที่บ้านจัดระเบียบ ตำบลหลุบเลา อำเภอภูพาน จังหวัดสกลนคร ไล่ตัดยางชาวบ้านเพิ่ม ชาวบ้านถูกจับกุมข้อหาบุกรุกกระลอกที่สอง, 2559 : ออนไลน์)

สถานการณ์ดังกล่าว ทำให้ผู้ศึกษาวิจัยจึงสนใจและเห็นความสำคัญที่จะศึกษา นโยบาย คสช. ในช่วงปี 2557- 2560 ว่าละเมิดหรือไม่ละเมิดต่อหลักปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนอย่างไรบ้าง และต้องการที่จะทราบด้วยว่าประชาชนที่ถูกละเมิดสิทธิ มีมุมมองอย่างไร โดยเน้นไปที่ ผู้ถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนในมิติทางด้านที่ดินและป่าไม้ เพื่อที่จะได้นำข้อมูลจากการศึกษาค้นคว้าดังกล่าว ไปพัฒนาและปกป้องคุ้มครองสิทธิมนุษยชนต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาประกาศและคำสั่งของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ในช่วงปี 2557- 2560 ที่ละเมิดหลักปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน
2. เพื่อศึกษามุมมองของประชาชนผู้ถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน ในมิติของสิทธิทางด้านที่ดินและป่าไม้ ของประชาชนในพื้นที่บ้านจัดระเบียบ ตำบลหลุบเลา อำเภอภูพาน จังหวัดสกลนคร

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยในเชิงคุณภาพ เพื่อศึกษานโยบาย คสช. ในช่วงปี 2557-2560 ที่ละเมิดหลักปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน และเพื่อศึกษามุมมองของประชาชนผู้ถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน ในมิติของสิทธิทางด้านที่ดินและป่าไม้ ของประชาชนในพื้นที่บ้านจัดระเบียบ ตำบลหลุบเลา อำเภอภูพาน จังหวัดสกลนคร โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกและการวิจัยเชิงเอกสารในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งผู้ศึกษาวิจัยได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ประชากร/ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ ประชาชนในพื้นที่บ้านจัดระเบียบ ตำบลหลุบเลา อำเภอภูพาน จังหวัดสกลนคร โดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง จำนวน 20 คน ดังนี้

- 1.1 ชาวบ้านผู้ถูกละเมิดสิทธิในมิติของที่ดินและป่าไม้ 10 คน
- 1.2 ผู้นำหมู่บ้าน 5 คน
- 1.3. นักพัฒนาเอกชน 5 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ แบบสัมภาษณ์แบบเชิงลึก โดยมีกรอบตามประเด็นที่ทำการศึกษา ซึ่งทำการสังเคราะห์จากกรอบแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แบบสัมภาษณ์ข้อมูลเชิงลึกมีการตอบคำถามดังนี้

ประเด็นหัวข้อการสัมภาษณ์ คือ มุมมองของประชาชนผู้ถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน ในมิติของสิทธิทางด้านที่ดินและป่าไม้ ของประชาชนในพื้นที่บ้านจัดระเบียบ ตำบลหลุบเลา อำเภอภูพาน จังหวัดสกลนคร ซึ่งแบ่งหัวข้อคำถามออกเป็น 3 ด้าน คือ ด้านผลกระทบจากนโยบายของรัฐบาล ด้านมุมมองของประชาชนว่านโยบายรัฐละเมิดหลักสิทธิมนุษยชนหรือไม่ และการปรับตัวของประชาชนเมื่อได้รับผลกระทบ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษาวิจัยได้แบ่งวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลออกเป็น 2 ส่วน คือ การเก็บรวบรวมข้อมูลด้านเอกสาร (Review Data) และการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม (Field Data)

3.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลด้านเอกสาร (Review Data) กล่าวคือ เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลจากประกาศและคำสั่งของคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ และคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ละเมิดหลักสิทธิมนุษยชน และยังรวมถึงการศึกษาค้นคว้าผ่านสื่อออนไลน์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม (Field Data) ผู้ศึกษาวิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) แบบตัวต่อตัวเพื่อเปิดเผยสิ่งจูงใจ ความเชื่อ ทศนคติของผู้ตอบ โดยเตรียมคำถามกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview)

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การนำข้อมูลที่ได้มาศึกษาอย่างละเอียด เพื่อให้เข้าใจข้อมูลที่ได้ในภาพรวม และพิจารณาประเด็นที่สำคัญ

4.2 นำข้อมูลที่ได้มาจัดแยกเป็นกลุ่ม ๆ โดยนำข้อมูลที่มีความคล้ายคลึงกันมาอยู่ในกลุ่มเดียวกัน และมีกลุ่มย่อยแยกออกไปจากกลุ่มใหญ่อื่น

4.3 เขียนบรรยายสิ่งที่พบอย่างละเอียดชัดเจน โดยไม่มีการนำทฤษฎีไปควบคุมปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น เพื่อแสดงความชัดเจนของปรากฏการณ์

สรุปผล

1. ประกาศและคำสั่งของคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ ในช่วงปี 2557-2560 มีหลายฉบับที่ละเมิดหลักปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ทั้งเรื่องการควบคุมอำนาจการปกครองประเทศ การประกาศใช้กฎอัยการศึกทั่วราชอาณาจักร การห้ามออกนอกเคหะสถาน การงดการถ่ายตอออกอากาศของสถานีวิทยุกระจายเสียง การห้ามชุมนุมทางการเมือง การให้สถานศึกษาหยุดทำการ การให้อำนาจหน้าที่ของนายกรัฐมนตรีเป็นอำนาจหน้าที่ของหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ การสิ้นสุดของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย การขอความร่วมมือจากสื่อสังคมออนไลน์ให้ระงับการเผยแพร่สื่อต่อต้านคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ การห้ามสร้างความขัดแย้งหรือต่อต้านการปฏิบัติงานของคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ การห้ามบุคคลเดินทางออกนอกราชอาณาจักร การออกคำสั่งให้บุคคลมารายงานตัว การดูแลและสอดส่องการใช้สื่อสังคมออนไลน์ การให้วุฒิสภาสิ้นสุดลง การให้ความผิดบางเรื่องที่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีของศาลยุติธรรม ไปอยู่ในอำนาจการพิจารณาของศาลทหาร การห้ามทำธุรกรรมทางการเงิน หรือการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินของบุคคล การออกนโยบายปราบปรามและหยุดยั้งการบุกรุกทำลายทรัพยากรป่าไม้โดยไม่คำนึงถึงผลกระทบต่อชาวบ้านที่ไม่ใช่ชาวนุ การยึดคืนพื้นที่ของประชาชนเพื่อนำพื้นที่ไปประกาศเป็นพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ

2. มุมมองของประชาชนผู้ถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน ในมิติของสิทธิทางด้านที่ดินและป่าไม้ ของประชาชนในพื้นที่บ้านจัดระเบียบ ตำบลหลุบเลา อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดสกลนคร

2.1 ผลกระทบจากนโยบายทางคืนผืนป่าด้านรายได้และทรัพย์สิน

เมื่อชาวบ้านถูกดำเนินคดี และมีประกาศห้ามเข้าใช้พื้นที่ที่เกิดข้อพิพาท ส่งผลให้ชาวบ้านขาดรายได้ และขาดอาชีพหลัก รายได้ไม่เพียงพอต่อการใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน บางรายกู้ยืมหนี้ ธกส. มาเพื่อปลูกสวนยาง และยังใช้หนี้ไม่หมด แต่ถูกดำเนินคดีเสียก่อน และเมื่อชาวบ้านถูกดำเนินคดี ชาวบ้านก็ต้องไปขึ้นศาล ชาวบ้านต้องแบกรับภาระค่าใช้จ่าย ทั้งค่าที่พัก ค่าอาหาร และค่าเดินทาง และการไปขึ้นศาลไม่ได้ไปเฉพาะในคดีของตนเองเท่านั้น เมื่อเพื่อน ๆ ร่วมชะตากรรมต้องไปขึ้นศาล ชาวบ้านก็จะไปร่วมฟังคำพิพากษาและให้กำลังใจด้วย ช่วงนัดฟังคำพิพากษา ชาวบ้านต้องไปขึ้นศาลอาทิตย์ละหลายวัน บางครั้ง 3 วันติดต่อกัน ค่าใช้จ่ายมันก็เพิ่มขึ้น เมื่อรายได้ไม่เพียงพอ ชาวบ้านก็ออกเงินช่วยกัน ในการจ่ายค่ารถ

ไปขึ้นศาลของเพื่อนร่วมชะตากรรมแต่ละครั้ง และหลายครั้งเข้าเงินก็เริ่มไม่พอ ทำให้ชาวบ้านบางรายตัดสินใจกู้ยืมเงิน ธกส. และยืมหนี้นอกระบบ เพื่อมาเป็นค่าใช้จ่ายในการขึ้นศาล และใช้ชีวิตประจำวัน ตอนสิ้นสุดคดีชาวบ้านรายที่ต้องลงอาญา จะมีโทษปรับด้วย ต่ำสุดคือ 15,000 สูงสุดคือ 25,000 ค่าใช้จ่ายในส่วนนี้ชาวบ้านต้องเป็นคนจ่ายเอง เป็นต้นเหตุที่ทำให้ชาวบ้าน ต้องกู้หนี้ยืมสินมาเพื่อจ่ายค่าปรับ

ช่วงประกาศยึดพื้นที่ เจ้าหน้าที่จากรัฐจะถือว่าทรัพย์สินที่อยู่ภายในพื้นที่ที่ถูกยึด ตกเป็นของรัฐทั้งหมด เจ้าหน้าที่เคยขึ้นมาตรวจพื้นที่ และยึดเอาทรัพย์สินของชาวบ้านไป ทั้งมีดพร้า ก้อนน้ำ เนื้อแห้ง ไข่ไก่ นม รถชนน้ำ จอบ เสียม ปีกยาง รวมถึงรถจักรยานยนต์

สุดท้ายเมื่อผลคดีสิ้นสุดชาวบ้านเป็นผู้บุกรุกพื้นที่ป่า เจ้าหน้าที่รัฐยังได้รุกเข้าตัดสวนยางพาราของชาวบ้าน จำนวน 4 แปลง เนื้อที่ประมาณ 93 ไร่ และยึดพื้นที่ทั้ง 4 แปลงไป โดยนำต้นกล้าไม้ มาปลูกใส่แทนและมีการปลูกต้นกล้าไม้ ใส่สวนมันสำปะหลังของชาวบ้านที่ยังเก็บผลผลิตยังไม่หมด โดยไถต้นมันสำปะหลังของชาวบ้านทิ้ง และปลูกต้นกล้าไม้ใส่แทน เพื่อเป็นการยึดคืนพื้นที่อีก

2.2 ผลกระทบจากนโยบายทวงคืนผืนป่าด้านสภาพทางจิตใจ

ชาวบ้านรู้สึกตกใจและเสียใจมากที่ถูกหลอกให้เซ็นเอกสารยอมรับว่าบุกรุกป่า ทั้งที่ตอนแรกเจ้าหน้าที่แจ้งว่าเป็นการลงชื่อเพื่อออกเอกสารสิทธิ์ที่ดินทำกิน หลังจากเซ็นเอกสารไม่นาน เจ้าหน้าที่ก็มาติดป้ายประกาศห้ามเข้าพื้นที่ แต่ชาวบ้านบางคนก็ต้องเข้าไปกรีดยางเหมือนเดิม เพราะสวนยางเป็นรายได้หลักของครอบครัว ถ้าไม่เข้าไปทำชาวบ้านก็ไม่มีรายได้ จากส่วนอื่นเลย การเข้าไปกรีดยางก็ลำบาก ต้องหลบเจ้าหน้าที่ กลัวเจ้าหน้าที่ขึ้นมาเจอ แล้วจะโดนคดีซ้ำสองอีก ชาวบ้านรู้สึกหวาดระแวงอยู่ตลอดเวลา แต่ก็มีชาวบ้านบางรายไม่กล้าเข้าไปกรีดยางที่สวนของตนเองอีก ต้องหนีไปทำงานที่จังหวัดอื่น

หลังจากชาวบ้านโดนแจ้งข้อหาคดีบุกรุกป่าชาวบ้านมีสภาพจิตใจที่ย่ำแย่ สาเหตุมาจากการคิดมากเรื่องคดี มีทั้งครอบครัวที่สามีตรอมใจตาย ครอบครัวที่ภรรยาเสียชีวิต ครอบครัวที่ทั้งพ่อและแม่ติดคุกและต่อมาไม่นานยายก็เสียชีวิตลง เพราะคิดมาก และยากยิ่งมาเสียจากไปอีก ทำให้ลูกชายรับไม่ได้ จนกลายเป็นคนเสียสติต้องได้เข้ารับการรักษาที่จิตแพทย์ ครอบครัวที่ภรรยา พ่อตาและแม่ยาย ติดคุกทั้ง 3 คน และมีหลายครอบครัวที่ตกอยู่ในสภาวะซึมเศร้าไม่ต่างกัน

2.3 ผลกระทบจากนโยบายทวงคืนผืนป่าด้านอำนาจทางสังคม

นโยบายทวงคืนผืนป่า เป็นนโยบายที่ต้องการจัดการกับนายทุนผู้บุกรุกป่า แต่ในทางปฏิบัติกลับเป็นชาวบ้านที่ได้รับผลกระทบแทน มีทั้งการหลอกว่าจะออกโฉนดที่ดินให้ ให้ชาวบ้านเซ็นเอกสารเปล่า และนำเอกสารนั้นไปทำสำนวนว่า ชาวบ้านเซ็นเอกสารเพื่อยินยอมรับความผิดว่าบุกรุกป่า และยังมีหลอกให้ไปถ่ายรูปยื่นแปลงแสดงความเป็นเจ้าของพื้นที่ แล้วเจ้าหน้าที่รัฐก็นำมาเป็นหลักฐานในการยืนยันการบุกรุก

เมื่อคดีสิ้นสุดได้มีการรุกเข้ามาตัดต้นยางของชาวบ้าน โดยชาวบ้านเสนอหนังสือ ที่มีคำสั่งเรื่อง ให้ชะลอการดำเนินการเรื่องคดีบุกรุกป่าไว้ก่อน แต่เจ้าหน้าที่รัฐไม่ให้ความสนใจเลยแม้แต่น้อย

2.4 มุมมองของประชาชนต่อนโยบายของรัฐบาล คสช.

นโยบายของรัฐบาล คสช. เป็นนโยบายที่ละเมิดหลักสิทธิมนุษยชน โดยเฉพาะนโยบายทวงคืนผืนป่า เพราะมีการยึดคืนพื้นที่ของชาวบ้านที่ยังอยู่ในกรณีพิพาท และผลคดียังไม่สิ้นสุด ทำให้ชาวบ้านในหลายพื้นที่ได้รับผลกระทบ และนโยบายอื่น ๆ ของรัฐบาล คสช. หลายข้อก็ละเมิดหลักสิทธิมนุษยชนเช่นกัน

2.5 การปรับตัวของชาวบ้านหลังถูกดำเนินคดีข้อหาบุกรุกป่า

เมื่อชาวบ้านถูกดำเนินคดีข้อหาบุกรุกพื้นที่ป่า และมีประกาศห้ามเข้าพื้นที่ ชาวบ้านหลายครอบครัวไร้ทางออก จำเป็นต้องลบลอบเข้าไปกรีดยางในสวนของตัวเองที่ถูกยึดคืน เพราะอาชีพกรีดยางเป็นอาชีพหลักของครอบครัว เป็นรายได้หลักคือ แอบเข้าไปกรีดยางทำสวน โดยหลบเจ้าหน้าที่ เพื่อหลีกเลี่ยงการปะทะเมื่อเห็น หรือได้ยินเสียงเจ้าหน้าที่มา ก็จะรีบออกจากพื้นที่ทันที และบางครอบครัวก็ต้องออกไปทำงานรับจ้างที่ต่างจังหวัด

2.6 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ชาวบ้านต้องการให้มีการตรวจสอบที่ดินจากสภาพความเป็นจริง ว่าเป็นนายทุนจริงหรือไม่ ก่อนดำเนินการคดีกับชาวบ้าน และต้องการให้เจ้าหน้าที่รัฐ เข้าไปตรวจสอบสวนที่มีขนาดใหญ่ของนายทุนด้วย

อภิปรายผล

จากการศึกษาวิจัย นโยบายของรัฐบาล คสช. กับการละเมิดสิทธิมนุษยชน และมุมมองของประชาชน บ้านจัดระเบียบ ตำบลหลุบเลา อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดสกลนคร กรณีศึกษาข้อพิพาทด้านสิทธิที่ดินและป่าไม้ อภิปรายผลได้ดังนี้

1. ประกาศและคำสั่งของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ในช่วงปี 2557-2560 ที่ละเมิดหลักปฎิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน

ประกาศและคำสั่งของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ในช่วงปี 2557-2560 มีหลายฉบับที่ละเมิดหลักปฎิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ทั้งด้านสิทธิความเท่าเทียม สิทธิความเสมอภาพ สิทธิในการมีชีวิต สิทธิการไม่ถูกคุมขังโดยพลการ สิทธิความเป็นส่วนตัว สิทธิในครอบครัวทรัพย์สิน สิทธิในการมีส่วนร่วมในการปกครองประเทศ เสรีภาพในการชุมนุมอย่างสันติ เสรีภาพในการเดินทาง รวมทั้งเสรีภาพในการแสดงออก

2. มุมมองของประชาชนผู้ถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน ในมิติของสิทธิทางด้านที่ดินและป่าไม้ ของประชาชนในพื้นที่บ้านจัดระเบียบ ตำบลหลุบเลา อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดสกลนคร

2.1 ผลกระทบจากนโยบายทวงคืนผืนป่า ด้านรายได้และทรัพย์สิน

ในส่วนของผลกระทบด้านรายได้ คือ ชาวบ้านขาดรายได้ เนื่องจากมีประกาศห้ามเข้าใช้พื้นที่ และชาวบ้านยังต้องแบกรับภาระด้านค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปขึ้นศาล เนื่องจากมีการขึ้นศาลทุกอาทิตย์ อาทิตย์ละหลายวัน การเดินทางก็มีค่าใช้จ่าย ทั้งค่ารถ ค่าอาหาร เมื่อค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น ชาวบ้านบางรายต้องกู้ยืมเงินเพื่อมาเป็นค่าใช้จ่ายดังกล่าว และหลังจากสิ้นสุดคดี ยังมีทั้งชาวบ้านที่ถูกจำคุก และชาวบ้านที่รอลงอาญาและเสียค่าปรับ ในส่วนของการเสียค่าปรับ ชาวบ้านหลายรายต้องไปกู้ยืมเงินเพื่อมาจ่ายค่าปรับ ทำให้เป็นหนี้

ในส่วนของผลกระทบด้านทรัพย์สิน ในช่วงที่เจ้าหน้าที่รัฐติดประกาศห้ามเข้าพื้นที่ เจ้าหน้าที่ได้เข้าไปยึดทรัพย์สินในสวนของชาวบ้าน ทั้งมีดพร้า ก้อนน้ำ เนื้อแห้ง ไข่ไก่ นม รถขนน้ำ จอบ เสียม ปืนกวาง รวมถึงรถจักรยานยนต์ และเมื่อคดีสิ้นสุดยังมีการรุกเข้าตัดต้นยางของชาวบ้าน จำนวน 4 แปลง เนื้อที่ประมาณ 93 ไร่ ซึ่งสอดคล้องกับค่านิยามความยากจนของ อังคนา จงภักกลาง (2553 : 8) ว่าความขาดแคลนความไม่เพียงพอทางด้านเศรษฐกิจ ซึ่งมีรายได้ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่สังคมวางไว้หรือการมีรายได้ไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่ายที่ใช้ในการดำรงชีวิตทำให้สภาพความเป็นอยู่ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานกำหนดไว้ และเป็นสภาวะที่ไม่พอกิน ไม่มีที่ทำกิน ป่วย สุขภาพไม่ดี มีหนี้ หรือความขัดสนด้วยโอกาส ขาดแคลนปัจจัยสี่มาเพื่อดำรงชีวิตและยากจนทางวัฒนธรรม โดยพิจารณาจากสภาพทางจิตใจ ปัญหาสุขภาพ สาธารณสุข ระดับการศึกษา ค่านิยม ความเชื่อ ทัศนคติหรือท่าทีและรายได้ รายจ่าย การกระจายรายได้ ทรัพย์สิน หนี้สิน การมีบริการขั้นพื้นฐาน มาตรฐานชีวิต การมีทางเลือก มีสิทธิ์ มีเสียง และมีโอกาสในการกำหนดชะตาชีวิตของตนเองและครอบครัวเป็นเครื่องชี้วัดของความยากจนได้ ซึ่งสอดคล้องกับค่านิยามของ สมชัย จิตสุชน และคณะ (2550 : 11) ซึ่งให้ความหมายของความยากจนไว้ว่า ความยากจนเป็นสภาวะที่ “ไม่มีกิน หรือไม่พอกิน รายได้น้อย ไม่มีที่ทำกิน มีหนี้ ป่วย สุขภาพไม่ดี หรือพิการ

2.2 ผลกระทบจากนโยบายทวงคืนผืนป่าด้านสภาพทางจิตใจ

สภาพจิตใจของชาวบ้านหลังจากถูกดำเนินคดีข้อหาบุกรุกป่า ทุกรายอยู่ในสภาพแย่ แม้มีทั้งครอบครัวที่สามีตรอมใจตาย ครอบครัวที่ภรรยาเสียชีวิต ครอบครัวที่ทั้งพ่อแม่แม่ติดคุกและต่อมาไม่นานยายก็เสียชีวิตลงเพราะคิดมาก และยายก็ยังมาเสียจากไปอีก ทำให้ลูกชายรับไม่ได้ จนกลายเป็นคนเสียสติต้องเข้ารับการรักษากับจิตแพทย์ ครอบครัวที่ภรรยา พ่อตา และแม่ยาย ติดคุกทั้ง 3 คน และอีกหลายครอบครัวก็ตกอยู่ในสภาวะซึมเศร้าไม่ต่างกัน (อมร ศรีคำ, 2561 : สัมภาษณ์)

2.3 ผลกระทบจากนโยบายทวงคืนผืนป่าด้านอำนาจทางสังคม

ชาวบ้านถูกดำเนินคดีข้อหาบุกรุกป่า โดยเจ้าหน้าที่รัฐหลอกว่าจะออกเอกสารสิทธิที่ดินทำกินให้ และให้เซ็นเอกสารเปล่า โดยชาวบ้านไม่รู้เลยว่า การเซ็นเอกสารเปล่านั้นจะเป็นการเซ็นยอมรับว่าตนเองบุกรุกป่า และยังมีกรหลอกให้ไปถ่ายรูปลงแปลงแสดงความเป็นเจ้าของพื้นที่ แล้วเจ้าหน้าที่รัฐก็นำมาเป็นหลักฐานในการยืนยันการบุกรุก และต่อมาชาวบ้านก็ถูกแจ้งดำเนินคดีข้อหาบุกรุกป่า และมีการติดประกาศห้ามเข้าใช้พื้นที่ และเมื่อสิ้นสุดผลคดียังมีการรุกเข้าตัดสวนยางของชาวบ้านอีก สถานการณ์ที่เกิดขึ้นดังกล่าว ชาวบ้านไร้อำนาจต่อรองใด ๆ ทำได้เพียงปล่อยให้ไปไปตามชะตากรรม (ชัย ทองดีนอก, 2561 : สัมภาษณ์)

2.4 มุมมองของประชาชนต่อนโยบายของรัฐบาล คสช.

นโยบายของรัฐบาล คสช. ละเมิดหลักสิทธิมนุษยชนหลายข้อ เนื่องจากรัฐบาล คสช. มีกฎหมายมาตรา 44 ซึ่งเป็นกฎหมายที่มีอำนาจเด็ดขาด สามารถใช้กฎหมาย มาตรา 44 ในการออกคำสั่งเกี่ยวกับเรื่องใดก็ได้ นอกจากนี้ การไม่ปฏิบัติตามคำสั่งยังถือว่าเป็นความผิด และยังมีคำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 64/2557 เรื่อง การปราบปรามและหยุดยั้งการบุกรุกทำลายทรัพยากรป่าไม้ ที่ดำเนินการกับผู้บุกรุกป่า โดยได้มีคำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 66/2557 เรื่อง เพิ่มเติมหน่วยงานสำหรับการปราบปราม หยุดยั้งการบุกรุกทำลายทรัพยากรป่าไม้และนโยบายการปฏิบัติงานเป็นการชั่วคราวในสถานการณ์ปัจจุบัน ว่าเป็นการกระทำตามคำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 64/2557 เรื่อง การปราบปรามและหยุดยั้งการบุกรุกทำลายทรัพยากรป่าไม้ ที่ดำเนินการกับผู้บุกรุกป่า จะต้องไม่ส่งผลกระทบต่อประชาชนผู้ยากไร้ ผู้มีรายได้น้อย และผู้ไร้ที่ดินทำกิน แต่ในทางปฏิบัติชาวบ้านคนจนผู้มีรายได้น้อย กลับถูกขับไล่ให้ออกจากพื้นที่และถูกดำเนินคดี และเข้าไปยึดทรัพย์สินของชาวบ้าน การกระทำดังกล่าว ถือเป็นละเมิดสิทธิมนุษยชนทางด้านสิทธิพลเมือง และสิทธิทางการเมือง

2.5 การปรับตัวของชาวบ้านหลังถูกดำเนินคดีข้อหาบุกรุกป่า

หลังจากที่เจ้าหน้าที่รัฐเข้ายึดคืนพื้นที่ ห้ามไม่ให้ชาวบ้านเขาไปทำกินในพื้นที่ และดำเนินคดีกับชาวบ้าน ชาวบ้านจึงเกิดความลำบากอย่างหนัก โดยเฉพาะเรื่องรายได้ เพราะรายได้หลักมาจากพื้นที่ที่เป็นข้อพิพาทดังกล่าว ทำให้ชาวบ้านบางรายต้องลักลอบเข้าไปในพื้นที่เพื่อทำกินต่อไป โดยใช้วิธีการหลบหลีกเจ้าหน้าที่ เมื่อมีเจ้าหน้าที่เข้ามาตรวจพื้นที่ ชาวบ้านจะออกจากพื้นที่ทันที เพื่อไม่ให้เจ้าหน้าที่เห็น เนื่องจากชาวบ้านกลัวถูกดำเนินคดีเป็นครั้งที่สอง และมีชาวบ้านบางรายไม่กล้าเข้าไปในพื้นที่อีกเลย ต้องเปลี่ยนอาชีพจากเจ้าของสวนยางไปรับจ้างทั่วไปแทน และบางรายก็อาศัยเงินจากลูกหลานที่ออกไปทำงานต่างจังหวัดส่งกลับมาให้ใช้ เนื่องจากตนเองไม่มีรายได้จากสวนยางอีกต่อไป (ทองอินทร์ มาตราช, 2561 : สัมภาษณ์)

2.6 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

การปฏิบัติตามคำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 64/2557 เรื่อง การปราบปรามและหยุดยั้งการบุกรุกทำลายทรัพยากรป่าไม้ ซึ่งในคำสั่งระบุว่า ให้จัดการกับนายทุน แต่ในทางปฏิบัติรัฐกลับเข้าจัดการดำเนินคดีกับชาวบ้านผู้มีพื้นที่ครอบครองเพียงไม่กี่ไร่เท่านั้น ในส่วนของนายทุนผู้ถือครองที่ดินจำนวนมาก กลับไม่ถูกดำเนินการแต่อย่างใด ชาวบ้านจึงเกิดความคับข้องใจว่า เหตุใดนายทุนผู้ถือครองที่ดินจำนวนมากจึงไม่ถูกดำเนินคดี และต้องการให้เจ้าหน้าที่เข้าไปตรวจสอบนายทุนผู้ถือครองที่ดินจำนวนมากดังกล่าวด้วย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 การรัฐประหารควรมีระยะเวลาที่เหมาะสม ควรรีบเร่งให้สถานการณ์บ้านเมืองสู่สภาวะปกติโดยเร็ว และควรมีการจัดการเลือกตั้งเพื่อไม่ให้เป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนนานเกินไป

1.2 สิทธิมนุษยชนเป็นสิ่งที่ไม่ควรถูกละเมิด โดยเฉพาะอย่างยิ่งสิทธิและเสรีภาพในการดำเนินชีวิต รัฐบาลควรนำความคิดเห็นของประชาชนไปพิจารณาในการบริหารประเทศ เพื่อให้ตอบสนองต่อความต้องการของคนในประเทศมากที่สุด

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาผลกระทบของการรัฐประหารต่อภาพลักษณ์ของประเทศ เพื่อให้ทราบว่า การรัฐประหารผลกระทบต่อความน่าเชื่อถือของประเทศหรือไม่อย่างไร

2.2 ควรมีการศึกษาถึงสาเหตุของการรัฐประหาร เพื่อให้ทราบว่าเหตุใดรัฐประหารจึงเกิดขึ้นและหาแนวทางแก้ไขเพื่อไม่ให้เกิดการรัฐประหารอีก

เอกสารอ้างอิง

ชัย ทองดีนอก. (12 กันยายน 2561). สัมภาษณ์. ชาวบ้านจัดระเบียบ.

ทองอินทร์ มาตราช. (12 กันยายน 2561). สัมภาษณ์. ชาวบ้านจัดระเบียบ.

ราชกิจจานุเบกษา. (2557). คำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 64/2557 เรื่อง การปราบปรามและหยุดยั้งการบุกกรุกทำลายทรัพยากรป่าไม้. เล่มที่ 131. ตอนพิเศษ 115 ง. หน้า 3.

สมชัย จิตสุชน, เจริญจิต โพธิ์ทอง และ จิราภรณ์ แผลงประพันธ์. (2550). การกระจายรายได้ความยากจน : ปัญหาและแนวทางแก้ไข. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย.

อมร ศรีคำ. (3 สิงหาคม 2561). สัมภาษณ์. ชาวบ้านจัดระเบียบ.

อังคณา จงภักกลาง. (2553). ปัญหาการนำนโยบายการแก้ไขความยากจนไปปฏิบัติในองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตตำบลข้าวสุก จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

Thai Lawyers for Human Rights. (2559). สถานการณ์สิทธิมนุษยชนในภาคอีสาน 18 เดือนหลังการรัฐประหาร. สืบค้นเมื่อ 10 มกราคม 2561, จาก https://tlhr2014.wordpress.com/2016/01/10/18months_ne_report

Voice From Thais. (2559). ความไม่เป็นธรรมที่บ้านจัดระเบียบ ต.หลุบเลา อ. ภูพาน จ.สกลนคร ไล่ต้งชาวบ้านเพิ่ม ชาวบ้านถูกจับกุมข้อหาบุกรุกกระลอกที่สอง. สืบค้นเมื่อ 2 กุมภาพันธ์ 2561, จาก <https://voicefromthais.wordpress.com/2016>

การพัฒนาชุดฝึกทักษะการอ่านและการเขียนภาษาไทย เพื่อแก้ปัญหการอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

A Development of Thai Reading and Writing Skills Practice Set for Solving the-Problems of the Illiteracy for Prathomsuksa 5 Students

วรรณภรณ์ พระเมเด¹, ไพศาล วรคำ² และ อาทิตย์ อางหาญ³
Wannaporn Pramada¹, Paisarn Worakham² and Athit Arthan³

Received : 2 ธ.ค. 2561
Revised : 1 ก.ค. 2562
Accepted : 2 ก.ค. 2562

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) สํารวจคํ่าพื้นฐานภาษาไทยที่เป็นปัญหาต่อการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 2) เพื่อพัฒนาชุดฝึกทักษะการอ่านและเขียนภาษาไทย ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 และ 3) เพื่อศึกษาผลการใช้ชุดฝึกทักษะการอ่านและการเขียนภาษาไทย กลุ่มเป้าหมาย คือ นักเรียนที่อ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในเขตอำเภอชุมพวง จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 33 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แบบบันทึกเอกสาร 2) แบบสัมภาษณ์ครูผู้สอน 3) ชุดฝึกทักษะ 4) แบบประเมินชุดฝึกทักษะ และ 5) แบบประเมินการใช้ชุดฝึกทักษะโดยครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบทีกำลังสองของโฮเทลลิ่ง ผลการวิจัยพบว่า

1) คํ่าพื้นฐานภาษาไทยที่เป็นปัญหาต่อการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มากที่สุด มีจำนวน 150 คํ่า 2) ชุดฝึกทักษะการอ่านและการเขียนภาษาไทย ประกอบด้วยชุดฝึกทักษะจำนวน 15 ชุดฝึก โดยมีความเหมาะสมอยู่ระหว่าง 4.27-4.58 โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} =4.54, S.D. = 0.61) และมีประสิทธิภาพเท่ากับ 80.72/80.33 3) นักเรียนที่เรียนรู้ด้วยชุดฝึกทักษะมีผลคะแนนทักษะการอ่านหลังเรียน (\bar{X} = 12.76 , S.D. = 1.32) และทักษะการเขียนหลังเรียน (\bar{X} =14.27, S.D. = 1.13) สูงกว่าทักษะการอ่านการเขียนก่อนเรียน อย่างนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และผลการประเมินความเหมาะสมของชุดฝึกทักษะ โดยครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยรวมอยู่ระดับมากที่สุด (\bar{X} =4.63, S.D. = 0.48)

คํ่าสำคัญ : คํ่าพื้นฐานภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 5, ชุดฝึกทักษะ, นักเรียนที่อ่านไม่ออกเขียนไม่ได้

¹ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อีเมล: beebeejang_2533@hotmail.com

² ผศ.ดร. อาจารย์ประจำสาขาวิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

³ ดร. อาจารย์ประจำสาขาวิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

¹ Graduate Student Master of Education Program Research and Evaluation, Rajabhat Maha Sarakham University
Email: beebeejang_2533@hotmail.com

² Assistant Professor Dr. , Lecturer in Educational Research and Evaluation, Rajabhat Maha Sarakham University

³ Dr., Lecturer in Educational Research and Evaluation, Rajabhat Maha Sarakham University

Abstract

The objectives of this research were 1) to examine basic Thai words those are problematic for literacy of Prathomsuksa 5 students in Buntharik District, Ubon Ratchathani Province, 2) to develop Thai reading and writing skills practice sets for Prathomsuksa 5 student to be effective in criteria 80/80, and 3) to study the results of using Thai language reading and writing skills practice set for Prathomsuksa 5 student. The target group is was 33 illiterate students in Prathomsuksa 5 in Buntharik District, Ubon Ratchathani Province. The instruments used in this research were 1) document recording form, 2) teacher interview form, 3) Thai reading and writing skills practice sets for Prathomsuksa 5 student, 4) Assessment form for Thai reading and writing skills practice sets and 5) Evaluation form for using Thai reading and writing skills practice set by teachers who teach in Prathomsuksa 5. The statistics used in data analysis were percentage, mean, standard deviation and Paired Sample Hotelling's T^2 test. The research found that

1) There are 150 basic Thai words those are the most problematic for literacy of Prathomsuksa 5 students. 2) The Thai reading and writing skills practice set for solving the illiteracy problem of Prathomsuksa 5 students consisted of 15 exercises, with appropriateness were 4.27 - 4.58, in overall was appropriate at the highest level (\bar{X} =4.54, S.D. = 0.61) and has efficiency in of 80.72 / 80.33 3) The achievement scores of students, post-reading skills (\bar{X} =12.76, S.D. = 1.32) and post-writing skills (\bar{X} =14.27, S.D. = 1.13), were statistically higher than before using the practice set at the significance level of .01, and the results of the appropriateness evaluation of Thai reading and writing skills practice sets by the teachers who teach in Prathomsuksa 5, overall at the highest level (\bar{X} =4.63, S.D. = 0.48)

Keywords : Basic Thai words for Prathomsuksa 5, Skill practice set, Illiterate Students

บทนำ

ภาษาเป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารที่สำคัญมากทำให้มนุษย์สามารถติดต่อสื่อสารเข้าใจกัน เป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดวัฒนธรรม การศึกษาเล่าเรียน และการประกอบอาชีพ และภาษาไทยเป็นภาษาประจำชาติไทย เป็นมรดกล้ำค่าที่เราคนไทยควรภูมิใจและรักษาไว้ ภาษาไทยเป็นเอกลักษณ์ของชาติ เป็นสมบัติทางวัฒนธรรม อันก่อให้เกิดความเป็นเอกภาพ และเสริมสร้างบุคลิกภาพของคนในชาติให้มีความเป็นไทย เป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจ และความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ทำให้สามารถประกอบกิจการ การงานและดำเนินชีวิตร่วมกันในสังคมประชาธิปไตยได้อย่างสันติสุขและเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ ประสบการณ์จากแหล่งข้อมูลสารสนเทศต่าง ๆ เพื่อพัฒนาความรู้ กระบวนการคิดวิเคราะห์ วิเคราะห์ และสร้างสรรค์ ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี ตลอดจนนำไปใช้ในการพัฒนาอาชีพให้มีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ นอกจากนี้ยังเป็นสื่อแสดงภูมิปัญญาของบรรพบุรุษด้านวัฒนธรรมประเพณี สุนทรียภาพ เป็นสมบัติล้ำค่าควรแก่การเรียนรู้ อนุรักษ์และสืบสานให้คงอยู่คู่ชาติไทยตลอดไป กระทรวงศึกษาธิการ (2551 : 31)

ภาษาไทยเป็นวิชาที่มีความสำคัญและจำเป็นในการสื่อสารของมนุษย์ การสื่อสารของมนุษย์ใช้ทักษะที่สำคัญหลายทักษะ เช่น ฟัง พูด อ่าน และเขียน ซึ่งการสอนภาษาไทยให้บรรลุวัตถุประสงค์และมีประสิทธิภาพนั้น จำเป็นต้องฝึกทักษะต่าง ๆ ให้สัมพันธ์กัน ได้แก่ การอ่านและการฟัง คือทักษะการถ่ายทอดออกไป การพูดและการเขียน ในด้านการเขียน ถือเป็นทักษะที่ย่างยากซับซ้อน และเป็นทักษะถ่ายทอดที่สำคัญต่อการสื่อสารอย่างยิ่ง ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของ ดุสิตา แดงประเสริฐ (2549 : 80) ที่กล่าวไว้ว่า เด็กไทยทุกคนควรเรียนรู้และใช้ภาษาไทยได้อย่างถูกต้องทุกโอกาส ซึ่งการเรียนการสอนภาษาไทย

เป็นทักษะที่ต้องฝึกฝนจนเกิดความชำนาญในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร การอ่านและการฟังเป็นทักษะของการรับรู้เรื่องราว ความรู้ ประสบการณ์ ส่วนการพูดและการเขียน เป็นทักษะของการแสดงออกด้วยการแสดงความคิดเห็น ความรู้และประสบการณ์ การเรียนภาษาไทยจึงต้องเรียนเพื่อการสื่อสาร ให้สามารถรับรู้ข้อมูลข่าวสารได้อย่างพินิจพิเคราะห์ สามารถนำความรู้ ความคิด มาเลือกใช้เรียบเรียงคำมาใช้ตามหลักภาษาได้ถูกต้องตรงตามความหมาย กาลเทศะและใช้ภาษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ในปัจจุบันวิชาภาษาไทยจะประสบกับปัญหานักเรียนขาดทักษะการอ่านและทำให้ทักษะด้านอื่น ๆ ได้รับความกระทบ ด้วยอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะทักษะการเขียน ซึ่งเป็นทักษะที่มีความสำคัญ สิ่งเหล่านี้เป็นสาเหตุและปัญหาให้กับตัวนักเรียน เพราะการที่นักเรียนอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนต่ำ และยังมีผลกระทบต่อไปในการเรียน การสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นอีกด้วย

จากการจัดการเรียนการสอนให้กับนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเตรียมบัณฑิต อำเภอบუნชริก จังหวัดอุบลราชธานี ในส่วนของกลุ่มสาระภาษาไทย พบว่าการอ่านและเขียนสะกดคำของนักเรียนบางคน มีการประเมินอยู่ใน ระดับต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนด และมีนักเรียนที่ยังอ่านภาษาไทยไม่ออกและเขียนไม่ได้ ผู้วิจัยได้ปฏิบัติการสอนและศึกษาสภาพ การเรียนรู้ของนักเรียน พบว่าผลการประเมินและผลสัมฤทธิ์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา ปีการศึกษา 2559 นักเรียนมีผลการเรียนเฉลี่ยยังอยู่ในเกณฑ์ที่ไม่น่าพอใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเนื้อหาที่มีผลสัมฤทธิ์ต่ำมาก คือ ด้านทักษะการอ่านและการเขียน ซึ่งปัญหานี้จะเป็นอุปสรรคและมีผลกระทบต่อการเรียนรู้ของนักเรียน เพราะความสามารถ ในการอ่านออกและเขียนได้ในรายวิชาภาษาไทย จะเป็นพื้นฐานและเครื่องมือที่สำคัญในการเรียนรู้ เมื่อนักเรียนประสบปัญหานี้ ก็ทำให้นักเรียนเกิดความเบื่อหน่ายต่อการเรียนและทำให้ไม่ประสบความสำเร็จในการเรียนทุก ๆ รายวิชา และอาจจะไม่จบ ตามเกณฑ์การศึกษาภาคบังคับ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถอ่านหนังสือได้ถูกและเขียนได้คล่อง

จากปัญหาดังกล่าวและจากที่ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยที่มีผู้ใช้ชุดฝึกทักษะการอ่านและใช้ชุดฝึกทักษะการเขียน ผู้วิจัย จึงสนใจที่จะแก้ปัญหาให้นักเรียนมีทักษะในการอ่านและการเขียน โดยการพัฒนาชุดฝึกทักษะการอ่านและการเขียนภาษาไทย ซึ่งชุดฝึกทักษะการอ่านและการเขียนนี้จะเป็นสื่อประเภทหนึ่งที่อาจจะช่วยเสริมให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติ เพื่อพัฒนาให้นักเรียน เกิดความรู้ ความเข้าใจมีทักษะที่เพิ่มขึ้น และสามารถนำความรู้ความเข้าใจไปใช้ในการดำรงชีวิตประจำวันได้ และเพื่อเป็น แนวทางให้ครูผู้สอน ผู้ปกครอง และผู้ที่เกี่ยวข้องที่มีปัญหาทางด้าน การอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสำรวจค่าพื้นฐานภาษาไทยที่เป็นปัญหาต่อการอ่านออกเขียนได้ ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 อำเภอบუნชริก จังหวัดอุบลราชธานี
2. เพื่อพัฒนาชุดฝึกทักษะการอ่านและเขียนภาษาไทย ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
3. เพื่อศึกษาผลการใช้ชุดฝึกทักษะการอ่านและการเขียนภาษาไทย ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) โดยแบ่งออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้
ระยะที่ 1 สำรวจค่าพื้นฐานที่เป็นปัญหาต่อการอ่านออกเขียนได้ ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในรายวิชาภาษาไทย

ระยะที่ 2 พัฒนาชุดฝึกทักษะการอ่านและการเขียนภาษาไทย

ระยะที่ 3 ศึกษาผลการใช้ชุดฝึกทักษะการอ่านและการเขียนภาษาไทย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ระยะที่ 1 สํารวจคํ่าพื้นฐานที่เป็นปัญหาต่อการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในรายวิชาภาษาไทย กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ ครูผู้สอนวิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนในอำเภอบุณฑริก จำนวน 10 คน โดยคัดเลือกโรงเรียนที่มีปัญหาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาภาษาไทย

ระยะที่ 2 พัฒนาชุดฝึกทักษะการอ่านและการเขียนภาษาไทย แหล่งข้อมูลในการตรวจสอบความเหมาะสมของชุดฝึกทักษะ เป็นผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านวัดและประเมินผล จำนวน 2 ท่าน โดยมีเกณฑ์การพิจารณา คือ มีวุฒิทางการศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิจัยและประเมินผลการศึกษา ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา จำนวน 3 ท่าน โดยมีเกณฑ์พิจารณา คือ มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโท และมีประสบการณ์สอนภาษาไทยไม่น้อยกว่า 10 ปี หรือมีวิทยฐานะชำนาญการพิเศษขึ้นไป แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการตรวจสอบประสิทธิภาพของชุดฝึกทักษะ ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเตรียมบัณฑิต สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน

ระยะที่ 3 ศึกษาผลการใช้ชุดฝึกทักษะการอ่านและการเขียนภาษาไทย กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่อ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ โรงเรียนที่อาสาสมัครทดลองใช้ 4 โรงเรียน นักเรียนจำนวน 33 คน และประเมินการใช้ชุดฝึกทักษะการอ่านและการเขียนภาษาไทย โดยครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 แหล่งข้อมูล ได้แก่ ครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนในเขตอำเภอบุณฑริก ที่อาสาสมัครทดลองใช้ชุดฝึกทักษะ จำนวน 10 คน จาก 4 โรงเรียน คือ คุณครูโรงเรียนเตรียมบัณฑิตจำนวน 5 คน คุณครูโรงเรียนโนนสวรรค์จำนวน 2 คน คุณครูโรงเรียนอนุบาลบุณฑริกจำนวน 2 คน และคุณครูโรงเรียนบ้านโนนบากมิตรภาพที่ 83 จำนวน 1 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ระยะที่ 1 สํารวจคํ่าพื้นฐานที่เป็นปัญหาต่อการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในรายวิชาภาษาไทย ได้แก่ แบบสํารวจคํ่าพื้นฐานภาษาไทยที่เป็นปัญหาสำหรับนักเรียน ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

ระยะที่ 2 พัฒนาชุดฝึกทักษะการอ่านและการเขียนภาษาไทย ได้แก่ ชุดฝึกทักษะการอ่านและการเขียนแบบประเมินความเหมาะสมของชุดฝึกทักษะ แบบประเมินทักษะการอ่าน และแบบประเมินทักษะการเขียน

ระยะที่ 3 ศึกษาผลการใช้ชุดฝึกทักษะการอ่านและการเขียนภาษาไทย ได้แก่ ชุดฝึกทักษะการอ่านและการเขียนภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ผ่านการตรวจสอบความเหมาะสมตามกระบวนการในระยะที่ 2 เรียบร้อยแล้ว แบบประเมินทักษะการอ่าน และแบบประเมินทักษะการเขียน และประเมินการใช้ชุดฝึกทักษะการอ่านและการเขียนภาษาไทย โดยครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ได้แก่ แบบประเมินการใช้ชุดฝึกทักษะการอ่านและการเขียนภาษาไทย

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ระยะที่ 1 สํารวจคํ่าพื้นฐานที่เป็นปัญหาต่อการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในรายวิชาภาษาไทย ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการไปสํารวจคํ่าพื้นฐานภาษาไทยที่เป็นปัญหาต่อการอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยดำเนินการดังนี้

1. ติดต่อนัดหมายคุณครูที่สอนรายวิชาภาษาไทย เพื่อขอความร่วมมือ นัดหมายวันเวลาและสถานที่ในการให้ข้อมูล
2. ให้คุณครูทำแบบสํารวจคํ่าพื้นฐานที่เป็นปัญหาการอ่านออกเขียนได้
3. นำข้อมูลที่ได้จากการสํารวจมาทำการวิเคราะห์ และสรุปเนื้อหาเพื่อเป็นแนวทางในการเสริมสร้างชุดฝึกทักษะการอ่านและการเขียนภาษาไทยต่อไป

ระยะที่ 2 พัฒนาชุดฝึกทักษะการอ่านและการเขียนภาษาไทย ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลการพัฒนาชุดฝึกทักษะการอ่านและการเขียนภาษาไทย ทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยดำเนินการดังนี้

1. ประเมินความเหมาะสม

1.1 ขอบหนังสือแนะนำตัวจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม เพื่อนำไปใช้ในการติดต่อกับผู้เชี่ยวชาญ

1.2 ติดต่อนัดหมายผู้เชี่ยวชาญ เพื่อขอความร่วมมือ นัดหมายวันเวลา และสถานที่ในการให้ข้อมูล

1.3 ให้ผู้เชี่ยวชาญทำแบบประเมิน

1.4 นำข้อมูลที่ได้จากการประเมินมาวิเคราะห์ และสรุปเนื้อหา

2. การทดลองใช้

2.1 ติดต่อนัดหมายนักเรียน เพื่อขอความร่วมมือนัดหมายวันเวลา และชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับการทดลองใช้ชุดฝึกทักษะการอ่านและการเขียนภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ทราบ

2.2 ทำการเก็บข้อมูลและทดลองใช้ชุดฝึกทักษะการอ่านและการเขียนภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ตามวันเวลาที่ได้นัดหมายล่วงหน้า และเก็บข้อมูลตามกระบวนการที่ผู้วิจัยได้กำหนดไว้ โดยทดลองกับนักเรียนกลุ่มเดียว จำนวน 3 คน ที่ไม่ใช่ นักเรียนกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วยนักเรียนที่มีผลการเรียนอยู่ในระดับแก่ 1 คน ระดับปานกลาง 1 คน และระดับอ่อน 1 คน ทดลองใช้กับนักเรียนกลุ่มใหญ่ไม่ใช่ นักเรียนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 1 ห้องเรียน ซึ่งเป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเตรียมบัณฑิต สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน เพื่อหาประสิทธิภาพ และความเหมาะสมของชุดฝึกทักษะการอ่านและการเขียนภาษาไทย ทำการซักถามเพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขชุดฝึกทักษะการอ่านและการเขียนภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ให้ดีขึ้นเพื่อหาประสิทธิภาพของชุดฝึกทักษะการอ่านและการเขียนภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

2.3 นำข้อมูลที่ได้ไปทำการวิเคราะห์ต่อไป

ระยะที่ 3 ศึกษาผลการใช้ชุดฝึกทักษะการอ่านและการเขียนภาษาไทย

1. ผู้วิจัยขอหนังสือขอความอนุเคราะห์จากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ถึงผู้อำนวยการโรงเรียนทั้ง 4 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนเตรียมบัณฑิต โรงเรียนโนนสวรรค์ โรงเรียนอนุบาลบุณฑริก และโรงเรียนบ้านโนนบากมิตรภาพที่ 83 เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

3. นำข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลไปวิเคราะห์ข้อมูล

4. หลังเสร็จสิ้นการเรียนรู้ด้วยชุดฝึกทักษะการอ่านและการเขียนภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ให้ครูผู้สอนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ทำแบบประเมินการใช้ชุดฝึกทักษะการอ่านและการเขียนภาษาไทย

5. นำผลการประเมินการใช้ชุดฝึกทักษะการอ่านและการเขียนภาษาไทย สำหรับครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ระยะที่ 1 สรรวจาค่าพื้นฐานที่เป็นปัญหาต่อการอ่านออกเขียนได้ ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในรายวิชาภาษาไทย ใช้การวิเคราะห์ความถี่ของค่าพื้นฐาน ที่เป็นปัญหาต่อการอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

ระยะที่ 2 พัฒนาชุดฝึกทักษะการอ่านและการเขียนภาษาไทย

1. วิเคราะห์หาความเหมาะสมของชุดฝึกทักษะ โดยใช้เกณฑ์ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 9)

คะแนนเฉลี่ย	ระดับความเหมาะสม
4.51 – 5.00	เหมาะสมมากที่สุด
3.51 – 4.50	เหมาะสมมาก
2.51 – 3.50	เหมาะสมปานกลาง
1.51 – 2.50	เหมาะสมน้อย
1.00 – 1.50	เหมาะสมน้อยที่สุด

โดยกำหนดเกณฑ์ความเหมาะสมมีค่าเฉลี่ย 3.51 ขึ้นไป และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานน้อยกว่า 1.00 จึงจะถือว่าเป็นแบบประเมินชุดฝึกทักษะการอ่านและการเขียนที่ใช้ได้

2. การวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของชุดฝึกทักษะการอ่านและการเขียนภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยหาค่าเฉลี่ย ร้อยละ และการหาประสิทธิภาพ E_1/E_2 โดยมีเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือ 80/80

ระยะที่ 3 ศึกษาผลการใช้ชุดฝึกทักษะการอ่านและการเขียนภาษาไทย ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์เปรียบเทียบทักษะการอ่านและการเขียนภาษาไทย ก่อนและหลังการฝึก วิเคราะห์โดยใช้การทดสอบที่ กำลังสองของไฮเทลลิ่ง และประเมินการใช้ชุดฝึกทักษะการอ่านและการเขียนภาษาไทย โดยครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 การประเมินการใช้ชุดฝึกทักษะการอ่านและการเขียนภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ผลการประเมินเป็นรายด้าน โดยหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยใช้เกณฑ์การแปลผล

สรุปผล

จากการพัฒนาชุดฝึกทักษะการอ่านและการเขียนภาษาไทย เพื่อแก้ปัญหาการอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ สรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. การสำรวจคำพื้นฐานภาษาไทยจากครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่าคำที่เป็นปัญหาต่อการอ่านการเขียนของนักเรียนมากที่สุด มีจำนวน 150 คำ และนักเรียนที่อ่านไม่ออกเขียนไม่ได้จากการสำรวจพบว่ามีจำนวน 33 คน ซึ่งทักษะการอ่านและการเขียนภาษาไทย เป็นทักษะพื้นฐานที่สำคัญที่จะทำให้เด็กเกิดการพัฒนาที่ดีที่สุด และแนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาทักษะการอ่านและการเขียนภาษาไทย ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 คือ ควรจะมีชุดฝึกทักษะเพื่อที่จะให้นักเรียนได้ฝึกทำเพิ่มเติม และชุดฝึกที่ใช้ ควรมีความน่าสนใจ และช่วยฝึกให้นักเรียนมีความเข้าใจมากขึ้นเกี่ยวกับการอ่านและการเขียนภาษาไทย

2. การพัฒนาชุดฝึกทักษะการอ่านและการเขียนภาษาไทย เพื่อแก้ปัญหาการอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ประกอบด้วยชุดฝึกทักษะจำนวน 15 ชุดฝึกทักษะ โดยให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน พิจารณาความเหมาะสม พบว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด มีผลการประเมินความเหมาะสมเฉลี่ยของคะแนนอยู่ระหว่าง 4.27 - 4.58 ค่าเฉลี่ย 4.54 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.61 และประสิทธิภาพของชุดฝึกทักษะการอ่านและการเขียนภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จากการทดลองกลุ่มใหญ่มีค่าเท่ากับ 80.72/80.33 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด 80/80 แสดงว่าการเรียนรู้จากชุดฝึกทักษะการอ่านและการเขียนภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีประสิทธิภาพสามารถนำไปใช้ได้

3. นักเรียนที่เรียนรู้ด้วยชุดฝึกทักษะมีผลคะแนนก่อนฝึกทักษะการอ่านเท่ากับ 9.48 (S.D.= 1.28) หลังฝึกเท่ากับ 12.76 (S.D.= 1.32) เปลี่ยนแปลงไปเท่ากับ 3.28 (S.D.= 1.30) และก่อนฝึกทักษะการเขียนเท่ากับ 11.21 (S.D.= 1.34) หลังฝึกเท่ากับ 14.27 (S.D.= 1.13) เปลี่ยนแปลงไปเท่ากับ 3.06 (S.D.= 1.18) เมื่อเปรียบเทียบผลการฝึกที่เปลี่ยนไปเทียบกับการไม่ฝึก พบว่าสถิติ Hotelling's T^2 เท่ากับ 256.572 แปลงเป็นสถิติ F ได้ 128.013 ที่ ซึ่งมีค่า sig=.000 แสดงว่าผลการฝึกเปลี่ยนแปลงไปแตกต่างจากไม่ฝึกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 หรือหลังฝึกนักเรียนมีทักษะการอ่านและการเขียนสูงกว่าก่อนฝึกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และผลการประเมินความเหมาะสมของชุดฝึกทักษะการอ่านและการเขียนภาษาไทย ที่ประเมินโดยครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยรวมอยู่ระดับมากที่สุด (\bar{X} =4.63, S.D. = 0.48)

อภิปรายผล

ผลการดำเนินการวิจัยนี้ เป็นการวิจัยและพัฒนาชุดฝึกทักษะการอ่านและการเขียนภาษาไทยเพื่อแก้ปัญหาการอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีข้อค้นพบดังต่อไปนี้

1. จากการสำรวจค่าที่เป็นปัญหาต่อการอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่าค่าที่เป็นปัญหาต่อการอ่านและการเขียนของนักเรียนมากที่สุด มีจำนวน 150 คำ ควรเน้นให้นักเรียนฝึกปฏิบัติแก้ปัญหาจากชุดฝึกทักษะที่หลากหลาย ชุดฝึกทักษะที่ใช้ควรมีความน่าสนใจ ใช้เวลาในการเรียนรู้ให้พอเหมาะ พร้อมทั้งวัดและประเมินผลตามสภาพจริง มีเครื่องมือวัดและเกณฑ์ประเมินที่ชัดเจน และการเรียนรู้จากชุดฝึกทักษะจะเป็นตัวช่วยให้นักเรียนได้มีโอกาสฝึกทักษะการแก้ปัญหาจากสถานการณ์ปัญหาต่าง ๆ ด้วยเวลาที่เหมาะสมจนทำให้นักเรียนมีทักษะการแก้ปัญหาเพิ่มมากขึ้น และเมื่อนักเรียนมีทักษะการแก้ปัญหาแล้วก็สามารถนำเอาทักษะการแก้ปัญหาไปแก้ปัญหามิใช่ในชีวิตประจำวันได้ สอดคล้องกับสุวิทย์ มูลคำ (2551 : 16) ที่ให้ความสำคัญของการคิดแก้ปัญหา การคิดแก้ปัญหาถือว่าเป็นพื้นฐานที่สำคัญที่สุดของการคิดทั้งหมด คิดแก้ปัญหาเป็นสิ่งสำคัญต่อวิถีการดำเนินชีวิตในสังคมมนุษย์ซึ่งจะต้องใช้การคิดเพื่อแก้ปัญหาเป็นทักษะเกี่ยวข้องและมีประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตที่วุ่นวาย สับสนได้อย่างดี ผู้ที่มีทักษะการคิดแก้ปัญหาจะสามารถเผชิญกับภาวะสังคมที่เคร่งเครียดได้อย่างเข้มแข็ง ทักษะการแก้ปัญหาจึงมิใช่เป็นเพียงการรู้จักคิด และรู้จักการใช้สมอง หรือเป็นทักษะที่มุ่งพัฒนาสติปัญญาแต่เพียงอย่างเดียวเท่านั้น แต่ยังเป็นทักษะที่สามารถพัฒนาทัศนคติ วิธีการคิดค่านิยมความรู้ความเข้าใจในสภาพการณ์ของสังคมได้อีกด้วย และสอดคล้องกับถวัลย์ มาศจรัส (2535 : 21) ที่กล่าวถึงประโยชน์ของแบบฝึกทักษะว่าเป็นสื่อการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาทักษะให้แก่ผู้เรียน ใช้เป็นสื่อการเรียนรู้สำหรับแก้ปัญหาในการเรียนรู้ของผู้เรียน และพัฒนาความรู้ ทักษะและเจตคติด้านต่าง ๆ ของผู้เรียน

2. การพัฒนาชุดฝึกทักษะการอ่านและการเขียนภาษาไทย เพื่อแก้ปัญหาการอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วย ชุดฝึกจำนวน 15 ชุดฝึก ผลการประเมินความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} = 4.54, S.D. = 0.61) และมีประสิทธิภาพเท่ากับ 80.72/80.33 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด 80/80 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากชุดฝึกทักษะที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีเนื้อหาเกี่ยวกับการพัฒนาการอ่านและเขียนภาษาไทย เพื่อแก้ปัญหาการอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยการออกแบบชุดฝึกทักษะที่น่าสนใจ และเนื้อหาในชุดฝึกทักษะยังมีการนำค่าที่เป็นปัญหาขึ้นมาให้นักเรียนได้ช่วยฝึกหัดทำด้วยตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับฉวีวรรณ กิรติกร (2541 : 11-12) ได้กล่าวถึงหลักการสร้างชุดฝึกไว้ว่าแบบฝึกที่สร้างขึ้นต้องสอดคล้องกับจิตวิทยาพัฒนาการ และลำดับขั้นตอนการเรียนรู้ของผู้เรียน เด็กที่เริ่มเรียนมีประสบการณ์น้อยจะต้องสร้างชุดฝึกที่น่าสนใจและแรงจูงใจผู้เรียนด้วยการเริ่มจากข้อที่ง่ายไปหายาก เพื่อให้ผู้เรียนมีกำลังใจทำชุดฝึก และวิมลรัตน์ สุนทรโรจน์ (2549 : 133) ที่ได้กล่าวถึงขั้นตอนการสร้างชุดฝึก หรือแบบฝึกทักษะว่าการสร้างแบบฝึกควรเริ่มจากการศึกษาวิเคราะห์เนื้อหาหรือทักษะที่เป็นปัญหา ออกเป็นเนื้อหา หรือทักษะย่อย ๆ เพื่อใช้ในการสร้างแบบทดสอบ และแบบฝึกหัด พิจารณาวัตถุประสงค์ รูปแบบและขั้นตอนการใช้สร้างแบบทดสอบ ซึ่งจะต้องสอดคล้องกับเนื้อหาสาระ สร้างแบบฝึกหัด

เพื่อใช้พัฒนาทักษะย่อยแต่ละทักษะ ให้คำตอบ หรือแนวทางการตอบแต่ละเรื่อง สร้างแบบบันทึกความก้าวหน้า เพื่อใช้บันทึกผลการทดสอบ หรือผลการเรียน นำไปทดลองใช้ แล้วหาข้อบกพร่อง คุณภาพของแบบฝึกและคุณภาพของแบบทดสอบปรับปรุงแก้ไข

3. การทดลองใช้ชุดฝึกทักษะการอ่านและเขียนภาษาไทย พบว่านักเรียนที่เรียนรู้ด้วยชุดฝึกทักษะมีผลคะแนนก่อนฝึกทักษะการอ่านเท่ากับ 9.48 (S.D.= 1.28) หลังฝึกเท่ากับ 12.76 (S.D.= 1.32) เปลี่ยนแปลงไปเท่ากับ 3.28 (S.D.= 1.30) และก่อนฝึกทักษะการเขียนเท่ากับ 11.21 (S.D.= 1.34) หลังฝึกเท่ากับ 14.27 (S.D.= 1.13) เปลี่ยนแปลงไปเท่ากับ 3.06 (S.D.= 1.18) เมื่อเปรียบเทียบผลการฝึกที่เปลี่ยนไปเทียบกับการไม่ฝึก พบว่าสถิติ Hotelling's T^2 เท่ากับ 256.572 แปลงเป็นสถิติ F ได้ 128.013 ที่ ซึ่งมีค่า sig=.000 แสดงว่า ผลการฝึกเปลี่ยนแปลงไปแตกต่างจากไม่ฝึกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 หรือหลังฝึกนักเรียนมีทักษะการอ่านและการเขียนสูงกว่าก่อนฝึกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้เนื่องจากชุดฝึกทักษะที่นำมาใช้กับนักเรียนได้ผ่านกระบวนการในการสร้าง พัฒนา ทดลองใช้ และปรับปรุงแก้ไขมาแล้วในขั้นตอนของการพัฒนาชุดฝึกทักษะการอ่านและการเขียนภาษาไทยจนมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด แล้วจึงนำมาใช้กับนักเรียน ซึ่งการทำชุดฝึกทักษะช่วยให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหาได้ดีขึ้น จดจำความรู้ได้นานและคงทน รวมทั้งพัฒนาความรู้ทักษะและเจตคติด้านต่าง ๆ ของนักเรียนให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับพิสมัย พงกระโทก (2556 : 107) ได้ศึกษาเรื่องผลการใช้แบบฝึกทักษะเรื่องอสมการ ที่เรียนโดยการเรียนรู้แบบร่วมมือสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่าแบบฝึกทักษะ เรื่องอสมการที่เรียนโดยการเรียนรู้แบบร่วมมือ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 82.05/82.67 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 75/75 ที่ตั้งไว้ นักเรียนที่เรียนด้วยแบบฝึกทักษะ เรื่องอสมการ ที่เรียนโดยการเรียนรู้แบบร่วมมือ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

การประเมินการใช้ชุดฝึกทักษะการอ่านและการเขียนภาษาไทย พบว่าผลการประเมินความเหมาะสมของชุดฝึกทักษะภาษาไทยที่ครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เป็นผู้ประเมินโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} = 4.63, S.D. = 0.48) ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากการที่ผู้วิจัยได้จัดทำชุดฝึกทักษะการอ่านและเขียนภาษาไทย ที่ผ่านการประเมินคุณภาพจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งผลการประเมินโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีการออกแบบเนื้อหาได้อย่างเหมาะสม จึงส่งผลให้นักเรียนเรียนรู้ได้ความเข้าใจเนื้อหา มีผลการเรียนรู้สูงขึ้น สอดคล้องกับไสว นามเกตุ (2555 : 96) ได้ศึกษาเรื่อง การปฏิบัติการพัฒนาการอ่านภาษาไทยเพื่อจับใจความโดยใช้แบบฝึกทักษะชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านโปร่ง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 พบว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความ มีคุณภาพอยู่ในระดับเหมาะสมมาก นักเรียนให้ความสนใจ มีความสนุกสนานในการเรียน มีการช่วยเหลือกันดี นักเรียนได้ความรู้ในการอ่านจับใจความ และนักเรียนได้รับการสอนด้วยแบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยร้อยละ 88.20 มีนักเรียนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 100 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือร้อยละ 80 และเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน พบว่านักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

- 1.1 ควรจัดเตรียมชุดฝึกทักษะให้เพียงพอกับจำนวนนักเรียน
- 1.2 ควรให้เวลานักเรียนในการคิดและฝึกแก้ปัญหาในชุดฝึกให้มากที่สุด และให้นักเรียนได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนด้วย
- 1.3 ครูผู้สอนควรสังเกตและคอยให้คำชี้แนะนักเรียนในกรณีที่นักเรียนเกิดข้อสงสัย

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการสร้างชุดฝึกทักษะในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เนื้อหาที่เข้าใจยากหรือเนื้อหาที่เป็นปัญหาต่อการเรียนการสอนในกลุ่มทักษะภาษาไทยในแต่ละระดับชั้น เพื่อนำไปทดลองหาประสิทธิภาพ

2.2 ควรมีการสร้างชุดฝึกภาษาไทย ในหน่วยการเรียนรู้อื่นหรือในระดับชั้นอื่น ๆ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- ฉวีวรรณ กิรติกร. (2541). *เอกสารการสอนชุดวิชาสื่อการสอนระดับประถมศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ หน่วยที่ 4 : สื่อการสอนกลุ่มทักษะคณิตศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช*. กรุงเทพฯ: ฝ่ายการพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ดุสิตา แดงประเสริฐ. (2549). *การพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และทักษะการเขียนสรุปความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่จัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค KWL Plus*. วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ถวัลย์ มาศจรัส. (2535). *การเขียนหนังสือส่งเสริมการอ่านและหนังสืออ่านเพิ่มเติม*. กรุงเทพฯ: ต้นอ้อ.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- พิสมัย พงกระโทก. (2556). *ผลการใช้แบบฝึกทักษะ เรื่องอสมการที่เรียนโดยการเรียนรู้แบบร่วมมือ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3*. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. บุรีรัมย์: มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์. (2549). *เอกสารประกอบการสอนวิชา 0506702 นวัตกรรมเพื่อการเรียนรู้*. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สุวิทย์ มูลคำ. (2551). *กลยุทธ์การสอนคิดเปรียบเทียบ* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
- ไสว นามเกต. (2555). *การปฏิบัติการพัฒนาการอ่านภาษาไทยเพื่อจับใจความโดยใช้แบบฝึกทักษะชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านโป่ง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1*. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา. อุบลราชธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.

การพัฒนาแนวทางการทำงานเป็นทีมของครูสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาเขต 21

Guideline Development Teamwork of teacher for Schools under The Secondary Education Service Area Office 21

อรพรรณ คอินธิ¹ และ ไพบูลย์ ลิ้มมณี²
Oraphan khiinth¹ and Paiboon Limmanee²

Received : 8 ส.ค. 2561
Revised : 30 ต.ค. 2561
Accepted : 8 พ.ย. 2561

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดการทำงานเป็นทีมของครู 2) ศึกษาความต้องการจำเป็นการทำงานเป็นทีมของครู 3) พัฒนาแนวทางการทำงานเป็นทีมของครู กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูผู้สอน จำนวน 327 คน ใช้เทคนิคการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบประเมินองค์ประกอบของการทำงานเป็นทีมของครู แบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ และแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของการพัฒนาแนวทางการทำงานเป็นทีมของครู สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI_{Modified}) ผลการวิจัยพบว่า

1) องค์ประกอบการพัฒนาการทำงานเป็นทีมของครู มี 3 องค์ประกอบ 64 ตัวชี้วัด ผลการประเมินโดยรวมและรายด้านพบว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด 2) สภาพปัจจุบันของการทำงานเป็นทีมของครู โดยรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน สภาพที่พึงประสงค์ของการทำงานเป็นทีมของครู โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ลำดับความต้องการจำเป็นของการทำงานเป็นทีมของครู เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านหลักการในการทำงานเป็นทีมของครู เทคนิควิธีการในการทำงานเป็นทีม และกระบวนการการทำงานเป็นทีมของครู ตามลำดับ และ 3) แนวทางการทำงานเป็นทีมของครูสำหรับสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 21 ผลการประเมินแนวทางพบว่า โดยรวมและรายด้านมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : การพัฒนาแนวทาง, การพัฒนาครู, การทำงานเป็นทีมของครู

Abstract

The aims of this research were: 1) to study the elements and the indicators of teachers' teamwork ; 2) to study the needs and necessity of teachers' teamwork and 3) to develop guidelines of teachers' teamwork. The sample consisted of 327 teachers using Stratified Random Sampling. The tools used in the research were; the teachers' teamwork assessment form, the questionnaire of teachers' present condition and desirable condition and the evaluation form of the appropriateness and feasibility of the development of teachers'

¹ นิสิตหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อีเมล: kiinthi1986@outlook.co.th

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อาจารย์ประจำสาขาวิชาสิ่งแวดล้อมศึกษา คณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

¹ Graduate Student Master of Education Student, Program in Educational Administration, Faculty of Education
Mahasarakham University, Email: kiinthi1986@outlook.co.th

² Assistant professor Dr.of Faculty of Environment and Resource Studies Mahasarakham University

teamwork guideline. Percentage, mean, standard deviation, Pearson correlation coefficient and required indices (PNI_{Modified}) were used to in the research. The research found that;

1) Based on the research results, there were 3 elements and 64 indicators guidelines for the development of teachers' teamwork. The result from the assessments in overall and each aspects found that teachers' appreciation was at high level. 2) The current state of teachers' teamwork in overall was at high level. The desirable condition of principles teamwork of teacher found that the overall are the highest level. The priority needs of teachers' teamwork considered from the highest to the lowest level of demand were ranked as follows: the principal of teachers' teamwork, the method of teachers' teamwork, the process of teachers' teamwork. 3) Based on the result from the assessment, teachers' appreciation on guideline for teachers' teamwork under the secondary education service area office 21 was at high level.

Keywords : Guideline Development, Teacher Development, Teamwork of teacher

บทนำ

องค์กรแต่ละองค์กรบุคลากรถือได้ว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดหากองค์กรใดมีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ มีการพัฒนาตนเองให้ก้าวหน้าทันสมัยและทราบเป้าหมายของหน่วยงาน องค์กรนั้นย่อมมีการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพ การบริหารองค์กรไม่ว่าจะเป็นองค์กรภาครัฐหรือเอกชนต่างให้ความสำคัญในการพัฒนาหรือปรับปรุงวิธีดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผลเพื่อจะได้เพิ่มขีดความสามารถในการบริหารงานให้องค์กรมากขึ้น เพราะนอกจากจะเป็นผลดีต่อองค์กรนั้นแล้ว ยังทำให้องค์กรสามารถปรับตัวรองรับกระแสการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วในโลกยุคโลกาภิวัตน์ ฉะนั้นเพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ของโลกที่เปลี่ยนแปลงไปต้องเปลี่ยนแปลงรูปแบบการทำงาน มาเป็นรูปแบบการทำงานเป็นทีมมากขึ้น เพราะจะเป็นวิธีการเสริมสร้างความแข็งแกร่งให้กับองค์กร ทำให้องค์กรเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันได้ โดยการให้ทุกคนในองค์กรช่วยกันปฏิบัติงานในลักษณะของการทำงานเป็นทีม ซึ่งเป็นรูปแบบการทำงานที่เกิดจากความร่วมมือร่วมใจของทุกฝ่ายในองค์กร เนื่องจากทุกฝ่ายในองค์กรสามารถมีบทบาทต่อการปฏิบัติงาน เพราะสามารถมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ทำให้การทำงานต่าง ๆ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น (ทองทิพภา วิริยะพันธุ์, 2553 : 1; Covin & Kilmann, 1989 : 202-204; French & Bell, 1984 : 9)

หลักการและแนวคิดของ Guzzo & Salas (1995) กล่าวว่าทีมงานในองค์กรต่าง ๆ จะเป็นกลุ่มบุคคลที่เข้ามารวมตัวกันและมีกิจกรรมร่วมกัน เพื่อที่จะทำงานให้บรรลุเป้าหมายเฉพาะตามที่ได้รับมอบหมาย เช่น ทีมงานเพื่อปรับปรุงคุณภาพ (Quality Improvement Team) ทีมงานผู้บริหาร (Management Team) ซึ่งอาจจะเป็นลักษณะที่เป็นทั้งทางการ หรือเป็นทีมเฉพาะกิจที่สมาชิกจะแยกย้ายกันไปทำงานของตนเมื่อเสร็จภารกิจแล้วก็ตามการสร้างทีม (Team Building) หรือพัฒนาทีม หมายถึง กระบวนการทำกิจกรรมร่วมกัน เริ่มจากการรวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูลภายในกลุ่มเพื่อนำไปปรับเปลี่ยนและปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิภาพในการดำเนินงานอย่างเต็มที่

จากการทำงานที่ผ่านมาของโรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 21 พบว่ามีอุปสรรคและจุดอ่อน คือ มีการปรับเปลี่ยนผู้บริหารการศึกษา ส่งผลให้นโยบายมีการปรับเปลี่ยนบุคลากรในโรงเรียนมีการงานที่ต้องรับผิดชอบหลายงานนอกเหนือจากงานสอน บุคลากรบางสาขาวิชาขาดแคลน มีการโอนย้ายและตัดตำแหน่งไปยังสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด ทำให้เหลือบุคลากรเพียงเล็กน้อยบางกลุ่มไม่มีบุคลากรในการปฏิบัติหน้าที่ ทำให้ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของนักเรียน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำลง ทั้งนี้เนื่องจากบุคลากรมองเห็นทิศทางและเป้าหมายไม่ตรงกัน เนื่องจากบุคลากรไม่ได้ปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง ปฏิบัติงานไม่ตรงกับความรู้ความสามารถ และยังอยู่ในช่วงเวลาการปฏิรูปกระทรวงศึกษาธิการ

ทำให้ขาดขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน มีการแบ่งกลุ่มแบ่งฝ่ายเกิดปัญหาความขัดแย้งขึ้นในองค์กร หัวหน้างานขาดภาวะผู้นำ ไม่สามารถนำนโยบาย พันธกิจ เป้าหมายของโรงเรียนไปปฏิบัติได้ ผู้ร่วมงานไม่ได้รับการสนับสนุนหรือส่งเสริมให้ทำงานร่วมกันเป็นทีม การสื่อสารข้อมูลข่าวสารในระดับบนลงล่างหรือล่างขึ้นบนในบางครั้ง บางเรื่องไม่ชัดเจน หรือไม่ทั่วถึง ทำให้ขาดประสิทธิภาพในการทำงาน หรือทำงานได้ไม่เต็มศักยภาพของวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ตั้งไว้ ส่งผลต่อการนำองค์กรให้ขับเคลื่อนไปข้างหน้าและส่งผลต่อเป้าหมายของการปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21, 2558 : 16)

การทำงานเป็นทีมมีความสำคัญมากต่อความสำเร็จที่ยั่งยืนขององค์กร ซึ่งถ้าหากองค์กรใด ที่สมาชิกร่วมกันทำงาน และใช้ความรู้ความสามารถที่มีอยู่เกื้อหนุนกันอย่างเต็มศักยภาพ ย่อมพร้อมที่จะเผชิญกับปัญหา ความท้าทายและความเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วได้อย่างมั่นใจ ซึ่งบุคคลที่ทำงานร่วมกันมีปฏิสัมพันธ์กัน ช่วยกันทำงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายเดียวกันอย่างมีประสิทธิภาพ และผู้ร่วมทีมต่างมีความพึงพอใจในการทำงาน (สุนันทา เลาพันธ์, 2544 : 48) การทำงานเป็นทีมที่เข้มแข็ง เป็นการประสานความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ของสมาชิกให้สอดคล้องกลมกลืนกัน ช่วยกันเสริมสร้างประสิทธิภาพในการทำงาน และปรับปรุงพัฒนาองค์กรด้วย (บรรยงค์ โตจินดา, 2545 : 56)

เนื่องจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 เป็นหน่วยงานที่มีขนาดใหญ่ มีโรงเรียนและผู้รับบริการด้านการศึกษาเป็นจำนวนมาก ประกอบกับหน้าที่รับผิดชอบของข้าราชการครูมีภาระงานอื่นๆ มากกว่าการให้การศึกษา และผู้ร่วมงานไม่ได้รับการสนับสนุนหรือส่งเสริมให้ทำงานร่วมกันเป็นทีม การสื่อสารข้อมูลข่าวสารในระดับบนลงล่างหรือล่างขึ้นบนในบางครั้ง บางเรื่องไม่ชัดเจน หรือไม่ทั่วถึงทำให้ขาดประสิทธิภาพในการทำงานหรือทำงานได้ไม่เต็มศักยภาพของวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ตั้งไว้ทั้งนี้เนื่องจากบุคลากรมองเห็นทิศทางและเป้าหมายไม่ตรงกัน ซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาด้านการศึกษาและทำให้ขาดประสิทธิภาพในการทำงาน ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ดังนั้นการนำแนวคิดในเรื่องการทำงานเป็นทีมเข้ามาใช้ ถือได้ว่าเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งแนวทางดังกล่าวถือได้ว่าเป็นแนวทางที่ช่วยให้การทำงานประสบผลสำเร็จ โดยการมีส่วนร่วมของบุคลากรในองค์กร นอกจากนี้คณะกรรมการครูสภาได้ออกข้อบังคับครูสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณวิชาชีพ พ.ศ. 2548 หมวด 2 มาตรฐานการปฏิบัติงาน ผู้ประกอบวิชาชีพครูต้องปฏิบัติตามมาตรฐานการปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่นในสถานศึกษาอย่างสร้างสรรค์ และร่วมมือกับผู้อื่นในชุมชนอย่างสร้างสรรค์ กล่าวคือ ผู้ประกอบวิชาชีพครูจะต้องร่วมมือกับการปฏิบัติงานโดยเฉพาะอย่างยิ่งการทำงานเป็นทีม เพื่อให้บรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ (วรารณ์ ตระกูลสถิตย์, 2551 : 87)

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี แนวทางการทำงานเป็นทีมของครูแล้วเห็นว่าจะเป็นประโยชน์ในการวางแผนการพัฒนาการทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 21 เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ และเป็นประโยชน์ ส่งผลให้การทำงานทุกอย่างสำเร็จตามเป้าหมาย และส่งผลให้ครูในสถานศึกษามีการปรับเปลี่ยนวิถีคิด วิธีการทำงาน เพื่อส่งเสริมให้ครูมีโอกาสในการทำงานร่วมกัน เรียนรู้บทบาทหน้าที่ของตนเองในฐานะเป็นส่วนหนึ่งของทีม ใช้ความรู้ด้านการบริหารจัดการ ผนึกกำลังใจกำลังกายและกำลังสติปัญญาของผู้ร่วมงานให้ทำงานเป็นทีมเดียวกัน ซึ่งจะช่วยให้ผลักดันให้สถานศึกษาบรรลุเป้าหมายในกรอบเวลาที่กำหนด ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนาแนวทางการทำงานเป็นทีมของครูสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 21 เพื่อนำผลของการวิจัยไปใช้ในการพัฒนาสถานศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการพัฒนาแนวทางการทำงานเป็นทีมของครูสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 21 โดยมีความมุ่งหมาย ดังนี้

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดการทำงานเป็นทีมของครู สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 21
2. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็น การทำงานเป็นทีมของครูสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 21
3. เพื่อพัฒนาแนวทางการทำงานเป็นทีมของครูสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 21

วิธีการดำเนินงานวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 จำนวน 2,263 คน จาก 56 โรงเรียน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 โดยใช้ตารางคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie & Morgan (บุญชม ศรีสะอาด, 2554 : 43) ได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่าง คือ ครูผู้สอน จำนวน 327 คน และใช้วิธีแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) โดยใช้ขนาดของโรงเรียนเป็นชั้นในการสุ่ม และกำหนดสัดส่วนตามขนาดประชากร ได้กลุ่มตัวอย่างจาก โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ จำนวน 70 คน โรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 82 คน โรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 90 คน และโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 85 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แบบประเมินองค์ประกอบของการทำงานเป็นทีมของครูเป็นแบบประเมิน (Rating Scale) 5 ระดับ

2.2 แบบสอบถามสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ การทำงานเป็นทีมของครู โดยมีดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถาม อยู่ระหว่าง .80- 1.00 แบบสอบถามมีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ สภาพปัจจุบันของการทำงานเป็นทีมของครู อยู่ระหว่าง 0.39-0.74 และค่าอำนาจจำแนกรายข้อ สภาพที่พึงประสงค์ของการทำงานเป็นทีมของครู อยู่ระหว่าง 0.26-0.70 จากนั้นทำการวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยการหาสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค ผลปรากฏว่าแบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.964

2.3 แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาครูในการทำงานเป็นทีม เป็นแบบประเมิน (Rating Scale) 5 ระดับ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้แบ่งระยะการเก็บรวบรวมข้อมูลออกเป็น 3 ระยะตามความมุ่งหมาย ดังนี้
ระยะที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบของการทำงานเป็นทีมของครูผู้วิจัยดำเนินการประสานงานกับผู้ทรงคุณวุฒิ โดยใช้แบบประเมินองค์ประกอบ

ระยะที่ 2 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ การทำงานเป็นทีมของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 21 โดยผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถาม และหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง พร้อมทั้งมีการติดต่อเป็นการส่วนตัวถึงผู้ประสานงานการเก็บข้อมูล

ระยะที่ 3 การพัฒนาแนวทางการทำงานเป็นทีมของครูสำหรับสถานศึกษา ผู้วิจัยนำแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการทำงานเป็นทีม ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการประสานกับผู้ทรงคุณวุฒิด้วยตนเอง แล้วนำผลที่ได้ไปวิเคราะห์หาค่าด้วยวิธีการทางสถิติ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ในการประเมินองค์ประกอบ ประเมินระดับสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของการทำงานเป็นทีมของครู และการประเมินการพัฒนาแนวทางการทำงานเป็นทีมของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 โดยคำนวณหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบน (S.D.) ค่าร้อยละ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และค่าดัชนีความต้องการจำเป็น

5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

5.1 สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

5.2 สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ ค่า IOC (Index of Item-Objective Congruence) และค่าความเชื่อมั่น ด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค

สรุปผล

การวิจัยครั้งนี้สรุปผลได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดการพัฒนาการทำงานเป็นทีมของครู สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 จากการศึกษาค้นคว้าเอกสาร ตำรา งานวิจัยทั้งในและต่างประเทศ สังเคราะห์ได้ 3 องค์ประกอบ 64 ตัวชี้วัด ได้แก่ 1) หลักการในการทำงานเป็นทีมของครู มี 36 ตัวชี้วัด 2) เทคนิควิธีการในการทำงานเป็นทีมของครู มี 23 ตัวชี้วัด 3) กระบวนการการทำงานเป็นทีม มี 5 ตัวชี้วัด ผลการประเมินโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน เรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ หลักการในการทำงานเป็นทีมของครู กระบวนการการทำงานเป็นทีมของครู และเทคนิควิธีการในการทำงานเป็นทีมของครู

2. ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นการทำงานเป็นทีมของครูสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 พบว่า 1) สภาพปัจจุบันขององค์ประกอบของหลักการในการทำงานเป็นทีมของครูสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 โดยรวมอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 3.72) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ กระบวนการการทำงานเป็นทีมของครู (\bar{X} = 3.80) เทคนิควิธีการในการทำงานเป็นทีมของครู (\bar{X} = 3.75) หลักการในการทำงานเป็นทีมของครู (\bar{X} = 3.60) ตามลำดับ 2) สภาพที่พึงประสงค์ของหลักการในการทำงานเป็นทีมของครูสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 21 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} = 4.57) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ กระบวนการการทำงานเป็นทีมของครู (\bar{X} = 4.60) เทคนิควิธีการในการทำงานเป็นทีมของครู (\bar{X} = 4.58) หลักการในการทำงานเป็นทีมของครู (\bar{X} = 4.52) ตามลำดับ 3) ลำดับความต้องการจำเป็นของการทำงานเป็นทีมของครูสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 เรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปน้อย ได้ดังนี้ หลักการในการทำงานเป็นทีม ($PNI_{Modified} = 0.238$) เทคนิควิธีการในการทำงานเป็นทีม ($PNI_{Modified} = 0.221$) และกระบวนการการทำงานเป็นทีมของครู ($PNI_{Modified} = 0.210$) ตามลำดับ

3. ผลการศึกษาการพัฒนาแนวทางการทำงานเป็นทีมของครู สำหรับสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 21 พบว่า โดยรวมและรายด้านมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด แนวทางการทำงานเป็นทีมของครูสำหรับสถานศึกษา ประกอบด้วย 5 กระบวนการดังต่อไปนี้คือ 1) การรับรู้ปัญหา 2) การรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล 3) การวางแผนปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ 4) การดำเนินงานนำแผนไปปฏิบัติ 5) การประเมินผลลัพธ์จากการดำเนินงาน

ซึ่งมีเทคนิควิธีการในการทำงานเป็นทีมของครูดังนี้ 1) ในการปฏิบัติงานแต่ละอย่างมีการกำหนดขั้นตอนการทำงานอย่างชัดเจน 2) การประเมินผลพัฒนาตนเอง 3) โครงสร้างของการปฏิบัติงานแต่ละฝ่ายในโรงเรียนมีความเหมาะสม 4) ร่วมประสานงานอันดีต่อกันภายในทีม 5) เข้าใจเป้าหมายของการทำงานเป็นทีมก่อนการปฏิบัติงาน โดยมีหลักการและแนวทางการดำเนินงาน การทำงานเป็นทีมของครูดังนี้ 1) เข้าใจความสัมพันธ์และเคารพในหน้าที่ของแต่ละคน 2) เข้าใจเพื่อนร่วมทีม 3) ภาวะความเป็นผู้นำที่เหมาะสม 4) ความสัมพันธ์ระหว่างครูเป็นแบบกัลยาณมิตรมีบรรยากาศแบบประชาธิปไตย 5) ทบทวนการปฏิบัติงานอย่างเหมาะสม 6) สมาชิกทีมงานมีการอภิปรายกันอย่างเปิดเผย 7) ให้แรงจูงใจกับผู้ปฏิบัติงาน และ 8) มีการวางแผนการดำเนินงาน

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยการพัฒนาแนวทางการทำงานเป็นทีมของครูสำหรับสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาเขต 21 มีประเด็นและข้อค้นพบที่น่าสนใจ เห็นควรนำมาอภิปรายดังนี้

1. ผลการศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดการทำงานเป็นทีมของครูสำหรับสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาเขต 21 ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ 64 ตัวชี้วัด ได้แก่ 1) หลักการในการทำงานเป็นทีมของครู มี 36 ตัวชี้วัด 2) เทคนิควิธีการในการทำงานเป็นทีมของครู มี 23 ตัวชี้วัด 3) กระบวนการการทำงานเป็นทีม มี 5 ตัวชี้วัด ทั้งนี้องค์ประกอบด้านหลักการในการทำงานเป็นทีม มี 36 ตัวชี้วัด สอดคล้องกับแนวคิดของ วราภรณ์ ตระกูลสุชัย (2550 : 49) ได้เสนอองค์ประกอบของทีมที่มีประสิทธิภาพว่า ทีมงานจะมีประสิทธิภาพสูง ต้องอาศัยความร่วมมือ ร่วมใจของสมาชิก ซึ่งสภาวะจิตใจเป็นเรื่องสำคัญยิ่ง ทุกคนต้องมีความคิด และทัศนคติที่ดีต่อกัน มีการประสานและร่วมมือกันด้วยความเต็มใจ และเต็มฝีมือ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับ 1) ผู้นำทีม หรือหัวหน้าทีมงาน ต้องมีภาวะผู้นำ ส่งเสริม กระตุ้น กำกับและจูงใจให้สมาชิกร่วมกัน ทำงานได้อย่างดี ต้องวางแผน กระจายงาน ติดตาม กำกับ และประเมินงานได้อย่างเที่ยงธรรม 2) สมาชิกทีมงานต้องมีเจตนาที่ตั้งใจจริงในการทำงานของกลุ่มทีมงานมีความรู้ ความชำนาญในงานที่ต้องทำ มีความสำนึกและตระหนักในคุณค่าและความสำคัญ ของการทำงานเป็นทีม 3) แบบแผนของกลุ่ม หรือการจัดทีมงาน ลักษณะของกลุ่มหรือทีมงาน

องค์ประกอบด้านเทคนิควิธีการในการทำงานเป็นทีม มี 23 ตัวชี้วัด สอดคล้องกับแนวคิดของ Stott & Walker (1995: 82-84) ได้เสนอแนะรูปแบบ "สี่มิติ" (Four dimensions) ในการพัฒนาทีมงานเพื่อเป็นการชี้แนะแนวคิด ประกอบการ เสริมสร้างควมมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลของผลการปฏิบัติงานของทีมงาน มิติทั้ง 4 ประกอบด้วยบุคคลงาน ทีมงาน องค์การ 1) บุคคล (Individual) การพัฒนาทีมงานในระดับบุคคลซึ่งประกอบด้วยการศึกษาเกี่ยวกับแรงจูงใจ ความผูกพันที่มีต่องาน ทัศนคติ ความสามารถ และการมีส่วนร่วมของสมาชิกทีมงาน 2) งาน (Task) รายละเอียดของงานที่ส่งผลต่อการพัฒนาทีมงาน ได้แก่ วัตถุประสงค์ การกำหนดเป้าหมาย และกระบวนการทำงานที่เป็นระบบ 3) ทีมงาน (Team) ทักษะต่าง ๆ ที่สัมพันธ์กับการสร้างทีมงาน มีทั้งทักษะส่วนบุคคล และทักษะของกลุ่ม ซึ่งประกอบด้วย ภาวะผู้นำ บทบาท การสื่อสาร ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ทักษะการจูงใจการบริหารความขัดแย้ง การวิเคราะห์ปัญหา การตัดสินใจ การประชุมของทีม 4) องค์การ (Organization) สิ่งที่ต้องปรับปรุงในองค์การ ได้แก่ โครงสร้างขององค์การ บรรยากาศในการทำงาน การให้คำตอบแทนและบำเหน็จรางวัล วัฒนธรรมองค์การ และการสนับสนุน ให้มีการพัฒนาด้านต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ

กระบวนการการทำงานเป็นทีม มี 5 ตัวชี้วัด สอดคล้องกับแนวคิดของ Guzzo & Salas (1995) กล่าวว่า ทีมงาน ในองค์การต่าง ๆ จะเป็นกลุ่มบุคคลที่เข้ามารวมตัวกันและมีกิจกรรมร่วมกัน เพื่อที่จะทำงานให้บรรลุเป้าหมายเฉพาะตามที่ ได้รับมอบหมาย เช่น ทีมงานเพื่อปรับปรุงคุณภาพ (Quality Improvement Team) ทีมงานผู้บริหาร (Management Team) ซึ่งอาจจะเป็นลักษณะที่เป็นทั้งทางการ หรือเป็นทีมเฉพาะกิจ ที่สมาชิกจะแยกย้ายกันไปทำงานของตนเมื่อเสร็จภารกิจแล้วก็ตาม การสร้างทีม (Team Building) หรือพัฒนาทีม หมายถึง กระบวนการทำกิจกรรมร่วมกัน เริ่มจากการรวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูล ภายในกลุ่มเพื่อนำไปปรับเปลี่ยนและปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิภาพในการดำเนินงานอย่างเต็มที่ ขั้นตอนในกระบวนการสร้างทีม

(Team Building process) ที่สำคัญรวม 5 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 การรับรู้ปัญหา (Problem Awareness) ขั้นตอนที่ 2 การรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล (Data Gathering and Analysis) ขั้นตอนที่ 3 การวางแผนปฏิบัติการ (Action Planning) ขั้นตอนที่ 4 การดำเนินงาน (Action Implementation) สมาชิกด้วยกัน ขั้นตอนที่ 5 การประเมินผลลัพธ์จากการดำเนินการ (Evaluation of Results) สอดคล้องกับแนวคิดของ จิราภรณ์ เอมเอี่ยม (2552 : 222) ที่เสนอว่ากระบวนการสร้างทีมงานครูใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการเป็นกระบวนการขับเคลื่อนในการสร้างทีมงานครู กำหนดขั้นตอนการดำเนินการโดยเน้นการมีส่วนร่วมซึ่งมีกระบวนการ 5 ขั้นตอน คือ 1) สร้างความตระหนักในการทำงานเป็นทีมในสถานศึกษาด้วยกัน 2) ร่วมกันศึกษาสภาพความต้องการและปัญหาการทำงานในสถานศึกษา 3) ร่วมกันวางแผนปฏิบัติการสร้างทีมงานครูในโรงเรียน 4) ดำเนินการสร้างทีมงานครูในสถานศึกษา โดยใช้วิธีการแทรกเสริม 5) ประเมินผลการสร้างทีมงานครูในสถานศึกษา และสอดคล้องกับเกรียงศักดิ์ เจริญยิ่ง (2544 : 386-388) ที่ได้กำหนดขั้นตอนในกระบวนการสร้างทีมไว้ดังนี้ 1) ขั้นการค้นหาปัญหาที่เกิดขึ้น 2) ขั้นการเก็บรวบรวมข้อมูล 3) ขั้นการวางแผนเพื่อแก้ปัญหา 4) ขั้นการนำเอาแผนการแก้ปัญหาไปดำเนินการ 5) ขั้นการติดตามและประเมินผล

2. ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นการพัฒนาการทำงานเป็นทีมของครู สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 พบว่าลำดับความต้องการจำเป็นของการทำงานเป็นทีมของครูสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 เรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปน้อย ได้ดังนี้ หลักการในการทำงานเป็นทีม เทคนิควิธีการในการทำงานเป็นทีม และกระบวนการการทำงานเป็นทีมของครู ตามลำดับ การดำเนินการในขั้นตอนนี้สอดคล้องกับแนวคิดของทองทิพภา วิริยะพันธุ์ (2551 : 11) กล่าวถึงความสำคัญของการทำงานเป็นทีมดังนี้ เนื่องจากความสำเร็จขององค์การขึ้นอยู่กับการบริหารทีมงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ การบริหารทีมงานจึงมีความจำเป็นต้องทำความเข้าใจเกี่ยวกับรายละเอียดต่าง ๆ ของกระบวนการในการบริหารงานให้กระจ่างชัดในทุกแง่มุม ไม่ว่าจะเป็นหลักในการทำงานเป็นทีม องค์ประกอบของทีมงาน การกำหนดวัตถุประสงค์ของทีมงาน ตลอดจนวิธีกระตุ้นหรือจูงใจให้เกิดการทำงานเป็นอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ทีมงานได้ช่วยกันทำงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายขององค์การ หากผู้บริหารสามารถเรียนรู้และนำมาใช้ประโยชน์อย่างเต็มที่ จะส่งผลต่อองค์การเป็นอย่างมาก ทั้งในด้านการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันให้แก่องค์การ และในด้านการสร้างความแข็งแกร่งขององค์การทำให้องค์การเจริญก้าวหน้าอย่างยั่งยืน

3. แนวทางการพัฒนาการทำงานเป็นทีมของครูสำหรับสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 พบว่ากระบวนการการทำงานเป็นทีมของครู มี 5 กระบวนการ ดังนี้

3.1 การรับรู้ปัญหาสมาชิกในทีมในขั้นตอนนี้สมาชิกในทีมจะมีการกำหนดปัญหาร่วมกันอย่างเป็นระบบ และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเพื่อเป็นการพัฒนาทีมงาน สมาชิกทุกคนร่วมประสานงานอันดีต่อกันภายในทีม สมาชิกทีมงานมีการเปิดเผยต่อกันและเผชิญหน้าเพื่อแก้ปัญหา มีการให้แรงจูงใจกับผู้ปฏิบัติงาน ผู้บริหารแสดงความสนใจและให้กำลังใจ เมื่อมีปัญหาขัดแย้งกันและสามารถหาข้อยุติความขัดแย้งได้ สมาชิกทีมงานยอมรับฟังเหตุผลของกันและกัน มีการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความยิ้มแย้มแจ่มใสมีน้ำใจต่อกันส่งเสริมสนับสนุนให้มีความรักสามัคคี ผูกพันกันในการทำงานเป็นทีม เปิดโอกาสให้ครูตัดสินใจในการทำงานได้อย่างอิสระในการทำงานได้ ส่งเสริมให้มีกิจกรรมเพื่อสร้างความสัมพันธ์ภายในทีม การดำเนินการในขั้นตอนนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของสุภาพ กันสการ (2552 : 88) ได้ทำการศึกษาพฤติกรรมกรรมการสร้างทีมงานของผู้บริหารโรงเรียนในอำเภอโคกสูง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระดับเขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ครูได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นต่อการวิเคราะห์ปัญหา หรือสาเหตุต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงาน หรือมีการประชุมเพื่อวิพากษ์วิจารณ์การทำงานของตนอย่างเปิดเผย ตรงไปตรงมาอย่างบริสุทธิ์ยุติธรรม การเปิดโอกาสให้ครูเข้าพบผู้บริหารเมื่อเกิดปัญหาในการปฏิบัติงาน ทำให้ครูพัฒนาการทำงานได้ผลดีขึ้น

3.2 การรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล ในขั้นตอนนี้สมาชิกในทีมจะร่วมกันกำหนดแนวทางในการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อที่จะได้ข้อเท็จจริงมาทำการวิเคราะห์และประมวลผล โครงสร้างของการปฏิบัติงานแต่ละฝ่ายในโรงเรียนให้มีความเหมาะสม มีการทบทวนการปฏิบัติงานอย่างเหมาะสม กระตุ้นให้ครูมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น

ต่อการทำงานในโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ มีกระบวนการตัดสินใจในการบริหารที่ยืดหยุ่นได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับสถานการณ์ การติดต่อสื่อสารภายในทีมเป็นไปอย่างเปิดเผยตรงไปตรงมา อธิบายความรู้สึกร่วมกันประคบประหงมทุกครั้ง เมื่อเกิดข้อขัดแย้ง ภายในทีม สมาชิกทีมงานมีอิสระเสรีในการแสดงความคิดเห็นมีการวิจารณ์อย่างสร้างสรรค์เพื่อแก้ปัญหา อภิปรายกัน อย่างเปิดเผยใช้วิธีการวิเคราะห์ความคิดเห็นที่แตกต่างกันอย่างมีระบบ สมาชิกทีมงานมีความจริงใจในการแสดงความรู้สึก การดำเนินการในชั้นตอนนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุรศักดิ์ ศรีธรินทร์ (2546 : 88) ได้ทำการศึกษาการสร้างทีมงาน ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาตามทฤษฎีของโค้ชผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสระแก้ว ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารได้ตระหนักในการพัฒนาครูผู้สอนในโรงเรียนโดยแจ้งข้อมูลที่สำคัญหรือที่เกี่ยวข้อง ให้ผู้ใต้บังคับบัญชาได้รับทราบ โดยผ่านหัวหน้างานตามลำดับชั้นตอน นำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ จะช่วยให้โรงเรียนมีความเจริญ และพัฒนาไปในทางที่ดีขึ้น

3.3 การวางแผนปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ ในชั้นตอนนี้สมาชิกในทีมมีการวางแผนการดำเนินงานสนับสนุน ให้มีกระบวนการทำงานที่ชัดเจน เหมาะสม มีการวางแผนก่อนปฏิบัติงาน เปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการกำหนดหลักเกณฑ์ และกระบวนการปฏิบัติงาน สมาชิกทุกคนร่วมประสานงานและสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกันภายในทีม กระตุ้นให้ครูมีส่วนร่วม ในการแสดงความคิดเห็นต่อการทำงานในโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ โรงเรียนเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเข้าใจเป้าหมาย ของการทำงานเป็นทีมก่อนการปฏิบัติงานและมีการวางแผนการดำเนินงาน ซึ่งการดำเนินการในชั้นตอนนี้สอดคล้องกับงานวิจัย ของโสภณ หลอดแก้ว (2555 : 65) ได้ทำการศึกษาการสร้างทีมงานของครูโรงเรียนเทศบาล 1 (สภาวะ) สังกัดเทศบาลเมือง บ้านบึง จังหวัดชลบุรี ผลการวิจัยพบว่ามีการคัดเลือกครูที่มีความสามารถและทักษะที่แตกต่างกันในแต่ละด้าน มาทำงาน ร่วมกันเสมอโรงเรียนมีระบบคัดเลือกครู เพื่อปฏิบัติหน้าที่หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ตามความรู้ และประสบการณ์การทำงาน จัดทำหนังสือแต่งตั้งกำหนดงานในหน้าที่ที่รับผิดชอบของแต่ละฝ่ายและบุคคลอย่างชัดเจน

3.4 การดำเนินงานนำแผนไปปฏิบัติ เป็นการนำแผนการที่ได้วางไว้ร่วมกันไปปฏิบัติให้เห็นเป็นรูปธรรมโดยต้อง คอยดูแลให้แผนปฏิบัติในการปฏิบัติงานดำเนินไปอย่างราบรื่น และมุ่งสู่เป้าหมายที่ต้องการ ต้องกำหนดขั้นตอนการทำงาน อย่างชัดเจน ทำความเข้าใจความสัมพันธ์และเคารพในหน้าที่ของแต่ละคน ในการทำงานมีการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบ ของผู้ปฏิบัติงานอย่างชัดเจนตามความรู้ ความสามารถส่งเสริมกิจกรรมเพื่อสร้างความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมทีม การสร้างบรรยากาศ ในการทำงานในโรงเรียนให้มีการร่วมแรง ร่วมมือ ร่วมใจในการทำงานอย่างดีไม่มีแบ่งพรรคแบ่งพวก มีความไว้วางใจสมาชิก ภายในทีมทุกคนทำให้สมาชิกทุกคนมีโอกาสผลัดเปลี่ยนกันเป็นผู้นำ ตามสถานการณ์ที่เหมาะสมทำให้มีภาวะความเป็นผู้นำ ที่เหมาะสมการดำเนินการในชั้นตอนนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ ลดาวัลย์ พุทธิวัช (2560 : 131) ได้ทำการศึกษาการพัฒนา แนวทางการสร้างทีมงานครูสำหรับสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเขต 24 จากการวิจัยพบว่า มีกระบวนการ สร้างทีม 5 กระบวนการ ได้แก่ 1) การรับรู้ปัญหา 2) การรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล 3) การวางแผนปฏิบัติการ 4) การนำแผน ไปปฏิบัติ 5) การประเมินผลหลังจากการดำเนินงาน ผลการประเมินแนวทางการพัฒนาการสร้างทีมครู สำหรับสถานศึกษา พบว่า กระบวนการสร้างทีม 5 กระบวนการ มีแนวทางการสร้างทีม 40 แนวทาง ด้านการรับรู้ปัญหามี 8 แนวทาง ด้านการรวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูลมี 8 แนวทาง ด้านการวางแผนปฏิบัติการมี 8 แนวทาง ด้านการนำแผนไปปฏิบัติมี 8 แนวทาง ด้านการประเมินผลหลังจากการดำเนินงาน ผลการประเมินการพัฒนาแนวทางการสร้างทีมครู สำหรับสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 จากผู้ทรงคุณวุฒิพบว่า โดยรวมมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าทุกด้านมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน เช่นเดียวกัน

3.5 การประเมินผลหลังจากการดำเนินงาน คือการที่สมาชิกในทีมร่วมกันติดตามตรวจสอบ ประเมิน และเสนอแนะ ทางแก้ไขปัญหา หรือพัฒนาการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมาย การให้ความสำคัญกับกลุ่มงาน/กลุ่มสาระต่างๆ ในโรงเรียน อย่างเท่าเทียมกัน จัดให้มีการประเมินผลการปฏิบัติงานของทีมงานทุกครั้งและนำไปปรับปรุงพัฒนางานครั้งต่อไป ให้ครูหรือทีมงาน

ได้มีโอกาสชี้แจงประชาสัมพันธ์ในการปฏิบัติงาน ผลการปฏิบัติเพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ผู้บริหารมีการแต่งตั้งคณะกรรมการติดตามตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงานของบุคลากรในโรงเรียน ผู้บริหารและบุคลากรมีการทบทวนวัตถุประสงค์เป้าหมาย และกระบวนการปฏิบัติงานตามโครงการต่าง ๆ ทุกปีการศึกษา ผู้บริหารนิเทศงาน และสร้างขวัญกำลังใจ และส่งเสริมความก้าวหน้าของบุคลากรและทีมงานอย่างสม่ำเสมอสมาชิกทีมงานมีการประเมินผลพัฒนาตนเอง การดำเนินการในขั้นตอนนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของโสภณ หลอดแล้ว (2555 : 66) ได้ทำการศึกษาการสร้างทีมงานของครูโรงเรียนเทศบาล 1 (สถาวร) สังกัดเทศบาลเมืองบ้านึงจังหวัดชลบุรี ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารให้ฝ่ายกลุ่มสาระงานต่าง ๆ ทบทวนวัตถุประสงค์เป้าหมาย กระบวนการปฏิบัติงานตามโครงการต่าง ๆ ที่ได้ดำเนินการทุกปีการศึกษามีการนำเอาข้อมูลที่เป็นปัญหาและอุปสรรคของโรงเรียนมาสรุปผลตามความเป็นจริงแจ้งให้ทุกฝ่ายทราบ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ควรได้นำผลการวิจัยนี้ไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาครู เพื่อดำเนินการปรับปรุงการพัฒนาครูด้านการทำงานเป็นทีม เพื่อให้การปฏิบัติงานแต่ละอย่างมีการกำหนดขั้นตอนการทำงานอย่างชัดเจน มีการวางแผนการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับเป้าหมายของการทำงานเป็นทีมก่อนการปฏิบัติงาน เพื่อให้การทำงานมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

1.2 ควรมีการจัดประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และเพิ่มเติมแนวทางการทำงานเป็นทีมของครูที่หลากหลาย มาผสมผสานและบูรณาการ เช่น รูปแบบการเรียนรู้จากการปฏิบัติ รูปแบบการศึกษาดูงาน เป็นต้น แล้วนำมาใช้ในการพัฒนาครูเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดแก่ครูในด้านการทำงานเป็นทีม

1.3 สำหรับการนำแนวทางการทำงานเป็นทีมของครูไปใช้ในการพัฒนาครูในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา ควรพิจารณาบริบทของบุคลากรในแต่ละสถานที่ควบคู่ไปกับการเลือกนำแนวทางไปใช้ปฏิบัติในการทำงานด้วย

1.4 จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าการพัฒนาครูด้านการทำงานเป็นทีมของครูสำหรับสถานศึกษา มีความจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากบุคลากรในสถานศึกษาจึงจะเกิดผลสำเร็จสูงสุด ดังนั้นควรเปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการดำเนินการอย่างเต็มที่

1.5 ในการดำเนินงาน ครูควรมีการบูรณาการให้เกิดความสัมพันธ์กันในแต่ละด้าน และควรมีการยืดหยุ่นปรับกิจกรรมให้สอดคล้องกับบริบทเพื่อให้การดำเนินการครบตามขั้นตอนของระบบ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาเพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเรื่องการทำงานเป็นทีมแก่ครูและบุคลากรทางการศึกษา

2.2 ควรมีการศึกษาโปรแกรมพัฒนาการทำงานเป็นทีมของครูสำหรับสถานศึกษา

2.3 ควรมีการศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาการทำงานเป็นทีมของครูสำหรับสถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

เกรียงศักดิ์ เขียวอึ้ง. (2544). *การจัดการและการพัฒนาองค์กร* (พิมพ์ครั้งที่ 2). ภาควิชาสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

จินดาพร นพนิยม. (2555). *การทำงานเป็นทีมของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา*

อำเภอตาพระยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สระแก้วเขต 2. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.

จิราภรณ์ เอมเอี่ยม. (2552). *การพัฒนารูปแบบการสร้างทีมงานครูในสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา. ดุษฎีนิพนธ์*

การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

- ทองทิพภา วิริยะพันธุ์. (2553). *การบริหารทีมงานและการแก้ปัญหา*. กรุงเทพฯ: สหธรรมิกจำกัด.
- ทองทิพภา วิริยะพันธุ์. (2551). *การบริหารทีมงานและการแก้ปัญหา*. กรุงเทพฯ: คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.
- บรรยงค์ โตจินดา. (2545). *องค์การและการจัดการ (Organization and Management)*. กรุงเทพฯ: รวมสาส์น.
- บุญชม ศรีสะอาด และคณะ. (2554). *การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 9)*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ลาดาวลัย พุทรวีช. (2560). *การพัฒนาแนวทางการสร้างทีมงานครูสำหรับสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 24*. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- วารภรณ์ ตระกูลสถุณี. (2551). *การทำงานเป็นทีม*. กรุงเทพฯ: ศูนย์ส่งเสริมวิทยาการ.
- สุนันทา เลหาพันธ์. (2544). *การพัฒนาองค์กร (พิมพ์ครั้งที่ 3)*. กรุงเทพฯ: ดี ดี บุ๊คสโตร์.
- สุรศักดิ์ ศรณรินทร์. (2546). *การสร้างทีมงานของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาตามธรรมชาติของผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดสระแก้ว*. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สุภาพ กันสการ. (2552). *พฤติกรรมกรรมการสร้างทีมงานของผู้บริหารโรงเรียนในอำเภอโคกสูง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยะแก้ว เขต 2*. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- โสภณ หลอดแก้ว. (2555). *การสร้างทีมงานของครูโรงเรียนเทศบาล 1 (สภาวร) สังกัดเทศบาลเมืองบ้านบึง จังหวัดชลบุรี*. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยบูรพา. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21. (2558). *แผนปฏิบัติการประจำปี 2558*. บึงกาฬ: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21.
- Covin, T.J. & Kilmann, R.H. (1989). *A Profile of Large Scale Change Programs*. In Dennis F.R.ed. *Southern Mangement Proceeding*: 202-204.
- French, Wendell L. & Cecil H. Bell. (1984). *Organization Development: Behavioral Science Interventions for Organization Improvement*. New Jersey: Prentice-Hall.
- Guzzo, R.A., Eduardo. & Salas, E.(1995). *Team Effectiveness and Decision Making in Organizations*. California: Tassej-Bass.
- Stott, K. & Walker, A. (1995). *Teams: Teamwork and Teambuilding*. New York: Prentice Hall.

การบริหารงานวิชาการด้านกิจกรรมเสริมประสบการณ์ตามแนวคิดแบบมอนเตสซอรี ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดเชียงใหม่

Academic Administration in Experience Enhancement Activities based on Montessori
Concepts of Schools under the Office of Basic Education Commission, Chiang Mai Province

พัทธนันท์ ปาเป้ง¹, ประวดี พันผาสู² และ ศิริมาศ โกศลย์ทิพัฒน์³
Pattanan Papeang¹, Prawat Puenphasook², and Sirimas Kosanpipat³

Received : 2 มิ.ย. 2562

Revised : 25 ก.ค. 2562

Accepted : 27 ก.ค. 2562

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการด้านกิจกรรมเสริมประสบการณ์ตามแนวคิดแบบมอนเตสซอรี และ 2) พัฒนาคู่มือการบริหารงานวิชาการด้านกิจกรรมเสริมประสบการณ์ตามแนวคิดแบบมอนเตสซอรีในระดับปฐมวัย ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดเชียงใหม่โดยใช้กระบวนการ PDCA กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษา คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนและผู้ปกครองนักเรียนระดับปฐมวัย จำนวนทั้งสิ้น 90 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม แบบสรุปประชุมกลุ่ม และแบบประเมินคู่มือ ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการบริหารงานวิชาการด้านกิจกรรมเสริมประสบการณ์ ตามแนวคิดแบบมอนเตสซอรี ในระดับปฐมวัย ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดเชียงใหม่ พบว่ามีการบริหารงานวิชาการตามวงจร PDCA โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ในด้านการประเมินพัฒนาการการจัดกระบวนการประสบการณ์การเรียนรู้ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาระดับปฐมวัย พ.ศ. 2560 และการพัฒนาสื่อการเรียนการสอน ตามลำดับ 2) การพัฒนาคู่มือการบริหารงานวิชาการตามแนวคิดแบบมอนเตสซอรีในระดับปฐมวัยของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดเชียงใหม่ พบว่าเนื้อหาประกอบด้วย 8 องค์ประกอบ คือ การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้และแผนการจัดประสบการณ์ การจัดทำรายงานผลการประเมินพัฒนาการนักเรียนระดับปฐมวัย การนิเทศภายใน แนวปฏิบัติการประเมินพัฒนาการนักเรียนระดับปฐมวัย แนวปฏิบัติการพัฒนาสื่อ/นวัตกรรม แนวปฏิบัติการประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา แนวปฏิบัติการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาระดับปฐมวัยตามแนวคิดแบบมอนเตสซอรี และแนวปฏิบัติการมีส่วนร่วมของชุมชนและผู้ปกครอง ซึ่งคู่มือผ่านการประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิว่า มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุดในการนำไปใช้ เนื้อหา และรูปแบบของคู่มือ

คำสำคัญ : การบริหารงานวิชาการ, กิจกรรมเสริมประสบการณ์, แนวคิดแบบมอนเตสซอรี

¹ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ อีเมล: commy2515@gmail.com

² อาจารย์ประจำสาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

³ ดร., อาจารย์ประจำสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

¹ Program in Education Administration, Faculty of Education, Chiang Mai Rajabhat University

Email: commy2515@gmail.com

² Associate professor, Program in Education Management, Faculty of Education, Chiang Mai Rajabhat University

³ Dr. Program in Early Childhood, Faculty of Education, Chiang Mai Rajabhat University

Abstract

The purposes of this research were to: 1) study the current academic administration status in experience enhancement activities based on Montessori concepts and 2) develop an academic administration manual in experience enhancement activities for early childhood based on Montessori concepts using the PDCA process in schools under the Office of Basic Education Commission, Chiang Mai province. The target group for this study consisted of 90 subjects including: school administrators, kindergarten teachers and parents. The tools used for collecting the data were a rating scale questionnaire, a summary focus group form, and an assessment questionnaire of the manual. The research findings were as follows: 1) the academic administration to enhance experience activities of early childhood based on Montessori concepts using the PDCA process in schools under the Office of Basic Education Commission, Chiang Mai province was conducted as an overall in the highest level, which covered the aspects of child development assessment, learning experience process design, early childhood curriculum development of 2017, and instructional media development. 2) the development of an academic administration manual in experience enhancement activities for early childhood based on Montessori concepts using the PDCA process in schools under the Office of Basic Education Commission, Chiang Mai province, it was found that the contents of the manual consisted of 8 elements including: learning and experience design plan, assessment of child development reports, internal supervision, guideline for assessment of child development, guideline for instructional media development, guideline for internal quality assurance and education standards, and guideline for parents and community involvement. The manual was evaluated by experts as every much appropriate in terms of application, contents, and layout of manual.

Keywords : academic administration, experience enhancement activities, Montessori concepts

บทนำ

กระทรวงศึกษาธิการได้จัดทำหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พ.ศ. 2560 ให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 54 วรรคสอง ซึ่งบัญญัติไว้ว่า “ดำเนินการให้เด็กเล็กได้รับการดูแล และพัฒนาก่อนเข้ารับการศึกษาเพื่อพัฒนา ร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคมและสติปัญญาให้สมกับวัย” และ “เด็กเล็กได้รับการดูแลและพัฒนาก่อนเข้ารับการศึกษา โดยส่งเสริมและสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชน เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการด้วย”(กระทรวงศึกษาธิการ, 2560 : 1) สอดรับกับกรอบยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579) ยุทธศาสตร์ข้อ 4 ด้านการสร้างโอกาสความเสมอภาค และเท่าเทียมกันทางสังคม ข้อ (2) การพัฒนาศักยภาพคนในทุกช่วงวัย ให้สนับสนุนการเจริญเติบโตของประเทศ โดยช่วงวัยเด็ก ตั้งแต่แรกเกิดให้มีพัฒนาการที่สมวัยในทุกด้าน น้อมนำแนวพระราชดำริและพระบรมราโชบายด้านการศึกษาของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ซึ่งทรงมีพระราชดำรัสใจความสำคัญว่า “มุ่งปลูกฝังความดีให้นักเรียนอบรม บ่มนิสัยให้เป็น พลเมืองดีเป็นเด็กที่มีน้ำใจรู้จักทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม มีความสามัคคีรู้จักดูแลช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่แก่กัน” และสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร มีพระราชดำรัสใจความสำคัญว่า “การศึกษาต้องมุ่งสร้าง พื้นฐานชีวิตหรืออุปนิสัยที่มั่นคงเข้มแข็ง อาทิ การสร้างบุคลิกและอุปนิสัยที่ดีงาม” (บุญรักษ์ ยอดเพชร, 2560 : 4-5) นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2560-

2579) กรอบอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2564 และแนวทางการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ

นโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาการศึกษาการจัดการเรียนการสอนระดับปฐมวัย จึงนำนวัตกรรมการสอนตามแนวคิดมอนเตสซอริระดับปฐมวัย มาใช้เพื่อแก้ปัญหาพฤติกรรมเด็กปฐมวัยด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่เด่นชัดขึ้นในความมีระเบียบวินัย ความรับผิดชอบ การมีสมาธิ มีแรงจูงใจมุ่งมั่นในการเรียนรู้ การพึ่งพาตนเองให้มีพฤติกรรมและพัฒนาการด้านต่าง ๆ ตามวัยดีขึ้น และเป็นนวัตกรรมที่ใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ระดับปฐมวัย โดยในปี พ.ศ. 2556-2557 ได้อบรมให้กับครู ผู้บริหารโรงเรียน ศึกษานิเทศก์ที่รับผิดชอบงานพัฒนาการศึกษาปฐมวัย และศึกษานิเทศก์ที่รับผิดชอบงานพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก เน้นการรู้สิทธิหน้าที่ของตนเอง และการเคารพสิทธิของผู้อื่น การช่วยเหลือผู้อื่น การมีมารยาท การดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม และมีความพร้อมทางด้านภาษาการรู้หนังสือ และความพร้อมทางด้านคณิตศาสตร์ พ่อแม่ผู้ปกครองเด็กปฐมวัย ชุมชนมีความศรัทธาพึงพอใจต่อพัฒนาการของเด็ก ผู้ปกครองส่งเด็กเข้าเรียนในโรงเรียนมากขึ้น โดยในจังหวัดเชียงใหม่ได้นำแนวคิดการจัดประสบการณ์แบบมอนเตสซอริสำหรับเด็กปฐมวัย อายุ 3-6 ปี มาใช้ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 1-6 เขตพื้นที่ละ 3 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 18 โรงเรียน ตั้งแต่ปีการศึกษา 2559 เป็นต้นมา หนึ่งการเรียนการสอนแบบมอนเตสซอริ ความสำคัญจะอยู่ที่เป็นการนำวิธีการสอนที่ช่วยเสริมการเรียนรู้ของเด็กที่มีพัฒนาการทางสติปัญญาล่าช้า ขาดความสนใจในการทำกิจกรรมในห้องเรียน มีภาวะบกพร่องทางการเรียนรู้ และขาดความกระตือรือร้นในการมาโรงเรียน กิจกรรมการเรียนการสอนนี้จะเน้นให้เด็กได้จับต้องสื่อหรือเล่นอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่เลือกเอง ทำให้เด็กเรียนรู้อย่างมีสมาธิและสร้างสรรค์ ทั้งเป็นการจัดสภาพการเรียนรู้สำหรับเด็กให้ปฏิบัติอย่างมีความสุข สนุกสนาน โดยมีครูเป็นผู้จัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนให้เหมือนบ้าน และเป็นผู้ให้การสนับสนุน ให้เสรีภาพแก่เด็ก ให้คำปรึกษา และกระตุ้นให้เด็กคิดแก้ปัญหาด้วยตนเอง ให้ใช้จิตใจสัมผัสสิ่งแวดล้อม เพราะมอนเตสซอริเชื่อว่าเด็กคือผู้รู้ความต้องการของตนเอง และมีความสามารถที่จะสัมผัสการเรียนรู้จากสิ่งแวดล้อมได้ สอดคล้องกับ บุปผา เรืองรอง (2554) ได้กล่าวถึง กิจกรรมเสริมประสบการณ์ตามแนวคิดแบบมอนเตสซอริของโรงเรียนระดับปฐมวัยไว้ว่า หลักสูตรมอนเตสซอริจะส่งเสริมพัฒนาการของเด็กโดยมุ่งให้เด็กได้ใช้ศักยภาพของตนในการพัฒนาตนเองจากสิ่งแวดล้อมที่ครูจัดให้ ซึ่งมีการแบ่งหลักสูตรพื้นฐานสำหรับเด็กอายุ 3-6 ปี เป็น 3 กลุ่มใหญ่ ๆ ได้แก่ การศึกษาทางด้านทักษะกลไก (Motor Education) การศึกษาทางด้านประสาทสัมผัส (Education of the Sense) และการเตรียมสำหรับการเขียนและคณิตศาสตร์ (Preparation for Writing and Arithmetic)

ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นครูผู้ดูแลเด็กโรงเรียนบ้านแม่ตะละ อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 2 ได้ศึกษาปัญหาในด้านพัฒนาการของเด็กระดับปฐมวัยในโรงเรียนพร้อมกับสังเกตพฤติกรรม การเรียนรู้ของเด็กระดับปฐมวัยในแต่ละชั้นเรียน จากการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยทั้ง 4 ด้านพบว่า เด็กขาดความกระตือรือร้นในการเรียนรู้กิจกรรมหลักประจำวัน ที่ครูจัดกิจกรรมตามหน่วยการเรียนรู้แล้ว ส่งผลให้นักเรียนขาดเรียนบ่อย พัฒนาการตามวัยต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ในด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ของครูผู้สอนแต่ละห้องเรียน ขาดการวางแผนการสอนให้เป็นไปตามมาตรฐานเดียวกัน จึงส่งผลให้การเรียนรู้ด้านทักษะภาษา ทักษะความคิดและการวิเคราะห์ ทักษะการสังเกตจดจำ ทักษะการฟัง พูด อ่าน เขียน ในสมรรถนะสำหรับเด็กปฐมวัยขาดการพัฒนาตามขั้นตอนที่เหมาะสม ผู้วิจัยจึงนำแนวคิดการจัดประสบการณ์แบบมอนเตสซอริมาใช้ในการพัฒนาคู่มือการบริหารงานวิชาการด้านกิจกรรมเสริมประสบการณ์ตามแนวคิดแบบมอนเตสซอริของโรงเรียนระดับปฐมวัยในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดเชียงใหม่โดยใช้กระบวนการ PDCA ซึ่งการใช้วงจรเดมมิ่งแบ่งขั้นตอนการทำงานออกเป็น 4 ขั้นตอนหลัก ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 การวางแผน (Plan : P) ขั้นตอนที่ 2 การปฏิบัติตามแผน (Do : D) ขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบผลการปฏิบัติงาน (Check : C) และขั้นตอนที่ 4 การแก้ปัญหา (Action : A) (กระทรวงศึกษาธิการ, 2540 : 13) การใช้วงจรเดมมิ่งเพื่อประโยชน์ในการแก้ปัญหาทางงานและการปรับปรุงงานให้ดีขึ้น (วิฑูรย์ สิมะโชคดี, 2541 : 1) ผู้บริหารโรงเรียนต้องปฏิบัติงานเพื่อพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาให้เป็นระบบพร้อมทั้งกระตุ้น

ให้ครูพัฒนาคุณภาพการปฏิบัติงานสอนให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งการบริหารงานวิชาการเป็นหัวใจหลักของการขับเคลื่อนการจัดการศึกษา ในระดับปฐมวัย และช่วยสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาเด็กให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ให้ดีขึ้นตามวัย ฉะนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการบริหารงานวิชาการด้านกิจกรรมเสริมประสบการณ์ตามแนวคิดแบบมอนเตสซอรี ของโรงเรียนระดับปฐมวัยในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดเชียงใหม่ เพื่อเป็นข้อมูลสารสนเทศสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา และผู้บริหารการศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่นำไปใช้ปรับปรุงและพัฒนาการบริหารงานวิชาการระดับปฐมวัยให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการด้านกิจกรรมเสริมประสบการณ์ตามแนวคิดแบบมอนเตสซอรีในระดับปฐมวัย โดยใช้กระบวนการ PDCA ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดเชียงใหม่
2. เพื่อพัฒนาคู่มือการบริหารงานวิชาการด้านกิจกรรมเสริมประสบการณ์ตามแนวคิดแบบมอนเตสซอรีในระดับปฐมวัย โดยใช้กระบวนการ PDCA ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดเชียงใหม่

ขอบเขตการวิจัย

1. ด้านกลุ่มเป้าหมาย
กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่เขต 1-6 ครูผู้สอนระดับปฐมวัย และผู้ปกครองนักเรียนในกลุ่มโรงเรียนที่จัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ตามแนวคิดแบบมอนเตสซอรีทั้งหมด 18 โรงเรียนในปีการศึกษา 2561 จากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่เขต 1-6 รวมทั้งสิ้น 90 คน
2. ด้านเนื้อหา
การวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการด้านกิจกรรมเสริมประสบการณ์ตามแนวคิดแบบมอนเตสซอรีของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดเชียงใหม่ ในขอบเขตการบริหารงานวิชาการ ระดับปฐมวัย ใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาระดับปฐมวัย พ.ศ. 2560 ด้านการจัดกระบวนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ด้านการพัฒนาสื่อการเรียนการสอน และด้านการประเมินพัฒนาการ โดยการบริหารงานวิชาการแต่ละด้านจะใช้กระบวนการ PDCA ประกอบด้วย การวางแผน (Plan) การปฏิบัติตามแผน (Do) การตรวจสอบ (Check) และการปรับปรุง (Action) เพื่อนำผลการวิจัยไปจัดทำร่างคู่มือการบริหารงานวิชาการด้านกิจกรรมเสริมประสบการณ์ตามแนวคิดแบบมอนเตสซอรี และกำหนดประเด็นในการประชุมกลุ่มเพื่อปรับปรุงคู่มือต่อไป

วิธีดำเนินการวิจัย

การบริหารงานวิชาการด้านกิจกรรมเสริมประสบการณ์ตามแนวคิดแบบมอนเตสซอรีของโรงเรียนระดับปฐมวัยในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดเชียงใหม่ โดยใช้กระบวนการ PDCA ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ประกอบด้วย บุคลากรที่เข้าร่วมโครงการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ตามแนวคิดแบบมอนเตสซอรีสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่เขต 1-6 จำนวน 18 โรงเรียน ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 18 คน ครูผู้สอนระดับปฐมวัย โรงเรียนละ 2 คน รวมจำนวน 36 คน และตัวแทนผู้ปกครองของนักเรียนระดับปฐมวัย โรงเรียนละ 2 คน รวมจำนวน 36 คน รวมกลุ่มเป้าหมายทั้งสิ้นจำนวน 90 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัย เรื่อง การบริหารงานวิชาการด้านกิจกรรมเสริมประสบการณ์ตามแนวคิดแบบมอนเตสซอรีของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดเชียงใหม่ ได้ใช้เครื่องมือในการวิจัยโดยแยกตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

2.1 การศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการด้านกิจกรรมเสริมประสบการณ์ตามแนวคิดแบบมอนเตสซอรีของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดเชียงใหม่ โดยใช้แบบสอบถาม ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ คือ มีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

2.2 การพัฒนาคู่มือการบริหารงานวิชาการด้านกิจกรรมเสริมประสบการณ์ตามแนวคิดแบบมอนเตสซอรีของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดเชียงใหม่ โดยใช้เครื่องมือวิจัยดังต่อไปนี้

2.2.1 แบบสรุปการประชุมกลุ่ม ใช้เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจากการประชุมกลุ่ม ครูผู้สอนระดับปฐมวัย ที่ผ่านการอบรมการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ตามแนวคิดแบบมอนเตสซอรี จำนวน 18 คน จาก 18 โรงเรียน โดยกำหนดประเด็นการประชุมกลุ่มจากการวิเคราะห์และสรุปผลการวิจัย สภาพการบริหารงานวิชาการด้านกิจกรรมเสริมประสบการณ์ตามแนวคิดแบบมอนเตสซอรี ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดเชียงใหม่

2.2.2 แบบประเมินความเหมาะสมของคู่มือการบริหารงานวิชาการ ด้านกิจกรรมเสริมประสบการณ์ตามแนวคิดแบบมอนเตสซอรี ใช้กับผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด โดยประเมินความเหมาะสมของคู่มือใน 3 ด้าน คือ ด้านรูปเล่ม ด้านเนื้อหา และด้านการนำไปใช้

3. วิธีการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการบริหารวิชาการตามแนวคิดแบบมอนเตสซอรีของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดเชียงใหม่ มีขั้นตอนการสร้างดังนี้

3.1.1 ศึกษาทฤษฎี หลักการ ตัวแปร และประเด็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานวิชาการตามแนวคิดแบบมอนเตสซอรี โดยใช้กระบวนการ PDCA

3.1.2 สร้างข้อคำถามเกี่ยวกับสภาพการบริหารวิชาการตามแนวคิดแบบมอนเตสซอรีของโรงเรียนระดับปฐมวัยในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาระดับปฐมวัย พ.ศ. 2560 ด้านการจัดกระบวนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ด้านการพัฒนาสื่อการเรียนการสอน และด้านการประเมินพัฒนาการ โดยใช้กระบวนการ PDCA ในการบริหารงานวิชาการแต่ละด้าน

3.1.3 นำร่างแบบสอบถาม เสนออาจารย์ที่ปรึกษา และคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณาผู้วิจัยปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะ

3.1.4 นำแบบสอบถามไปตรวจสอบความตรงของเนื้อหา (Content Validation) โดยให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน พิจารณาความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย ด้วยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์ (The Index of Item Objective Congruence : IOC) ได้ค่า IOC รายข้ออยู่ระหว่าง 0.60-1.00

3.1.5 นำแบบสอบถามที่ผ่านการทดสอบความตรงแล้ว ไปทดลองใช้กับกลุ่มที่มีลักษณะคล้ายกลุ่มเป้าหมายในการวิจัย ได้แก่ กลุ่มโรงเรียนในเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาอำเภอเสเมิง 1-3 จำนวน 30 คน เพื่อหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach Alpha Coefficient) ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.96 และนำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

3.2 คู่มือการบริหารงานวิชาการด้านกิจกรรมเสริมประสบการณ์ตามแนวคิดแบบมอนเตสซอรีมีขั้นตอนในการดำเนินการดังนี้

3.2.1 ศึกษาทฤษฎี หลักการ ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำร่างคู่มือ และสรุปผลการวิจัยการศึกษาสภาพ การบริหารงานวิชาการด้านกิจกรรมเสริมประสบการณ์ตามแนวคิดแบบมอนเตสซอรี

3.2.2 จัดทำร่างคู่มือการบริหารงานวิชาการด้านกิจกรรมเสริมประสบการณ์ตามแนวคิดแบบมอนเตสซอรี

3.2.3 จัดทำแบบสรุปการประชุมกลุ่ม ใช้เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจากการประชุมกลุ่ม ครูผู้สอนระดับปฐมวัย ที่ผ่านการอบรมการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ตามแนวคิดแบบมอนเตสซอรี จำนวน 18 คน จาก 18 โรงเรียน โดยกำหนด ประเด็นการประชุมกลุ่มจากการวิเคราะห์และสรุปผลการวิจัยสภาพการบริหารงานวิชาการด้านกิจกรรมเสริมประสบการณ์ ตามแนวคิดแบบมอนเตสซอรีของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดเชียงใหม่ และนำแบบสรุป การประชุมกลุ่มหารือกับอาจารย์ที่ปรึกษา และปรับปรุงตามคำแนะนำ

3.3 แบบประเมินความเหมาะสมของคู่มือการบริหารงานวิชาการด้านกิจกรรมเสริมประสบการณ์ตามแนวคิด แบบมอนเตสซอรีมีขั้นตอนในการดำเนินการดังนี้

3.3.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างเครื่องมือ แบบประเมินโดยใช้มาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

3.3.2 กำหนดขอบข่ายและลักษณะของแบบประเมินที่มีข้อความครอบคลุมการประเมิน ในด้านรูปเล่ม ของคู่มือ ด้านเนื้อหา และด้านการนำคู่มือไปใช้ เพื่อการบริหารงานวิชาการด้านกิจกรรมเสริมประสบการณ์ตามแนวคิด แบบมอนเตสซอรี

3.3.3 สร้างแบบประเมินความเหมาะสมของคู่มือการบริหารงานวิชาการด้านกิจกรรมเสริมประสบการณ์ ตามแนวคิดแบบมอนเตสซอรีตามองค์ประกอบทุกด้านของคู่มือ

3.3.4 นำแบบประเมินความเหมาะสมของคู่มือการบริหารงานวิชาการด้านกิจกรรมเสริมประสบการณ์ ตามแนวคิดแบบมอนเตสซอรีเสนออาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาให้ข้อเสนอแนะ และนำแบบประเมินไปหาความสอดคล้องกับ วัตถุประสงค์ โดยหาค่า IOC จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ซึ่งพบว่ามีความ IOC รายข้อมีค่าอยู่ระหว่าง 0.60-1.00 นำแบบ ประเมินมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำไปใช้ต่อไป

4. เก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

4.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลการศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการด้านกิจกรรมเสริมประสบการณ์ตามแนวคิด แบบมอนเตสซอรี ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดเชียงใหม่

4.1.1 ขอบหนังสือจากภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ถึงผู้บริหารโรงเรียนที่จัดประสบการณ์ตามแนวคิดแบบมอนเตสซอรี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1.2 ผู้วิจัยส่งแบบสอบถาม จำนวน 90 ฉบับ ถึงกลุ่มเป้าหมายในโรงเรียนที่จัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ ตามแนวคิดแบบมอนเตสซอรีด้วยตนเอง และในกรณีที่ไม่สามารถนำแบบสอบถามไปให้ด้วยตนเองจะนำแบบสอบถามส่งทาง ไปรษณีย์ พร้อมขอความร่วมมือส่งคืนภายใน 15 วัน และผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามคืน จำนวน 65 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 72.22

4.1.3 นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาตรวจสอบความสมบูรณ์และทำการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

4.2 การจัดการทำร่างคู่มือ ดำเนินการตามลำดับขั้นตอนดังนี้

4.2.1 ขอบหนังสือจากภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ถึงผู้บริหารโรงเรียนที่จัดประสบการณ์ตามแนวคิดแบบมอนเตสซอรีสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อขอความร่วมมือโดยให้ทางโรงเรียนคัดเลือกครูปฐมวัย ที่ผ่านการอบรมการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ ตามแนวคิดแบบมอนเตสซอรี เพื่อเป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัย พร้อมทั้งส่งกำหนดการนัดหมายการประชุมกลุ่ม

4.2.2 ผู้วิจัยจัดประชุมกลุ่ม (Focus Group) ครูผู้สอนระดับปฐมวัย จำนวน 18 คนที่โรงเรียนคัดเลือกส่งมา เพื่อรวบรวมข้อมูลในการสรุปและสังเคราะห์การจัดทำร่างคู่มือการบริหารงานวิชาการด้านกิจกรรมเสริมประสบการณ์ตามแนวคิดแบบมอนเตสซอรี ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดเชียงใหม่ และนำผลที่ได้ปรับปรุงแก้ไขกับอาจารย์ที่ปรึกษา

4.3 การเก็บรวบรวมข้อมูลการประเมินคู่มือ ผู้วิจัยจัดส่งคู่มือพร้อมแบบการประเมินความเหมาะสมของคู่มือการบริหารงานวิชาการ ด้านกิจกรรมเสริมประสบการณ์ตามแนวคิดแบบมอนเตสซอรีระดับปฐมวัยของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดเชียงใหม่ ให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน เป็นผู้ประเมินความเหมาะสมของคู่มือ

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสอบถาม แบบสรุปการประชุมกลุ่ม (Focus Group) และแบบประเมินความเหมาะสมของคู่มือการบริหารงานวิชาการด้านกิจกรรมเสริมประสบการณ์ ตามแนวคิดแบบมอนเตสซอรีระดับปฐมวัย ได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

5.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณจากแบบสอบถามและแบบประเมินคู่มือ ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป หาค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วสรุปพรรณนาประกอบตาราง

5.2 ข้อมูลเชิงคุณภาพ สรุปวิเคราะห์และสังเคราะห์เชิงเนื้อหาตามประเด็นในแบบสรุปการประชุมกลุ่ม เพื่อปรับปรุงการร่างคู่มือการบริหารงานวิชาการด้านกิจกรรมเสริมประสบการณ์ตามแนวคิดแบบมอนเตสซอรีในโรงเรียนระดับปฐมวัยสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดเชียงใหม่

6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

กำหนดค่าคะแนนจากแบบสอบถามและแบบประเมินคู่มือ การบริหารงานวิชาการด้านกิจกรรมเสริมประสบการณ์ตามแนวคิดแบบมอนเตสซอรี เป็น 5 ระดับ ดังนี้ (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2543 :143)

ระดับ 5	หมายถึง	มีการปฏิบัติ/ความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด
ระดับ 4	หมายถึง	มีการปฏิบัติ/ความเหมาะสม อยู่ในระดับมาก
ระดับ 3	หมายถึง	มีการปฏิบัติ/ความเหมาะสม อยู่ในระดับปานกลาง
ระดับ 2	หมายถึง	มีการปฏิบัติ/ความเหมาะสม อยู่ในระดับน้อย
ระดับ 1	หมายถึง	มีการปฏิบัติ/ความเหมาะสม อยู่ในระดับน้อยที่สุด

วิเคราะห์ข้อมูลสภาพการบริหารงานวิชาการด้านกิจกรรมเสริมประสบการณ์ตามแนวคิดแบบมอนเตสซอรี โดยการหา ค่าเฉลี่ย โดยมีเกณฑ์การแปลผล ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2553 : 133)

ค่าเฉลี่ย	4.51 – 5.00	มีการปฏิบัติ/ความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	3.51 – 4.50	มีการปฏิบัติ/ความเหมาะสม อยู่ในระดับมาก
ค่าเฉลี่ย	2.51 – 3.50	มีการปฏิบัติ/ความเหมาะสม อยู่ในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	1.51 – 2.50	มีการปฏิบัติ/ความเหมาะสม อยู่ในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย	1.00 – 1.50	มีการปฏิบัติ/ความเหมาะสม อยู่ในระดับน้อยที่สุด

สรุปผล

การบริหารงานวิชาการด้านกิจกรรมเสริมประสบการณ์ตามแนวคิดแบบมอนเตสซอรีของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดเชียงใหม่ มีผลการศึกษา สรุปได้ดังนี้

1. สภาพการบริหารงานวิชาการด้านกิจกรรมเสริมประสบการณ์ตามแนวคิดแบบมอนเตสซอรีของโรงเรียนระดับปฐมวัยในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดเชียงใหม่โดยใช้กระบวนการ PDCA ในภาพรวม

อยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยการบริหารงานโดยใช้กระบวนการ PDCA สูงสุด คือ ด้านการประเมินพัฒนาการ ร่องลงมา คือ การจัดการกระบวนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาระดับปฐมวัย พ.ศ. 2560 ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การพัฒนาสื่อการเรียนการสอน และการบริหารงานในแต่ละขั้นตอนของ PDCA มีรายละเอียด ดังนี้

1.1 ขั้นการวางแผน (Plan : P) พบว่า การปฏิบัติงานขั้นการวางแผน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ด้าน คือ การพัฒนาสื่อการเรียนการสอน การประเมินพัฒนาการ และการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาระดับปฐมวัย พ.ศ. 2560 ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การจัดการกระบวนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้

1.2 ขั้นการปฏิบัติ (Do : D) พบว่า การปฏิบัติงานขั้นการปฏิบัติ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ด้าน คือ การจัดการกระบวนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ การประเมินพัฒนาการ และการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาระดับปฐมวัย พ.ศ. 2560 ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การพัฒนาสื่อการเรียนการสอน

1.3 ขั้นการตรวจสอบ พบว่า การปฏิบัติงานขั้นการตรวจสอบ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ด้าน คือ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาระดับปฐมวัย พ.ศ. 2560 การประเมินพัฒนาการ และการพัฒนาสื่อการเรียนการสอน ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การจัดการกระบวนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้

1.4 ขั้นการปรับปรุง พบว่า การปฏิบัติงานขั้นการปรับปรุง ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ด้านคือ การประเมินพัฒนาการ การจัดการกระบวนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ และการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาระดับปฐมวัย พ.ศ. 2560 ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การพัฒนาสื่อการเรียนการสอน

2. การพัฒนาคู่มือการบริหารงานวิชาการด้านกิจกรรมเสริมประสบการณ์ ตามแนวคิดแบบมอนเตสซอรีของโรงเรียนระดับปฐมวัยในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดเชียงใหม่ โดยใช้กระบวนการ PDCA สรุปผลวิจัยได้ดังนี้

2.1 ผลการพัฒนาคู่มือ จากสรุปผลการวิจัยสภาพการบริหารงานวิชาการด้านกิจกรรมเสริมประสบการณ์ ตามแนวคิดแบบมอนเตสซอรีของโรงเรียนระดับปฐมวัย ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดเชียงใหม่ และสรุปผลการประชุมกลุ่ม ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างคู่มือการบริหารงานวิชาการ ด้านกิจกรรมเสริมประสบการณ์ตามแนวคิดแบบมอนเตสซอรีระดับปฐมวัย ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดเชียงใหม่ โดยมีเนื้อหาประกอบด้วย 8 องค์ประกอบ คือ 1) การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้และแผนการจัดประสบการณ์ 2) การจัดทำรายงานผลการประเมินพัฒนาการนักเรียนระดับปฐมวัย 3) การนิเทศภายใน 4) แนวปฏิบัติการประเมินพัฒนาการนักเรียนระดับปฐมวัย 5) แนวปฏิบัติงานพัฒนาสื่อ/นวัตกรรม 6) แนวปฏิบัติงานระบบการประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา 7) แนวปฏิบัติการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาระดับปฐมวัย ตามแนวคิดแบบมอนเตสซอรี และ 8) แนวปฏิบัติการมีส่วนร่วมของชุมชนและผู้ปกครอง

2.2 ผลการประเมินคู่มือ ผู้วิจัยได้นำคู่มือที่สร้างขึ้นไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินความเหมาะสม จำนวน 5 ท่าน ผลการประเมินพบว่าคู่มือการบริหารงานวิชาการ ด้านกิจกรรมเสริมประสบการณ์ตามแนวคิดแบบมอนเตสซอรี ระดับปฐมวัย ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดเชียงใหม่ ในภาพรวมมีความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ความเหมาะสมในด้านการนำไปใช้ ร่องลงมา คือ ด้านเนื้อหาของคู่มือ และด้านรูปแบบของคู่มือ ซึ่งสองด้านนี้มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมเท่ากัน

อภิปรายผล

ผู้วิจัยได้อภิปรายผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยไว้ดังนี้

1. สภาพการบริหารงานวิชาการด้านกิจกรรมเสริมประสบการณ์ตามแนวคิดแบบมอนเตสซอรี ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดเชียงใหม่ โดยใช้กระบวนการ PDCA พบว่า โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูผู้สอนในระดับปฐมวัย ได้ศึกษาวิธีดำเนินการตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช 2560 และนำกิจกรรมการเรียนการสอนตามแนวคิดแบบมอนเตสซอรี มาบูรณาการร่วมกับหน่วยการเรียนรู้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของธนภัทร วันทาพงษ์ และคณะ (2559) ที่พบว่า ปัจจัยสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาที่สามารถทำนายประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียนได้ดีที่สุดคือปัจจัยสมรรถนะด้านการพัฒนาบุคลากร และอาจเนื่องจากนโยบายจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในการให้ความรู้แก่ครูผู้สอน ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแนวคิดแบบมอนเตสซอรี และส่งเสริมการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยให้มีความพร้อมด้านการจัดกระบวนการเรียนการสอน การบริหารงานวิชาการ และดำเนินงานการประเมินพัฒนาการตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับวิจารณ์ พานิช (2555 : 25-31) ที่กล่าวว่า ปัจจุบันเป็นยุคที่โลกมีความเจริญก้าวหน้า และเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ส่งผลต่อวิถีชีวิตของทุกคนในสังคมอย่างทั่วถึง ครูจึงต้องมีความตื่นตัวในการจัดการเรียนรู้ เพื่อเตรียมความพร้อมให้นักเรียนมีทักษะสำหรับการออกไปสู่ตลาดแรงงาน และดำรงชีวิตในโลกของศตวรรษที่ 21 ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ที่สำคัญที่สุด คือ ทักษะการเรียนรู้ (Learning Skill) การจัดการเรียนรู้เพื่อให้เด็กในศตวรรษที่ 21 ต้องมุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถ และทักษะจำเป็น ตลอดจนการเตรียมความพร้อมด้านต่าง ๆ ที่เป็นปัจจัยสนับสนุนที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้

จากผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานวิชาการตามวงจร PDCA ทั้ง 4 ขั้น มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับข้อสรุปของ สุจริต คุณธนกุลวงศ์ (2543 : 20) ที่กล่าวว่าในการวางแผนควรกำหนดวิธีการต่าง ๆ ที่ใช้เพื่อการตรวจสอบว่าแผนดังกล่าวมีการวางแผนที่ดี และมีการปฏิบัติอย่างถูกต้อง สอดคล้องกับนโยบายการพัฒนาส่งเสริมศักยภาพของครูผู้สอนระดับปฐมวัยของจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดเชียงใหม่ ที่ได้ส่งตัวแทนครูผู้สอนระดับปฐมวัยให้เข้ารับการอบรมเพิ่มเติมในหลักสูตรการเรียนการสอนตามแนวคิดแบบมอนเตสซอรี ตามโครงการของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน อย่างไรก็ตาม จากผลการวิจัยได้พบว่า ด้านการพัฒนาสื่อการเรียนการสอนยังมีค่าเฉลี่ยการบริหารงานวิชาการตามวงจร PDCA ต่ำกว่าทุกด้าน อาจเป็นเพราะบางโรงเรียนยังขาดการนำแผนกลยุทธ์ที่วางไว้ไปสู่การปฏิบัติ ในการบริหารงานวิชาการระดับปฐมวัย ทำให้สถานศึกษาไม่ได้นำแนวทางการพัฒนาสื่อการเรียนการสอนไปบรรจุไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปีอย่างชัดเจน และกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จของโครงการพัฒนาอย่างเป็นระบบ ซึ่งการจัดลำดับความสำคัญของแผนกลยุทธ์ต้องอาศัยหลักการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการพัฒนา ยกย่องการจัดการศึกษาในระดับปฐมวัยให้มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับหลักการแนวคิดของโนฮูย์ ซาญด้วยกิจ (2553 : 52) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมคือกระบวนการหรือวิธีการที่ส่งเสริมและเปิดโอกาสให้กับบุคลากรมีส่วนร่วม (Participation) มีส่วนเกี่ยวข้อง (Involvement) และมีความผูกพัน (Commitment) กับหน่วยงานองค์กร โดยผู้มีส่วนร่วมอาจหมายรวมทั้งส่วนบุคคล กลุ่มต่าง ๆ ชมรม สมาคม มูลนิธิ และองค์กรต่าง ๆ ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานเรื่องหนึ่งเรื่องใดหรือหลายเรื่องร่วมกัน การมีส่วนร่วมของบุคลากรในการจัดการศึกษา เป็นการเปิดโอกาสให้บุคลากรได้พัฒนาศักยภาพในการบริหารจัดการกับปัญหาของการจัดการศึกษาได้อย่างเต็มที่ และเป็นการสร้างความเข้มแข็งให้กับสถานศึกษา ให้มีความสามารถที่จะพึ่งตนเองได้ และก่อให้เกิดบุคลากรเกิดความรู้สึกผูกพันต่อโรงเรียนตนเอง

2. การพัฒนาคู่มือการบริหารงานวิชาการด้านกิจกรรมเสริมประสบการณ์ ตามแนวคิดแบบมอนเตสซอรี ระดับปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดเชียงใหม่ โดยใช้กระบวนการ PDCA ผลการพัฒนาคู่มือพบว่า มีเนื้อหาประกอบด้วย 8 องค์ประกอบ คือ 1) การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้และแผนการจัดประสบการณ์ 2) การจัดทำ

รายงานผลการประเมินพัฒนาการนักเรียนระดับปฐมวัย 3) การนิเทศภายใน 4) แนวปฏิบัติการประเมินพัฒนาการนักเรียนระดับปฐมวัย 5) แนวปฏิบัติงานพัฒนาสื่อ/นวัตกรรม 6) แนวปฏิบัติงานระบบการประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา 7) แนวปฏิบัติการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาระดับปฐมวัยตามแนวคิดแบบมอนเตสซอรี และ 8) แนวปฏิบัติการมีส่วนร่วมของชุมชนและผู้ปกครอง ทั้งนี้อาจเนื่องจากครูผู้สอนระดับปฐมวัยที่มีส่วนร่วมในการพิจารณาร่างคู่มือ และให้ข้อเสนอแนะ เป็นผู้ผ่านการอบรมการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ตามแนวคิดแบบมอนเตสซอรี และมีประสบการณ์ในการจัดการเรียนการสอนระดับปฐมวัย จึงสามารถให้ข้อเสนอแนะพร้อมแนวคิดในการปรับปรุงร่างคู่มือให้มีความเหมาะสม โดยผลการประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่าคู่มือมีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากคู่มือมีองค์ประกอบครบถ้วน กล่าวคือ มีองค์ประกอบสำคัญ 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนประกอบตอนต้น ได้แก่ ปก คำนำ สารบัญ และส่วนประกอบที่เป็นเนื้อหาในการบริหารงานวิชาการตามแนวคิดแบบมอนเตสซอรี ซึ่งสอดคล้องกับ คีรีปูน จงวุฒิเวศย์ และ มาเรียม นิลพันธุ์ (2542 : 48) ที่กล่าวว่ากระบวนการพัฒนาคู่มือที่ดี จะต้องผ่านการตรวจสอบคุณภาพจากผู้ทรงคุณวุฒิ พร้อมทั้งปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะให้สมบูรณ์เสียก่อนนำไปใช้ จึงจะทำให้ได้คู่มือที่มีคุณภาพและสามารถนำไปใช้ได้จริง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 จากผลการวิจัยการบริหารงานวิชาการด้านกิจกรรมเสริมประสบการณ์ตามแนวคิดแบบมอนเตสซอรี โดยใช้กระบวนการ PDCA พบว่า ในขั้นนำไปสู่การปฏิบัติ (Do) และขั้นปรับปรุง (Action) ด้านการพัฒนาสื่อการเรียนการสอน มีการดำเนินงานต่ำกว่าทุกด้าน ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจึงควรให้ความสำคัญกับด้านดังกล่าวมากขึ้น โดยมีการสนับสนุนงบประมาณ กับโครงการพัฒนาสื่อการเรียนการสอน หรือส่งครูผู้สอนระดับปฐมวัยเข้ารับการอบรมแนวทางการพัฒนาสื่อตามแนวคิดแบบมอนเตสซอรี เป็นต้น

1.2 จากผลการวิจัย พบว่าผลการประเมินคู่มือการบริหารงานวิชาการด้านกิจกรรมเสริมประสบการณ์ตามแนวคิดแบบมอนเตสซอรี ระดับปฐมวัย ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดเชียงใหม่ ในภาพรวมมีความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด ผู้บริหารสถานศึกษาจึงควรแนะนำผู้มีส่วนเกี่ยวข้องให้มีการศึกษาคู่มือดังกล่าวและนำไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน เพื่อการบริหารงานวิชาการในระดับปฐมวัยมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเพิ่มมากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการนำคู่มือไปใช้และการประเมินผลการดำเนินงานการบริหารงานวิชาการด้านกิจกรรมเสริมประสบการณ์ตามแนวคิดแบบมอนเตสซอรีระดับปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดเชียงใหม่

2.2 ควรมีการวิจัยการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญด้านการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ตามแนวคิดแบบมอนเตสซอรีในระดับปฐมวัย

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560*. กรุงเทพฯ: ศุภสภาลาดพร้าว.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2540). *คู่มือการพัฒนาโรงเรียนเข้าสู่มาตรฐานการศึกษา การบริหารระบบคุณภาพ*. กรุงเทพฯ: กรมวิชาการ.

คีรีปูน จงวุฒิเวศย์ และมาเรียม นิลพันธุ์. (2542). *รายงานการวิจัย เรื่องการศึกษาและการจัดทำคู่มือปฏิบัติงานอาสาสมัครท้องถิ่น*

ในการดูแลรักษามรดกทางศิลปวัฒนธรรม (อ.ส.ม.ศ.). นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์.

- ธนภัทร วันทาพงษ์, สมใจ ภูมิพันธุ์ และรัชนิเพ็ญ พลเยี่ยม. (2559). ปัจจัยสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 27 จังหวัดร้อยเอ็ด. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*, 13(60), 141-150.
- โนชญ์ ชาญด้วยกิจ. (2553). *การศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาระยะเขต 2*. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. จันทบุรี: มหาวิทยาลัย ราชภัฏรำไพพรรณี.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: สุริยสาส์น.
- บุญรักษ์ ยอดเพชร. (2560). *โรงเรียนพัฒนาคุณภาพต่อเนื่องกับการสนับสนุนของ สพฐ.* กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- บุบผา เรืองรอง. (2554). *การจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ตามแนวคิดแบบมอนเตสซอรี*. นครศรีธรรมราช: มหาวิทยาลัย ราชภัฏนครศรีธรรมราช.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2543). *วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์* (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิจารณ์ พานิช (2555). *วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ ในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.
- วิฑูรย์ สิมะโชคดี. (2541). *TQM คู่มือสู่องค์กรคุณภาพยุค 2000*. กรุงเทพฯ: ทีพีเอ พับลิชชิ่ง.
- สุจริต คุณธนกุลวงศ์. (2543). *การบริหารโรงเรียน : นวัตกรรมเทคนิค ประสบการณ์*. กรุงเทพฯ: ศาสนา.

การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง กฎหมายและการดำเนินชีวิต และความสามารถ ในการแก้ปัญหาอย่างมีวิจารณญาณ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก

The Development of Learning Achievement on the Topic of Law and Living and Critical Problem-Solving Ability, for the Ninth Grade Students Using Active Activity

ผกาวัลย์ นามนัย¹ และ มนตรี วงษ์สะพาน²

Phakawan Namnai¹ and Montree Wongsaphan²

Received : 3 ก.ค. 2562

Revised : 9 ส.ค. 2562

Accepted : 21 ส.ค. 2562

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) พัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ด้วยกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก เรื่องกฎหมายและการดำเนินชีวิต ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ตามเกณฑ์ร้อยละ 75 และ 2) พัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างมีวิจารณญาณ ด้วยกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ตามเกณฑ์ร้อยละ 75 กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/6 โรงเรียนเสลภูมิพิทยาคม อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวนนักเรียน 43 คน ได้จากการเลือกแบบเจาะจง การวิจัยครั้งนี้ใช้แบบแผนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ แบ่งเป็น 2 วัฏรอบ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี 4 ชนิด ดังนี้ 1) แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 16 ชั่วโมง 2) แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 3) แบบวัดการแก้ปัญหาอย่างมีวิจารณญาณ 4) แบบสังเกต สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยปรากฏดังนี้ นักเรียนจำนวน 43 คน เมื่อเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เรื่อง กฎหมายและการดำเนินชีวิต ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ทั้ง 2 วัฏรอบ พบว่านักเรียนมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 75 ที่ตั้งไว้ทุกคน โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 24.37 คิดเป็นร้อยละ 81.24 และนักเรียนมีคะแนนความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างมีวิจารณญาณผ่านเกณฑ์ที่ตั้งไว้ โดยมีคะแนนจากแบบวัดการแก้ปัญหาอย่างมีวิจารณญาณเฉลี่ย เท่ากับ 40.12 คิดเป็นร้อยละ 80.23 และจากการสังเกตพฤติกรรมนักเรียนมีพฤติกรรมการแก้ปัญหาอย่างมีวิจารณญาณผ่านเกณฑ์ทุกคน

คำสำคัญ : กิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก, การแก้ปัญหาอย่างมีวิจารณญาณ, การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

Abstract

The purposes of this research were 1) to develop learning achievement in social studies of the ninth grade students taught by using active activity on the topic of Law and Living with the 75-percent-criteria, and 2) to develop the critical problem-solving ability of the ninth grade students taught by using active activity with the 75-percent-criteria. The sample was the 3/6 classroom of 43 ninth grade students, Selaphumpittayakom School, Selaphum District, Roi-Et Province selected by the purposive sampling. There were 2 cycles in this action research. This research employed 4 instruments; 1) the 16-hour lesson

¹ นิสิต ปริญญาโท สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม อีเมล: nun.namnai@hotmail.com

² อาจารย์ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม

¹ M. Ed. Candidate in Curriculum and Instruction, Faculty of Education, Mahasarakham University,
Email: nun.namnai@hotmail.com

² Assistant Professor, Department of Curriculum and Instruction, Faculty of Education, Mahasarakham University

plans, 2) a learning achievement test, 3) a critical problem-solving ability test, and 4) a learning behavior observation form. The statistics for data analysis were percentage, mean, and standard deviation. The results show that all the 43 ninth grade students could pass the learning achievement criteria at the end of the 2nd circle when they were taught on the topic of Law and Living by using active learning with the average score of the learning achievement at 24.37 or 81.24 percent which passed the 75-percent-criteria. The critical problem-solving ability average score measured from the test was 40.12 or 80.23 percent and from the behavior observation, all students can pass the criteria.

Keywords : active activity, critical problem-solving ability, The Development of Learning Achievement

บทนำ

การเรียนรู้หน้าที่พลเมือง เป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญต่อเด็กและเยาวชนไทยเป็นอย่างยิ่ง เพราะเป็นการเรียนรู้และฝึกฝนในการปฏิบัติตนให้อยู่ร่วมกับสังคมได้อย่างมีความสุข ยิ่งแนวโน้มของสังคมที่จะเกิดขึ้นในอนาคต เป็นสังคมที่มีความเสี่ยงรอบตัว จำเป็นต้องดำเนินชีวิตอย่างระมัดระวังและรู้เท่าทัน รู้ป้องกันภัยคุกคามต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน เด็กและเยาวชนจึงจำเป็นต้องมีความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างมีวิจารณญาณควบคู่ไปกับทักษะวิชาการ ดังเช่นที่ อธิคุณ สินธนาปัญญา (2559 : 17-18) กล่าวว่า ปัจจุบันยังพบผู้ที่กระทำผิดส่วนมากเป็นเด็กและเยาวชน ที่ก่อเหตุรุนแรงและมีพฤติกรรมกระทำความผิดไม่แตกต่างกับผู้ใหญ่เลย ซึ่งมีแนวโน้มมากขึ้น และอายุของผู้กระทำความผิดมีอายุลดน้อยลงเรื่อย ๆ เมื่อสถานการณ์เป็นเช่นนี้จะส่งผลให้เกิดปัญหาหลายอย่างตามมาในอนาคต หากเด็กเหล่านี้เติบโตไปผู้ใหญ่ในสังคม ดังที่เห็นในข่าวปัจจุบัน ซึ่งส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจ และความมั่นคงของประเทศ

เมื่อศึกษาบริบทของนักเรียนโรงเรียนเสลภูมิพิทยาคมที่ผู้วิจัยสอน และจากการ PLC ร่วมกับครูที่สอนในระดับชั้นเดียวกัน พบว่านักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างมีวิจารณญาณอยู่ในระดับต่ำ คือ นักเรียนขาดทักษะการแก้ปัญหาอย่างมีวิจารณญาณ ไม่สามารถเอาตัวรอดในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ กระทำการใด ๆ โดยที่ไม่นึกถึงสิ่งที่จะเกิดขึ้นจากการกระทำ เช่น หนีเรียน เล่นเกมในชั้นเรียน ไม่สนใจการเรียน ไม่กลัวการติด 0 ร มส มีการทะเลาะวิวาท ใช้กำลังตัดสินปัญหา และแก้ปัญหาโดยผิดวิธีหลายครั้ง โดยเฉพาะนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/6 ที่มีผลการประเมินต่ำที่สุด ทั้งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างมีวิจารณญาณ ถูกหลงโทษเรื่องการกระทำผิด และหักคะแนนความประพฤติจากทางโรงเรียนบ่อยครั้ง ซึ่งสอดคล้องกับผลการทดสอบของโรงเรียนเสลภูมิพิทยาคม ที่พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน เมื่อเทียบกับโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ร้อยเอ็ด ยังถือว่าไม่น่าพอใจ ทั้งจากการสอบวัดผลในโรงเรียนและการสอบแข่งขัน โดยในรายวิชาหน้าที่พลเมือง เมื่อตรวจสอบข้อมูลจากงานวิชาการโรงเรียนเสลภูมิพิทยาคม (2560 : 78) พบว่านักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ย 2.78 คิดเป็นร้อยละ 69.50 และผลการสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างมีวิจารณญาณ พบว่านักเรียนกลุ่มเป้าหมาย มีคะแนนเฉลี่ยเพียงร้อยละ 35.99 แสดงว่านักเรียนยังขาดความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างมีวิจารณญาณ จึงจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาศักยภาพในด้านนี้ เพื่อเป็นประโยชน์ในการดำเนินชีวิตต่อไป ความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างมีวิจารณญาณ จึงเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่งสำหรับนักเรียน เพราะหากนักเรียนต้องการจะประสบผลสำเร็จในการเรียนแล้ว นักเรียนจะต้องเป็นบุคคลที่มีความสามารถในการวางแผน คิดแก้ปัญหาอย่างมีวิจารณญาณด้วย หากครูได้ฝึกให้นักเรียนได้รู้จักวิธีการวางแผนในการคิดแก้ปัญหา อย่างมีวิจารณญาณตั้งแต่ในชั้นเรียนให้กับนักเรียนแล้ว จะเป็นประโยชน์ต่อการเรียนในห้องเรียนของนักเรียนทั้งในปัจจุบันและการทำงานในอนาคต เพราะจะเป็นการฝึกให้นักเรียนเผชิญปัญหา ฝึกคิดหาวิธีการแก้ปัญหาที่เป็นอุปสรรคให้หมดไป จนเกิดเป็นความเคยชิน การฝึกให้นักเรียนเข้าใจในกระบวนการแก้ปัญหาอย่างมีวิจารณญาณ และนำกระบวนการแก้ปัญหาอย่างมีวิจารณญาณมาใช้

ในการเรียนและในชีวิตจริงได้จะมีคุณค่า และประโยชน์ต่อตัวนักเรียนมากกว่าการมุ่งให้นักเรียนท่องจำ และรู้เนื้อหาวิชาเพียงอย่างเดียว การศึกษาจะต้องพัฒนาให้นักเรียนสามารถคิดเป็น พึ่งตนเองได้ และรู้จักวิธีการแก้ปัญหา โดยการนำเหตุการณ์และปัญหาจากชุมชนมาให้นักเรียนได้เรียนรู้ เพื่อให้นักเรียนสามารถดำรงชีวิตอยู่ในโลกแห่งศตวรรษที่ 21 ได้ ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการ (2551 : 12) ก็ตระหนักในความจำเป็นต่อการแก้ปัญหาดังกล่าว โดยได้กำหนดไว้ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ให้สถานศึกษาจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้ป้องกันและแก้ปัญหา การแก้ปัญหาอย่างมีวิจารณญาณ มยรี หรุ่นคำ (2554 : 18) กล่าวว่า คือ การที่บุคคลมีความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณสำรวจสรุปหรือตัดสินใจ บุคคลจะใช้กระบวนการคิดพิจารณาได้ตรงอย่างรอบคอบเกี่ยวกับข้อมูลที่ปรากฏก่อน การคิดในลักษณะดังกล่าว ย่อมส่งผลให้สามารถระบุสาเหตุปัญหาได้อย่างถูกต้อง ตรงประเด็นมากกว่าคนที่ไม่มีความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ที่ประกอบด้วยความสามารถ 4 ด้าน ได้แก่ การระบุปัญหา การวิเคราะห์ปัญหา การดำเนินการแก้ไขปัญหา และการตรวจสอบผลลัพธ์

ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก เพราะการเรียนรู้เชิงรุกเป็นกระบวนการในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนต้องได้มีโอกาสลงมือกระทำมากกว่าการฟังเพียงอย่างเดียว เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการเรียนรู้ มีการเรียนรู้อย่างเป็นกระบวนการ ส่งเสริมให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้และสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง โดยครูเป็นผู้คอยชี้แนะ สร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการใช้ความคิดโต้ตอบ มีการใช้ทักษะการคิดขั้นสูง ผู้เรียนจะได้ใช้กระบวนการคิดเกี่ยวกับสิ่งที่ได้ปฏิบัติ ทั้งจากสถานการณ์จริงและตลอดกระบวนการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก มีขั้นตอนการจัดกิจกรรม ดังนี้ (Baldwin, 1998 : 47)

1. สร้างความคุ้นเคย เป็นขั้นบรรยากาศตอนเริ่มต้น ครูและนักเรียนพูดคุยกันเกี่ยวกับประเด็นที่จะศึกษาให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นที่นักเรียนมีเกี่ยวกับเรื่องที่จะศึกษา ครูแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้
2. กำหนดกลุ่ม คือ เปลี่ยนจากการสร้างบรรยากาศไปเป็นการสนับสนุนดูแลกลุ่ม สร้างความคาดหวังที่ท้าทาย
3. ทำงานเป็นกลุ่ม คือ กระบวนการเรียนรู้ที่สมาชิกกลุ่มทำงานเกี่ยวข้องกับเนื้อหา กลุ่มจะมีการช่วยเหลือกัน นักเรียนศึกษาสถานการณ์ปัญหา สมาชิกในกลุ่มระดมความคิด หาสาเหตุของปัญหา เสนอแนวทางและดำเนินการแก้ไขปัญห
4. การนำไปใช้ คือ กระตุ้นให้สมาชิกพยายามประยุกต์สถานการณ์การเรียนรู้ซึ่งท้าทายความคิด ให้สมาชิกในกลุ่มระดมสมอง ช่วยกันวิเคราะห์ปัญหาในชุมชนของตนเอง และเสนอแนวทางแก้ไขปัญห
5. การสะท้อนความคิด คือ ให้นักเรียนทำแผนผังความคิด สรุปเป็นองค์ความรู้ของตนเอง แต่ละกลุ่มนำเสนอผลงานของตนเองหน้าชั้นเรียน เพื่อแลกเปลี่ยนแนวคิด
6. สรุปผล คือ ขั้นขยายการสะท้อนความคิดจากกลุ่ม เป็นหนทางในการประยุกต์ทักษะใหม่ ๆ ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปผลการเรียนรู้ในช่วงนั้น ๆ โดยให้นักเรียนร่วมกันอภิปราย มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น

จากที่กล่าวมาข้างต้น การสอนหน้าที่พลเมืองที่ควบคู่ไปกับการปลูกฝังความสามารถ ในการแก้ปัญหาอย่างมีวิจารณญาณ จึงเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในการจัดการเรียนรู้ โดยวิชาหน้าที่พลเมืองนั้นจะสอนให้เด็กรู้จักบทบาทหน้าที่ของตนเองตามหลักประชาธิปไตย และการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะการคิดขั้นสูง ช่วยยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทำให้ผู้เรียนมีความเข้าใจและมีความรู้ที่คงทนสามารถเอาไปปรับใช้ในการดำรงชีวิตและนำไปประยุกต์ใช้ เพื่อแก้ปัญหาในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสมสามารถพัฒนาผู้เรียนได้ตามเป้าหมายของการจัดการศึกษาต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ด้วยกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก เรื่อง กฎหมายและการดำเนินชีวิต ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ตามเกณฑ์ร้อยละ 75
2. เพื่อพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างมีวิจารณญาณ ด้วยกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ตามเกณฑ์ร้อยละ 75

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มเป้าหมาย

1.1 กลุ่มเป้าหมาย

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/6 โรงเรียนเสลภูมิพิทยาคม อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด คือ 1 ห้องเรียน นักเรียนจำนวน 43 คน ได้จากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) จากห้องเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ อยู่ในระดับต่ำที่สุด เมื่อเทียบกับนักเรียนห้องอื่นในระดับเดียวกัน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี 3 ประเภท ได้แก่ เครื่องมือที่ใช้ปฏิบัติการ เครื่องมือสะท้อนผล และเครื่องมือประเมินประสิทธิภาพ ประกอบด้วย

2.1 แผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก จำนวน 16 ชั่วโมง โดยผ่านการตรวจสอบ และประเมินจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน มีค่าความเหมาะสมและสอดคล้องอยู่ในระดับมากที่สุด คือ มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.89

2.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบ่งเป็น 2 ฉบับ ฉบับที่ 1 ใช้ในวงรอบที่ 1 จำนวน 30 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อระหว่าง 0.43-0.68 ค่าความยากรายข้อระหว่าง 0.57-0.76 ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .68 ฉบับที่ 2 ใช้ในวงรอบที่ 2 จำนวน 30 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อระหว่าง 0.43-0.92 ค่าความยากรายข้อระหว่าง 0.30-0.76 ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .78

2.3 แบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างมีวิจารณญาณ 2 ฉบับ ฉบับที่ 1 ใช้ในวงรอบที่ 1 จำนวน 34 ข้อ แบ่งเป็น 2 ตอน ตอนที่ 1 เป็นแบบสถานการณ์เลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อระหว่าง 0.41-0.76 ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .72 ตอนที่ 2 เป็นแบบคำถามปลายเปิดให้นักเรียนเขียนตอบแบบบรรยาย จำนวน 4 ข้อ ฉบับที่ 2 ใช้ในวงรอบที่ 2 จำนวน 34 ข้อ แบ่งเป็น 2 ตอน ตอนที่ 1 เป็นแบบสถานการณ์เลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อระหว่าง 0.46-0.78 ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .74 ตอนที่ 2 เป็นแบบคำถามปลายเปิดให้นักเรียนเขียนตอบแบบบรรยาย จำนวน 4 ข้อ

2.4 แบบสังเกตพฤติกรรมการแก้ปัญหาอย่างมีวิจารณญาณ เป็นแบบสังเกตพฤติกรรมรายบุคคล ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ การระบุปัญหา การวิเคราะห์ปัญหา การดำเนินการแก้ไขปัญหา และการตรวจสอบผลลัพธ์

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล 3 ส่วน ได้แก่

- 3.1 ปฐมนิเทศกลุ่มเป้าหมายและทำการทดสอบก่อนเรียน
- 3.2 ปฏิบัติการตามแผน เก็บข้อมูลในส่วนต่าง ๆ
- 3.3 วิเคราะห์ข้อมูล ประเมินผล

โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลใช้กรอบ PAOR เป็นตัวตั้งต้นในการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน

1) การวางแผน (Planning) 2) การปฏิบัติการ (Action) 3) การสังเกตการณ์ (Observation) 4) การสะท้อนกลับ (Reflection) การดำเนินการแบ่งเป็น 2 วงรอบ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ตาราง 1 การดำเนินการรอบที่ 1

ขั้นตอนการวิจัย	กลุ่มเป้าหมาย	เครื่องมือ	วิธีการ	การวิเคราะห์
P : ชั้นวางแผนในการทำวิจัย ทำเครื่องมือต่างๆ	43 คน	แผนการจัดกิจกรรม การเรียนรู้ที่ 1-9	จัดกิจกรรม การเรียนรู้	- ค่าเฉลี่ย - ร้อยละ
A : สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และทดลองใช้เครื่องมือกับ กลุ่มเป้าหมาย		แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียน ชุดที่ 1(30ข้อ)	การทดสอบ	- ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน
O : รวบรวมข้อมูล ผลจากการทดลอง ใช้เครื่องมือ		แบบวัดความสามารถ ในการแก้ปัญหาอย่างมี วิจารณญาณ		
R : สะท้อนผลการทดลองใช้เครื่องมือ และนำผลการทดลองไปวิเคราะห์ ร่วมกับ คุณครูอัมรา พรรณนาสุระ ครูผู้สอนในรายวิชาสังคมศึกษา ชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเสลภูมิ พิทยาคม ผู้ร่วมวิจัยและพัฒนาการ จัดการเรียนรู้ในวงรอบที่ 2		แบบสังเกตพฤติกรรม การแก้ปัญหา อย่างมีวิจารณญาณ	การสังเกต	- ค่าเฉลี่ย - ร้อยละ - ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน

ตาราง 2 การดำเนินการรอบที่ 2

ขั้นตอนการวิจัย	กลุ่มเป้าหมาย	เครื่องมือ	วิธีการ	การวิเคราะห์
P : ชั้นวางแผนในการทำวิจัย ทำเครื่องมือต่างๆ กับนักเรียน ที่ยังไม่บรรลุวัตถุประสงค์	จำนวนนักเรียนที่ไม่ ผ่านวงรอบที่	- แผนการจัดกิจกรรม การเรียนรู้ที่ 10-16	จัดกิจกรรม การเรียนรู้	- ค่าเฉลี่ย - ร้อยละ
A : สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และทดลองใช้เครื่องมือกับ กลุ่มเป้าหมาย	1 (ผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียน 10 คน และ	- แบบทดสอบวัด ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ชุดที่ 2 (30 ข้อ)	การทดสอบ	- ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน
O : รวบรวมข้อมูล ผลจากการ ทดลองใช้เครื่องมือ		ความสามารถ ในการแก้ปัญหา อย่างมีวิจารณญาณ		
R : สะท้อนผลการทดลองใช้ เครื่องมือ และนำผลการทดลองไปวิเคราะห์ผล	15 คน)	แบบสังเกตพฤติกรรม การแก้ปัญหา อย่างมีวิจารณญาณ	การสังเกต	

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้ใช้สถิติ ดังต่อไปนี้

4.1 สถิติที่ใช้หาคุณภาพเครื่องมือ

4.1.1 สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4.1.2 การหาความเที่ยงตรง (Validity) หรือ IOC ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้สูตรดัชนีความสอดคล้อง IOC (สมนึก ภัททิยธนี, 2556 : 220)

4.1.3 การหาค่าอำนาจจำแนก (Discrimination) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้สูตรของเบรนนัน (Brennan) (สมนึก ภัททิยธนี, 2556 : 214)

4.1.4 หาค่าความยากง่าย (Difficulty index) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ การวิเคราะห์ ความยากง่าย เป็นการวิเคราะห์รายข้อ (สมนึก ภัททิยธนี, 2556 : 195)

4.1.5 การหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแบบอิงเกณฑ์ โดยวิธีของโลเวทท์ (Lovett Method) (สมนึก ภัททิยธนี, 2556 : 229)

โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ผลการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง กฎหมายและการดำเนินชีวิต ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก

ตอนที่ 2 ผลการพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างมีวิจารณญาณ โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก เมื่อทำการเก็บข้อมูลเสร็จเรียบร้อยผลปรากฏ ดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 3 ผลการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การเรียนรู้เชิงรุก ทั้ง 2 วนรอบ

วนรอบที่ 1			สรุปวนรอบ 1 (ผ่าน/ไม่ผ่าน)	วนรอบที่ 2			สรุปวนรอบ 2 (ผ่าน/ไม่ผ่าน)	สรุปผล
คนที่	คะแนน(30)	ร้อยละ		คนที่	คะแนน(30)	ร้อยละ		
1	23	76.67	ผ่าน	1	23	76.67	ผ่าน	คงเดิม
2	23	76.67	ผ่าน	2	24	80.00	ผ่าน	ลด
3	24	80.00	ผ่าน	3	24	80.00	ผ่าน	คงเดิม
4	23	76.67	ผ่าน	4	23	76.67	ผ่าน	เพิ่ม
5	24	80.00	ผ่าน	5	25	83.33	ผ่าน	เพิ่ม
6	26	86.67	ผ่าน	6	25	83.33	ผ่าน	เพิ่ม
7	23	76.67	ผ่าน	7	23	76.67	ผ่าน	เพิ่ม
8	16	53.33	ไม่ผ่าน	8	23	76.67	ผ่าน	คงเดิม
9	19	63.33	ไม่ผ่าน	9	24	80.00	ผ่าน	เพิ่ม
10	25	83.33	ผ่าน	10	25	83.33	ผ่าน	เพิ่ม
11	23	76.67	ผ่าน	11	23	76.67	ผ่าน	คงเดิม
12	24	80.00	ผ่าน	12	23	76.67	ผ่าน	ลด
13	23	76.67	ผ่าน	13	23	76.67	ผ่าน	คงเดิม
14	23	76.67	ผ่าน	14	24	80.00	ผ่าน	เพิ่ม
15	19	63.33	ไม่ผ่าน	15	23	76.67	ผ่าน	เพิ่ม

ตาราง 3 (ต่อ)

วงรอบที่ 1			สรุปวงรอบ 1 (ผ่าน/ไม่ผ่าน)	วงรอบที่ 2			สรุปวงรอบ 2 (ผ่าน/ไม่ผ่าน)	สรุปผล
คนที่	คะแนน(30)	ร้อยละ		คนที่	คะแนน(30)	ร้อยละ		
16	20	66.67	ไม่ผ่าน	16	25	83.33	ผ่าน	เพิ่ม
17	18	60.00	ไม่ผ่าน	17	23	76.67	ผ่าน	เพิ่ม
18	25	83.33	ผ่าน	18	25	83.33	ผ่าน	คงเดิม
19	18	60.00	ไม่ผ่าน	19	23	76.67	ผ่าน	เพิ่ม
20	24	80.00	ผ่าน	20	25	83.33	ผ่าน	เพิ่ม
21	19	63.33	ไม่ผ่าน	21	24	80.00	ผ่าน	เพิ่ม
22	19	63.33	ไม่ผ่าน	22	23	76.67	ผ่าน	เพิ่ม
23	23	76.67	ผ่าน	23	24	80.00	ผ่าน	เพิ่ม
24	28	93.33	ผ่าน	24	27	90.00	ผ่าน	ลด
25	28	93.33	ผ่าน	25	26	86.67	ผ่าน	ลด
26	26	86.67	ผ่าน	26	26	86.67	ผ่าน	คงเดิม
27	23	76.67	ผ่าน	27	24	80.00	ผ่าน	เพิ่ม
28	29	96.67	ผ่าน	28	29	96.67	ผ่าน	คงเดิม
29	23	76.67	ผ่าน	29	23	76.67	ผ่าน	คงเดิม
30	24	80.00	ผ่าน	30	24	80.00	ผ่าน	คงเดิม
31	24	80.00	ผ่าน	31	24	80.00	ผ่าน	คงเดิม
32	26	86.67	ผ่าน	32	26	86.67	ผ่าน	คงเดิม
33	28	93.33	ผ่าน	33	28	93.33	ผ่าน	คงเดิม
34	15	50.00	ไม่ผ่าน	34	23	76.67	ผ่าน	เพิ่ม
35	27	90.00	ผ่าน	35	26	86.67	ผ่าน	ลด
36	26	86.67	ผ่าน	36	26	86.67	ผ่าน	คงเดิม
37	26	86.67	ผ่าน	37	26	86.67	ผ่าน	คงเดิม
38	22	73.33	ไม่ผ่าน	38	25	83.33	ผ่าน	เพิ่ม
39	23	76.67	ผ่าน	39	23	76.67	ผ่าน	เพิ่ม
40	23	76.67	ผ่าน	40	23	76.67	ผ่าน	คงเดิม
41	24	80.00	ผ่าน	41	24	80.00	ผ่าน	เพิ่ม
42	25	83.33	ผ่าน	42	25	83.33	ผ่าน	คงเดิม
43	23	76.67	ผ่าน	43	23	76.67	ผ่าน	คงเดิม
รวม	997	3,323.36		รวม	1,048	3,493.38		-
	23.19	77.29			24.37	81.24		-
S.D	3.29			S.D	1.48			
ผ่าน (ร้อยละ)	76.74			100				

จากตาราง 3 เมื่อจัดกิจกรรมการเรียนรู้ครบทั้งสองวงรอบ พบว่านักเรียนจำนวน 43 คน เมื่อเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้ เรื่อง กฎหมายและการดำเนินชีวิต ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก ในวงรอบที่ 1 ผลปรากฏว่านักเรียนมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 75 ตามที่ตั้งไว้ 33 คน คิดเป็นร้อยละ 76.64 และไม่ผ่านเกณฑ์ 10 คน คิดเป็นร้อยละ 23.25 จึงนำมาพัฒนาในวงรอบที่ 2 โดยเพิ่มเทคนิคกิจกรรมการเรียนรู้เข้าไป เช่น การนำเสนอเชิงวิพากษ์ การแสดงบทบาทสมมติ เพิ่มแบบฝึก การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน ให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติมากขึ้น เป็นต้น เมื่อจัดกิจกรรมในวงรอบที่ 2 เรียบร้อย พบว่านักเรียนมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 75 ตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ทุกคน โดยมีคะแนนเฉลี่ยในวงรอบที่ 2 เท่ากับ 24.37 คิดเป็นร้อยละ 81.24 แสดงว่าการจัดการเรียนรู้ เรื่อง กฎหมายและการดำเนินชีวิต ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก สามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนได้ตามเกณฑ์ร้อยละ 75 และเมื่อพิจารณาพัฒนาการ พบว่า นักเรียนจำนวน 43 คน มีคะแนนเพิ่มขึ้น 20 คน คิดเป็นร้อยละ 46.51 คงเดิม 18 คน คิดเป็นร้อยละ 41.86 และลดลง 5 คน คิดเป็นร้อยละ 11.63 ซึ่งแสดงให้เห็นว่านักเรียนส่วนใหญ่มีพัฒนาการที่สูงขึ้น

ตาราง 4 ผลการพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างมีวิจารณญาณ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก จากแบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างมีวิจารณญาณ ทั้ง 2 วงรอบ

วงรอบที่ 1			สรุปวงรอบ 1 (ผ่าน/ไม่ผ่าน)	วงรอบที่ 2			สรุปวงรอบ 2 (ผ่าน/ไม่ผ่าน)	สรุป
คนที่	คะแนน(50)	ร้อยละ		คนที่	คะแนน(50)	ร้อยละ		
1	39	78	ผ่าน	1	40	80	ผ่าน	เพิ่ม
2	38	76	ผ่าน	2	40	80	ผ่าน	เพิ่ม
3	42	84	ผ่าน	3	42	84	ผ่าน	คงเดิม
4	39	78	ผ่าน	4	39	78	ผ่าน	คงเดิม
5	26	52	ไม่ผ่าน	5	38	76	ผ่าน	เพิ่ม
6	39	78	ผ่าน	6	41	82	ผ่าน	เพิ่ม
7	38	76	ผ่าน	7	39	78	ผ่าน	เพิ่ม
8	24	48	ไม่ผ่าน	8	38	76	ผ่าน	เพิ่ม
9	26	52	ไม่ผ่าน	9	39	78	ผ่าน	เพิ่ม
10	38	76	ผ่าน	10	41	82	ผ่าน	เพิ่ม
11	31	62	ไม่ผ่าน	11	41	82	ผ่าน	เพิ่ม
12	39	78	ผ่าน	12	40	80	ผ่าน	เพิ่ม
13	25	50	ไม่ผ่าน	13	39	78	ผ่าน	เพิ่ม
14	39	78	ผ่าน	14	39	78	ผ่าน	คงเดิม
15	24	48	ไม่ผ่าน	15	40	80	ผ่าน	เพิ่ม
16	21	42	ไม่ผ่าน	16	38	76	ผ่าน	เพิ่ม
17	21	42	ไม่ผ่าน	17	38	76	ผ่าน	เพิ่ม
18	39	78	ผ่าน	18	40	80	ผ่าน	เพิ่ม
19	22	44	ไม่ผ่าน	19	38	76	ผ่าน	เพิ่ม
20	37	74	ไม่ผ่าน	20	41	82	ผ่าน	เพิ่ม
21	17	34	ไม่ผ่าน	21	38	76	ผ่าน	เพิ่ม

ตาราง 4 (ต่อ)

วงรอบที่ 1			สรุปวงรอบ 1 (ผ่าน/ไม่ผ่าน)	วงรอบที่ 2			สรุปวงรอบ 2 (ผ่าน/ไม่ผ่าน)	สรุป
คนที่	คะแนน(50)	ร้อยละ		คนที่	คะแนน(50)	ร้อยละ		
22	26	52	ไม่ผ่าน	22	42	84	ผ่าน	เพิ่ม
23	39	78	ผ่าน	23	41	82	ผ่าน	เพิ่ม
24	40	80	ผ่าน	24	42	84	ผ่าน	เพิ่ม
25	42	84	ผ่าน	25	44	88	ผ่าน	เพิ่ม
26	38	76	ผ่าน	26	39	78	ผ่าน	เพิ่ม
27	21	42	ไม่ผ่าน	27	39	78	ผ่าน	เพิ่ม
28	38	76	ผ่าน	28	38	76	ผ่าน	คงเดิม
29	40	80	ผ่าน	29	40	80	ผ่าน	คงเดิม
30	40	80	ผ่าน	30	42	84	ผ่าน	เพิ่ม
31	40	80	ผ่าน	31	40	80	ผ่าน	คงเดิม
32	44	88	ผ่าน	32	44	88	ผ่าน	คงเดิม
33	40	80	ผ่าน	33	40	80	ผ่าน	คงเดิม
34	22	44	ไม่ผ่าน	34	38	76	ผ่าน	เพิ่ม
35	38	76	ผ่าน	35	38	76	ผ่าน	คงเดิม
36	40	80	ผ่าน	36	40	80	ผ่าน	คงเดิม
37	39	78	ผ่าน	37	41	82	ผ่าน	เพิ่ม
38	28	56	ไม่ผ่าน	38	42	84	ผ่าน	เพิ่ม
39	40	80	ผ่าน	39	40	80	ผ่าน	คงเดิม
40	40	80	ผ่าน	40	40	80	ผ่าน	คงเดิม
41	43	86	ผ่าน	41	43	86	ผ่าน	คงเดิม
42	41	82	ผ่าน	42	41	82	ผ่าน	คงเดิม
43	41	82	ผ่าน	43	42	84	ผ่าน	เพิ่ม
รวม	1,484	2,968		รวม	1,725	3,450		-
\bar{x}	34.51	69.02		\bar{x}	40.12	80.23		-
S.D	7.85			S.D	0.10			
ผ่าน (ร้อยละ)	65.15			100				

จากตาราง 4 พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 43 คน เมื่อเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเรียบร้อย ทั้ง 2 วงรอบ ผลปรากฏว่า นักเรียนมีคะแนนความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างมีวิจารณญาณผ่านเกณฑ์ร้อยละ 75 ตามที่ตั้งไว้ 28 คน ไม่ผ่านเกณฑ์ 15 คน จึงนำมาพัฒนาในวงรอบที่ 2 โดยเชื่อมโยงเหตุการณ์ใกล้ตัวนักเรียนมากขึ้น ให้นักเรียนยกตัวอย่างที่เคยมีประสบการณ์ เหตุการณ์ที่สนใจ หรือปัญหาใกล้ตัวที่กำลังเผชิญ แล้วให้ช่วยกันวิพากษ์ แก้ไขปัญหาร่วมกัน โดยใช้บทบาท

สมมติ และให้แก้ปัญหาลงมือจริงในชุมชนของตนเอง เมื่อจัดการเรียนรู้ในวงรอบที่ 2 เสร็จเรียบร้อย พบว่านักเรียนมีคะแนนผ่านเกณฑ์ความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างมีวิจารณญาณทุกคน คือ สามารถระบุปัญหา วิเคราะห์ปัญหา ดำเนินการแก้ไขปัญหา และตรวจสอบผลลัพธ์ได้ โดยมีคะแนนจากแบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างมีวิจารณญาณในวงรอบที่ 2 เฉลี่ยเท่ากับ 40.12 คิดเป็นร้อยละ 80.23 และจากการสังเกตพฤติกรรมนักเรียนมีพฤติกรรมในการแก้ปัญหาอย่างมีวิจารณญาณผ่านเกณฑ์ทุกคน แสดงว่าการจัดการเรียนรู้ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก สามารถพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างมีวิจารณญาณของผู้เรียนได้ตามเกณฑ์ร้อยละ 75 และเมื่อพิจารณาพัฒนาการ พบว่านักเรียนจำนวน 43 คน มีคะแนนเพิ่มขึ้น 29 คน คิดเป็นร้อยละ 67.44 คงเดิม 14 คน คิดเป็นร้อยละ 32.56 และไม่มีนักเรียนที่มีพัฒนาการลดลง ซึ่งแสดงให้เห็นว่านักเรียนส่วนใหญ่มีพัฒนาการที่สูงขึ้น ส่วนนักเรียนที่มีพัฒนาการคงเดิมถึงแม้ว่าพัฒนาการจะไม่สูงขึ้น แต่ผลการประเมินยังอยู่ในระดับที่สูงและผ่านเกณฑ์ตามที่ตั้งไว้

จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า เมื่อจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ในวงรอบที่ 2 เสร็จเรียบร้อย นักเรียนมีคะแนนผ่านเกณฑ์ทั้งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างมีวิจารณญาณ แสดงว่าการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างมีวิจารณญาณได้

สรุปผล

1. ผลการจัดการเรียนรู้ในวงรอบที่ 1 นักเรียนทั้งหมด 43 คน มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 75 จำนวน 33 คน นักเรียนที่ยังไม่ผ่านเกณฑ์จำนวน 10 คน นักเรียนที่มีคะแนนผ่านเกณฑ์ในวงรอบที่ 1 คิดเป็นร้อยละ 76.74 ของนักเรียนทั้งหมด ในวงรอบที่ 2 จึงมีการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยเพิ่มเทคนิคต่าง ๆ เข้าไป เช่น บทบาทสมมุติ การนำเสนอเชิงวิพากษ์ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน เพิ่มใบความรู้ ใบกิจกรรมหรือแบบฝึก เพื่อให้ให้นักเรียนได้ทำซ้ำมากขึ้น ทำให้นักเรียนเข้าใจและจำเนื้อหาได้ เป็นต้น ผลปรากฏว่า เมื่อจัดกิจกรรมในวงรอบที่ 2 เสร็จ นักเรียนมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนผ่านเกณฑ์ทุกส่วน ผลความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างมีวิจารณญาณในวงรอบที่ 1 นักเรียนทั้งหมด 43 คน มีคะแนนผ่านเกณฑ์จำนวน 28 คน ไม่ผ่านเกณฑ์ 15 คน นักเรียนที่มีคะแนนผ่านเกณฑ์ในวงรอบที่ 1 คิดเป็นร้อยละ 65.15 ของนักเรียนทั้งหมด ในวงรอบที่ 2 จึงมีการพัฒนาการจัดกิจกรรม โดยเชื่อมโยงเหตุการณ์ใกล้ตัวนักเรียนมากขึ้น ให้นักเรียนยกตัวอย่างที่เคยมีประสบการณ์ เหตุการณ์ที่สนใจ หรือปัญหาใกล้ตัวที่กำลังเผชิญ แล้วให้ช่วยกันวิพากษ์ แก้ไขปัญหาร่วมกัน โดยใช้บทบาทสมมติ และให้แก้ปัญหาลงมือจริงในชุมชนของตนเอง ครูได้สร้างสถานการณ์ปัญหาที่มีความใกล้ตัวนักเรียนมากขึ้น เหตุการณ์ที่น่าสนใจ เพื่อกระตุ้นความสนใจของนักเรียน ให้นักเรียนพูดแสดงความคิดเห็นมากขึ้น หรือในบางชั่วโมง ให้นักเรียนเสนอปัญหาที่นักเรียนกำลังเผชิญหรือสนใจ แล้วให้นักเรียนระบุปัญหา วิเคราะห์ปัญหา ดำเนินการแก้ไขปัญหา และการตรวจสอบผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้น เมื่อจัดการเรียนรู้ในวงรอบที่ 2 เสร็จเรียบร้อย พบว่านักเรียนมีคะแนนผ่านเกณฑ์ความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างมีวิจารณญาณทุกคน คือ สามารถระบุปัญหา วิเคราะห์ปัญหา ดำเนินการแก้ไขปัญหา และตรวจสอบผลลัพธ์ได้

2. ผลการจัดการเรียนรู้ในวงรอบที่ 2 เมื่อจัดการเรียนรู้ในวงรอบที่ 2 เสร็จเรียบร้อย ปรากฏว่านักเรียนมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 75 ทุกคน โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 24.37 คิดเป็นร้อยละ 81.24 นักเรียนมีคะแนนการพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างมีวิจารณญาณจากแบบวัดการแก้ปัญหาอย่างมีวิจารณญาณ ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 75 ทุกคนเช่นกัน โดยมีคะแนนเฉลี่ยจากแบบวัดการแก้ปัญหาอย่างมีวิจารณญาณเท่ากับ 40.12 คิดเป็นร้อยละ 80.23 และจากการสังเกตพฤติกรรมในการแก้ปัญหาอย่างมีวิจารณญาณ แบ่งเป็นการระบุปัญหา การวิเคราะห์ปัญหา การดำเนินการแก้ปัญหา และการตรวจสอบผลลัพธ์ นักเรียนมีพฤติกรรมผ่านเกณฑ์การประเมินทุกคน คือ นักเรียนสามารถบอกได้ว่าอะไรคือปัญหา และมีสาเหตุมาจากอะไร มีอะไรที่เป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดปัญหา สามารถเสนอแนวทางแก้ปัญหาแล้วลงมือแก้ไขปัญหาตามแนวทางที่วางไว้ และสามารถบอกผลที่จะเกิดจากการแก้ปัญหาได้

เมื่อจัดกิจกรรมครบทั้งสองวงรอบ พบว่านักเรียนจำนวน 43 คน เมื่อเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้ เรื่องกฎหมาย และการดำเนินชีวิต ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกเสร็จเรียบร้อยแล้วทั้ง 2 วงรอบ ผลปรากฏว่านักเรียน มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 75 ทุกคน และมีคะแนนความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างมีวิจารณญาณ ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 75 ทุกคน แสดงว่าการจัดการเรียนรู้ เรื่องกฎหมายและการดำเนินชีวิต ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้กิจกรรม การเรียนรู้เชิงรุก สามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน และสามารถพัฒนาการแก้ปัญหาอย่างมีวิจารณญาณ ของผู้เรียนได้ตามเกณฑ์ร้อยละ 75

อภิปรายผล

การวิจัย เรื่องการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องกฎหมายและการดำเนินชีวิต และความสามารถในการแก้ปัญหา อย่างมีวิจารณญาณ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. การวิจัยการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องกฎหมายและการดำเนินชีวิต ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้ กิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก พบว่านักเรียนมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 75 ทุกคน คิดเป็นร้อยละ 81.24 หมายความว่า การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องกฎหมายและการดำเนินชีวิต ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้กิจกรรม การเรียนรู้เชิงรุก สามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้ตามความมุ่งหมายของการวิจัย ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ก็เพราะว่า

1.1 ผู้วิจัยได้ดำเนินงานตามแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก โดยการศึกษาทฤษฎี หลักการ แนวทาง ของรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก และศึกษาวิธีการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และศึกษาเนื้อหาหลักสูตร การเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการคัดเลือก และกำหนดเนื้อหาเพื่อให้ เหมาะสมกับวัยและความต้องการของผู้เรียน ซึ่งสามารถพัฒนาความรู้ความสามารถได้ ดังผลการศึกษาของรสิตา รักสกุล (2557 : 1-102) ที่พบว่าคุณภาพการจัดการเรียนรู้เชิงรุกอยู่ในระดับดีมาก นักเรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้เชิงรุก มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และนักเรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้เชิงรุก มีความพึงพอใจอยู่ใน ระดับมาก และแผนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นได้รับการแนะนำ แก้ไข ปรับปรุงจากอาจารย์ที่ปรึกษา และได้ผ่าน การประเมินตรวจสอบคุณภาพความเหมาะสมจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน ในด้านเนื้อหา ด้านการวัดและประเมินผล และด้าน แผนการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้เหมาะสมสามารถนำไปใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 แผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีรายละเอียดชัดเจน มีการจัดกิจกรรม โดยเน้นกระบวนการ การจัดการเรียนรู้เชิงรุก ซึ่งเป็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งเป็นการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของวาสนา เจริญไทย (2557 : 1-78) ทำการศึกษาผล การจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่องเศษส่วน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องเศษส่วน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนโดยใช้กิจกรรม การเรียนรู้เชิงรุกมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบปกติ และสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

2. การพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างมีวิจารณญาณ โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก จากการทดสอบ วัดความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างมีวิจารณญาณ มีคะแนนคิดเป็นร้อยละ 79.33 หมายความว่า นักเรียนมีความสามารถ ในการแก้ปัญหาอย่างมีวิจารณญาณตามเกณฑ์ร้อยละ 75 ที่ตั้งไว้ นั่นคือด้านการระบุปัญหา นักเรียนสามารถระบุปัญหา จากสถานการณ์ที่กำหนดให้ได้ ผ่านเกณฑ์ทุกคน การวิเคราะห์ปัญหา นักเรียนสามารถอธิบายสาเหตุของปัญหาได้ และสามารถ วิเคราะห์ได้ว่าปัญหานั้นมีอะไรบ้างที่เป็นตัวกระตุ้นให้เกิดปัญหา มีเหตุการณ์ใดเข้ามาเกี่ยวข้อง และสามารถวิเคราะห์ปัญหา ได้ผ่านเกณฑ์ทุกคน การดำเนินการแก้ปัญหานักเรียนสามารถเสนอวิธีแก้ปัญหา และสามารถดำเนินการแก้ปัญหาได้ผ่านเกณฑ์ ทุกคน และการตรวจสอบผลลัพธ์ เมื่อนักเรียนเสนอวิธีการแก้ปัญหาและดำเนินการแก้ปัญหาเรียบร้อยแล้ว นักเรียนจะสามารถ

ตรวจสอบผลลัพธ์จากวิธีการที่ทำ ซึ่งมีคะแนนผ่านเกณฑ์ทุกคนเช่นเดียวกันแสดงว่าการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สามารถพัฒนาการแก้ปัญหาอย่างมีวิจารณญาณได้ตามเกณฑ์ ร้อยละ 75 ที่เป็นดังนี้เนื่องมาจาก

2.1 แผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และแบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างมีวิจารณญาณที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นได้รับการแนะนำ แก้ไข ปรับปรุงจากอาจารย์ที่ปรึกษา และได้ผ่านการประเมินตรวจสอบคุณภาพความเหมาะสมจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน ในด้านการวัดและประเมินผล เพื่อให้เหมาะสมสามารถนำไปใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกมีรายละเอียดชัดเจน มีการจัดกิจกรรมโดยเน้นกระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ซึ่งเป็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เน้นใช้สถานการณ์ที่นักเรียนสนใจและใกล้ตัวนักเรียน ทำให้บรรยากาศการจัดการเรียนรู้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

2.2 ในชั้นเรียนครูได้ให้นักเรียนทำกิจกรรมและใบงานที่กระตุ้นการแก้ปัญหาอย่างมีวิจารณญาณ ในการจัดการเรียนรู้มีการยกตัวอย่างสถานการณ์ที่เป็นปัญหาที่มีความใกล้ตัวนักเรียน เป็นเหตุการณ์ที่สามารถเกิดขึ้นได้ในชีวิตประจำวัน จึงทำให้นักเรียนมีความสนใจมากขึ้น ให้นักเรียนดูวิดีโอและระดมความคิด วิเคราะห์ ทำใบงาน และแบบฝึก เป็นต้น เน้นให้ผู้เรียนได้ใช้ความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างมีวิจารณญาณ จึงทำให้นักเรียนเกิดทักษะ และการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเป็นกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ด้วยการสร้างประสบการณ์ สะท้อนประสบการณ์ พัฒนาความคิดรวบยอด ปฏิบัติตามความคิดรวบยอด แล้วนำไปใช้ ช่วยให้ผู้เรียนมีความก้าวหน้าทางการแก้ปัญหาอย่างมีวิจารณญาณ สอดคล้องกับวาทนา เจริญไทย (2557 : 1-78) ที่ทำการศึกษาผลการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่องเศษส่วน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่านักเรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้เชิงรุกมีความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ สูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบปกติ และสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับผลการศึกษานี้รณช พวงขาว (2558 : 163-166) ที่ทำการศึกษาเรื่องการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาเคมี และความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกร่วมกับการเรียนแบบร่วมมือเทคนิค STAD พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาเคมีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกร่วมกับการเรียนแบบร่วมมือเทคนิค STAD หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และความสามารถในการคิดแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกร่วมกับการเรียนแบบร่วมมือเทคนิค STAD หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ในการจัดสภาพของบรรยากาศชั้นเรียน ควรมีการจัดสภาพให้เหมาะสมในการเคลื่อนไหว การมีปฏิสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อน ให้มีบรรยากาศสภาพแวดล้อมในชั้นเรียน ช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ช่วยกันคิด แสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่

1.2 ครูควรออกแบบลักษณะสถานการณ์ที่กระตุ้นความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างมีวิจารณญาณ โดยใช้ข่าวสารในชีวิตประจำวัน เหตุการณ์ที่สอดคล้องกับนักเรียน หรือเรื่องใกล้ตัวที่นักเรียนสนใจเพื่อกระตุ้นความสนใจ การคิดและการแก้ปัญหาอย่างมีวิจารณญาณ เช่น อุบัติเหตุจากการใช้โทรศัพท์ การโดนหลอกจากการซื้อของออนไลน์ เป็นต้น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการนำแนวทางการจัดทำแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้อื่นๆ ไปประยุกต์ใช้กับเรื่องอื่น ๆ ในสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หรือรายวิชาอื่น ๆ ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หรือสาระอื่น ในช่วงชั้นต่าง ๆ

2.2 ควรมีการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกร่วมกับชุดฝึกหรือแบบฝึกทักษะ บทเรียนสำเร็จรูป และเทคโนโลยีในศตวรรษที่ 21 ไปประยุกต์ใช้กับสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม หรือสาระอื่น ๆ ในระดับชั้นอื่น หรือสาระอื่นในช่วงชั้นอื่น ๆ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- กลุ่มบริหารงานวิชาการ. (2560). *รายงานผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ปีการศึกษา 2560*. ร้อยเอ็ด: โรงเรียนเสลภูมิพิทยาคม.
- นิรุช พวงขาว. (2558). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาเคมี และความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกร่วมกับการเรียนแบบร่วมมือเทคนิค STAD. *วารสารการศึกษาและพัฒนาสังคม*, 1(11), 163-166.
- มยุรี หุ่นซ่า. (2554). *ผลการใช้รูปแบบพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ที่มีต่อความสามารถในการคิดแก้ปัญหา ในบริบทของชุมชน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3*. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยา. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รลิตา รักสกุล. (2557). *สัมฤทธิ์ผลของการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการโดยใช้ Active Learning*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี.
- วาสนา เจริญไทย. (2557). *ผลการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่องเศษส่วน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1*. วิทยานิพนธ์ วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาคณิตศาสตร์ศึกษา. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สมนึก ภัททิยธนี. (2556). *การวัดผลการศึกษา*. กาลสินธุ์: ประสานการพิมพ์.
- อธิคุณ สินธนาปัญญา. (2559). *จริยธรรมเด็กและเยาวชนเหยื่อของปัญหาสังคม. วารสารบริหารการศึกษาบวบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี*, 1(16), 17.
- Baldwin, J. A. W. (1998). *Hank Active Learning : A Teacher's Guide*. Great Britain: T.J.Press.

การพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 4 เรื่องวัสดุรอบตัว โดยใช้การจัดการเรียนรู้เทคนิคผังกราฟิก

The Development of Analytical Thinking Skills and Learning Achievement of grade IV Students on the Topic of Materials Around by Using Graphic Organizer Technique

อนันต์รัชย์ คำหาญ¹, พิทักษ์ วงษ์ชาลี² และ ภาดทอง ปานศุภวัชร³
Anuntachai Khamhan¹, Pithak Wongchalee² and Thardthong Pansuppawat³

Received : 12 พ.ค. 2562

Revised : 25 ก.ค. 2562

Accepted : 27 ก.ค. 2562

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีจุดประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาและหาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคผังกราฟิก เรื่องวัสดุรอบตัว ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด 75/75 2) เพื่อเปรียบเทียบทักษะการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และ 3) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคผังกราฟิก กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านนายอ ภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 17 คน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคผังกราฟิก จำนวน 5 แผน แบบทดสอบทักษะการคิดวิเคราะห์ ($r_{tt} = 0.87$) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ($r_{tt} = 0.84$) และแบบสอบถามความพึงพอใจ ($r_{\alpha} = 0.78$) สถิติที่ใช้ ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสถิติทดสอบที่ ผลการวิจัยพบว่า 1) แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคผังกราฟิก เรื่องวัสดุรอบตัว มีประสิทธิภาพเท่ากับ 79.27/78.07 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 2) ทักษะการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 3) นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคผังกราฟิก มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ : เทคนิคผังกราฟิก, ทักษะการคิดวิเคราะห์, ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

Abstract

The purposes of this research were to: 1) In order to develop and explore the efficiency of learning about by using Graphic Techniques on the materials to achieve efficiency based on criteria 75/75. 2) Compare the student's analytical thinking skills and learning achievement of before and after of grade IV students and 3) Study the satisfaction of grade IV students toward to the learning management by using Graphical Technique. The sample used in this research were 17 students who were studying in grade IV of second semester of the academic year 2018 at Ban Nayo School. The cluster random sampling was used

¹ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร อีเมล : msc0152@gmail.com

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สาขาวิชาการสอนวิทยาศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สาขาวิชาการสอนวิทยาศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

¹ Graduate Student Master of Education Degree in Science Teaching, Sakon Nkhon Rajabhat University,
Email: msc0152@gmail.com

² Assistant professor Dr. Program in Science Teaching, Faculty of Education, Sakon Nakhon Rajabhat University

³ Assistant professor Dr. Program in Science Teaching, Faculty of Education, Sakon Nakhon Rajabhat University

in this research. Research instrument included 5 learning plans, Analytical Thinking Skills test ($r_{tt} = 0.87$), Learning Achievement test ($r_{tt} = 0.84$), and a Satisfaction Assessment ($r_{\alpha} = 0.78$). The percentage, mean, standard deviation, and t-test for dependent samples was used in this research. The result showed that: 1) The efficiency of lesson plans by using Graphical Technique on the materials around efficiency of 79.27/78.07 which was higher than the set criteria, 2) The analytical thinking skills and learning achievement after learning by using Graphical Technique were statistically higher than before learning at the .01 level of statistical significance, and 3) The satisfaction of grade IV students toward to learning through on the using Graphical Technique was at the which was at high level.

Keywords : Graphical Technique, Analytical Thinking Skills, Learning Achievement

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกในปัจจุบันมีการพัฒนาอย่างรวดเร็ว ทั้งด้านเศรษฐกิจ เทคโนโลยี การสื่อสาร การขนส่ง การค้าและอื่น ๆ มนุษย์จึงต้องปรับตัวและพัฒนาตนเองให้มีศักยภาพและคุณภาพตามทักษะศตวรรษที่ 21 (21st Century Skills) เพื่อขับเคลื่อนและพัฒนาประเทศต่อไป อันประกอบด้วย ทักษะการคิดการสื่อสาร การร่วมมือ และการมีความคิดสร้างสรรค์ รวมถึงทักษะชีวิตและอาชีพ เพื่อให้สามารถปรับตัวให้ดำรงชีวิตอยู่ได้ในสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป (วิจารณ์ พานิช, 2555 : 28-36) ซึ่งแนวทางดังกล่าวมีความสอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการในการพัฒนาเยาวชนของชาติเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 โดยมุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนทุกคน มีทักษะการคิดวิเคราะห์ มีทักษะคิดสร้างสรรค์ มีทักษะด้านเทคโนโลยีสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นในสังคมโลกได้อย่างสันติ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551 : 2-7)

แต่จากผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินั้นพื้นฐาน O-NET ช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2560 ของสำนักงานทดสอบการศึกษาแห่งชาติ ในวิชาวิทยาศาสตร์ พบว่าผลการสอบของนักเรียนระดับประเทศ มีคะแนนเฉลี่ยในสาระที่ 3 สารและสมบัติของสาร เท่ากับ 39.93 คะแนน คะแนนเฉลี่ยทุกกลุ่มสาระ เท่ากับ 40.12 คะแนน จากคะแนน 100 คะแนนเต็ม สำหรับโรงเรียนบ้านนายอ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 มีผลการทดสอบระดับชาตินั้นพื้นฐาน ซึ่งมีแนวโน้มคะแนนค่าเฉลี่ยของโรงเรียนเพิ่มขึ้น แต่ค่าคะแนนเฉลี่ยยังต่ำกว่าเกณฑ์ระดับประเทศ แสดงให้เห็นว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ และขาดทักษะการคิดวิเคราะห์ในบทเรียน (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ, 2561 : 12)

การสอนให้ผู้เรียนเกิดทักษะการคิดเป็นปัจจัยสำคัญ ซึ่งตัวครูผู้สอนต้องตระหนักและร่วมมือกันคิดหาแนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนเพื่อสร้างให้นักเรียนคิดเป็น ถึงแม้ว่าการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้นักเรียนคิดเป็นและกระบวนการการคิดจะเป็นเรื่องยาก แต่ก็เป็นสิ่งที่พัฒนาฝึกฝนได้โดยกระบวนการทางการศึกษา (ชัยวัฒน์ วรรณพงษ์, 2541 : 1) ผังกราฟิก คือ รูปแบบของการสื่อสาร เพื่อที่ใช้ในการนำเสนอข้อมูลหรือความรู้ที่ได้มาจากการรวบรวมอย่างเป็นระบบ ความเข้าใจง่าย กระชับ กะทัดรัด ชัดเจน ผังกราฟิกจะได้อาจมาจากการนำเสนอข้อมูลดิบหรือความรู้จากแหล่งต่าง ๆ หรือในเรื่องใดเรื่องหนึ่งมาทำการจัดการข้อมูล ในการข้อมูลต้องใช้ทักษะการคิด เช่น การสังเกต การเปรียบเทียบ การแยกแยะ การแบ่งประเภท การเรียงลำดับ การใช้ตัวเลข (ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย) การวิเคราะห์ข้อมูล การสร้างแบบแผน จากนั้นจึงมีการเลือกใช้แบบผังกราฟิกเพื่อเสนอข้อมูลที่เราได้จัดหรือกระทำแล้วตามเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ตามผู้นำเสนอต้องการ (พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์, 2554 : 126) การสอนโดยใช้เทคนิคผังกราฟิก เป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่สรุปความคิดรวบยอดจากการรวบรวมอย่างเป็นระบบ โดยสามารถจัดกิจกรรมที่เป็นการบูรณาการเนื้อหาหลาย ๆ เรื่องเข้าไว้ในกิจกรรมเดียวกัน เพื่อให้เข้าใจง่าย กระชับ ชัดเจน ซึ่งในการจัดกระทำข้อมูล ต้องใช้ทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนแต่ละคนจึงเป็นรูปแบบ

การสอนที่ส่งเสริมให้มีการพัฒนาด้านทักษะการคิดหลักเหตุผล และการเชื่อมโยงของข้อมูล ซึ่งสามารถพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้เป็นอย่างดี (ทีศนา แคมมณี, 2545 : 386) ซึ่งสอดคล้องกับศศิธร ขจรจิตต์ และวิเชียร อารังโสสถิสกุล (2561 : 166-167) ผังกราฟิก เป็นเครื่องมือที่สามารถช่วยให้นักเรียนมีทักษะการคิดพื้นฐานและพัฒนาไปสู่ทักษะกระบวนการคิดขั้นสูง ช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้โน้ตค้นได้ง่าย และมีความหมาย เกิดความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาที่นักเรียนกำลังเรียนอยู่ได้ง่ายยิ่งขึ้น ทำให้นักเรียนคิดช้าลง สามารถเกิดการจดจำเก็บร่องรอยของขั้นตอนต่าง ๆ นำไปใช้ได้สำหรับคิดคนเดียว คิดเป็นกลุ่ม หรือการสอนคิดทั้งชั้นเรียน มีการเชื่อมโยงความคิดกับข้อมูลที่ได้รับแล้วนำเสนอออกมาให้เห็นเป็นรูปธรรม สามารถมองเห็นและอธิบายได้ง่าย ซึ่งนำเสนอในลักษณะเป็นทั้งภาพและข้อความ ซึ่งแนวคิดนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของชินชฎา กฤษวี (2559 : 97-99) การผู้เรียนสามารถสรุปองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง ผู้เรียนเกิดกระบวนการคิดต่าง ๆ สามารถพัฒนาการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น จึงควรสนับสนุนให้ครูผู้สอนวิทยาศาสตร์นำวิธีการนี้ไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ในทุกๆ ระดับชั้น

จากเหตุผลและความจำเป็นดังกล่าวข้างต้นจะเห็นว่า การคิดเป็นทักษะพื้นฐานที่มีความสำคัญในการดำเนินชีวิตและพัฒนาสิ่งต่าง ๆ จึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจในการพัฒนาและส่งเสริมความสามารถในทักษะการคิดวิเคราะห์ โดยใช้การจัดการเรียนรู้เทคนิคผังกราฟิก เพื่อพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ พัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ พัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้ดีขึ้น และศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาและหาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคผังกราฟิก เรื่อง วัสดุรอบตัวของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75
2. เพื่อเปรียบเทียบทักษะการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคผังกราฟิก เรื่อง วัสดุรอบตัว
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคผังกราฟิก เรื่อง วัสดุรอบตัว

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ตามลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 ในเขตพื้นที่ตำบลนางาม อำเภอเรณูนคร จังหวัดนครพนม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 1 มีจำนวน 6 โรงเรียน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. โรงเรียนบ้านโนนสวรรค์ มี 1 ห้อง จำนวน 5 คน
2. โรงเรียนบ้านนายอ มี 1 ห้อง จำนวน 17 คน
3. โรงเรียนบ้านนายอน้อย มี 1 ห้อง จำนวน 11 คน
4. โรงเรียนนางามวิทยาคาร มี 1 ห้อง จำนวน 12 คน
5. โรงเรียนบ้านสร้างแป้น มี 1 ห้อง จำนวน 12 คน
6. โรงเรียนดอนกอกโพธิ์ค่ายเสรีวิทยา มี 1 ห้อง จำนวน 16 คน

มีนักเรียนทั้งหมด 73 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 โรงเรียนบ้านนายอ มีจำนวนนักเรียน 17 คน ในเขตพื้นที่ตำบลนางาม อำเภอเรณูนคร จังหวัดนครพนม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 ซึ่งได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยใช้โรงเรียนเป็นหน่วยสุ่ม

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ประกอบด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการทดลองและเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล มีรายละเอียดดังนี้

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง

แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคผังกราฟิก จำนวน 5 แผน มีผลการประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของคุณภาพแผนการจัดการเรียนรู้กับตัวชี้วัด ค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 1 และผลการประเมินคุณภาพของแผนการสอนจากผู้เชี่ยวชาญ ค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.82 ซึ่งมีความเหมาะสมอยู่ในระดับ มากที่สุด

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.2.1 แบบทดสอบวัดทักษะการคิดวิเคราะห์ มีลักษณะเป็นปรนัย ชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ ผู้วิจัยได้ทำการวัดทักษะการคิดวิเคราะห์ 3 ด้าน คือ ความสำคัญความสัมพันธ์ และหลักการ มีค่าความยาก (p) อยู่ระหว่าง 0.25-0.70 ค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.20-0.60 และค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.87

2.2.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีลักษณะเป็นปรนัย ชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ ครอบคลุม 6 ด้าน คือ ความรู้ความจำ ความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ มีค่าความยาก (p) อยู่ระหว่าง 0.25-0.70 ค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.20-0.90 และค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.84

2.2.3 แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคผังกราฟิก เป็นแบบประมาณค่า 5 ระดับ ของลิเคิร์ท (Likert's Rating Scale) โดยผู้วิจัยกำหนดไว้ 4 ด้าน จำนวน 20 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 1.00 ทุกข้อ และค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.78

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลอง รูปแบบกลุ่มเดียว คือ กลุ่มเดียวทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน (One-Group Pretest-Posttest Design)

3.2 การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการทดลอง ตามขั้นตอน ดังนี้

3.2.1 ผู้วิจัยติดต่อขอหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ถึงโรงเรียนบ้านนายอ จังหวัดนครพนม เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการทดลองสอนและเก็บรวบรวมข้อมูล

3.2.2 ปฐมนิเทศเพื่อชี้แจงแนวทางการจัดการเรียนการสอน และดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้เทคนิคผังกราฟิก เรื่องวัสดูรอบตัว ตามแผนการจัดการเรียนรู้

3.2.3 ทำการทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างด้วยแบบทดสอบวัดทักษะการคิดวิเคราะห์ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องวัสดูรอบตัว และบันทึกผลการทดสอบไว้ เพื่อใช้สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล

3.2.4 ดำเนินการสอนให้กับกลุ่มตัวอย่างด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคผังกราฟิก เรื่องวัสดูรอบตัว กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 5 แผน ใช้เวลาสอนทั้งสิ้น 16 ชั่วโมง ไม่รวมเวลาการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน โดยผู้วิจัยดำเนินการสอนด้วยตนเอง รายละเอียดดังตาราง 1

ตาราง 1 แสดงสัปดาห์ แผนการจัดการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ และเวลา

สัปดาห์ที่	แผนการจัดการเรียนรู้ที่	กิจกรรมการเรียนรู้	เวลา (ชั่วโมง)
1	1 ประเภทของวัสดุ	แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคผังกราฟิก	3
2	2 ความแข็งของวัสดุ	แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคผังกราฟิก	3
3	3 สภาพยืดหยุ่นของวัสดุ	แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคผังกราฟิก	3
4	4 การนำความร้อนของวัสดุ	แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคผังกราฟิก	3
5	5 การนำไฟฟ้าของวัสดุ	แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคผังกราฟิก	4
รวม			16

3.2.5 เมื่อสิ้นสุดการสอนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคผังกราฟิก เรื่องวัสดุรอบตัว ทำการสอบหลังเรียน (Post-test) โดยใช้แบบทดสอบชุดเดียวกับก่อนเรียน และให้นักเรียนทำแบบสอบถามความพึงพอใจ

3.2.6 นำผลคะแนนมาวิเคราะห์โดยวิธีการทางสถิติด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

4.1 วิเคราะห์หาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคผังกราฟิก เรื่องวัสดุรอบตัว ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ตามเกณฑ์ 75/75 ที่ตั้งไว้ โดยใช้สูตรการหาค่าประสิทธิภาพ E_1/E_2

4.2 วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนทักษะการคิดวิเคราะห์ และคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้สถิติในค่าสถิติทดสอบที (t-test ชนิด Dependent Sample)

4.3 วิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคผังกราฟิก ด้วยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผล

ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยออกเป็น 2 ส่วน คือ ผลการวิจัย และสรุปผลการวิจัย รายละเอียดดังนี้

1. ผลการวิจัย

1.1 ผลการวิเคราะห์หาค่าประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้การจัดการเรียนรู้เทคนิคผังกราฟิก เรื่องวัสดุรอบตัว ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ดังตาราง 2

ตาราง 2 ผลการวิเคราะห์หาค่าประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้เทคนิคผังกราฟิก เรื่องวัสดุรอบตัว

กลุ่มตัวอย่าง	N	คะแนนเต็ม	\bar{X}	S.D.	ร้อยละ
ประสิทธิภาพของกระบวนการ (E_1)	17	170	134.76	8.91	79.27
ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_2)	17	70	54.65	6.99	78.07
ประสิทธิภาพ E_1/E_2 เท่ากับ 79.27/78.07					

จากตาราง 2 พบว่า นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยจากการทำแบบฝึกหัดและแบบทดสอบระหว่างเรียนในแต่ละแผน จำนวน 5 แผน คะแนนเต็ม 170 คะแนน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 134.76 คิดเป็นร้อยละ 79.27 มีคะแนนเฉลี่ยจากการทำแบบทดสอบ วัดทักษะการคิดวิเคราะห์และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนเฉลี่ยเท่ากับ 54.65 คิดเป็นร้อยละ 78.07 จากคะแนนเต็ม 70 คะแนน ทำให้เห็นว่าประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้การจัดการเรียนรู้เทคนิคผังกราฟิก เรื่องวัสดุรอบตัว ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีประสิทธิภาพ (E_1/E_2) เท่ากับ 79.27/78.07 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 75/75 ที่กำหนดไว้

1.2 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนนทักษะการคิดวิเคราะห์ ก่อนเรียนและหลังเรียน ของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคผังกราฟิก เรื่องวัสดุรอบตัว ดังตาราง 3

ตาราง 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบทักษะการคิดวิเคราะห์ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน

ทักษะการคิดวิเคราะห์	ค่าสถิติ				
	N	\bar{X}	S.D.	Df	t
ก่อนเรียน	17	13.76	2.63	16	29.42**
หลังเรียน	17	31.41	4.23		

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($t_{.01; df = 16} = 2.58$)

จากตาราง 3 พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคผังกราฟิก เรื่องวัสดุรอบตัว มีค่าเฉลี่ยของคะแนนทักษะการคิดวิเคราะห์ก่อนเรียนและหลังเรียน เท่ากับ 13.76 และ 31.41 ตามลำดับ ค่า t จากการคำนวณมีค่าเท่ากับ 29.42 เมื่อพิจารณาค่า t จากตารางค่าวิกฤตการแจกแจง t ของ McMillan & Schumacher (1997: 366) ที่ $df = 16$ ได้ค่าเท่ากับ 2.58 ซึ่งค่า t คำนวณมากกว่าค่า t จากตาราง แสดงให้เห็นว่าคะแนนทักษะการคิดวิเคราะห์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

1.3 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนเรียนและหลังเรียน ของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคผังกราฟิก เรื่อง วัสดุรอบตัว ดังตาราง 4

ตาราง 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน

สัมฤทธิ์ทางการเรียน	ค่าสถิติ				
	N	\bar{X}	S.D.	Df	t
ก่อนเรียน	17	11.47	2.87	16	21.29**
หลังเรียน	17	23.24	2.86		

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($t_{.01; df = 16} = 2.58$)

จากตาราง 4 พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคผังกราฟิก เรื่องวัสดุรอบตัว มีค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน เท่ากับ 11.47 และ 23.24 ตามลำดับ ค่า t จากการคำนวณมีค่าเท่ากับ 21.29 เมื่อพิจารณาค่า t จากตารางค่าวิกฤตการแจกแจง t ของ McMillan & Schumacher (1997 : 366) ที่ $df = 16$ ได้ค่าเท่ากับ 2.58 ซึ่งค่า t คำนวณมากกว่าค่า t จากตาราง แสดงให้เห็นว่าคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

1.4 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคผังกราฟิก เรื่อง วัสดุรอบตัว ดังตาราง 5

ตาราง 5 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคผังกราฟิก

รายการประเมิน	\bar{X}	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1. ด้านเนื้อหา	4.21	0.654	มาก
2. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	4.42	0.49	มาก
3. ด้านบรรยากาศ สื่อ และอุปกรณ์ในการเรียนรู้	4.31	0.57	มาก
4. ด้านการวัดประเมินผล	4.34	0.64	มาก
เฉลี่ยรวม	4.32	0.59	มาก

จากตาราง 5 พบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคผังกราฟิก เรื่อง วัสดุรอบตัว ได้ค่าเฉลี่ยรวม 4.32 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.59 ซึ่งความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน จากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ดังนี้

อันดับที่ 1 คือ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.42

อันดับที่ 2 คือ ด้านการวัดและประเมินผล ซึ่งความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.34

อันดับที่ 3 คือ ด้านบรรยากาศ สื่อ และอุปกรณ์ในการเรียนรู้ ซึ่งความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.31

อันดับที่ 4 คือ ด้านเนื้อหา ซึ่งความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.21

2. สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เรื่อง วัสดุรอบตัว โดยใช้การจัดการเรียนรู้เทคนิคผังกราฟิก สรุปผลได้ดังนี้

2.1 การจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้เทคนิคผังกราฟิก เรื่อง วัสดุรอบตัว ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้ (E_1/E_2) เท่ากับ 79.27/78.07 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ 75/75

2.2 ทักษะการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคผังกราฟิก เรื่อง วัสดุรอบตัว หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.3 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคผังกราฟิก เรื่อง วัสดุรอบตัว เฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.32 ซึ่งความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

อภิปรายผล

จากการพัฒนาและหาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ ทักษะการคิดวิเคราะห์ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคผังกราฟิก สามารถสรุปและอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. การจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้เทคนิคผังกราฟิก เรื่อง วัสดุรอบตัว ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้ (E_1/E_2) เท่ากับ 79.27/78.07 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ 75/75 เนื่องจากผู้วิจัยได้ศึกษาตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวิธีการ หลักการการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคผังกราฟิก จากนั้นทำการวิเคราะห์

ความสัมพันธ์ของตัวชี้วัด สารการเรียนรู้ ทักษะกระบวนการ กิจกรรมการเรียนรู้ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ภาระชิ้นงาน และเครื่องมือวัดผล/ประเมินผล ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2560 สารการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ผู้วิจัยได้ออกแบบกิจกรรมที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ผ่านสื่อที่มีรูปภาพ และคำอธิบายที่กระชับ ชัดเจนน่าสนใจ เข้าใจง่าย โดยมีเพื่อนและผู้สอนคอยให้คำแนะนำเพิ่มเติมเมื่อมีข้อสงสัย รวมทั้งได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อน ในกลุ่ม โดยเฉพาะการเสริมสร้างความคิดวิเคราะห์ และความคิดรวบยอด การสรุปบทเรียนผ่านการใช้แผนผังกราฟิก ที่ช่วยให้เกิดความเข้าใจในโครงสร้างองค์ความรู้ที่ชัดเจนและง่ายขึ้นหลากหลาย จึงส่งผลให้ผู้เรียนมีคะแนนผลการเรียนระหว่างเรียน และหลังเรียนอยู่ในระดับสูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจิราพร เกศามา (2556 : 66-68) ได้ศึกษาการเปรียบเทียบความสามารถ ด้านการเขียนเชิงสร้างสรรค์ การคิดวิเคราะห์ และเจตคติต่อการเรียนภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ระหว่าง การจัดการเรียนรู้แบบเปิดกับการจัดการเรียนรู้แบบผังกราฟิก พบว่าแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่องการเขียน เชิงสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้แนวคิดแบบเปิดและผังกราฟิก มีประสิทธิภาพเท่ากับ 85.85/82.75 และ 85.87/83.00 ตามลำดับ ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของพรพิศ ผิวหอม (2557 : 124-128) ได้ศึกษาการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคผังกราฟิก เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านภาษาไทยเชิงวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัยพบว่ากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคผังกราฟิก เพื่อเสริมสร้างความสามารถ ในการอ่านภาษาไทยเชิงวิเคราะห์ที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพ 82.73/82.30 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ที่ 80/80 และสอดคล้องกับ วิไลวรรณ สมบูรณ์ (2559 : 100-102) ได้เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การคิดวิเคราะห์ และความฉลาดทางอารมณ์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ระหว่างการจัดการเรียนรู้โดยใช้ผังกราฟิก และการจัดการเรียนรู้ด้วยกลุ่มร่วมมือแบบจิ๊กซอว์ เรื่องการเมืองการปกครอง ผลการวิจัยพบว่าแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ผังกราฟิก และแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยกลุ่มร่วมมือ แบบจิ๊กซอว์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เรื่องการเมืองการปกครอง มีประสิทธิภาพเท่ากับ 82.89/81.61 และ 81.30/80.76 ตามลำดับ

2. ทักษะการคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคผังกราฟิก เรื่องวัสดุรอบตัว พบว่าก่อนเรียนมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 13.76 คิดเป็นร้อยละ 34.41 และหลังเรียนคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 30.59 คิดเป็นร้อยละ 76.47 แสดงให้เห็นว่าคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เนื่องจากการ จัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคผังกราฟิก เป็นวิธีการที่สามารถพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ให้สูงขึ้นได้นั้นเนื่องมาจาก ผู้วิจัยได้สอดแทรกกิจกรรมที่ส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ มีการใช้คำถามกระตุ้นให้นักเรียน ได้คิดวิเคราะห์ มีกิจกรรมแบบฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ระหว่างการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้เทคนิคผังกราฟิกแต่ละประเภท นักเรียนเกิดความเข้าใจในการคิดวิเคราะห์บทเรียน สามารถวิเคราะห์หลักการ วิเคราะห์ความสำคัญ วิเคราะห์สัมพันธ์ นักเรียนได้ฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์โดยการทำแบบฝึกหัด มีความสนุกสนานในการได้ตอบคำถามที่กระตุ้นการคิดวิเคราะห์ ได้ฝึกการออกความคิดเห็นและรับฟังความคิดเห็นจากผู้อื่น และการทำงานเป็นกลุ่ม ตามที่ผู้วิจัยได้ออกแบบให้สอดคล้องกับ งานวิจัยของสุภาพร เสียมสกุล (2556 : 138) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาโดยใช้ผังกราฟิก ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผลการวิจัยพบว่าความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ผังกราฟิกหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 สอดคล้องกับงานวิจัยของจิราพร เกศามา (2556 : 70-72) ได้ทำการวิจัยเรื่องการเปรียบเทียบความสามารถ ด้านการเขียนเชิงสร้างสรรค์ การคิดวิเคราะห์ และเจตคติต่อการเรียนภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ระหว่าง การจัดการเรียนรู้แบบเปิดกับการจัดการเรียนรู้แบบผังกราฟิก พบว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบเปิดและการจัดการเรียนรู้ แบบผังกราฟิกมีความสามารถด้านการเขียนเชิงสร้างสรรค์ การคิดวิเคราะห์ และเจตคติต่อการเรียนภาษาไทยหลังเรียนสูงกว่า ก่อนเรียน มีนัยสำคัญอยู่ในระดับ .05 หมายความว่า หลังจากนักเรียนได้รับการจัดการเรียนรู้แบบเปิดและแบบผังกราฟิกแล้ว นักเรียนมีอัตราการเรียนรู้ที่ก้าวหน้าจากพื้นฐานความรู้เดิม และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของชนิษฐา กฤษวี (2559 : 97-100) การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีการสร้างความรู้ประกอบการเรียนรู้แบบผังกราฟิก กลุ่มสาระการเรียนรู้

วิทยาศาสตร์ เรื่องระบบต่อมไร้ท่อชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 พบว่านักเรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองประกอบการเรียนรู้แบบผังกราฟิก มีการคิดวิเคราะห์ที่สูงกว่าเกณฑ์ ร้อยละ 75 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคผังกราฟิก เรื่องวัฏศรอบตัว พบว่าก่อนเรียนมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 11.47 คิดเป็นร้อยละ 38.24 และหลังเรียนมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 23.18 คิดเป็นร้อยละ 77.25 แสดงให้เห็นว่าคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เนื่องจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคผังกราฟิกเป็นวิธีการที่สามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ให้สูงขึ้นได้ ทั้งนี้ นักเรียนได้ฝึกการคิดวิเคราะห์หรือออกมาเป็นผังกราฟิก และสรุปผลออกมาได้ด้วยตนเอง จึงทำให้นักเรียนจดจำเนื้อหาได้ดียิ่งขึ้น ครูยังเปิดโอกาสให้มีการซักถามและอภิปรายผลอย่างเต็มที่ นักเรียนจึงเกิดความกระตือรือร้นในการจัดการเรียนรู้ นักเรียนเกิดการแข่งขันและภูมิใจในผลงานของตนเอง นักเรียนได้แสดงออกถึงจินตนาการจากการสรุปผลงานวาดภาพด้วยผังกราฟิก บรรยายภาคในท้องเรียนสนุกสนานซึ่งเอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนในแต่ละครั้ง จึงส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเพิ่มขึ้นหลังจากการทดสอบหลังการจัดการเรียนรู้ และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีประสิทธิภาพในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ไม่ได้เน้นวัดความรู้ ความจำเพียงอย่างเดียว แต่เป็นแบบทดสอบที่เน้นให้นักเรียนได้คิดวิเคราะห์ เมื่อนักเรียนได้รับการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาการคิด จึงสามารถทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ได้ในระดับดี ประกอบกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ผังกราฟิกส่งเสริมให้ผู้เรียนจัดระบบการคิดเปรียบเทียบ เชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างมโนทัศน์กับเนื้อหา ทำให้เห็นโครงสร้างภาพรวมของเนื้อหาและความสัมพันธ์ระหว่างมโนทัศน์ในเนื้อหานั้น ๆ ทำให้ง่ายต่อการเข้าใจ จึงส่งผลให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหาโดยรวมดีขึ้น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจึงเพิ่มสูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ รณชัย จันทรแก้ว (2559 : 108-110) ได้ศึกษาผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคผังกราฟิกที่มีต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความคงทนในการเรียนวรรณคดีไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคผังกราฟิก มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ในการเรียนวรรณคดีไทยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ วิไลวรรณ สมบูรณ์ (2559 : 102-103) ได้ทำวิจัยเรื่อง เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การคิดวิเคราะห์ และความฉลาดทางอารมณ์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ระหว่างการจัดการเรียนรู้โดยใช้ผังกราฟิก และการจัดการเรียนรู้ด้วยกลุ่มร่วมมือแบบจิ๊กซอว์ เรื่องการเมืองการปกครอง พบว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ผังกราฟิก มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยกลุ่มร่วมมือแบบจิ๊กซอว์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับผลงานวิจัยของชนิษฐา กฤษวี (2559 : 97-100) การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีการสร้างความรู้ประกอบการเรียนรู้แบบผังกราฟิก กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่องระบบต่อมไร้ท่อชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 พบว่านักเรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎี การสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองประกอบการเรียนรู้แบบผังกราฟิก มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าเกณฑ์ ร้อยละ 75 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Abdul (2015 : 25) ได้ศึกษาผลของการใช้เทคนิคผังกราฟิกในการเขียนกรณีศึกษานักเรียนเตรียมอุดมศึกษาที่ UMM-AL-QURA มหาวิทยาลัยพบว่รูปแบบผังกราฟิกมีความสามารถในผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

4. ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยภาพรวมนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคผังกราฟิก เรื่องวัฏศรอบตัว จากการใช้แบบสอบถามความพึงพอใจ ทั้ง 4 ด้าน โดยใช้มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ หลังเรียนพบว่าความพึงพอใจของนักเรียนอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.32 เนื่องจากเนื้อหาสาระที่เรียนไม่ยากเกินไป และความรู้ที่ได้รับเป็นเรื่องที่นำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ นักเรียนมีโอกาสได้สนทนาแลกเปลี่ยนข้อมูลต่าง ๆ ในการเรียนกับเพื่อน ๆ ได้ทำกิจกรรมผังกราฟิกอย่างสนุกสนาน มีการนำเสนอข้อมูลสรุปหน้าชั้นเรียน เปิดโอกาสให้นักเรียนกล้าแสดงออกจนได้รับความรู้ นักเรียนมีโอกาสได้ทราบคะแนนของตนเองและกลุ่ม ส่งผลให้นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคผังกราฟิก เมื่อวิเคราะห์ผลรายด้าน พบว่าด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดเท่ากับ 4.42 รองลงมา ได้แก่ ด้านการวัด

และประเมินผลมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.34 ด้านบรรยากาศ สื่อ และอุปกรณ์ในการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.31 และน้อยที่สุด คือ ด้านเนื้อหา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.21 ตามลำดับ ทั้งนี้อาจมีผลเนื่องจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้เรียนรู้ชอบกิจกรรม ผังกราฟิก ให้ความสนใจและมีทัศนคติที่ดีในการเรียน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้สามารถนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้ นักเรียนมีโอกาสได้แสดงความคิดเห็นของตนเองและรู้จักรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ประกอบกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้เทคนิคผังกราฟิก เป็นการกระตุ้นให้นักเรียนได้ฝึกการคิดวิเคราะห์อยู่เสมอ ด้านการวัดและประเมินผล ผู้เรียนได้มีส่วนร่วม ในการวัดประเมินผล สามารถแสดงความคิดเห็นของตนในการตรวจสอบคำตอบที่ถูกต้องได้ ด้านบรรยากาศ สื่อ และอุปกรณ์ ในการเรียนรู้ผู้เรียนชอบบรรยากาศกิจกรรมการเรียนรู้ดึงดูดความสนใจ กิจกรรมต่าง ๆ มีความสนุกสนาน ตื่นเต้น ไม่น่าเบื่อ ทำทหายความคิด มีการใช้สื่อวีดิทัศน์ประกอบการเรียนการสอนอยู่เสมอ และมีอุปกรณ์การเรียนที่พร้อมในการเรียนในแต่ละชั่วโมง ส่วนด้านเนื้อหาที่มีค่าน้อยที่สุดอาจมีสาเหตุเนื่องจากเนื้อหาที่มีความซับซ้อน ค่อนข้างเข้าใจยาก ทำให้ผู้เรียนรู้สึกกังวล ในการเรียน กล่าวผลคะแนนได้น้อยเมื่อทำการทดสอบ ซึ่งผลดังกล่าวยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พรพิศ ผิวหอม (2557 : 127-128) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้เทคนิคผังกราฟิกเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านภาษาไทยเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 พบว่านักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้เทคนิค ผังกราฟิกในภาพรวม อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.90 และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชนิษฐา ฤกษ์วี (2559 : 100) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎี การสร้างความรู้ประกอบการเรียนรู้แบบผังกราฟิก กลุ่มสาระ การเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่องระบบต่อมไร้ท่อชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 พบว่าเจตคติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อ การจัดการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ประกอบกับการเรียนรู้แบบผังกราฟิก อยู่ในระดับเห็นด้วยมาก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ควรให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการสร้างผังกราฟิกแบบต่าง ๆ ให้มาก เพราะจะทำให้นักเรียน สามารถสร้างผังกราฟิกได้หลากหลายและทันตามเวลาที่กำหนด และมีความถูกต้องมากยิ่งขึ้น

1.2 ในกิจกรรมการสร้างผังกราฟิกควรให้นักเรียนทำเป็นรายกลุ่ม ก่อนที่จะให้นักเรียนทำเป็นรายบุคคล เพราะเมื่อนักเรียนเกิดความไม่เข้าใจในการสร้างผังกราฟิกนักเรียนจะสามารถปรึกษาเพื่อนภายในกลุ่มได้ จะช่วยให้นักเรียน ใช้เวลาในการสร้างกราฟิกได้จ่ายขึ้นเวลาทำเป็นรายบุคคล

1.3 ก่อนการจัดการเรียนรู้ มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องทำการปฐมนิเทศ เพื่อเป็นการปรับพื้นฐานความรู้ ความเข้าใจ ให้ผู้เรียนมีความคุ้นเคยกับรูปแบบ วิธีการจัดการเรียนรู้เทคนิคผังกราฟิก

1.4 ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ครูควรมีคำถามกระตุ้น สื่อการเรียนการสอน แบบทดสอบ ที่จะสามารถ ช่วยพัฒนาเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์ให้กับนักเรียน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคผังกราฟิก กับตัวแปรอื่น ๆ ที่นอกจากทักษะการคิดวิเคราะห์ เช่น การคิดอย่างสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ การแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ ความคงทนในการเรียนรู้ เป็นต้น

2.2 ควรมีการเปรียบเทียบผลการจัดการเรียนรู้ โดยใช้เทคนิคผังกราฟิกในการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ กับรูปแบบ การสอนแบบอื่น ๆ

2.3 ควรมีการนำเอาการจัดการเรียนรู้เทคนิคผังกราฟิก ไปผนวกหรือประยุกต์ใช้กับรูปแบบการสอบแบบอื่น ๆ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- ชนิษฐา กฤษวี. (2559). *การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีการสร้างความรู้ประกอบการเรียนรู้แบบผังกราฟิก กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่องระบบต่อมไร้ท่อ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4*. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- จิราพร เกศามา. (2556). *การเปรียบเทียบความสามารถด้านการเขียนเชิงสร้างสรรค์ การคิดวิเคราะห์ และเจตคติต่อการเรียนภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ระหว่างการจัดการเรียนรู้แบบเปิดกับการจัดการเรียนรู้แบบผังกราฟิก*. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ชัยวัฒน์ วรรณพงษ์. (2541). *ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางสร้างกิจกรรมฝึกการคิด : การปฏิรูปการศึกษา*. กรุงเทพฯ: โอเพ่นเวิลด์.
- ทีศนา แชมมณี. (2545). *ศาสตร์การสอน*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์. (2554). *การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ*. กรุงเทพฯ: เดอะมาสเตอร์กรุ๊ปแมนเนจเม้นท์.
- พรพิศ ผิวหอม. (2557). *การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคผังกราฟิก เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านภาษาไทยเชิงวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4*. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- รณชัย จันทร์แก้ว. (2559). *ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคผังกราฟิกที่มีต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคงทนในการเรียนวรรณคดีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1*. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. สงขลา: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). *วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษ ที่ 21*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสดศรีสฤษดิ์วงศ์.
- วีโลวรรณ สมบูรณ์. (2559). *เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การคิดวิเคราะห์ และความฉลาดทางอารมณ์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ระหว่างการจัดการเรียนรู้โดยใช้ผังกราฟิกและการจัดการเรียนรู้ด้วยกลุ่มร่วมมือแบบจิ๊กซอว์ เรื่องการเมืองการปกครอง*. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ศศิธร ขจรจิตต์ และวิเชียร อารังโสติสกุล. (2561). *ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบแนะให้รู้คิด ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิกที่มีต่อมโนทัศน์ และความสามารถในการสื่อสาร การสื่อความหมายทางคณิตศาสตร์และการนำเสนอ เรื่องความน่าจะเป็น ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5*. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์*, 20(1), 166-167.
- สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ. (2561). *รายงานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ปีการศึกษา 2561*. สืบค้นเมื่อ 22 มิถุนายน 2561, จาก <http://www.newonetestresult.niets.or.th>
- สุภาพร เสียมสกุล. (2556). *การพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาสังคมศึกษาโดยใช้ผังกราฟิก ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2*. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- Abdul-Majeed Tayib. (2015). The Effect of using Graphic Organizers on Writing: A Case study of Preparatory College Students at Umm-Al-Qura University). *International Journal of English Language Teaching*, 3(1), 11-31.
- McMillan, J. H. & Schumacher, S. S. (1997). *Research in Education: A Conceptual Introduction*. New York: Longman.

โปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21

A Program of Developing Teachers on Child Centered Learning in Schools under
the Secondary Education Service Area Office 21

ทองม้วน โยธชัย¹ และ ไพบุลย์ ลิ้มมณี²
Thongmuan Yothachai¹ and Paiboon Limmanee²

Received : 8 ส.ค. 2561

Revised : 11 พ.ย. 2561

Accepted : 14 พ.ย. 2561

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 2) ศึกษาความต้องการจำเป็นและวิธีการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และ 3) พัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูผู้สอน จำนวน 327 คน ใช้เทคนิคการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัดของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ แบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ และแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ ของโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และค่าดัชนี ความต้องการจำเป็น (PNI Modified) ผลการวิจัยพบว่า

1) องค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มี 5 องค์ประกอบ ผลการประเมินโดยรวมและรายด้านมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก 2) สภาพปัจจุบันของครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน สภาพที่พึงประสงค์ของครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และ 3) โปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ระยะเวลาเข้ารับการพัฒนา จำนวน 61 ชั่วโมง โดยผู้ทรงคุณวุฒิประเมินด้านความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : การพัฒนาโปรแกรม, การพัฒนาครู, การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

Abstract

This research intended 1) to study elements and indicators of Child Centered Learning; 2) to study priority needs and the way to develop teachers on Child Centered Learning and 3) to develop a program of developing teachers on Child Centered Learning. The sample consisted of 327 teachers using Stratified Random Sampling. The tools used in the research were an assessment form for assess the appropriateness of elements and indicators of Child Centered Learning, a questionnaire for current conditions and desirable

¹ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อีเมล: yothachai24@gmail.com

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., ภาควิชาสิ่งแวดล้อมศึกษา คณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

¹ Graduate Student, Department of Educational Administration and Development, Mahasarakham University,
Email: yothachai24@gmail.com

² Assistant Professor Doctor of Environment and Resource, Mahasarakham University

conditions and an evaluation form for an appropriateness and feasibility of the teacher development program on Child Centered Learning. The statistics used to analyze the data were percentage, mean, standard deviation, Pearson correlation coefficient and Modified Priority Needs Index (PNI Modified). The research found that;

1) The components of Child Centered Learning consisted of 5 elements. Assessment results in overall and individual aspect were appropriate at a high level. 2) The current conditions of teachers on Child Centered Learning in overall and all aspects were at high levels. The desirable conditions of teachers on Child Centered Learning in overall was at a highest level. 3) The program of developing teachers on Child Centered Learning takes 61 hours. The program was evaluated by experts found that the suitability was at the highest level and the feasibility of the program was also at the highest level.

Keywords : Program Development, Teacher Development, Child Centered Learning

บทนำ

การศึกษาเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความจำเป็นและสำคัญที่สุดของบุคคลในสังคมเพราะการศึกษามีบทบาทต่อการพัฒนาความมั่นคง ต่อความเจริญก้าวหน้าของสังคมประเทศชาติ ต่อการพัฒนาคูณภาพของมนุษย์ และต่อการสร้างพลังในการพัฒนาประเทศ ดังนั้นการจัดการศึกษาในยุคปัจจุบันจึงมีความสำคัญเป็นอย่างมากที่จะต้องพัฒนาบุคคลให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ในทุก ๆ ด้าน ประกอบด้วยร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ สังคมและคุณธรรมจริยธรรม รวมถึงวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545 : 3) ซึ่งเป็นการเตรียมความพร้อมสู่ “การศึกษาในยุค Thailand 4.0” กล่าวคือนอกจากให้ความรู้แล้ว ต้องทำให้เขาเป็นคนรักที่จะเรียน มีคุณธรรม และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ด้วย นั่นก็คือการสร้างคนให้มีทักษะในศตวรรษที่ 21 โดยเน้นทักษะในการคิดวิเคราะห์เป็นหลัก โดยจะต้องผลิตนวัตกรรมใหม่ ๆ เพื่อเป็นฐานในการพัฒนาประเทศ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2559 : 1)

การจัดการเรียนรู้ที่ดีมีประสิทธิภาพต้องขึ้นอยู่กับครูผู้สอนที่ต้องสอนบนพื้นฐานของแนวคิดตาม พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ คือ สอนด้วยการเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คือให้ความสำคัญแก่ผู้เรียนให้มากขึ้นด้วยการให้มีส่วนร่วมในการเรียนการสอน โดยจัดกิจกรรมให้พวกเขาได้คิด ตัดสินใจและลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง ดังนั้นครูผู้สอนจึงจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนบทบาทของตนเองจากการเป็นผู้บอกความรู้ให้จบไปในแต่ละครั้งที่เข้าสอน เป็นผู้เอื้ออำนวยความสะดวก (Facilitator) ในการเรียนรู้ให้ผู้เรียนการจัดกิจกรรมจึงเป็นกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์ แยกแยะประเด็นเรื่องที่สำคัญ คิดวิพากษ์วิจารณ์ คิดสร้างสรรค์ ศึกษา ค้นคว้า ลงมือปฏิบัติด้วยตนเองจนเกิดการเรียนรู้และค้นพบความรู้ด้วยตนเอง รักการอ่าน รักการเรียนรู้จะนำไปสู่การเรียนรู้ตลอดชีวิต และเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ ผู้สอนจึงต้องสอนวิธีการแสวงหาความรู้ มากกว่าสอนตัวความรู้ สอนการคิดมากกว่าสอนให้ท่องจำ ดังที่ ประเวศ วะสี (2537 : 23-24) ได้ให้แนวคิดไว้ว่าต้องปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ใหม่ จากการเอาวิชาเป็นตัวตั้งไปสู่การเอาคนและสถานการณ์จริงเป็นตัวตั้ง เรียนจากประสบการณ์และกิจกรรม จากการฝึกหัด ตั้งคำถาม และจากการแสวงหาคำตอบซึ่งจะทำให้สนุก ฝึกปัญญาให้กล้าแข็ง ทำงานเป็นทีม ฝึกคุณลักษณะอื่น ๆ จึงเห็นได้ว่าการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จะพัฒนาผู้เรียนในทุกด้าน ซึ่งจะนำไปสู่ความเป็นคนเก่ง คนดี และความสุขตามเป้าหมายการจัดการศึกษาในปัจจุบัน (พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และเพยาว์ ยินดีสุข, 2550 : 23-24)

ครูเป็นกำลังสำคัญที่จะขับเคลื่อนให้การปฏิรูปการศึกษาและกระบวนการเรียนรู้ประสบความสำเร็จได้ หากครูไม่มีการปฏิวัติมุมมองต่อผู้เรียน และไม่ปรับเปลี่ยนกระบวนการเรียนการสอน ความสำเร็จก็เกิดขึ้นไม่ได้ รุ่ง แก้วแดง (2540 : 14-20) ได้เสนอหลักการในการจัดการเรียนการสอนสำหรับครูยุคใหม่ไว้ว่า ครูควรให้การเรียนเป็นสิทธิหน้าที่และความรับผิดชอบ

ของผู้เรียน ให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง คือ ให้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ และเอาใจใส่ผู้เรียนเป็นรายบุคคล รวมทั้งครูจะต้องทำตัวเป็นกัลยาณมิตรกับผู้เรียนด้วย จะเห็นได้ว่าเมื่อครูเป็นบุคคลสำคัญในการพัฒนาการศึกษา การพัฒนาครูจึงจำเป็นอย่างยิ่งในโลกปัจจุบันที่กระแสแห่งการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยีและข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ในแต่ละรอบปีจึงมีหน่วยงาน องค์กร สถาบันต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนต่างดำเนินการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา แต่จากผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการพัฒนาครู ของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2556 : 97) พบว่าในรอบปีหนึ่ง ๆ ครูได้รับการพัฒนาค่อนข้างมาก แต่ไม่มีความชัดเจนว่าได้มีการติดตามและประเมินผลภายหลังการอบรม ว่าได้มีการนำไปใช้จริงมากน้อยเพียงใด การอบรมพัฒนาครูมีลักษณะเกิดความซ้ำซ้อน ในบางครั้งครูต้องเข้าอบรมเรื่องเดิมจากหลายหน่วยงาน และครูได้รับการพัฒนาไม่ต่อเนื่องและสิ้นเปลืองงบประมาณรวมทั้งการพัฒนาครูยังใช้รูปแบบเดิม ๆ ที่ส่วนใหญ่ใช้การอบรมและพัฒนาในห้องประชุมตามโรงแรม ผลการพัฒนาเป็นเรื่องการให้ความรู้ ขาดการพัฒนาทักษะที่ตรงกับสภาพจริง และไม่ตรงกับความต้องการ

การพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในสถานศึกษายังไม่มีความชัดเจนและเป็นไปตามความต้องการของครูผู้สอนเท่าที่ควร มีเพียงคู่มือการประเมินสมรรถนะครูที่ทางสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานสร้างขึ้นเพื่อใช้เป็นแบบประเมินครูผู้สอนในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ และเพื่อประเมินการปฏิบัติงานประจำปีเท่านั้น แต่คู่มือที่มี ยังขาดรายละเอียดถึงวิธีการ ขั้นตอนการปฏิบัติในการได้มาของแต่ละตัวบ่งชี้ ซึ่งสอดคล้องกับกลุ่มงานวิจัย สำนักวิจัยและพัฒนาการศึกษา ที่ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาครูของหน่วยงานต่าง ๆ ซึ่งสรุปในภาพรวมว่า การพัฒนาครูนั้นยังขาดระบบการพัฒนาที่มีประสิทธิภาพ ดังนั้นการพัฒนาครูจึงไม่มีคุณภาพและมาตรฐานที่ชัดเจน หลักสูตรและเนื้อหาไม่สอดคล้องกับความต้องการในการพัฒนาตนเองของครู เน้นหลักการทฤษฎีมากกว่าการได้ลงมือปฏิบัติ ทำให้ครูไม่สามารถประยุกต์ใช้ความรู้จากการอบรมได้ ขาดการติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่องหลังการอบรม (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2556 : 106-108)

จากการดำเนินงานด้านการจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ที่ผ่านมามีปัญหาสำคัญที่ต้องได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วนนั้นคือ ปัญหาคุณภาพผู้เรียน รองลงมาเป็นปัญหาด้านการจัดการเรียนการสอน จากผลการประเมินคุณภาพการศึกษา ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (O-NET) (องค์การมหาชน) ในปี 2557 และ 2558 มีโรงเรียนที่มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าระดับประเทศน้อย ผลการประเมินคุณภาพทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ปีการศึกษา 2557- 2558 ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ซึ่งผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) เป็นตัวสะท้อนให้เห็นถึงคุณภาพการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 มีความตระหนักถึงภารกิจสำคัญในการพัฒนาและยกระดับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในสังกัด โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนที่เป็นผลผลิตจากระบบการจัดการศึกษามีคุณภาพ กระบวนการบริหารและกระบวนการจัดการเรียนการสอนต้องมีประสิทธิภาพสูง เพื่อให้สอดคล้องกับจุดเน้นในการพัฒนาการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มุ่งพัฒนาคุณภาพผู้เรียนควบคู่กับการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาในด้านการจัดการเรียนการสอน ซึ่งในปัจจุบันสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ยังไม่มีกระบวนการในการพัฒนาวิชาชีพที่เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการของครูผู้สอน ทั้งยังขาดโปรแกรมที่ใช้ประกอบการพัฒนาครูผู้สอนที่ชัดเจน สำหรับให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาใช้เป็นแนวทางการพัฒนาตนเอง (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21, 2559 : 12-14)

จากสภาพปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 โดยผลการวิจัยในครั้งนี้จะเป็นประโยชน์สำหรับผู้บริหารและครูโดยทั่วไป ที่จะนำไปใช้เป็นแนวทางในการจัดการศึกษา และการพัฒนาครูในสถานศึกษา เพื่อส่งเสริมและพัฒนาครู และสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21
2. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นและวิธีการพัฒนาครู ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21
3. เพื่อพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ครูผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 จำนวน 2,263 คน จาก 56 โรงเรียน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ซึ่งผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยการเปิดตาราง Krejcie and Morgan (บุญชม ศรีสะอาด, 2553 : 48) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 327 คน และใช้เทคนิคการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ใช้ขนาดของสถานศึกษาเป็นหน่วยของการสุ่ม และกำหนดสัดส่วนตามขนาดของประชากร

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แบบประเมินองค์ประกอบและตัวชี้วัดของครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นแบบประเมิน (Rating Scale) 5 ระดับ

2.2 แบบสอบถามสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และวิธีการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยใช้เทคนิค IOC (Index of Congruence) หรือดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถาม อยู่ระหว่าง .80 - 1.00 แล้วนำแบบสอบถามไปทดลอง (Try Out) ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 35 คน จากนั้นทำการหาค่าความเชื่อมั่นด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach' Alpha Coefficient) ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามสภาพปัจจุบัน เท่ากับ .89 และแบบสอบถามสภาพที่พึงประสงค์เท่ากับ .82

2.3 แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างวิธีการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21

2.4 แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นแบบประเมิน (Rating Scale) 5 ระดับ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้แบ่งระยะการเก็บรวบรวมข้อมูลออกเป็น 3 ระยะตามความมุ่งหมาย ดังนี้
ระยะที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้วิจัยดำเนินการประสานงานกับผู้ทรงคุณวุฒิ เดินทางไปประเมินด้วยตนเอง โดยใช้แบบประเมินองค์ประกอบ ตลอดจนประสานผู้ทรงคุณวุฒิทางโทรศัพท์เพื่อขอรับแบบประเมิน

ระยะที่ 2 การศึกษาความต้องการจำเป็นและวิธีการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 โดยผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามและหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างพร้อมทั้งมีการติดต่อเป็นการส่วนตัวถึงผู้ประสานงานการเก็บข้อมูล

ระยะที่ 3 การพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้วิจัยนำแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรมพัฒนาครู ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการประสานกับผู้ทรงคุณวุฒิด้วยตนเอง แล้วนำผลที่ได้ไปวิเคราะห์หาค่าด้วยวิธีการทางสถิติ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ในการประเมินองค์ประกอบ ประเมินระดับสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และการประเมินโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 โดยคำนวณหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบน (S.D.) ค่าร้อยละ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และค่าดัชนีความต้องการจำเป็น

5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

5.1 สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบน

5.2 สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ ใช้เทคนิค IOC (Index of Item-Objective Congruence) หรือความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ จากนั้นนำแบบสอบถามไปทดลอง (Try Out) ใช้กับที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 35 คน ทำการหาค่าความเชื่อมั่นด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค

สรุปผล

1. องค์ประกอบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 พบว่ามี 5 องค์ประกอบ 13 ตัวชี้วัด ประกอบด้วย องค์ประกอบที่ 1 การจัดทำฐานข้อมูลเพื่อออกแบบการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 2 ตัวชี้วัด องค์ประกอบที่ 2 การใช้รูปแบบและเทคนิควิธีการสอนอย่างหลากหลาย เพื่อให้ผู้เรียนพัฒนาเต็มตามศักยภาพ 6 ตัวชี้วัด องค์ประกอบที่ 3 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ปลูกฝังและส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์และสมรรถนะของผู้เรียน 1 ตัวชี้วัด องค์ประกอบที่ 4 การจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีความสุขและพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ 2 ตัวชี้วัด และองค์ประกอบที่ 5 การใช้สื่อเทคโนโลยี แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชนในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 2 ตัวชี้วัด และผลการประเมิน โดยรวมและรายด้านมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} = 4.87)

2. ความต้องการจำเป็นและวิธีการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 สภาพปัจจุบันของการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน (\bar{X} = 3.59) สภาพที่พึงประสงค์ของครูในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} = 4.63) ความต้องการจำเป็น (PNI) ในการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 โดยการเรียงลำดับความต้องการจำเป็น (PNI) จากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ คือ ด้านการใช้รูปแบบและเทคนิควิธีการสอนอย่างหลากหลายเพื่อให้ผู้เรียนพัฒนาเต็มตามศักยภาพ ด้านการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีความสุขและพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ และด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ปลูกฝังและส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และสมรรถนะ

ของผู้เรียนตามลำดับ วิธีการในการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ใช้วิธีการพัฒนา 5 วิธี ได้แก่ การประชุมเชิงปฏิบัติการ การศึกษาดูงาน การฝึกอบรม/สัมมนา การสอนแนะและการเป็นที่เลี้ยง การศึกษาด้วยตนเอง ตามลำดับ

3. การพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21

3.1 โปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 มีส่วนประกอบดังนี้ 1) หลักการและเหตุผล 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหา 4) วิธีการพัฒนา 5) สื่อการเรียนรู้ 6) การประเมินผล ประกอบด้วย Module 1 การจัดทำฐานข้อมูลเพื่อออกแบบการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ Module 2 การใช้รูปแบบและเทคนิควิธีการสอนอย่างหลากหลายเพื่อให้ผู้เรียนพัฒนาเต็มตามศักยภาพ Module 3 การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ที่ปลูกฝังและส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์และสมรรถนะของผู้เรียน Module 4 การจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีความสุข และพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ และ Module 5 การใช้สื่อเทคโนโลยี แหล่งเรียนรู้ และภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชนในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

3.2 การประเมินโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 พบว่าโดยรวมและรายด้านมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผล

จากการวิจัยโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 มีข้อค้นพบที่น่าสนใจเห็นควรนำมาอภิปรายดังนี้

1. ผลการศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดของโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 มี 5 องค์ประกอบ 13 ตัวชี้วัด ดังนี้ องค์ประกอบที่ 1 การจัดทำฐานข้อมูลเพื่อออกแบบการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตัวชี้วัด ได้แก่ 1) การจัดทำข้อมูลพื้นฐานของผู้เรียน 2) การคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล องค์ประกอบที่ 2 การใช้รูปแบบและเทคนิควิธีการสอนอย่างหลากหลายเพื่อให้ผู้เรียนพัฒนาเต็มตามศักยภาพ ตัวชี้วัด ได้แก่ 1) การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายเหมาะสมกับความสามารถของผู้เรียน 2) การกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดทักษะการคิดวิเคราะห์ สร้างสรรค์ 3) การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายทำให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้น 4) การวัดและประเมินผลที่หลากหลายและตามสภาพจริง 5) การวางแผนการสอนอย่างเป็นระบบ 6) การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดการกิจกรรม องค์ประกอบที่ 3 การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ที่ปลูกฝังและส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์และสมรรถนะของผู้เรียน ตัวชี้วัด คือ การส่งเสริมผู้เรียนด้านคุณธรรม จริยธรรม องค์ประกอบที่ 4 การจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีความสุข และพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ ตัวชี้วัด ได้แก่ 1) การสร้างบรรยากาศในการจัดการเรียนรู้ 2) การส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีความสุข องค์ประกอบที่ 5 การใช้สื่อเทคโนโลยี แหล่งเรียนรู้ และภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชนในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตัวชี้วัด ได้แก่ 1) การใช้สื่อเทคโนโลยี ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นแหล่งเรียนรู้ในการจัดการเรียนการสอน 2) การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมหรือแหล่งข้อมูลอื่น / ชุมชน เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกับแนวคิดทฤษฎีที่ผู้วิจัยนำมาใช้เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย พบว่าสอดคล้องกับงานวิจัยของสุรเดช พลอาษา (2551 : 105) ได้ศึกษาการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนบ้านบึงโดนรัฐราษฎร์อนุสรณ์ อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดร้อยเอ็ด โดยใช้กลยุทธ์การอบรมเชิงปฏิบัติการ และการนิเทศภายใน จากการศึกษาพบว่ากลยุทธ์การอบรมเชิงปฏิบัติการ ผลการดำเนินการอบรมเชิงปฏิบัติการพัฒนาครูในการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญกลุ่มเป้าหมายมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและการเขียน

แผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และมีทักษะการเขียนแผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยเห็นได้จากผลการประเมินแบบฝึกการเขียนแผนการสอน โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก กลยุทธ์การนิเทศภายใน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชัชวาลย์ เจริญบุญ (2554 : 168-169) ได้ศึกษารูปแบบการพัฒนาครูเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูผู้สอนในจังหวัดมหาสารคามทั้ง 3 เขตพื้นที่การศึกษา การศึกษาครั้งนี้มีพบว่าปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คือ ปัจจัยด้านการพัฒนาครู ปัจจัยที่ 1 ส่งเสริมให้ครูเข้าร่วมประชุม อบรมและสัมมนา และปัจจัยที่ 2 ด้านคุณลักษณะด้านวิชาชีพ คือ ส่งเสริมให้ครูมีความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรและสามารถจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีผลต่อความสำเร็จในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และผลการประเมินความพึงพอใจในงานของครู พบว่าครูมีความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Confer (2001 : 2573) ได้ทำการวิจัยศึกษาความเข้าใจเกี่ยวกับการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา โดยครูที่เข้าร่วมการศึกษาในครั้งนี้พยายามที่จะให้การเรียนการสอนเน้นแบบผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง จากการสัมภาษณ์และการสังเกต และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Lembo (2010 : Abstract) ได้ศึกษารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในยุคของการปฏิรูปการศึกษาของสหรัฐอเมริกา (No Child Left Behind : NCLB) กรณีศึกษาของโรงเรียนแห่งหนึ่งเนื่องจากผู้ให้การศึกษาพยายามต่อสู้เพื่อเรียกร้องให้รัฐบาลกลาง และหน่วยงานภาครัฐของสหรัฐอเมริกาออกคำสั่งในเรื่อง "ปิดช่องว่างความสำเร็จ" โดยปรับปรุงหลาย ๆ หลักสูตรของโรงเรียนเพื่อช่วยเหลือนักเรียนให้ประสบผลสำเร็จในการเรียน มีหลายงานวิจัยที่ได้ศึกษาผลกระทบของหลักสูตรใดหลักสูตรหนึ่ง

2. ความต้องการจำเป็นและวิธีการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ผลพบว่าสภาพปัจจุบันของการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.59$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.63$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน และการวิเคราะห์ลำดับความจำเป็น (PNI Modified) จากมากไปหาน้อย ได้แก่ การใช้รูปแบบและเทคนิควิธีการสอนอย่างหลากหลายเพื่อให้ผู้เรียนพัฒนาเต็มตามศักยภาพ การจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีความสุขและพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ที่ปลูกฝังและส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์และสมรรถนะของผู้เรียน การใช้สื่อเทคโนโลยี แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชนในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และการจัดทำฐานข้อมูลเพื่อออกแบบการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตามลำดับ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐวุฒิ ธรรมไธสง (2551 : 85) ได้ศึกษาการพัฒนาบุคลากรด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบบบูรณาการโรงเรียนบ้านสี่เหลี่ยม อำเภอคำชะโนด จังหวัดนครราชสีมา โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาบุคลากรด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบบบูรณาการ โดยใช้กลยุทธ์ในการพัฒนา 2 กลยุทธ์ กลยุทธ์แรก คือ การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ กลยุทธ์ที่ 2 ได้แก่ การนิเทศภายใน โดยกำหนดกิจกรรมนิเทศ คือ การสังเกตการสอน การนิเทศเยี่ยมชั้นเรียน การสัมภาษณ์ครูการสัมภาษณ์นักเรียน การให้คำแนะนำ คำปรึกษา พบว่า การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้กระตุ้นให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นในการเข้าร่วมกิจกรรม จัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามลำดับจากง่ายไปหายากมีการประเมินความก้าวหน้าของนักเรียนตามสภาพจริง แต่พบปัญหา คือ ครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ยังขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบบบูรณาการ 6 ขั้นตอน กิจกรรมการสอนทำได้ไม่ราบรื่น เป็นธรรมชาติ ยังมีการประหม่า เกร็ง ตื่นเต้น ตัดขาดในการพูด บางครั้งลืมกิจกรรมบางอย่าง การพัฒนาในวงรอบที่ 2 ใช้กลยุทธ์ คือ การนิเทศภายในซึ่งผลการพัฒนาพบว่า ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าเกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบบบูรณาการ สามารถเขียนแผนการเรียนรู้แบบบูรณาการได้ และสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบบบูรณาการได้ สอดคล้องกับงานวิจัย ยอดอนงค์ จอมหงส์ทิพย์ (2553 : 132) ทำการวิจัยเรื่อง

การพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูผู้นำการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางปฏิรูปการศึกษาขั้นพื้นฐาน วัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อสร้างและพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูผู้นำการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางปฏิรูปการศึกษาขั้นพื้นฐาน และประเมินประสิทธิผลของโปรแกรมที่มีต่อความรู้ ความเข้าใจ เจตคติ และทักษะการเป็นครูผู้นำการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางปฏิรูปการศึกษา กลุ่มตัวอย่างจำนวน 45 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบทดสอบความรู้ความเข้าใจ แบบประเมินทักษะการเป็นครูผู้นำและแบบประเมินตนเองในการเป็นครูผู้นำการจัดการเรียนรู้ ผลการวิจัยพบว่า โปรแกรมพัฒนาครูผู้นำการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางปฏิรูปการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีองค์ประกอบที่สำคัญ 7 ประการ คือ วิสัยทัศน์ หลักการ วัตถุประสงค์ เนื้อหากระบวนการโครงสร้าง และการวัดและประเมินผล โปรแกรมการพัฒนาครูผู้นำการจัดการเรียนรู้แบ่งเป็น 8 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นสำรวจประสบการณ์เดิม ขั้นวางแผนร่วมกัน ขั้นสร้างความรู้ความเข้าใจเพื่อให้เกิดความคิดรวบยอด ขั้นประยุกต์แนวคิด ขั้นการนำไปปฏิบัติ ขั้นนิเทศติดตามประเมินผล ขั้นให้ข้อมูลย้อนกลับและการเสริมแรง และขั้นสัมมนาเสริมสร้างความเข้มแข็ง ผลการทดลองใช้โปรแกรมพบว่าโปรแกรมมีประสิทธิภาพโดยครูที่ได้รับการพัฒนาตามโปรแกรม มีค่าเฉลี่ยร้อยละของคะแนนหลังการพัฒนาสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ วิธีการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 พบว่าความต้องการความจำเป็นและวิธีการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในการเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ได้แก่ 1) การประชุมเชิงปฏิบัติการ 2) การศึกษาดูงาน 3) การฝึกอบรม/สัมมนา

3. โปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ผลการวิจัยพบว่า ประกอบด้วย 6 ส่วนประกอบ ได้แก่ หลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ เนื้อหาสาระ วิธีการพัฒนา สื่อการเรียนรู้ การประเมินผล สำหรับเนื้อหา ประกอบด้วย 5 Module ได้แก่ Module 1 การจัดทำฐานข้อมูลเพื่อออกแบบการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ Module 2 การใช้รูปแบบและเทคนิควิธีการสอนอย่างหลากหลาย เพื่อให้ผู้เรียนพัฒนาเต็มตามศักยภาพ Module 3 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ปลูกฝังและส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และสมรรถนะของผู้เรียน Module 4 การจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีความสุข และพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ Module 5 การใช้สื่อเทคโนโลยี แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชนในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับวิธีการพัฒนา ประกอบด้วย 3 วิธีการ ได้แก่ การประชุมเชิงปฏิบัติการ การศึกษาดูงาน การฝึกอบรม/สัมมนา กลุ่มเป้าหมายครูผู้สอน ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ทั้งนี้ โปรแกรมคือรูปแบบกิจกรรมที่มีการวางแผนไว้เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายนำไปใช้ในการพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานให้เกิดผลสำเร็จภายใต้ความต้องการของแต่ละบุคคล สื่อสิ่งพิมพ์ในการบรรยาย สไลด์นำเสนอ (Power point) ใบความรู้ ใบงาน วิดีทัศน์ โปรแกรมเตอร์ กระดาษชาร์ต สำหรับเขียน ผังความรู้ มีการประเมินผู้เข้ารับการพัฒนา (ก่อน ระหว่าง และหลังการเข้ารับการพัฒนา) ระยะเวลาในการพัฒนาจำนวน 61 ชั่วโมง สอดคล้องกับ ยอดอนงค์ จอมหงส์พิพัฒน์ (2553 : 132) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูผู้นำการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางปฏิรูปการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่า โปรแกรมพัฒนาครูผู้นำการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางปฏิรูปการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีองค์ประกอบที่สำคัญ 7 ประการ คือ วิสัยทัศน์ หลักการ วัตถุประสงค์ เนื้อหากระบวนการโครงสร้าง และการวัดและประเมินผล โปรแกรมการพัฒนาครูผู้นำการจัดการเรียนรู้แบ่งเป็น 8 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นสำรวจประสบการณ์เดิม ขั้นวางแผนร่วมกัน ขั้นสร้างความรู้ความเข้าใจเพื่อให้เกิดความคิดรวบยอด ขั้นประยุกต์แนวคิด ขั้นการนำไปปฏิบัติ ขั้นนิเทศติดตามประเมินผลขั้นให้ข้อมูลย้อนกลับ และการเสริมแรงและขั้นสัมมนาเสริมสร้างความเข้มแข็ง ผลการทดลองใช้โปรแกรม พบว่าโปรแกรมมีประสิทธิภาพโดยครูที่ได้รับการพัฒนาตามโปรแกรมมีค่าเฉลี่ยร้อยละของคะแนนหลังการพัฒนาสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้สอดคล้องกับ นวรัตน์วดี ชินอัครวัฒน์ (2559 : 144) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง โปรแกรมเสริมสร้างครูผู้นำในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 กล่าวถึงองค์ประกอบของโปรแกรมที่เหมาะสมสำหรับการพัฒนาครูผู้นำ 8 องค์ประกอบ ประกอบด้วย 1) บทนำ 2) หลักการและเหตุผล 3) ความมุ่งหมาย 4) ผู้เข้ารับการพัฒนา 5) ระยะเวลา 6) โครงสร้าง ขอบข่ายเนื้อหา 7) วิธีการพัฒนา 8) สื่อ และ 9) การวัดและการประเมิน สอดคล้องกับ เชษฐา คำคดอง (2557 : 194) ได้ทำการศึกษาเรื่องการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำแบบมุ่งบริการ

ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่ามืองค์ประกอบทั้งหมด 6 ด้าน ประกอบด้วย บทนำ วัตถุประสงค์ เนื้อหาสาระ กิจกรรม สื่อ/แหล่งเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล เนื้อหาประกอบด้วย 4 โมดูล คือ 1) การเห็นอกเห็นใจผู้อื่น 2) การมองการณ์ไกล 3) การให้การดูแล 4) การสร้างชุมชนการเรียนรู้ สอดคล้องกับ จักรี ต้นเชื้อ (2555 : 120) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำของคณะกรรมการองค์การนักศึกษาอาชีวศึกษาในวิทยาลัยเทคนิคภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ผลการวิจัยพบว่า มืองค์ประกอบ 2 ส่วน คือ ส่วนคำนำและส่วนรายละเอียด ส่วนคำนำ ประกอบด้วย คำชี้แจง ความเป็นมาและความสำคัญ แนวคิดทฤษฎีพื้นฐาน หลักการ วัตถุประสงค์ เนื้อหา ลำดับขั้น ในการดำเนินกิจกรรม เทคนิค สื่อ การวัดและประเมินผล และตารางโปรแกรม ส่วนรายละเอียด ประกอบด้วย ชื่อกิจกรรม วัตถุประสงค์ เวลาที่ใช้ สื่อประกอบกิจกรรม วิธีการดำเนินกิจกรรม การประเมินกิจกรรม และแนวสรุปกิจกรรม ผลการประเมิน ความเหมาะสม ภาพรวมและรายละเอียดแต่ละกิจกรรมของโปรแกรมจากผู้ทรงคุณวุฒิอยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 โปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้บริหารและครู สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สามารถนำไปปฏิบัติในสถานศึกษา ให้เกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผล ต่อไป

1.2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ควรมีการจัดทำโปรแกรมหรือโครงการพัฒนาครู ที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หรือพัฒนาในแต่ละด้านให้กับครูอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ครูได้มีการพัฒนาตน ในการปฏิบัติงาน ที่อยู่ในยุคเปลี่ยนผ่านของวงการการศึกษาที่มีการเปลี่ยนแปลงไปตามกระแสของโลก และเล็งเห็นถึงความสำคัญของวิชาชีพและองค์กรของตนเอง

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในเขตพื้นที่ การศึกษาอื่น หรือสังกัดอื่น

2.2 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการสร้างแบบวัดและประเมินการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อใช้เป็น เครื่องมือในการพัฒนาครูและพัฒนานักเรียน ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545*.

กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2559). *การศึกษาในยุค Thailand 4.0*. สืบค้นเมื่อ 1 มกราคม 2560,

จาก <http://www.chiangmainews.co.th/page/archives/540274>

จักรี ต้นเชื้อ. (2555). *การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำของคณะกรรมการองค์การนักศึกษาอาชีวศึกษาในวิทยาลัย เทคนิคภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา*. ดุษฎีนิพนธ์ ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาภาวะผู้นำทางการบริหารการศึกษา. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

เชษฐา คำค่อง. (2557). *การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำแบบมุ่งบริการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*. ดุษฎีนิพนธ์ การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

- ชัชวาลย์ เจริญบุญ. (2554). รูปแบบการพัฒนาครูเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูผู้สอน
ในจังหวัดมหาสารคาม. ดุษฎีนิพนธ์ ครุศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชายุทธศาสตร์การพัฒนากุมิภาค. มหาสารคาม:
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ณัฐวุฒิ ธรรมไธสง. (2551). การพัฒนาบุคลากรด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบบบูรณาการ
โรงเรียนบ้านสีเหลี่ยม อำเภอสำทมะน้อย จังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชา
บริหารการศึกษา. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- นวรรตน์วดี ชินอัครวัฒน์. (2559). โปรแกรมเสริมสร้างครูผู้นำในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
เขต 26. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัย
มหาสารคาม.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ประเวศ วะสี. (2537). ยุทธศาสตร์ทางปัญญาแห่งชาติ. กรุงเทพฯ: มูลนิธิภูมิปัญญา ร่วมกับสมาคมนักข่าวแห่งประเทศไทย.
- พิมพ์พันธ์ เฉลิมคุปต์ และเพียว ยินดีสุข. (2550). ทักษะ 5C เพื่อการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้และการจัดการเรียนการสอน
แบบบูรณาการ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ยอดอนงค์ จอมหงส์พิพัฒน์. (2553). การพัฒนาโปรแกรมการพัฒนาครูผู้นำการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางปฏิรูปการศึกษา.
ดุษฎีนิพนธ์ ครุศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาภาวะผู้นำทางการบริหารการศึกษา. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏ
สกลนคร.
- รุ่ง แก้วแดง. (2540). ปฏิวัติการศึกษาไทย. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มติชน.
- สุรเดช พลอาษา. (2551). การพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนบ้านบึงโดนรัฐราษฎร์อนุสรณ์
อำเภोजังหาร จังหวัดร้อยเอ็ด. การศึกษาค้นคว้าอิสระ การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา.
มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2556). บทวิเคราะห์สถานการณ์พัฒนาครูทั้งระบบและข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนา
ครูเพื่อคุณภาพผู้เรียน. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21. (2559). วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ และกลยุทธ์. สืบค้นเมื่อ 1 ตุลาคม
2560, จาก <http://www2.spm21.com/index.php/allnews/policyplan>
- Confer, C. S. (2001). Student Participation in a Process of Teacher Change : Toward
Student-centred Teaching and Learning. *Dissertation Abstracts International*, 61(7), 2573.
- Lembo, L. T. (2010). Preserving Child Centered Education in the era of NCLB: A Case Study of
one School's e Efforts. *Dissertation Abstracts International*, 70(7), unpagged.

การพัฒนาแนวทางการเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการทำงานเป็นทีม ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25

Developing Guideline to Enhance Team Working Competency of Teachers,
Under the Secondary Educational Service Area Office 25

วีรณย์ หอมทอง¹ และ ประสาท เนืองเฉลิม²
Weeradon Homthong¹ and Prasart Nuangchalerm²

Received : 11 ก.ย. 2561

Revised : 15 ต.ค. 2561

Accepted : 24 ต.ค. 2561

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดการทำงานเป็นทีมของครู 2) ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของสมรรถนะครูด้านการทำงานเป็นทีม ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 3) พัฒนาแนวทางการเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการทำงานเป็นทีมของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 การวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้ ระยะที่ 1 ศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดด้านการทำงานเป็นทีมของครู ระยะที่ 2 ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของสมรรถนะครูด้านการทำงานเป็นทีม โดยใช้แบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของสมรรถนะครูด้านการทำงานเป็นทีม ศึกษาจากกลุ่มตัวอย่าง คือ ครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 จำนวน 350 คน จาก 50 โรงเรียน (โรงเรียนละ 7 คน) โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) และระยะที่ 3 พัฒนาแนวทางการเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการทำงานเป็นทีมของสถานศึกษา สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ผลการวิจัยพบว่า 1) องค์ประกอบและตัวชี้วัดการทำงานเป็นทีมของครู ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ 27 ตัวชี้วัด 2) สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของสมรรถนะครูด้านการทำงานเป็นทีม ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 พบว่าสภาพปัจจุบันโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และสภาพที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมาก 3) ผลการพัฒนาแนวทางการเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการทำงานเป็นทีมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ 27 ตัวชี้วัด 64 แนวทาง ผลการประเมินความเหมาะสมและเป็นไปได้ของแนวทาง พบว่ามีความเหมาะสมและความเป็นไปได้โดยรวมอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ : การพัฒนาแนวทาง, การเสริมสร้างสมรรถนะครู, การทำงานเป็นทีม

Abstract

This research aimed to 1) study the indicators of components of teachers' team working, 2) study the current state and desirable state of teachers' competency in team working under the secondary educational service area office 25, 3) develop the guideline to enhance competency of teacher, under the secondary educational service area office 25. This research has 3 phases, the first phase: study

¹ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม อีเมล: weeradon@hotmail.com

² อาจารย์คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

¹ Graduate Student, Department of Educational Administration and Development, Mahasarakham University, Email: weeradon@hotmail.com

² Lecturer of Education Faculty, Mahasarakham University

the indicators of components of teachers' team working. the second phase: study the current state and desirable state of teachers' team working competency, used the current state and desirable state questionnaire to collected data from 350 teachers in 50 schools under the secondary educational service area office 25 (7 teachers per school) by simple random sampling, and the third phase: develop the guideline of teachers' team working competency. Descriptive statistics used in this research were average, standard deviation and modified priority needs index. The results of research were found:

- 1) The indicators of components of teachers' team working including 5 components 32 indicators.
- 2) The current state and desirable state of teachers' team working competency of school under the secondary educational service area office 25 were found. Overall of the current state was at moderate level, and overall of the desirable state was at high level.
- 3) The enhance teachers' team working competency guidelines included 5 components 27 indicators and 64 guidelines. The suitability assessment and the possibility assessment were both at high level.

Keywords : Developing Guideline, Enhance Teachers' Competency, Team Working

บทนำ

โรงเรียนเป็นองค์กรที่มีหน้าที่ในการให้บริการการศึกษา และสร้างคนให้มีคุณภาพตามเป้าหมายของรัฐบาล การบริหารจัดการทีมงานให้มีประสิทธิภาพจึงเป็นงานสำคัญที่ต้องดำเนินการ เพื่อการประสานงานให้ทุกคนในองค์กร ปฏิบัติหน้าที่ตามหลักการของการบริหารที่ดี โดยผู้บริหารที่ดี จะต้องมีการจัดกระบวนการการทำงานอย่างเป็นระบบ ด้านการวางแผนงาน การจัดระเบียบงาน การประสานงาน การสื่อความหมาย การมอบหมายงาน การวินิจฉัยสั่งการ การมีมนุษยสัมพันธ์ กระบวนการกลุ่ม การประเมินผลงาน และมีเทคนิควิธีการปฏิบัติงานอย่างเหมาะสม โดยการใช้ทรัพยากร มนุษย์ (Human Resource) เงินทุน (Money) วัสดุอุปกรณ์ (Materials) และระยะเวลาในการดำเนินงาน (Critical Moment) ร่วมมือร่วมใจกันปฏิบัติงานด้วยจิตรับผิดชอบ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างขององค์กรอย่างมีประสิทธิภาพความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการทำงานเป็นทีม ขึ้นอยู่กับทีมงาน หากสมาชิกของทีมงานสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผลงานที่ได้รับย่อมเป็นไปตามวัตถุประสงค์ หากสมาชิกของทีมงาน ไม่ให้ความร่วมมือ ผลงานที่ได้รับย่อมไม่ได้มาตรฐาน ซึ่งจะส่งผลให้องค์กรเกิดความเสียหาย (ยงยุทธ เกษสาคร, 2554 : 52-54)

การบริหารสถานศึกษาภายใต้สภาวะการเปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงกระบวนการเรียนรู้ เพื่อมุ่งเข้าสู่กระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการ เน้นการจัดการศึกษาที่ยึดหลักว่าผู้เรียนมีความสำคัญ ส่งผลให้ผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องในการจัดการเรียนรู้โดยตรง ซึ่งได้แก่ ครูและบุคลากรอื่นที่เกี่ยวข้องทางการศึกษา ต้องมีการปรับเปลี่ยนวิธีการทำงานให้มีประสิทธิภาพ และส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ อาศัยครูร่วมปฏิบัติงาน เพื่อให้งานเป็นไปตามแผน และมีประสิทธิภาพ จำเป็นที่เกี่ยวข้อง จะต้องมีทักษะในการทำงานเป็นทีม (พนัส หันนาคินทร์, 2544 : 44) ขณะเดียวกัน รัชนิกร สมทรัพย์ (2550 : 2) ให้ข้อคิดว่า “การจัดการศึกษาให้มีคุณภาพและให้ได้มาตรฐาน สอดคล้องกับความต้องการของบุคคลในสังคมนั้น จำเป็นจะต้องให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการทำงานและมีการส่งเสริมแนวทางการทำงานเป็นทีมมากยิ่งขึ้น เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันและเป็นการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นระหว่างการทำงาน” ซึ่งการทำงานเป็นทีมจะต้องอาศัยการให้ความร่วมมือ ช่วยเหลือ และสนับสนุนกันและกัน เพื่อมุ่งสู่เป้าหมายความสำเร็จร่วมกัน การเสริมแรงให้กำลังใจเพื่อนร่วมงาน ได้แก่ ให้เกียรติ ยกย่อง ชมเชย ให้กำลังใจแก่เพื่อนร่วมงานในโอกาสที่เหมาะสม ทุกคนจะต้องมีการปรับตัวเข้ากับกลุ่มคนหรือสถานการณ์ที่หลากหลาย

มีทักษะในการทำงานร่วมกับบุคคล/กลุ่มบุคคลได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายขององค์กร (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553 : 29)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 เป็นหน่วยงานที่กำกับดูแลและรับผิดชอบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ครอบคลุมพื้นที่จังหวัดขอนแก่น ซึ่งมาตั้งหน่วยปฏิบัติราชการในพื้นที่ 10 สหวิทยาเขต ได้แก่ สหวิทยาเขตแก่นนครราชพฤกษ์ สหวิทยาเขตกัลยาณมิตร สหวิทยาเขตปราสาทพญาไฟ สหวิทยาเขตอุดมคงคาคีรี สหวิทยาเขตพระธาตุขามแก่น สหวิทยาเขตหนองสองห้อง-พล สหวิทยาเขตเวียงใหญ่ สหวิทยาเขตน้ำพอง-กระนวน สหวิทยาเขตเวียงเรือคำและสหวิทยาเขตชุมแพ มีโรงเรียนในสังกัดทั้งสิ้น 84 โรงเรียน มีบุคลากรครูทั้งสิ้น 3,536 คน จัดการศึกษา 2 ระดับ คือ การจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25, 2553 : 4-11) จากนโยบายการพัฒนาการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นโรงเรียนมาตรฐานสากล โรงเรียนในฝัน และการเตรียมความพร้อมในการเป็นสถานศึกษาของประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน จึงทำให้รูปแบบการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรทางการศึกษาเปลี่ยนแปลงไปจากการปฏิบัติงานเป็นรายบุคคลเป็นการทำงานเป็นทีม ปัญหาการปฏิบัติงานในระดับบุคคล ที่พบในการปฏิบัติงานปัจจุบัน ได้แก่ มีการแบ่งพรรคแบ่งพวก มีอคติต่อกัน ขาดความร่วมมือกัน ทำให้กลุ่มไม่เกิดการพัฒนาดังเดิมที่ ขาดการจัดการองค์การที่ดี งานเกิดความล่าช้า และยังพบปัญหาเกี่ยวกับการทำงานเป็นทีม ที่ไม่สามารถนำทีมบรรลุเป้าหมายของงานได้ ซึ่งหากมีวิธีการทำงานพัฒนาการปฏิบัติงานที่ดี และเหมาะสมองค์การก็เติบโตอย่างรวดเร็ว แต่ถ้าหากวิธีการทำงานไม่เหมาะสมก็ก่อผลกระทบต่อผลงานขององค์กร จากสภาพปัญหาที่พบในการปฏิบัติงานดังกล่าว

ผู้วิจัยซึ่งปฏิบัติหน้าที่เป็นครูผู้สอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 มีความสนใจที่จะพัฒนาแนวทางการเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการทำงานเป็นทีมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 เพื่อเป็นการพัฒนาการทำงานเป็นทีม ซึ่งจะส่งผลทำให้เกิดการพัฒนาบุคลากร และพัฒนาองค์กรอย่างยั่งยืน เป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานและจะเกิดประโยชน์ทำให้องค์กรเกิดการพัฒนามีทีมงานที่มีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดการทำงานเป็นทีมของครู
2. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของสมรรถนะครู ด้านการทำงานเป็นทีมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25
3. เพื่อพัฒนาแนวทางเสริมสร้างสมรรถนะครู ด้านการทำงานเป็นทีมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25

วิธีดำเนินการวิจัย

ระยะที่ 1 ศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดการทำงานเป็นทีมของครู

การศึกษาค้นคว้าองค์ประกอบและตัวชี้วัดการทำงานเป็นทีมของครู มีรายละเอียด ดังนี้

1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้ทรงคุณวุฒิผู้ประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัด จำนวน 5 คน
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัดการทำงานเป็นทีมของครู
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง
4. การวิเคราะห์ข้อมูล ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีการสรุปข้อมูลเชิงพรรณนา

ระยะที่ 2 ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของสมรรถนะครูด้านการทำงานเป็นทีมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25

1. ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของสมรรถนะครู ด้านการทำงานเป็นทีมของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 โดยมีรายละเอียดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้
 - 1.1 ประชากร คือ ครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 จำนวน 3,536 คน จาก 84 โรงเรียน
 - 1.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 จำนวน 350 คน จาก 50 โรงเรียน (โรงเรียนละ 7 คน) โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของสมรรถนะครู ด้านการทำงานเป็นทีม เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด แบบสอบถามสภาพปัจจุบัน (ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ 0.28–0.88 และค่าความเชื่อมั่น 0.95) และแบบสอบถามสภาพที่พึงประสงค์ (ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ 0.30–0.89 และค่าความเชื่อมั่น 0.93)
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ในกรณีที่ไม่สามารถเดินทางไปได้ ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่างทางไปรษณีย์ จากการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แบบสอบถามคืนมา จำนวน 274 ฉบับ (คิดเป็นร้อยละ 78.29)
4. การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
 - ระยะที่ 3 พัฒนาแนวทางการเสริมสร้างสมรรถนะครู ด้านการทำงานเป็นทีมของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25
 1. การศึกษาวิธีการปฏิบัติที่ดีในการเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการทำงานเป็นทีม ผู้วิจัยนำผลการวิจัยจากระยะที่ 1 มาทำการวิเคราะห์ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$) เพื่อทราบลำดับความต้องการได้รับการพัฒนาของโรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง เป็นการกำหนดทิศทางการศึกษาวิธีการปฏิบัติที่ดี แล้วทำการศึกษาวิธีการปฏิบัติที่ดีในการเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการทำงานเป็นทีมจากโรงเรียนต้นแบบ 2 แห่ง มีรายละเอียดดังนี้
 - 1.1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล คือ
 - 1.1.1 ผู้บริหาร และครูของโรงเรียนต้นแบบ จำนวนรวม 8 คน
 - 1.1.2 ผู้ทรงคุณวุฒิผู้ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทาง จำนวน 5 คน
 - 1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง ทำการสัมภาษณ์เกี่ยวกับวิธีการเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการทำงานเป็นทีม
 - 1.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง
 - 1.4 การวิเคราะห์ข้อมูล ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีการสรุปข้อมูลเชิงพรรณนา
 2. การพัฒนาแนวทางเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการทำงานเป็นทีม ผู้วิจัยนำผลการศึกษาวิธีการปฏิบัติที่ดี มาผนวกกับองค์ความรู้ต่าง ๆ ที่ได้ศึกษาและพัฒนาเป็นแนวทางเสริมสร้างสมรรถนะครู ด้านการทำงานเป็นทีมของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25
 3. ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการทำงานเป็นทีมของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 มีรายละเอียดดังนี้
 - 3.1 ผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน มีเกณฑ์ในการคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิดังนี้ 1) สำเร็จการศึกษาตั้งแต่ระดับปริญญาโทขึ้นไป 2) มีประสบการณ์ด้านการทำงานเป็นทีมในสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการทำงานเป็นทีมของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทาง มีลักษณะเป็นแบบประเมินมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ผ่านการตรวจสอบความเหมาะสมของเครื่องมือโดยอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยเดินทางไปพบผู้ทรงคุณวุฒิด้วยตนเอง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล นำแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ มาตรวจบันทึกผลคะแนน แล้วทำการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานผลการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ

สรุปผล

1. องค์ประกอบและตัวชี้วัดการทำงานเป็นทีมของครู ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ 27 ตัวชี้วัด คือ องค์ประกอบที่ 1 การให้ความร่วมมือ ช่วยเหลือ และสนับสนุนการทำงานเป็นทีม มี 9 ตัวชี้วัด องค์ประกอบที่ 2 ความสัมพันธ์อันดีภายในทีม มี 5 ตัวชี้วัด องค์ประกอบที่ 3 การปรับตัวเข้ากับกลุ่มคนหรือสถานการณ์ มี 4 ตัวชี้วัด องค์ประกอบที่ 4 การแสดงบทบาทผู้นำหรือผู้ตาม มี 4 ตัวชี้วัด และองค์ประกอบที่ 5 การมีส่วนร่วมในการทำงานให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายมี 5 ตัวชี้วัด

2. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของสมรรถนะครู ด้านการทำงานเป็นทีมของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 พบว่า สภาพปัจจุบันโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดสามอันดับนำเสนอมตามลำดับ ได้แก่ ความสัมพันธ์อันดีภายในทีม การให้ความร่วมมือ ช่วยเหลือ และสนับสนุนการทำงานเป็นทีม และการมีส่วนร่วมในการทำงานให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย และสภาพที่พึงประสงค์โดยรวม มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดสามอันดับนำเสนอมตามลำดับ ได้แก่ การปรับตัวเข้ากับกลุ่มคนหรือสถานการณ์ การมีส่วนร่วมในการทำงานให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย และการแสดงบทบาทผู้นำหรือผู้ตาม

3. ผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นของสมรรถนะครู ด้านการทำงานเป็นทีมของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 โดยรวมและเป็นรายด้าน เรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ลำดับที่ 1 การปรับตัวเข้ากับกลุ่มคนหรือสถานการณ์ ลำดับที่ 2 การแสดงบทบาทผู้นำหรือผู้ตาม ลำดับที่ 3 การมีส่วนร่วมในการทำงาน ลำดับที่ 4 ความสัมพันธ์อันดีภายในทีม และลำดับที่ 5 การให้ความร่วมมือ ช่วยเหลือ และสนับสนุนการทำงานเป็นทีม

แนวทางการเสริมสร้างสมรรถนะครู ด้านการทำงานเป็นทีมของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ 27 ตัวชี้วัด 64 แนวทาง

ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการเสริมสร้างสมรรถนะครู ด้านการทำงานเป็นทีมของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 พบว่ามีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยสูงสุดสามอันดับ ได้แก่ การแสดงบทบาทผู้นำหรือผู้ตาม ความสัมพันธ์อันดีภายในทีม และการให้ความร่วมมือ ช่วยเหลือ และสนับสนุนการทำงานเป็นทีม และความเป็นไปได้ โดยรวมมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยสูงสุดสามอันดับ ได้แก่ การให้ความร่วมมือ ช่วยเหลือ และสนับสนุนการทำงานเป็นทีม ความสัมพันธ์อันดีภายในทีม การมีส่วนร่วมในการทำงาน

อภิปรายผล

ผลการวิจัย การพัฒนาแนวทางการเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการทำงานเป็นทีม ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 สามารถนำสู่การอภิปรายผล ได้ดังนี้

1. องค์ประกอบและตัวชี้วัดการทำงานเป็นทีมของครูประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ 27 ตัวชี้วัด คือ องค์ประกอบที่ 1 การให้ความร่วมมือ ช่วยเหลือ และสนับสนุนการทำงานเป็นทีม มี 9 ตัวชี้วัด ซึ่งการให้ความร่วมมือช่วยเหลือและสนับสนุนการทำงานเป็นทีมนี้ เป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้ทีมสามารถที่จะเดินหน้าต่อไปได้อย่างราบรื่น และประสบความสำเร็จสอดคล้องกับ ชนาพร ชันธุบุตร (2560 : 2) ซึ่งได้นำเสนอเกี่ยวกับการสร้างความร่วมมือกับบุคคลอื่นเป็นปัจจัยหนึ่งในการทำให้การทำงานเป็นทีมมีประสิทธิภาพ องค์ประกอบที่ 2 ความสัมพันธ์อันดีภายในทีม มี 5 ตัวชี้วัด ซึ่งความสัมพันธ์อันดีภายในทีมนี้ เป็นพื้นฐานที่จะทำให้ทีมมีความเข้มแข็งและส่งผลต่อประสิทธิผลของการทำงานเป็นทีม สอดคล้องกับการศึกษาของ วัลลยา โคตรนรินทร์ (2554 : 100-106) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของทีมในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านผู้นำทีม ด้านสมาชิกทีม ด้านกระบวนการของทีมมีความสัมพันธ์สูงในทางบวกกับประสิทธิผลของทีม โดยรวมอยู่ในระดับมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยความสัมพันธ์ระหว่างทีมมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด องค์ประกอบที่ 3 การปรับตัวเข้ากับกลุ่มคนหรือสถานการณ์ มี 4 ตัวชี้วัด สิ่งสำคัญประการหนึ่งการปรับตัวของสมาชิกในทีม ในการทำงานร่วมกันนั้นย่อมจะต้องมีการปรับตัว เพื่อให้สามารถอยู่ในทีมเดียวกันและทำงานร่วมได้ ประสิทธิภาพสำเร็จอย่างราบรื่น สมาชิกในทีมจะต้องเรียนรู้การปรับตัวให้เข้ากับสมาชิกคนอื่นของทีม และเรียนรู้การปรับตัวในสถานการณ์ต่าง ๆ สอดคล้องกับ ญัฐพันธ์ เขจรนนท์ และคณะ (2546 : 29-32) ที่ได้นำเสนอเกี่ยวกับวงจรชีวิตของทีม (Team Life Cycle) ในประเด็นการสร้างปฏิสัมพันธ์ (Storming) ไว้ว่า เมื่อมีการรวมตัวของสมาชิกเป็นกลุ่มแล้ว ความแตกต่างของสมาชิกแต่ละคนจะทำให้เกิดความไม่สนใจ ความขัดแย้ง การโต้เถียง และเกิดการแข่งขัน เพื่อแย่งชิงสถานะ บทบาทหน้าที่ และความรับผิดชอบในทีม ซึ่งสามารถแสดงออก ด้วยวิธีการถกเถียง ชักจูง และสร้างมิตรภาพ โดยการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทัศนคติ อารมณ์ เพื่อรักษาสัมพันธ์ภาพที่ดีและความเข้าใจระหว่างสมาชิก ส่วนสมาชิกคนใดไม่สามารถสร้างมิตรภาพ ไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับทีมได้ จะทำการลดบทบาทตนเองลงและออกจากกลุ่มไป องค์ประกอบที่ 4 การแสดงบทบาทผู้นำหรือผู้ตาม มี 4 ตัวชี้วัด การแสดงบทบาทการเป็นผู้นำทีม และผู้ตามในทีมอย่างเหมาะสม จะช่วยให้เกิดความสัมพันธ์อันดีภายในทีม การแสดงบทบาทของผู้นำและผู้ตามอย่างเหมาะสม จะสามารถทำให้ร่วมกันทำงานได้อย่างราบรื่น สอดคล้องกับการศึกษาของ วัลลยา โคตรนรินทร์ (2554 : 100-106) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของทีมในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยด้านผู้นำทีม ด้านสมาชิกทีม ด้านกระบวนการของทีมมีความสัมพันธ์สูงในทางบวกกับประสิทธิผลของทีม โดยรวมอยู่ในระดับมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีองค์ประกอบ ด้านคุณลักษณะและการยอมรับผู้นำ และภาวะผู้นำที่เหมาะสมเป็นส่วนหนึ่งของประสิทธิผลของทีมด้วย และองค์ประกอบที่ 5 การมีส่วนร่วมในการทำงานให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย มี 5 ตัวชี้วัด โดยการทำงานเป็นทีม จำเป็นต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของสมาชิกทีมทุกคน หากสมาชิกมีส่วนร่วมในการทำงานก็จะส่งผลให้งานประสบความสำเร็จได้ตามกำลังของการมีส่วนร่วมนั้น สอดคล้องกับ ชนาพร ชันธุบุตร (2560 : 2) ได้นำเสนอการสร้างการมีส่วนร่วมที่ดี เพื่อให้เกิดความร่วมมือร่วมใจกันภายในทีม จะทำให้การทำงานเป็นทีมมีประสิทธิภาพ

2. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของสมรรถนะครูด้านการทำงานเป็นทีมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 พบว่าสภาพปัจจุบันโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีการดำเนินงานด้านการทำงานเป็นทีมในระดับปานกลางทุกด้าน และสภาพที่พึงประสงค์โดยรวม มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับการศึกษาของ มัลลิกา วิชชุกรองครัต (2553 : 50-58) ได้ทำการวิจัยการศึกษาการทำงานเป็นทีมของพนักงานครูเทศบาล สังกัดเทศบาลเมืองชลบุรี พบว่าการปฏิบัติงานของพนักงานครูเทศบาล สังกัดเทศบาลเมืองชลบุรี อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน ซึ่งควรได้รับการพัฒนา

3. ผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นของสมรรถนะครู ด้านการทำงานเป็นทีมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 โดยรวมและเป็นรายด้าน เรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ดังนี้

ลำดับที่ 1 การปรับตัวเข้ากับกลุ่มคนหรือสถานการณ์ ลำดับที่ 2 การแสดงบทบาทผู้นำหรือผู้ตาม ลำดับที่ 3 การมีส่วนร่วมในการทำงาน ลำดับที่ 4 ความสัมพันธ์อันดีภายในทีม และลำดับที่ 5 การให้ความร่วมมือ ช่วยเหลือ และสนับสนุนการทำงานเป็นทีม

ผลการพัฒนาแนวทางการเสริมสร้างสมรรถนะครู ด้านการทำงานเป็นทีมของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ 27 ตัวชี้วัด 64 แนวทาง สามารถอภิปรายผลเป็นรายองค์ประกอบได้ดังนี้

1. การให้ความร่วมมือ ช่วยเหลือ และสนับสนุนการทำงานเป็นทีม ประกอบด้วย 9 ตัวชี้วัด 19 แนวทาง สรุปได้ว่า ควรมีการจัดประชุมพร้อมกิจกรรมนันทนาการร่วมกัน เพื่อส่งเสริมสัมพันธ์ภาพอันดีระหว่างเพื่อนร่วมงาน เช่น กิจกรรมทานข้าวร่วมกัน กิจกรรมพักผ่อนร่วมกัน เป็นต้น อย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง ผู้บริหารมีนโยบายให้ทุกฝ่ายร่วมกันทำงานเป็นทีม และมอบหมายงานเป็นกลุ่มสาระหรือกลุ่มงาน และเน้นผลสำเร็จของกลุ่ม เมื่อประสบปัญหาหรือข้อขัดแย้ง ควรส่งเสริมให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา และให้ความร่วมมือเพื่อลดและแก้ไขความขัดแย้งนั้น ควรมีการแต่งตั้งคณะทำงานโดยเฉพาะแต่ละงาน ผู้บริหารให้ความร่วมมือ ช่วยเหลือ และสนับสนุนการทำงานเป็นทีม โดยการมอบหมายนโยบาย ให้ความสำคัญกับผู้ปฏิบัติงาน และพัฒนาศักยภาพในการทำงานของผู้ใต้บังคับบัญชาเสมอ สอดคล้องกับการศึกษาของ จรัชยา แสงนภา (2553 : 102–112) ได้ทำการวิจัย การศึกษาแนวทางการจัดการฝึกอบรมในงานเพื่อพัฒนาการทำงานเป็นทีมสำหรับพนักงาน ซึ่งผู้บริหารให้ความเห็นว่าการกำหนดนโยบายการฝึกอบรม เพื่อพัฒนาทักษะการทำงานเป็นทีม มีความสอดคล้องกับนโยบายของบริษัท คือ มีการส่งเสริมให้มีการพัฒนาบุคลากรให้เกิดการเรียนรู้ (Learning Process) โดยที่หัวหน้างานมีบทบาทสำคัญอย่างมากในการช่วยพัฒนาทักษะให้กับพนักงาน ซึ่งการทำงานเป็นทีมจะมีประสิทธิภาพได้นั้น จะต้องมาจากการที่พนักงานทุกคนในบริษัทมีส่วนร่วมในการทำงานร่วมกัน และบริษัทควรมีการดำเนินการ หรือกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เกิดการทำงานร่วมกันเป็นทีมมากยิ่งขึ้น

2. ความสัมพันธ์อันดีภายในทีม ประกอบด้วย 5 ตัวชี้วัด 12 แนวทาง สรุปได้ว่าผู้บริหาร หัวหน้ากลุ่มงาน หัวหน้างาน ควรส่งเสริมให้เกิดมนุษยสัมพันธ์ที่ดีภายในทีมและกลุ่มงาน สมาชิกของทีมทุกคนยึดมั่นในการมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี และปฏิบัติอยู่เสมอ ผู้บริหาร หัวหน้ากลุ่มงาน หัวหน้างาน ส่งเสริมการยอมรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน สมาชิกของทีมทุกคนเปิดใจและพยายามปรับตัวเข้าหาทีม สมาชิกทุกคนในทีมมีน้ำใจต่อกัน ให้การยกย่องชมเชย และให้กำลังใจต่อกัน ภายในทีมในโอกาสที่เหมาะสม สอดคล้องกับ มัลลิกา วิชชุกรองครัต (2553 : 50–58) ได้ทำการวิจัยการศึกษาการทำงานเป็นทีมของพนักงานครูเทศบาล สังกัดเทศบาลเมืองชลบุรี พบว่าการทำงานเป็นทีมของพนักงานครูเทศบาล สังกัดเทศบาลเมืองชลบุรี โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับ ได้แก่ การมีเป้าหมายเดียวกัน การยอมรับนับถือ การมีส่วนร่วมการมีปฏิสัมพันธ์ และความไว้วางใจซึ่งกันและกัน

3. การปรับตัวเข้ากับกลุ่มคนหรือสถานการณ์ ประกอบด้วย 4 ตัวชี้วัด 14 แนวทาง สรุปได้ว่า การกำหนดเป้าหมายของทีมเป็นสิ่งสำคัญ เพื่อให้ทุกคนในทีมเข้าใจเป้าหมายและทำงานสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน หัวหน้าทีม และสมาชิกในทีมทุกคนจะต้องมีความรู้และทักษะในการทำงานที่ดี มีการประสานสัมพันธ์กันในทีมได้ดี เข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเอง มีความสามัคคี เสียสละ และร่วมแรงร่วมใจกันทำงาน วางแผนการจัดกิจกรรมติดตามการทำงานอย่างสม่ำเสมอ ในการปฏิบัติงานเพื่อให้ประสบความสำเร็จเป็นทีมนั้น การปรับตัวมีความสำคัญอย่างยิ่ง สอดคล้องกับการศึกษาของ Sinha & Cullen (2015 : 1079–1082) ได้ศึกษาการให้คำปรึกษาเป็นผู้นำและการทำงานเป็นทีม ซึ่งพบว่าเมื่อเร็ว ๆ นี้ ACGME เสนอถัดไปได้รับการรับรองระบบการอนุญาตให้โปรแกรมการฝึกอบรม เพื่อปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมการศึกษาของพวกเขาที่จะพัฒนาอย่างต่อเนื่องความรับผิดชอบอย่างมืออาชีพ

4. การแสดงบทบาทผู้นำหรือผู้ตาม ประกอบด้วย 4 ตัวชี้วัด 14 แนวทาง สรุปได้ว่า ผู้บริหารควรบริหารจัดการภาพรวมของทีมให้การสนับสนุนสมาชิก เป็นที่ปรึกษาสร้างแรงจูงใจ แก้ปัญหาในการปฏิบัติงาน และปัญหาความขัดแย้ง ติดตามและตรวจสอบผลการปฏิบัติงานของทีมเสมอ เข้าใจบทบาทหน้าที่ของการเป็นผู้นำทีม และปฏิบัติตัวเป็นผู้นำได้อย่างเหมาะสม และผู้ตามต้องเข้าใจบทบาทหน้าที่ของการเป็นผู้ตาม และปฏิบัติตัวอย่างเหมาะสม ยอมรับความคิดเห็นของส่วนรวมมากกว่าความคิดเห็นส่วนตัว เต็มใจปฏิบัติตามการตัดสินใจของทีม และให้ความร่วมมืออย่างเต็มที่

5. การมีส่วนร่วมในการทำงานให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย ประกอบด้วย 5 ตัวชี้วัด 8 แนวทาง สรุปได้ว่า การให้ความร่วมมือและมีส่วนร่วมในการวางแผนการปฏิบัติงาน การทำงานอย่างเต็มความสามารถ การจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อพัฒนาและปรับปรุงการปฏิบัติงานเป็นประจำและสม่ำเสมอ การกำหนดขั้นตอนการตรวจสอบผลการทำงาน ในแผนการทำงานเป็นทีมอย่างชัดเจนตรวจสอบผลการทำงานเป็นทีม สรุปผล จุดแข็ง จุดอ่อน ปัญหา อุปสรรค และวิธีแก้ไข และรายงานผลการทำงานเป็นทีมเป็นประจำและสม่ำเสมอ นำผลการปฏิบัติงานมาตรวจสอบวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน ปัญหา อุปสรรค และวิธีแก้ไข สะท้อนผลการปฏิบัติงานเพื่อนำสู่การพัฒนาการทำงานเป็นทีมและการปรับปรุงการทำงานอย่างสม่ำเสมอ และต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ด้านผู้บริหาร ผู้บริหารควรมีความชัดเจนด้านนโยบายเกี่ยวกับการทำงานเป็นทีม และประกาศใช้นโยบายอย่างทั่วถึงทั้งองค์กร ควรให้การส่งเสริมการทำงานเป็นทีม สร้างขวัญและกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงาน และสร้างสัมพันธ์อันดีภายในทีม และควรให้การสนับสนุนผู้ใต้บังคับบัญชาให้มีส่วนร่วมในการทำงานอย่างทั่วถึง และให้การเสริมแรงแก่ผู้ที่สามารถปฏิบัติงานได้ดีและประสบความสำเร็จ

1.2 ด้านครูและบุคลากรทางการศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษาต้องให้ความสำคัญ ให้ความร่วมมือ มีส่วนร่วม และแสดงความจริงใจในการทำงาน การทำงานเป็นทีมนี้จะประสบความสำเร็จได้ทุกฝ่ายต้องร่วมแรงร่วมใจและมีความจริงใจต่อกันในการทำงาน ครูและบุคลากรทางการศึกษาจะต้องรู้จักปรับตัวให้เข้ากับเพื่อนร่วมงาน และปรับปรุงตนเองในด้านมนุษยสัมพันธ์อันดี และการยอมรับฟังความคิดเห็นของเพื่อนร่วมงาน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาเกี่ยวกับวิธีการเสริมแรงทางบวก เพื่อส่งเสริมสมรรถนะของการทำงานเป็นทีม ที่มีผลต่อการให้ความร่วมมือหรือการมีส่วนร่วมของสมาชิกในทีม เพื่อศึกษาวิธีการต่าง ๆ ของการเสริมแรงที่สามารถช่วยให้สมาชิกในทีมเกิดความร่วมมือหรือมีส่วนร่วมกับทีมงาน

2.2 ควรศึกษาเกี่ยวกับวิธีการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งของทีมงาน เพื่อหาวิธีการที่ดีในการจัดการกับความขัดแย้ง ลดความขัดแย้ง และทำให้การทำงานเป็นทีมดำเนินไปได้อย่างราบรื่นและประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายของทีม

เอกสารอ้างอิง

จรัชยา แสงนภา. (2553). *การศึกษาแนวทางการจัดการฝึกอบรมในงานเพื่อพัฒนาการทำงานเป็นทีมสำหรับพนักงาน*.

วิทยานิพนธ์ การจัดการมหาดบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการทรัพยากรมนุษย์. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.

ชนาพร ชันบุตร. (2560). *สรุปองค์ความรู้ เรื่องการทำงานเป็นทีมจากการอบรมหลักสูตรนักบริหารระดับคณะ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ รุ่นที่ 1 ระหว่างวันที่ 31 กรกฎาคม 2560 – 4 สิงหาคม 2560*. เอกสารประกอบการอบรม หน้า 1-3.

ณัฐพันธ์ เขจรนันท์ และคณะ. (2546). *การสร้างทีมงานที่มีประสิทธิภาพ*. กรุงเทพฯ: เอ็กซ์เปอร์ เน็ท.

- พนัส หันนาคินทร์. (2544). *หลักการบริหารการโรงเรียน*. กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช.
- มัลลิกา วิชชกรอิงครัด. (2553). *การทำงานเป็นทีมของพนักงานครูเทศบาล สังกัดเทศบาลเมืองชลบุรี*. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ยงยุทธ เกษสาคร. (2554). *ภาวะผู้นำและการทำงานเป็นทีม* (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: เอส แอนด์ จี กราฟฟิค.
- รัชนิกร สมทรัพย์. (2550). *การทำงานเป็นทีมของผู้บริหารและครูในโรงเรียนที่ได้รับรางวัลพระราชทาน ประจำปีการศึกษา 2547-2548 ในเขตกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม.
- วัลลยา โคตรนรินทร์. (2554). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของทีมนักเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25*. *วารสารศึกษาศาสตร์ ฉบับวิจัยบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น*, 5(2), 100-106.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25. (2553). *รายงานผลการปฏิบัติราชการประจำการศึกษา 2553*. ขอนแก่น: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). *คู่มือประเมินสมรรถนะครู (ฉบับปรับปรุง)*. กรุงเทพฯ: สำนักงานพัฒนาครูและบุคลากรการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- Sinha, S.S. & Cullen, M. W. (2015). Mentorship, Leadership, and Teamwork Harnessing the Power of Professional Societies to Develop Nonclinical Competencies. *Journal of the American College of Cardiology*. 66(9): 1079-1082; September.

แนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2

Development of the Teachers' Potential in Learning Management to Enhance
Analytical Thinking under the Office of Phra Nakhon Si Ayuthaya Primary Educational
Service Area 2.

กิตติยา ไชยคำภา¹ และ ประสาท เมืองเฉลิม²
Kittiya Chaikhampa¹ and Prasart Nuangchalerm²

Received : 17 ก.ย. 2561

Revised : 14 ต.ค. 2561

Accepted : 24 ต.ค. 2561

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 การวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดของการจัดการเรียนรู้ กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ระยะที่ 2 การศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ในการจัดการเรียนรู้ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครู กำหนดขนาดกลุ่ม ใช้ตารางของ Krejcie & Morgan จำนวน 331 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า จำนวน 30 ข้อ และระยะที่ 3 การศึกษาแนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ กลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำนวน 10 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ และแบบประเมินแนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า

1) องค์ประกอบและตัวชี้วัดการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ 30 ตัวชี้วัด 2) สภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับน้อย แต่สภาพที่พึงประสงค์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 3) แนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ประกอบด้วย การประชุม การสร้างเครือข่าย การพัฒนาวิชาชีพครู และการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

คำสำคัญ : แนวทางการพัฒนาครู, การจัดการเรียนรู้, การส่งเสริมการคิดวิเคราะห์

Abstract

The purpose of this research was to develop teachers' learning management to enhance analytical thinking under the office of Phra Nakhon Si Ayuthaya primary educational service area 2. The research was designed into 3 phrases. Phrase 1 was to study factors and indicators of learning management to

¹ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, อีเมล: kittiya002@gmail.com

² อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม (อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์)

¹ Graduate Student, Educational Administration, Faculty of Education, Mahasarakham University,
Email: kittiya002@gmail.com

² Lecturer of Faculty of Education, Mahasarakham University (Advisor)

enhance analytical thinking. Sample in phrase 1 were 5 experts. Phrase 2 was to study the current and ideal situations of learning management to enhance analytical thinking. The samples comprised of 331 schools administrators and teachers in charge of academic affairs those were collected by Krejcie and Morgan. The research instruments were questionnaire with 5 rating scale. Phase 3 was to seek guidelines for teachers' development on learning management to enhance analytical thinking. Sample in phrase 1 were 5 experts. The research instruments were interviewing form and evaluation form. The data were analyzed by percentage, mean, standard deviation and $PNI_{modified}$. The result of research indicated that.

1) Learning management to enhance analytical thinking under the office of Phra Nakhon Si Ayuthaya primary educational service area 2 consisted of 5 factors and 30 indicators. 2) The results of the current condition and desirable condition of learning management to enhance analytical thinking under the office of Phra Nakhon Si Ayuthaya primary educational service area 2 revealed that the current condition was in low level and the desirable condition of learning management to enhance analytical thinking was in highest level. 3) Learning management to enhance analytical thinking under the office of Phra Nakhon Si Ayuthaya primary educational service area 2. Consist of meeting, building network, professional development and professional Learning community.

Keywords : Development of the Teachers' Potential, Learning Management, Analytical Thinking Skills

บทนำ

การพัฒนาครูที่ผ่านมาพบว่าวิธีการที่หลากหลาย ซึ่งในการพัฒนาครูยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร อันเนื่องมาจากวิธีการพัฒนาครูแต่ละวิธีมีอุปสรรคข้อจำกัดต่อการพัฒนา คือ การอบรมมีเนื้อหาไม่ตรงกับความต้องการของครู (วิชัย โสสุวรรณจินดา, 2546 : 11) เพราะสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหรือหน่วยงานที่จัดอบรมจะเป็นผู้กำหนดหัวข้อหลักสูตรให้แก่ผู้เข้ารับการอบรม การอบรมมีระยะเวลาสั้นไม่เหมาะกับเนื้อหา และการจัดอบรมมักจัดอบรมในช่วงเปิดภาคเรียน ครูต้องทิ้งห้องเรียน ซึ่งครูโรงเรียนขนาดเล็กไม่มีครูเข้าไปสอนแทน และเมื่ออบรมเสร็จแล้วครูไม่มีเวลาสำหรับจัดระบบความรู้ หรือการผลิตสื่อ (ธีระ รุญเจริญ, 2550 : 18)

ครูส่วนใหญ่ยังไม่ยอมรับการปรับการเรียนการสอน (ทิตนา แขมมณี, 2547 : 39) จำเป็นต้องมีปัจจัยผลักดันให้ครู เปลี่ยนแนวคิดในการจัดการเรียนรู้จากครูเป็นศูนย์กลาง มาสู่นักเรียนเป็นศูนย์กลาง ความรู้ที่ต้องพัฒนาให้กับครู ได้แก่ ความรู้ที่ทันสมัยในสาขาวิชาที่สอน กลยุทธ์ในการจัดการเรียนรู้การวัดและประเมินผล การสอนแบบบูรณาการ การใช้เทคโนโลยี สารสนเทศ บทบาทในการเป็นผู้นำการเรียนรู้อและการทำวิจัยในชั้นเรียน สอดคล้องกับผลการศึกษาที่ พบว่าครูมีความต้องการ พัฒนาด้านการพัฒนาหลักสูตร การออกแบบการเรียนรู้อ การเลือกใช้สื่อและการพัฒนาสื่อส่งเสริมการเรียนรู้ทักษะใช้ภาษาไทย เพื่อการสื่อสาร การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ การพัฒนาและการใช้นวัตกรรมการทำวิจัยในชั้นเรียน การนำผลวิจัยและผลประเมิน ไปใช้การปรับปรุงการจัดการเรียนรู้และพัฒนาหลักสูตร (พิมพ์พันธุ์ เดชะคุปต์ และพรทิพย์ แข็งขัน, 2551 : 5) ดังนั้นการแก้ปัญหา เหล่านี้ต้องอาศัยความรู้ในการแก้ปัญหา โดยเฉพาะความรู้ที่ศึกษาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง เพื่อสะท้อนความหลากหลาย ของปัญหา ความต้องการในการพัฒนาครู ซึ่งจะเชื่อมโยงแนวทางในการแก้ปัญหาที่ตรงต่อสภาพปัจจุบันแต่ละเรื่องแต่ละพื้นที่ อย่างเหมาะสมและทันเหตุการณ์ (ธีระ รุญเจริญ, 2550 : 33-34) ทางออกที่สำคัญคือ การเปลี่ยนวัฒนธรรมของการผลิต (Producing Culture) คือ การศึกษาต้องเริ่มที่ครูผู้สอนเริ่มค้นงานของตน ด้วยการมองว่าตนเองจะสร้างความรู้สร้างผลงานใหม่

อะไรขึ้นมาและพัฒนากระบวนการหาความรู้ กระบวนการสร้าง และพัฒนาความรู้ และประยุกต์ใช้ความรู้ผลที่ได้คือความรู้ใหม่ (สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา, 2550 : 98) ผลการปฏิรูปการศึกษาในรอบแรกนั้นยังมีปัญหาต้องเร่งพัฒนาปรับปรุงและต่อยอด โดยเฉพาะด้านคุณภาพผู้เรียน ครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา ประสิทธิภาพของการบริหารจัดการ รวมทั้งการเพิ่มโอกาสทางการศึกษา พบว่ามีสถานศึกษาจำนวนมากไม่ได้มาตรฐาน ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ต่ำ ขาดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ทั้งการคิดวิเคราะห์อย่างถูกต้อง การแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่อง (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2557 : 1)

สภาพการดำเนินงานด้านวิชาการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 พบว่านักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ โดยเฉพาะการเรียนรู้ภาษาไทย และคณิตศาสตร์นักเรียนบางส่วนไม่มีความรู้ตามระดับชั้น ตามที่หลักสูตรกำหนด นักเรียนขาดทักษะ กระบวนการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา การแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ซึ่งเกิดจากการจัดกระบวนการเรียนการสอนของครูผู้สอนไม่ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมวิธีการเรียนการสอน ครูผู้สอนไม่เตรียมการสอน ขาดการวางแผนในการจัดการเรียนการสอน ครูไม่ใช้สื่อ ขาดการคิดค้นสื่อและนวัตกรรมใหม่ ๆ ขาดการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ขาดความตระหนักในการพัฒนาอาชีพของตนเอง ตลอดจนขาดการติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง ครูขาดความรู้ในเรื่องของการวิจัยในชั้นเรียน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนตามแนวการปฏิรูปการศึกษากลุ่มนโยบายและแผน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2. 2559 : 10-20)

ทั้งนี้สาเหตุมาจากการที่ครูไม่มีประสบการณ์การสอนทักษะในการคิดวิเคราะห์ ขาดการฝึกอบรมที่เน้นทักษะการคิดวิเคราะห์ นอกจากนี้บุคลากรยังขาดวิสัยทัศน์ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และครูควรตระหนักในการจัดกระบวนการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนจากหลักการและปัญหาดังกล่าวผู้วิจัย จึงมีความสนใจที่จะศึกษาแนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 เพื่อให้ครูได้รับการพัฒนาและยกระดับการจัดการเรียนรู้ และพัฒนาคุณภาพครูในโรงเรียนอันที่จะส่งผลสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษาของไทยให้มีกระบวนการจัดการเรียนการสอนด้านทักษะการคิดวิเคราะห์ เป็นการเพิ่มประสิทธิภาพให้สถานศึกษามีคุณภาพมากขึ้น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดในการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2
2. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ในการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2
3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2

วิธีดำเนินการวิจัย

ระยะที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2

1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน
2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ แบบประเมินองค์ประกอบและตัวชี้วัดการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์

3. ผู้วิจัยดำเนินการขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญ 5 คน โดยสร้างแบบประเมินองค์ประกอบ และตัวชี้วัดการจัดการเรียนรู้ และให้ผู้เชี่ยวชาญทำการประเมิน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ผลการประเมินมีค่า IOC ระหว่าง 0.80–1.00

ระยะที่ 2 ศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ในการจัดการเรียนรู้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร คือ ครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 จำนวน 2,352 คน จาก 193 โรงเรียน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 จำนวน 331 คน จาก 193 โรงเรียน โดยใช้ตารางเครซี่และมอร์แกน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบตรวจสอบรายการ เป็นข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ข้อคำถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า ตามแบบของลิเคิร์ท 5 ระดับ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามปลายเปิด เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้แสดงความคิดเห็น

3. ขั้นตอนดำเนินการวิจัย

3.1 ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์

3.2 สร้างแบบสอบถาม นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษา และนำเสนอผู้เชี่ยวชาญ 5 คน และประเมินมีค่า IOC ซึ่งมีค่าอยู่ระหว่าง 0.67–1.00

3.3 นำแบบสอบถามไปทดลองใช้เพื่อหาคุณภาพของแบบสอบถาม กับครูผู้สอนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน วิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนก ซึ่งพบว่ามีค่าอำนาจจำแนก .329 - .784 และแบบสอบถามสภาพที่พึงประสงค์ มีค่าอำนาจจำแนก .248 - .788

3.4 วิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ของครอนบาค โดยเกณฑ์ความเชื่อมั่นที่ยอมรับได้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2554 : 117) ซึ่งผลประเมินมีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้ง 2 ฉบับ มีค่าเท่ากับ .932 และ .908

3.5 นำแบบสอบถามจัดพิมพ์เป็นฉบับสมบูรณ์ เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างต่อไป

4. การจัดการกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage)

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ โดยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา

ตอนที่ 4 วิเคราะห์หาความต้องการจำเป็นโดยใช้วิธีจัดลำดับความสำคัญแบบ Index (PNI) แบบปรับปรุง

ระยะที่ 3 ศึกษาแนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2

1. กลุ่มเป้าหมายในการสัมภาษณ์ คือ ผู้บริหาร ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 รวมทั้งสิ้น 10 คน และผู้เชี่ยวชาญที่ทำหน้าที่ในการตรวจสอบ จำนวน 5 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสัมภาษณ์ และเป็นแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาครู

3. นำแบบสอบถามพร้อมหนังสือขอความอนุเคราะห์เพื่อสัมภาษณ์ผู้บริหาร และผู้ทรงคุณวุฒิ ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ ด้วยตนเอง และเก็บคืนด้วยตนเอง

4. นำแบบประเมินทั้งหมดมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตรวจสอบจากนั้นนำมาวิเคราะห์ข้อมูล โดยตรวจให้คะแนนการประเมินความเหมาะสมของแนวทางการพัฒนาครู ในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ

ผลการวิจัย

ตาราง 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม (n= 331)

สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
1. สถานภาพตำแหน่ง		
ผู้บริหาร	118	35.65
ครู	213	64.35
รวม	331	100.00
2. ประสบการณ์ด้านการทำงาน		
1 – 5 ปี	80	24.17
6 – 9 ปี	112	33.84
10 ปี ขึ้นไป	139	41.99
รวม	331	100.00

จากตาราง 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นครู จำนวน 213 คน คิดเป็นร้อยละ 64.35 รองลงมา เป็นผู้บริหาร จำนวน 118 คน คิดเป็นร้อยละ 35.65 มีประสบการณ์ด้านการทำงาน 10 ปี ขึ้นไป จำนวน 139 คน คิดเป็นร้อยละ 41.99 รองลงมา 6-10 ปี จำนวน 112 คน คิดเป็นร้อยละ 33.84 และ 1-5 ปี จำนวน 80 คน คิดเป็นร้อยละ 24.17

2. ผลการวิจัยองค์ประกอบและตัวชี้วัดในการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 พบว่า มี 5 องค์ประกอบ 30 ตัวชี้วัด และได้ทำการประเมินความเหมาะสม ดังตาราง 2

ตาราง 2 ระดับความเหมาะสมขององค์ประกอบ และตัวชี้วัด การพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2

องค์ประกอบในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์	\bar{X}	S.D.	ระดับความเหมาะสม
1. ด้านหลักสูตรการบูรณาการเนื้อหาในกลุ่มสาระการเรียนรู้	4.80	0.39	มากที่สุด
2. ด้านการใช้รูปแบบและเทคนิค วิธีการสอนอย่างหลากหลาย	4.60	0.42	มากที่สุด
3. ด้านการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับวัยผู้เรียน	4.57	0.53	มากที่สุด
4. ด้านการพัฒนาสื่อ และนวัตกรรม	4.73	0.42	มากที่สุด
5. ด้านการวัดและประเมินผลผู้เรียนตามสภาพจริง	4.80	0.39	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย	4.70	0.43	มากที่สุด

จากตาราง 2 พบว่า องค์ประกอบการพัฒนาครู ในการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ของแบบประเมินที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีความเหมาะสมมากที่สุด ได้แก่ องค์ประกอบด้านหลักสูตรการบูรณาการเนื้อหาในกลุ่มสาระการเรียนรู้ และองค์ประกอบด้านการวัดและประเมินผลผู้เรียนตามสภาพจริง องค์ประกอบด้านการพัฒนาสื่อ และนวัตกรรม องค์ประกอบ ด้านการใช้รูปแบบและเทคนิค วิธีการสอนอย่างหลากหลาย และองค์ประกอบด้านการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ ให้เหมาะสมกับวัยผู้เรียน ตามลำดับ

2. สภาพปัจจุบันในการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย แต่สภาพที่พึงประสงค์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ดังตาราง 3

ตาราง 3 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2

ประเด็น	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
1. ด้านหลักสูตรการบูรณาการเนื้อหา ในกลุ่มสาระการเรียนรู้	2.42	0.81	น้อย	4.58	0.55	มากที่สุด
2. ด้านการใช้รูปแบบและเทคนิค วิธีการสอน อย่างหลากหลาย	2.49	0.78	น้อย	4.47	0.6	มาก
3. ด้านการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ ให้เหมาะสมกับวัยผู้เรียน	2.49	0.76	น้อย	4.56	0.58	มากที่สุด
4. ด้านการพัฒนาสื่อ และนวัตกรรม	2.53	0.76	ปานกลาง	4.49	0.56	มาก
5. ด้านการวัดและประเมินผลผู้เรียน ตามสภาพจริง	2.45	0.79	น้อย	4.59	0.56	มากที่สุด
รวม	2.48	0.78	น้อย	4.54	0.57	มากที่สุด

จากตาราง 3 พบว่า สภาพปัจจุบันในการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อยและสภาพที่พึงประสงค์ ในการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ใน ระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ประกอบด้วยข้อเสนอแนะ 5 ด้าน คือ 1) ด้านหลักสูตรการบูรณาการเนื้อหา ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ 2) ด้านการใช้รูปแบบและเทคนิควิธีการสอนอย่างหลากหลาย 3) ด้านการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ ให้เหมาะสมกับวัยผู้เรียน 4) ด้านการพัฒนาสื่อ และนวัตกรรม และ 5) ด้านการวัดและประเมินผลผู้เรียนตามสภาพจริง พบว่าความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง ผู้บริหาร ครู ชุมชนควรมีส่วนร่วมในการสร้างและพัฒนาหลักสูตรตลอดจนมีความรู้ ความเข้าใจในการสร้างและพัฒนาหลักสูตรให้เข้ากับสภาพแวดล้อม และใช้ได้จริงมีความรู้ความเข้าใจในการออกแบบกิจกรรม การเรียนรู้ จัดการเรียนรู้อย่างหลากหลาย ตามความถนัด ความสนใจ ความสามารถของผู้เรียน เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ ของหลักสูตรที่กำหนดไว้ จัดกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียน ได้สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง และนำไปปรับใช้ต่อไปได้ ตลอดจนครูมีความรู้ความเข้าใจในการสร้างสื่อ เลือกใช้สื่อ พัฒนาสื่อ สามารถนำนวัตกรรม และเทคโนโลยีใหม่ ๆ เข้ามาใช้เพื่อดึงดูดความสนใจ กระตุ้นการเรียนรู้ และช่วยให้ผู้เรียนจดจำได้ง่ายขึ้น ครูควรมีความรู้ ความเข้าใจในการวัดและประเมินผล เลือกวิธีการวัดผลให้สอดคล้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตลอดจน การนำผลการวัดและประเมินผล มาปรับปรุง พัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับผู้เรียน

3. แนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2

ผลการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พระนครศรีอยุธยา เขต 2 พบว่าควรมีการจัดการประชุม การสร้างเครือข่าย การพัฒนาวิชาชีพครู และการสร้างชุมชน แห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ โดยสนับสนุนให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต้องมีส่วนร่วม พัฒนาหลักสูตรการคิดวิเคราะห์ สร้างความตระหนัก และออกแบบการเรียนรู้ เน้นวัดทักษะการคิดวิเคราะห์ มีการออกแบบและพัฒนาสื่อ และควรมีกำหนดการวัดและประเมินผล ตามสภาพจริง

เมื่อได้แนวทางการพัฒนาแล้วจึงสร้างคู่มือและนำไปเสนอผู้เชี่ยวชาญ 5 คนเพื่อประเมินผล ดังตาราง 4

ตาราง 4 ผลการแนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน

รายการ	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	\bar{X}	S.D.	ระดับความเหมาะสม	\bar{X}	S.D.	ระดับความเป็นไปได้
1. เนื้อหาของคู่มือมีความสอดคล้องกับความมุ่งหมายในการจัดทำคู่มือ	4.60	0.55	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด
2. ความมุ่งหมายของคู่มือสอดคล้องกับการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา	4.80	0.45	มากที่สุด	4.80	0.45	มากที่สุด
3. คู่มือใช้ภาษาถูกต้องตรงตามหลักภาษาไทย มีความชัดเจน อ่านแล้วเข้าใจง่าย	4.60	0.55	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด
4. เนื้อหาของคู่มือครอบคลุม แนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ ดังนี้						
4.1 ด้านหลักสูตรการบูรณาการเนื้อหาในกลุ่มสาระการเรียนรู้	4.60	0.55	มากที่สุด	4.60	0.55	มากที่สุด
4.2 ด้านการใช้รูปแบบและเทคนิค วิธีการสอนอย่างหลากหลาย	4.40	0.55	มาก	5.00	0.00	มากที่สุด
4.3 ด้านการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับวัยผู้เรียน	4.40	0.89	มาก	4.40	0.55	มาก
4.4 ด้านการพัฒนาสื่อ และนวัตกรรม	4.60	0.55	มากที่สุด	4.80	0.45	มากที่สุด
4.5 ด้านการวัดและประเมินผลผู้เรียนตามสภาพจริง	4.80	0.45	มากที่สุด	4.80	0.45	มากที่สุด
5. เนื้อหาของคู่มือสามารถนำไปปรับใช้กับการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา	4.60	0.55	มากที่สุด	4.60	0.55	มากที่สุด
โดยรวม	4.60	0.56	มากที่สุด	4.78	0.33	มากที่สุด

จากตาราง 4 ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาครู ในการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน พบว่าความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผล

1. องค์ประกอบและตัวชี้วัดในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ 30 ตัวชี้วัด และผลการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการศึกษาอย่างเป็นระบบโดยการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิผล แล้วนำมาวิเคราะห์และสังเคราะห์เป็นองค์ประกอบและตัวชี้วัดของการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิผลนอกจากนั้น ยังมีการตรวจสอบความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัด โดยผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ความสามารถ และประสบการณ์เกี่ยวกับการจัดกระบวนการเรียนรู้ ที่มีประสิทธิผลสอดคล้องกับการวิจัยของชฎาพร สีหาวงศ์ และคณะ (2560 : 82) พบว่าองค์ประกอบและตัวชี้วัดของการพัฒนาแนวทางเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 มีองค์ประกอบ 5 ด้าน และตัวชี้วัด 44 ตัวชี้วัด กุลจิรา คำมูล (2561 : 97) พบว่าองค์ประกอบและตัวชี้วัดของการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 มีองค์ประกอบ 4 ด้าน 30 ตัวชี้วัด ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 การส่งเสริมสนับสนุนและเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา มี 5 ตัวชี้วัด องค์ประกอบที่ 2 การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา มี 8 ตัวชี้วัด องค์ประกอบที่ 3 การใช้หลักสูตรสถานศึกษา มี 7 ตัวชี้วัด และองค์ประกอบที่ 4 การกำกับ ดูแลคุณภาพ มี 10 ตัวชี้วัดองค์ประกอบและตัวชี้วัดของการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.46 และ วาทีน พุฒเขียว (2560 : 102) พบว่าองค์ประกอบและตัวชี้วัดด้านการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 มีองค์ประกอบจำนวน 5 ด้านและตัวชี้วัดจำนวน 50 ตัวชี้วัด

2. สภาพปัจจุบันในการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษา และครูมีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องการจัดการเรียนรู้ด้านการกระบวนความคิดวิเคราะห์ไม่มากนัก อาจขาดความรู้ ความเข้าใจในกระบวนการ ขั้นตอน และวิธีการที่เหมาะสมในการสำรวจความต้องการพัฒนาครู ในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการคิดวิเคราะห์ ตลอดจนครูไม่เล็งเห็นความสำคัญในการพัฒนาตนเอง ยังคงใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบเดิมซึ่งเป็นไปในทำนองเดียวกัน นันทน์ภัส กัญญา (2558 : 79) พบว่าผลจากการศึกษาสภาพการพัฒนาคู ในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการคิดวิเคราะห์ โรงเรียนพัฒนาต้นน้ำขุนคอง อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ ตามขอบเขตด้านเนื้อหาการพัฒนาคู 4 ขั้นตอน และการจัดการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการคิดทั้ง 3 ด้าน พบว่ามีการปฏิบัติโดยรวมอยู่ในระดับน้อย

สภาพที่พึงประสงค์ในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับการศึกษาของ สนองชัย แสนสีดา (2555 : 97) พบว่าสภาพการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านการพัฒนาการคิดวิเคราะห์ของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 ในภาพรวมมีการปฏิบัติในระดับมาก ชฎาพร สีหาวงศ์ และคณะ (2560 : 82) พบว่าสำหรับสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาแนวทางเสริมสร้างสมรรถนะครู ด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 พบว่าโดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด และวาทีน พุฒเขียว (2560 : 102) พบว่าสภาพที่พึงประสงค์ของด้านการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาคูในการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ประกอบด้วยข้อเสนอแนะ 5 ด้าน คือ 1) ด้านหลักสูตร การบูรณาการเนื้อหาในกลุ่มสาระการเรียนรู้ 2) ด้านการใช้รูปแบบและเทคนิควิธีการสอนอย่างหลากหลาย 3) ด้านการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับวัยผู้เรียน 4) ด้านการพัฒนาสื่อ และนวัตกรรม และ 5) ด้านการวัดและประเมินผลผู้เรียนตามสภาพจริง

พบว่าความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง ผู้บริหาร ครู ชุมชนควรมีส่วนร่วมในการสร้างและพัฒนาหลักสูตร ตลอดจนมีความรู้ความเข้าใจในการสร้างและพัฒนาหลักสูตรให้เข้ากับสภาพแวดล้อม และใช้ได้จริง มีความรู้ความเข้าใจในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ จัดการเรียนรู้อย่างหลากหลายตามความถนัด ความสนใจ ความสามารถของผู้เรียน เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรที่กำหนดไว้ จัดกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนได้สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง และนำไปปรับใช้ต่อไปได้ ตลอดจนครูมีความรู้ความเข้าใจในการสร้างสื่อ เลือกใช้สื่อพัฒนาสื่อ สามารถนำนวัตกรรม และเทคโนโลยีใหม่ ๆ เข้ามาใช้เพื่อดึงดูดความสนใจ กระตุ้นการเรียนรู้ และช่วยให้ผู้เรียนจดจำได้ง่ายขึ้น ครูควรมีความรู้ ความเข้าใจในการวัดและประเมินผล เลือกวิธีการวัดผลให้สอดคล้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตลอดจนการนำผลการวัดและประเมินผลมาปรับปรุง พัฒนา การจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับผู้เรียน ทั้งนี้เนื่องจากสภาพปัจจุบันการส่งเสริมด้านการคิดวิเคราะห์ มีส่วนสำคัญที่สนับสนุนให้ผู้เรียนรู้จักการคิดวิเคราะห์หาเหตุผล การแก้ปัญหาอย่างถูกต้องเป็นระบบ การสนับสนุนจากการใช้สื่อ หลักสูตร การจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสม การสนับสนุนจากทุกภาคส่วนจะส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ ด้านการคิดวิเคราะห์ประสบความสำเร็จยิ่งขึ้นไป ซึ่งสอดคล้องกับ สนองชัย แสนสีดา (2555 : 97) และวาทีน พุฒเขียว (2560 : 102) ที่พบว่า การส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ด้านการจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมด้านการฝึกทักษะกระบวนการคิด ด้านการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ จากประสบการณ์จริง ด้านการจัดการเรียนการสอน โดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ ด้านการจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อม สื่อการเรียนการสอน และอำนวยความสะดวกด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ทุกสถานที่ควรได้รับการสนับสนุนจากชุมชนผู้ที่เกี่ยวข้องในการเข้ามามีส่วนร่วมในการระดมความรู้ ความคิดเห็น งบประมาณ จัดใช้สื่อที่เหมาะสม ส่งเสริมการฝึกอบรมสัมมนาอย่างต่อเนื่อง

3. แนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ประกอบด้วย ควรมีการจัดการประชุม การสร้างเครือข่าย การพัฒนาวิชาชีพครู และการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ โดยสนับสนุนให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต้องมีส่วนร่วม พัฒนาหลักสูตรการคิดวิเคราะห์ สร้างความตระหนัก และออกแบบการเรียนรู้ เน้นวัดทักษะการคิดวิเคราะห์ มีการออกแบบและพัฒนาสื่อ และควรมีกำหนดการวัดและประเมินผลตามสภาพจริงของการเรียนรู้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้ทรงคุณวุฒิที่ประเมินความสอดคล้องความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาสมรรถนะครู ด้านการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาประกอบด้วยผู้บริหารที่มีความรู้ความสามารถด้านการบริหารและจัดการเรียนรู้และผู้บริหารสถานศึกษา ที่มีวุฒิการศึกษาสาขาวิจัยและประเมินผลทางการศึกษา ซึ่งเป็นบุคคลที่มีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้เป็นอย่างดี และเมื่อผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาแนวทางการพัฒนาสมรรถนะครู ด้านการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นแล้วนั้น พบว่าผู้วิจัยมีการนำเอาข้อมูลจากผลการศึกษาในตอนต้นที่ 1 ตอนที่ 2 ผสมกับผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างมาเป็นข้อมูลในการสร้างแนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ อีกทั้งเมื่อเห็นองค์ประกอบการดำเนินงานวิธีดำเนินการและผลการดำเนินงาน ทำให้สามารถตัดสินใจที่จะประเมินออกมาได้ว่า แนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมานั้น มีความสอดคล้องความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับผลการวิจัยของ กุลจิรา คำมูล (2561 : 82) พบว่าแนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ มีผลการประเมินความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.63 และผลการประเมินความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.35 โดยมีการพัฒนาแนวทางตามองค์ประกอบทั้ง 4 ด้าน คือ 1) แนวทางการส่งเสริม สนับสนุน และเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา คือ ต้องมีการวางแผน และจัดทำปฏิทินการดำเนินงาน สร้างความตระหนักให้แก่บุคลากรในสถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา และมีการจัดทำข้อมูลสารสนเทศอย่างเป็นระบบ 2) แนวทางการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา คือ ต้องมีการกำหนดสื่อการเรียนรู้อะไร และแหล่งเรียนรู้ การวัดและประเมินผล และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนอย่างชัดเจน 3) แนวทางการใช้หลักสูตรสถานศึกษา คือ ครูต้องวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคลเพื่อให้สามารถเตรียมการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ต้องมีการใช้สื่อเพื่อพัฒนา

การเรียนรู้ของผู้เรียน และต้องสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน 4) แนวทางการกำกับดูแลคุณภาพหลักสูตรสถานศึกษา คือต้องมี การดำเนินการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลตามปฏิทิน โดยผู้นิเทศอาจเป็นผู้บริหาร หัวหน้ากลุ่มสาระ หรือครูผู้ได้รับมอบหมาย และต้องนำผลบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา มาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาต่อไป สอดคล้องกับ ชฎาพร สีหาวงค์ และคณะ (2560 : 82) มาติกา ประชาธิปไตย และคณะ (2561 : 98) และวาทีน พุดเขียว (2560 : 98-99) พบว่าผลการประเมินการพัฒนาแนวทางเสริมสร้างสมรรถนะครู ในการจัดการเรียนรู้ โดยรวมมีความสอดคล้อง ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ด้านหลักสูตรการบูรณาการเนื้อหาในกลุ่มสาระการเรียนรู้ สถานศึกษาควรมีการแต่งตั้งคณะกรรมการ ตรวจสอบความต้องการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา โดยสนับสนุนให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบูรณาการหลักสูตรให้สอดคล้องกับชุมชน

1.2 ด้านการใช้รูปแบบและเทคนิค วิธีการสอนอย่างหลากหลาย ครูผู้สอนควรกำหนดวิธีการสอนที่เน้นการใช้คำถามที่สร้างความสนใจและช่วยสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ และความต้องการค้นคว้าหาคำตอบ เพื่อการพัฒนา การคิดวิเคราะห์จากปัญหาที่กำหนดให้

1.3 ด้านการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับวัยผู้เรียน ผู้บริหารและครูควรมีการตรวจสอบกิจกรรม การเรียนรู้ที่จะใช้ในการเรียนว่าเหมาะสมกับตัวผู้เรียน มีการวัดและประเมินผลอย่างถูกต้องก่อนการดำเนินการจัดการเรียน การสอน

1.4 ด้านการพัฒนาสื่อ และนวัตกรรม ครูผู้สอนต้องมีการจัดเตรียมสื่อที่มีความเหมาะสม โดยศึกษาจาก สภาพบริบทในพื้นที่ให้มีความเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพที่เป็นจริง สามารถนำวัสดุและสื่อต่าง ๆ ที่มีในท้องถิ่นอย่างเหมาะสม

1.5 ด้านการวัดและประเมินผลผู้เรียนตามสภาพจริง ผลการวิจัยพบว่า การประเมินเน้นการมีส่วนร่วมทั้งผู้เรียน และผู้สอน มีค่า $PNI_{modified}$ อยู่ในระดับสูงสุด ดังนั้นสถานศึกษาควรมีการจัดตั้งคณะกรรมการเพื่อตรวจสอบการจัดการเรียนรู้ และประเมินผลอย่างจริงจังโดยเชิญบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ และสมัครใจที่จะเข้าร่วมในการตรวจสอบก่อนที่ทางโรงเรียน หรือครูจะได้ดำเนินการจัดการเรียนรู้ในแต่ละปีการศึกษา

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ผลการศึกษาพบว่าแนวทางการพัฒนา ควรส่งเสริมการประชุม อบรม สัมมนาซึ่งเน้นการคิดวิเคราะห์ ซึ่งในการวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาผลของการพัฒนาครู ในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการคิดวิเคราะห์

2.2 ข้อค้นพบจากการศึกษา ผู้วิจัยเห็นว่ายังมีองค์ประกอบที่สำคัญอื่น ๆ ที่จะส่งผลให้การพัฒนาครูประสบสำเร็จ เช่น ระยะเวลา งบประมาณ ค่าตอบแทน ซึ่งควรศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสำเร็จในการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ ที่เน้นกระบวนการคิดวิเคราะห์

2.3 ข้อค้นพบจากการศึกษา ผู้วิจัยเห็นว่าแนวทางที่ได้มีความเหมาะสมเฉพาะในพื้นที่ที่ศึกษา ดังนั้นควรนำ แนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการคิดวิเคราะห์ ไปใช้ในการศึกษาเพื่อแสวงหารูปแบบกิจกรรม ที่ควรปฏิบัติในแต่ละขั้นตอนการศึกษา เพื่อใช้เป็นแนวทางของการพัฒนาครูให้ชัดเจน เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนอื่น ๆ ในพื้นที่อื่น ๆ ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กุลจิรา คำมูล. (2561). การพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาสำหรับสถานศึกษา สังกัด นักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาปึงกาฬ. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*, 15(68), 122-129.
- ชฎาพร สีหาวงค์, ธัญชัย จิตรนันท์ และสุดารัตน์ ถนอมแก้ว. (2560). การพัฒนาแนวทางเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหาร หลักสูตรและการจัดการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1. *วารสารการบริหารและนิเทศการศึกษา*, 8(3), 35-47.
- ทิตนา แชมมณี. (2547). *ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ* (พิมพ์ครั้งที่ 2) กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธีระ รุณเจริญ. (2550). *การบริหารโรงเรียนในยุคปฏิรูปการศึกษา*. กรุงเทพฯ: แอลทีเพรส.
- นันทน์ภัส กันกา. (2558). *แนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการคิดวิเคราะห์โรงเรียนพัฒนาต้นน้ำ ขุนคอง อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่*. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2554). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และพรทิพย์ แข็งขัน. (2551). *สมรรถนะครูและแนวทางการพัฒนาครูในสังคมที่เปลี่ยนแปลง*. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- มาติกา ประชาธิษฐานกุล และธัญญธร ศรีวิเชียร. (2561). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิด แก้ปัญหาอย่างมีวิจารณญาณ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 12(1), 163-174.
- วิชัย โสสุวรรณจินดา. (2546). *การจัดการทรัพยากรมนุษย์*. กรุงเทพฯ: โพลtex.
- วาทีน พุดเขียว. (2560). *การพัฒนาแนวทางเสริมสร้างสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1*. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา. (2550). *แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาคณาจารย์และบุคลากร ทางการศึกษา พ.ศ. 2549-2551*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- สนองชัย แสนสีดา. (2555). *สภาพการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญด้านการพัฒนาการคิดวิเคราะห์ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5*. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา การบริหารการศึกษา. อุบลราชธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2. (2559). *แผนปฏิบัติการประจำปี 2558*. พระนครศรีอยุธยา: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2.
- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2557). *รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550*. กรุงเทพฯ: สำนักงาน เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2550). *การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

การพัฒนาตัวบ่งชี้ปัจจัยดึงดูดที่กำหนดแรงจูงใจในการท่องเที่ยวของวนอุทยานแห่งชาติ ภูฝอยลม จังหวัดอุดรธานี

Developing and Identifying Indicators of Factors Determining Pull Travel Motivations of
Phu Foi Lom National Park, Udon Thani Province, Thailand

มานอน เสียวประจวบ¹ และ นิสาศักดิ์ชูวงศ์²
Manon Siaoprachuap¹ and Nisa Sakchuwong²

Received : 22 ก.พ. 2562

Revised : 5 ก.ค. 2562

Accepted : 13 ก.ค. 2562

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาตัวบ่งชี้ปัจจัยดึงดูดที่กำหนดแรงจูงใจในการท่องเที่ยวของวนอุทยานแห่งชาติภูฝอยลม จังหวัดอุดรธานี 2) ตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างของแบบจำลองปัจจัยดึงดูดที่กำหนดแรงจูงใจในการท่องเที่ยวของวนอุทยานแห่งชาติภูฝอยลม จังหวัดอุดรธานี ด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสอง กลุ่มตัวอย่างเป็นนักท่องเที่ยวที่เดินทางมายังวนอุทยานแห่งชาติภูฝอยลม จังหวัดอุดรธานี จำนวน 480 คน จากจำนวนประชากรทั้งหมด 292,211 คน โดยกลุ่ม EFA ตอบกลับมาจำนวน 240 คน และกลุ่ม CFA ตอบกลับมาจำนวน 240 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบวัดปัจจัยดึงดูดที่กำหนดแรงจูงใจในการท่องเที่ยว ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจและวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสอง

ผลการวิจัยพบว่า การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (EFA) ได้องค์ประกอบจำนวน 4 องค์ประกอบ (KMO = 0.845) มีจำนวนองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ไม่แตกต่างจากโมเดลตามทฤษฎีที่ได้จากการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสอง (CFA) ได้องค์ประกอบจำนวน 4 องค์ประกอบ ได้แก่ ความยากง่ายในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว, ทรัพยากรธรรมชาติ, สิ่งอำนวยความสะดวก และกิจกรรมและเหตุการณ์พิเศษ โดยมีดัชนีความกลมกลืนดังนี้ ค่า $\chi^2 = 93.756$ ค่า $\chi^2 / df = 1.019$ ค่า GFI = 0.952 ค่า AGFI = 0.928 ค่า CFI = 0.999 ค่า Standardized RMR = 0.046 และค่า RMSEA = 0.009

คำสำคัญ : แรงจูงใจในการท่องเที่ยว, ความยากง่ายในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว, ทรัพยากรธรรมชาติ,

Abstract

The purposes of this research were to 1) develop indicators determining pull travel motivations of Phu Foi lom National Park, Udon Thani province and 2) evaluate construct validity of model measuring indicators determining pull travel motivations of Phu Foi lom National Park, Udon Thani province by means of second-order confirmatory factor analysis technique. The sample consisted of 480 tourists in Phu Foi lom National Park, Udon Thani province. (Population= 292,211 tourists, EFA respondents 240 tourists, and CFA respondents = 240 tourists). The research instrument was a measurement of deterministic factor of pull travel

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

² อาจารย์ประจำ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

¹ Assistant Professor, Department of Management Science, Udon Thani Rajabhat University

² Lecturer of Management Science, Udon Thani Rajabhat University

motivations, through analysis of database by the method of exploratory factor analysis and second-order confirmatory factor analysis.

The result from the Exploratory Factor Analysis (EFA) showed 4 elements of pull travel motivations (KMO= 0.845) while the indicator elements were not different from theoretical models. The result from the Confirmatory Factor Analysis (CFA) indicated 4 elements of pull travel motivations which were easy access and affordability, natural resources, facilities and events and activities. The findings were supported by the theoretical models. The model in accordance was fit with the empirical data with Chi-square $\chi^2 = 93.756$, $\chi^2 / df = 1.019$, GFI = 0.952, AGFI = 0.928, CFI = 0.999, Standardized RMR = 0.046 and RMSEA = 0.009.

Keywords : Travel Motivation, Easy Access and Affordability, Natural Resources

ความสำคัญของปัญหา

การท่องเที่ยวเป็นหนึ่งในอุตสาหกรรมหลักของประเทศไทย สามารถสร้างรายได้เข้าสู่ประเทศนับแสนล้านบาทต่อปี เนื่องจากการท่องเที่ยวของประเทศไทยมีจุดเด่นที่เอื้ออำนวยต่อการจูงใจของนักท่องเที่ยวหลายประการ อาทิ เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สวยงามและมีความหลากหลายทางประเพณีและวัฒนธรรมอันดีงาม มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ตลอดจนเป็นศูนย์กลางการคมนาคมขนส่งในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เป็นต้น อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวส่งผลกระทบหรือมีกิจกรรมเกี่ยวเนื่องมากมายที่มีประโยชน์ต่อเศรษฐกิจประเทศ เช่น ธุรกิจโรงแรมและที่พัก ร้านอาหาร ธุรกิจนำเที่ยว ธุรกิจบริการ การขนส่ง การลงทุนและการจ้างงาน เป็นต้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงที่ประเทศประสบกับปัญหาเศรษฐกิจตกต่ำ อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจึงเป็นสิ่งสำคัญในการสร้างรายได้เข้าสู่ประเทศ โดยในปี 2559 ประเทศไทยมีมูลค่าจากการท่องเที่ยว 2.51 ล้านล้านบาท ซึ่งคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 17.7 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) (การท่องเที่ยวและกีฬา, 2560 : 3) การท่องเที่ยวจึงมีความสำคัญในการขับเคลื่อนเพื่อการพัฒนาประเทศ รัฐบาลจึงได้ส่งเสริมอุตสาหกรรมด้านการบริการและการท่องเที่ยว ซึ่งถูกบรรจุในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564)

จังหวัดอุดรธานีเป็นจังหวัดหนึ่งที่สำคัญของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีความโดดเด่นทั้งด้านการเป็นเมืองศูนย์กลางการค้า การบริการ และเกษตรอุตสาหกรรม โดยจังหวัดอุดรธานี มีนโยบายหลักในการจะพัฒนาให้จังหวัดกลายเป็นเมืองศูนย์กลางด้านการค้าขายและบริการของภูมิภาค เป็นฐานการผลิตอุตสาหกรรมเพื่อการอุปโภค บริโภค เชื่อมโยงไปสู่กลุ่มประเทศอินโดจีน โดยมีปัจจัยสนับสนุนหลัก คือ การมีระบบคมนาคมที่มีมาตรฐานสูง เชื่อมโยงระหว่างอนุภาคและส่วนกลาง ไม่ว่าจะเป็นการคมนาคมโดยทางรถยนต์ รถไฟ และเครื่องบิน โดยเฉพาะสนามบินอุดรธานีเป็นสนามบินที่มีอัตราการให้บริการของผู้โดยสารสูงสุดของภูมิภาค (กลุ่มข้อมูลสารสนเทศและการสื่อสาร, 2561 : 57)

จากนโยบายและศักยภาพในการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ของจังหวัดอุดรธานีที่พร้อมรองรับอุตสาหกรรมด้านการบริการและการท่องเที่ยว แต่แนวโน้มการเติบโตของการท่องเที่ยวภายในจังหวัดกลับลดลงอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจากข้อมูลสถิตินักท่องเที่ยวที่เข้ามาเยี่ยมเยือนในจังหวัดอุดรธานี ในปี พ.ศ. 2554-2560 พบว่าในปี พ.ศ. 2554 มีจำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศจำนวน 3,073,887 คน โดยในปี พ.ศ. 2559 มีจำนวน 2,270,322 คน ลดลงไปจำนวน 803,565 คน คิดเป็นอัตราการลดลงจากปี 2554 ถึงร้อยละ 26.14 ถึงแม้ในปี 2560 จะเพิ่มขึ้นเป็นจำนวน 2,472,022 คน แต่ก็ยังแตกต่างจากปี พ.ศ. 2554 อยู่มาก (กลุ่มข้อมูลสารสนเทศและการสื่อสาร, 2561 : 37)

เมื่อพิจารณาแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ในจังหวัดอุดรธานี วนอุทยานแห่งชาติภูผายล เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญแหล่งหนึ่งของจังหวัดอุดรธานี เป็นพื้นที่ภูเขาที่มีสภาพอุดมสมบูรณ์อยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติพิ้นดอน-ปะโค อำเภอหนองแสง

จังหวัดอุดรธานี สูงจากระดับน้ำทะเลประมาณ 600 เมตร มีเนื้อที่ 192,350 ไร่ ตั้งชื่อตามชื่อของโลเคนชนิดหนึ่ง ชื่อว่า “ฝอยลม” ปัจจุบันมีการจัดตั้งเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศเพื่ออนุรักษ์ธรรมชาติและให้เป็นที่ทัศนศึกษาของประชาชน ประกอบด้วยสวนรวมพรรณไม้ 60 พรรษา มหาราชินี อุทยานโลกล้านปี มีหุบจำลองโดโนเสาร์ และพิพิธภัณฑสถานซากสัตว์ดึกดำบรรพ์ และมีเส้นทางเดินป่าศึกษาธรรมชาติ ซึ่งจะได้พบป่าเบญจพรรณ ป่าดิบแล้ง ป่าเต็งรัง สลับป่าทุ่งหญ้า น้ำตกเล็ก ๆ และถ้ำ มีแปลงปลูกสาธิต บริเวณจุดชมวิวยามมองเห็นทิวทัศน์ตัวเมืองอุดรธานี มีบ้านพักไว้บริการนักท่องเที่ยว และสามารถตั้งแคมป์พักผ่อนได้ มีกิจกรรมเดินป่า เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เดินทางมาท่องเที่ยวที่วนอุทยานแห่งชาติภูฝอยลม (สำนักงานบริหารพื้นที่อนุรักษ์ 10 อุดรธานี, 2560 : 4)

จากข้อมูลดังกล่าวหากจะสร้างแรงจูงใจให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวที่วนอุทยานแห่งชาติภูฝอยลมเพิ่มขึ้น จะต้องทำความเข้าใจถึงปัจจัยจูงใจให้นักท่องเที่ยวเลือกเดินทางมายังแหล่งท่องเที่ยววนอุทยาน ซึ่ง Jeffri (2001: 17) ได้ให้ความเห็นไว้ว่า สิ่งสำคัญที่สุด คือ การที่ผู้ประกอบการของแหล่งท่องเที่ยววนอุทยาน มีความเข้าใจถึงแรงจูงใจในการเดินทางของนักท่องเที่ยว เพราะจะช่วยให้เข้าใจถึงพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวได้อย่างชัดเจน และช่วยให้ผู้ประกอบการสามารถประเมินสถานการณ์และความต้องการของนักท่องเที่ยวได้อย่างถูกต้อง ในการศึกษาแรงจูงใจในการท่องเที่ยว Iso-Ahola & Allen (1982 : 141) ได้แบ่งประเภทแรงจูงใจในการท่องเที่ยวออกเป็น 2 ประเภทได้แก่ปัจจัยผลักดัน (push factors) และปัจจัยดึงดูด (pull factors) Klenosky (2002 : 385) ได้อธิบายแรงจูงใจแบบผลักดันไว้ว่า เป็นแรงขับเฉพาะในชีวิตประจำวันของแต่ละบุคคลและเป็นสาเหตุที่ทำให้คนเหล่านั้นได้ตัดสินใจออกจากสภาพแวดล้อมแบบเดิม ๆ เพื่อเดินทางไปท่องเที่ยวพักผ่อน และได้อธิบายแรงจูงใจแบบดึงดูดไว้ว่า เป็นคุณลักษณะภายนอกที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวไปหาสิ่งอย่างโดยบังเอิญ โดยเฉพาะปัจจัยเหล่านี้ยังเป็นสิ่งที่ชี้แนะให้แต่ละคนตัดสินใจเลือกจุดหมายปลายทางอย่างใดอย่างหนึ่งในการเดินทาง

จากข้อมูลดังกล่าวผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาปัจจัยดึงดูดที่กำหนดแรงจูงใจในการท่องเที่ยว เพื่อให้เกิดมาตรการในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้สอดคล้องตรงตามความต้องการของนักท่องเที่ยวและจูงใจให้นักท่องเที่ยวกลับมาเยี่ยมเยือนอีกครั้ง

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้ปัจจัยดึงดูดที่กำหนดแรงจูงใจในการท่องเที่ยว ของวนอุทยานแห่งชาติภูฝอยลมจังหวัดอุดรธานี
2. เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างของแบบจำลองปัจจัยดึงดูด ที่กำหนดแรงจูงใจในการท่องเที่ยวของวนอุทยานแห่งชาติภูฝอยลม จังหวัดอุดรธานี ด้วยการใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสอง

ทบทวนวรรณกรรม

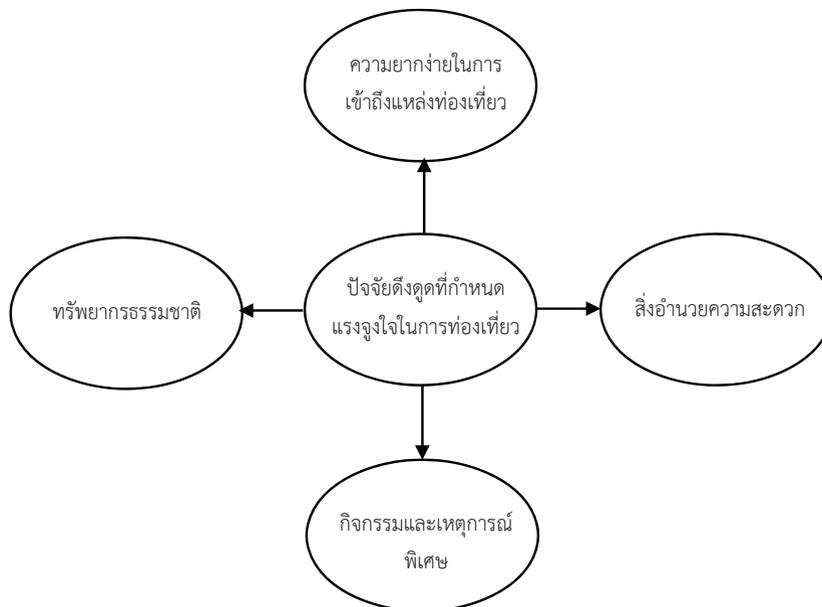
การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สนใจปัจจัยดึงดูดที่กำหนดแรงจูงใจในการท่องเที่ยว (pull factors) ซึ่งมีผู้เสนองานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยจูงใจในการท่องเที่ยวแบบดึงดูดมากมายหลายท่าน จากการทบทวนวรรณกรรมสามารถสรุปได้ว่า แรงจูงใจในการท่องเที่ยวแบบดึงดูด เกิดจากคุณลักษณะภายนอกของจุดหมายปลายทางที่ดึงดูดให้นักท่องเที่ยวตัดสินใจเดินทางไปยังจุดหมายนั้น ในการพัฒนาตัวบ่งชี้ ผู้วิจัยได้จำแนกตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ 1) ปัจจัยดึงดูดที่กำหนดแรงจูงใจในการท่องเที่ยว หมายถึง ตัวแปรแฝง (Latent Variables) ซึ่งไม่สามารถวัดได้โดยตรงจึงทำการวัดจากชุดตัวบ่งชี้ (Set of Indicators) ที่สามารถวัดหรือสังเกตได้โดยใช้สัญลักษณ์รูปวงกลม และ 2) ตัวบ่งชี้ปัจจัยดึงดูดที่กำหนดแรงจูงใจในการท่องเที่ยว หมายถึง ตัวแปรสังเกตได้ (Observed Variables) ที่สามารถวัดได้จากความจริงที่ปรากฏ เพื่ออธิบายคุณลักษณะของตัวแปรแฝงนั้น ๆ โดยใช้สัญลักษณ์รูปสี่เหลี่ยม

จากการทบทวนแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยกำหนดองค์ประกอบ (ตัวแปรแฝง) และตัวบ่งชี้ (ตัวแปรสังเกตได้) ของปัจจัยดึงดูดที่กำหนดแรงจูงใจในการท่องเที่ยวดังตาราง 1

ตาราง 1 แสดงองค์ประกอบปัจจัยดึงดูดที่กำหนดแรงจูงใจในการท่องเที่ยว

องค์ประกอบ	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
ความยากง่ายในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Easy access and Affordability)	Mohammad & Som (2010); Lee, Phau & Quintal (2012); Baniya & Paudel (2016)
ทรัพยากรธรรมชาติ (Natural Resources)	Lohmann & Kaim (1999); Mohammad & Som (2010); Chen & Mo (2014); เจนจิรา บรรจงนีก (2555:47); วิคิเนีย มายอร์. (2555 : 61)
สิ่งอำนวยความสะดวก (Facilities)	Kozak (2002); Yousefi & Marzuki (2012); Lee, Phau & Quintal (2012); Sheng-Hshiong et al. (2013); เจนจิรา บรรจงนีก (2555: 47)
กิจกรรมและเหตุการณ์พิเศษ (Events and Activities)	Getz. (1997); Mohammad & Som (2010); Baniya & Paudel (2016)

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องซึ่งส่วนใหญ่เป็นงานวิจัยที่ใช้เทคนิคการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ ผู้วิจัยได้กำหนดองค์ประกอบหลัก 4 ประเด็น ได้แก่ ความยากง่ายในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งอำนวยความสะดวก และกิจกรรมและเหตุการณ์พิเศษ และกำหนดตัวบ่งชี้ต่าง ๆ เพื่อสร้างกรอบแนวคิดได้ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นงานวิจัยเชิงสำรวจ ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ศึกษาคือนักท่องเที่ยวที่เดินทางมายังวนอุทยานแห่งชาติภูผอยลม จังหวัดอุดรธานี ในปี 2560 มีนักท่องเที่ยวจำนวน 292,211 คน (สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัดอุดรธานี, 2561 : 38) กลุ่มตัวอย่างมีจำนวน 480 คน โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่มโดยใช้วิธีเลือกตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) ดังนี้

1.1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้การวิเคราะห์หองค์ประกอบเชิงสำรวจ จำนวน 240 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้การวิเคราะห์หองค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสอง จำนวน 240 คน (Nevitt & Hancock, 2001 : 370)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้พัฒนาแบบวัดความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมายังวนอุทยานแห่งชาติภูผอยลม จังหวัดอุดรธานี ที่มีต่อบังคับขี้งัดตั้งจุดที่กำหนดแรงจูงใจในการท่องเที่ยว 4 ด้าน ได้แก่ 1) ความยากง่ายในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว 2) ทรัพยากรธรรมชาติ 3) สิ่งอำนวยความสะดวก และ 4) กิจกรรมและเหตุการณ์พิเศษเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) กำหนดตัวเลือก 5 ระดับ โดยมีลักษณะการตอบจากระดับมากที่สุดจนถึงระดับน้อยที่สุด โดยมีขั้นตอนตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือดังนี้

2.1 ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความครอบคลุมของเนื้อหา ความถูกต้องของสำนวนและภาษาที่ใช้

2.2 ทดสอบความเชื่อมั่น (Reliability) ทำการวิเคราะห์ความเชื่อมั่นโดยใช้สูตรของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) โดยนำแบบสอบถามไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่างที่คล้ายคลึงกับประชากรที่ทำการศึกษานับจำนวน 30 ตัวอย่าง พบว่าแบบสอบถามในแต่ละด้านมีระดับความเชื่อมั่นระหว่าง 0.892-0.954 ซึ่งเมื่อนำไปใช้เก็บข้อมูลภาคสนามกับกลุ่มตัวอย่างจริงในการวิเคราะห์หองค์ประกอบเชิงสำรวจ และการวิเคราะห์หองค์ประกอบเชิงยืนยัน กลุ่มละ 240 ตัวอย่าง มีระดับความเชื่อมั่นระหว่าง 0.848-0.924 และระหว่าง 0.806-0.862 ตามลำดับ สรุปได้ว่าแบบสอบถามมีระดับความเชื่อมั่นอยู่ในเกณฑ์ดีและนำไปใช้ได้ (Nunnally, 1978 : 245)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาและรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลในการวิจัยดังนี้

3.1 ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ได้มาจากการศึกษาค้นคว้าข้อมูลที่มีการรวบรวมเอาไว้แล้ว อาทิ หนังสือวิชาการ บทความ วิทยานิพนธ์ วารสาร และสื่อสิ่งพิมพ์

3.2 ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เก็บรวบรวมข้อมูลจากการใช้แบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวที่เดินทางมายังวนอุทยานแห่งชาติภูผอยลม จังหวัดอุดรธานี

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 2 ขั้นตอนได้แก่

4.1 วิเคราะห์หองค์ประกอบเชิงสำรวจ เพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้ปัจจัยตั้งจุดที่กำหนดแรงจูงใจในการท่องเที่ยวของวนอุทยานแห่งชาติภูผอยลม จังหวัดอุดรธานี ทำการสกัดองค์ประกอบด้วยวิธีวิเคราะห์หองค์ประกอบหลัก (Principal Component Analysis) และหมุนแกนแบบตั้งฉาก (Orthogonal Rotation) ด้วยวิธีแวนริแม็กซ์ (Varimax) โดยกำหนดองค์ประกอบต้องมีค่าไอแกนมากกว่า 1 และน้ำหนักองค์ประกอบของแต่ละตัวบ่งชี้ไม่ต่ำกว่า 0.4 (Hair et al., 2010 : 117)

4.2 วิเคราะห์หองค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสอง (Second-Order Confirm Factor Analysis) เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างของแบบจำลองมีขั้นตอนดังนี้

4.2.1 กำหนดข้อมูลจำเพาะความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างในแต่ละองค์ประกอบของแบบจำลอง

4.2.2 ระบุความเป็นไปได้ของแบบจำลองว่าสามารถประมาณค่าพารามิเตอร์ได้เป็นค่าเดียวหรือไม่

4.2.3 ประมาณค่าพารามิเตอร์จากแบบจำลองด้วยวิธีประมาณค่าโลกลีสูงสุด (Maximum likelihood)

4.2.4 ทดสอบความกลมกลืนสอดคล้อง (Goodness of Fit Test) เพื่อทดสอบความตรงของแบบจำลอง (Model Validation) โดยใช้ค่าสถิติทดสอบความกลมกลืนของแบบจำลอง

4.2.5 ทำการปรับแบบจำลอง (Model Adjustment) ในกรณีที่แบบจำลองไม่มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ทำการปรับแก้แบบจำลอง เพื่อให้มีการประมาณค่าพารามิเตอร์ขึ้นใหม่ จนกว่าแบบจำลองที่ปรับแก้จะสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

4.2.6 แปลความหมายผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยการนำค่าสัมประสิทธิ์ที่ได้จากการคำนวณมาใช้อธิบายความสัมพันธ์แบบจำลอง

ตาราง 2 แสดงค่าสถิติทดสอบความกลมกลืนของแบบจำลอง

ดัชนีทดสอบความกลมกลืน	เกณฑ์ที่ใช้พิจารณา	ที่มา
ค่าไคสแควร์ (Chi-square: χ^2)	ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($p > 0.05$)	Joreskog & Sorbom (1989 : 23-28)
ค่าไค-สแควร์สัมพันธ์ (χ^2 / df)	มีค่าน้อยกว่า 2.00	Bollen (1989 : 256-281)
ดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI)	มีค่ามากกว่า 0.95	Joreskog & Sorbom (1989 : 23-28)
ดัชนีวัดระดับความกลมกลืนปรับแก้แล้ว (AGFI)	มีค่ามากกว่า 0.90	Hair, J.F. et al. (2010 : 38-134)
ดัชนีวัดระดับความสอดคล้องเปรียบเทียบ (CFI)	มีค่ามากกว่า 0.95	Hair, J.F. et al. (2010 : 38-134)
ค่ารากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของเศษเหลือในรูปคะแนนมาตรฐาน (Standardized RMR)	มีค่าต่ำกว่า 0.08	Hu & Bentler (1999 : 1-55)
ค่ารากกำลังสองของความคลาดเคลื่อนโดยประมาณ (RMSEA)	มีค่าต่ำกว่า 0.05	Steiger (2000 : 149-162)

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ เมื่อพิจารณาสถิติทดสอบของบาร์ทเล็ต (Bartlett's Test of Sphericity) มีค่า 1,738.653 ($p < .01$) แสดงว่าเมทริกซ์สหสัมพันธ์แตกต่างจากเมทริกซ์เอกลักษณ์ที่ระดับนัยสำคัญ .01 และมีค่าดัชนีไกเซอร์-ไมเยอร์-อลคิน (Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy : KMO) เท่ากับ 0.845 กล่าวได้ว่าตัวแปร มีความสัมพันธ์กันสูง ซึ่งมีความเหมาะสมในการวิเคราะห์องค์ประกอบ ผลการสกัดองค์ประกอบเพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้ปัจจัยดึงดูดที่กำหนดแรงจูงใจในการท่องเที่ยวของสวนอุทยานแห่งชาติภูผายล จังหวัดอุดรธานี มีจำนวน 4 องค์ประกอบ 16 ตัวบ่งชี้ดังต่อไปนี้

1.1 องค์ประกอบกิจกรรมและเหตุการณ์พิเศษ ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ 1) เทศกาลและงานรื่นเริง 2) กิจกรรมท่องเที่ยวเชิงนิเวศ 3) กิจกรรมกีฬาและนันทนาการ และ 4) กิจกรรมสำหรับครอบครัว มีน้ำหนักองค์ประกอบของตัวบ่งชี้ระหว่าง 0.739-0.866 มีค่าสัมประสิทธิ์พยากรณ์ (R^2) เท่ากับ 0.954

1.2 องค์ประกอบสิ่งอำนวยความสะดวก ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ 1) สถานที่พัก 2) ร้านอาหารและร้านสะดวกซื้อ 3) การติดต่อสื่อสาร และ 4) ห้องน้ำสาธารณะ มีน้ำหนักองค์ประกอบของตัวบ่งชี้ระหว่าง 0.768-0.872 มีค่าสัมประสิทธิ์พหุคูณ (R^2) เท่ากับ 0.971

1.3 ความยากง่ายในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ 1) ความสะดวกสบายในการเดินทาง 2) ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง 3) ระยะเวลาในการเดินทาง และ 4) ความปลอดภัยในการเดินทาง มีน้ำหนักองค์ประกอบของตัวบ่งชี้ระหว่าง 0.676-0.853 มีค่าสัมประสิทธิ์พหุคูณ (R^2) เท่ากับ 0.922

1.4 ทรัพยากรธรรมชาติ ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ 1) ความสวยงามและดึงดูดใจ 2) ความสมบูรณ์ของธรรมชาติ 3) บรรยากาศและความรื่นรมย์ และ 4) ความมีชื่อเสียง มีน้ำหนักองค์ประกอบของตัวบ่งชี้ระหว่าง 0.659-0.798 มีค่าสัมประสิทธิ์พหุคูณ (R^2) เท่ากับ 0.857 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจแสดงดังตาราง 3 และตาราง 4

ตาราง 3 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจตัวบ่งชี้ปัจจัยดึงดูดที่กำหนดแรงจูงใจในการท่องเที่ยวของวนอุทยานแห่งชาติภูผายล จังหวัดอุดรธานี (n=240)

องค์ประกอบ	ตัวบ่งชี้	น้ำหนักองค์ประกอบ			
		1	2	3	4
กิจกรรมและเหตุการณ์พิเศษ (Events and Activities)	a1 เทศกาลและงานรื่นเริง	0.866	0.129	0.074	0.072
	a2 กิจกรรมท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	0.836	0.123	0.150	0.100
	a3 กิจกรรมกีฬาและนันทนาการ	0.822	-0.015	0.002	0.119
	a4 กิจกรรมสำหรับครอบครัว	0.739	0.060	0.105	0.224
สิ่งอำนวยความสะดวก (Facilities)	b1 สถานที่พัก	0.081	0.872	0.062	-0.013
	b2 ร้านอาหารและร้านสะดวกซื้อ	0.021	0.858	0.122	0.123
	b3 การติดต่อสื่อสาร	0.025	0.813	0.016	0.171
	b4 ห้องน้ำสาธารณะ	0.169	0.768	0.071	0.155
ความยากง่ายในการเข้าถึง แหล่งท่องเที่ยว (Easy access and Affordability)	c1 ความสะดวกสบายในการเดินทาง	0.117	0.040	0.853	0.121
	c2 ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง	0.161	0.087	0.776	0.163
	c3 ระยะเวลาในการเดินทาง	0.011	0.060	0.743	0.257
	c4 ความปลอดภัยในการเดินทาง	0.043	0.082	0.676	0.275
สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ (Natural Resource)	d1 ความสวยงามและดึงดูดใจ	0.069	0.136	0.207	0.798
	d2 ความสมบูรณ์ของธรรมชาติ	0.078	0.093	0.237	0.772
	d3 บรรยากาศและความรื่นรมย์	0.182	0.135	0.260	0.696
	d4 ความมีชื่อเสียง	0.366	0.119	0.177	0.659
ค่าไอแกนหลังจากปรับแกน		2.928	2.862	2.600	2.482
% ความแปรปรวน (% ความแปรปรวนทั้ง 4 องค์ประกอบ = 67.949)		18.298	17.885	16.253	15.513

KMO = 0.845, หมุนแกน: Varimax, Bartlett's Test of Sphericity = 1,738.653 df = 120 p = 0.000

ตาราง 4 แสดง model summary องค์ประกอบเชิงสำรวจ

องค์ประกอบ	R	R ²	Adjusted R ²	Std. Error of the Estimate
1. กิจกรรมและเหตุการณ์พิเศษ	0.977 ^a	0.954	0.954	0.215
2. สิ่งอำนวยความสะดวก	0.985 ^b	0.971	0.970	0.172
3. ความยากง่ายในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว	0.960 ^c	0.922	0.920	0.282
4. สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ	0.926 ^d	0.857	0.855	0.381

a. Predictors: (Constant), a1,a2,a3,a4

c. Predictors: (Constant), c1,c2,c3,c4

b. Predictors: (Constant), b1,b2,b3,b4

d. Predictors: (Constant), d1,d2,d3,d4

2. ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสอง ผู้วิจัยได้ทำการปรับแบบจำลองเพื่อผ่อนคลายข้อตกลงเบื้องต้นโดยให้ความคลาดเคลื่อนของตัวแปรภายในสังเกตได้มีความสัมพันธ์กันเพื่อให้แบบจำลองมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ เมื่อพิจารณาดัชนีความกลมกลืน ได้แก่ ค่าโคสแควร์ (χ^2) ค่าโค-สแควร์สัมพันธ์ (χ^2 / df) ดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) ดัชนีวัดระดับความกลมกลืนปรับแก้แล้ว (AGFI) ดัชนีวัดระดับความสอดคล้องเปรียบเทียบ (CFI) ค่ารากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของเศษเหลือในรูปคะแนนมาตรฐาน (Standardized RMR) และค่ารากกำลังสองของความคลาดเคลื่อนโดยประมาณ (RMSEA) แบบจำลองมีความสัมพันธ์สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ในเกณฑ์ที่ตั้งตาราง 5

ตาราง 5 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติทดสอบความกลมกลืนของแบบจำลอง

ค่าดัชนี	เกณฑ์ที่ใช้พิจารณา	ผลการทดสอบ	แปลผล
χ^2	ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ (p > 0.05)	93.756 (p = 0.429)	ผ่านเกณฑ์
χ^2 / df	< 2.00	1.019	ผ่านเกณฑ์
GFI	> 0.95	0.952	ผ่านเกณฑ์
AGFI	> 0.90	0.928	ผ่านเกณฑ์
CFI	> 0.95	0.999	ผ่านเกณฑ์
Standardized RMR	< 0.08	0.046	ผ่านเกณฑ์
RMSEA	<0.05	0.009	ผ่านเกณฑ์

เมื่อพิจารณาตัวบ่งชี้ปัจจัยดึงดูดที่กำหนดแรงจูงใจในการท่องเที่ยวของวนอุทยานแห่งชาติภูผอยลุม จังหวัดอุดรธานี จากแบบจำลอง 16 ตัวบ่งชี้พบว่า มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานระหว่าง 0.66-0.90 มีค่าสถิติ (t) มากกว่า 2.58 ทุกค่า แสดงว่าทุกตัวบ่งชี้มีน้ำหนักองค์ประกอบที่น่าเชื่อถือและอธิบายได้อย่างมีความหมายที่ระดับนัยสำคัญ .01

เมื่อพิจารณาตัวบ่งชี้ในแต่ละองค์ประกอบ พบว่าความยากง่ายในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Easy access and Affordability) ประกอบด้วย 4 ตัวบ่งชี้ มีน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานระหว่าง 0.71-0.84 มีค่าสัมประสิทธิ์พหุคูณ (R²) ระหว่าง 0.50–0.71 ตัวบ่งชี้ความสะดวกสบายในการเดินทางมีน้ำหนักองค์ประกอบสูงที่สุด

องค์ประกอบด้านทรัพยากรธรรมชาติ (Natural Resources) ประกอบด้วย 4 ตัวบ่งชี้ มีน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานระหว่าง 0.72-0.77 มีค่าสัมประสิทธิ์พหุคูณ (R²) ระหว่าง 0.51–0.59 ตัวบ่งชี้ความสวยงามและดึงดูดใจมีน้ำหนักองค์ประกอบสูงสุด

องค์ประกอบด้านสิ่งอำนวยความสะดวก (Facilities) ประกอบด้วย 4 ตัวบ่งชี้ มีน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานระหว่าง 0.74-0.84 มีค่าสัมประสิทธิ์พหุคูณ (R²) ระหว่าง 0.55–0.71 ตัวบ่งชี้ร้านอาหารและร้านสะดวกซื้อมีน้ำหนักองค์ประกอบสูงสุด

องค์ประกอบด้านกิจกรรมและเหตุการณ์พิเศษ (Events and Activities) ประกอบด้วย 4 ตัวบ่งชี้ มีน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานระหว่าง 0.66-0.90 มีค่าสัมประสิทธิ์พหุคูณ (R²) ระหว่าง 0.43–0.76 ตัวบ่งชี้เทศกาลและงานรื่นเริงมีน้ำหนักองค์ประกอบสูงสุด

เมื่อพิจารณาองค์ประกอบหลักทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความยากง่ายในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ด้านทรัพยากรธรรมชาติ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกและด้านกิจกรรมและเหตุการณ์พิเศษ มีน้ำหนักองค์ประกอบระหว่าง 0.49–0.93 มีค่าสัมประสิทธิ์พหุคูณ (R²) ระหว่าง 0.24–0.86 องค์ประกอบด้านทรัพยากรธรรมชาติ มีน้ำหนักองค์ประกอบสูงสุด ดังตาราง 6

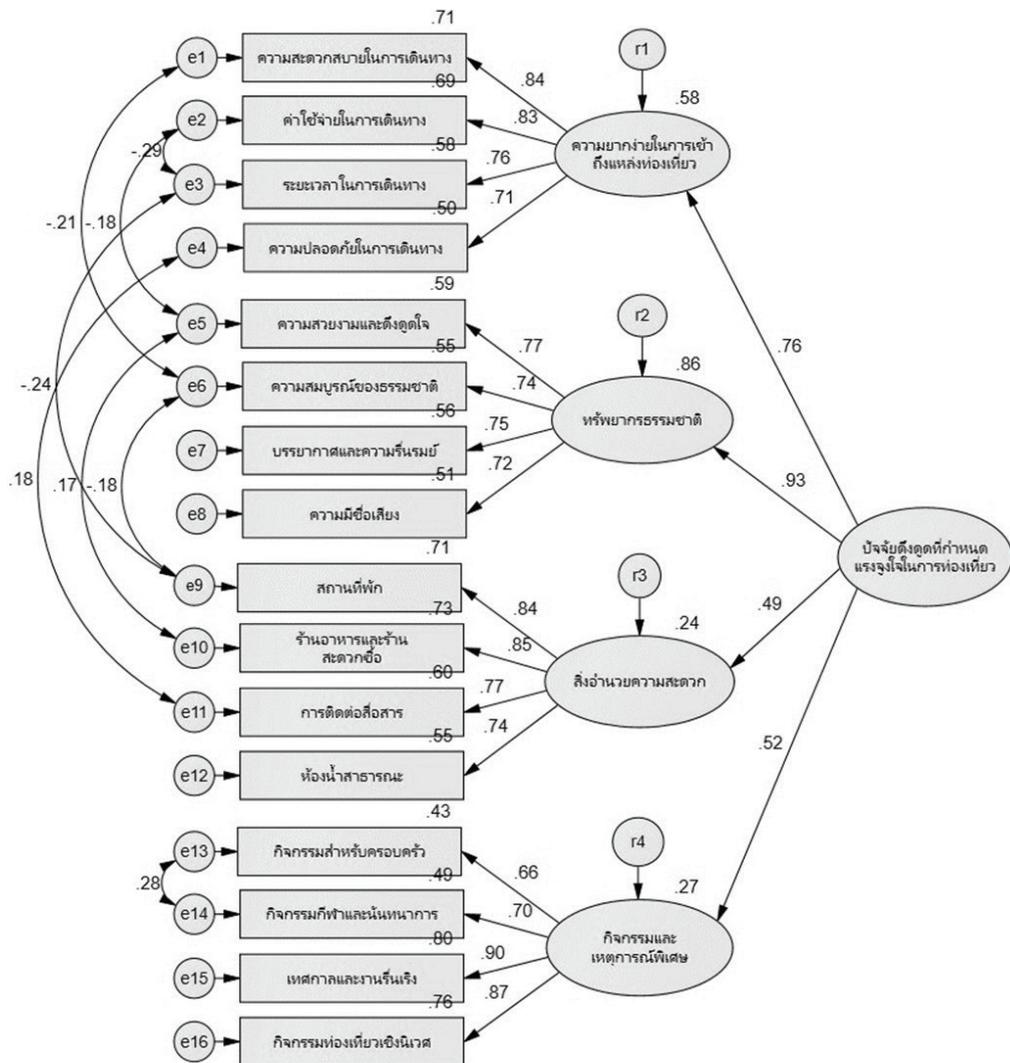
ตาราง 6 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สอง ปัจจัยดึงดูดที่กำหนดแรงจูงใจในการท่องเที่ยวของวนอุทยานแห่งชาติภูผายล จังหวัดอุดรธานี (n=240)

ตัวบ่งชี้	น้ำหนักองค์ประกอบ	t	S.E.	R ²
1. ความยากง่ายในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว	0.76	-	-	0.58
1.1 ความสะดวกสบายในการเดินทาง	0.84	-	-	0.71
1.2 ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง	0.83	14.28	0.07	0.69
1.3 ระยะเวลาในการเดินทาง	0.76	12.53	0.08	0.58
1.4 ความปลอดภัยในการเดินทาง	0.71	12.25	0.07	0.50
2. สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ	0.93	7.41	0.16	0.86
2.1 ความสวยงามและดึงดูดใจ	0.77	-	-	0.59
2.2 ความสมบูรณ์ของธรรมชาติ	0.74	11.43	0.08	0.55
2.3 บรรยากาศและความรื่นรมย์	0.75	11.15	0.10	0.56
2.4 ความมีชื่อเสียง	0.72	10.81	0.09	0.51
3. สิ่งอำนวยความสะดวก	0.49	5.95	0.12	0.24
3.1 สถานที่พัก	0.84	-	-	0.71
3.2 ร้านอาหารและร้านสะดวกซื้อ	0.85	15.59	0.06	0.73
3.3 การติดต่อสื่อสาร	0.77	13.40	0.07	0.60
3.4 ห้องน้ำสาธารณะ	0.74	12.59	0.07	0.55
3.5 กิจกรรมท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	0.87	11.07	0.11	0.76

ตาราง 6 (ต่อ)

ตัวแปร	น้ำหนักองค์ประกอบ	t	S.E.	R ²
4. กิจกรรมและเหตุการณ์พิเศษ	0.52	5.68	0.11	0.27
4.1 กิจกรรมสำหรับครอบครัว	0.66	-	-	0.43
4.2 กิจกรรมกีฬาและนันทนาการ	0.70	11.11	0.11	0.49
4.3 เทศกาลและงานรื่นเริง	0.90	11.13	0.11	0.80
4.4 กิจกรรมท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	0.87	11.07	0.11	0.76

หมายเหตุ ** p<.01

Chi-square = 93.756 (92 df) p = .429
GFI = .952 AGFI = .928 RMSEA = .009

ภาพประกอบ 2 แบบจำลององค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สอง ปัจจัยดึงดูดที่กำหนดแรงจูงใจในการท่องเที่ยวของสวนอุทยานแห่งชาติภูผายล จังหวัดอุดรธานี

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาในครั้งนี้ผู้วิจัยมีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายเพิ่มเติม เพื่อให้เกิดความชัดเจนดังต่อไปนี้

1. ผลการพัฒนาตัวบ่งชี้ปัจจัยดึงดูดที่กำหนดแรงจูงใจในการท่องเที่ยวของสวนอุทยานแห่งชาติภูผายล จังหวัดอุดรธานี ในการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ สอดคล้องกับการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันแบบจำลองความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ทั้ง 4 องค์ประกอบ โดยมีองค์ประกอบหลัก ได้แก่ 1) ความยากง่ายในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว 2) ด้านทรัพยากรธรรมชาติ 3) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก และ 4) ด้านกิจกรรมและเหตุการณ์พิเศษ ซึ่งปัจจัยดังกล่าวเป็นส่วนหนึ่งของปัจจัยดึงดูดที่กำหนดแรงจูงใจในการท่องเที่ยว ในงานวิจัยของหลายท่าน แต่จะมีส่วนแตกต่างกันเนื่องจากลักษณะและสถานที่ท่องเที่ยวแตกต่างกัน เช่น งานวิจัยของ Mohammad & Som (2010 : 50) ซึ่งศึกษาแรงจูงใจของนักท่องเที่ยวแบบผจญภัยและแบบตั้ง ที่เดินทางมาท่องเที่ยวยังประเทศจอร์แดน จะมีองค์ประกอบหลักเพิ่มเติม ได้แก่ แหล่งมรดกวัฒนธรรมและประเพณี เช่นเดียวกับงานวิจัยของ Lee, Phau & Quintal (2012 : 277) ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจมายัง Araluen Botanic Park ซึ่งเป็นสวนพฤกษศาสตร์ในประเทศออสเตรเลีย จะมีองค์ประกอบหลักเพิ่มเติมในเรื่องการผ่อนคลายและชื่นชมความสวยงาม และความง่ายในการเข้าศึกษาเรียนรู้ ดังนั้นองค์ประกอบหลักจะมีความคล้ายคลึงกัน หากแหล่งท่องเที่ยวมีลักษณะคล้ายคลึงกัน แต่จะแตกต่างกันมากถ้าลักษณะการท่องเที่ยวมีรูปแบบแตกต่างกัน
2. จากองค์ประกอบหลักทั้ง 4 องค์ประกอบ องค์ประกอบหลักด้านทรัพยากรธรรมชาติ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ Lohmann & Kaim (1999 : 60) ที่ศึกษาทัศนคติ ภาพลักษณ์ ประสบการณ์ในการเลือกสถานที่ท่องเที่ยวพบว่า ทรัพยากรการท่องเที่ยวเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดของนักท่องเที่ยวชาวเยอรมันในการตัดสินใจเลือกสถานที่ท่องเที่ยว และสอดคล้องกับ วิคินีย์ มายอร์ (2555 : 111) ซึ่งศึกษาแรงจูงใจและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมายังบ่อน้ำร้อนรักษะวารินและบ่อน้ำร้อนพรรั้ง จังหวัดระนอง ซึ่งสรุปว่าปัจจัยดึงดูดมากที่สุด คือ ความเป็นธรรมชาติและนักท่องเที่ยวพึงพอใจในประเด็นทรัพยากรทางธรรมชาติมากที่สุด ดังนั้นทรัพยากรธรรมชาติจึงเป็นปัจจัยหลักที่สำคัญที่สร้างแรงจูงใจให้นักท่องเที่ยวตัดสินใจเดินทางมาที่แหล่งท่องเที่ยววนั้นโดยเฉพาะการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
3. องค์ประกอบความยากง่ายในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว พบว่าตัวบ่งชี้ความสะดวกสบายในการเดินทางมีค่าน้ำหนักมากที่สุดสอดคล้องกับ ศิริเพ็ญ ดาบเพชร (2557 : 48) ที่ศึกษาเรื่องการเลือกสถานที่ท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวครั้งแรก และนักท่องเที่ยวซ้ำ พบว่านักท่องเที่ยวให้ความสำคัญกับความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวมากที่สุด ทั้งนักท่องเที่ยวที่เที่ยวครั้งแรกและนักท่องเที่ยวซ้ำ สอดคล้องกับงานวิจัยของพุศศักดิ์ กาญจนสำราญวงศ์ (2546: 67) ที่ศึกษาการวิเคราะห์แรงจูงใจของนักท่องเที่ยวในการเลือกแหล่งและฤดูกาลท่องเที่ยวในแหล่งนันทนาการทางธรรมชาติ ได้สรุปว่า ความสะดวกของเส้นทางการเข้าถึงแหล่งนันทนาการทางธรรมชาติมีความสัมพันธ์กับการเลือกแหล่งนันทนาการ ดังนั้นการพัฒนาเส้นทางการคมนาคม ความสะดวกในการเดินทางและค่าใช้จ่ายสามารถสร้างแรงจูงใจให้นักท่องเที่ยวตัดสินใจเดินทางมาที่แหล่งท่องเที่ยววนั้น
4. องค์ประกอบด้านทรัพยากรธรรมชาติ พบว่าตัวบ่งชี้ความสวยงามและดึงดูดใจมีน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยเจนจิรา บรรจงนิถ (2555 : 88) ที่ทำการศึกษาเรื่องแรงจูงใจและความพึงพอใจที่มีต่อนักท่องเที่ยวจังหวัดน่าน ซึ่งกลุ่มนักท่องเที่ยวให้ความสำคัญกับประเด็นความสวยงามทางกายภาพและภูมิทัศน์ของน่านมากที่สุด และมีระดับความพึงพอใจเฉลี่ยในประเด็นสิ่งดึงดูดใจสูงสุด ดังนั้นการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติ ให้คงความงดงามเป็นตัวบ่งชี้ที่สำคัญในการสร้างแรงจูงใจให้นักท่องเที่ยวตัดสินใจเดินทางมาที่แหล่งท่องเที่ยววนั้น
5. องค์ประกอบด้านสิ่งอำนวยความสะดวก พบว่าตัวบ่งชี้ร้านอาหารและร้านสะดวกซื้อมีน้ำหนักมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัย Mak, Lumbers, Eves & Chang (2012 : 932) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการบริโภคอาหารในบริบทของการท่องเที่ยว ได้สรุปไว้ว่า การที่นักท่องเที่ยวคุ้นเคยกับแหล่งท่องเที่ยว ย่อมมีผลให้เกิดความคุ้นเคยของอาหารและด้านแรงขับเคลื่อน

อาหารจะเป็นสิ่งที่กระตุ้นและสร้างแรงจูงใจให้นักท่องเที่ยวเดินทางไปยังจุดหมายปลายทาง ดังนั้นการมีร้านอาหารและร้านสะดวกซื้อ คอยให้บริการลูกค้าเป็นปัจจัยจูงใจให้นักท่องเที่ยวเลือกสถานที่ท่องเที่ยวในวัน

6. องค์ประกอบด้านกิจกรรมและเหตุการณ์พิเศษ พบว่าตัวชี้วัดเทศกาลและงานรื่นเริงน้ำหนักรวมมากที่สุด สอดคล้องกับทฤษฎีการท่องเที่ยวเชิงมหกรรม (Event tourism) ของ Getz (2008 : 406) ที่กล่าวไว้ว่า กิจกรรมและเหตุการณ์พิเศษเป็นปัจจัยสำคัญในการจูงใจนักท่องเที่ยว เทศกาลและงานเฉลิมฉลองเป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญในการดึงดูดนักท่องเที่ยวมายังแหล่งท่องเที่ยววัน นอกจากนี้ Mehmetoglu & Ellingsen (2005 : 121) ได้กล่าวไว้ว่า เทศกาล งานประเพณี งานเฉลิมฉลองเป็นเครื่องมือหนึ่งของการตลาดที่ใช้ในการประชาสัมพันธ์และสื่อสารไปยังนักท่องเที่ยว เพื่อจูงใจนักท่องเที่ยว ดังนั้นการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว เทศกาล งานประเพณี งานเฉลิมฉลองรื่นเริง เป็นปัจจัยจูงใจให้นักท่องเที่ยวเลือกสถานที่ท่องเที่ยวในวัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 การนำสาระสำคัญและเครื่องมือที่พัฒนาขึ้นจากงานวิจัยฉบับนี้ไปใช้ ควรพิจารณาถึงประเภทของแหล่งท่องเที่ยวที่มีรูปแบบและลักษณะการท่องเที่ยวเช่นเดียวกับสวนอุทยานแห่งชาติภูผอยลม จังหวัดอุดรธานี

1.2 การนำสาระสำคัญจากงานวิจัยฉบับนี้ ไปใช้กับแหล่งท่องเที่ยวที่มีลักษณะแตกต่างกัน ควรเพิ่มข้อคำถามในประเด็นต่าง ๆ ให้ครอบคลุม และควรใช้เทคนิคการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจควบคู่กับการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน เพื่อให้ได้องค์ประกอบและตัวชี้วัดที่เหมาะสมกับแหล่งท่องเที่ยววัน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาปัจจัยผลักดันนักท่องเที่ยวและหาความสัมพันธ์กับปัจจัยดึงดูด เพื่อกำหนดกลยุทธ์ที่สอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยว

2.2 ควรมีการศึกษาตัวแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุเพิ่มเติมจากแบบจำลองปัจจัยดึงดูดกำหนดแรงจูงใจในการท่องเที่ยว เพื่ออธิบายความสัมพันธ์ทางตรงและทางอ้อม ตลอดจนสามารถอธิบายทิศทางและปริมาณ ความสัมพันธ์ของตัวแปรต่าง ๆ ได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2560). *สถิตินักท่องเที่ยวภายในประเทศ ปี 2560* (จำแนกตามภูมิภาคและจังหวัด).

สืบค้นเมื่อ 10 ตุลาคม 2561, จาก https://www.mots.go.th/more_news.php?cid=504&filename=index
กลุ่มข้อมูลสารสนเทศและการสื่อสาร. (2561). *แผนพัฒนาจังหวัดอุดรธานี พ.ศ. 2561-2564*. อุดรธานี: สำนักงานจังหวัดอุดรธานี.
เจนจิรา บรรจงนิภ. (2555). *แรงจูงใจและความพึงพอใจที่มีต่อนักท่องเที่ยวจังหวัดน่าน*. วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.

ฟูศักดิ์ กาญจนสารญวงค์. (2546). *การวิเคราะห์แรงจูงใจของนักท่องเที่ยวในการเลือกแหล่งและฤดูกาลท่องเที่ยวในแหล่งนันทนาการทางธรรมชาติ: กรณีศึกษาอุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์และเขาใหญ่*. วิทยานิพนธ์ วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารทรัพยากรป่าไม้. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

วิคินีย์ มายอร์. (2555). *แรงจูงใจและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมายังบ่อน้ำร้อนรักษะวารินและบ่อน้ำร้อนพรรั้งจังหวัดระนอง*. วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.

- ศิริเพ็ญ ดาบเพชร. (2557). การเลือกสถานที่ท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวครั้งแรกและนักท่องเที่ยวซ้ำ. *วารสารบริหารธุรกิจ เศรษฐศาสตร์และการสื่อสาร*, 9(2), 39-59.
- สำนักงานบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ 10 อุตรธานี. (2560). *คู่มือเยี่ยมชม ผืนป่า ธรรมชาติ และแหล่งท่องเที่ยวใกล้เมืองอุตรธานี*. อุตรธานี: สำนักงานจังหวัดอุตรธานี.
- สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัดอุตรธานี. (2561). *สถิตินักท่องเที่ยว ณ สวয়รรมพรณไม้ป่า 60 พรรษา มหาราชินี ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (คู่มือเยี่ยมชม)*. อุตรธานี: สำนักงานจังหวัดอุตรธานี.
- Baniya & Paudel. (2016). An Analysis of Push and Pull Travel Motivations of Domestic Tourists in Nepal. *Journal of Management and Development Studies*, 27(1), 16-30.
- Bollen, K.A. (1989). *Structural Equations with Latent Variables*. New York: John Wiley and Sons.
- Chen, Y. F., & Mo, H. E. (2014). A Survey of Push and Pull Motivations of Green Event Tourists. *International Journal of Information and Education Technology*, 4(3), 260.
- Getz, D. (1997). *Event management and event tourism*. New York: Cognizant Communications Corporation.
- Getz, D. (2008). Event tourism: Definition, evolution, and research. *Tourism Management*, 29(3), 403-428.
- Hair Jr., J.F., Black, W.C., Babin, B.J. & Anderson, R.E. (2010). *Multivariate Data Analysis: A Global Perspective (7th Edition)*. New Jersey: Pearson Prentice Hall.
- Hu, L. & Bentler, P. (1999). Cutoff criteria for fit indices in covariance structure analysis: conventional criteria versus new alternatives. *Structural Equation Modeling: A Multidisciplinary Journal*, 6, 1-55.
- Iso-Ahola, S. E., & Allen, J. R. (1982). The dynamics of leisure motivation: The effects of outcome on leisure needs. *Re-search Quarterly for Exercise and Sport*, 53(2), 141-149.
- Jefri, Y. (2001). *Tourism the best solution for economic problem in Saudi Arabia*. Working paper presented to the symposium of the economic effect of tourism. Jeddah: King Abdulaziz University.
- Jöreskog, K.G. & Sörbom, D. (1989). *LISREL-7 user's reference guide*. Mooresville. Indiana: Scientific Software.
- Klenosky, D. B. (2002). The pull of tourism destinations a means-end investigation. *Journal of Travel Research*, 40(1), 385-395.
- Kozak, M. (2002). Comparative analysis of tourist motivations by nationality and destinations. *Tourism management*, 23(3), 221-232.
- Lee, S., Phau, I., and Quintal, V. (2012). Factors Influencing Decisions to Visit Private Parks: The Case of Araluen Botanic Park WA. In Proceedings of the Australian and New Zealand. *Journal of Vacation Marketing*, 19(3), 269-284.
- Lohmann, M., and Kaim, E. (1999). Weather and holiday destination preferences, image attitude and experience. *The Tourist Review*, 2(2), 54-64.
- Mak, A. H., Lumbers, M., Eves, A., & Chang, R. C. (2012). Factors influencing tourist food consumption. *International Journal of Hospitality Management*, 31(3), 928-936.
- Mehmetoglu, M., & Ellingsen, K. (2005). *Do small-scale festivals adopt "market orientation" as a management philosophy?*. *Event Management*, 9(3), 119-132.
- Mohammad and Som. (2010). An Analysis of Push and Pull Travel Motivations of Foreign Tourists to Jordan. *International Journal of Business and Management*, 5(12), 41-50.

- Nevitt, J., & Hancock, G. R. (2001). Performance of bootstrapping approaches to model test statistics and parameter standard error estimation in structural equation modeling. *Structural Equation Modeling*, 8(3), 353-377.
- Nunnally, J.C. (1978). *Psychometric theory* (2nd Edition). New York: McGraw-Hill.
- Steiger JH. (2000). Point estimation, hypothesis testing, and interval estimation using the RMSEA: Some comments and a reply to Hayduk and Glaser. *Structural Equation Modeling*, 7(2), 149–162.
- Tsaur, Sheng-Hsiung, Kanyarat Saenchan, and Wongladda Weerapaiboon. (2013). *The Comparison of Travel Motivations for International Youth Independent Travelers to Taiwan and Thailand*, 19th Asia Pacific Tourism Association Annual Conference 2013, Bangkok, Thailand.
- Yong, A. G., & Pearce, S. (2013). A beginner's guide to factor analysis: Focusing on exploratory factor analysis. *Tutorials in Quantitative Methods for Psychology*, 9(2), 79–94.
- Yousefi, M., & Marzuki, A. (2015). An analysis of push and pull motivational factors of international tourists to Penang, Malaysia. *International Journal of Hospitality & Tourism Administration*, 16(1), 40-56.

การพัฒนาการคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ ตามแนวทางสะเต็มศึกษา

The Development of Analytical Thinking For Grade 5 Students based on STEM Education

สุนิสา บางวิเศษ¹ และ ประสาท เมืองเฉลิม²

Sunisa Bangwiset¹ and Prasart Nuangchalerm²

Received : 18 เม.ย. 2562

Revised : 18 ก.ค. 2562

Accepted : 25 ก.ค. 2562

บทคัดย่อ

การวิจัยปฏิบัติการครั้งนี้มีความมุ่งหมาย เพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษา วิชาวิทยาศาสตร์ เรื่องวัสดุในชีวิตประจำวัน กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 โรงเรียนบ้านหนองคูม่วง อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 4 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษาและแผนการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ รูปแบบละ 6 แผน แผนละ 1 ชั่วโมง 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนประกอบการเรียนรายวิชาวิทยาศาสตร์ เรื่องวัสดุในชีวิตประจำวัน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ 3) แบบทดสอบการคิดวิเคราะห์แบบปรนัย ชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ และ 4) แบบสังเกตพฤติกรรมการคิดวิเคราะห์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และร้อยละ

ผลการวิจัยพบว่า การคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนที่ได้รับการประเมินหลังการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษา ในแต่ละวงรอบ พบว่าในวงรอบที่ 1 การคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนมีค่าเฉลี่ยร้อยละ 62.50 และการประเมินเมื่อสิ้นสุดวงรอบที่ 2 การคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนมีค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 76.67 โดยสรุปการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษา ช่วยให้ผู้เรียนมีการพัฒนาทางด้านการคิดวิเคราะห์ จึงควรสนับสนุนให้ครูผู้สอนนำกรอบแนวคิดดังกล่าวไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ ในวิชาวิทยาศาสตร์ตามความเหมาะสมต่อไป

คำสำคัญ : สะเต็มศึกษา, การคิดวิเคราะห์, ประถมศึกษา

Abstract

This action research aims to develop analytical thinking of grade 5 students based on STEM education in science course under the topic of "materials in daily life". The target group were four grade 5 students in Nongkumuang School, Wapipathum district, Mahasarakham province, in the academic year 2018. The research instruments were comprised of: (1) six STEM lesson plans for an hour inquiry approach of each plans; (2) an achievement test on the topic material in daily life; (3) an analytical thinking test;

¹ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม อีเมล: sunisanbangwiset@gmail.com

² รองศาสตราจารย์ ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

¹ M.Ed. Candidate in Curriculum and Instruction, Faculty of Education, Mahasarakham University,

Email: sunisanbangwiset@gmail.com

² Associate Professor, Department of Curriculum and Instruction, Faculty of Education, Mahasarakham University

and (4) an analytical thinking observation form. The data were analyzed by mean, standard deviation, and percentage. The findings showed that analytical thinking students revealed 62.50 % in Cycle 1 and up to 76.67 % in Cycle 2 of learning. In conclusion, learning based on STEM education can develop analytical thinking. Therefore, the teachers should gain support for the use of STEM education for learning and teaching science in the future.

Keywords : STEM Education, Analytical Thinking, Elementary

บทนำ

สภาพของการดำรงชีวิตมนุษย์ที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วในปัจจุบันทั้งด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม เทคโนโลยี และวัฒนธรรมจะเห็นได้ว่าวิทยาศาสตร์ล้วนเกี่ยวข้องกับมนุษย์ทั้งทางตรงและทางอ้อม ล้วนเป็นผลของความรู้ทางวิทยาศาสตร์ ผสมผสานกับความคิดสร้างสรรค์และศาสตร์อื่น ๆ วิทยาศาสตร์ช่วยเสริมสร้างให้ผู้เรียนหรือบุคคลได้รับการพัฒนาวิคิดมีทักษะที่สำคัญในการค้นหาความรู้ความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างมีระบบ สามารถตัดสินใจโดยใช้ข้อมูลที่หลากหลายและหลักฐานที่ตรวจสอบได้ ดังนั้น ทุกคนจึงจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาความรู้ความเข้าใจในโลกธรรมชาติ และเทคโนโลยีที่มนุษย์สร้างขึ้น และนำความรู้ไปใช้อย่างมีเหตุผลมีผล วิทยาศาสตร์จึงเป็นส่วนสำคัญอย่างยิ่งต่อสภาพชีวิตมนุษย์อย่างปฏิเสธไม่ได้

(กระทรวงศึกษาธิการ, 2551 : 1-3) ความรู้วิทยาศาสตร์ไม่เพียงแต่นำมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีแต่ยังช่วยให้คนมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์และการดูแลรักษา ตลอดจนการอนุรักษ์พัฒนาสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ อย่างสมดุลและยั่งยืน ประเทศที่พัฒนาแล้วจะให้ความสำคัญกับความรู้ทางวิทยาศาสตร์อย่างต่อเนื่อง โดยเริ่มต้นจากการเข้าไปพัฒนาทางด้านการศึกษา ซึ่งประเทศไทยเองได้เห็นความสำคัญของวิทยาศาสตร์ จึงให้มีการปฏิรูปและการประกันคุณภาพการศึกษา โดยมีเป้าหมายหลัก คือ ปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (กฤษณี เพ็ชรทวีพรเดช, 2550 : 20) สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานปีพุทธศักราช 2551 มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ ซึ่งการพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนด จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญ 5 ประการ ดังนี้ ความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการคิด ความสามารถในการแก้ปัญหา ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต และความสามารถในการใช้เทคโนโลยี ซึ่งสมรรถนะด้านความสามารถในการแก้ปัญหา เป็นความสามารถในการแก้ปัญหาและอุปสรรค บนพื้นฐานของหลักเหตุผล คุณธรรม และข้อมูลสารสนเทศ พร้อมทั้งมีการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพ (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2551 : 4)

การจัดการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์ในสถานศึกษาส่วนมากยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร เนื่องจากการเรียนการสอนยังเน้นการท่องจำไม่เน้นการลงมือปฏิบัติ ควรมีการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน เช่น ควรจัดกิจกรรมที่หลากหลายส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การศึกษาควรส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่จะทำให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น โดยผ่านกระบวนการคิดและปฏิบัติอย่างมีระบบ ผลที่ได้จากการฝึก จะช่วยให้นักเรียนสามารถตัดสินใจแก้ปัญหาต่าง ๆ ด้วยวิธีการคิดอย่างสมเหตุสมผล โดยใช้กระบวนการหรือวิธีการ ใช้ความรู้ทักษะต่าง ๆ และความเข้าใจในปัญหานั้นมาประกอบกัน เพื่อเป็นข้อมูลในการแก้ปัญหา (วรรณทิพา รอดแรงคำ, 2541 : 10)

สะเต็มศึกษา หรือ STEM Education เป็นคำย่อมาจาก วิทยาศาสตร์ (Science) เทคโนโลยี (Technology) วิศวกรรม (Engineering) และคณิตศาสตร์ (Mathematics) เป็นการจัดการเรียนรู้ที่มีการบูรณาการระหว่างสาขาวิชา ให้มีความเชื่อมโยงกับชีวิตจริงในการดำรงชีวิตหรือการประกอบอาชีพ เพื่อให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญของการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และเทคโนโลยี ในชั้นเรียนกับบริบทโลกของความเป็นจริง เกิดทักษะสำคัญเพื่อการดำรงชีวิตในสังคม และการนำมาซึ่งการพัฒนาสิ่งใหม่ ๆ หรือนวัตกรรม เพื่อการพัฒนาขีดความสามารถของประเทศ (อภิสิทธิ์ ธงไชย, 2556 : 35) ในการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการตามแนวตามสะเต็มศึกษามีความสำคัญต่อผู้เรียน คือ ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะการคิดวิเคราะห์ คิดแก้ปัญหา

ทักษะกระบวนการวิทยาศาสตร์ และสร้างนวัตกรรมที่ใช้ความรู้ในวิชาวิทยาศาสตร์ ผู้เรียนเข้าใจสาระและกระบวนการทางวิทยาศาสตร์มากขึ้น ทำให้ผู้เรียนเกิดการถ่ายโอนการเรียนรู้ ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างความคิดรวบยอดในศาสตร์ต่าง ๆ ทำให้เกิดการเรียนรู้ที่มีความหมายต่อผู้เรียน ผู้เรียนเห็นความสัมพันธ์และคุณค่าของสิ่งที่เรียน (มนตรี จุฬารัตนพล, 2556: 16) จากสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนในปัจจุบัน และแนวคิดดังกล่าว จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจว่าการสอนโดยการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา สามารถพัฒนาการจัดการเรียนการสอนและพัฒนาการเรียนรู้ การคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนให้ดีขึ้นได้

วัตถุประสงค์

เพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 โรงเรียนบ้านหนองคูม่วง อำเภอกวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 4 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษา และแผนการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ เรื่องวัสดุในชีวิตประจำวัน กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ รูปแบบละ 6 แผน แผนละ 1 ชั่วโมง ผลการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ ค่าเฉลี่ย 4.67 ระดับความหมาย มากที่สุด และผลการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษา ค่าเฉลี่ย 4.67 ระดับความหมาย มากที่สุด

2.2 แบบทดสอบวัดการคิดวิเคราะห์แบบปรนัย ชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ ผลการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบทดสอบการคิดวิเคราะห์ ค่าเฉลี่ย 0.98 สรุปผลการประเมิน ใช้ได้

2.3 แบบสังเกตพฤติกรรมการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียน

ตาราง 1 พฤติกรรมบ่งชี้และหัวข้อพฤติกรรมที่จะสังเกต ในแบบสังเกตพฤติกรรมการคิดวิเคราะห์

องค์ประกอบทักษะการคิดวิเคราะห์		ข้ออธิบายลักษณะพฤติกรรม
การวิเคราะห์ความสำคัญ	วิเคราะห์ชนิด	ผู้เรียนสามารถระบุได้ว่า สิ่งนั้น เหตุการณ์นั้น ๆ จัดเป็นชนิดใดลักษณะใด
	วิเคราะห์สิ่งสำคัญ	ผู้เรียนสามารถวินิจฉัยว่าสิ่งใดเป็นสิ่งสำคัญ ระบุสาระสำคัญของเรื่องที่เรียน คือ อะไร
	วิเคราะห์เลศนัย	ผู้เรียนสามารถบอกได้ว่าภาพนี้หมายถึงใคร ข้อความนี้หมายถึงใคร
การวิเคราะห์ความสัมพันธ์	วิเคราะห์ชนิดของความสัมพันธ์	ผู้เรียนสามารถบอกได้ว่าสองสิ่งนี้เหมือนกันอย่างไร หรือแตกต่างกันอย่างไร
	วิเคราะห์ขนาดของความสัมพันธ์	ผู้เรียนสามารถเรียงลำดับจำนวนหรือลำดับมากน้อยของสิ่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ตาราง 1 (ต่อ)

องค์ประกอบทักษะ การคิดวิเคราะห์		ข้ออธิบายลักษณะพฤติกรรม
	วิเคราะห์ขั้นตอนความสัมพันธ์	ผู้เรียนสามารถบอกร่องของสิ่งต่าง ๆ สิ่งที่จะเกิดขึ้นตามลำดับขั้นตอน ผลสุดท้ายจะเป็นอย่างไร
	วิเคราะห์จุดประสงค์ และวิธีการ	ผู้เรียนสามารถบอกได้ว่าการกระทำแบบนี้เพื่ออะไร ทำอย่างนี้มีเป้าหมายอะไร
	วิเคราะห์สาเหตุและผล	ผู้เรียนสามารถระบุได้ว่าสิ่งใดเป็นสาเหตุของเรื่องนี้
	วิเคราะห์แบบความสัมพันธ์ ในรูปอุปมาอุปมัย	ผู้เรียนสามารถเปรียบเทียบสิ่งหนึ่งสัมพันธ์กับอีกสิ่งหนึ่ง
วิเคราะห์เชิงหลักการ	วิเคราะห์โครงสร้าง	ผู้เรียนสามารถระบุได้ว่าส่วนประกอบของสิ่งนี้มีอะไรบ้าง
	วิเคราะห์หลักการ	ผู้เรียนสามารถสรุปเป็นคำตอบหลักได้ หลักการของเรื่องนี้ว่าเป็นอย่างไร

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในงานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลที่โรงเรียนบ้านหนองคูม่วง อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดมหาสารคาม ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ใช้การวิจัยปฏิบัติการ (Action Research) มาเป็นแนวทางในการดำเนินการวิจัย โดยมีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้กรอบ PAOR เป็นตัวตั้งต้นในการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน 1) การวางแผน (Planning) 2) การปฏิบัติการ (Action) 3) การสังเกตการณ์ (Observation) 4) การสะท้อนกลับ (Reflection) การดำเนินการแบ่งเป็น 2 วงรอบ โดยมีรายละเอียด

วงรอบที่ 1

ขั้นที่ 1 ขั้นวางแผน (Plan)

1. ศึกษา เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการคิดวิเคราะห์เพื่อหาแนวทางในการพัฒนา
2. ศึกษาเอกสาร งานวิจัย ที่นำมาสร้างเครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูลการวิจัย และสร้างเครื่องมือ ในการเก็บ

ข้อมูลวิจัยเชิงปฏิบัติการ ได้แก่

- 2.1 แผนการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ เรื่องวัสดุในชีวิตประจำวัน
- 2.2 แบบทดสอบวัดการคิดวิเคราะห์
- 2.3 แบบสังเกตพฤติกรรมการคิดวิเคราะห์

3. ศึกษา รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่แบบสืบเสาะหาความรู้ ในวงรอบที่ 1 ในการทดลองวิจัยเชิงปฏิบัติการ สร้างเครื่องมือที่ใช้ในทดลอง คือ แผนการจัดการเรียนรู้ในวงรอบที่ 1 จำนวน 6 แผนการจัดการเรียนรู้ รวม 6 ชั่วโมง

ขั้นที่ 2 ขั้นปฏิบัติการ (Act)

จัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 – 6 โดยจัดการเรียนการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้

ขั้นที่ 3 ขั้นสังเกตการณ์ (Observe)

1. ระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้วิจัยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมการคิดวิเคราะห์ ประเมินผู้เรียน

ในวงรอบที่ 1

2. หมดชั่วโมงการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้วิจัยได้อภิปรายถึงการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชั่วโมงที่ผ่านมา
ว่ามีปัญหา อุปสรรคหรือเหตุการณ์สำคัญใดบ้าง

3. จบวงจรที่ 1

ผู้เรียนทำแบบทดสอบวัดการคิดวิเคราะห์ จำนวน 30 ข้อ

ขั้นที่ 4 ขั้นการสะท้อนผล (Reflect)

ในการสะท้อนผลในแต่ละวงรอบ ผู้วิจัยจะสะท้อนผลการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียน

1. ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบทดสอบวัดการคิดวิเคราะห์
2. ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสังเกตพฤติกรรมการศึกษาวิเคราะห์

วงรอบที่ 2

ขั้นที่ 1 ขั้นวางแผน (Plan)

1. นำผลการสรุปจากวงรอบที่ 1 มาวางแผนการพัฒนา
2. ศึกษารูปแบบ วิธีการสอน เทคนิค ที่จะนำมาจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมในการพัฒนาความสามารถ
ในการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียน ในวงรอบที่ 2 ผู้วิจัยนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษามาจัดการเรียนรู้
ให้เหมาะสมในการพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียน

3. สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง คือ แผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษาในวงรอบที่ 2
จำนวน 6 แผนการจัดการเรียนรู้ รวม 6 ชั่วโมง

ขั้นที่ 2 ขั้นปฏิบัติการ (Act)

จัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 7-12

ขั้นที่ 3 ขั้นสังเกตการณ์ (Observe)

1. ระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้วิจัยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมการศึกษาวิเคราะห์ ประเมิน ผู้เรียน
ในวงรอบที่ 2

2. หมดชั่วโมงการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้วิจัยได้อภิปรายถึงการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชั่วโมงที่ผ่านมา
ว่ามีปัญหา อุปสรรค หรือเหตุการณ์สำคัญใดบ้าง

3. จบวงจรที่ 2

ผู้เรียนทำแบบทดสอบวัดการคิดวิเคราะห์ จำนวน 30 ข้อ

ขั้นที่ 4 ขั้นการสะท้อนผล (Reflect)

ในการสะท้อนผลในแต่ละวงรอบ ผู้วิจัยจะสะท้อนผลใน 2 ตัวแปร คือ

1. ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบทดสอบวัดการคิดวิเคราะห์
2. ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสังเกตพฤติกรรมการศึกษาวิเคราะห์

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

- 4.1 การวิเคราะห์ผลการคิดวิเคราะห์ ประเมินจากแบบทดสอบวัดการคิดวิเคราะห์
- 4.2 การวิเคราะห์ผลการคิดวิเคราะห์ ประเมินจากแบบสังเกตพฤติกรรมการศึกษาวิเคราะห์

ผลวิจัย

งานวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งเน้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์ของกลุ่มเป้าหมายทั้งสิ้น 4 คน
ผู้วิจัยจึงขอเสนอผลการพัฒนาการคิดวิเคราะห์แยกเป็นวงรอบ ดังนี้

1. การวิเคราะห์ผลการคิดวิเคราะห์ ประเมินจากแบบทดสอบวัดการคิดวิเคราะห์

วงรอบที่ 1

ตาราง 2 ผลการพัฒนาการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียน โดยใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ จากแบบทดสอบ วัดการคิดวิเคราะห์แบบปรนัย ชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ

คนที่	วงรอบที่ 1				
	วิเคราะห์ ความสำคัญ	วิเคราะห์ ความสัมพันธ์	วิเคราะห์หลักการ	คะแนน (เต็ม 30)	ร้อยละ
1	7	7	8	22	73.33
2	6	7	5	18	60
3	4	5	6	15	50
4	9	7	4	20	66.67
รวมเฉลี่ย					62.50

จากตาราง 2 ผลการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนทั้ง 4 คน พบว่าการคิดวิเคราะห์ด้านความสำคัญ การคิดวิเคราะห์ด้านความสัมพันธ์ และการคิดวิเคราะห์ด้านหลักการ นักเรียนคนที่ 3 มี คะแนนต่ำสุด (ร้อยละ 50) คนที่ 2 ร้อยละ 60 คนที่ 4 ร้อยละ 66.67 และคนที่ 1 ร้อยละ 73.33

จากผลการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนที่ได้จากแบบทดสอบวัดการคิดวิเคราะห์ พบว่าผู้เรียนมีการคิดวิเคราะห์อยู่ร้อยละ 50 ถึงร้อยละ 73.33 บ่งบอกถึงการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนบางคนนั้นอยู่ในระดับที่ต่ำ ผู้วิจัยอยากให้ผู้เรียนมีการคิดวิเคราะห์ที่เพิ่มสูงขึ้น เพื่อให้เกิดการพัฒนาผู้วิจัยเห็นถึงความสำคัญในรูปแบบการเรียนการสอนที่หลากหลายและสามารถบูรณาการได้ จึงศึกษารูปแบบการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ที่มีการบูรณาการและเป็นการสอนที่น่าสนใจ ในวงรอบที่ 2 ผู้วิจัยจึงเลือกใช้การสอนตามแนวทางสะเต็มศึกษา มาเป็นรูปแบบในการสอนที่เหมาะสมในการจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนทุกคนได้มีส่วนร่วม และได้มีการพัฒนาการคิดวิเคราะห์

วงรอบที่ 2

ตาราง 3 ผลการพัฒนาการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียน โดยใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษา จากแบบทดสอบวัดการคิดวิเคราะห์แบบปรนัย ชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ

คนที่	วงรอบที่ 2				
	วิเคราะห์ ความสำคัญ	วิเคราะห์ ความสัมพันธ์	วิเคราะห์หลักการ	คะแนน (เต็ม 30)	ร้อยละ
1	8	8	8	24	80
2	7	8	8	23	76.67
3	7	7	8	22	73.33
4	9	8	6	23	76.67
รวมเฉลี่ย					76.67

จากตาราง 3 ผลการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนทั้ง 4 คน การคิดวิเคราะห์ด้านความสำคัญ การคิดวิเคราะห์ด้านความสัมพันธ์ และการคิดวิเคราะห์ด้านหลักการ นักเรียนคนที่ 3 มีคะแนนเพิ่มขึ้น คิดเป็นร้อยละ 73.33 ในขณะที่นักเรียนคนที่ 2 และ 4 ก็เพิ่มขึ้น (ร้อยละ 76.67) คนที่ 1 มีคะแนนเพิ่มขึ้น คิดเป็นร้อยละ 80

การคิดวิเคราะห์ของผู้เรียน มีค่าน้ำหนักคะแนนเฉลี่ยที่มากขึ้นในวงรอบที่ 2 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษาเป็นการสอนที่ให้ผู้เรียนได้นำความรู้มาใช้แก้ปัญหาจากสถานการณ์ที่ครูกำหนดให้ได้ค้นคว้า สร้างสรรค์ ออกแบบสิ่งประดิษฐ์หรือผลงานด้วยตนเอง จึงส่งผลให้ผู้เรียนมีความร่วมมือในการเรียนความกระตือรือร้นมากยิ่งขึ้นในกิจกรรมการเรียน และภาคภูมิใจในผลงานที่ตนเองได้ลงมือทำ

2. การวิเคราะห์ผลการคิดวิเคราะห์ ประเมินจากแบบสังเกตพฤติกรรมการคิดวิเคราะห์

ตาราง 4 การวิเคราะห์ผลการคิดวิเคราะห์ ประเมินจากแบบสังเกตพฤติกรรมการคิดวิเคราะห์ ผู้เรียนคนที่ 1

รายการประเมิน		ผลการประเมิน	
		วงรอบที่ 1	วงรอบที่ 2
การวิเคราะห์ ความสำคัญ	วิเคราะห์ชนิด	✗	✓
	วิเคราะห์สิ่งสำคัญ	✓	✓
	วิเคราะห์เลขน้อย	✗	✓
การวิเคราะห์ ความสัมพันธ์	วิเคราะห์ชนิดของความสัมพันธ์	✓	✓
	วิเคราะห์ขนาดของความสัมพันธ์	✓	✓
	วิเคราะห์ขั้นตอนความสัมพันธ์	✗	✓
	วิเคราะห์จุดประสงค์และวิธีการ	✓	✓
	วิเคราะห์สาเหตุและผล	✗	✓
	วิเคราะห์แบบความสัมพันธ์ในรูปอุปมาอุปมัย	✗	✓
วิเคราะห์ เชิงหลักการ	วิเคราะห์โครงสร้าง	✓	✓
	วิเคราะห์หลักการ	✗	✓

หมายเหตุ เครื่องหมาย ✓ หมายถึง สามารถปฏิบัติได้ เครื่องหมาย ✗ หมายถึง ไม่สามารถปฏิบัติได้

จากตาราง 4 พบว่าการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนคนที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้และการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษา สามารถสรุปได้ ดังนี้

ผู้เรียนคนที่ 1 เป็นผู้เรียนที่จัดอยู่ในกลุ่มปานกลางของห้อง จากการสังเกตการทำกิจกรรมพบว่านักเรียนมีความใส่ใจในการทำกิจกรรม มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมร่วมกับผู้เรียนคนอื่น และมีส่วนร่วมในการตอบคำถามต่อครูผู้สอนอยู่เสมอ แต่อย่างไรก็ตามจากการสังเกตโดยการใช้แบบสังเกตพฤติกรรมการคิดวิเคราะห์ พบว่าการวิเคราะห์ความสำคัญ ผู้เรียนไม่สามารถวิเคราะห์ชนิดและวิเคราะห์เลขน้อยได้ หมายถึงผู้เรียนยังไม่สามารถระบุได้ว่า สิ่งนั้น เหตุการณ์นั้น ๆ จัดเป็นชนิดใด ลักษณะใด และบอกได้ว่าภาพนั้นหมายถึงใคร ข้อความนี้หมายถึงใคร การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ ผู้เรียนไม่สามารถวิเคราะห์ขั้นตอนความสัมพันธ์และวิเคราะห์สาเหตุและผล หมายถึงผู้เรียนยังไม่สามารถบอกได้ว่าสองสิ่งนี้เหมือนกันอย่างไร หรือแตกต่างกันอย่างไร

และบอกวงจรของสิ่งต่าง ๆ สิ่งที่จะเกิดขึ้นตามลำดับขั้นตอน ผลสุดท้ายจะเป็นอย่างไร วิเคราะห์เชิงหลักการ ผู้เรียนไม่สามารถวิเคราะห์หลักการ ซึ่งหมายถึงผู้เรียนยังไม่สามารถสรุปเป็นคำตอบหลักได้ หลักการของเรื่องนี้ว่าเป็นอย่างไร ผู้วิจัยจึงเห็นถึงปัญหาการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนที่ยังไม่สามารถคิดวิเคราะห์ได้ ในวงรอบที่ 2 ผู้วิจัยจึงเลือกใช้รูปแบบวิธีสอน เทคนิคอื่นที่เหมาะสมในการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยจึงได้ใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษามาจัดการเรียนรู้ในวงรอบที่ 2 พบว่าผู้เรียนมีความใส่ใจในการเรียนมากขึ้น มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม และจากแบบสังเกตพฤติกรรมการคิดวิเคราะห์ ผู้เรียนมีผลการคิดวิเคราะห์ที่เกิดการพัฒนามากขึ้น สามารถวิเคราะห์ชนิด วิเคราะห์เลศนัย วิเคราะห์ขั้นตอนความสัมพันธ์ วิเคราะห์สาเหตุและผล และวิเคราะห์หลักการได้ จากการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนที่มีการพัฒนาจึงส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนอยู่ในระดับที่น่าพอใจ

ตาราง 5 การวิเคราะห์ผลการคิดวิเคราะห์ ประเมินจากแบบสังเกตพฤติกรรมการคิดวิเคราะห์ ผู้เรียนคนที่ 2

รายการประเมิน		ผลการประเมิน	
		วงรอบที่ 1	วงรอบที่ 2
การวิเคราะห์ ความสำคัญ	วิเคราะห์ชนิด	✓	✓
	วิเคราะห์สิ่งสำคัญ	✗	✓
	วิเคราะห์เลศนัย	✓	✓
การวิเคราะห์ ความสัมพันธ์	วิเคราะห์ชนิดของความสัมพันธ์	✗	✓
	วิเคราะห์ขนาดของความสัมพันธ์	✓	✓
	วิเคราะห์ขั้นตอนความสัมพันธ์	✗	✗
	วิเคราะห์จุดประสงค์และวิธีการ	✗	✓
	วิเคราะห์สาเหตุและผล	✓	✓
	วิเคราะห์แบบความสัมพันธ์ในรูปอุปมาอุปมัย	✓	✓
วิเคราะห์ เชิงหลักการ	วิเคราะห์โครงสร้าง	✗	✗
	วิเคราะห์หลักการ	✓	✓

หมายเหตุ เครื่องหมาย ✓ หมายถึง สามารถปฏิบัติได้ เครื่องหมาย ✗ หมายถึง ไม่สามารถปฏิบัติได้

จากตาราง 5 พบว่าการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนคนที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้และการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษา สามารถสรุปได้ ดังนี้

ผู้เรียนคนที่ 2 เป็นผู้เรียนที่จัดอยู่ในกลุ่มปานกลางของห้อง จากการสังเกตการทำกิจกรรมพบว่านักเรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมในห้องเรียน ใส่ใจในการทำกิจกรรม มีการตอบคำถามครูผู้สอนอยู่เสมอ แต่อย่างไรก็ตามจากการสังเกตโดยการใช้แบบสังเกตพฤติกรรมการคิดวิเคราะห์ พบว่าการวิเคราะห์ความสำคัญ ผู้เรียนไม่สามารถวิเคราะห์วิเคราะห์สิ่งสำคัญ หมายถึงผู้เรียนยังไม่สามารถระบุสาระสำคัญของเรื่องที่เรียนว่าคืออะไร การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ ผู้เรียนไม่สามารถวิเคราะห์ชนิดของความสัมพันธ์ วิเคราะห์ขั้นตอนความสัมพันธ์และวิเคราะห์จุดประสงค์และวิธีการ หมายถึง ผู้เรียนยังไม่สามารถบอกได้ว่าสองสิ่งนี้เหมือนกันอย่างไร หรือแตกต่างกันอย่างไร บอกวงจรของสิ่งต่าง ๆ สิ่งที่จะเกิดขึ้นตามลำดับขั้นตอน ผลสุดท้ายจะเป็นอย่างไร และบอกได้ว่าการกระทำแบบนี้เพื่ออะไร ทำอย่างนี้มีเป้าหมายอะไร วิเคราะห์เชิงหลักการ ผู้เรียนไม่สามารถวิเคราะห์

โครงสร้าง ซึ่งหมายถึงผู้เรียนยังไม่สามารถระบุได้ว่าส่วนประกอบของสิ่งนี้มีอะไรบ้างได้ ผู้วิจัยจึงเห็นถึงปัญหาการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนที่ยังไม่สามารถคิดวิเคราะห์ได้ในวงรอบที่ 2 ผู้วิจัยจึงเลือกใช้รูปแบบวิธีสอน เทคนิคอื่นที่เหมาะสมในการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยจึงได้ใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษามาจัดการเรียนรู้ในวงรอบที่ 2 พบว่าผู้เรียนมีความใส่ใจในการเรียนมากขึ้น มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม และจากแบบสังเกตพฤติกรรมการคิดวิเคราะห์ผู้เรียนมีผลการคิดวิเคราะห์ที่เกิดการพัฒนามากขึ้น สามารถวิเคราะห์วิเคราะห์สิ่งสำคัญ วิเคราะห์ชนิดของความสัมพันธ์ วิเคราะห์ขั้นตอนความสัมพันธ์ วิเคราะห์จุดประสงค์และวิธีการและวิเคราะห์โครงสร้างได้ จากการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนที่มีการพัฒนาจึงส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนอยู่ในระดับที่น่าพอใจ

ตาราง 6 การวิเคราะห์ผลการคิดวิเคราะห์ ประเมินจากแบบสังเกตพฤติกรรมการคิดวิเคราะห์ ผู้เรียนคนที่ 3

รายการประเมิน		ผลการประเมิน	
		วงรอบที่ 1	วงรอบที่ 2
การวิเคราะห์ ความสำคัญ	วิเคราะห์ชนิด	✓	✓
	วิเคราะห์สิ่งสำคัญ	✗	✓
	วิเคราะห์เลขศูนย์	✗	✓
การวิเคราะห์ ความสัมพันธ์	วิเคราะห์ชนิดของความสัมพันธ์	✗	✓
	วิเคราะห์ขนาดของความสัมพันธ์	✓	✓
วิเคราะห์	วิเคราะห์ขั้นตอนความสัมพันธ์	✓	✓
	วิเคราะห์จุดประสงค์และวิธีการ	✗	✓
	วิเคราะห์สาเหตุและผล	✗	✓
	วิเคราะห์แบบความสัมพันธ์ในรูปอุปมาอุปมัย	✓	✓
วิเคราะห์ เชิงหลักการ	วิเคราะห์โครงสร้าง	✗	✓
	วิเคราะห์หลักการ	✓	✓

หมายเหตุ เครื่องหมาย ✓ หมายถึง สามารถปฏิบัติได้ เครื่องหมาย ✗ หมายถึง ไม่สามารถปฏิบัติได้

จากตาราง 6 พบว่าการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนคนที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้และการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษา สามารถสรุปได้ ดังนี้

ผู้เรียนคนที่ 3 เป็นผู้เรียนที่จัดอยู่ในกลุ่มอ่อน จากการสังเกตการณ์ทำกิจกรรมพบว่านักเรียนมีความใส่ใจในการทำกิจกรรมบางกิจกรรม มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมร่วมกับผู้เรียนคนอื่นบ้าง จากการสังเกตโดยการใช้แบบสังเกตพฤติกรรม การคิดวิเคราะห์ พบว่าการวิเคราะห์ความสำคัญ ผู้เรียนไม่สามารถวิเคราะห์สิ่งสำคัญและวิเคราะห์เลขศูนย์ หมายถึงผู้เรียนยังไม่สามารถระบุสาระสำคัญของเรื่องที่เรียนคืออะไร บอกได้ว่าภาพนี้หมายถึงใคร ข้อความนี้หมายถึงใคร การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ ผู้เรียนไม่สามารถวิเคราะห์ชนิดของความสัมพันธ์ วิเคราะห์จุดประสงค์และวิธีการและวิเคราะห์สาเหตุและผล หมายถึงผู้เรียนยังไม่สามารถบอกได้ว่าสองสิ่งนี้เหมือนกันอย่างไร หรือแตกต่างกันอย่างไร บอกได้ว่าการกระทำแบบนี้เพื่ออะไร ทำอย่างนี้มีเป้าหมายอะไรและระบุได้ว่าสิ่งใดเป็นสาเหตุของเรื่องนี้ วิเคราะห์เชิงหลักการ ผู้เรียนไม่สามารถวิเคราะห์โครงสร้าง ซึ่งหมายถึงผู้เรียนยังไม่สามารถระบุได้ว่าส่วนประกอบของสิ่งนี้มีอะไรบ้างได้ ผู้วิจัยจึงเห็นถึงปัญหาการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียน

ที่ยังไม่สามารถคิดวิเคราะห์ได้ ในวงรอบที่ 2 ผู้วิจัยได้ใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษาจัดการเรียนรู้ ในวงรอบที่ 2 พบว่าผู้เรียนมีความใส่ใจในการเรียนมากขึ้น มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมมากขึ้น และจากแบบสังเกตพฤติกรรม การคิดวิเคราะห์ผู้เรียนมีผลการคิดวิเคราะห์ที่เกิดการพัฒนาเพิ่มขึ้น วิเคราะห์สิ่งสำคัญ วิเคราะห์เลขศูนย์ วิเคราะห์ชนิดของ ความสัมพันธ์ วิเคราะห์จุดประสงค์และวิธีการ วิเคราะห์สาเหตุและผลและวิเคราะห์โครงสร้างได้ จากการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียน ที่มีการพัฒนาจึงส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนอยู่ในระดับที่น่าพอใจ จากการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่าผู้เรียน คนที่ 3 ได้คะแนนคะแนน 20 คะแนน (คะแนนเต็ม 30) หรือคิดเป็นร้อยละ 66.67

ตาราง 7 การวิเคราะห์ผลการคิดวิเคราะห์ ประเมินจากแบบสังเกตพฤติกรรมการคิดวิเคราะห์ ผู้เรียนคนที่ 4

รายการประเมิน		ผลการประเมิน	
		วงรอบที่ 1	วงรอบที่ 2
การวิเคราะห์ ความสำคัญ	วิเคราะห์ชนิด	✓	✓
	วิเคราะห์สิ่งสำคัญ	✗	✓
	วิเคราะห์เลขศูนย์	✓	✓
การวิเคราะห์ ความสัมพันธ์	วิเคราะห์ชนิดของความสัมพันธ์	✗	✓
	วิเคราะห์ขนาดของความสัมพันธ์	✓	✓
	วิเคราะห์ขั้นตอนความสัมพันธ์	✗	✗
	วิเคราะห์จุดประสงค์และวิธีการ	✗	✓
	วิเคราะห์สาเหตุและผล	✓	✓
	วิเคราะห์แบบความสัมพันธ์ในรูปอุปมาอุปมัย	✓	✓
วิเคราะห์ เชิงหลักการ	วิเคราะห์โครงสร้าง	✗	✗
	วิเคราะห์หลักการ	✓	✓

หมายเหตุ เครื่องหมาย ✓ หมายถึง สามารถปฏิบัติได้ เครื่องหมาย ✗ หมายถึง ไม่สามารถปฏิบัติได้

จากตาราง 7 พบว่าการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนคนที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้และการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษา สามารถสรุปได้ ดังนี้

ผู้เรียนคนที่ 4 เป็นผู้เรียนที่จัดอยู่ในกลุ่มปานกลางของห้อง จากการสังเกตการทำกิจกรรมพบว่านักเรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมในห้องเรียน ใส่ใจในการทำกิจกรรม มีการตอบคำถามครูผู้สอนอยู่เสมอ แต่อย่างไรก็ตามจากการสังเกต โดยการใช้แบบสังเกตพฤติกรรมการคิดวิเคราะห์ พบว่าการวิเคราะห์ความสำคัญ ผู้เรียนไม่สามารถวิเคราะห์สิ่งสำคัญ หมายถึง ผู้เรียนยังไม่สามารถระบุสาระสำคัญของเรื่องที่เรียนว่าคืออะไร การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ ผู้เรียนไม่สามารถวิเคราะห์ชนิดของ ความสัมพันธ์ วิเคราะห์ขั้นตอนความสัมพันธ์และวิเคราะห์จุดประสงค์และวิธีการ หมายถึงผู้เรียนยังไม่สามารถบอกได้ว่าสองสิ่งนี้ เหมือนกันอย่างไร หรือแตกต่างกันอย่างไร บอกวงจรของสิ่งต่าง ๆ สิ่งที่จะเกิดขึ้นตามลำดับขั้นตอน ผลสุดท้ายจะเป็นอย่างไร และบอกได้ว่าการกระทำแบบนี้เพื่ออะไร ทำอย่างนี้มีเป้าหมายอะไร วิเคราะห์เชิงหลักการ ผู้เรียนไม่สามารถวิเคราะห์ โครงสร้าง ซึ่งหมายถึงผู้เรียนยังไม่สามารถระบุได้ว่าส่วนประกอบของสิ่งนี้มีอะไรบ้างได้ ผู้วิจัยจึงเห็นถึงปัญหาการคิดวิเคราะห์ ของผู้เรียนที่ยังไม่สามารถคิดวิเคราะห์ได้ ในวงรอบที่ 2 ผู้วิจัยจึงเลือกใช้รูปแบบวิธีสอน เทคนิคอื่นที่เหมาะสมในการจัดการเรียนรู้

ผู้วิจัยจึงได้ใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษามาจัดการเรียนรู้ในวงรอบที่ 2 พบว่าผู้เรียนมีความใส่ใจในการเรียนมากขึ้น มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม และจากแบบสังเกตพฤติกรรมการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนมีผลการคิดวิเคราะห์ที่เกิดการพัฒนาสูงขึ้น สามารถวิเคราะห์สิ่งสำคัญ วิเคราะห์ชนิดของความสัมพันธ์ วิเคราะห์ขั้นตอนความสัมพันธ์ วิเคราะห์จุดประสงค์ และวิธีการ และวิเคราะห์โครงสร้างได้ จากการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนที่มีการพัฒนา จึงส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนอยู่ในระดับที่น่าพอใจ จากการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังจากได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษาในวงรอบที่ 2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ เรื่องวัสดุในชีวิตประจำวัน พบว่าผู้เรียนคนที่ 4 ได้คะแนนคะแนน 25 คะแนน (คะแนนเต็ม 30) หรือคิดเป็นร้อยละ 83.33

สรุปผล

การคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนที่ได้รับการประเมินจากแบบทดสอบวัดการคิดวิเคราะห์ เมื่อพิจารณาในแต่ละวงรอบ พบว่าในวงรอบที่ 1 การคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนมีค่าเฉลี่ยร้อยละ 62.50 และการประเมินเมื่อสิ้นสุดวงรอบที่ 2 การคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนมีค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 76.67

การคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนที่ได้รับการประเมินจากแบบสังเกตพฤติกรรมการคิดวิเคราะห์ เมื่อสิ้นสุดวงรอบที่ 2 พบว่านักเรียนมีพฤติกรรมการคิดวิเคราะห์ที่ดีขึ้นจากวงรอบที่ 1

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยการพัฒนาการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษา สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

การคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ทั้งหมด 4 คน ที่ได้รับการประเมินจากแบบทดสอบวัดการคิดวิเคราะห์ ในวงรอบที่ 1 การคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนมีค่าเฉลี่ยร้อยละ 62.50 และการประเมินเมื่อสิ้นสุดวงรอบที่ 2 การคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนมีค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 76.67 พบว่าการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษาทำให้ผู้เรียนมีพัฒนาการทางด้านการคิดวิเคราะห์ที่ดีขึ้น จากผลการวิจัยในวงรอบที่หนึ่งและวงรอบสอง การสอนตามแนวทางสะเต็มศึกษานำจุดเด่นของธรรมชาติวิชา ตลอดจนวิธีการสอนของแต่ละสาขาวิชาผสมผสานกันอย่างลงตัว เพื่อให้ผู้เรียนนำความรู้ทุกแขนงมาใช้ในการแก้ปัญหาการค้นคว้าและการพัฒนาสิ่งต่าง ๆ จึงส่งผลให้ผู้เรียนมีความร่วมมือในการเรียนความกระตือรือร้นมากยิ่งขึ้น ในกิจกรรมการเรียน และภาคภูมิใจในผลงานที่ตนเองได้ลงมือทำ โดยแต่ละขั้นตอนในการจัดการเรียนรู้ ตามแนวทางสะเต็มศึกษา ประกอบด้วย ขั้นตอนปัญหา การค้นหาแนวคิดที่เกี่ยวข้อง การวางแผนและพัฒนา การทดสอบและประเมินผลและการนำเสนอผลลัพธ์ ในขณะเดียวกันการจัดการเรียนรู้ยังช่วยพัฒนาทักษะการคิด การทำงาน การเรียนมีความสนุกสนาน เพราะนักเรียนเป็นคนได้คิดและลงมือทำด้วยตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับ พรทิพย์ ศิริภทราชัย (2556 : 50) กล่าวว่า สะเต็มศึกษาเป็นการสอนที่ทำให้ผู้เรียนเกิดพัฒนาการด้านต่าง ๆ อย่างครบถ้วน และสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาคนให้มีคุณภาพในศตวรรษที่ 21 เช่น ด้านปัญญา ผู้เรียนเข้าใจในเนื้อหาวิชา ด้านทักษะการคิด ผู้เรียนพัฒนาทักษะการคิดโดยเฉพาะการคิดขั้นสูง เช่น การคิดวิเคราะห์ การคิดสร้างสรรค์ ฯลฯ ด้านคุณลักษณะ ผู้เรียนมีทักษะการทำงานกลุ่ม ทักษะการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ การเป็นผู้นำ ตลอดจนการยอมรับคำวิพากษ์วิจารณ์ของผู้อื่น สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ นูรอาศีกัน สา และคณะ (2560 : 42-53) ได้ศึกษาผลของการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาเคมี ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการจัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้ โดยก่อนการจัดการเรียนรู้ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 11.10 และหลังการจัดการเรียนรู้ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 21.71 นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษามีคะแนนพัฒนาการร้อยละ 47.62 อยู่ในระดับสูง นักเรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ หลังการจัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้

ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 19.67 หลังการจัดการเรียนรู้ค่าเฉลี่ย 33.24 นักเรียนมีระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาเคมีหลังการจัดการเรียนรู้ในระดับดี และนักเรียนมีระดับความสามารถในการคิดวิเคราะห์หลังการจัดการเรียนรู้ในระดับค่อนข้างดี และนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ควรมีการศึกษาผลการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา ที่มีตัวแปรอื่น ๆ เช่น ความคิดสร้างสรรค์ ความสามารถในการแก้ปัญหา เป็นต้น

1.2 ควรมีการศึกษาการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา ที่มีการเปรียบเทียบระหว่าง 2 กลุ่ม คือ กลุ่มจัดการเรียนรู้แบบปกติ กับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา

1.3 ในการจัดการเรียนการสอนตามแนวทางสะเต็มศึกษา เป็นการที่ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติในการใช้วัสดุอุปกรณ์ ควรให้คำปรึกษาและดูแลผู้เรียนอย่างใกล้ชิด

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการทำวิจัยตามแนวทางสะเต็มศึกษาที่บูรณาการกับสาระอื่น เพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

กฤษณ์ เพ็ชรทวีพรเดช. (2550). *สุดยอดวิธีสอนวิทยาศาสตร์นำไปสู่...การจัดการเรียนรู้ของครูยุคใหม่*. กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์.

ชนาธิป พรกุล. (2554). *การสอนกระบวนการคิดทฤษฎีและการนำไปใช้* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: วี พรินท์ (1991) จำกัด.

นุรอาซีกัน สา, ณัฐินี โมพันธ์ และมัยดี แวดราแมค. (2560). *ผลของการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาเคมี ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4*. วารสารมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ สาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 4(1), 42-53.

พรทิพย์ ศิริภักตราชัย. (2556). STEM Education กับการพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21. *นักบริหาร*, 33(2), 49-56.

มนตรี จุฬาวัฒนทล. (2556). การศึกษาวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีวิศวกรรมและคณิตศาสตร์หรือ “สะเต็ม”. *สมาคมครูวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย*, 16(1), 185.

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2551). *แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

อภิสิทธิ์ รัชไชย. (2556). *สะเต็มศึกษากับการพัฒนาการศึกษาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิศวกรรมศาสตร์ และคณิตศาสตร์ ในประเทศสหรัฐอเมริกา*. *สมาคมครูวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย*, 19(2), 15-18.

การวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อแก้ปัญหาการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

Action Research Report for Solving Reading Problems of Grade 1

นิภาพร โพธิราช¹, อรัญ สุขกระตื่อง² และ อาทิตย์ อาจหาญ³
Nipaporn Phothirach¹, Aran Suykaduang² and Athit Athan³

Received : 19 มิ.ย. 2562

Revised : 19 ส.ค. 2562

Accepted : 21 ส.ค. 2562

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อแก้ปัญหาการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนภูบดินทร์นุกูล กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนภูบดินทร์นุกูล ปีการศึกษา 2561 จำนวน 44 คน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 7 แผน 2) แบบฝึกหัดเพื่อแก้ปัญหาการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 7 ชุด และ 3) แบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่าน จำนวน 30 ข้อ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการแก้ปัญหาการอ่านของนักเรียนวงจรที่ 1 นักเรียนบางคนอ่านคำไม่ได้ ขาดทักษะในการอ่าน ผลทดสอบวัดความสามารถในการอ่านไม่ผ่านเกณฑ์ที่ตั้งไว้ จึงนำไปปรับปรุงในวงจรที่ 2 โดยปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ให้ดียิ่งขึ้น จนนักเรียนสามารถผ่านเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 2) ผลการศึกษาความสามารถในการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 วงจรที่ 1 นักเรียนทำคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 24.26 จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 80.86 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.19 และมีผู้ผ่านเกณฑ์คะแนนร้อยละ 80 จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 72.73 ในวงจรที่ 2 ผลการวัดความสามารถในการอ่านของนักเรียน 12 คนที่ไม่ผ่านเกณฑ์ มีค่าเท่ากับ 24.67 จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 82.22 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.50 และมีจำนวนผู้ผ่านเกณฑ์คะแนนร้อยละ 80 จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 100

คำสำคัญ : การวิจัยเชิงปฏิบัติการ , แผนการจัดการเรียนรู้ , การอ่าน

Abstract

This research aimed at solving the reading problems of grade 1 students at the Phubodinnukul School during the 1st semester of the 2018 academic year. The sample group consisted of 44 first grade students. Research instruments were: 1) seven learning management plans; 2) seven sets of exercises for solving the reading problems of grade 1 students; and 3) a 30-item reading test. The statistics used for data analysis included percentages, means, and standard deviations. The results revealed the following: firstly, based on the results of solving student reading problems in the first round, some students were unable to read words because they lacked reading skills. Their test results from the reading test did not pass

¹ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิจัยและประเมินผลการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม อีเมล: nipaportakky@gmail.com

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อาจารย์ประจำสาขาวิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

³ อาจารย์ประจำสาขาวิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

¹ Graduate Student Master of discipline Research and Evaluation Faculty of Education Rajabhat Maha sarakham University
Email: nipaportakky@gmail.com

² Assistant professor Subject Instructor Research and Evaluation Faculty of Education Rajabhat Maha sarakham University

³ Subject Instructor Research and Evaluation Faculty of Education Rajabhat Maha sarakham University

the criteria. Therefore, the results from the 1st round were used to improve the learning management plans, which resulted in those students could pass the criteria. Secondly, based on the reading performance of the 1st grade students for the 1st round, the students obtained an average score of 24.26 out of 30 points, which represented 80.86 percent, with a standard deviation of 1.19. In addition, there were 32 students who passed with 80 percent of the criteria, representing 72.73 percent. However, based on the 2nd round for 12 students who did not pass the criteria on the 1st round, their average score of the reading ability test was 24.67 out of 30 points, which represented 82.22 percent. The standard deviation was 0.50. For this 2nd round, the number of students who passed 80 percent of the criteria, was 12, representing 100 percent.

Keywords : Action Research, Learning Management Plans, Reading

บทนำ

สาระการเรียนรู้ภาษาไทย เป็นวิชาพื้นฐานในการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้กลุ่มสาระอื่น ๆ เป็นวิชาที่เน้นผู้เรียนให้ทำความเข้าใจ และศึกษาหลักเกณฑ์ทางภาษาโดยฝึกฝนให้เกิดทักษะทั้งการอ่าน การเขียน การฟัง การดู และการพูด การฝึกฝนทักษะทุกด้านให้ถูกต้องอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้เกิดความชำนาญ เกิดประโยชน์ต่อตนเอง ชุมชน สังคม และประเทศชาติซึ่งการจัดการศึกษาเพื่อให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าว จำเป็นที่ครูผู้สอนต้องจัดกิจกรรม วางแผนการเรียนการสอนให้มีการพัฒนาผู้เรียนไปสู่จุดมุ่งหมายที่วางไว้อย่างมีคุณภาพ เพื่อสนองต่อจุดมุ่งหมายของหลักสูตร โดยเฉพาะให้ผู้เรียนมีความคิดสร้างสรรค์ คิดอย่างมีเหตุผล และคิดอย่างเป็นระบบ (สำนักวิชาการ และมาตรฐานการศึกษา, 2555 : 1-2) สภาพปัจจุบันคนไทยไม่ชอบอ่านหนังสือ ชอบเกมคอมพิวเตอร์มากกว่าหนังสือ ไม่รักการอ่านทำให้อ่านหนังสือไม่ออก ปัญหาสำคัญของประเทศไทยที่มีความเกี่ยวเนื่องกัน และส่งผลกระทบต่อการพัฒนาคุณภาพทรัพยากรมนุษย์ เดิมเรามองว่าการที่คนไทยส่วนใหญ่ไม่อ่านหนังสือ เป็นเพราะเขามองไม่เห็นความสำคัญ มองไม่เห็นประโยชน์ของการอ่าน จริง ๆ แล้วทุกคนรู้ถึงประโยชน์ของการอ่านหนังสือ เห็นได้จากพ่อแม่พยายามเชิญชวนให้ลูกที่ยังเป็นนักเรียน ที่ยังเป็นนักศึกษาอยู่อ่านหนังสือ ท่องตำรา เพื่อที่จะสามารถสอบได้คะแนนดี ๆ จบมาจะได้มีโอกาสหางานดี ๆ การอ่านสำหรับผู้ใหญ่ หรือคนที่ เป็นพ่อแม่แล้ว มีความหมายเพียงแค่มือถือชนิดหนึ่งในการเรียนหนังสือให้ได้เท่านั้น ดังนั้นเมื่อเรียนจบแล้วก็ไม่มีเวลาที่จะต้องอ่านหนังสืออีกต่อไป เหตุผลที่ช่วยสนับสนุนตรงนี้ก็คือ เมื่อเรียนจบและได้ทำงานแล้วคนไทยส่วนใหญ่ก็มักจะไม้อ่านหนังสืออีก หรืออ่านก็เพียงเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการทำงานเท่านั้น หนังสือเป็นสิ่งที่สำคัญที่สามารถให้ความรู้ได้หลายด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านการศึกษา และด้านความรู้รอบตัว ที่สามารถนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้ ล้วนแต่เป็นความรู้ที่มาจาก การอ่านหนังสือทั้งนั้น แต่คนในปัจจุบันไม่ได้ให้ความสำคัญกับหนังสือ เนื่องจากมีสื่อและสิ่งเร้าต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อชีวิตมากขึ้น พบว่าเด็กไทยอ่านหนังสือลดลงเกือบทุกวัน เป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคม ความเป็นอยู่ การศึกษาและค่านิยมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม รวมทั้งสภาพแวดล้อมในปัจจุบันอีกด้วย ดังนั้นแนวทางการส่งเสริมให้เด็กหันมาอ่านหนังสือมากขึ้น ก็จะต้องปรับเปลี่ยนกลยุทธ์เพื่อช่วงชิงเวลาการคุยโทรศัพท์ เปลี่ยนมาอ่านหนังสือให้ได้ ถ้าไม่เร่งแก้ปัญหานี้ก็ยิ่งจะทำให้เด็กไทยอ่านหนังสือน้อยลง สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นผลเสียต่อตนเองและสังคมไทยในปัจจุบัน การที่มีสิ่งเร้าทำให้เด็กไทยทั่วทุกภาคของประเทศอ่านหนังสือน้อยลง และมีแนวโน้มลดลงเรื่อย ๆ (วรพันธ์ โลกิตสถาพร, 25549 : ออนไลน์)

การจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยในปัจจุบันยังประสบปัญหา เพราะนักเรียนส่วนใหญ่มีปัญหาในด้านการอ่าน ไม่ว่าจะเป็นการสะกดคำ การเว้นวรรคตอน หรือการใช้ภาษาไม่เหมาะสมกับกาลเทศะและบุคคล โดยเฉพาะการอ่าน หรือฟังจับใจความไม่ได้ ล้วนแต่ขาดทักษะในการอ่านทั้งสิ้น จึงทำให้การสื่อสารไม่สัมฤทธิ์ผลตามจุดมุ่งหมาย ส่งผลให้เกิดวิกฤติ

คุณภาพทางการศึกษา (พริ้มเพราวดี หันตรา, 2541 : 79) การจัดกิจกรรมการสอน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ประสบปัญหาหลายอย่าง ทั้งนี้เนื่องจากนักเรียนเพิ่งผ่านการเรียนในชั้นอนุบาล ประสบการณ์ของนักเรียนมีเพียงการฝึกความพร้อมด้านการพูด การฟัง ขาดการฝึกทักษะทางด้าน การอ่าน เมื่อนักเรียนเข้ามาเรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ทำให้เกิดปัญหาในด้านทักษะภาษา ทำให้อ่านหนังสือไม่คล่อง ฟังไม่เข้าใจ และพูดไม่ถูกต้องชัดเจน ดังนั้นการสอนภาษาไทยจึงเป็นเรื่องยากสำหรับเด็กเล็ก เพราะภาษาไทยเป็นระบบสัญลักษณ์ที่มีความสลับซับซ้อน มีพยัญชนะ 44 รูป สระ 21 รูป 32 เสียง และวรรณยุกต์อีก 4 รูป 5 เสียง ซึ่งผู้เรียนต้องอาศัยอวัยวะต่าง ๆ ที่ใช้ในการรับรู้ภาษา และประสานกันอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งหู ตา ปาก ลิ้น และมือ (กองเหรียญ มอนโรสง, 2550 : 2)

และจากการจัดการเรียนการสอนนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนภูบดินทร์นุกูล ตำบลกุดแห่ อำเภอนากลาง จังหวัดหนองบัวลำภู สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ซึ่งมีจำนวนนักเรียนทั้งหมด 44 คน นักเรียนส่วนใหญ่จะใช้ภาษาอีสานในการสื่อสารในชีวิตประจำวัน ดังนั้นครูผู้สอนจึงประสบปัญหาการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย ในด้านการอ่านและการสื่อสาร และปัญหาดังกล่าวยังส่งผลต่อการเรียนการสอนในรายวิชาอื่น ๆ ด้วย เนื่องจากนักเรียนอ่านหนังสือไม่ออก สื่อสารไม่ถูกต้องก็ทำให้นักเรียนไม่อยากเรียนวิชานั้น ๆ ด้วย ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ประสบปัญหาเรื่องการอ่านหนังสือของนักเรียน จึงเห็นความสำคัญในการแก้ปัญหาและพัฒนาการอ่านของนักเรียนให้ดียิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์

เพื่อแก้ปัญหาการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนภูบดินทร์นุกูล

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนภูบดินทร์นุกูล สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดหนองบัวลำภู ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 44 คน โดยเป็นนักเรียนที่ขาดทักษะการอ่าน ซึ่งมีพฤติกรรมและอาการที่แสดงถึงการอ่านคำพื้นฐานไม่ได้

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

- 2.1 แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 7 แผน
- 2.2 แบบฝึกหัดเพื่อแก้ปัญหาการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 7 ชุด
- 2.3 แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้
- 2.3 แบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่าน จำนวน 30 ข้อ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการจัดการเรียนการสอนด้วยตนเอง โดยติดต่อส่งหนังสือไปยังผู้อำนวยการโรงเรียนภูบดินทร์นุกูล ตำบลกุดแห่ อำเภอนากลาง จังหวัดหนองบัวลำภู สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน และผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน เพื่อเตรียมความพร้อมในการทำวิจัยและตรวจสอบเครื่องมือในการทำวิจัย จากนั้นผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

3.1 ทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ พัฒนาความสามารถในการอ่านวิชาภาษาไทยก่อนด้วยแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

3.2 ดำเนินการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่องพยัญชนะ สระ การอ่านคำในมาตราแม่สะกดแม่ ก กา จำนวน 7 แผน ใช้เวลาการสอนวันละ 1 ชั่วโมง เมื่อดำเนินการสอนจนจบแต่ละแผน จะทำการทดสอบย่อยแล้วเก็บรวบรวมคะแนนไว้

3.3 เมื่อดำเนินการสอนครบ 7 แผน แล้วทำการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อแก้ปัญหา การอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 วิชาภาษาไทยหลังเรียน โดยใช้แบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านชุดเดียวกับที่ใช้ทดสอบก่อนเรียน

3.4 นำคะแนนที่ได้จากการเก็บข้อมูลทั้งหมดมาวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพและข้อมูลเชิงปริมาณ ดังนี้

4.1 ข้อมูลเชิงคุณภาพ

4.1.1 ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์โดยการแจกแจงข้อค้นพบในการเก็บรวบรวมข้อมูลจัดหมวดหมู่ประเด็นเนื้อหา สรุปเชิงพรรณนาวิเคราะห์ซึ่งนำมาจากผลการวิจัยและแสดงให้เห็นแนวทางหรือรูปแบบการปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพ เพื่อพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยผู้วิจัยใช้เครื่องมือ และวิธีการ ได้แก่ แบบบันทึกการสังเกตการจัดกิจกรรม แบบประเมินการตรวจผลการปฏิบัติงาน เริ่มแบบบันทึกสังเกตพฤติกรรม ระหว่างเรียนของนักเรียน ข้อมูลทั้งหมดที่ได้เริ่มมาวิเคราะห์วิจารณ์เชิงเนื้อหา เพื่อพัฒนาสภาพที่เกิดขึ้นว่ามีข้อบกพร่องมีปัญหา หรืออุปสรรคอย่างไร แล้วหาทางแก้ไขปรับปรุงและพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น

4.1.2 ระหว่างดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตรวจสอบคุณภาพของข้อมูล โดยวิธีการตรวจสอบสามเส้าไปพร้อมกัน เพื่อใช้ยืนยันข้อมูลเชิงคุณภาพตามจุดมุ่งหมายของการวิจัยมีวิธีการ ดังนี้

1) การตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล เป็นการชี้แหล่งข้อมูลที่หลากหลายจากผู้ให้ข้อมูลหลายกลุ่ม ในประเด็นเดียวกัน หรือถามซ้ำผู้ให้ข้อมูลกลุ่มเดิม

2) การตรวจสอบสามเส้าด้านวิธีการเป็นการใช้วิธีการวิจัยที่หลากหลายในการศึกษาปรากฏการณ์ เช่น ศึกษาเอกสารประกอบและใช้วิธีสังเกต

4.2 ข้อมูลเชิงปริมาณ

การวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์การจัดการเรียนรู้ แก้ปัญหาการอ่านของนักเรียนและการวิเคราะห์แบบทดสอบย่อย ทำชุดฝึกพัฒนาความสามารถในการอ่าน โดยหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

สรุปผล

จากผลการพัฒนาแบบฝึกหัดเพื่อแก้ปัญหาการอ่าน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนภูผาคินทร์นุกูล อำเภอนากลาง จังหวัดหนองบัวลำภู สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดหนองบัวลำภู สรุปผลดังนี้

1. การวิจัยเชิงปฏิบัติการในวงจรที่ 1

1.1 การวางแผน ผู้วิจัยได้วางแผนปฏิบัติ ดังนี้

ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยได้ร่วมกันศึกษาปัญหาการเรียนการสอนภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยสังเกต การสอนและการสัมภาษณ์พูดคุยกับนักเรียน และอาจารย์ผู้สอนภาษาไทยระดับชั้นอื่น พบว่านักเรียนส่วนใหญ่ขาดทักษะ การอ่านภาษาไทย เนื่องจากการจัดการเรียนการสอนที่ผ่านมา เน้นการบรรยายเนื้อหาตามหนังสือเรียนเป็นหลัก และให้นักเรียน ทำแบบฝึกหัดส่ง นักเรียนมีโอกาสนในการแสดงความคิดเห็นหรือมีส่วนร่วมน้อย นักเรียนขาดความกระตือรือร้นในการเรียน

และจากการศึกษาข้อมูลสรุปว่า การจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยให้มีความน่าสนใจ สามารถกระตุ้นความสนใจของนักเรียนได้โดยการจัดการเรียนการสอน ด้วยแบบฝึกหัดที่มีความน่าสนใจ มีการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย เช่น การนำเพลงหรือกลอนมาใช้ประกอบในการนำเข้าสู่บทเรียน จากนั้นได้พัฒนาโดยจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 7 แผน โดยกำหนดจุดประสงค์และรูปแบบกิจกรรม เพื่อให้ให้นักเรียนอ่านออกเสียงและเขียนพยัญชนะ สระ และ แม่ ก กา ได้ถูกต้อง

1.2 การปฏิบัติ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดกิจกรรมตามแผนการจัดการเรียนรู้ โดยมี 3 ขั้นตอน ดังนี้

1.2.1 ชี้นำเข้าสู่บทเรียน เป็นการทบทวนความรู้เดิมของนักเรียน โดยใช้กิจกรรมการร้องเพลง การอ่านกลอนเกี่ยวกับพยัญชนะ สระ และ แม่ ก กา จากข้อสังเกตพบว่า ในช่วงแรกนักเรียนปฏิบัติไม่ได้ ครูจึงปฏิบัติให้นักเรียนดู และฝึกตาม จากนั้นนักเรียนจึงสามารถปฏิบัติได้

1.2.2 ชั้นจัดการเรียนรู้

- 1) นักเรียนและครูร่วมกันสนทนาเรื่องพยัญชนะ สระและ แม่ ก กา จากนั้นครูพานักเรียนฝึกอ่าน
- 2) แบ่งนักเรียนกลุ่มละ 5 คน โดยคละระหว่างเด็กเรียนเก่ง ปานกลาง และอ่อน จากนั้นให้ช่วยกันอ่านคำ
- 3) ให้นักเรียนทำแบบฝึกหัด

1.2.3 ชั้นสรุป

นักเรียนและครูร่วมกันเฉลยแบบฝึกหัด สนทนาซักถามและอภิปรายร่วมกัน เกี่ยวกับพยัญชนะ สระ และ แม่ ก กา พร้อมสรุปข้อปัญหาที่พบ และวิธีแก้ไขเพื่อการเรียนรู้ต่อไป

1.3 การสังเกต

1.3.1 ในขณะที่มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนนั้น ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย ได้สังเกตและรวบรวมข้อมูล โดยได้ทำการจดบันทึกไว้ในเครื่องมือ และสะท้อนผลการปฏิบัติ ได้แก่ แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม

1.3.2 จากการทำแบบฝึกหัดทั้ง 7 ชุด มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 56.02 จากคะแนนเต็ม 70 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 80.03 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 6.58

1.3.3 จากการทำแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่าน สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 30 ข้อ มีค่าคะแนนเฉลี่ยจากคะแนนเต็ม 30 เท่ากับ 24.26 คิดเป็นร้อยละ 80.86 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.19 และมีจำนวนผู้ผ่านเกณฑ์คะแนนร้อยละ 80 จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 72.73 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด

1.3.4 จากการสังเกต พบว่าในช่วงแรกนักเรียนปฏิบัติไม่ได้ครูจึงปฏิบัติให้นักเรียนดูและฝึกตาม จากนั้นนักเรียนจึงสามารถปฏิบัติได้

1.4 การสะท้อนผล

จากผลการจัดการเรียนรู้ พบว่าเนื้อหาที่มีความเหมาะสมน่าสนใจ เพราะทำให้นักเรียนสามารถอ่านคำที่ครูกำหนดให้ นอกจากนี้การจัดกิจกรรมเพื่อนำเข้าสู่บทเรียนมีความน่าสนใจ นักเรียนได้รับความสนุกสนานและความรู้จากประสบการณ์ตรงเป็นการเปลี่ยนบรรยากาศ นักเรียนให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมเป็นอย่างดี แต่อย่างไรก็ตามยังมีนักเรียนจำนวน 12 คนที่มีคะแนนในการทำแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านไม่ผ่านเกณฑ์ เนื่องจากนักเรียนบางคนให้ความสนใจในตอนต้นชั่วโมงแต่ตอนท้ายชั่วโมงเริ่มมีการพูดคุยและเล่นกันบ้าง ดังนั้นผู้สอนควรหาแนวทางในการแก้ไข เช่น การเพิ่มเวลาให้นักเรียนทำกิจกรรม เพื่อนำเข้าสู่บทเรียนเพื่อให้นักเรียนได้มีความพร้อมมากขึ้น รวมถึงการทบทวนเนื้อหาที่ผ่านมา ซึ่งสรุปสิ่งที่ควรปรับปรุงแก้ไข ดังนี้

- ควรใช้กิจกรรมที่สร้างความสนใจให้กับนักเรียนมากขึ้น
- ผู้สอนอาจต้องเพิ่มความเข้มงวดกับนักเรียนบางคนให้มากขึ้น

2. การวิจัยเชิงปฏิบัติการในวงจรถิ่นที่ 2

2.1 การวางแผน

จากการปฏิบัติการในวงจรที่ 1 ผู้วิจัยได้นำผลจากการวิจัยหารือกับผู้ช่วยวิจัย เพื่อปรับปรุงแก้ไขแผนการจัดการเรียนรู้ ทั้ง 7 แผน เพื่อนำมาใช้จัดการเรียนรู้ให้กับนักเรียนทั้ง 12 คนที่ยังไม่ผ่านเกณฑ์เนื่องจากมีปัญหาในการอ่านคำ และบางคนที่ไม่ตั้งใจเรียนมีการพูดคุยระหว่างเรียน ซึ่งผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยได้หาแนวทางในการแก้ไข โดยการปรับเพิ่มกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ให้มากขึ้น ได้แก่

- การเพิ่มกิจกรรมเพื่อนำเข้าสู่บทเรียน
- การเพิ่มเวลาในกิจกรรมการร้องเพลง การอ่านกลอน
- การเพิ่มใบความรู้เพื่อให้นักเรียนมีความเข้าใจเนื้อหามากขึ้น
- การเพิ่มแบบฝึกหัดเพื่อให้นักเรียนได้ฝึกมากขึ้น
- การมีส่วนร่วมของครูโดยเฉพาะการให้ความช่วยเหลือ และดูแลนักเรียนในการทำกิจกรรมมากขึ้น

2.2 การปฏิบัติ

2.2.1 ชี้นำเข้าสู่บทเรียน จัดให้มีการทบทวนความรู้เดิมของนักเรียน โดยใช้กิจกรรมการร้องเพลง การอ่านกลอน เกี่ยวกับพยัญชนะ สระ และ แม่ ก กา โดยการเพิ่มจำนวนรอบในการร้องและอ่าน ซึ่งพบว่านักเรียนสามารถปฏิบัติได้ดีขึ้น กว่าครั้งแรก

2.2.2 ชั้นจัดการเรียนรู้

- 1) นักเรียนและครูร่วมกันทบทวนเนื้อหาเรื่องมาตราตัวสะกดแม่ ก กา จากนั้นครูนำใบความรู้เกี่ยวกับมาตราตัวสะกด แม่ ก กา และให้นักเรียนอ่านออกเสียงพร้อมกัน
- 2) ครูนำใบความรู้เกี่ยวกับการแจกลูกสะกดคำ มาตราตัวสะกด แม่ ก กา จากนั้นพานักเรียนฝึกอ่าน
- 3) ครูให้นักเรียนเขียนคำอ่านมาตรา แม่ ก กา
- 4) ครูให้นักเรียนอ่านคำที่ละคน
- 5) ให้นักเรียนทำแบบฝึกหัด

2.2.3 ชั้นสรุป

นักเรียนและครูร่วมกันเฉลยแบบฝึกหัด สนทนาซักถามและอภิปรายร่วมกัน เกี่ยวกับพยัญชนะ สระ และ แม่ ก กา พร้อมสรุปข้อปัญหาที่พบและวิธีแก้ไขเพื่อการเรียนรู้ต่อไป

2.3 การสังเกต

ในการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ ผู้วิจัยได้พัฒนาโดยจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ 7 แผน โดยกำหนดจุดประสงค์ เพื่อให้นักเรียนอ่านออกเสียงและเขียนพยัญชนะ สระ และ แม่ ก กา ได้ถูกต้อง สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มาทำการจัดการเรียนรู้ให้กับนักเรียนกลุ่มที่ยังไม่ผ่านเกณฑ์ทั้ง 12 คน อีกครั้ง จากนั้นจึงได้นำแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่าน ชุดเดิมมาทำการทดสอบ

พบว่าคะแนนเฉลี่ยจากการทำแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่าน สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ของนักเรียน 12 คนที่ไม่ผ่านเกณฑ์ในการทดสอบครั้งแรก จากคะแนนเต็ม 30 มีค่าเท่ากับ 24.67 คิดเป็นร้อยละ 82.22 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.50 และมีจำนวนผู้ผ่านเกณฑ์คะแนนร้อยละ 80 จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 100 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด

2.4 การสะท้อนผล

ผลการจัดการเรียนรู้ที่ได้จากการปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ พบว่าเนื้อหาที่มีความเหมาะสมน่าสนใจมากขึ้น มีการปรับกิจกรรมเพื่อนำเข้าสู่บทเรียนให้มีความน่าสนใจมากขึ้น รวมถึงการเพิ่มเวลาในการให้นักเรียนทำกิจกรรมเพื่อนำเข้าสู่

บทเรียนเพื่อให้นักเรียนได้มีความพร้อมมากขึ้น นักเรียนได้รับความสนุกสนานและมีความตั้งใจในการทำกิจกรรมและเรียนมากขึ้น มีการพูดคุยและเล่นระหว่างเรียนน้อยลง ซึ่งสรุปสิ่งที่ควรปรับปรุงแก้ไข ดังนี้

- ควรใช้กิจกรรมที่สร้างความสนใจให้กับนักเรียนมากขึ้น
- ผู้สอนอาจต้องเพิ่มเสียงพูดให้ดังและพูดให้ช้าลงในการตั้งคำถาม และการควบคุมชั้นเรียน

อภิปรายผล

ผลการวิจัยเพื่อแก้ปัญหาการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนภูดินทร์นุกูล อำเภอนากลาง จังหวัดหนองบัวลำภู สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดหนองบัวลำภู ผู้วิจัยนำมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. การวิจัยเชิงปฏิบัติการในวงจรที่ 1 ผลการวิจัยพบว่าจากการทำแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่าน สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 30 ข้อ และมีจำนวนผู้ผ่านเกณฑ์คะแนนร้อยละ 80 จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 72.73 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด จากการสังเกตพบว่านักเรียนกลุ่มที่ยังไม่ผ่านเกณฑ์ทั้ง 12 คน ผู้วิจัยจึงได้นำแผนการจัดการเรียนรู้ทั้ง 7 แผน มาทำการจัดการเรียนรู้ให้กับนักเรียนกลุ่มที่ยังไม่ผ่านเกณฑ์ทั้ง 12 คน อีกครั้ง จากนั้นจึงได้นำแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านชุดเดิมมาทำการทดสอบ พบว่าคะแนนเฉลี่ยจากการทำแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่าน สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ของนักเรียน 12 คนที่ไม่ผ่านเกณฑ์ในการทดสอบครั้งแรก จากคะแนนเต็ม 30 มีค่าเท่ากับ 24.67 คิดเป็นร้อยละ 82.22 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.50 และมีจำนวนผู้ผ่านเกณฑ์คะแนนร้อยละ 80 จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 100 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด ทั้งนี้มีคะแนนในการทำแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านไม่ผ่านเกณฑ์ อาจเป็นเพราะการสร้างและพัฒนาแบบฝึกหัดเพื่อแก้ปัญหาการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนภูดินทร์นุกูล อำเภอนากลาง จังหวัดหนองบัวลำภู สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดหนองบัวลำภู ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างจากการศึกษาจากสภาพจริง ยังไม่เพียงพอต่อการพัฒนาความสามารถในการอ่าน ซึ่งสอดคล้องกับ นิตย พรหมประสิทธิ์ (2559 : 51-52) ได้ทำการวิจัย เรื่องการแก้ปัญหาการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านภาษาไทยกรณีศึกษา : โรงเรียนบ้านลาแล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า คะแนนเฉลี่ยของนักเรียนที่ได้จากการทดสอบการอ่านก่อนเรียน เท่ากับ 7.90 จากคะแนนเต็ม 20 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 39.50 คะแนนเฉลี่ยได้จากการประเมินระหว่างเรียนด้วยแบบฝึกทักษะการอ่านภาษาไทยทั้ง 5 ชุด เท่ากับ 70.92 จากคะแนนเต็ม 100 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 70.92 คะแนนเฉลี่ยได้จากการทดสอบการอ่านหลังเรียน เท่ากับ 12.27 จากคะแนนเต็ม 20 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 61.33 จากผลคะแนนที่ออกมา ทำให้ทราบว่าก่อนเรียน นักเรียนอ่านออก เท่ากับ 7.90 หลังจากใช้แบบฝึกทักษะการอ่านภาษาไทย จำนวน 5 เล่ม นักเรียนพัฒนาการอ่านออกดีขึ้น นักเรียนอ่านออกเท่ากับ 12.27 และสอดคล้องกับ จิตรลดา ภูถาวร (2555 : 69) ได้ทำการวิจัย เรื่องการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเพื่อพัฒนาการอ่านคำพื้นฐาน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ผลการวิจัยพบว่าผลสัมฤทธิ์การจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเพื่อพัฒนาการอ่านคำพื้นฐาน มีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งมีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน เท่ากับ 8.17 และคะแนนเฉลี่ยหลังเรียน เท่ากับ 16.88

2. การวิจัยเชิงปฏิบัติการในวงจรที่ 2 ผู้วิจัยได้ปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ 7 แผน โดยให้นักเรียนเกิดความสนใจ และได้รับความรู้ ความสนุกสนาน และอาจรวมถึงการใช้วิธีการช่วยให้นักเรียนอยากเรียน โดยผลการจัดการเรียนรู้ที่ได้จากการปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ พบว่าเนื้อหามีความเหมาะสมน่าสนใจมากขึ้น มีการปรับกิจกรรมเพื่อนำเข้าสู่บทเรียน ให้มีความน่าสนใจมากขึ้น รวมถึงการเพิ่มเวลาในการให้นักเรียนทำกิจกรรมเพื่อนำเข้าสู่บทเรียน เพื่อให้นักเรียนได้มีความพร้อมมากขึ้น นักเรียนได้รับความสนุกสนานและมีความตั้งใจในการทำกิจกรรมและเรียนมากขึ้น มีการพูดคุยและเล่นระหว่างเรียนน้อยลง และนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้กับนักเรียนกลุ่มที่ยังไม่ผ่านเกณฑ์ทั้ง 12 คน อีกครั้ง จากนั้นจึงได้นำแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านชุดเดิมมาทำการทดสอบ พบว่าคะแนนเฉลี่ยจากการทำแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่าน สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ของนักเรียน 12 คนที่ไม่ผ่านเกณฑ์ในการทดสอบครั้งแรก จากคะแนนเต็ม 30 มีค่าเท่ากับ 24.67

คิดเป็นร้อยละ 82.22 มีจำนวนผู้ผ่านเกณฑ์คะแนนร้อยละ 80 จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 100 และนักเรียนทั้งหมดมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนร้อยละ 82.57 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ คือ ร้อยละ 80 ซึ่งสอดคล้องกับ ไสว นามเกตุ (2555 : 88-91) ได้ทำการวิจัยเรื่องการปฏิบัติการพัฒนาการอ่านภาษาไทย เพื่อจับใจความโดยใช้แบบฝึกทักษะชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านโป่ง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 ผลการวิจัยพบว่าผู้วิจัยได้ปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ 7 แผน โดยปรับปรุง พฤติกรรมครู ได้แก่ 1) จัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้ชัดเจน เพื่อให้การสอนเป็นธรรมชาติ 2) ไม่ยึดติดกับกิจกรรมในแผนการเรียนรู้เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนที่เรียนอ่อน เข้าใจในกิจกรรมและปฏิบัติกิจกรรมได้ทันเวลา 3) พยายามใช้คำถามกระตุ้นให้นักเรียนเข้าใจในกิจกรรมและปฏิบัติกิจกรรมให้ถูกต้อง และ 4) ให้กำลังใจและความสนใจนักเรียนที่ซักถามและเสริมแรงเป็นระยะ และพฤติกรรมของนักเรียน ได้แก่ 1) ให้นักเรียนที่เก่งช่วยเหลือและยอมรับนักเรียนที่อ่อนในการเข้ากลุ่มปฏิบัติกิจกรรม มีน้ำใจนักกีฬา มีการยอมรับและให้กำลังใจกัน 2) ให้นักเรียนเน้นข้อความสำคัญของประโยค โดยเน้นให้นักเรียนเก่ง ฝึกให้นักเรียนที่อ่อน และ 3) ให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมด้วยความรอบคอบ และเห็นความสำคัญของการทำแบบฝึกทักษะและแบบทดสอบ โดยกระตุ้นให้นักเรียนแสดงความสามารถด้วยตนเอง ผลการทดสอบท้ายแผนการจัดการเรียน พบว่าคะแนนเฉลี่ยของการทำแบบทดสอบท้ายแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5- 8 มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 7.08, 7.23, 7.46 และ 8.38 ตามลำดับจากคะแนนเต็ม 10 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 70.77, 72.31, 74.62 และ 83.85 ตามลำดับ เมื่อสิ้นสุดการสอนวงจรที่ 2 นักเรียนทำแบบทดสอบท้ายวงจร มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 14.15 คิดเป็นร้อยละ 94.36 ซึ่งผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ร้อยละ 80 และมีนักเรียนผ่านเกณฑ์

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอในการนำไปใช้

1.1 ในขณะที่จัดกิจกรรมการเรียนการสอนหากครูผู้สอนพบปัญหาเกี่ยวกับเรื่องที่ต้องดำเนินการแก้ปัญหา โดยทันที เพื่อไม่ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อันผิดพลาด และสามารถนำไปใช้ได้ถูกต้อง

1.2 ครูผู้สอนจะต้องสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ และจัดเตรียมสื่อการสอนให้ครบถ้วนและสะดวกต่อการนำมาใช้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ความพร้อมของครูผู้สอน และจัดเตรียมสื่อการสอน เพราะกิจกรรมมีหลากหลายหากครูผู้สอนมิได้เตรียมตัวก่อนสอนจะส่งผลให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ได้ไม่เต็มที่

1.3 ในการนำแบบฝึกหัดไปใช้นั้น ครูผู้สอนมีขั้นตอนในการใช้ที่ชัดเจนและเข้าใจง่าย รวมทั้งเนื้อหาและข้อความที่อยู่ในแบบฝึกหัด ต้องสั้นกระชับและได้ใจความ และมีการกำหนดกิจกรรมการฝึกที่แน่นอน ทำการฝึกอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ การจัดกิจกรรมโดยใช้แบบฝึกหัดจึงจะเกิดประโยชน์อย่างแท้จริง

1.4 ควรเพิ่มเวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีการเขียนให้มากขึ้น เพราะเป็นกิจกรรมที่ต้องใช้เวลาพอสมควร

1.5 ในการอ่านออกเสียง เมื่อนักเรียนอ่านออกเสียงได้คล่องแล้ว ควรสอนคำที่ยากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการนำแบบฝึกหัดที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้น ไปปรับใช้กับนักเรียนในระดับชั้นอื่น หรือในหลาย ๆ โรงเรียน เพื่อจะทำให้ได้ข้อสรุปที่กว้างขวางครอบคลุมมากขึ้น

2.2 ควรมีการสร้างแบบฝึกหัด กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ในเนื้อหาอื่น ๆ ที่หลากหลาย และควรทำการเปรียบเทียบการเรียนรู้อ่านระหว่างนักเรียนที่เรียนด้วยแบบฝึกทักษะ กับนักเรียนในชั้นเรียนที่มีการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีอื่น ๆ

2.3 ควรมีการสร้างแบบฝึกหัดภาษาไทย เพื่อแก้ปัญหาการเขียนหรือทักษะอื่นของนักเรียน ทั้งนี้เพื่อเป็นการพัฒนาทักษะของผู้เรียนในเรื่องการเรียนภาษาไทยให้ดียิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กองเหรียญ มอนโธสง. (2550). *การพัฒนาแผนการจัดการ เรียนรู้ เรื่องการอ่านและการเขียน สกศค้ำ โดยใช้แบบฝึกทักษะ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1*. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตร และการสอน. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- จิตรลดา ภูถาวร. (2555). *การจัดการเรียนรู้โดยใช้เกม เพื่อพัฒนาการอ่านคำพื้นฐาน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2*. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. เชียงราย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- นิตย์ พรหมประสิทธิ์. (2559). *การแก้ปัญหาการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านภาษาไทย กรณีศึกษา : โรงเรียนบ้านลาแล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 2*. รายงานการศึกษา ส่วนบุคคล สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- พริ้มเพราวดี หันตรา. (2541). *การใช้แบบฝึกทักษะการเขียนสรุปความจากบทร้อยแก้ว หนังสือชุดความรู้ภาษาไทย ทักษะภาษานานาวิถี*. กรุงเทพฯ: CURSALAD PRAE.
- วรพันธ์ โลกิตสถาพร. (2554). *ซีดีเด็กไทยไม่รักการอ่าน*. สืบค้นเมื่อ 18 มกราคม 2562, จาก <https://www.thaihealth.or.th/Content/20752-ซีดีเด็กไทยไม่รักการอ่าน.html>
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2555). *ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- ไสว นามเกตุ. (2555). *การปฏิบัติการพัฒนาการอ่านภาษาไทยเพื่อจับใจความโดยใช้แบบฝึกทักษะชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านโป่ง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1*. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา. อุบลราชธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.

การจัดการเชิงรุกที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารสินเชื่อของธนาคารเพื่อการเกษตร และสหกรณ์การเกษตรภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

Proactive Management that Affects the Efficiency of Credit Management of Bank for Agriculture and Agricultural Cooperatives in the Northeast

อรอุมา ชุมประสงศ์¹ และ การ์รูน พงศ์ศาสตร์²

Onuma Chumprasong¹ and Garoon pongst²

Received : 2 ก.ค. 2562

Revised : 29 ก.ค. 2562

Accepted : 7 ส.ค. 2562

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความคิดเห็นและความสัมพันธ์ของการจัดการเชิงรุกกับประสิทธิภาพการบริหารสินเชื่อ ของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 2) ศึกษาการจัดการเชิงรุกที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารสินเชื่อของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้จัดการสาขาของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 190 คน ใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัยพบว่า ผู้จัดการสาขาของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเชิงรุกและประสิทธิภาพการบริหารสินเชื่อของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน และความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการเชิงรุกกับประสิทธิภาพการบริหารสินเชื่อโดยรวมมีความสัมพันธ์ในเชิงบวก ในระดับสูง และการจัดการเชิงรุกด้านโครงสร้าง ด้านระบบ ด้านรูปแบบ ด้านบุคลากร และด้านความสามารถ ส่งผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพการบริหารสินเชื่อของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ดังนั้นผู้จัดการสาขาของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สามารถนำกระบวนการทำงานโดยใช้หลักการการจัดการเชิงรุกตามแบบจำลอง 7-S แมคคินซี เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการสินเชื่อขององค์กร

คำสำคัญ : การจัดการเชิงรุก, ประสิทธิภาพการบริหารสินเชื่อ, ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

Abstracts

This research aimed to 1) study opinions and relationships of proactive management with the efficiency of credit management of the bank for Agriculture and Agricultural Cooperatives in the Northeast. And 2) study

¹ นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

อีเมล: onumachum@gmail.com

² อาจารย์ประจำหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

¹ Graduate Student Master of Business Administration Program in Business Administration, Faculty of Business Administration and Accountancy, Roi Et Rajabhat University, Email: onumachump@gmail.com

² Lecturer in Master of Business Administration Program in Business Administration Faculty of Business Administration and Accountancy, Roi Et Rajabhat University

proactive management affecting the efficiency of credit management of the bank for Agriculture and Agricultural Cooperatives in the Northeast. The samples were 190 branch managers of the bank for Agriculture and Agricultural Cooperatives in the Northeast. The questionnaire was used for data collection. Quantitative data analysis used descriptive statistics which were mean and standard deviation. Inferential statistics were Pearson's correlation coefficient and multiple regression.

The results showed that branch managers of the bank for Agriculture and Agricultural Cooperatives in the Northeast had an opinion about proactive management and the efficiency of credit management in overall and individual aspect were at high level. A high positive relationship between proactive management and efficiency of credit management. And a proactive management in structure, system, style, staff, and skill had positive affecting to efficiency of credit management of the bank for Agriculture and Agricultural Cooperatives. Therefore, branch managers in the Northeast are able to use working process by applying principle of 7's McKinsey for proactive management to increase the efficiency of credit management to increase efficiency of credit management of organizations.

Keywords : Proactive management, Efficiency of credit management, Bank for Agriculture and Agricultural Cooperatives in the Northeast

บทนำ

ปัจจุบันการบริหารจัดการองค์กรทั้งภาครัฐ และภาคธุรกิจต้องเผชิญกับความเสี่ยงในหลายรูปแบบ ซึ่งความเสี่ยงที่องค์กรต้องเผชิญมีความเข้มข้นและรุนแรงเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากสถานการณ์แวดล้อมทั้งภายในและภายนอกองค์กร มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และองค์กรไม่สามารถควบคุมหรือคาดการณ์ล่วงหน้าไว้ได้ ในบางครั้งความเสี่ยงสามารถเกิดขึ้นได้จากการตัดสินใจของผู้บริหาร หรืออาจเกิดจากความบกพร่องในการปฏิบัติงานของบุคลากร หรือจากการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรที่ไม่คุ้มค่า อย่างไรก็ตามหากองค์กรมีกระบวนการในการบริหารจัดการที่ดี และมีประสิทธิภาพจะทำให้องค์กรสามารถควบคุมความเสี่ยงและใช้ทรัพยากรในองค์กรให้เกิดความคุ้มค่าในระดับสูงสุด (ผลิน ภูเจริญ, 2560 : 3) องค์กรต่าง ๆ ต้องปรับตัวเพื่อให้สามารถดำรงอยู่ได้ในโลกปัจจุบัน ท่ามกลางการแข่งขันสูง ส่งผลให้องค์กรหลายแห่งทั้งภาคเอกชนและภาครัฐของไทยได้ให้ความสำคัญและนำการบริหารต่าง ๆ มาพัฒนาองค์กรเพื่อก้าวไปสู่ความสำเร็จขององค์กร (อนิวัช แก้วจำนง, 2559 : 1) การกำหนดกลยุทธ์องค์กรให้เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพแวดล้อม จะเป็นการเพิ่มโอกาสให้องค์กรประสบความสำเร็จและบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ได้ โดยเฉพาะการจัดการเชิงรุกซึ่งเป็นกลยุทธ์ในการดำเนินงานที่มีความสำคัญต่อองค์กร โดยหากองค์กรต้องมีการวางแผนการดำเนินงานล่วงหน้า มีการบริหารจัดการด้วยวิจรรย์ญาณ ด้วยความรอบคอบ สามารถคาดการณ์สิ่งที่จะเกิดขึ้นล่วงหน้าได้ด้วยข้อมูลที่มีอยู่ และพยากรณ์ข้อมูลในอนาคตสามารถตอบสนองความต้องการที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เป็นการทำงานแบบเชิงรุก (Proactive) จะมีผลต่อประสิทธิภาพโดยรวมขององค์กรอย่างมาก ในองค์กรปัจจุบันผู้บริหารควรให้ความสำคัญและปลูกฝังวิธีคิดเชิงรุกให้ทุกคนในองค์กร เพื่อพัฒนาจากการทำงานจากแบบเชิงรับ (Reactive) ไปสู่การทำงานแบบรุก (สนใจ ลักษณะ, 2553 : 7-8)

กลยุทธ์ในการบริหารจัดการเชิงรุกของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) ได้มุ่งเน้นไปที่การให้บริการจัดการด้านสินเชื่อ ซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายและเป็นกลยุทธ์ธุรกิจหลักของ (ธ.ก.ส.) ในขณะที่การประกอบอาชีพการเกษตรของเกษตรกรต้องพึ่งพาธรรมชาติเป็นหลักเนื่องจากเกษตรกรยังไม่มีเทคโนโลยี่ที่มีประสิทธิภาพมาปรับใช้ในการเพิ่มรายได้ รวมทั้งราคาผลผลิตมีความผันผวนไม่แน่นอนตามสภาวะตลาด จึงทำให้สินเชื่อการเกษตรมีความเสี่ยงสูง เครื่องมือทางการบริหารแบบใหม่

เพื่อประเมินสถานภาพองค์กร จุดแข็ง จุดอ่อน และโอกาสในการปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดีขึ้น ซึ่งจะสามารถนำไปวางแผนปรับปรุงองค์กร โดยผ่านเครื่องมือทางการบริหารที่เหมาะสมและสามารถดำเนินการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารสินเชื่อ คือ แนวคิด 7-S ของแมคคินซี ซึ่งประกอบด้วยปัจจัยสนับสนุน หรือตัวแปร 7 ตัว ได้แก่ กลยุทธ์ (Strategy) โครงสร้าง (Structure) ระบบ (System) รูปแบบ (Style) บุคคล (Staff) ทักษะ (Skill) และค่านิยมร่วม (Shared Value) โดยความสำเร็จในการดำเนินงานขององค์กรต่าง ๆ หรือการบริหารงานที่สัมฤทธิ์ผลนั้นขึ้นอยู่กับตัวแปรที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกันอย่างน้อย 7 ตัว ตัวแปรแต่ละตัวมีความสำคัญต่อการจัดการเชิงรุก เริ่มตั้งแต่การกำหนดกลยุทธ์องค์กร เกี่ยวข้องกับการพิจารณาโครงสร้าง องค์กร เป้าหมายขององค์กร ระบบการดำเนินงาน ทักษะที่ใช้ในการทำงาน บุคลากร รูปแบบพฤติกรรมของพนักงานและเป้าหมายที่ต้องการ ซึ่งในปัจจุบันธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร เผชิญกับความท้าทายอยู่ตลอดเวลา ทั้งความผันผวนทางเศรษฐกิจ เทคโนโลยีที่ก้าวไกล เสถียรภาพทางการเมือง ภัยธรรมชาติ รวมถึงปริมาณการสินเชื่อที่ค้างชำระเพิ่มขึ้นทุกปี การบริหารสินเชื่อที่มิมีส่วนช่วยลดความเสี่ยงในการเกิดหนี้ค้างชำระโดยเริ่มตั้งแต่การวิเคราะห์เพื่ออนุมัติเงินกู้ที่มีประสิทธิภาพ มีการติดตามการรับชำระหนี้เพื่อดูแนวโน้มความสามารถในการชำระหนี้ของลูกค้าในอนาคต และครอบคลุมไปจนถึงการวิเคราะห์เพื่อพิจารณาประណอมหนี้ให้แก่ลูกค้า การบริหารสินเชื่อที่ดีต้องอาศัยการจัดการที่มีประสิทธิภาพ มีเครื่องมือที่สำคัญในการบริหารจัดการ ผลการดำเนินงาน สภาพคล่องของกิจการ การประเมินผลการดำเนินงานในอดีตและปัจจุบัน รวมทั้งการวางแผนในอนาคตเพื่อใช้ประกอบการวิเคราะห์อนุมัติสินเชื่อ ติดตามฐานะของลูกค้าหนี้ เพื่อดูแนวโน้มความสามารถในการชำระหนี้ ว่าอาจจะเกิดการค้างชำระได้หรือไม่ และช่วยในการตัดสินใจพิจารณาอนุมัติการแก้ไขหนี้ค้างชำระให้เหมาะสม มีประสิทธิภาพ ยุทธศาสตร์การทำงาน เป็นการสร้างนวัตกรรมทางเทคโนโลยี เพื่อการบริหารจัดการเชิงรุก (บุรณิน รัตนสมบัติ, 2557 : 72-79)

ประสิทธิภาพการบริหารจัดการจำเป็นต้องอาศัยแนวคิดและทฤษฎีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพและทำความเข้าใจในความหมายและความสำคัญของหลักประสิทธิภาพอย่างแท้จริง เพื่อที่จะได้นำมาเป็นแบบอย่างในการปฏิบัติที่ถูกต้อง แม่นยำและยั่งยืน ประสิทธิภาพมี 2 ระดับ คือ 1) ประสิทธิภาพของบุคคล หมายถึง การทำงานเสร็จโดยสูญเสียเวลาน้อยที่สุด ค่านิมิตการทำงานที่ยึดกับสังคม คือ การทำงานได้เร็ว และได้งานดีบุคคลที่มีประสิทธิภาพในการทำงาน คือ บุคคลที่ตั้งใจปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถ ใช้กลวิธีหรือเทคนิคการทำงานที่จะสร้างผลงานได้มาก เป็นผลงานที่มีคุณภาพ เป็นที่น่าพอใจ โดยสิ้นเปลืองทุน ค่าใช้จ่าย พลังงาน และเวลาน้อย เป็นบุคคลที่มีความสุขและพอใจในการทำงาน เป็นบุคคลที่มีความพอใจที่จะเพิ่มพูนคุณภาพและปริมาณของผลงาน คิดค้น ดัดแปลงวิธีการทำงานให้ได้ผลดียิ่งขึ้นอยู่เสมอ และ 2) ประสิทธิภาพขององค์กร หมายถึง การที่องค์กรสามารถดำเนินงานต่าง ๆ ตามภารกิจหน้าที่ขององค์กร โดยใช้ทรัพยากรปัจจัยต่าง ๆ รวมถึงกำลังคนอย่างคุ้มค่าที่สุด มีการสูญเสียเวลาน้อยที่สุด มีลักษณะการดำเนินงานไปสู่ผลตามวัตถุประสงค์ได้อย่างดี โดยประหยัดทั้งเวลา ทรัพยากร และกำลังคน องค์กรมีระบบการบริหารจัดการที่เอื้อต่อการผลิต และการบริการได้ตามเป้าหมาย องค์กรมีความสามารถประยุกต์ใช้ยุทธศาสตร์ กลยุทธ์ เทคนิควิธีการและเทคโนโลยีอย่างฉลาด ทำให้เกิดวิธีการทำงานที่เหมาะสม มีความราบรื่นในการดำเนินงาน มีปัญหาอุปสรรคและความขัดแย้งน้อยที่สุด บุคลากรมีขวัญกำลังใจดี มีความสุขความพอใจในการทำงาน (สุนันทา พรหมมาศ, 2559 : 34-36)

ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) เป็นรัฐวิสาหกิจประเภทสถาบันการเงินเฉพาะกิจ ในสังกัดกระทรวงการคลัง จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร พ.ศ. 2509 โดยดำเนินงานให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่เกษตรกร บุคคล กลุ่มบุคคล ผู้ประกอบการ กองทุนหมู่บ้าน หรือชุมชน สหกรณ์ โดยธนาคารมีการให้บริการทางด้านสินเชื่อ การจัดหาเงินทุนและจัดท้าวสดอุปโภคบริโภค การเกษตร เพื่อให้เกษตรกรได้กู้เงินไปเป็นค่าใช้จ่าย และมีการให้บริการทางการเงินการธนาคาร จากสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงทำให้ธนาคารต้องแบกรับความเสี่ยงของสินเชื่อซึ่งมีปัจจัยที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับสินเชื่อ ได้แก่ 1) ความเสี่ยง ซึ่งจะทำให้ผู้ขอสินเชื่อไม่สามารถชำระเงินคืนให้กับผู้ให้สินเชื่อ 2) เวลา ผู้ให้สินเชื่อต้องรอคอยเวลาในการได้รับชำระเงินสดจากผู้ขอสินเชื่อ 3) หลักประกัน ผู้ให้สินเชื่ออาจจะต้องการหลักประกัน

ในการให้สินเชื่อเพื่อเป็นการลดความเสี่ยงจากการที่อาจจะไม่ได้รับเงินคืนจากผู้ขอสินเชื่อ 4) ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ผู้ให้สินเชื่ออาจจะมีค่าใช้จ่ายอื่นเพิ่มเติมหลังจากที่ให้สินเชื่อกับผู้ขอสินเชื่อไป 5) กฎข้อบังคับทางกฎหมาย กระบวนการเกิดสินเชื่อจะมีผลผูกพันทางกฎหมายทั้งในด้านเจ้าหนี้และลูกหนี้ 6) เงินเพื่อ จะมีผลเกิดขึ้นในกรณีที่ระยะเวลาในการชำระคืนยาวนาน และมีภาวะเงินเพื่อเกิดขึ้น 7) ค่าธรรมเนียมทางการเงิน ซึ่งอาจเกิดขึ้นหรือไม่ก็ได้ ขึ้นอยู่กับผู้ให้สินเชื่อเป็นผู้กำหนดหรือเป็นการตกลง (สถาบันการจัดการเพื่อชนบทและสังคม, 2552 : 43)

จากสาเหตุดังกล่าวในฐานะที่ผู้วิจัยเป็นบุคลากร ของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) จึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงการจัดการเชิงรุกที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารสินเชื่อ ของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อจะได้นำผลการวิจัยนำเสนอผู้บริหาร ของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการบริหารจัดการเชิงรุก ในการบริหารด้านสินเชื่อให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นธุรกิจหลักของธนาคารต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นและความสัมพันธ์ของการจัดการเชิงรุก กับประสิทธิภาพการบริหารสินเชื่อของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
2. เพื่อศึกษาการจัดการเชิงรุกที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารสินเชื่อ ของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

วิธีดำเนินการวิจัย

การจัดการเชิงรุกที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารสินเชื่อ ของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ มีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากร คือ ผู้จัดการสาขาธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 362 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้จัดการสาขาธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้การเปิดตารางของ Taro Yamane (บุญชม ศรีสะอาด, 2554 : 121) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ได้ขนาดตัวอย่างจำนวน 190 คน และใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม โดยแบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 วิจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) โดยครอบคลุมข้อมูลเกี่ยวกับ เพศ อายุงาน ระดับการศึกษา ตำแหน่งงาน

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเชิงรุกของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย ด้านกลยุทธ์ ด้านโครงสร้าง ด้านระบบ ด้านรูปแบบ ด้านบุคลากร ด้านความสามารถ และด้านค่านิยม ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale)

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการบริหารสินเชื่อกองพนักงาน ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ การเกษตรภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale)

การตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม ดำเนินการหาความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของแบบสอบถาม โดยนำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ประเมินแล้วคำนวณหาค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม หรือค่าสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC: Index Of Item Objective Congruence) ซึ่งแบบสอบถามของการวิจัยครั้งนี้มีค่า IOC 0.66-1.00 จากนั้นนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Tryout) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วนำแบบสอบถามที่ได้มาหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability Test) โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha Cronbach) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ซึ่งแบบสอบถามของการวิจัยครั้งนี้ ค่าถามการจัดการเชิงรุกของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีค่าสัมประสิทธิ์ครอนบาค อัลฟา 0.957 และข้อคำถามเกี่ยวกับประสิทธิภาพการบริหารสินเชื่อ ของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีค่าสัมประสิทธิ์ครอนบาค อัลฟา 0.936 แสดงถึงความน่าเชื่อถือ และยืนยันคุณภาพของแบบสอบถามในการนำไปใช้เก็บข้อมูลจริงได้

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการตามลำดับดังนี้

3.1 ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลจากผู้จัดการ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

3.2 ผู้วิจัยติดต่อกับผู้จัดการธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อแจกแบบสอบถามและเก็บข้อมูลกับผู้จัดการธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรฯ โดยตอบแบบสอบถาม ผ่าน QR CODE ใช้เวลาเก็บรวบรวมข้อมูล 1 เดือน

3.3 ผู้วิจัยรวบรวมแบบสอบถามทั้งหมดที่ได้มา ดำเนินการตรวจสอบความถูกต้องและดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยทำการตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลที่รวบรวมได้จากแบบสอบถาม แล้วนำมาทำการวิเคราะห์ โดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมวิเคราะห์สถิติทางสังคมศาสตร์ วิเคราะห์หาค่าสถิติต่าง ๆ ตามลำดับขั้นตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นข้อมูลประเภทนามบัญญัติ (Nominal Scale) ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาร้อยละ (Percentage)

ตอนที่ 2 และ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับการจัดการเชิงรุกและประสิทธิภาพการบริหารสินเชื่อกองธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นแบบมาตราส่วนระดับประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยกำหนดเกณฑ์ในการแปลความหมายของค่าเฉลี่ย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2554 : 121)

ค่าเฉลี่ย	แปลความหมาย
5	หมายถึง ระดับความคิดเห็นในระดับการปฏิบัติงานมากที่สุด
4	หมายถึง ระดับความคิดเห็นในระดับการปฏิบัติงานมาก
3	หมายถึง ระดับความคิดเห็นในระดับการปฏิบัติงานปานกลาง
2	หมายถึง ระดับความคิดเห็นในระดับการปฏิบัติงานน้อย
1	หมายถึง ระดับความคิดเห็นในระดับการปฏิบัติงานน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของการจัดการเชิงรุก ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารสินเชื่อของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ใช้การวิเคราะห์สหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน (Pearson Correlation Coefficient) และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ แบบมีขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) เกณฑ์การแปลผลค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สันดังนี้ (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2553 : 316)

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r)	แปลความหมาย
0.91 –1.00	มีความสัมพันธ์ระดับสูงมาก
0.71 –0.90	มีความสัมพันธ์ระดับสูง
0.31 –0.70	มีความสัมพันธ์ระดับปานกลาง
0.01 –0.30	มีความสัมพันธ์ระดับต่ำ
0.00	ไม่มีความสัมพันธ์กัน

5. สถิติที่ใช้ในวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 สถิติเชิงพรรณนา

- 1) ค่าเฉลี่ย (Mean)
- 2) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

5.2 สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

- 1) การหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)
- 2) การหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์

แอลฟา (Alpha-Coefficient) ตามวิธีของของครอนบาค (Cronbach)

5.3 การวิเคราะห์สหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน (Pearson Correlation Analysis)

5.4 การวิเคราะห์ความถดถอยแบบพหุคูณแบบมีขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis)

สรุปผล

ตาราง 1 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเชิงรุกของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยรวม

การจัดการเชิงรุกของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	\bar{X}	S.D	ระดับการปฏิบัติ
1. ด้านกลยุทธ์	4.36	0.64	มาก
2. ด้านโครงสร้าง	3.97	0.74	มาก
3. ด้านระบบ	3.84	0.85	มาก
4. ด้านรูปแบบ	4.10	0.63	มาก
5. ด้านบุคลากร	4.12	0.70	มาก
6. ด้านความสามารถ	3.98	0.67	มาก
7. ด้านค่านิยม	4.30	0.68	มาก
โดยรวม	4.09	0.63	มาก

จากตาราง 1 พบว่า ผู้จัดการสาขาธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับเกี่ยวกับการจัดการเชิงรุกของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ภาคตะวันออกเฉียงเหนือโดยรวม อยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 4.09, S.D = 0.63) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านกลยุทธ์ (\bar{X} = 4.36, S.D = 0.64) รองลงมา คือ ด้านค่านิยม (\bar{X} = 4.30, S.D = 0.68) ด้านบุคลากร (\bar{X} = 4.12, S.D = 4.12)

2. ความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการเชิงรุกกับประสิทธิภาพการบริหารสินเชื่อของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรภาคตะวันออกเฉียงเหนือโดยรวม มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกในระดับสูง ที่ระดับ ($r = 0.848$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

3. การจัดการเชิงรุกส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารสินเชื่อของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ด้านโครงสร้าง ด้านระบบ ด้านรูปแบบ ด้านบุคลากร และด้านความสามารถ มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับประสิทธิภาพการบริหารสินเชื่อ ของผู้จัดการสาขาธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรภาคตะวันออกเฉียงเหนือ รายด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ส่วนด้านกลยุทธ์และด้านค่านิยมไม่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการบริหารสินเชื่อของผู้จัดการสาขาธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการวิเคราะห์ ปรากฏดังตาราง 2

ตาราง 2 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของสัมประสิทธิ์การถดถอยแบบพหุคูณ แบบมีขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis)

Model	การจัดการเชิงรุก	Unstandardized		Standardized	t	P-value
		Coefficients		Coefficients		
		B	Std.Error	Beta		
	(Constant)	0.022	0.160			
	1. ด้านโครงสร้าง	0.419	0.077	0.461	5.462	0.000**
	2. ด้านระบบ	0.416	0.059	0.525	7.059	0.000**
	3. ด้านรูปแบบ	2.493	0.214	2.323	11.660	0.000**
	4. ด้านบุคลากร	0.275	0.081	0.284	3.409	0.001**
	5. ด้านความสามารถ	0.407	0.075	0.405	5.408	0.000**

**p < 0.01

จากตาราง 2 พบว่า การจัดการเชิงรุกของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ด้านโครงสร้าง ด้านระบบ ด้านรูปแบบ ด้านบุคลากร และด้านความสามารถมีผลกระทบต่อประสิทธิภาพการบริหารสินเชื่อของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรภาคตะวันออกเฉียงเหนือ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ได้ค่าสัมประสิทธิ์ของการพยากรณ์ปรับปรุง (Adjusted R²) เท่ากับ 0.895 โดยได้สมการพยากรณ์ ดังนี้

PC = 0.022+2.493 (ด้านรูปแบบ)+ 0.419 (ด้านโครงสร้าง)+ 0.416 (ด้านระบบ) + 0.407 (ด้านความสามารถ)+ 0.275(ด้านบุคลากร)

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง การจัดการเชิงรุกที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารสินเชื่อของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ การเกษตรภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สามารถอภิปรายผล ได้ดังนี้

1. การจัดการเชิงรุกและประสิทธิภาพการบริหารสินเชื่อของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ภาคตะวันออกเฉียงเหนือโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มากที่สุด คือ ด้านกลยุทธ์ ด้านค่านิยมและด้านบุคลากร เนื่องจากองค์กรได้มีการนำนโยบายไปสู่ภาคปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ การปรับเปลี่ยนนโยบายขององค์กรให้สอดคล้องกับ สภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลง และสามารถตอบสนองต่อความต้องการของลูกค้าได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีการจัดสรรทรัพยากร ในหน่วยงานต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ ในการกำหนดมาตรฐานการทำงานในส่วนงานต่าง ๆ ที่เป็นไปตามมาตรฐานอาชีพ ซึ่งช่วยให้องค์กรบรรลุเป้าหมายและสามารถแข่งขันในอุตสาหกรรมอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนันทศักดิ์ เอกสันต์ (2558 : 91) ที่ได้อธิบายว่าการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลเมืองบัว มีสถานภาพการบริหารจัดการ ตามกรอบแนวคิด 7-5 แมคคินซี อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยมีการบริหารจัดการด้านทักษะอยู่ในระดับมากรองลงมาด้าน รูปแบบการบริหาร ด้านค่านิยมร่วม ด้านกลยุทธ์และด้านระบบ ลดหลั่นตามลำดับ และประชาชนมีความพึงพอใจต่อการ บริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลเมืองบัว นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ สักรินทร์ อยู่ผ่อง และอัศครัตน์ พูลกระจำง (2556 : 45) เสนอว่าหลักการบริหารจัดการองค์กรที่จะประสบความสำเร็จจะต้องประกอบด้วยการบริหาร 4 ด้าน ได้แก่ การวางแผน การจัดโครงสร้างองค์กร การนำ และการควบคุม โดยเฉพาะการให้บุคลากรทุกคนมีส่วนร่วมในการคิดวางแผน กำหนดเป้าหมาย การปฏิบัติงานและการติดตามควบคุมการปฏิบัติงานมีความสำคัญในระดับมากทุกด้าน และสอดคล้องกับ งานวิจัยของ สุวีชาดา อุณาเจริญ (2558 : 316-320) อธิบายว่าความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเชิงรุก 7 ส. ในการจัดเก็บรายได้ โดยรวมและเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน ได้แก่ ด้านกลยุทธ์องค์กร ด้านโครงสร้างองค์กร ด้านระบบการปฏิบัติงาน ด้านบุคลากร ด้านทักษะ ด้านการบริหารจัดการ ด้านค่านิยมร่วม

2. การจัดการเชิงรุกกับประสิทธิภาพการบริหารสินเชื่อของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยรวม มีความสัมพันธ์ในเชิงบวก ในระดับสูง เนื่องจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร มีผู้นำองค์กรมีวิสัยทัศน์ มุ่งมั่นพัฒนาองค์กรให้เจริญก้าวหน้าและนำพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จ สนับสนุนบุคลากรในทุกหน่วยงาน ให้ทำงานบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ได้มีการนำนโยบายไปสู่ภาคปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสมาชิกขององค์กร มีความจงรักภักดีต่อองค์กร และมุ่งมั่นทำงานเพื่อให้องค์กรบรรลุเป้าหมาย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ บดินทร์รัช นิมิตรานาดล (2558 : 126) อธิบายว่าปัจจัยด้านกลยุทธ์และนโยบายที่ประกอบไปด้วยเป้าหมายความสำเร็จ แผนการดำเนินการ และพันธกิจ มีความสัมพันธ์ต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานในระดับสูง โดยองค์กรที่มีการสนับสนุนให้บุคลากรได้เข้าใจบทบาทหน้าที่ ของตนเอง มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ขจัดข้อโต้แย้งภายในกลุ่มจะสร้างให้เกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานที่สูงขึ้น นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริญา ตั้งนฤมิตร (2558 : 84-86) ที่ว่าปัจจัยองค์กรด้านโครงสร้าง ด้านภาระงาน ด้านคน และด้านเทคโนโลยี มีความสัมพันธ์เชิงบวกสูงที่สุดกับความสำเร็จของธุรกิจ

3. การจัดการเชิงรุกส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารสินเชื่อของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยเฉพาะด้านโครงสร้าง ด้านระบบ ด้านรูปแบบ ด้านบุคลากร และด้านความสามารถสามารถ อภิปรายผลได้ดังนี้

3.1 การจัดการเชิงรุกด้านโครงสร้าง ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารสินเชื่อของผู้บริหารสาขาธนาคาร เพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เนื่องจากมีการกำหนดมาตรฐานการทำงานในส่วนงานต่าง ๆ ที่เป็นไปตามมาตรฐานอาชีพ ซึ่งช่วยให้องค์กรบรรลุเป้าหมายและสามารถแข่งขันในอุตสาหกรรมอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้อง กับงานวิจัยของ ทิพย์วรรณ จุมแพง, กุหลาบ รัตนสังข์ธรรม และวัลลภ ใจดี (2555 : 38-52) พบว่าปัจจัยด้านโครงสร้างองค์กร

มีผลในทางบวกสามารถทำนายความสำเร็จในการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ เนื่องจากโครงสร้างเป็นตัวกำหนด หน้าที่ความรับผิดชอบและเป็นการจัดระเบียบกิจกรรมต่าง ๆ ทำให้ลดความซ้ำซ้อนและมีภาระประสานงานกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.2 การจัดการเชิงรุกด้านรูปแบบ ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารสินเชื่อ เนื่องจากองค์กรมีวิสัยทัศน์ มุ่งมั่นพัฒนาองค์กรให้เจริญก้าวหน้าและนำองค์กรไปสู่ความสำเร็จ ผู้บริหารบริหารสามารถปรับเปลี่ยนรูปแบบการทำงานที่สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนไปและมีศักยภาพในการแข่งขันสูง โดยรูปแบบการบริหารหรือการสั่งการที่ให้ความสำคัญกับผู้ปฏิบัติงานให้ทุกคนมีความเข้าใจในบทบาทและมีส่วนร่วมในการวางแผนปฏิบัติงานจะทำให้เกิดประสิทธิภาพของงานมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ บดินทร์ธัช นิมิตรนราดล (2558 : 139) อธิบายว่าภาวะผู้นำเป็นตัวแปรสำคัญที่ทำให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะรูปแบบหรือสไตล์การบริหารงานของผู้นำ เช่น การส่งเสริมการทำงานเป็นทีม การสร้างความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ การกำหนดวัตถุประสงค์ การสื่อสารเป้าหมายที่ชัดเจนให้กับบุคลากร การเปิดโอกาสให้ทุกคนมีส่วนร่วมและมีกระบวนการที่ชัดเจนความชัดเจนในองค์กร ทำให้เกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานที่มากขึ้น

3.3 การจัดการเชิงรุกด้านระบบ ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารสินเชื่อ เนื่องจากมีการกำหนดมาตรฐานการทำงานในส่วนงานต่าง ๆ ที่เป็นไปตามมาตรฐานอาชีพ ซึ่งช่วยให้องค์กรบรรลุเป้าหมายและสามารถแข่งขันในอุตสาหกรรมอย่างมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับกนกวรรณ จงกลรัตน์ และศรีสุนันท์ ประเสริฐสังข์ (2558 : 172-178) พบว่าการที่องค์กรมีการวางระบบการทำงานที่ชัดเจน มีการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาใช้ในการติดต่อประสานงาน จะทำให้การทำงานมีความสะดวกรวดเร็ว และมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และสอดคล้องกับชุดิมา หวังเบ็ญหมัด และธนัชชา บินดูเหล็ก (2557 : 109-123) อธิบายว่าระบบการบริหารจัดการ เช่น ระบบบุคลากร ระบบการเงิน และระบบเทคโนโลยีมีความสำคัญ สามารถพยากรณ์ความสำเร็จของการประกอบธุรกิจ SMEs ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

3.4 การจัดการเชิงรุกด้านบุคลากร ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารสินเชื่อ เนื่องจากองค์กรมุ่งเน้นสร้างให้บุคลากรมีความสามัคคี สามารถทำงาน ประสานกันและมุ่งประโยชน์ขององค์กรเป็นสำคัญ มีการพัฒนาขีดความสามารถของพนักงานให้สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมาย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกนกวรรณ จงกลรัตน์ และศรีสุนันท์ ประเสริฐสังข์ (2558 : 172-179) พบว่าองค์กรที่มีการบริหารจัดการบุคลากรมีผลกระทบต่อประสิทธิภาพการบริหารงานคลัง โดยเฉพาะการที่องค์กรให้ความสำคัญกับการจัดสรรบุคลากรให้ปฏิบัติงานตามความรู้ความสามารถ การให้ความสำคัญกับการประสานงานระหว่างหน่วยงาน จะช่วยสร้างประสิทธิภาพขององค์กรให้ดียิ่งขึ้น

3.5 การจัดการเชิงรุกด้านความสามารถ ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารสินเชื่อ เนื่องจากบุคลากรในหน่วยงานต่าง ๆ ใช้ความรู้ ความสามารถอย่างเต็มที่เพื่อเพิ่มศักยภาพให้กับองค์กร และสามารถแข่งขันในอุตสาหกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของทิพย์วรรณ จุมแพง, กุหลาบ รัตนสังจธรรม และวัลลภ ใจดี (2555 : 38-52) พบว่าทักษะความสามารถของบุคลากรส่งผลทางบวกต่อความสำเร็จในการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการ เนื่องจากการดำเนินงานต่าง ๆ ขององค์กรให้บรรลุเป้าหมายต้องอาศัยทักษะความสามารถเฉพาะของบุคคลในองค์กรที่จะเอื้อให้เกิดความสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.6 การจัดการเชิงรุกด้านกลยุทธ์และด้านค่านิยมไม่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการบริหารสินเชื่อ เนื่องจาก (ธ.ก.ส.) มีการกำหนดกลยุทธ์และค่านิยมองค์กรที่เป็นเกณฑ์ในการบริหารจัดการจากส่วนกลาง ที่ทุกคนต้องถือปฏิบัติจึงทำให้ไม่ส่งผลกระทบต่อเชิงบวกกับประสิทธิภาพการบริหารสินเชื่อของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ผู้จัดการสาขาธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ควรศึกษาเกี่ยวกับการจัดการเชิงรุก ด้านระบบและด้านความสามารถ เนื่องจากผลการวิจัยพบว่าการจัดการเชิงรุกของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

เฉียงเหนือโดยรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน จะมีด้านระบบและด้านความสามารถ อยู่ในสองลำดับสุดท้าย เนื่องจากองค์กรยังต้องมีการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งช่วยให้บุคลากรในหน่วยงานสามารถปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพและพัฒนาความสามารถของบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญในงานสามารถปฏิบัติงานในตำแหน่งหน้าที่ และลักษณะงานที่รับมอบหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 ผู้จัดการสาขาธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ควรให้ความสำคัญถึงการดำเนินงานการจัดการเชิงรุก โดยใช้แบบจำลอง 7's แมคคินซี ด้านกลยุทธ์ ด้านโครงสร้าง ด้านระบบ ด้านรูปแบบด้านบุคลากร ด้านทักษะและด้านค่านิยม ที่จะส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารสินเชื่อ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการเพิ่มการสัมภาษณ์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งอาจทำให้ได้รับข้อมูลที่แท้จริงและหลากหลายมากขึ้น

2.2 ควรมีการศึกษาปัจจัยด้านอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารสินเชื่อ

2.3 ควรมีการศึกษาประสิทธิภาพการบริหารสินเชื่อและงานบริการทางการเงินด้านอื่น ๆ โดยเปรียบเทียบกับ

มาตรฐานสากล

เอกสารอ้างอิง

- กนกวรรณ จงกลรัตน์ และศรีสุนันท์ ประเสริฐสังข์. (2558). *การจัดการสมัยใหม่ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานคลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดร้อยเอ็ด*. รายงานสืบเนื่องการประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 5 บทบาทของมหาลัยเพื่อรับใช้สังคม ยุกระดับชีวิตความเป็นอยู่ของท้องถิ่น. คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- ชุติมา หวังเบญจมาศ และธัชชา บินดุหลิม. (2557). ปัจจัยแห่งความสำเร็จของการประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา. *วารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี*, 1(1), 109-124
- ชูศรี วงศ์รัตน. (2553). *เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย* (พิมพ์ครั้งที่ 12). นนทบุรี: ไทยเนรมิตกิจ อินเทอร์เน็ต โพรเกรสซีฟ.
- นนทศักดิ์ เอกสันต์. (2555). การบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชน กรณีศึกษา : องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองบัว อำเภอชุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์. *วารสารวิทยบริการ*, 23(2), 59-72.
- บดีนทร์ธัช นิมิตรนราดล. (2558). *การศึกษารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยบางประการที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานเชิงรุกของพนักงานสายงานสินเชื่อของธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) กลุ่มเครือข่ายนครหลวง 3*. วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2554). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- บุรณิน รัตนสมบัติ. (2557). *การพัฒนาตัวแบบเชิงกลยุทธ์การจัดการธุรกิจอย่างยั่งยืนในอนาคตของวิสาหกิจขนาดใหญ่*. ดุษฎีนิพนธ์ ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ผลิน ภูเจริญ. (2560). *วัฒนธรรมองค์กรกับการจัดการเชิงกลยุทธ์*. สืบค้นเมื่อ 28 พฤศจิกายน 2561, จาก <http://info.muslimthaipost.com/main/index>
- สถาบันการจัดการเพื่อชนบทและสังคม. (2552). *แผนที่เดินทาง (Road Map) เศรษฐกิจพอเพียง*. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).
- สุนันทา พรหมมาศ. (2559). *ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อปริมาณการปล่อยสินเชื่อของธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน)*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.

- สักรินทร์ อยู่ฝ่อง และอัศครัตน์ พลุกระจำง. (2556). การศึกษารูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์สำหรับสถานประกอบการขนาดเล็ก. *วารสารวิชาการ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี*, 8(1), 29-46.
- ทิพย์วรรณ จุ่มแพง, กุหลาบ รัตนสังธรรม และวัลลภ ใจดี. (2555). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐตามการรับรู้ของบุคลากรในหน่วยงานระดับเขต กระทรวงสาธารณสุข. *วารสารสาธารณสุข มหาวิทยาลัยบูรพา*, 7(2), 38-52.
- ศิริญา ตังนฤมิตร. (2558). *ปัจจัยที่สัมพันธ์กับความสำเร็จของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์. วิทยานิพนธ์ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.*
- ศุวิชาติดา อุ้นเจริญ และศรีสุนันท์ ประเสริฐสังข์. (2558). *การจัดการเชิงรุกในการจัดเก็บรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด. รายงานสืบเนื่องการประชุมวิชาการทางธุรกิจและนวัตกรรมทางการจัดการระดับชาติและนานาชาติ ประจำปี 2558. วิทยาลัยบัณฑิตศึกษากิจการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.*
- สมใจ ลักษณะ. (2553). *การพัฒนาประสิทธิภาพในการทำงาน. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.*
- อนิวัช แก้วจำนงค์. (2559). *หลักการจัดการ (พิมพ์ครั้งที่ 2) ฉบับปรับปรุง. กรุงเทพฯ: นาศิลป์ โฆษณา.*

คุณภาพบัณฑิตตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติของผู้สำเร็จการศึกษา วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สวรรค์ประชารักษ์ นครสวรรค์

The Quality of Graduate Students as Thai Qualifications Framework for Higher Education,
Boromarajonani College of Nursing, Sawanpracharak Nakhonsawan

รพีพรรณ วิบูลย์วัฒนกิจ¹ และ พีระ เรืองฤทธิ์²
Rapeepun Viboonwatthanakit¹ and Peera Ruengrit²

Received : 25 มิ.ย. 2562

Revised : 11 ต.ค. 2562

Accepted : 16 ต.ค. 2562

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยายเพื่อศึกษาคุณภาพบัณฑิตตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติของผู้สำเร็จการศึกษาวินิจฉัยวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สวรรค์ประชารักษ์ นครสวรรค์ และเปรียบเทียบคุณภาพบัณฑิตตามการรับรู้ของผู้ใช้บัณฑิตจำแนกตามระดับของสถานบริการ กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บังคับบัญชาชั้นต้นของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา ประจำปีการศึกษา 2559 จำนวน 135 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามคุณภาพของบัณฑิตตามกรอบคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ วิเคราะห์ข้อมูลโดยคำนวณร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบโดยใช้ One way Anova ผลการวิจัยพบว่า

- 1) คุณภาพบัณฑิตตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาสาขาพยาบาลศาสตร์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมาก รองลงมา เป็นด้านคุณธรรมจริยธรรม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านความรู้มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก
- 2) เปรียบเทียบคุณภาพบัณฑิตตามการรับรู้ของผู้ใช้บัณฑิตตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ของผู้สำเร็จการศึกษาระดับของสถานบริการ พบว่าด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ : กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ, คุณภาพบัณฑิต, บัณฑิต

Abstract

This descriptive research aimed to study the quality of graduate students as Thai Qualifications Framework for Higher Education for Graduate students of Boromarajonani Nursing College, Sawanpracharak, Nakhonsawan and compare the quality of graduates according to the perception of graduates classified by the level of service. The samples were primary supervisors of graduates who graduated in the academic year 2016. The research instruments were the quality of graduates according to the National Higher Education Qualifications Framework. Data analysis was calculated by percentage, mean, standard deviation. And compare by using One way Anova. The results of the study found that:

¹ อาจารย์ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สวรรค์ประชารักษ์ นครสวรรค์ อีเมล: rapee_65@Yahoo.com

² อาจารย์ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สวรรค์ประชารักษ์ นครสวรรค์

¹ Lecturer in Boromarajonani Nursing College Sawan Pracharak Nakhon Sawan, Email: rapee_65@Yahoo.com

² Lecturer in Boromarajonani Nursing College Sawan Pracharak Nakhon Sawan

1) Graduate quality according to the standard of higher education qualifications in nursing science Overall at a high level when considering each aspect Found that the skills, interpersonal relationships and responsibilities With the highest mean at a high level , followed by moral and ethical With the average level at a high level and the least average aspect is knowledge With a high average

2) Compare the quality of graduates according to the National Higher Education Qualifications Framework according to the level of service There was significant difference the skills in interpersonal relationships and responsibilities at the level of .05

Keywords : Qualifications Framework for Higher Education, The Quality of Graduate Students, Graduate Students

บทนำ

ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 กำหนดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ จึงเห็นสมควรให้จัดทำกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติขึ้น เพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐานการอุดมศึกษา และเพื่อเป็นการประกันคุณภาพของบัณฑิตในแต่ละระดับคุณวุฒิและสาขา/สาขาวิชา รวมถึงเป็นกรอบมาตรฐานให้สถาบันอุดมศึกษาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาหรือปรับปรุงหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน และพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา โดยมีเป้าหมายเพื่อให้คุณภาพของบัณฑิตในสาขาหรือสาขาวิชาของแต่ละระดับมีคุณวุฒิตามมาตรฐานใกล้เคียงกัน ทั้งในระดับชาติ และระดับสากล ซึ่งคุณภาพของบัณฑิต ทุกระดับและคุณวุฒิและสาขาวิชาต้องเป็นไปตามมาตรฐานผลการเรียนรู้ (learning outcome domains) อย่างน้อย 5 ด้าน 1) ด้านคุณธรรม จริยธรรม (ethics and moral) 2) ด้านความรู้ (knowledge) 3) ด้านทักษะทางปัญญา (cognitive skills) 4) ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และความรับผิดชอบ (interpersonal skills and responsibility) และ 5) ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยี สำหรับสาขา/สาขาวิชาที่เน้นทักษะทางปฏิบัติต้องเพิ่มมาตรฐานผลการเรียนรู้ด้านทักษะพิสัย (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552 : 2)

สภาการพยาบาลในฐานะองค์กรวิชาชีพกำกับคุณภาพและมาตรฐานหลักสูตรสาขาพยาบาลศาสตร์ ได้จัดทำกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาการพยาบาลศาสตร์ที่สอดคล้องกับประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 และประกาศให้สถาบันการศึกษาพยาบาลทุกแห่งนำไปใช้เป็นแนวทางในการจัดทำหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนและพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยกำหนดคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์และมาตรฐานผลการเรียนรู้ไว้ 6 ด้าน คือ 1) ด้านคุณธรรมจริยธรรม (ethics and moral) 2) ด้านความรู้ (knowledge) 3) ด้านทักษะทางปัญญา (cognitive skills) 4) ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ (interpersonal skills and responsibility) 5) ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยี (numerical analysis, communication and information technology skills) และ 6) ทักษะการปฏิบัติทางวิชาชีพ (professional practice skills) (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552 : 24) สำหรับการจัดการศึกษาของวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สวรรค์ประชารักษ์ นครสวรรค์ จึงได้เพิ่มมาตรฐานการเรียนรู้ด้านทักษะพิสัย (ทักษะการปฏิบัติทางวิชาชีพ) เป็นด้านที่ 6 ใน มคอ.2 ซึ่งปัจจุบันเป็นหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต พ.ศ. 2555 ซึ่งมีเป้าหมายเพื่อผลิตบัณฑิตให้เป็นบุคลากรพยาบาลที่มีคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพ มีความรู้ สามารถปฏิบัติการพยาบาลโดยใช้ศาสตร์และศิลปะทางการพยาบาล พัฒนาศักยภาพของบุคคล ครอบครัว ชุมชน ให้สามารถดูแลตนเองทางด้านสุขภาพตามบริบทและวิถีการดำรงชีวิตได้ วิจัยและเลือกใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัยมาใช้ในการปฏิบัติการพยาบาลได้ ซึ่งสอดคล้องกับมาตรฐานผลการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา

สาขาพยาบาลศาสตร์ (วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สวรรค์ประชารักษ์ นครสวรรค์, 2555 : 5) โดยมีการจัดการเรียนการสอนที่หลากหลาย ได้แก่ การสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม การบูรณาการการเรียนการสอนที่เน้นชุมชน การมอบหมายงานรายกลุ่ม เพื่อส่งเสริมการทำงานเป็นทีมในบทบาทผู้นำและ/หรือผู้ตาม การฝึกทักษะการใช้ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการนำเสนอผลงาน การผลิตนวัตกรรม และการฝึกปฏิบัติการพยาบาลกับผู้ใช้บริการบนหอผู้ป่วยในสถานบริการทุกระดับ

วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สวรรค์ประชารักษ์ เป็นสถาบันการศึกษาทางการพยาบาลที่มีภารกิจหลัก ในการผลิตบุคลากรทางด้านพยาบาล เพื่อตอบสนองความต้องการของกระทรวงสาธารณสุข ตลอดจนตอบสนองการเตรียมพร้อมด้านกำลังคนและการเสริมสร้างศักยภาพของประชากรในทุกช่วงวัย มุ่งเน้นการยกระดับคุณภาพทุนมนุษย์ของประเทศ โดยพัฒนาคนให้เหมาะสมตามช่วงวัย เพื่อให้เติบโตอย่างมีคุณภาพ การพัฒนาทักษะที่สอดคล้องกับความต้องการในตลาดแรงงานและทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ตลอดจนการยกระดับคุณภาพการศึกษาสู่ความเป็นเลิศ การสร้างเสริมให้คนมีสุขภาพดีที่เน้นการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมทางสุขภาพและการลดปัจจัยเสี่ยงด้านสภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อสุขภาพ นโยบายในการผลิตกำลังคนด้านสุขภาพของรัฐตามแผนพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (กระทรวงสาธารณสุข, 2559 : 49) ที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในทุกด้าน วิทยาลัยพยาบาล ฯ จึงได้ดำเนินการจัดหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตให้สอดคล้องกับหลักการจัดการศึกษาประกาศกระทรวงศึกษาธิการ พระราชบัญญัติการศึกษา และสภาการพยาบาล คณะผู้วิจัยได้เล็งเห็นความสำคัญดังกล่าวในการติดตามและประเมินคุณภาพบัณฑิต ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาพยาบาลศาสตร์ 6 ด้าน ดังแสดงในกรอบแนวคิดการวิจัย ของนักศึกษาพยาบาลที่สำเร็จการศึกษาจากวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สวรรค์ประชารักษ์ นครสวรรค์ ปีการศึกษา 2559 ขณะปฏิบัติหน้าที่เป็นพยาบาลวิชาชีพในสถานบริการทุกระดับทั้งในหน่วยงานภาครัฐบาลและภาคเอกชน เพื่อนำผลการศึกษาในครั้งนี้มาเป็นแนวทางในการพัฒนา การจัดการเรียนการสอน และพัฒนานักศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาคุณภาพบัณฑิตตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติของผู้สำเร็จการศึกษาประจำปีการศึกษา 2559 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สวรรค์ประชารักษ์ นครสวรรค์
2. เพื่อเปรียบเทียบคุณภาพบัณฑิตตามการรับรู้ของผู้ใช้บัณฑิต ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติของผู้สำเร็จการศึกษา ประจำปีการศึกษา 2559 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สวรรค์ประชารักษ์ นครสวรรค์ ตามระดับของสถานบริการ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (descriptive research)

1. ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

ในการวิจัยครั้งนี้ศึกษาจากประชากรทั้งหมดที่เป็นผู้ใช้บัณฑิต ซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาชั้นต้น ได้แก่ หัวหน้าหอผู้ป่วยหรือรองหัวหน้าหอผู้ป่วย ของบัณฑิตที่จบปีการศึกษา 2559 ทั้งหมดจำนวน 135 คน ไปปฏิบัติงานด้วยอย่างน้อย 4 เดือน ถึง 1 ปี

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วยสถานะ เพศ อายุ สถานที่ปฏิบัติงานระดับสถานบริการ และระยะเวลาการปฏิบัติงาน ซึ่งเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เป็นข้อคำถามแบบตรวจสอบคำตอบ (checklist) และเติมคำ

2.2 แบบสอบถามคุณภาพของบัณฑิตตามกรอบคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ตามตามมาตรฐาน ผลการเรียนรู้สาขาพยาบาลศาสตร์ กำหนดตามมาตรฐานการเรียนรู้ 6 ด้านที่สอดคล้องกับกรอบมาตรฐาน คุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ และลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ของสาขาพยาบาลศาสตร์ที่กำหนดไว้ดังนี้ 1) ด้านทักษะคุณธรรม และจริยธรรม 6 ข้อ 2) ด้านความรู้ 5 ข้อ 3) ด้านทักษะทางปัญญา 7 ข้อ 4) ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และความ รับผิดชอบ 4 ข้อ 5) ด้านทักษะการคิดวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ 5 ข้อ และ 6) ด้านทักษะ การปฏิบัติทางวิชาชีพ 5 ข้อ ลักษณะของแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยให้ผู้ตอบแสดงระดับ คุณภาพ ออกเป็น 5 ระดับ คือ 5 หมายถึง มีความคิดเห็นต่อคุณภาพ/การปฏิบัติ/พฤติกรรมของบัณฑิตที่สอดคล้องกับข้อความ ในระดับมากที่สุด 4 หมายถึง มีความคิดเห็นต่อคุณภาพ/การปฏิบัติ/พฤติกรรมของบัณฑิต ที่สอดคล้องกับข้อความในระดับมาก 3 หมายถึง มีความคิดเห็นต่อคุณภาพ/การปฏิบัติ/พฤติกรรมของบัณฑิตที่สอดคล้องกับข้อความในระดับปานกลาง 2 หมายถึง มีความคิดเห็นต่อคุณภาพ/การปฏิบัติ/พฤติกรรมของบัณฑิตที่สอดคล้องกับข้อความในระดับน้อย 1 หมายถึง มีความคิดเห็น ต่อคุณภาพ/การปฏิบัติ/พฤติกรรมของบัณฑิตที่สอดคล้องกับข้อความ ในระดับน้อยที่สุด เกณฑ์ในการแปลผลได้แก่ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 เท่ากับระดับมากที่สุดค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 เท่ากับระดับมาก ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 เท่ากับระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 เท่ากับระดับน้อย และค่าเฉลี่ย 0.00-1.50 เท่ากับระดับน้อยที่สุด (บุญชม ศรีสะอาด, 2553 : 103)

ผู้วิจัยหาความตรงตามเนื้อหาและความเที่ยงของเครื่องมือโดยนำเครื่องมือที่สร้างขึ้นไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญด้านสาขาพยาบาลศาสตร์จำนวน 1 ท่าน ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล 1 ท่าน และผู้เชี่ยวชาญด้านสาขาพยาบาลศาสตร์และการวัดประเมินผล จำนวน 1 ท่าน ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา ความถูกต้อง ของการวัดและความเหมาะสมของภาษา โดยยึดถือเกณฑ์การยอมรับจากผู้ทรงคุณวุฒิ 2 ท่านของความเห็นตรงกันในแต่ละ ข้อคำถาม และนำไปปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ แล้วไปทดลองใช้กับตัวอย่างจำนวน 20 คน แล้วนำมาวิเคราะห์หาความเที่ยง ของเครื่องมือ โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach Alpha Coefficient) ที่ระดับ 0.93

การพิทักษ์สิทธิ์กลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยนี้ผ่านการพิจารณาด้านจริยธรรมโดยคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ของสำนักงาน สาธารณสุขจังหวัดนครสวรรค์ เลขที่รับรอง NSWPHO-025/61

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการส่งแบบสอบถามไปยังผู้ใช้บัณฑิต ซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาชั้นต้นเป็นผู้ตอบ แบบสอบถามแล้วส่งกลับทางไปรษณีย์ระหว่างเดือนกรกฎาคม - กันยายน 2561

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

4.1 สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่ออธิบายลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง และความคิดเห็น

4.2 สถิติอ้างอิง ชนิด Anova เพื่อวิเคราะห์ความแตกต่างของความคิดเห็นในแต่ละประเภทหน่วยบริการ

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไป จากการศึกษาพบว่า ผู้ใช้บัณฑิตส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 97.9 รองลงมาเป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 2.1 อยู่ในช่วงอายุ 51-60ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 75.4 รองลงมาคืออายุ 41-50 ปี คิดเป็นร้อยละ 12.90 ส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรสคู่ คิดเป็นร้อยละ 74.7 รองลงมาคือมีสถานภาพสมรสโสด คิดเป็นร้อยละ 22.1 ส่วนใหญ่ปฏิบัติงาน ที่โรงพยาบาลชุมชน คิดเป็นร้อยละ 45.3 รองลงมาปฏิบัติงานที่โรงพยาบาลศูนย์ คิดเป็นร้อยละ 34.7 ส่วนใหญ่ดำรงตำแหน่ง หัวหน้าหอผู้ป่วย คิดเป็นร้อยละ 61.1 รองลงมาเป็นหัวหน้างาน คิดเป็นร้อยละ 26.3 ปฏิบัติงานในตำแหน่งเป็นระยะเวลา

10 ปีขึ้นไป มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 81.1 รองลงมามีระยะเวลาการปฏิบัติงาน 1-5 ปี คิดเป็นร้อยละ 15.8 และระยะเวลาที่ใช้บัณฑิตปฏิบัติงานร่วมกับบัณฑิตมากที่สุดเท่ากับ 10-12 เดือนคิดเป็นร้อยละ 63.1 รองลงมาเท่ากับ 4-6 เดือนคิดเป็นร้อยละ 13.7

2. คุณภาพบัณฑิตตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาสาขาพยาบาลศาสตร์ตามความคิดเห็นของผู้ใช้บัณฑิตพบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.88$, S.D. = 0.66) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบมีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.15$, S.D. = 0.64) ด้านความรู้อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.70$, S.D. = 0.57) ด้านทักษะทางปัญญาอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.75$, S.D. = 0.64) ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.78$, S.D. = 0.70) และด้านทักษะปฏิบัติทางวิชาชีพอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.81$, S.D. = 0.63) ดังแสดงในตาราง 1

ตาราง 1 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับคุณภาพบัณฑิตตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิอุดมศึกษา จำแนกตามรายชื่อ รายด้าน และโดยรวม

คุณภาพบัณฑิต	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. ด้านคุณธรรม จริยธรรม			
1.1 ปฏิบัติตามกฎระเบียบของหน่วยงาน ตรงต่อเวลา	4.17	0.68	มาก
1.2 มีความซื่อสัตย์ สุจริต	4.36	0.56	มาก
1.3 ยอมรับข้อเสนอแนะเพื่อนำไปปรับปรุงพัฒนาตนเอง	4.21	0.54	มาก
1.4 ตระหนักในการปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพ	4.24	0.58	มาก
1.5 ให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจปฏิบัติตามสิทธิที่ผู้ใช้บริการพึงได้รับ	3.82	0.55	มาก
1.6 ยอมรับฟังปัญหาของผู้ใช้บริการและพยายามหาวิธีช่วยเหลือ	3.92	0.54	มาก
1.7 ปฏิบัติต่อผู้ใช้บริการโดยคำนึงถึงคุณภาพและความปลอดภัยต่อผู้ป่วย	3.98	0.48	มาก
ภาพรวมด้านคุณธรรม จริยธรรม	4.10	0.59	มาก
2. ด้านความรู้			
2.1 มีความรู้ ความเข้าใจในสาระสำคัญของศาสตร์พื้นฐาน เช่นมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง	3.71	0.58	มาก
2.2 มีความรู้ ความเข้าใจในศาสตร์ทางวิชาชีพพยาบาล	3.74	0.57	มาก
2.3 มีความเข้าใจกระบวนการพยาบาลและการนำไปใช้	3.71	0.58	มาก
2.4 มีความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศ และระบบจำแนกข้อมูลทางการพยาบาล	3.73	0.55	มาก
2.5 มีความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปของสังคมที่มีผลกระทบต่อภาวะสุขภาพและประชาชน	3.64	0.56	มาก
ภาพรวมด้านความรู้	3.70	0.57	มาก

ตาราง 1 (ต่อ)

คุณภาพบัณฑิต	\bar{X}	S.D.	ระดับ
3. ด้านทักษะทางปัญญา			
3.1 ยอมรับสิ่งที่ตนเป็นจุดอ่อนของตนเอง และพยายามปรับปรุงแก้ไขให้ดียิ่งขึ้น	4.05	0.57	มาก
3.2 สามารถสืบค้นข้อมูล และนำข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ มาใช้ในการปฏิบัติงานได้	3.84	0.59	มาก
3.3 สามารถประยุกต์ความรู้ทางวิชาชีพไปใช้ในการปฏิบัติงานได้อย่างเหมาะสม	3.77	0.59	มาก
3.4 สามารถนำข้อมูลของผู้ใช้บริการมาประกอบการวิเคราะห์และตัดสินใจแก้ปัญหาได้	3.74	0.8	มาก
3.5 สามารถวิเคราะห์ปัญหาและหาแนวทางแก้ไขปัญหาเพื่อให้บริการทางการพยาบาลอย่างปลอดภัยและมีคุณภาพ	3.58	0.63	มาก
3.6 สามารถใช้กระบวนการพยาบาลในการแก้ไขปัญหาทางการพยาบาลได้	3.66	0.58	มาก
3.7 สามารถแก้ไขปัญหาด้วยวิธีที่เหมาะสมกับสถานการณ์และบริบททางสุขภาพที่เปลี่ยนแปลงไป	3.60	0.64	มาก
ภาพรวมด้านทักษะทางปัญญา	3.75	0.65	มาก
4. ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ			
4.1 มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย	4.23	0.66	มาก
4.2 สามารถปรับตัวเข้ากับเพื่อนร่วมงานและผู้บังคับบัญชาได้	4.33	0.63	มาก
4.3 สามารถทำงานเป็นทีม รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น	4.26	0.62	มาก
4.4 มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นอย่างสร้างสรรค์เพื่อให้มีการพัฒนางาน	3.89	0.64	มาก
4.5 มีการพัฒนาตนเองและพัฒนางานอย่างต่อเนื่อง	4.01	0.53	มาก
ภาพรวมด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ	4.15	0.64	มาก
5. ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ			
5.1 สามารถใช้หลักคณิตศาสตร์และสถิติในการคำนวณและปฏิบัติการพยาบาลได้	3.84	0.62	มาก
5.2 สามารถแปลข้อมูลให้เป็นข่าวสารที่มีคุณภาพและถ่ายทอดให้ผู้อื่นเข้าใจได้	3.58	0.66	มาก
5.3 สามารถสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพทั้งการพูด การฟัง การอ่าน การเขียน และการนำเสนอ	3.86	0.65	มาก
5.4 สามารถใช้ภาษาอังกฤษในการติดต่อสื่อสารในระดับพื้นฐานได้	3.52	0.92	มาก
5.5 สามารถใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีที่ทันสมัย	3.95	0.61	มาก
5.6 สามารถเลือกใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่เหมาะสมในการติดต่อสื่อสารและการทำงาน	3.92	0.58	มาก
ภาพรวมด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ	3.78	0.70	มาก

ตาราง 1 (ต่อ)

คุณภาพบัณฑิต	\bar{X}	S.D.	ระดับ
6. ด้านทักษะการปฏิบัติทางวิชาชีพ			
6.1 สามารถปฏิบัติการพยาบาลโดยใช้กระบวนการพยาบาลอย่างเป็นองค์รวม	3.69	0.60	มาก
6.2 สามารถปฏิบัติการพยาบาลโดยใช้หลักฐานเชิงประจักษ์	3.58	0.66	มาก
6.3 สามารถปฏิบัติการพยาบาลแก่ผู้ใช้บริการทุกภาวะสุขภาพและทุกช่วงวัย โดยคำนึงถึงพระราชบัญญัติวิชาชีพหลักสิทธิผู้ป่วย จริยธรรมและจรรยาบรรณ วิชาชีพ	3.86	0.58	มาก
6.4 สามารถปฏิบัติการพยาบาลโดยคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคลได้	3.87	0.61	มาก
6.5 สามารถปฏิบัติงานร่วมกับทีมสหสาขาวิชาชีพได้	4.03	0.63	มาก
ภาพรวมด้านด้านทักษะการปฏิบัติทางวิชาชีพ	3.81	0.63	มาก
ภาพรวมคุณภาพบัณฑิตโดยรวม	3.88	0.66	มาก

3. ผลการเปรียบเทียบคุณภาพบัณฑิตตามการรับรู้ของผู้ใช้บัณฑิต ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติของผู้สำเร็จการศึกษาตามระดับของสถานบริการ พบว่าด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังแสดงในตาราง 2 และ เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ตามวิธีการของ Scheffe test พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จำนวน 1 คู่ ได้แก่ โรงพยาบาลศูนย์ และโรงพยาบาลชุมชน ดังแสดงในตาราง 2

ตาราง 2 ผลการเปรียบเทียบระดับคุณภาพบัณฑิตตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิอุดมศึกษา จำแนกระดับสถานบริการ

รายการ	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p-value
ด้านคุณธรรมจริยธรรม	ระหว่างกลุ่ม	.431	2	.215	1.185	.310
	ภายในกลุ่ม	16.715	92	.182		
	รวม	17.146	94			
ด้านความรู้	ระหว่างกลุ่ม	1.414	2	.707	1.192	.308
	ภายในกลุ่ม	54.584	92	.593		
	รวม	55.998	94			
ด้านทักษะทางปัญญา	ระหว่างกลุ่ม	1.295	2	.647	2.668	.075
	ภายในกลุ่ม	22.326	92	.243		
	รวม	23.621	94			
ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ	ระหว่างกลุ่ม	2.401	2	1.200	3.972	.022*
	ภายในกลุ่ม	27.807	92	.302		
	รวม	30.208	94			

ตาราง 2 ผลการเปรียบเทียบระดับคุณภาพบัณฑิตตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิอุดมศึกษา จำแนกระดับสถานบริการ

รายการ	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p-value
ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ	ระหว่างกลุ่ม	1.882	2	.941	1.328	.270
	ภายในกลุ่ม	65.218	92	.709		
	รวม	67.101	94			
ด้านทักษะปฏิบัติทางวิชาชีพ	ระหว่างกลุ่ม	.886	2	.443	.449	.640
	ภายในกลุ่ม	90.855	92	.988		
	รวม	91.741	94			
รวมเฉลี่ย	ระหว่างกลุ่ม	.843	2	.421	1.915	.153
	ภายในกลุ่ม	20.234	92	.220		
	รวม	21.077	94			

*p<.05

ตาราง 3 แสดงผลการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ จำแนกตามระดับสถานบริการ

ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ	โรงพยาบาลศูนย์	โรงพยาบาลทั่วไป	โรงพยาบาลชุมชน
	$\bar{X} = 4.00$	$\bar{X} = 4.11$	$\bar{X} = 4.35$
โรงพยาบาลศูนย์ ($\bar{X} = 4.00$)		-.10526	-.34884*
โรงพยาบาลทั่วไป ($\bar{X} = 4.11$)	.10526		-.24357
โรงพยาบาลชุมชน ($\bar{X} = 4.35$)	.34884*	.24357	

อภิปรายผล

1. คุณภาพบัณฑิตตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ของผู้สำเร็จการศึกษาประจำปีการศึกษา 2559 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สวรรค์ประชารักษ์ นครสวรรค์ คุณภาพบัณฑิตตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา สาขาพยาบาลศาสตร์ ตามความคิดเห็นของผู้ใช้บัณฑิตพบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.88$, S.D. = 0.66) สอดคล้องกับการศึกษาของนาคยา พิงสว่าง และ สิริพร บุญเจริญพานิช (2560 : 2) พบว่าคุณภาพบัณฑิตตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.12$, S.D. = 0.40) และอรนนท์ หาญยุทธ และรัชชา รัตนถาวร (2556 : 99) ที่พบว่าผู้ใช้บัณฑิตมีความพึงพอใจต่อคุณภาพบัณฑิตตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรีสาขาพยาบาลศาสตร์ ทั้ง 6 ด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.34$, S.D. = 0.65) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบมีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.15$, S.D. = 0.64) รองลงมา ได้แก่ ด้านทักษะปฏิบัติทางวิชาชีพ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.81$, S.D. = 0.63) และด้านความรู้มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด แต่ยังคงอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.70$, S.D. = 0.57) ทั้งนี้สามารถอธิบายได้ว่า วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สวรรค์ประชารักษ์ ได้มีการจัดการเรียนการสอนที่หลากหลาย

เพื่อส่งเสริมให้นักศึกษาเกิดผลลัพธ์การเรียนรู้ทักษะ 6 ด้าน ทั้งในภาคทฤษฎี ภาคทดลอง และการปฏิบัติกรบนหอผู้ป่วย โดยเฉพาะด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และความรับผิดชอบ นับว่าเป็นสิ่งที่ดีเนื่องจากพยาบาลต้องปฏิบัติอยู่ในฐานะสมาชิกทีมสุขภาพและทีมการพยาบาล หลักสูตรจึงมุ่งให้นักศึกษาได้เรียนรู้การทำงานร่วมกับผู้อื่น รวมทั้งการมีปฏิสัมพันธ์กับสมาชิกทีมสุขภาพ ทีมสหสาขาวิชาชีพ รวมถึงผู้ป่วย ดังนั้นจึงมีการมอบหมายงานให้นักศึกษาทำงานเป็นกลุ่มทั้งภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติทุกรายวิชา นอกจากนี้ยังส่งเสริมให้นักศึกษารับผิดชอบโครงการต่าง ๆ ในงานเสริมหลักสูตร มีส่วนร่วมเป็นคณะกรรมการดำเนินโครงการ มีการจัดตั้งสโมสรนักศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพ ด้านการสื่อสาร และสัมพันธภาพ ที่ระบุว่า พยาบาลวิชาชีพจะต้องมีความรู้ และทักษะในการติดต่อสื่อสาร การนำเสนอข้อมูล และแลกเปลี่ยนข้อมูลอย่างมีประสิทธิภาพ การสร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคล มีความตระหนักในความถูกต้องของการสื่อสาร และการสร้างปฏิสัมพันธ์ตามบทบาทหน้าที่ และทักษะด้านการปฏิบัติเชิงวิชาชีพ (สภาการพยาบาล, 2553 : 24) ส่วนด้านความรู้ที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อแล้วพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สามารถวิเคราะห์ปัญหาและหาแนวทางแก้ไขปัญหาเพื่อให้บริการทางการพยาบาลอย่างมีปลอดภัยและมีคุณภาพ ทั้งนี้อาจเนื่องจากการเรียนการสอนของวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สวรรค์ประชารักษ์ นครสวรรค์ ที่มุ่งส่งเสริมให้เกิดทักษะ 6 ด้าน ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ซึ่งอาจจะยังไม่ได้มุ่งเน้นให้นักศึกษาเกิดทักษะการวิเคราะห์ปัญหาโดยเฉพาะรายวิชาชีพทางการพยาบาล อีกทั้งอาจมีการเรียนการสอนโดยใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ยังไม่ชัดเจนในการนำสู่การปฏิบัติในบางรายวิชานั้น จึงต้องมีการพัฒนาเพิ่มขึ้นโดยการนำวิธีการโดยใช้กระบวนการพยาบาล การวิเคราะห์กรณีศึกษาเพิ่มขึ้นในรายทฤษฎีทางการพยาบาล และเพิ่มการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ในการพยาบาลเพิ่มมากขึ้น

2. เปรียบเทียบคุณภาพบัณฑิตตามการรับรู้ของผู้ใช้บัณฑิต ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติของผู้สำเร็จการศึกษาประจำปีการศึกษา 2559 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สวรรค์ประชารักษ์ นครสวรรค์ ตามระดับของสถานบริการพบว่า ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ตามวิธีการของ Scheffe test พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จำนวน 1 คู่ ได้แก่ โรงพยาบาลศูนย์ และโรงพยาบาลชุมชน โดยคุณภาพบัณฑิตตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ตามความคิดเห็นของผู้ใช้บัณฑิตระดับโรงพยาบาลชุมชนสูงกว่าระดับโรงพยาบาลศูนย์ สอดคล้องกับการศึกษาของนาคยา พึ่งสว่าง และสิริพร บุญเจริญพานิช (2560 : 11) พบว่าค่าความแปรปรวนของความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชา ผู้ร่วมงาน ผู้รับบริการ และผู้สำเร็จการศึกษาเกี่ยวกับคุณภาพบัณฑิตตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติโดยรวมมีความแตกต่างกัน ($p < .05$) ทั้งนี้สามารถอธิบายได้ว่า ผู้ใช้บัณฑิตส่วนใหญ่ปฏิบัติงานที่โรงพยาบาลชุมชน คิดเป็นร้อยละ 45.3 และบัณฑิตส่วนใหญ่ทำงานอยู่ในโรงพยาบาลชุมชนเช่นเดียวกัน ซึ่งโดยระดับความซับซ้อนและจำนวนผู้ป่วยทำให้ผู้ใช้บัณฑิตของโรงพยาบาล 2 ระดับ มีการให้ความสำคัญต่อทักษะด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบมีความแตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 นำผลการศึกษาคคุณภาพบัณฑิตตามการรับรู้ของผู้ใช้บัณฑิต ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาใช้ในการวางแผนพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอนและการประเมินผลการเรียนรู้ในรายวิชา ให้สามารถพัฒนาผู้เรียนได้ครบ 6 ด้าน และให้มีค่าคะแนนสูงขึ้น โดยเฉพาะด้านความรู้ในประเด็นการนำหลักฐานเชิงหลักฐานเชิงประจักษ์มาใช้ในการวางแผนการพยาบาล และผลลัพธ์การเรียนรู้ด้านอื่น ๆ ให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

1.2 เป็นแนวทางในการพัฒนางานประกันคุณภาพการศึกษา ระดับหลักสูตรในมาตรฐานด้านการผลิตบัณฑิต

1.3 นำผลการวิจัยไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการปรับปรุงกลยุทธ์การเรียนการสอน ทั้งภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติ ให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ใช้บัณฑิตในปัจจัยอื่น ๆ เช่น อายุ ประสบการณ์การทำงาน ตำแหน่งงาน อาจจะมีผลต่อคุณภาพบัณฑิตได้

2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยเพื่อค้นหารูปแบบการจัดการเรียนการสอน และกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อการพัฒนาคุณภาพบัณฑิตในทุก ๆ ด้าน

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). *ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง มาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาพยาบาลศาสตร์ พ.ศ. 2552*. สืบค้นเมื่อ 10 มิถุนายน 2561, จาก <http://www.mua.go.th>

กระทรวงสาธารณสุข. (2559). *แผนพัฒนาสุขภาพแห่งชาติ ฉบับที่ 12*. สืบค้นเมื่อ 10 มิถุนายน 2561, จาก http://bps.moph.go.th/new_bps/sites/default/files/HealthPlan12

นათยา พึ่งสว่าง และสิริพร บุญเจริญพานิช. (2560). คุณภาพบัณฑิตตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ และคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ตามอัตลักษณ์วิทยาลัยพยาบาลทหารอากาศ. *วารสารแพทย์นาวิ*, 44(2), 1-17.

บุญชม ศรีสะอาด. (2553). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สวรรค์ประชารักษ์ นครสวรรค์. (2555). *หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2555*. นครสวรรค์: วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สวรรค์ประชารักษ์ นครสวรรค์.

สภาการพยาบาล. (2553). *สมรรถนะผู้ประกอบการพยาบาลและการผดุงครรภ์*. นนทบุรี: ศิริยอดการพิมพ์.

อรนนท์ หาญยุทธ และ รัชยา รัตนถาวร. (2556). คุณภาพและอัตลักษณ์ของบัณฑิตคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซียที่สำเร็จการศึกษาปีการศึกษา 2553. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย*, 7(2), 99-107.

บทความวิชาการ

สิทธิของบิดามารดาในการรับมรดกของบุตร

The Parents' Right to Inherit of Their Child

กานต์สินี ทิพย์มณฑิธร¹ และ ชัชวรินทร์ ลิโรจนวุฒิกุล²
Kansinee Tipmontien¹ and Chartchawan Leerodanawutikun²

Received : 23 พ.ค. 2562

Revised : 3 ส.ค. 2562

Accepted : 7 ส.ค. 2562

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคุณลักษณะและสิทธิของบิดามารดา ในการรับมรดกของบุตร โดยบิดามารดา ซึ่งจะเป็นทายาทโดยธรรมของบุตรและมีสิทธิรับมรดกของบุตร ได้แก่บิดามารดาชอบด้วยกฎหมายที่จดทะเบียนสมรสกัน หากไม่เป็นบิดามารดาชอบด้วยกฎหมายของบุตรย่อมไม่มีสิทธิรับมรดกของบุตร เมื่อบิดามารดาจดทะเบียนสมรสกันแล้ว แม้การสมรสเป็นโมฆะหรือมีชีษะหรือการสมรสสิ้นสุดลงด้วยความตายของคู่สมรส การหย่า หรือศาลพิพากษาให้เพิกถอน การเป็นบิดามารดาชอบด้วยกฎหมายยังคงอยู่ กรณีที่บิดามารดาไม่ได้จดทะเบียนสมรสกัน เฉพาะมารดาเท่านั้นที่เป็นมารดา ชอบด้วยกฎหมาย ส่วนบิดาจะเป็นบิดาชอบด้วยกฎหมายโดยการจดทะเบียนสมรสกับมารดาของบุตร ในภายหลังการจดทะเบียน รับรองบุตร และโดยคำพิพากษาของศาล การเป็นบิดาชอบด้วยกฎหมายกรณีดังกล่าวมีผลย้อนไปถึงวันที่เด็กเกิด สำหรับหญิง ที่รับตั้งครรภ์แทนหญิงอื่นแม้จะเป็นผู้ให้กำเนิดบุตร แต่ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็กที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ พ.ศ. 2558 หญิงนั้นไม่ใช่มารดาชอบด้วยกฎหมายของบุตรที่เกิดมา จึงไม่มีสิทธิรับมรดกของบุตรดังกล่าว

คำสำคัญ : สิทธิรับมรดก, หญิงที่รับตั้งครรภ์แทนหญิงอื่น, พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็กที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ พ.ศ. 2558

Abstract

The aim of this research was to study the parents' attribute and their right of having inherited from their child. The parents entitled of having inherited from their child are parents who married on registration. If the marriage ends with the death of the spouse, divorce or the court ruled for revocation, the legitimate parents' right still stay. If the parents do not marry on registration, only mother is legitimate mother. The father can be legitimated father by having registered the marriage certificate later and the certificate can be active back to the child's date of birth. In case of surrogate mother, even though she gives birth to the child, she is not deemed legitimate mother under Protection of a Child Born by Medically Assisted Reproductive Technology Act, B.E 2558. So she will not have inherited from the child.

Keywords : Right to inherit, surrogate mother, Protection of a Child Born By Medically Assisted Reproductive Technology Act, B.E 2558 (2015)

¹ รองคณบดี คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม อีเมล: Kansine2004@hotmail.com

² รองคณบดี คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

¹ Vice Dean of Faculty of Law, Rajabhat Mahasarakham University, Email: Kansine2004@hotmail.com

² Vice Dean of Faculty of Law, Rajabhat Mahasarakham University

บทนำ

ตามกฎหมายลักษณะมรดก เมื่อบุคคลธรรมดาถึงแก่ความตาย มรดกของบุคคลนั้นย่อมตกทอดแก่ทายาท ซึ่งแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ ทายาทที่มีสิทธิรับมรดกตามกฎหมาย เรียกว่าทายาทโดยธรรม และทายาทที่มีสิทธิรับมรดกตามพินัยกรรม เรียกว่าผู้รับพินัยกรรม ทายาทโดยธรรมนั้นประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1629 กำหนดไว้หกลำดับ คือ (1) ผู้สืบสันดาน (2) บิดามารดา (3) พี่น้องร่วมบิดามารดาเดียวกัน (4) พี่น้องร่วมบิดาหรือมารดาเดียวกัน (5) ปู่ ย่า ตา ยาย (6) ลุง ป้า น้า อา และคู่สมรสที่ยังมีชีวิตอยู่ก็ถือเป็นทายาทโดยธรรมด้วย สำหรับบิดามารดานั้นแม้คนทั่วไปจะเข้าใจได้ว่าเป็น ชายและหญิงที่ได้รับรวมประเวณีกันและหญิงให้กำเนิดแก่บุตร แต่กฎหมายลักษณะครอบครัวได้กำหนดสถานะการเป็นบิดามารดาไว้ 2 ลักษณะ กล่าวคือ บิดามารดาที่ชอบด้วยกฎหมาย และบิดามารดาที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย เฉพาะบิดามารดากับบุตรที่ชอบด้วยกฎหมายเท่านั้น ที่มีสิทธิหน้าที่ต่อกันตามกฎหมาย และการเป็นบิดามารดาชอบด้วยกฎหมายของบุตร เกิดจากการที่บิดามารดาจดทะเบียนสมรสอยู่กันเป็นสามีภริยาและมารดาให้กำเนิดแก่บุตร หากบิดามารดาไม่จดทะเบียนสมรสกัน เฉพาะหญิงที่ให้กำเนิดบุตรเท่านั้นถือว่าเป็นมารดาชอบด้วยกฎหมาย เว้นแต่จะมีกฎหมายบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น ส่วนชายเป็นบิดาที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย เว้นแต่ต่อมาบิดาจดทะเบียนสมรสกับมารดาของบุตร หรือบิดาจดทะเบียนว่าเด็กที่เกิดมานั้นเป็นบุตร หรือศาลพิพากษาว่าเด็กนั้นเป็นบุตรของบิดา ชายดังกล่าวจึงเป็นบิดาชอบด้วยกฎหมาย นอกจากนี้ แม้บิดามารดาจดทะเบียนสมรสกัน แต่การสมรสบางกรณีเป็นโมฆะและมีการกล่าวอ้างความเป็นโมฆะหรือคำพิพากษาศาลแสดงว่าการสมรสเป็นโมฆะซึ่งทำให้การสมรสไม่มีผลมาตั้งแต่ต้น หรือเป็นโมฆียะซึ่งอาจถูกศาลพิพากษาให้เพิกถอนได้ หรือต่อมาการสมรสสิ้นสุดลงด้วยความตาย การหย่า หรือศาลพิพากษาให้เพิกถอน กรณีดังกล่าวยังมีประเด็นปัญหาทางกฎหมายที่น่าพิจารณาเกี่ยวกับสิทธิในการรับมรดกของบุตร ดังนั้น บทความนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อพิจารณาประเด็นปัญหาดังกล่าว และให้ได้คำตอบว่าบิดามารดาลักษณะใดที่มีสิทธิรับมรดกของบุตร และกรณีบิดามารดาจดทะเบียนสมรสกัน มีปัญหาเกี่ยวกับการเป็นบิดามารดาชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ อย่างไร

บิดามารดากับสิทธิในการรับมรดกของบุตร

ตามกฎหมายลักษณะครอบครัว บิดามารดามีหน้าที่อุปการะเลี้ยงดูบุตรผู้เยาว์ และมีสิทธิได้รับการอุปการะเลี้ยงดูจากบุตรผู้เยาว์เป็นการตอบแทน และตามกฎหมายลักษณะมรดกเมื่อบุตรหรือบิดามารดาถึงแก่ความตาย บิดามารดาหรือบุตรย่อมมีสิทธิได้รับมรดกของอีกฝ่ายหนึ่งในฐานะทายาทโดยธรรม โดยบิดามารดาเป็นทายาทโดยธรรมในลำดับที่ 2 ของบุตรผู้ตาย ส่วนบุตรเป็นทายาทโดยธรรมในลำดับที่ ๑ ของบิดามารดาผู้ตาย ดังนั้นบิดามารดาจึงมีสิทธิได้รับมรดกของบุตรผู้ตาย อย่างไรก็ตาม การเป็นบิดามารดามีทั้งบิดามารดาที่ชอบด้วยกฎหมาย และบิดามารดาที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย จึงมีประเด็นที่น่าพิจารณาว่า บิดามารดาที่มีสิทธิรับมรดกของบุตร หมายถึงเฉพาะบิดามารดาที่ชอบด้วยกฎหมาย หรือรวมถึงบิดามารดาที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายด้วย และการสมรสระหว่างบิดามารดาที่เป็นโมฆะหรือโมฆียะ หรือการสมรสที่สิ้นสุดลงแล้ว มีผลทำให้การเป็นบิดามารดาชอบด้วยกฎหมายสิ้นสุดลงหรือไม่

1. บิดามารดาที่มีสิทธิรับมรดกของบุตร

ตามกฎหมายลักษณะครอบครัว บิดามารดาและบุตรมีความสัมพันธ์ สิทธิและหน้าที่ต่อกันเฉพาะเมื่อเป็นบิดามารดาและบุตรที่ชอบด้วยกฎหมายเท่านั้น (สะอาด นาวิเจริญ, 2493 : 256-257) สิทธิรับมรดกของบิดามารดาหรือบุตรผู้ตาย เป็นสิทธิตามกฎหมายประการหนึ่ง สิทธิดังกล่าวจึงมีได้เมื่อบุตรหรือบิดามารดาที่ยังมีชีวิตอยู่นั้น เป็นบุตรหรือเป็นบิดามารดาชอบด้วยกฎหมายด้วย ดังนั้น บิดามารดาที่จะอยู่ในฐานะทายาทโดยธรรมลำดับที่ 2 ของบุตรเจ้ามรดกจึงต้องเป็นบิดามารดาชอบด้วยกฎหมายเท่านั้น (พรชัย สุนทรพันธุ์, 2551 : 127) กล่าวคือ ชายที่เป็นบิดาต้องจดทะเบียนสมรสกับหญิงที่เป็นมารดาของบุตร หากชายที่เป็นบิดาไม่ได้จดทะเบียนสมรสก่อนบุตรเกิด แต่ต่อมาชายนั้นจดทะเบียนสมรสกับหญิงที่เป็นมารดาของบุตร หรือชายที่เป็นบิดาจดทะเบียนว่าเด็กที่เกิดมานั้นเป็นบุตรของตน หรือศาลพิพากษาว่าเด็กนั้นเป็นบุตรของชายที่เป็นบิดา ชายที่

เป็นบิดานั้นย่อมเป็นบิดาชอบด้วยกฎหมายของบุตรตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1547 ส่วนหญิงที่เป็นมารดาเป็นมารดาที่ชอบด้วยกฎหมายของบุตรเสมอ โดยผลของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1546 ที่บัญญัติว่า *เด็กเกิดจากหญิงที่มีได้สมรสกับชายให้ถือว่าเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของหญิงนั้น* (พินัย ณ นคร, 2554 : 107) ทั้งนี้ไม่ว่าจะได้จดทะเบียนสมรสกับบิดาของบุตรหรือไม่ ก็ย่อมเป็นมารดาที่ชอบด้วยกฎหมายของบุตรเสมอ และเป็นทายาทโดยธรรมลำดับที่ 2 ของบุตร (เพียบ หุตางกูร, 2560 : 58) ดังนั้น หากบิดาไม่ใช่สามีชอบด้วยกฎหมายของหญิงที่เป็นมารดาก็ดี สามีคนใหม่ของหญิงที่เป็นมารดาของเด็กก็ดี ชายที่ขอเด็กมาเป็นบุตรก็ดี ผู้รับบุตรบุญธรรมก็ดี บุคคลเหล่านี้แม้เด็กจะเรียกว่าบิดา ก็ทำให้บิดาชอบด้วยกฎหมายไม่ถึงจึงไม่ใช่ทายาทโดยธรรมลำดับที่ 2 (อัมพร ณ ตะกั่วทุ่ง, 2550 : 116)

มีปัญหาที่ต้องพิจารณาคือ บิดาไม่ชอบด้วยกฎหมายซึ่งได้ให้การรับรองบุตรตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1627 มีฐานะเป็นทายาทโดยธรรมของบุตรหรือไม่ เห็นว่ามาตรา 1627 บัญญัติว่า *บุตรนอกกฎหมายที่บิดาได้รับรองแล้ว...ให้ถือว่าเป็นผู้สืบสันดานเหมือนกับบุตรที่ชอบด้วยกฎหมาย...แม้ทบัญญัติดังกล่าวกำหนดให้บุตรนอกกฎหมายที่บิดารับรองเป็นผู้สืบสันดานเหมือนบุตรชอบด้วยกฎหมาย แต่ก็ไม่ได้ถือว่าบุตรผู้ถูกรับรองเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมาย และจะแปลขยายความซึ่งไม่มีในตัวบทให้บิดามีสิทธิรับมรดกของบุตรที่ตนรับรองไม่ได้ ทั้งการรับรองตามมาตราดังกล่าวเป็นการกระทำของบิดาฝ่ายเดียว หากให้บิดามีสิทธิรับมรดกของบุตรที่ตนรับรองได้ก็จะเปิดโอกาสให้มีการรับรองเพื่อหวังผลประโยชน์จากผู้อื่นซึ่งไม่ใช่ความประสงค์ของกฎหมาย (เพียบ หุตางกูร, 2560 : 53) ดังนั้น บิดาที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายซึ่งให้การรับรองบุตรจึงไม่ใช่ทายาทโดยธรรมในลำดับที่ 2 ไม่มีสิทธิรับมรดกของบุตรที่ตนได้รับรอง (อัมพร ณ ตะกั่วทุ่ง, 2550 : 116) คำพิพากษาฎีกาที่ 1854/2551 ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า ผู้ตายเป็นบุตรนอกกฎหมายที่บิดาได้รับรองแล้วตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1627 แต่ผลของบทกฎหมายดังกล่าวเพียงแต่ให้ถือว่าบุตรนั้นเป็นผู้สืบสันดานเหมือนกับบุตรที่ชอบด้วยกฎหมาย มีสิทธิได้รับมรดกของบิดาเท่านั้นหาได้มีผลทำให้บิดาที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย กลับเป็นบิดาที่ชอบด้วยกฎหมายมีสิทธิได้รับมรดกของบุตรในฐานะทายาทโดยธรรมตามมาตรา 1629 ด้วยไม่... นอกจากนี้ บุตรที่เกิดเมื่อพ้นกำหนดสามร้อยสิบวันนับแต่วันที่การสมรสสิ้นสุดลงก็ไม่เป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของบิดาที่เคยเป็นสามีของหญิง บิดาดังกล่าวจึงไม่ใช่บิดาชอบด้วยกฎหมายของบุตรดังกล่าวด้วยเช่นกัน จึงกล่าวสรุปเป็นหลักเกณฑ์ทางกฎหมายได้ว่า บิดามารดาที่มีสิทธิรับมรดกของบุตรต้องเป็นบิดามารดาชอบด้วยกฎหมายของบุตร และหลักเกณฑ์ดังกล่าวเป็นหลักเกณฑ์สำคัญหรือแนวคิดหลักสำคัญสำหรับใช้ในการวินิจฉัยชี้ขาด กรณีมีข้อพิพาทว่าบิดามารดามีสิทธิรับมรดกของบุตรหรือไม่*

2. ปัญหาการเป็นบิดามารดาชอบด้วยกฎหมาย

แม้บิดาจทะเบียนสมรสกับมารดาของบุตรก่อนบุตรเกิด แต่การสมรสดังกล่าวอาจตกเป็นโมฆะหรือโมฆียะหรืออาจสิ้นสุดลงโดยความตายของคู่สมรส โดยการหย่า หรือศาลพิพากษาให้เพิกถอนการสมรสนั้นในภายหลังได้ จึงมีข้อพิจารณาว่าการสมรสที่เป็นโมฆะหรือเป็นโมฆียะ หรือการสมรสที่สิ้นสุดดังกล่าวมีผลทำให้การเป็นบิดาชอบด้วยกฎหมายสิ้นสุดลงหรือไม่ โดยแยกพิจารณา ดังนี้

2.1 กรณีการสมรสเป็นโมฆะ

การสมรสที่เป็นโมฆะ ได้แก่การสมรสที่ฝ่าฝืนเงื่อนไขตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1449 มาตรา 1450 มาตรา 1452 และมาตรา 1458 กล่าวคือกรณีที่ชายหรือหญิงเป็นบุคคลวิกลจริต หรือเป็นบุคคลที่ศาลสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถ การสมรสที่ชายหรือหญิงเป็นญาติสืบสายโลหิต โดยตรงขึ้นไปหรือลงมา หรือเป็นพี่น้องร่วมบิดามารดาหรือร่วมบิดาหรือมารดา การสมรสที่ชายหรือหญิงมีคู่สมรสอยู่แล้ว และการสมรสที่ชายหรือหญิงไม่ยินยอมเป็นสามีภริยากัน

ในทางกฎหมายการสมรสที่เป็นโมฆะนั้นถือว่าเสียเปล่ามาตั้งแต่ต้น ความเป็นโมฆะจะทำให้ลายการสมรสที่มีมาก่อนโดยสิ้นเชิง (ไพโรจน์ กัมพูสิริ และรัชฎา เอกบุตร, 2555 : 126) อย่างไรก็ตามการเป็นโมฆะของการสมรสมีลักษณะพิเศษต่างจากการเป็นโมฆะของนิติกรรมทั่วไป กล่าวคือ ตราบใดที่ศาลยังไม่มีคำพิพากษาว่าการสมรสที่ฝ่าฝืนมาตรา 1449 มาตรา 1450 และมาตรา 1458 เป็นโมฆะ หรือยังไม่มีคำพิพากษาแสดงว่าการสมรสเป็นโมฆะ หรือไม่มีการกล่าวอ้างความเป็น

โมฆะของการสมรสที่ฝ่าฝืนมาตรา 1452 การสมรสที่เป็นโมฆะนั้นยังมีผลสมบูรณ์ตามกฎหมาย (ประสพสุข บุญเดช, 2559 : 312) ชายและหญิงยังคงเป็นสามีภริยา มีสิทธิหน้าที่ระหว่างกัน และบุตรที่เกิดระหว่างการสมรสที่เป็นโมฆะเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของชายที่เป็นสามีตามมาตรา 1536 ที่บัญญัติว่า *เด็กเกิดแต่หญิงขณะเป็นภริยาชายหรือภายในสามร้อยสิบวัน นับแต่วันที่มีการสมรสสิ้นสุดลง ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นบุตรที่ชอบด้วยกฎหมายของชายผู้เป็นสามี หรือเคยเป็นสามีแล้วแต่กรณี* ให้นำความในวรรคหนึ่งมาใช้บังคับแก่บุตรที่เกิดจากหญิงก่อนที่ได้มีคำพิพากษาถึงที่สุดของศาล แสดงว่าการสมรสเป็นโมฆะหรือภายในระยะเวลาสามร้อยสิบวันนับแต่วันนั้น หรือเป็นบุตรของชายที่เป็นสามีซึ่งจดทะเบียนสมรสในครั้งหลังตามมาตรา 1538 วรรคหนึ่ง ที่บัญญัติว่า *ในกรณีที่ชายหรือหญิงสมรสฝ่าฝืนมาตรา 1452 เด็กที่เกิดในระหว่างการสมรสที่ฝ่าฝืนนั้นให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของชายผู้เป็นสามีซึ่งได้จดทะเบียนสมรสครั้งหลัง... ดังนั้น เมื่อกฎหมายสันนิษฐานว่าเด็กเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของชายผู้เป็นหรือเคยเป็นสามี หรือชายผู้เป็นสามีซึ่งจดทะเบียนสมรสครั้งหลังย่อมแสดงให้เห็นว่าชายผู้เป็นหรือเคยเป็นสามีดังกล่าวย่อมเป็นบิดาชอบด้วยกฎหมายของบุตรเช่นกัน*

มีข้อนำที่พิจารณาว่า หากต่อมาศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดแสดงว่าการสมรสนั้นเป็นโมฆะ และบุตรของคู่สมรสนั้นถึงแก่ความตาย บิดาที่ชอบด้วยกฎหมายกรณีดังกล่าวมีสิทธิรับมรดกของบุตรผู้ตายหรือไม่ ผู้เขียนเห็นว่า แม้การสมรสที่เป็นโมฆะซึ่งศาลมีคำพิพากษาว่าเป็นโมฆะแล้วหรือมีการกล่าวอ้างความเป็นโมฆะแล้วในกรณีการสมรสซ้อนไม่ส่งผลตั้งแต่ต้นและไม่ก่อให้เกิดความสัมพันธ์ทางทรัพย์สินระหว่างสามีภริยาตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1498 วรรคหนึ่ง ที่บัญญัติว่า *การสมรสที่เป็นโมฆะไม่ก่อให้เกิดความสัมพันธ์ทางทรัพย์สินระหว่างสามีภริยา* แต่การเป็นบิดากับบุตรชอบด้วยกฎหมายเป็นสถานะความสัมพันธ์ระหว่างบิดากับบุตรซึ่งกฎหมายกำหนดไว้เป็นพิเศษ ไม่ใช่ความสัมพันธ์ในทางทรัพย์สิน นอกจากนี้ ศาลฎีกาวินิจฉัยไว้ในคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1490/2537 ว่า *แม้การสมรสระหว่างผู้คัดค้านที่ 1 กับผู้ตายจะตกเป็นโมฆะ แต่ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1536 ก็บัญญัติว่า ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้คัดค้านที่ 2 ซึ่งเกิดขณะที่ผู้คัดค้านที่ 1 เป็นภริยาของผู้ตาย เป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของผู้ตาย เมื่อผู้ร้องไม่นำสืบหรือมีพยานมาหักล้างข้อสันนิษฐานของกฎหมาย จึงต้องฟังว่าผู้คัดค้านที่ 2 เป็นทายาทผู้มีสิทธิรับมรดกของผู้ตาย* ดังนั้น ความเป็นบิดาชอบด้วยกฎหมายของชายผู้เป็นหรือเคยเป็นสามียังคงอยู่ เมื่อบุตรของคู่สมรสถึงแก่ความตาย บิดาชอบด้วยกฎหมายในกรณีดังกล่าวจึงถือเป็นทายาทโดยธรรมของบุตร มีสิทธิรับมรดกของบุตรผู้ตาย

2.2 กรณีการสมรสเป็นโมฆียะ

การสมรสที่เป็นโมฆียะคือการสมรสที่สมบูรณ์ตามกฎหมาย แต่มีข้อบกพร่องเพราะฝ่าฝืนเงื่อนไขที่กฎหมายกำหนดจึงอาจถูกศาลพิพากษาให้เพิกถอนได้ (ไพโรจน์ กัมพูสิริ, 2560 : 149-150) ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1448 มาตรา 1505 มาตรา 1506 มาตรา 1507 และมาตรา 1509 กำหนดให้การสมรสเป็นโมฆียะ 5 กรณี คือ การสมรสที่คู่สมรสอายุไม่ครบ 17 ปีบริบูรณ์ การสมรสที่กระทำไปโดยคู่สมรสฝ่ายหนึ่งสำคัญผิดตัวคู่สมรส การสมรสที่กระทำโดยคู่สมรสถูกกลฉ้อฉลอันถึงขนาดซึ่งถ้าไม่มีกลฉ้อฉลจะไม่ทำการสมรส การสมรสที่กระทำโดยคู่สมรสถูกข่มขู่อันถึงขนาดซึ่งถ้าไม่มีการข่มขู่จะไม่ทำการสมรส และการสมรสที่ไม่ได้รับความยินยอมจากบิดามารดา ผู้รับบุตรบุญธรรมหรือผู้ปกครอง กรณีผู้เยาว์สมรส การสมรสที่เป็นโมฆียะดังกล่าวเป็นเหตุให้มีการฟ้องขอให้ศาลพิพากษาเพิกถอนการสมรสได้ และการสมรสที่มีคำพิพากษาให้เพิกถอนนั้น ถือว่าการสมรสสิ้นสุดในวันที่คำพิพากษาถึงที่สุดตามมาตรา 1511

การสมรสที่เป็นโมฆียะดังกล่าวมีผลสมบูรณ์จนกว่าการสมรสจะสิ้นสุดโดยคำพิพากษาของศาลถึงที่สุดให้เพิกถอน ดังนั้น หากระหว่างการสมรสมีเด็กเกิดมาไม่ว่าจะเกิดหลังการสมรส นานหรือไม่นานให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าเด็กเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของชายผู้เป็นสามี (ไพโรจน์ กัมพูสิริ และรัศมิ์ เอกบุตร, 2555 : 204-205) หรือกรณีที่เด็กเกิดภายในสามร้อยสิบวันนับแต่วันที่การสมรสซึ่งเป็นโมฆียะสิ้นสุดลง กฎหมายยังคงสันนิษฐานว่าเด็กเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของชายที่เคยเป็นสามีตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1436 วรรคหนึ่ง และแม้ต่อมาศาลพิพากษาให้เพิกถอนการสมรสที่เป็นโมฆียะ ซึ่งมีผลทำให้การสมรสดังกล่าวสิ้นสุด แต่การเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของบุตรที่เกิดในระหว่างการ

สมรสดังกล่าวยังมีอยู่ตามมาตรา 1460 ซึ่งบัญญัติว่า บุตรที่เกิดระหว่างสมรสซึ่งศาลพิพากษาให้เพิกถอนภายหลังนั้น ให้ถือว่าเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมาย ดังนั้น เมื่อบุตรยังคงเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของบิดา บิดาก็ย่อมเป็นบิดาที่ชอบด้วยกฎหมายของบุตรเช่นเดียวกัน การที่ศาลพิพากษาให้เพิกถอนการสมรสที่เป็นโมฆะจึงไม่ทำให้การเป็นบิดาชอบด้วยกฎหมายของบุตรสิ้นสุดลง บิดาจึงยังคงเป็นทายาทโดยธรรมลำดับที่ 2 และมีสิทธิรับมรดกของบุตรผู้ตาย

2.3 กรณีการสมรสสิ้นสุดลง

แม้การสมรสจะสิ้นสุดลงด้วยความตายของคู่สมรสหรือด้วยการหย่า เช่น ภริยาตาย หรือสามีภริยาจดทะเบียนหย่าหรือศาลพิพากษาให้หย่า สถานะความเป็นสามีภริยาเท่านั้นที่สิ้นสุดลง แต่สถานะความเป็นบุตรหรือบิดาที่ชอบด้วยกฎหมายยังคงมีอยู่สมบูรณ์เหมือนเดิมทุกประการ (สมชาย กษิติประดิษฐ์, 2555 : 225-226) ดังนั้น ความเป็นบิดาชอบด้วยกฎหมายจึงไม่สิ้นสุดลง ชายที่เคยเป็นสามียังเป็นบิดาชอบด้วยกฎหมายของบุตร และมีสิทธิรับมรดกของบุตรในฐานะทายาทโดยธรรม

สรุปได้ว่า ในทางกฎหมาย สถานะความเป็นบุตรหรือบิดาที่ชอบด้วยกฎหมายในกรณีที่บิดามารดาจดทะเบียนสมรส และบุตรเกิดมานั้น แม้อ่อนมาการสมรสเป็นโมฆะหรือโมฆียะ หรือแม้ในภายหลังการสมรสอาจจะสิ้นสุดลงด้วยการตาย การหย่า หรือถูกเพิกถอนเพราะเหตุเป็นโมฆียะ สถานะความเป็นบุตรหรือบิดาชอบด้วยกฎหมายไม่เสียไป (รศฎา เอกบุตร, 2555 : 40) ดังนั้น แม้จะมีเหตุดังกล่าวเกิดขึ้นมา บิดาชอบด้วยกฎหมายยังคงเป็นบิดาชอบด้วยกฎหมายของบุตร เป็นทายาทโดยธรรมของบุตร และมีสิทธิรับมรดกของบุตร

2.4 กรณีบิดาชอบด้วยกฎหมายภายหลังบุตรเกิด

แม้ว่าขณะบุตรเกิดมา บิดาไม่ได้จดทะเบียนสมรสกับมารดา แต่บิดาอาจเปลี่ยนสถานะจากการเป็นบิดาไม่ชอบด้วยกฎหมายมาเป็นบิดาชอบด้วยกฎหมายของบุตรได้โดยการจดทะเบียนสมรสกับมารดาของบุตรในภายหลัง หรือการจดทะเบียนรับรองเด็กเป็นบุตร หรือศาลพิพากษาว่าเป็นบิดาของบุตรตามมาตรา 1547 ที่บัญญัติว่า *เด็กเกิดจากบิดามารดาที่ได้สมรสกันจะเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายต่อเมื่อบิดามารดาได้สมรสกันในภายหลัง หรือบิดาได้จดทะเบียนว่าเป็นบุตรหรือศาลพิพากษาว่าเป็นบุตร* และการเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายทั้ง 3 กรณีดังกล่าว มีผลย้อนหลังไปถึงวันที่เด็กเกิดตามมาตรา 1557 ที่บัญญัติว่า *การเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายตามมาตรา 1457 ให้มีผลนับแต่วันที่เด็กเกิด...* ดังนั้น เมื่อเด็กเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของบิดา บิดาก็ย่อมเป็นบิดาชอบด้วยกฎหมายของบุตรย้อนหลังไปถึงวันที่เด็กเกิดด้วย กรณีที่บิดากับมารดาสมรสกันภายหลังนั้น นับตั้งแต่วันที่มีการสมรสเป็นต้นไป บุตรทุกคนไม่ว่าจะยังมีชีวิตอยู่หรือซึ่งตายไปแล้วที่เกิดในระหว่างบิดามารดาอยู่กินด้วยกันโดยมิได้จดทะเบียนสมรสเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของบิดาทั้งสิ้น (เพริช หุตางกูร, 2560 : 51) และเมื่อบิดาไม่ชอบด้วยกฎหมายเป็นบิดาชอบด้วยกฎหมายตามมาตรา 1547 แล้ว หากบุตรตาย บิดาย่อมเป็นทายาทโดยธรรมของบุตรลำดับที่ 2 และมีสิทธิรับมรดกของบุตร ไม่ว่าจะบุตรจะตายหลังจากมีกรณีตามมาตรา 1547 หรือตายไปก่อนมีกรณีตามมาตรา 1547 ก็ตาม (พินัย ณ นคร, 2554 : 108) การเป็นบิดาชอบด้วยกฎหมายหลังบุตรเกิดตามวิธีที่กฎหมายกำหนดดังกล่าวจึงเป็นช่องทางให้บุตรได้รับสิทธิที่ควรได้ตามกฎหมายจากบิดา ขณะเดียวกันก็ทำให้บิดามีสิทธิรับมรดกของบุตรผู้ตายได้

2.5 กรณีหญิงผู้ให้กำเนิดไม่เป็นมารดาชอบด้วยกฎหมายของบุตร

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1546 บัญญัติว่า *เด็กเกิดแต่หญิงที่มีได้มีการสมรสกับชาย ให้ถือว่าเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของหญิงนั้น เว้นแต่จะมีกฎหมายบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น* หลักการในมาตรา 1546 กำหนดให้หญิงที่ให้กำเนิดบุตรเป็นมารดาของบุตร (ประสพสุข บุญเดช, 2559 : 547) ซึ่งถือได้ว่าเป็นหลักทั่วไปหรือเป็นแนวคิดหลัก แต่ปัจจุบันมีกฎหมายที่กำหนดให้หญิงอื่นตั้งครรรภ์แทนคู่สมรสฝ่ายหญิง ที่มีปัญหาสุขภาพไม่สามารถตั้งครรรภ์ได้คือพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็กที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ พ.ศ. 2558 โดยสามีภริยาที่ชอบด้วยกฎหมายซึ่งได้ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กฎหมายดังกล่าวกำหนดไว้แล้วสามารถให้หญิงอื่นรับตั้งครรรภ์แทนภริยาได้ โดยใช้ตัวอ่อนที่เกิดจากอสุจิของสามีและไข่ของภริยาที่ประสงค์จะให้การตั้งครรรภ์แทน หรือใช้ตัวอ่อนที่เกิดจากอสุจิของสามีหรือไข่ของภริยาที่ประสงค์ให้มีการตั้งครรรภ์

แทนกับไขหรือสุจิของผู้อื่น ทั้งนี้ ห้ามใช้ไขของหญิงที่รับตั้งครรภ์แทน และเด็กที่เกิดจากอสุจิ ไข่ หรือตัวอ่อนของผู้บริจาค โดยใช้เทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ ไม่ว่าจะทำโดยการให้ภริยาของสามีซึ่งประสงค์จะมีบุตรเป็นผู้ตั้งครรภ์ หรือให้มีการตั้งครรภ์แทนโดยหญิงอื่น ให้เด็กนั้นเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของสามีและภริยาซึ่งประสงค์จะมีบุตร แม้ว่าสามีหรือภริยาซึ่งประสงค์จะมีบุตรถึงแก่ความตายก่อนเด็กเกิดก็ตาม ส่วนชายหรือหญิงที่บริจาคอสุจิหรือไข่ซึ่งนำมาใช้ปฏิสนธิเป็นตัวอ่อนเพื่อการตั้งครรภ์หรือผู้บริจาคตัวอ่อน และเด็กที่เกิดจากอสุจิ ไข่ หรือตัวอ่อนที่บริจาคดังกล่าวไม่มีสิทธิและหน้าที่ระหว่างกันตามกฎหมายครอบครัวและมรดก (พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็กที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ พ.ศ. 2558 มาตรา 18, มาตรา 21, มาตรา 22 และมาตรา 29) กฎหมายดังกล่าวถือว่าเป็นข้อยกเว้นหรือเป็นแนวคิดรองของหลักการ หรือแนวคิดหลักที่กำหนดให้หญิงที่ให้กำเนิดบุตรเป็นมารดาของบุตร ตามที่บัญญัติในมาตรา 1546 ตอนท้าย เนื่องจากหญิงที่รับตั้งครรภ์แทนเป็นผู้ให้กำเนิดเด็ก แต่กฎหมายบัญญัติว่าเด็กที่เกิดมาไม่ใช่บุตรชอบด้วยกฎหมายของหญิงนั้น แต่เป็นบุตรที่ชอบด้วยกฎหมายของสามีภริยาที่ต้องการให้มีการตั้งครรภ์แทน และชายหรือหญิงที่บริจาคอสุจิ หรือไข่ที่นำมาใช้ปฏิสนธิเป็นตัวอ่อนเพื่อตั้งครรภ์หรือผู้บริจาคตัวอ่อนกับเด็กที่เกิดมาไม่มีสิทธิหน้าที่ระหว่างกันตามกฎหมายครอบครัวและมรดก ดังนั้น บิดามารดาที่จะเป็นทายาทโดยธรรมของบุตรและมีสิทธิรับมรดกของบุตรในกรณีนี้ได้แก่สามีภริยาที่ต้องการให้มีการตั้งครรภ์แทน ไม่ใช่ชายหรือหญิงที่บริจาคอสุจิหรือไข่หรือตัวอ่อนหรือหญิงที่รับตั้งครรภ์แทน ชายหรือหญิงที่บริจาคอสุจิหรือไข่ หรือหญิงที่รับตั้งครรภ์แทนจึงไม่มีสิทธิรับมรดกของบุตรที่เกิดมา

สรุป

บิดามารดาที่มีสิทธิรับมรดกของบุตรผู้ตายในฐานะทายาทโดยธรรมลำดับที่ 2 ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1629 ได้แก่บิดามารดาที่ชอบด้วยกฎหมายเท่านั้น หากไม่ใช่บิดามารดาชอบด้วยกฎหมายย่อมไม่มีสิทธิรับมรดกของบุตร การเป็นบิดามารดาชอบด้วยกฎหมายเกิดจากการที่บิดามารดาจดทะเบียนสมรสกัน เมื่อเป็นบิดามารดาชอบด้วยกฎหมายของบุตรแล้ว แม้ต่อมาการจดทะเบียนสมรสจะตกเป็นโมฆะหรือโมฆียะ หรือการสมรสสิ้นสุดลงโดยความตายของคู่สมรส การหย่า หรือศาลมีคำพิพากษาให้เพิกถอน สถานะการเป็นบิดามารดาชอบด้วยกฎหมายยังคงอยู่ ไม่ได้สิ้นสุดลงตามไปด้วย สำหรับมารดาแม้ไม่ได้จดทะเบียนสมรสกับบิดาก็ยังคงเป็นมารดาชอบด้วยกฎหมายของบุตรอยู่เสมอตามหลักการที่ว่ามารดาผู้ให้กำเนิดบุตรย่อมเป็นมารดาของบุตร มารดาที่ย่อมมีสิทธิรับมรดกของบุตร เว้นแต่ในกรณีหญิงที่รับตั้งครรภ์แทนหญิงอื่นแม้จะให้กำเนิดบุตรก็ไม่ถือว่าเป็นมารดาที่ชอบด้วยกฎหมายของบุตร เนื่องจากมีกฎหมายเฉพาะคือพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็กที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ พ.ศ. 2558 กำหนดให้บุตรที่เกิดมาเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของสามีและภริยาที่ประสงค์ให้มีการตั้งครรภ์แทน กรณีเช่นนี้สามีและภริยาที่ประสงค์ให้มีการรับตั้งครรภ์แทนย่อมเป็นทายาทโดยธรรมของบุตรในลำดับที่ 2 มีสิทธิรับมรดกของบุตร ส่วนหญิงที่รับตั้งครรภ์แทนไม่ใช่ทายาทโดยธรรมของบุตร ไม่มีสิทธิรับมรดกของบุตร สำหรับบิดาที่ไม่ได้จดทะเบียนสมรสกับมารดาของบุตรก่อนบุตรเกิดมาจะเป็นบิดาชอบด้วยกฎหมายของบุตรได้โดยการจดทะเบียนสมรสกับมารดาของบุตรในภายหลัง การจดทะเบียนรับรองบุตรหรือโดยคำพิพากษาของศาล และการเป็นบิดาชอบด้วยกฎหมายดังกล่าวมีผลย้อนไปถึงวันที่เด็กเกิด หากบุตรนั้นถึงแก่ความตายไม่ว่าก่อนหรือหลังการดำเนินการดังกล่าว บิดาย่อมมีสิทธิรับมรดกของบุตรผู้ตาย

เอกสารอ้างอิง

- ประสพสุข บุญเดช. (2559). *คำอธิบายกฎหมายครอบครัว*. กรุงเทพฯ: กรุงเทพฯ: พับลิชซิง.
- พรชัย สุนทรพันธุ์. (2551). *คำอธิบายกฎหมายลักษณะมรดก*. กรุงเทพฯ: สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา.
- พินัย ณ นคร. (2554). *คำอธิบายกฎหมายลักษณะมรดก*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เดือนตุลา.
- เพียบ หุตางกูร. (2560). *คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ว่าด้วยมรดก*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เดือนตุลา.

ไพโรจน์ กัมพูสิริ. (2560). คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 5 ครอบครัว. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดีการพิมพ์.

ไพโรจน์ กัมพูสิริ และรัชฎา เอกบุตร. (2555). คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เรียงมาตราว่าด้วยครอบครัว บรรพ 5 มาตรา 1435-1598/41. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เดือนตุลา.

รัชฎา เอกบุตร. (2555). คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 5 ว่าด้วยครอบครัว บิดามารดาและบุตร. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.

สมชาย กษิติประดิษฐ์. (2555). กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยครอบครัว. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

สอาด นาวิเจริญ. (2493). คำสอนชั้นปริญญาตรี กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยครอบครัว. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

อัมพร ฌ ตะกั่วฟุ้ง. (2550). คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 6 ว่าด้วยมรดก. กรุงเทพฯ: นิตยบรรณาการ.

ภาคผนวก

หลักเกณฑ์การเสนอบทความ

หลักเกณฑ์การเสนอบทความ เพื่อลงตีพิมพ์ในวารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

เอกสารฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อเป็นคู่มือในการเขียนบทความสำหรับผู้ที่มีความประสงค์ในการส่งบทความเข้าร่วมตีพิมพ์วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด โดยจะกำหนดทั้งรูปแบบและแนวทางในการพิมพ์บทความ ซึ่งจะใช้ในการจัดทำวารสารฯ ในแบบรูปเล่ม ดังนั้น เพื่อเป็นการควบคุมคุณภาพและเพื่อให้การจัดทำเอกสารเป็นไปอย่างรวดเร็ว ผู้ส่งบทความควรพิมพ์บทความตามรูปแบบและแนวทางที่กำหนดอย่างเคร่งครัด โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ข้อมูลเบื้องต้นของวารสาร

1.1 ชื่อวารสาร : วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

Journal of Roi Et Rajabhat University

1.2 เลขมาตรฐานสากลประจำวารสาร (International Standard Serial Number – ISSN)

ISSN 1905-6036 (Print)

ISSN 2673-0731 (Online)

1.3 **วัตถุประสงค์** เพื่อส่งเสริมและเผยแพร่ผลงานวิชาการ ผลงานวิจัย บทความทางวิชาการ บทความทั่วไป บทความวิจารณ์หนังสือ ที่มีคุณค่าต่อการพัฒนาสังคม เป็นสื่อกลางแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเชิงวิชาการของนักวิจัย นักวิชาการ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา บัณฑิตศึกษา

1.4 **ประเภทผลงานที่ตีพิมพ์** ประกอบด้วย บทความวิชาการ/บทความปริทัศน์ บทความวิจัย

1.5 **ขอบเขตเนื้อหา** ประกอบด้วย สาขาภาษาศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ บริหารธุรกิจ การจัดการทั่วไป การตลาด นิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ นิเทศศาสตร์ สังคมศาสตร์ ศิลปะ วัฒนธรรม ส่งเสริมการเกษตร สิ่งแวดล้อม ศิลปกรรม สารสนเทศศาสตร์ และสาขาที่เกี่ยวข้อง ครอบคลุมสหวิทยาการ ด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

1.6 **กำหนดตีพิมพ์เผยแพร่** ปีละ 3 ฉบับ (มกราคม-เมษายน พฤษภาคม-สิงหาคม และ กันยายน-ธันวาคม)

2. นโยบายการพิจารณาถ้อยแถลงบทความ

2.1 บทความที่ได้รับการตีพิมพ์ ต้องไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่ที่ไหนมาก่อน และต้องไม่อยู่ในกระบวนการพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารหรือสิ่งตีพิมพ์อื่นใด

2.2 บทความที่ได้รับการตีพิมพ์ ต้องเป็นบทความที่แสดงให้เห็นถึงคุณภาพทางวิชาการ และมีประโยชน์ในเชิงทฤษฎีหรือเชิงปฏิบัติ สารบทความและแนวการเขียนต้องเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของวารสาร โดยผ่านการพิจารณาและให้ความเห็นชอบจากผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review) ที่เป็นผู้เชี่ยวชาญในสาขานั้น ๆ จำนวนอย่างน้อย 2 ท่าน ขึ้นไปต่อบทความ และเป็นผู้มีผลงานทางวิจัยอย่างต่อเนื่อง โดยใช้การประเมินแบบไม่เห็นกันทั้งสองฝ่ายระหว่างผู้พิมพ์และผู้ประเมิน (Double-Blinded)

- 2.3 กองบรรณาธิการอาจส่งผลการประเมินของผู้ทรงคุณวุฒิให้ผู้เขียนแก้ไข เพิ่มเติม หรือพิมพ์ต้นฉบับใหม่แล้วแต่กรณี
- 2.4 กองบรรณาธิการขอสงวนสิทธิ์ในการตรวจแก้ไขรูปแบบบทความที่ส่งมาตีพิมพ์
- 2.5 การยอมรับเรื่องที่ตีพิมพ์เป็นสิทธิ์ของกองบรรณาธิการ และกองบรรณาธิการจะไม่รับผิดชอบในเนื้อหา หรือความถูกต้องของเรื่องที่ส่งมาตีพิมพ์ทุกเรื่อง

3. รูปแบบการเขียนบทความผลงานวิจัยฉบับเต็ม (Full Paper)

3.1 การเตรียมต้นฉบับ จัดพิมพ์แบบ 1 คอลัมน์ มีรายละเอียดดังนี้

3.1.1 ขนาดของต้นฉบับ พิมพ์หน้าเดียวบนกระดาษสันขนาด A4 ($8\frac{1}{4} \times 11\frac{3}{4}$ นิ้ว = 21×29.7 ซม.)
เว้นระยะห่างระหว่างขอบกระดาษด้านบน 3.18 เซนติเมตร ด้านล่าง ขวา และซ้าย 2.5 เซนติเมตร

3.1.2 เค้าโครงหน้ากระดาษ ระยะขอบบน ขนาด 3.18 ซม. ระยะขอบซ้าย ขวา ล่าง ขนาด 2.5 ซม.

3.1.3 ตำแหน่งของแท็บหยุด ตั้งค่าเริ่มต้นที่ 1.5 เซนติเมตร และตั้งเพิ่มขึ้นจุดละ 0.5 เซนติเมตร

3.2 รูปแบบอักษรและการจัดวางตำแหน่ง ใช้รูปแบบอักษร TH Sarabun PSK พิมพ์ด้วยโปรแกรมไมโครซอฟท์ เวิร์ด ระยะระหว่างบรรทัดเป็นแบบบรรทัดเดี่ยว (Single Space) โดยใช้ขนาด ชนิดของตัวอักษร รวมทั้งการจัดวางตำแหน่ง ดังนี้

3.2.1 ชื่อเรื่อง (ภาษาไทย) ขนาด 18 Point ชนิดตัวอักษรตัวหนา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษซ้าย

3.2.2 ชื่อเรื่อง (ภาษาอังกฤษ) ขนาด 16 Point ชนิดตัวอักษรตัวหนา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษซ้าย

3.2.3 ชื่อผู้เขียน (ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ) ขนาด 12 Point ชนิดตัวอักษรหนา แบบเอียง ตำแหน่งชิดขอบกระดาษซ้ายใต้ชื่อเรื่อง เว้น 1 บรรทัด

3.2.4 หัวข้อใหญ่ในบทความ ขนาด 14 ชนิดตัวอักษรหนา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษซ้าย ก่อนขึ้นหัวข้อต่อไป เว้น 1 บรรทัด จัดพิมพ์เป็น 1 คอลัมน์ และจัดย่อหน้าเป็นแบบกระจายแบบไทย

3.2.5 หัวข้อย่อย เว้นระยะห่างตามลำดับของแท็บหยุด ขนาด 16 Point ชนิดตัวอักษรตัวปกติ

3.2.6 การอ้างอิงในเนื้อหา ให้จัดพิมพ์ดังนี้

1) การเขียนอ้างอิงโดยระบุ ชื่อผู้แต่งและปีที่พิมพ์ของเอกสาร ไว้หน้าข้อความเพื่อบอกแหล่งที่มา

1.1) ภาษาไทย

ชื่อ สกุล (พ.ศ. : หน้า)

1.2) ภาษาอังกฤษ

นามสกุล, อักษรตัวแรกของชื่อต้น. อักษรตัวแรกของชื่อกลาง. (ค.ศ. : หน้า)

2) การเขียนอ้างอิงโดยระบุ ชื่อผู้แต่งและปีที่พิมพ์ของเอกสาร ไว้หลังข้อความเพื่อบอกแหล่งที่มา

2.1) ภาษาไทย

(ชื่อ สกุล, พ.ศ. : หน้า)

2.2) ภาษาอังกฤษ

(นามสกุล, อักษรตัวแรกของชื่อต้น. อักษรตัวแรกของชื่อกลาง, ค.ศ. : หน้า)

3.2.7 ท้ายกระดาษ แทรกอ้างอิงท้ายเรื่อง ประกอบด้วย

ข้อมูล สังกัดผู้นิพนธ์ ภาษาไทย และภาษาอังกฤษ ครบถ้วนทุกคน

1) นักศึกษาหลักสูตร สาขาวิชา สถาบันการศึกษา อีเมล ขนาด 12 Point ชนิดตัวอักษรธรรมดาแบบเอียง
ตำแหน่งชิดขอบกระดาษซ้าย (กรณี : นิสิต หรือนักศึกษา)

2) ตำแหน่งทางวิชาการ อาจารย์ประจำหลักสูตร สาขาวิชา สถาบันการศึกษา ขนาด 12 Point
ชนิดตัวอักษรธรรมดาแบบเอียง ตำแหน่งขีดขอบกระดาษซ้าย (ข้อมูลที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์)

3.3 จำนวนหน้า ต้นฉบับควรมีความยาวไม่เกิน 10 หน้า

4. การเรียงลำดับเนื้อหาต้นฉบับ

เนื้อหา ภาษาไทยที่มีคำศัพท์ภาษาอังกฤษ ควรแปลเป็นภาษาไทยให้มากที่สุด (ในกรณีคำศัพท์ภาษาอังกฤษ เป็นคำเฉพาะที่แปลไม่ได้หรือแปลแล้วไม่ได้ความหมายชัดเจนให้ทับศัพท์ได้) และควรใช้ภาษาที่ผู้อ่านเข้าใจง่าย ชัดเจน หากใช้คำย่อต้องเขียนคำเต็มไว้ครั้งแรกก่อน เนื้อหาต้องเรียงลำดับดังนี้

4.1 บทความวิจัย

บทความวิจัยจัดเป็นเอกสารทางวิชาการประเภทเดียวกับรายงานการวิจัย (Research report) มีสาระ และรูปแบบการนำเสนอที่คล้ายคลึงกัน โดยบทความวิจัยเป็นเอกสารทางวิชาการที่นักวิจัยเขียนขึ้นในรูปแบบบทความวิชาการ เพื่อนำเสนอข้อค้นพบ เชิงประจักษ์และหรือนวัตกรรมที่เป็นผลงาน บทความวิจัยมีการเรียงลำดับเนื้อหาที่สำคัญดังนี้

4.1.1 ชื่อเรื่อง ควรสั้นและกะทัดรัด ความยาวไม่ควรเกิน 100 ตัวอักษร ชื่อเรื่องต้องมีทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ โดยให้นำชื่อเรื่องภาษาไทยขึ้นก่อน

4.1.2 ชื่อผู้เขียนและที่อยู่ ให้มีทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ และระบุตำแหน่งทางวิชาการ หน่วยงาน หรือสถาบัน ที่อยู่ หรือ Email ของผู้เขียน เพื่อใช้ติดต่อเกี่ยวกับต้นฉบับและบทความที่ตีพิมพ์แล้ว

4.1.3 บทคัดย่อ ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ (Abstract) เขียนสรุปสาระสำคัญของเรื่อง อ่านแล้ว เข้าใจง่าย ความยาวไม่ควรเกิน 250 คำ หรือ 15 บรรทัด โดยให้นำบทคัดย่อภาษาไทยขึ้นก่อน บทคัดย่อภาษาอังกฤษ (Abstract) โดยเรียงลำดับความสำคัญของเนื้อหา เช่น วัตถุประสงค์ กลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การวิเคราะห์ข้อมูล ผลการศึกษา

4.1.4 คำสำคัญ เขียนทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ จำนวน 3 คำ โดยให้คำสำคัญภาษาอังกฤษตรงกับ คำสำคัญภาษาไทย แต่ละคำคั่นด้วยเครื่องหมายจุลภาค (comma)

4.1.5 บทนำ เป็นส่วนของเนื้อหาที่บอกความเป็นมาและเหตุผลนำไปสู่การศึกษารายละเอียด ให้ข้อมูลทางวิชาการ พร้อมทั้งจุดมุ่งหมายที่เกี่ยวข้องอย่างคร่าว ๆ มีวัตถุประสงค์ของการศึกษาและการวิจัยนั้นด้วย และควรอ้างอิงงานวิจัยอื่น ที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย

4.1.6 วัตถุประสงค์ ใช้ชี้แจงถึงจุดมุ่งหมายของการศึกษา

4.1.7 วิธีดำเนินการวิจัย ควรอธิบายวิธีดำเนินการวิจัย โดยมีหัวข้อดังนี้

1) ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง กล่าวถึงกลุ่มประชากร วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง ที่มาของกลุ่มตัวอย่าง แหล่งที่มาของข้อมูล

2) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3) การเก็บรวบรวมข้อมูล

4) การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1.8 สรุปผล สรุปผลที่ได้จากการวิจัยเป็นลำดับอาจแสดงด้วยตาราง แผนภาพประกอบการอธิบาย ทั้งนี้ ถ้าแสดงด้วยตาราง ควรเป็นตารางแบบไม่มีเส้นขอบตารางด้านซ้ายและขวา หัวตารางเป็นแบบธรรมดาไม่มีการระบายสี และขีดเส้นคู่ กรณีตารางยังไม่สิ้นสุดให้ขีดด้วยเส้นเดี่ยว และเมื่อสิ้นสุดตารางให้ขีดด้วยเส้นคู่ ตารางควรมีเฉพาะที่จำเป็น ไม่ควร มีเกิน 5 ตาราง สำหรับรูปภาพประกอบควรเป็นรูปภาพ ขาวดำ ที่ชัดเจนและมีคำบรรยายใต้รูป กรณีที่จำเป็นอาจใช้ภาพสีได้

4.1.9 อภิปรายผล การอภิปรายผลการวิจัยว่าเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้หรือไม่เพียงไร และควรอ้างทฤษฎีหรือเปรียบเทียบการทดลองของผู้อื่นที่เกี่ยวข้องประกอบ เพื่อให้ผู้อ่านเห็นด้วยตามหลักการหรือคัดค้านทฤษฎีที่มีอยู่เดิม

4.1.10 กิตติกรรมประกาศ ระบุสั้นๆ ว่าได้รับการสนับสนุนทุนวิจัย และความช่วยเหลือจากองค์กรใดหรือใครบ้าง

4.1.11 ข้อเสนอแนะ

1) ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

2) ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

4.1.12 เอกสารอ้างอิง เป็นการอ้างอิงเอกสารในเนื้อหาให้ใช้ระบบ APA (American Psychological Association) ให้เริ่มต้นด้วยเอกสารอ้างอิงภาษาไทยก่อน แล้วตามด้วยเอกสารภาษาต่างประเทศหากผู้เขียนมีมากกว่า 3 คน ให้ใส่ชื่อคนแรกแล้วตามด้วย และคณะ หรือ et al. สำหรับผู้แต่งชาวต่างประเทศ

4.2 บทความวิชาการ

บทความวิชาการเป็นการนำเสนอความรู้ ความคิดที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานทางวิชาการที่เชื่อถือได้ในเรื่องนั้น ๆ โดยมีหลักฐานทางวิชาการอ้างอิง มีการวิเคราะห์ วิเคราะห์ ให้ผู้อ่านเห็นประเด็นสำคัญอันเป็นสาระประโยชน์ที่ผู้เขียนต้องการนำเสนอแก่ผู้อ่าน ซึ่งอาจจำเป็นต้องใช้ประสบการณ์ส่วนตัว หรือประสบการณ์และผลงานของผู้อื่นมาใช้ มีการเรียบเรียงเนื้อหาสาระอย่างเหมาะสม เพื่อช่วยให้ผู้อ่านเกิดความกระจ่างในความรู้ความคิดที่นำเสนอ อ้างอิงทางวิชาการและใช้แหล่งอ้างอิงทางวิชาการอย่างถูกต้อง เหมาะสมตามหลักวิชาการ และจรรยาบรรณของนักวิชาการ มีการอภิปรายให้แนวคิด แนวทางในการนำความรู้ ความคิดที่นำเสนอไปใช้ให้เป็นประโยชน์ หรือมีประเด็นใหม่ ๆ ที่กระตุ้นให้ผู้อ่านเกิดความต้องการสืบเสาะหาความรู้หรือพัฒนาความคิดในประเด็นนั้น ๆ ต่อไป บทความวิชาการมีการเรียงลำดับเนื้อหาที่สำคัญดังนี้

4.2.1 ชื่อเรื่อง ควรสั้นและกะทัดรัด ความยาวไม่ควรเกิน 100 ตัวอักษร ชื่อเรื่องต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยให้นำชื่อเรื่องภาษาไทยขึ้นก่อน

4.2.2 ชื่อผู้เขียนและที่อยู่ ให้มีทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ และระบุตำแหน่งทางวิชาการ หน่วยงาน หรือสถาบัน ที่อยู่ หรือ Email ของผู้เขียน เพื่อใช้ติดต่อเกี่ยวกับต้นฉบับและบทความที่ตีพิมพ์แล้ว

4.2.3 บทคัดย่อ ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ (Abstract) เขียนสรุปสาระสำคัญของเรื่อง อ่านแล้วเข้าใจง่าย ความยาวไม่ควรเกิน 250 คำ หรือ 15 บรรทัด โดยให้นำบทคัดย่อภาษาไทยขึ้นก่อน บทคัดย่อภาษาอังกฤษ (Abstract) โดยเรียงลำดับความสำคัญของเนื้อหา เช่น วัตถุประสงค์ กลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การวิเคราะห์ข้อมูล ผลการศึกษา

4.2.4 คำสำคัญ เขียนทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ จำนวน 3 คำ โดยให้คำสำคัญภาษาอังกฤษ ตรงกับคำสำคัญภาษาไทย แต่ละคำคั่นด้วยเครื่องหมายจุลภาค (comma)

4.2.5 บทนำ เขียนจูงใจให้ผู้อ่านเกิดความสนใจในเรื่องนั้น ๆ ซึ่งสามารถใช้วิธีการและเทคนิคต่าง ๆ ตามแต่ผู้เขียนจะเห็นสมควร เช่น อาจใช้ภาษาที่กระตุ้น จูงใจผู้อ่านหรือยกปัญหาที่กำลังเป็นที่สนใจขณะนั้นขึ้นมาอภิปราย หรือตั้งประเด็นคำถามหรือปัญหาที่ท้าทายความคิดของผู้อ่านหรืออาจจะกล่าวถึงประโยชน์ที่ผู้อ่านจะได้รับจากการอ่าน เป็นต้น

4.2.6 เนื้อหา การจัดลำดับเนื้อหาสาระ ผู้เขียนควรมีการวางแผนจัดโครงสร้างของเนื้อหาสาระที่จะนำเสนอ และจัดลำดับเนื้อหาสาระให้เหมาะสมตามธรรมชาติของเนื้อหาสาระนั้น การนำเสนอเนื้อหาสาระควรมีความต่อเนื่องกัน เพื่อช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจสาระนั้นได้โดยง่าย

4.2.7 สรุปผล ควรมีการสรุปประเด็นสำคัญ ๆ ของบทความนั้น ๆ ซึ่งอาจทำในลักษณะที่เป็นการย่อ คือ การเลือกเก็บประเด็นสำคัญๆ ของบทความนั้นๆ มาเขียนรวมกันไว้อย่างสั้น ๆ ท้ายบท

4.2.8 เอกสารอ้างอิง บทความทางวิชาการ เป็นงานที่เขียนขึ้นบนพื้นฐานของวิชาการที่ได้มีการศึกษา ค้นคว้า วิจัยกันมาแล้ว และการวิเคราะห์ วิเคราะห์อาจมีการเชื่อมโยงกับผลงานของผู้อื่นจึงจำเป็นต้องมีการอ้างอิงเมื่อนำข้อความ

หรือผลงานของผู้อื่นมาใช้ โดยการระบุให้ชัดเจนว่าเป็นงานของใคร ทำเมื่อไร และนำมาจากไหน เป็นการให้เกียรติเจ้าของงาน การอ้างอิงเอกสารในเนื้อหาให้ใช้ระบบ APA (American Psychological Association) ให้เริ่มต้นด้วยเอกสารอ้างอิงภาษาไทยก่อน แล้วตามด้วยเอกสารภาษาต่างประเทศหากผู้เขียนมีมากกว่า 3 คน ให้ใส่ชื่อคนแรกแล้วตามด้วย และคณะ หรือ and others

4.3 บทวิจารณ์หนังสือ

บทวิจารณ์หนังสือ เป็นการพิจารณาหนังสือเรื่องนั้นๆ โดยละเอียดเพื่อประเมินคุณค่า ออกมาเป็นข้อเขียน เป็นบทความที่วิพากษ์วิจารณ์เนื้อหาสาระ คุณค่าและคุณภาพของหนังสือ บทความ โดยบทวิจารณ์หนังสือจะต้องบอก รายละเอียดของหนังสือ ได้แก่ ชื่อหนังสือ ชื่อผู้แต่ง ปีที่พิมพ์ สำนักพิมพ์ ครั้งที่พิมพ์ จำนวนหน้าและเลข ISBN ให้ชัดเจนด้วย โดยใช้หลักวิชาการและดุลพินิจอันเหมาะสม บทวิจารณ์หนังสือ ประกอบด้วย

4.3.1 ชื่อเรื่อง ต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยให้นำชื่อเรื่องภาษาไทยขึ้นก่อน ควรตั้งชื่อเรื่องที่เรียกร้องความสนใจของผู้อ่าน และสื่อ ความหมายได้ชัดเจน เช่น ตั้งชื่อตามชื่อหนังสือที่ต้องการวิจารณ์ ตั้งชื่อตามจุดมุ่งหมายของเรื่อง ตั้งชื่อ ด้วยการให้ประเด็นชวนคิด ชวนสงสัย

4.3.2 ชื่อผู้เขียนและที่อยู่ ให้มีทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ และระบุตำแหน่งทางวิชาการ หน่วยงาน หรือสถาบัน (ภาควิชา คณะ มหาวิทยาลัย) ที่อยู่ หรือ Email ของผู้เขียน เพื่อใช้ติดต่อเกี่ยวกับต้นฉบับและบทความที่ตีพิมพ์แล้ว

4.3.2 บทนำ เป็นการเขียนนำเกี่ยวกับเรื่องที่จะวิจารณ์ เช่น ถ้าเป็นการวิจารณ์วรรณคดีต้อง บอก ชื่อวรรณคดี ผู้แต่ง ประเภท ความเป็นมาของเรื่อง และอาจเขียนอธิบายและจุดที่ทำให้ผู้วิจารณ์ สนใจวรรณคดีเรื่องนี้

4.3.3 เนื้อเรื่อง เป็นส่วนแสดงความคิดเห็นและรายละเอียดในการวิจารณ์ โดยนำเสนอจุดเด่น และจุดบกพร่องของเรื่องอย่างมีหลักเกณฑ์และมีเหตุผล หากต้องการเล่าเรื่องย่อของวรรณคดี หรือ วรรณกรรม ที่นำมาวิจารณ์ควรเขียนเล่าเรื่องอย่างสั้นๆ เพราะการวิจารณ์ไม่ใช่การสรุปเรื่อง แต่เป็นการแสดงความคิดเห็นของผู้วิจารณ์ที่มีต่อวรรณคดีหรือวรรณกรรมเรื่องนั้น ผู้เขียนต้องการสื่อความหมายอะไร มายังผู้อ่านหนังสือและสื่อให้ชัดเจนหรือไม่อย่างไร ถ้าประเด็นในการวิจารณ์มีหลายประเด็น ควรนำเสนอ ตามลำดับ เพื่อให้ผู้อ่านบทวิจารณ์เข้าใจง่ายไม่สับสน ในกรณีที่วรรณคดีหรือวรรณกรรมเรื่องนั้นมีจุดเด่น และจุดด้อย ควรเขียนถึงจุดเด่นก่อนแล้วจึงกล่าวถึงจุดด้อย เพื่อให้เกียรติผู้เขียน และแสดงให้เห็นว่าการ วิจารณ์คือการสร้างสรรค์ไม่ใช่การทำลาย

4.3.4 บทสรุป เป็นย่อหน้าสุดท้ายของบทวิจารณ์ เป็นการเขียนสรุปความคิดเห็นทั้งหมดที่วิจารณ์ และให้แง่คิดหรือข้อสังเกตที่เป็นประโยชน์ต่อผู้อ่าน นอกจากนี้บทสรุปยังช่วยให้ผู้อ่านได้ทบทวนประเด็น สำคัญของเรื่องและความคิดเห็นสำคัญของผู้วิจารณ์แม้ว่าผู้อ่านอาจจะไม่ได้อ่านบทวิจารณ์ทั้งบท แต่ได้อ่าน บทสรุปก็สามารถทราบเรื่องของวรรณคดีหรือวรรณกรรมที่นำมาวิจารณ์รวมทั้งความคิดเห็นของผู้วิจารณ์ ที่มีต่อวรรณคดีหรือวรรณกรรมเรื่องนั้นได้

4.4 บทความปริทัศน์

เป็นงานทางวิชาการที่ประเมินสถานะล่าสุดทางวิชาการเฉพาะทางที่มีการศึกษาค้นคว้า มีการวิเคราะห์องค์ความรู้ทั้งทางกว้างและทางลึกอย่างทันสมัย โดยให้ข้อมูลวิพากษ์ที่ให้เห็นแนวโน้มที่ควรศึกษาและพัฒนาต่อไป ผู้เขียนควรตรวจสอบเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับบทความที่นำเสนออย่างละเอียด โดยเฉพาะอย่างยิ่งเนื้อหาที่ใหม่ที่สุด บทความปริทัศน์ต้องนำเสนอพัฒนาการของเรื่องที่น่าสนใจ ข้อมูลที่นำเสนอจะต้องไม่จำเพาะเจาะจงเฉพาะผู้ที่อ่านที่อยู่ในสาขาของบทความเท่านั้น แต่ต้องนำเสนอข้อมูลที่ผู้อ่านในสาขาอื่นๆ หรือนิสิตนักศึกษาในระดับสูงสามารถเข้าใจได้ บทความปริทัศน์เป็นการนำเสนอภาพรวมของเรื่องที่น่าสนใจโดยในหน้าแรกของบทความปริทัศน์จะประกอบด้วย

4.4.1 ชื่อเรื่อง ต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยให้นำชื่อเรื่องภาษาไทยขึ้นก่อน ควรตั้งชื่อเรื่องที่เรียกร้องความสนใจของผู้อ่าน และสื่อ ความหมายได้ชัดเจน

4.4.2 ชื่อผู้เขียนและที่อยู่ ให้มีทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ และระบุตำแหน่งทางวิชาการ หน่วยงาน หรือสถาบัน (ภาควิชา คณะ มหาวิทยาลัย) ที่อยู่ หรือ Email ของผู้เขียน เพื่อใช้ติดต่อเกี่ยวกับต้นฉบับและบทความที่ตีพิมพ์แล้ว

4.4.2 คำสำคัญ ระบุความสำคัญของเรื่อง (keywords) จำนวนไม่เกิน 5 คำ

4.4.3 ส่วนของเนื้อหาของบทความ ต้องมีบทนำ (introduction) เพื่อกล่าวถึงความน่าสนใจ ของเรื่องที่น่าเสนอ ก่อนเข้าสู่เนื้อหาในแต่ละประเด็น

4.4.4 บทสรุป (conclusion) เพื่อเป็นการสรุปเรื่องโดยย่อให้เข้าใจว่า เรื่องที่ได้นำเสนอมีความน่าสนใจ และความเป็นมาอย่างไร พร้อมขมวดปมเรื่องที่น่าเสนอ พร้อมข้อเสนอแนะจากผู้นิพนธ์เกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว สำหรับให้ผู้อ่าน ได้พิจารณาประเด็นที่ น่าสนใจต่อไป ผู้นิพนธ์ควรตรวจสอบเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับบทความที่น่าเสนออย่างละเอียด โดยเฉพาะอย่างยิ่งเนื้อหาที่ใหม่ที่สุด บทความปริทัศน์ต้องนำเสนอพัฒนาการของเรื่องที่น่าสนใจ ข้อมูลที่น่าเสนอ จะต้องไม่จำเพาะเจาะจงเฉพาะผู้อ่านที่อยู่ในสาขาของบทความเท่านั้น แต่ต้องนำเสนอข้อมูลที่ซึ่งผู้อ่าน ในสาขาอื่นหรือนิสิตนักศึกษาในระดับสูงสามารถเข้าใจได้

5. การส่งบทความ

กำหนดการรับบทความ สามารถส่งบทความถึงกองบรรณาธิการ ได้ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป ผ่านระบบลงทะเบียนออนไลน์ <https://www.tci-thaijo.org/index.php/reru/user/register>

6. ติดต่อสอบถามข้อมูล

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด อาคารเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา 5 ธันวาคม 2550 ชั้น 7

113 หมู่ 12 ตำบลเกาะแก้ว อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด 45120

เบอร์โทรศัพท์ 0 4355 6231, 0 4355 6001-8 ต่อ 1027 โทรสาร 0 4355 6231, 0 4355 6009

เว็บไซต์ <https://www.tci-thaijo.org/index.php/reru> Email : reru.journal101@gmail.com

ชื่อเรื่องภาษาไทย

ชื่อเรื่องภาษาอังกฤษ

ชื่อ สกุลผู้เขียน (ภาษาไทย)¹, ชื่อ สกุลที่ปรึกษา/ผู้ร่วมวิจัย² และ ชื่อ สกุลที่ปรึกษา/ผู้ร่วมวิจัย³
ชื่อ สกุล ผู้เขียน (ภาษาอังกฤษ)¹, ชื่อ สกุล ที่ปรึกษา/ผู้วิจัยร่วมคนที่ 1² and ชื่อ สกุล ที่ปรึกษา/ผู้วิจัยร่วมคนที่ 2³

บทคัดย่อ

เริ่มเนื้อหา.....กำหนดให้จำนวนคำ ไม่เกิน 250 คำ....

คำสำคัญ : คำที่1, คำที่ 2, คำที่ 3

Abstract

เริ่มเนื้อหา.....

Keywords : คำที่1, คำที่ 2, คำที่ 3

บทนำ

เริ่มเนื้อหา.....

วัตถุประสงค์

1. เริ่มเนื้อหา.....
2. เริ่มเนื้อหา.....

วิธีดำเนินการวิจัย

เริ่มเนื้อหา.....

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

เริ่มเนื้อหา.....

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

เริ่มเนื้อหา.....

¹ สังกัด ผู้นิพนธ์ นักศึกษาหลักสูตร สาขาวิชา สถาบันการศึกษา อีเมล (ข้อมูลภาษาไทย)

² สังกัด ที่ปรึกษา หรือ ผู้ร่วมวิจัย คนที่ 1 (ข้อมูลภาษาไทย)

³ สังกัด ที่ปรึกษา หรือ ผู้ร่วมวิจัย คนที่ 2 (ข้อมูลภาษาไทย)

¹ สังกัด ผู้นิพนธ์ (ข้อมูลภาษาอังกฤษ)

² สังกัด ที่ปรึกษา หรือ ผู้ร่วมวิจัย คนที่ 1 (ข้อมูลภาษาอังกฤษ)

³ สังกัด ที่ปรึกษา หรือ ผู้ร่วมวิจัย คนที่ 2 (ข้อมูลภาษาอังกฤษ)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เริ่มเนื้อหา.....

2.1 เริ่มเนื้อหา.....

2.2 เริ่มเนื้อหา.....

2.3 เริ่มเนื้อหา.....

2.4 เริ่มเนื้อหา.....

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

เริ่มเนื้อหา.....

3.1 เริ่มเนื้อหา.....

3.2 เริ่มเนื้อหา.....

3.3 เริ่มเนื้อหา.....

3.4 เริ่มเนื้อหา.....

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

เริ่มเนื้อหา.....

4.1 เริ่มเนื้อหา.....

4.2 เริ่มเนื้อหา.....

4.3 เริ่มเนื้อหา.....

4.4 เริ่มเนื้อหา.....

สรุปผล

เริ่มเนื้อหา.....

1. เริ่มเนื้อหา.....

1.1 เริ่มเนื้อหา.....

1.2 เริ่มเนื้อหา.....

2. เริ่มเนื้อหา.....

2.1 เริ่มเนื้อหา.....

2.2 เริ่มเนื้อหา.....

อภิปรายผล

เริ่มเนื้อหา.....

1. เริ่มเนื้อหา.....

2. เริ่มเนื้อหา.....

3. เริ่มเนื้อหา.....

4. เริ่มเนื้อหา.....

ข้อเสนอแนะ

เริ่มเนื้อหา.....

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 เริ่มเนื้อหา.....

1.2 เริ่มเนื้อหา.....

1.3 เริ่มเนื้อหา.....

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1.1 เริ่มเนื้อหา.....

1.2 เริ่มเนื้อหา.....

1.3 เริ่มเนื้อหา.....

เอกสารอ้างอิง (ไม่ต้องแยกประเภท ให้เรียงลำดับตามพยัญชนะ)

หนังสือ

ชื่อ สกุล. (พ.ศ.) ชื่อหนังสือ (พิมพ์ครั้งที่ ครั้งที่พิมพ์ ใช้กรณี พิมพ์ครั้งที่ 2 เป็นต้นไป). จังหวัด: สำนักพิมพ์.

วารสาร

ชื่อ สกุล. (พ.ศ.). ชื่อบทความ. ชื่อวารสาร, ปีที่พิมพ์(ฉบับที่), เลขหน้าที่ปรากฏบทความ.

วิทยานิพนธ์/ดุขกัณินพนธ์

ชื่อ สกุล. (พ.ศ.) ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์. วิทยานิพนธ์ ชื่อปริญญา (ชื่อเต็ม) สาขาวิชา. จังหวัดที่ตั้ง: สถาบันการศึกษา.

ชื่อ สกุล. (พ.ศ.) ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์. ดุขกัณินพนธ์ ชื่อปริญญา (ชื่อเต็ม) สาขาวิชา. จังหวัดที่ตั้ง: สถาบันการศึกษา.

สื่อออนไลน์

ชื่อ สกุล. (พ.ศ.). ชื่อเรื่อง. สืบค้นเมื่อ วัน เดือน ปี, จาก URL ที่ใช้สืบค้น.

รายงานการประชุม

ชื่อ สกุล. (พ.ศ.). ชื่อหัวข้อ หรือเรื่องการประชุม. ชื่อการประชุม สมัย ครั้งที่ ครั้งที่. วัน เดือน ปี. สถานที่จัด: สำนักพิมพ์. เลขหน้า.

สัมภาษณ์

ชื่อ สกุล. (วัน เดือน ปี ที่สัมภาษณ์). สัมภาษณ์. ตำแหน่งผู้ถูกสัมภาษณ์.

ตัวอย่างตาราง

ตาราง ลำดับของตาราง ชื่อตาราง หากมากกว่า 1 บรรทัด ให้ชื่อตารางตรงกับบรรทัดแรก

ระบบ	ชื่อ สกุล	ระดับความคิดเห็น	หมายเหตุ
1. การบริหารงาน	สิงหา อยู่สุข	มากที่สุด	
2. การรับรู้	มีนา สุขเจริญ	น้อยที่สุด	

ตัวอย่างภาพประกอบ

ภาพประกอบ ลำดับของภาพประกอบ ชื่อภาพประกอบหากมากกว่า 1 บรรทัด ให้ชื่อภาพประกอบตรงกับบรรทัดแรก

